REV. P. F.

ANACLETI REIFFENSTUEL,

ORD. MIN. S. FRANCISCI REFORM. PROVINCIÆ BAVARIÆ LECTORIS JUBILATI &c.

THEOLOGIA MORALIS

EDITIO RECENTISSIMA

PLURIBUS ADDITIONIBUS, ET SUCCINCTA PROPOSITIONUM DAMNATARUM DECLARATIONE AUCTA

AB

A.R.P.F.MASSÆO KRESSLINGER,

EJUSDEM ORD. AC PROV. LECT. JUB. ET TERTIò EX-PROVINCIALI.

ADJECTIS ALIIS NOVISSIMIS ADDITIONIBUS

P. F. DALMATII KICKH,

DICTI ORD. ET PROV. LECTORIS EMERITI &c.

TOMULUS VI.

COMPLECTENS MEDIETATEM TRACTATUS XIV. DE SACRAMENTIS IN GENERE, DE BAPTISMO, CONFIRMATIONE, EUCHARISTIA ET MISSÆ SACRIFICIO IN SPECIE.

Cum Permissu Superiorum

Pedeponti, vulgò Stadt am Hof, Sumptibus JOANNIS GASTL, Bibliopolæ.

Anno MDCCLVI.

INDEX

PRO TOMULO SEXTO

DE

CENSURIS, IRREGULARITATE ALIISQUE POENIS CANONICIS & SACRAMENTIS BAPTISMO CONFIRMATIONE SS. EUCHARISTIA & DE SACRIFICIO MISSÆ.

A.

B.

poſſit

 fieri

Quid

Ercha-

Ex-

Fun-

G.

H

I

Im-

Ori-

M

lie-

Essen-

Missa

N

Panis

 Per-

R

S.

Supe-

T

Valor

V

ELENCHUS
TRACTATUUM, DISTINCTIONUM, QUÆSTIONUM, ET PARAGRAPHORUM HUJUS TOMULI VI.
TRACTATUS XIII.
DE CENSURIS, ET IRREGULARITATE, ALIISQUE POENIS CANONICIS.
DISTINCTIO I.
De Censuris, & Pœnis Canonicis in Genere.

DISTINCTIO II.
De Excommunicatione Suspensione & Interdicto.

DISTINCTIO III.
De Irregularitate.

TRACTATUS XIV.
DE SACRAMENTIS.
DISTINCTIO I.
De Natura Sacramentorum in Genere.

QUÆST.

DISTINCTIO II.

De effectibus ac Necessitatibus Sacramentorum.

DISTINCTIO III.

De Baptismo & Confirmatione.

DISTINCTIO IV.

De Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.

DISTINCTIO V.

De Sacrificio Missæ.

THEOLOGIÆ MORALIS

BREVI, SIMULQUE CLARA METHODO COMPREHENSÆ

TRACTATUS XIII.

DE CENSURIS AC IRREGULARITATE, ALIISQUE POENIS CANONICIS.

TRACTATUS de Censuris Ecclesiasticis valde utilis est, scitùque necessarius omnibus, qui sive in Foro exteriori Ecclesiastico judicant, eòquod ipsæ partim sint Pœnæ medicinales c. 1. *De Sentent. excom. in 6.* partim pertineant ad *Nervum Ecclesiasticæ dis-*

ciplinæ numquam diſrumpendum *c. cum inter. De conſuetud.* Quia verò cenſuræ ſub Pœnis canonicis, tamquam ſpecies ſub genere continentur, breviter de his agendum, ita tamen, ut materia Irregularitatum exactiùs declaretur.

DISTINCTIO I.

De Cenſuris & Pœnis Canonicis in Genere.

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex ſit Cenſura Eccleſiaſtica?

SUMMARIUM.

1. *Utilitas hujus Tractatus.*
2. *Cenſura generatim.*
3. *Cenſura Eccleſiaſtica, quid?*
4. *Eſt pœna ſpiritualis,*
5. *Ac medicinalis,*
6. *Declarantur aliæ ejus particulæ.*

(*a*) Juxta dicenda Diſt. 3. n. 24. & ſeqq.

7. *Cenſuræ Eccleſiaſticæ quot?*

2. CEN-

2. CENSURA apud Romanos significabat tum officium Censoris, tum sententiam ejusdem Censoris, mores corrigentis, aut pœnam decernentis. Unde occasione hujus posterioris acceptionis factum est, quòd Censura significet correctionem quamdam, & punitionem, juxta illud *Juvenalis*, *Satyra* 1. *De Junone* canentis: *Dat veniam corvis, vexat Censura columbas.* In proposito tamen nomine Censuræ intelligimus solam Ecclesiasticam, de qua loquendo, sit

3. CONCL. I. *Censura Ecclesiastica est* pœna spiritualis, ac medicinalis, pro culpa inflicta, privans usu aliquorum spiritualium bonorum, per Ecclesiasticam potestatem imposita, ut Fidelis à contumacia desistat. Ita in re communis, & patebit explicando singulas particulas.

4. Dicitur, *pœna spiritualis:* tum ad differentiam pœnarum corporalium; siquidem Censuræ Ecclesiasticæ non versantur principaliter circa privationem bonorum temporalium, aut afflictionem corporis, quamvìs per accidens, & secundariò nonnumquam hæc sequatur ex illa: tum quia pœna spiritualis latiùs patet, quàm Censura; unde hæc particula stat locò generis, cætera verò habent rationem differentiæ.

5. Dicitur ulteriùs, *ac medicinalis:* quia Censura Ecclesiastica propriè non est pœna vindicativa sceleris jam patrati, sed potiùs est pœna

medicinalis, intendens futuram correctionem delinquentis contumacis *arg. cap. 1. De Sentent. excomm. in 6.* ibi: *Cùm medicinalis sit excommunicatio, non mortalis, disciplinans, non eradicans; dum tamen is, in quem lata fuerit, non contemnat.*

6. Additur, *pro culpa inflicta*: puia Censuræ Ecclesiasticæ non infliguntur, nisi ob culpam: per quod differunt ab Irregularitate, quæ quandòque incurritur absque ulla culpa ex mero defectu aliquo. (*a*) Et additur rursnm, *privans usu aliquorum bonorum spiritualium*: qualia sunt adminisiratio, vel receptio Sacramentorum, Suffragia Ecclesiæ, Sacrificium Missæ, ac hujusmodi. Dicitur tandem, *per Ecclesiasticam potestatem imposita*: quia potestas ferendi Censuras convenit soli Ecclesiæ, cui dicta potestas competit Jure Divino; prout habetur *Matth. cap. 16. & 18.* quamvis institutio, atque ipsa impositio Censurarum sit de Jure humanoEcclesiastico.

7. CONCL. II. Censuræ Ecclesiasticæ sunt tantùm tres, videlicet Excommunicatio, Suspensio, & Interdictum. Ita omnes Doctores; & habetur clarè *cap. Quærenti De Verb. signif.* ubi Pontifex interrogatus, quid per Censuram Ecclesiasticam debeat intelligi? *Respondet, quòd per eam non solùm interdicti, sed suspensionis, & excommunicationis sententia valeat intelligi.* Unde patet, has tres esse Censuras Ecclesiasticas, & quidem solas.

QUÆ-

QUÆSTIO II.

Ob quam causam Censuræ ferri possint. Item quid Judex practicè observare debeat, ut easdem validè infligat?

SUMMARIUM.

8. *Excommunicatio, aut alia Censura fertur ob solum peccatum mortale.*
9. *Dempta Excommunicatione minori,*
10. *Ac Suspensione levi.*
11. *Peccatum illud debet esse externum;*

(b) Tract. 2. Dist. 1. n. 46. & Tract. 4. Dist. 4. n. 26.

12. *Ac in suo genere completum.*
13. *Et quod habeat annexam contumaciam: sive inobedientiam delinquentis.*
14. *Quomodo etiam ob alias causas quis excommunicari possit?*
15. *Qualis contumacia requiratur, & sufficiat?*
16. *Corollarium.*
17. *Censura propriè non infligitur ob peccatum merè præteritum.*
18. *An possit imponi Suspensio v. g. per modum pœnæ?*
19. *Censura ipso jure decreta requirit aliam monitionem; bene tamen, si ea feratur ab homine.*

 20. Cen-

8. CONCL. I. Ob solum peccatum mortale, externum, & in suo genere completum potest infligi Excommunicatio major, vel alia Censura Ecclesiastica gravis. Ita Doctores passim. Ratio primæ partis est; quia pœna, ut sit justa, debet commensurari culpæ, sive eam non excedere: Excommunicatio major autem est gravissima pœna; ergò etiam gravem, seu mortalem culpam requirit.

9. Dicitur notanter, *Excommunicatio major.* Siquidem ùt notat Reginaldus *lib.* 32. *n.* 147. cum

cum communi, Excommunicatio minor potest imponi non solùm ob peccatum mortale, sed etiam ob veniale, nempe ob communicationem cum excommunicato vitando in alloquio, mensa aliisque commerciis humanis, in quibus non reperitur notabilis irreverentia DEI, vel læsio sui, aut Proximi. Et ratio est: quia effectus Excommunicationis minoris non est adeò gravis, cùm privet solùm participatione seu receptione Sacramentorum, quæ non quovis tempore est necessaria.

10. Et additur, *vel alia Censura Ecclesiastica gravis.* Siquidem nihil prohibet, quin propter levem, sive venialem, culpam quandoque imponatur Suspensio levis v. g. Suspensio ab uno actu electionis, aut Missa celebranda per unum vel alterum diem, prout notat Pirhing. *tit. de Sent. excommun. n.* 207. Layman. *l.* 1. *Tr.* 5. *p.* 3. *c.* 3. *n.* 2. Suarez, Navarrus, & alii.

11. Altera pars Conclusionis, quòd ob solum peccatum externum incurratur Censura, ex eo suadetur; quia Ecclesia non judicat de occultis. Et hinc alibi (*b*) jam dictum est cum communi, licèt hæretici ipso jure incurrant Excommunicationem, nihilominus eum, qui hæresin solo animo fovet, Excommunicationem non incurrere, priusquam verbô vel opere externo eam sufficienter manifestârit.

12. Ultimæ tandem partis, quòd peccatum in suo genere debeat esse completum, ratio est:

quia leges pœnales sunt strictè interpretandæ c. *Odia De Reg. Jur. in 6.* simùlque earum verba accipienda cum effectu *arg. cap. Hæc autem verba. De Pœnit. dist.* 1. Hinc, qui conatus fuit percutere Clericum, sed erravit, aut impeditus fuit, non incurrit pœnam Excommunicationis latam in Percussores Clericorum. Similiter, quamvis dicta Excommunicatio sit statuta etiam in mandantes, vel consulentes percussionem Clericorum, ea tamen ab ipsis non incurritur, nisi percussio Clerici actualiter sit secuta; & idem dicendum de similibus.

13. CONCL. II. Non ob quodlibet peccatum mortale potest ferri Excommunicatio, aut alia propriè dicta Censura Ecclesiastica; sed requiritur ulteriùs, ut peccatum illud habeat annexam inobedientiam, & contumaciam delinquentis, per quam Reus Ecclesiæ monentis, ac præcipientis auctoritatem spernere censeatur. Ita Navarrus *c. 27. Manual. n. 9.* Sannig *Dist. 1. de Censuris q. 3. n. 12.* Abbas, & alii. Et hoc colligitur ex Sacra Scriptura; nam *Matth. 18.* dicitur: *si Ecclesiam non audierit* (id est, si ei obbediens non fuerit) *sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus;* id est, tamquam exclusus ex gremio Ecclesiæ. Idem desumitur ex definitione Censuræ ùt sic, qua dicitur, Censuram esse infligendam, ut Fidelis à contumacia desistat: & hinc Censura Ecclesiastica censetur esse pœna medicinalis.

14. Nec

14. Nec dictis obstat, quòd quis non solùm ob contumaciam, sed ob alias quoque causas excommunicari possit; prout desumitur ex *c. Qua fronte De Appellat.* ibi: *Sanè si quis pro contumacia, vel alia qualibet causa, interdicto vel excommunicatione tenetur adstrictus.* Respond. quippe cum Abbate *ad cit. cap. n.10.* ad Excommunicationem semper requiri contumaciam, quæ sit causa immediata Excommunicationis; sive præcesserit delictum, sive non. Et hoc ultimum idcirco additur, quia potest *in aliquem interdicti, vel excommunicationis sententia proferri pro contumacia tantùm, quia scilicet citatus stare noluit juri, text. clar. c. Ex parte 23. De Verb. signif.* Quòdsi verò aliud delictum præcesserit, ac proinde Excommunicationis sententia proferatur non tantùm propter contumaciam, sed etiam pro illa causa alia, sive pro delicto; tunc istud erit causa Excommunicationis non immediata, sed mediata.

15. Nihilominus id, quod dicitur, ad incurrendam Censuram requiri ex parte delinquentis contumaciam, non sic intelligendum est, quasi requiratnr contumacia atque contemptus formalis; sufficit enim inobedientia generalis, & contemptus interpretativus, in hoc consistens, quòd quis sciens, quidpiam ab Ecclesia esse prohibitum sub Censura, nihilominus illud facere non vereatur. Unde

16. Infertur I. Excommunicationem, aut aliam Censuram nunquam incurri ob peccatum solo Jure naturali, aut Divino prohibitum: nam ulteriùs requiritur præceptum Ecclesiæ, sub Censura quidpiam præcipientis, aut prohibentis, quod à Reo transgressore contumaciter spernatur.

17. Infertur II. Censuram propriè dictam non esse ab homine infligendam ob peccatum merè præteritum; id est, quod penitùs cessavit, & nullam præsentem inobedientiam ac contumaciam adjunctam habet. Ratio est: tum quia Reus alioquin non posset dici contumax: tum quia Censura propriè dicta non est solùm pœna seu vidicta, sed simul medicina, ut Fidelis à contumacia desistat; ergò, cùm inobedientia & contumacia non respiciat præterita, quæ jam non sunt in potestate hominis, propter solum peccatum præteritum nequit Censura propriè dicta infligi.

18. Dicitur notanter, *Censura propriè dicta*. Quia propter peccatum præteritum potest quidem imponi pœna v. g. privatio Officii, vel Beneficii, imò & Suspensio ferri potest ob culpam merè præteritam, atque per modum pœnæ, ut notat Abbas *in c. Reprehensibilis, n. 3. de Appellat.* & Layman. *cit. Tract. 5. part. 3. c. 3. n. 3.* verùm hujusmodi Suspensio, seu pœna non est Censura propriè dicta; cùm non inferatur per modum medicinæ ad avertendum hominem à peccato: sed est mera pœna spiritualis, vindicati-

va peccati jam facti; cùm tantùm imponatur in pœnam admiſſi ſceleris. Baſſæus v. *Cenſura n.* 15. & alii paſſim, quod benè eſt notandum, ne umquam Suſpenſio quatenus Cenſura confundatur cum Suſpenſione; quæ præcisè eſt pœna vindicativa.

19. CONCL. III. Quamvis, ſi ipſo jure decreta eſt Cenſura latæ ſententiæ, alia monitio neceſſaria non ſit (quia tunc Lex, ſeu commune præceptum ſemper monet ac proinde alia trina admonitione prævia opus non eſt, *arg. Reprehenſibilis. De Appellat.*) nihilominus, quando cenſura fertur ab homine, ea numquam infligenda eſt, niſi trina & legitima monitione prævia, cum intervallo dierum aliquot, ſaltem duorum aut trium, ut cenſurandus habeat ſufficiens tempus ad exhibendam emendationem, vel præſtandam ſatisfactionem, aut proponendam ſuam defenſionem, alioquin non ſolùm injuſta, ſed etiam irrita foret Cenſura: licèt aliquando, ſi neceſſitas facti id ſuadeat, poſſit una etiam admonitio peremptoria ſufficere. Ita habetur expreſſè. *c. Statuimus* &c. *c. Conſtitutionem De Sent. excom. in 6.* cum concordantiis; eſtque communis Doctorum.

20. Quæres I. An poſſit infligi Cenſura Eccleſiaſtica ob peccatum alterius? Reſp. I. Loquendo de interdicto, ſententiam affirmativam eſſe tenendam. Sic quippe propter peccatum Regis poteſt interdici totum Regnum, *arg. c. Non eſt vobis. De Sponſalibus*; & pro peccatis

Episcopi terra ipsi subjecta, *c. Sane quia* 11. *De Officio delegati;* & propter delictum Domini vel Rectoris Civitas, *c. Si Sentent. De Sentent. excomm. in* 6. & Monasterium ob peccatum Prælati contumacis, *c. Cum dilectis. De Religiosis domibus*, ac notat Fagnanus *c. Responso n. 42. de Sentent. excommunic.* Et sic quandoque puniuntur aliqui, qui non peccaverunt, vel potiùs in suis subditis Superiores, ut publica coercitione confusi citius resipiscant, atque a sua desistant contumacia: præsertim, cùm pœna interdicti non tam multìs bonìs privet, sicut Excommunicatio major.

21. Resp. II. Excommunicatio major ob peccatum alienum non incurritur: ac proinde, ne innocentes cum nocentibus pœnâ adeò gravi involvantur, simul & collectivè excommunicari non debet tota aliqua Communitas, sive Collegium, aut Civitas; quamvis singuli, adeòque etiam omnes distribuitivè, qui de tali Communitate nocentes reperiuntur, excommunicari valeant. Ita D. Thomas *p. 3. Supplem. q. 22. art. 5.* Tannerus *tom. 4. disp. 6. qu. 10. dub. 3. n. 42.* Layman, Pirhing, & alii communiter. Ratio est: quia Excommunicatio major non est infligenda, nisi propter peccatum mortale; peccatum verò, cum consistat in actu, non est Communitatis, sed singularium personarum. Accedit, quòd in Communitate plerumque soleant esse aliqui innoxii, & non consentientes peccato aliorum: atqui æquum non est, ut condemnetur justus cum impio, præ-

ser-

sertim pœnâ tam gravî, qualis est Excommunicatio major.

22. Nec obstat, quòd secùs fiat in Interdicto, negatur enim paritas: siquidem Interdictum non est tam gravis pæna, neque tam multis privat bonîs sicuti Excommunicatio major: hæc enim est separatio non solùm à Divinis, sed etiam à communione Fidelium, atque ideò pœna gravissima, sive, ut loquitur D. Augustinus, relatus c. *Corripiantur*, 24. q. 3. *qua poena in Ecclesia nulla major est.* Quare ad hanc deveniendum non est, nisi magna adhibita circumspectione, & postquam prævîs monitionibûs, ac plerumque aliis levioribus pœnis & Censuris nihil obtineri potuit; ut rectè monet Concilium Trident. *Sess.* 25. *cap.* 3. *de Reform.* juncto *can. Ecce autem*, 24. *qu.* 3. Quinimò, cùm ipsa sit medicinalis, neque tunc ad eam deveniendum est, nisi appareat spes aliqua fructûs, vel ad ipsum Reum emendandum, vel saltem ad bonum publicum promovendum. Layman *loc. cit. part.* 2. *cap.* 1. *n.* 6.

23. Cæterùm, quòd unus non sit excommunicandus propter peccatum alterius, utputa filius pro delicto parentis, ad longum resolvit D. Augustinus *Epist.* 75. *ad Auxilium Episcopum*, ac refertur *c. Si habes*, 24. *q.* 3. Quòd autem tota Communitas aliqua (intellige, simul & collectivè; secùs distributivè, dummodò omnes sint Rei) excommunicanda non sit, statuitur *c. Romana. De Sentent. excomm. in* 6. ibi:

In Universitatem, vel Collegium proferri excommunicationis sententiam, penitùs prohibemus, volentes animarum periculum vitare, quod exinde sequi posset, cùm nonnunquam contingeret, innoxios hujusmodi sententia irretiri: sed in illos duntaxat de Collegio, vel universitate, quos culpabiles esse constiterit, promulgetur.

24. Utrùm autem, si dictis non obstantibus excommunicetur tota Communitas, sententia Excommunicationis valida sit, nec ne, ad longum disputat Fagnanus *c. Responso, n. 88. de Sentent. excomm.* Et quamvìs non pauci Doctores censeant, ipsam esse invalidam, ponderando dictionem illam, *penitùs prohibemus:* nihilominus idem Fagnanus *n. 102.* tenet contrarium, asserens cum Gloss. *in cit. c. Romana. ℣. Penitùs*, & aliis, quòd si sententia Excommunicationis lata sit in Communitatem, non obstante, quòd fuerit illicitè lata, & hac ratione injusta, adhuc benè teneat, & liget singulos de tali Communitate doli capaces: tum quia Pontifex prohibuit quidem, ejusmodi ferri sententiam, sed hanc non irritavit: tum quia, ut dicitur *c. Ad Apostolicam. De Regularibus. Multa fieri prohibentur, quæ, si facta fuerint, obtinent roboris firmitatem.* Accedit, quod *sententia Pastoris, sive justa, sive injusta fuerit, timenda sit, c. Sententia, 11. q. 3.*

25. Resp. III. Suspensio strictè accepta non incurritur, nisi ob culpam propriam. Ità Navarrus *cap. 27. Manual. n. 164.* Layman *lib. 1. Tract.*

Tract. 5. part. 3. cap. 3. n. 1. Suarez, & alii, Ratio eſt; quia Suſpenſio eſt propriè dicta pœna, quippe directè cuipiam adimens uſum Eccleſiaſticæ poteſtatis: atqui pœna talis non incurritur ſine culpa propria; quinimò *peccata ſuos auctores tenere debent*, prout habetur *c. Quæſivit. de his, quæ fiunt à majori parte Capituli.*

26. Nec urget, ſi fiat inſtantia de Interdicto: nam neque Interdictum perſonale ſolet incurri, niſi ob peccatum proprium. Et quamvìs Interdictum locale etiam adſtringat innocentes, id tamen fit dumtaxat indirectè, ac quamdiu ſunt in loco interdicto: nam extra illum poſſunt intereſſe Divinis, atque, ſi moriuntur, in loco ſacro ſepeliri. Econtrà ſuſpenſus nullibi poteſt exercere uſum poteſtatis Eccleſiaſticæ.

Additio I.

*Quæres II. A quonam poſſit infligi aliqua Cenſura? Reſp. ab omni illo, qui habet poteſtatem Eccleſiaſticam etiam pro foro externo, qualis præprimìs eſt Summus Pontifex reſpectu Chriſtianorum totius mundi. II. Cardinales in Eccleſiis ſui Tituli. III. Legati Apoſtolici in territorio ſuæ Legationis. IV. Epiſcopi in ſua Diœceſi. V. Capitula Cathedralia Sede vacante. VI. Vicarii Generales tam Epiſcopi, quàm Capituli Sede vacante. VII. Prælati & Præpoſiti Eccleſiarum Collegiatarum, non item Parochi. VIII. Superiores Regulares non ſolùm Abbates, Generales & Provinciales, verùm

etiam

etiam per se loquendo Superiores Locales respectu suorum subditorum, uti Rectores, Priores, Guardiani &c. Dixi *per se loquendo*, etenim per accidens subinde illorum potestas per Constitutiones particulares Ordinis limitatur. Videantur præsens Auctor *Lib. 5. Decret. Tit. 39. num. 7.* & Elbel *de Censuris, Conferentia 1. num. 4.* *

Additio II.

* Quæres III. Quidnam practicè Judex observare debeat, ut cum minori impugnationis periculo Censuram alicui infligat? Resp. Talem Judicem partim juxta jam dicta, partim juxta adhuc dicenda debere potissimùm attendere ad sequentia. I. Videat, num habeat jurisdictionem, & quidem non impeditam respectu talis personæ, cui intendit Censuram infligere. II. Num adsit valde gravis causa infligendi Censuram; ubi non debet in hoc puncto esse præceps. III. Num crimen, ob quod Censuram infligere intendit, forsan non sit tale, cui annexa jam est aliàs Censura à Jure. IV. Si non sit annexa Censura à Jure, necessariò ante inflictionem ejusdem ab homine præcedere debet monitio conformiter dictis *n. 19.* & cæteroquin in ipsa inflictione observari Juris ordo juxta dicenda *n. 37.* V. quòd si crimini tali annexa jam foret Censura à Jure, videndum, num illa sit Censura *ferendæ sententiæ*, id est infligenda primùm per sententiam condemnatoriam Judicis, vel potiùs Censura *sententiæ latæ*,

latæ, quæ nimirùm infligitur actu per ipsummet Jus, & incurritur absque nova sententia condemnatoria Judicis. VI. Quando Censura à Jure tali crimini annexa primùm foret *sentententiæ ferendæ*, adhuc deberet necessariò præcedere prævia monitio ante sententiam, *arg. c. Reprehensibilis, 26. De Apellat.* VII. Quando autem dicta Censura Juris est *latæ sententiæ*, ac ipso facto jam incurritur, tunc Judex Ecclesiasticus taliter delinquentem potest publicè denuntiare per sententiam declaratoriam censuratum v. g. excommunicatum absque prævia aliqua admonitione; debet tamen is, saltem nisi delictum & contumacia omninò notoria essent, priùs citari ad hoc, ut se defendere possit, si forsan causam habeat excusantem à Censura, per textum, & Glossam *Clement. 3. De Censibus*, & *Clement. 2. De Poenis.* Nam etsi juxta *Tract. 1. De Legibus, dist. 2. q. 4. n. 39.* Censura *latæ sententiæ*, si vera, & propriè dicta sit Censura, & non potiùs pœna vindicativa, privans jure jam quæsito, ac possesso, de Jure communi statim contrahatur in foro conscientiæ, quàmprimùm ipsum crimen, cui dicta Censura annexa est, committitur: nihilominùs in foro externo Judex declarans, seu publicè denuntians taliter censuratum, securus regulariter haud erit de impugnatione, si priùs delinquentem non citet ad audiendum; quare non deberet contra ipsum proferri sententia declaratoria. Videantur Engel *lib. 5. Decret. tit. 39. n. 9.* Navarrus *eodem. Consil. 9. n. 4.* & Ludovicus ab Amæno *in Practico Criminali, tit. ult.*

§. 7. n. 61. ac 62. quòdsi citandus studio subterfugiat citationem personalem abscondendo se, poterit citari per edictum, affigendo illud publicis locis, & post debitum tempus, eo non comparente, nihilominùs procedi ulteriùs in causa. *

QUÆSTIO III.

An ignorantia, metus, vel aliud quidpiam excuset ab incurrenda Censura?

SUMMARIUM.

27. *Regula generalis circa hoc.*
28. *Ignorantia facti excusat à censura.*
29. *Ignorantia juris etiam excusat à censura, dummodò non sit crassa.*
30. *Corollarium.*
31. *Rustici, & homines simplices sæpiùs per hoc excusantur à censuris.*
32. *Metus gravis excusat à censuris.*
33. *Etiam si actus Jure naturæ prohibitus existat.*
34. *Excommunicatio, aut alia censura sit invalida,*
35. *I. Ob defectum Jurisdictionis, & hoc dupliciter.*
36. *Per appellationem, quando impediatur effectus censuræ?*

(c) Juxta dicta. Tract. 2. Dist. 2. n. 25. & seqq.

* *Item*

* *Item quando per oppositionetatis nullim sententiæ.*

37. II. Ob defectum substantialis Ordinis Judicii.

38. III. Ob defectum justæ causæ, & hoc tripliciter.

39. Censura lata contra innocentem, qui in judicio probatur nocens, an sit servanda?

40. Quid de Clerico innocente, & secundùm publicas probationes excommunicato.

41. Forma absolvendi à cen uris, quæ?

42. Suspensio, & Interdictum quandoque non indigent absolutione.

43. Absolutio à censuris, an possit dari extrà confessionem, aut absenti?

27. SUPPONENDUM pro regula generali, cùm juxta dicta *n. 8. ac seqq.* & Doctores passim, ad incurrendam Censuram Ecclesiasticam requiratur culpa mortalis, & talis, qualis ibidem est descripta, quotiescunque aliquis per ignorantiam, inadvertentiam, vel animi passionem, aut parvitatem materiæ excusatur à peccato mortali, eum etiam ab Excommunicatione majori, gravi Suspensione, atque Interdicto personali fore excusandum. Hoc prænotato, quantùm attinet ad statum propositæ Quæstionis, sit.

28. CONCL. I. Ignorantia facti, quâ quis ignorat, factum suum esse tale, quod sub Censura prohibitum est, excusat ab ipsa censura: hinc, si quis v. g. percutiat Clericum, quem putat esse Laicum, adeòque invincibiliter ignorat esse Clericum, excusatur ab Excom-

municatione. Ità communis, & habetur *c. Si verò aliquis. De sent. excomm.* ibi: *Si verò aliquis in Clericum nutrientem comam manus injecerit violentas, propter hoc non debet Excommunicatione notari; dummodò ipsum Clericum esse ignoraverit.* Imò in tali casu sufficit ad evitandam Censuram ignorantia probabilis, ut explicat Glossa ibidem.

29. CONCL. II. Ignorantia invicibilis, vel probabilis Juris Ecclesiastici, præcipientis, vel prohibentis quidpiam sub censura, imò & sola ignorantia ipsius Censuræ, dummodò non sit crassa, seu supina, excusat a Censura incurrenda. Ità Doctores communiter; & habetur clarè ex *cap. 2. De Constit. in 6.* ubi dicitur: *Ut animarum periculis obvietur, sententiis per statuta quorumcumque Ordinariorum prolatis ligari nolumus ignorantes; dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit, aut supina.* Quæ decisio, cùm sit favorabilis, non tantùm in Statutis Episcoporum, sed etiam Constitutionibus Pontificiis locum habet; nam etiam Papa est Ordinarius, & quidem *Ordinarius Ordinariorum.*

30. Infertur proinde, quòd, licèt quis sciat, opus aliquod esse prohibitum, vel præceptum, sive Lege naturali, aut Divina, sive Ecclesiastica, si tamen invincibiliter, aut probabiliter ignoret, ipsi esse annexam Excommunicationem, aut aliam Censuram Ecclesiasticam, hanc ipse non incurrat. Patet hoc tum ex citato textu Juris Canonici; tum ratio hujus ulterior est: quia ad incurrendam Censuram re-

qui-

quiritur contumacia, & virtualis quidam contemptus, quo quis recuſat obedire Legi, ſub tali pœna ſeu Cenſura quidpiam præcipienti: atqui is, qui ignorat illam pœnam, ſeu Cenſuram, jam non eſt taliter contumax; ergò.

31. Infertur ulteriùs, Ruſticos, alióſque homines ſimplices ſæpiùs ex hoc fundamento excuſari ab incurrenda Cenſura Excommunicationis: eòquod, eam eſſe hìc & nunc latam rariſſimè ſciant, imò vix audierint aliquid de Excommunicatione. Dummodò excipias excommunicationem in percuſſores Clericorum latam, & vix alicui ignotam, atque alias Cenſuras communiores, vel publicè denuntiatas.

32. CONCL. III. Qui ex gravi metu mortis, mutilationis, infamiæ, aut hujusmodi transgreditur Legem Eccleſiaſticam ſub pœna Cenſuræ impoſitam, is non incurrit annexam Cenſuram. Ita Pirhing. *tit. De ſent. excomm. n.* 47. Suarez & alii. Ratio eſt: quia Leges Eccleſiaſticæ regulariter non obligant cum tanta ſeveritate, ſeu periculo vitæ, aut membrorum: (c) atqui lex Cenſuram imponens eſt Eccleſiaſtica: ergò.

33. Nec obſtat, quòd talis non tantùm contrà Legem Eccleſiaſticam, ſed etiam contrà Naturalem, ac Divinam operetur, ac proinde peccet: ut ſi quis gravi metu mortis adactus Matrimonium contrahat, & conſummet cum conſanguinea, vel Moniali. Reſp. enim, quamvìs talis peccet contra Legem Divinam & Naturalem, eoquòd Matrimonium ſit irritum, ſimùlque propter nullum metum ſit faciendum pec-

catum, adhuc tamen eum non inccurrere Excommunicationem, quæ ipso jure lata est contra taliter contrahentes. *Clem. un. De Consang. & Affinit.* Nam hæc Jure dumtaxat Ecclesiastico, quale in casu tanti metus non obligat, statuta est; incestus autem prohibetur Jure naturali & Divino, quod ex nullo metu licitum est tansgredi.

34. CONCL. IV. Insuper ex triplici capite potest Excommunicatio, aut alia Censura Ecclesiastica reddi invalida, ità ut nullum producat effectum; videlicet ob defectum jurisdictionis, ob defectum substantialis ordinis Judicii, & ob defectum justæ causæ. Ità Pirhing *loc. cit. n. 10.* & alii communiter. Et quidem

35. I. Censura ab homine lata redditur invalida, adeò ùt, non obliget, ob defectum jurisdictionis in ferente: ut si imponens Censuram, vel simpliciter careat jurisdictione eam imponendi, vel ipsam habeat impeditam per excommunicationem, aut suspensionem; nam *excommunicatus*, vel suspensus ab officio, *alium excommunicare non potest*, *c. Audivimus*, 24. *q.* 1. juncta Glossa ibidem.

36. Idem dicendum, si Prælatus habeat jurisdictionem suspensam per appellationem, legitimè ab alio interpositam, ante sententiam absolutè latam: ùt, si is ferat sententiam contra Sempronium, quòd, nisi intra tot v. g. dies satisfecerit, noverit se esse excommunicatum, atque interim Sempronius appellet, & ad diem statutum non satisfaciat: nam ipse Censuram ejusmodi non incurrit, eoquòd per legitimam ap-

appellationem, ante eventum conditionis interpoſitam, impediatur effectus Cenſuræ ſub conditione latæ, vel alterius poſtea primùm infligendæ; prout habetur *c. Præterea, 40. De Appellat.* Secùs foret, ſi appellatio primùm fieret poſt latam ſententiam Cenſuræ in aliquem: nam hujus effectus per appellationem ſubſequentem non impeditur, neque ſuſpenditur, *text. clar. c. Is cui, De ſentent. excomm. in 6.*

Additio.

* Qualiter à ſententia Cenſuræ abſolutè lata appellari ampliùs nequeat, fuſiùs explicatur in Jure Canonico *lib. 2. Decret. tit. 28. n. 212. ac ſeqq.* ubi tamen etiam ex eod. *lib. 2. Decret. loc. cit. n. 24.* adverte, quòd non ſit idem *appellare à ſententia, & opponere nullitatem ſententiæ*; nam iſta duo in pluribus differunt, principaliter in hoc, quòd excluſa appellatione non cenſeatur ſublata oppoſitio ſeu querela nullitatis ſententiæ; hincque etſi interdicta ſemel appellatione nequeam ad altius tribunal appellare, potero tamen adhuc querelare (uti ajunt) id eſt opponere nullitatem ſententiæ e. g. ex defectu jurisdictionis, vel ratione ſubſtantialis ordinis non obſervati, de quo ordine illicò. Quare. *

37. II. Cenſura Excommunicationis, aut alia redditur invalida, & nullius roboris ob defectum ſubſtantialis ordinis Judicii: ùt, ſi Judex Cenſuram laturus nullam omninò, ne unicam quidem, præmittat admonitionem, vel ſi omittatur citatio Rei, isque ad ſui defenſionem non admit-

 tatur,

tatur, aut fi legitima probatio caufæ, ob quam Cenfura fertur, defit. Pirhing *loc. cit.* Suarez, & alii.

38. III. Cenfura eft invalida ob defectum juftæ caufæ, fi nimirùm ob nullam, aut omninò levem, & non commenfuratam culpam feratur. Porrò juftitia caufæ rurfum tripliciter poteft deficere. Primò, fi nec reipfa, nec fecundùm allegata & probata crimen fubfit: ut fi quis excommunicetur, quòd pauperi eleemofynam tribuerit, vel non fecerit id, quod agere illicitum & pravum erat, aut hujusmodi. Cenfura fic lata haud dubiè invalida eft, cùm contineat *errorem intolerabilem*, ùt Jura loquuntur *c. Per tuas. De fentent. excomm.* & *c. Venerabilibus. §. Poteft. Eod. in 6.* Deinde poteft juftitia caufæ deeffe, quando crimen, ob quod Cenfura fertur, fuit quidem à parte rei commiffum, fed de eo Reus nec eft legitimè convictus, nec confeffus: fic enim caufa fubfiftit folùm fecundùm fe, non autem in ordine ad Judicium, feu forum externum; & confequenter fententia Cenfuræ, ob id inflictæ, eft nulla. Tandem poteft deficere caufa, fi a parte rei caufa feu crimen non fubfiftat, tamen juridicè contrà Reum probetur; tunc enim non adeft vera caufa ferendi Cenfuram, benè tamen præfumpta, cùm Reus reipfa fit innocens, qui tamen juridicè probatus eft nocens. Verùm de hoc ultimo cafu loquendo, & pro vera ejus intelligentia, fit

39. CONCL. V. Cenfura lata contrà innocentem, qui fecundùm allegata & probata in Judicio cenfetur nocens, etfi reipfa, & in Foro con-

conſcientiæ non privet eum communibus Ecclesiæ Suffragiis, aliisque ſpiritualibus commodis ac facultatibus (revera enim Cenſura talis ob defectum cauſæ eſt nulla) tamen in Foro externo, atque in facie Eccleſiæ debet ſervari, donec vel ab ea quis fuerit abſolutus, vel innocentia ipſius atque error Cenſuræ publicè innotuerit. Ita Covarruvias *in c. Alma mater, part. 1. §. 7. n. 5.* Navarus *cap. 27. Manual. num. 3.* Pirhing. *n. 41.* & alii. Sic quippe habetur *can. Si quis a proprio, 11. q. 3.* & S. Gregorius, relatus *can. 1. ead. cauſ. 11. q. 3.* ait. *Sententia Paſtoris, ſive juſta, ſive injuſta fuerit, timenda eſt.* Accedit ratio: quia hoc neceſſe eſt ad publicam utilitatem atque diſciplinam, ipſamque Judicis ex officio ſecundùm allegata & probata judicantis auctoritatem tuendam; cui bono communi meritò bonum privatum poſtponi debet. Et certè alioquin malevolis lata porta aperiretur, quaslibet Cenſuras contemnendi; cùm dicere poſſent, ſe coram DEO eſſe innocentes, quamvìs in Foro externo per falſa allegata & probata ſint damnati nocentes.

40. Infertur proinde, quòd, ſi Clericus innocens, ſed ſecundùm publicas probationes à Judice excommunicatus actum ſui Ordinis poſtea exerceat, is non contrahat Irregularitatem: quia reverà Excommunicatio fuit nulla. Si tamen in Judicio ipſe hac de re accuſetur, & convincatur, tamquam irregularis à Judice condemnari poteſt: cùm enim in Foro externo cenſeatur excommunicatus, conſequenter etiam

irregularis declarari debet si in tali Excommunic tione celebrâsse demonstretur. Quòd si verò talis monitus desistere nolit, tunc de novo verè excommunicari poterit, propter suam inobedientiam & contumaciam, atque apparentem contemptum Ecclesiasticæ potestatis.

41. Quæres. Quænam sit forma absolvendi à Censuris? Resp. Nulla determinata forma verborum requiritur ad tollendas Cesuras, sed sufficit, quibûscumque verbis voluntas absolventis sufficienter significetur. Solet tamen communiter hujusmodi forma observari: *Absolvo te à vinculo excommunicationis, quam incurristi propter* N. (exprimendo causam ipsius) *& restituto te sanctis Sacramentis, & communioni Fidelium, in Nomine Patris &c.* A Suspensione tantùm: *Ego te absolvo à vinculo suspensionis, quam incurristi propter* N. (exprimitur causa) *& restituo te executioni Ordinum, in Nomine Patris &c.* Quando verò Censura est dubia, servetur hæc vel similis forma: *Si teneris aliquo vinculo excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, absolvo te ab omni vinculo excommunicationis suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges, in Nomine Patris &c.*

42. Quinimò, si Suspensio fuit lata ad determinatum dumtaxat tempus v. g. ad unum, aut duos annos, vel usque ad positionem certæ conditionis v. g. dicendo, *Sis suspensus, donec satisfeceris:* tunc elapso illo tempore, adimpleta conditione, utputa præstita satisfactione per se ipsam cessat Suspensio, neque opus est

aliâ

aliâ formulâ abſolutionis, ſive ſententiâ reſtitutionis *arg. c. Quia ſæpe. De Election. in 6.* juncta Gloſſa *ibidem.* ℣. *Donec.* Idem dicendum de Interdicto taliter lato. Layman. *cit. tr. 4. cap. 5. num. 1.* Cæterùm extra hoſce caſus neceſſe eſt, adhiberi veram abſolutionem à Cenſuris, ab habente legitimam facultatem abſolvendi datam; prout, alias rationes tacendo, clarè patet ex Decreto Alexandri VII. inter alias Propoſitiones ſequentem, ordine 44. condemnantis: *Quoad Forum conſcientiæ Reo correcto, ejúsque contumacia ceſſante, ceſſant Cenſuræ.*

43. Tandem ſciendum, quòd abſolutio à Cenſuris ab habente poteſtatem ordinariam poſſit dari etiam extra Confeſſionem Sacramentalem, imò & abſenti, ac invito. Dicitur, *ab habente poteſtatem ordinariam*: nam habens poteſtatem delegatam ad abſolvendum à Cenſuris, debet abſolvere juxta tenorem ſuæ delegationis, ejúsque formam exactè obſervare. Sannig. *Diſt. 1. de Cenſuris. q. 6.* & alii.

QUÆSTIO IV.

Quid, & quotuplex ſit pœna Canonica? ubi & de Depoſitione, Degradatione, & Infamia.

SUMMARIUM.

44. Pœna Canonica latiùs patet, quàm Cenſura.
45. Pœna Canonica, quid?

Irre-

44. ADVERTENDUM, quòd Pœna Canonica latiùs pateat, quàm Censura Ecclesiastica: siquidem Pœna Canonica respectu Censuræ Ecclesiasticæ se habet, sicut genus respectu speciei; omnis enim Censura Ecclesiastica est etiam Pœna Canonica, non autemècontrà. Hoc prænotato, sit

45. CONCL. I. Pœna Canonica est *pœna inflicta per Canones, vel secundùm Canones, prohibens, vel arcens punitum ab aliquo gradu Ecclesiastico, qui aliàs sibi liceret.* Ita Doctor subtilis 4. *dist.* 25. *q.* 1. estque in re communis.

46. Dicitur, *pœna:* quæ particula sumitur latè, prout non tantùm comprehendit pœnam propriè dictam, seu quæ procedit ex culpa, sed etiam irregularitatem absquè ulla culpa mortali quandoque provenientem, hæc enim habet

habet rationem pœnæ ſaltem largè & impropriè dictæ, in quantum eſt malum, ac pœnale homini cupienti ordinari, habere ejusmodi impedimentum. Additur autem; *inflicta per Canones, vel ſecundùm Canones*: quia quædam Pœnæ Canonicæ infliguntur ipſo jure per Canones, quædam verò per ſententiam Judicis ſecundùm Canones; alioquin enim ejusmodi ſententia Judicialis non eſſet juſta, niſi infligeretur ſecundùm Canones.

47. Dicitur ulteriùs: *prohibens, vel arcens punitum ab aliquo gradu Eccleſiaſtico;* quia Pœnæ Canonicæ à potiori prohibent hominem à ſuſceptione, vel executione Ordinum: & licèt quædam earum, ùt Excommunicatio, ac Interdictum, privent ulteriùs quibûsdam aliis bonis ſpiritualibus, hoc tamen ſatis denotatur per appoſitum ly *Arcere.* Et additur, *qui aliàs ſibi liceret:* ſi enim alioquin talis gradus, vel actus Eccleſiaſticus cuipiam non liceret, jam non eſſet ipſi pœna eo privari. Hinc quippe non eſt pœna Laico, vel mulieri, quòd non poſſit celebrare Miſſam, eòquod talis actus aliunde ſibi non competat; bene tamen Sacerdoti id foret pœnale.

48. CONCL. II. Pœnæ Canonicæ ſunt ſeptem, videlicet Depoſitio, Degradatio, Infamia, Irregularitas, Excommunicatio, Suſpenſio, & Interdictum. Ita Scotus *loc. cit.* & alii; atque patebit ex diverſis textibus Juris Canonici in progreſſu citandis.

49. *Depoſitio* eſt privatio perpetua Clericalis muneris, per Canonicam ſententiam cum debita ſolemnitate prolatam.

50. *Degradatio*, quæ plurimùm convenit cum Depositione, est privatio perpetua Clericalis muneris, & privilegii, facta post Canonicam sententiam, adjuncta reali actione & cæremonia per Canones instituta. Additur, *quæ plurimùm convenit cum Depositione:* adeò, ùt à nonnullis pro una pœna computetur *arg. c. Degradatio. De Pœnis, in 6.* ibi: *Verbalis degradatio, seu depositio ab Ordinibus*, & notat Fagnanus *c. Qualiter. lib. 2. num. 76. de Accusat.* Nihilominus est notabilis differentia inter ipsas: nam Degradatio fit actione reali, & simul includit privationem privilegii Clericalis, quæ duo in Depositione verbali non habentur, prout patebit ex declaratione utriusque definitionis.

51. Dicitur I. in utraque data definitione, *privatio perpetua Clericalis muneris;* quia tam Depositio, quàm Degradatio privat in perpetuum, ac sine spe remissionis, omni munere Clericali, id est; omnibus Beneficiis Ecclesiasticis, nec non & licentiâ exercendi actum cujuscumque Ordinis. Non tamen privatur quis Charactere ordinis, quia hic est indelebilis: neque potestate validè consecrandi (si fuerit Sacerdos) quia & hæc potestas est simpliciter inimpedibilis: neque facultate absolvendi pro mortis articulo moribundum, quia tunc nulla est reservatio Casuum. Insuper Depositus, aut Degradatus non liberatur ab onere recitandi Breviarium, aut servandi perpetuam Castitatem: ne alioquin ex suo peccato commodum reportet.

52. Di

§ 2. Dicitur II. In definitione Degradationis, *& privilegii*: quæ particula in definitione Depositionis est omissa: siquidem per Degradationem (non tamen per solam Depositionem verbalem) privatur quis tum privilegio Fori, tum etiam canonis. Privilegio quidem Fori, in quantum ejicitur à Foro Ecclesiastico, & traditur Foro, seu Curiæ sæculari; ita, ut deinde sit constitutus sub jurisdictione Magistratûs sæcularis, à quo proin, quasi esset Laicus, poterit capi, incarcerari, ac juxta Leges Civiles de commissis criminibus puniri: quamvìs, dum Clericus degradatus propter sua crimina traditur Curiæ sæculari, efficaciter pro eo debeat Ecclesia intercedere, ut citra mortis periculum quoad eum sententia moderetur *c. Novimus. De Verb. signif.* Privatur insuper Degradatus privilegiô Canonis; ita ut ejusdem invasor, aut percussor, quamvis injustus, non incurrat Excommunicationem latam in percussores Clericorum.

§ 3. Dicitur III. in utraque definitione, *post canonicam sententiam cum debita solemnitate factam*: tum quia neutra earum infligitur ipso jure, sed quælibet à Judice, seu per sententiam Canonicam debet infligi: tum quia tam ad Degradationem requiritur certa solemnitas à Jure præscripta, quæ refertur in *c. Degradatio. De Pœnis, in 6.*

§ 4. Dicitur tandem in definitione Degradationis, *adjuncta reali actione*: quia, ùt habetur *cit. c. Degradatio. De Pœnis, in 6.* „ Clericus „ degradandus, vestibûs sacris indutus & ha-

„bens

„ bens instrumenta illa in manibus, quæ spectant „ ad ordinem suum, ad Episcopum adduci de- „ bet, ab eoque ordine retrogrado (id est, in- „ cipiendo ab illo vestimento, quod ultima vi- „ ce in sua Ordinatione acceperat, usque ad „ primum, quod datur in collatione primæ Ton- „ suræ) omnibûs suis vestibus, & ornamentis „ sacris, cum certis verbis exuitur, ac tandem „ caput illius raditur, vel tondetur, ne Ton- „ suræ, vel Clericatûs vestigium in eo rema- „ neat: & hisce peractis, Degradatus primùm „ traditur Curiæ sæculari. „ Hæc omnia tamen non reperiuntur in simplici Depositione: nam hæc fit per solam sententiam in criminosos canonicè latam, neque privat omnî privilegio Clericali, aut Fori. Abbas *c. Tuæ, de Pœnis*, ubi insuper notat, quòd isthæc Depositio alio nomine dicatur *Degradatio verbalis*, *c. Degradatio. Eod. in 6.*

55. Quantùm attinet ad *Infamiam*, quæ est tertia Pœna Canonica, advertendum, quòd Infamia idem sit, ac privatio seu diminutio bonæ famæ; sive, ut alii loquuntur *arg. l. Cognitionum, ff. de extraord. cognition. Infamia est læsæ dignitatis status, vita ac moribus reprobatus.*

56. Duplex autem communiter assignatur Infamia, videlicet *Infamia juris* & *Infamia facti.* Hæc posterior accidit, quando quis tale aliquid perpetrat, propter quod ejus bona existimatio apud probos & honestos viros læditur, licèt jure aliquo expressa non notetur Infamia. *Infamia juris* est: quæ ipso jure infligitur, seu decerni-

tur

tur in certa crimina comittentes. Idque adhuc fit dupliciter, nempe dum vel ipſo facto Infamia contrahitur, vel primùm per ſententiam Judicis ſecundùm juris declarationem decernitur.

57. Quæres. Ob quæ crimina contrahatur Infamia juris? Reſp. I. Regula generalis eſt, Jure Canonico omnes eos cenſeri infames, quicunque Jure Civili habentur infames; niſi Infamiam Jure Civili introductam Canones ſpeciatim ſuſtulerint. Prior pars habetur clarè ex *c. omnes 6. q. 1.* ubi Hadrianus Papa inquit: *Omnes verò infames eſſe dicimus, quos Leges ſæculi infames appellant.* Concordat *c. Infames, 7. q. 1.* ibi: *Infames eſſe dicimus omnes, quos Eccleſiaſticæ, vel ſæculi leges Infames pronuntiant.* Altera verò pars probatur ex *cap. ult. De Secundis nuptiis*, ubi Infamia Jure Civili *L. 1. C. De Secundis nuptiis*, decreta mulieri intra annum luctûs nubenti fuit ſublata.

58. Reſp. II. Quænam perſonæ cenſeantur Jure Canonico infames, refertur *cit. can. Infames, q. 1.* Et ſunt fures, ſacrilegi, inceſtuoſi, homicidæ, perjuri, raptores, malefici, venefici, adulteri, de bellis publicis fugientes, criminibus capitalibus irretiti, ſepulchrorum violatores, & alii hujusmodi ibidem enumerati. Et de talibus loquitur *Reg. 87. Juris; in 6. Infamibus portæ non pateant dignitatum.*

59. Cæterùm Infamia Canonica, quando orta eſt ex crimine occulto, tollitur per pœnitentiam, ſecùs, quando ortum habet ex crimine manifeſto; ùt poſt Gloſſam *c. Illi qui, 6. q. 1.*

notat Fagnanus *in c. Vestera, n. 37. de Cohabit. Cler.* Unde Infamiam juris ex crimine manifesto subortam auctoritativè tollere, seu abolere, spectat ad Principem, sive ad SS. Pontificem, tamquam Conditorem Juris Canonici *arg. c. Cum te. De Sentent. & re judicata*, & notat idem Fagnanus *in c. Vergentius, n. 38. de Hæreticis.*

DISTINCTIO II.

De Excommunicatione, Suspensione & Interdicto.

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Excommunicatio?

SUMMARIUM.

1. *Excommunicatio vi nominis, quid?*
2. *Excommunicatio, & Anathema, an differant?*
3. *Datur in Ecclesia potestas ferendi Excommunicationem, aliásque censuras.*
4. *D. Paulus potestate excommunicandi aliquoties usus fuit.*
5. *Excommunicatio, quid?*
6. *Dividitur in majorem & minorem. Absolute deposita denotat majorem.*
7. *Excommunicatio minor, quid?*
8. *Ejus effectus, quis?*
9. *Excommunicatio major, quæ?*

1. EX-

1. EXCOMMUNICATIO juxta nominis ethymologiam idem eſt, ac *extra communionem ſeparatio*. Sed in propoſito ſumitur ipſa pro Cenſura Eccleſiaſtica, per quam homo Chriſtianus à communione Eccleſiæ ſeparatur. Dicitur etiam alio nomine *Anathema*: nam anathema græce ſignificat ſeparationem alicujus à reliquis partibus, & quidem frequentius, prout ejusmodi ſeparatio fit ab Eccleſia, tamquam alicujus execrandi & maledicti, prout hæreſes & hæretici, aliíque peccatores incorrigibiles ab Eccleſia anathematizantur.

2. Interim, licèt Excommunicatio, & Anathema eſſentialiter non differant (utráque enim importat ſeparationem alicujus ab Eccleſiæ communione) differunt tamen quoad ſolemnitatem: nam Excommunicatio quandoque incurritur ipſo jure, quandoque infertur per ſententiam Judicis in ſcriptis comprehenſam: Anathema verò cum certis cæremoniis *c. Debent*, *11. q. 3.* præſcriptis, ad terrorem cæterorum peragitur. Siquidem debent duodecim Presbyteri Epiſcopum circumſtare: & lucernas ardentes in manibus tenere, quas poſt latam Anathematis ſententiam in terram projiciunt, & pedibus conculcant, cui ſolemnitati aliæ quoque maledictiones & execrationes verbales addi ſolent. Hinc *c. Cum non ab homine. De Judiciis.* Clericus depoſitus incorrigibilis primùm excommunicari, deinde verò creſcente contumacia Anathematis mucrone ferri jubetur.

 3. CON-

3. CONCL. I. Datur in Ecclesia Catholica potestas ferendi Excommunicationem, ac alias Censuras Ecclesiasticas, Jure Divino eidem concessa. Ita omnes Catholici, atque desumitur tum ex perpetua praxi, & sensu Ecclesiæ; tum ex illo generali dicto Salvatoris, *Matth. cap. 16. Et tibi dabo claves Regni Cælorum, Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cœlis.* Et *Matth. cap. 18. Dic Ecclesiæ, si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.*

4. Et tali potestate jam usus fuit D. Paulus Apostolus, dum *1. Corinth. 5.* quempiam Sathanæ tradidit, hoc est, excommunicavit, seu ex consortio Fidelium ejecit; prout ipsemet Apostolus ibidem indicat dicens: *Et non magis luctum habuistis, ùt tollatur de medio vestrum, qui hoc opus fecit.* In quem locum D. Augustinus relatus *c. Omnis, 11. q. 3.* ait: *Omnis Christianus, qui à Sacerdotibus excommunicatur, Sathanæ traditur. Quomodo? Scilicet quia extra Ecclesiam Diabolus est, sicut in Ecclesia Christus. Unde illos, quos tunc Apostolus Sathanæ esse traditos prædicat, excommunicatos à se esse demonstrat.* Quinimò Scotus 4. *dist. 19. q. un. §. De quinto*, notat, in epistolis D. Pauli legi, quòd ipse tribus vicibus excommunicaverit, nempe *1. Corinth. 5.* ùt jam dictum. Et *1. Thimoth. 1.* ibi: *Ex quibus est Hymenæus & Alexander, quos tradidi Sathanæ, ùt discant, non blasphemare.* Et *Galat. 1. Si quis vobis evangelizaverit præter id, quòd accepistis, anathema sit.*

5. CON-

5. CONCL. II. *Excommunicatio* est Censura Ecclesiastica, qua homo Christianus à communione Fidelium separatur. Ita Doctor Subtilis *loc. cit. §. De quinto*, ubi ait: *Excommunicatio simpliciter, quæ est sola major, est exclusio alicujus à communione Fidelium; non quidem exclusio corporalis, quæ fit incarceratione, vel exclusione ab aliis, sed excludendo per prohibitionem, ne communicet cum aliis, nec alii cum eo:* éstque in re communis. Dicitur, *Censura Ecclesiastica*, quæ particula stat loco generis, nam reliqua stant loco differentiæ. Et additur, *qua homo Christianus separatur à Communione Fidelium:* tum quia Ethnici, & nunquam baptizati nequeunt excommunicari: cum necdum re ipsa in Ecclesiam fuerint ingressi per Baptismum: tum quia per hanc particulam Excommunicatio differt ab aliis Censuris Ecclesiasticis, ut magis patebit ex dicendis.

6. CONCL. III. Excommunicatio ut sic ex parte boni, quo privat hominem, propriè ac principaliter dividitur in majorem, ac minorem; eò quòd possit quis à communione Fidelium separari vel ex parte solùm, vel ex toto; quamvis, si nomen *Excommunicationis* absolutè ponatur, nec aliud exprimatur, illud sit intelligendum de Excommunicatione majori. Ita Scotus *l. cit.* estque communis; & habetur *c. Si quem. De Sentent. excomm.* ubi dicitur. *Si quem sub hac forma verborum: Illum excommunico, vel simili, à Judice suo excommunicari contingat, dicendum est, eum non tantùm minori, quæ à perceptione Sacramentorum, sed etiam majori Excommunicatione (quæ à Communione Fidelium separat) esse ligatum.*

 7. CON-

7. CONCL. IV. *Excommunicatio minor* est Censura Ecclesiastica, privans hominem perceptione Sacramentorum. Ita habetur ex *cit. c. Si quem Sentent. excomm.* juncto *c. Si celebrat. De Cleric, excomm &c.* ubi de excommunicato Excommunicatione minori dicitur, quòd *non videatur à collatione, sed participatione) Sacramentorum (quæ in sola consistit perceptione) remotus.*

8. Unde infertur, quòd proprius & adæquatus Excomunicationis minoris effectus sit, privare hominem solò usu passivo seu receptione Sacramentorum Ecclesiæ; ac proinde ipsa tantùm separet secundùm quid à communione Fidelium, videlicet quòad solam Sacramentorum participationem, sive receptionem. Per quod ea differt ab Excommunicatione majori, quæ longè plures, eòsque gravissimos effectus habet, uti patebit ex *Quæst. seqq.*

9. CONCL. V. *Excommunicatio major*, quæ est simpliciter Excommunicatio bene definitur, quòd sit Censura Ecclesiastica, qua quis à communione Fidelium simpliciter separatur. Ita desumitur tum ex doctore Subtili *loc. cit.* tum. ex *cit. c. Si quem De sentent. Excommunicat.* Quamvis enim ibidem non apponatur ly *simpliciter*: tamen textum illum loqui de separatione totali (id est, quæ fit tum per privationem Sacramentorum Ecclesiæ, tam recipiendorum, quàm administrandorum; tum etiam per privationem communium Suffragiorum Ecclesiæ, nec non & convictûs Civilis, seu exterioris communionis Fidelium) communiter intelligunt Doctores, prout mox amplius explicabitur, Hinc sit QUÆ-

QUÆSTIO II.
Qui sint effectus Excommunicationis majoris.
SUMMARIUM.

10. *Communio Fidelium, triplex. Purè interna.*
(a) Vide dicta Tract. 12. dist. 3. qu. 7. per totum.
11. *Purè externa.*
12. *Et media, seu mixta.*
13. *Ecclesia non privat excommunicatum communione Fidelium merè interna;*
14. *Neque privatis orationibus Fidelium:*
(b) Et hoc amplius, n. 17.
15. *Bene tamen communione Fidelium tam media, quàm purè externa.*
16. *I. Excommunicationis majoris effectus est privatio communium Ecclesiæ Suffragiorum. Hæc quæ sint?*
17. *Corollarium notabile.*
18. *II. Privatio communionis Sacramentorum, activæ, & passivæ.*
19. *Nisi justa causa excuset, & quæ?*
(c) Tr. 2. dist. 2. n. 25. & 28.
(*) *Ubi etiam aliud notabile.*
20. *III. Privatio usus Divinorum Officiorum. Divina Officia, quæ?*
21. *IV. Privatio sepulturæ Ecclesiasticæ.*
22. *Quid juris, si excommunicatus in loco sacro sepeliatur?*
23. *An hic effectus defactò locum habeat in omnibus excommunicatis?*

(d) Tract. 14. dist. 5. n. 126.

24. *Omnino impœnitens non est sepeliendus in loco sacro.*

25. *Major difficultas de excomunicato non vitando, & pœnitente.*

26. *Solutio.*

27. *V. Incapacitas ad Beneficium Ecclesiasticum.*

28. *VI. Nullitas Rescripti Apostolici ab excommunicato impetrati.*

Absolutio ad cautalem à censuris.

29. *VII. Privatio omnis jurisdictionis spiritualis.*

30. *Quid, si excommunicatus non erat vitandus?*

(e) De quo n. 26. & 36.

31. *VIII. Privatio communionis forensis. Limitatur in Reo.*

32. *Atque excommunicato non vitando.*

33. *IX. Insordescens per annum in Excommunicatione fit suspectus de hæresi.*

34. *X. Privatio omnis Civilis communionis. Hoc procedit de excommunicato non tolerato, sed vitando.*

10. NOTANDUM hic cum D. Bonaventura 4. *dist.* 18. *art.* 1. *q.* 1. & aliis, quòd triplex sit communio Fidelium, nempe purè interna, purè externa, & media seu mixta. *Communicatio, seu communio Fidelium purè interna*

na conſiſtit in Fide & Charitate, per quam Fideles inter ſe, & cum Chriſto capite myſticè copulantur: & ratione hujus unionis, ſeu communionis poteſt unus Fidelis impetrare alteri de congruo ſpecialia beneficia, eique, ſi cæteroquin capax eſt, applicare proprias ſatisfactiones; juxta quod teſtatur David Pſalm. 118. *Particeps ego ſum omnium timentium te.* Concordat illud Symboli Apoſtolici; *Credo Sanctorum communionem.* (*a*)

11. *Communio Fidelium purè externa* eſt merè politica, conſiſtens in Fidelium convictu, colloquio, aliisque commerciis. Et hæc olim prohibita fuit exhiberi excommunicatis Excommunicatione majori: verùm hodie poſt Concilium Conſtantienſe, circa annum Domini 1414. celebratum, per conſtitutionem Martini V. quæ incipit, *Ad evitanda*, generaliter hujusmodi prohibitio ſublata eſt, exceptis duobus caſibus, videlicet nominatim excommunicatis ac denuntiatis, & notoriis Clericorum percuſſoribus.

12. Tandem *communio Fidelium media*, *ſeu mixta* eſt, quæ in exterioribus actionibus, ſeu cæremoniis Eccleſiaſticis conſiſtens interiorem ac ſpiritualem fructum ex propria inſtitutione continet. Quò ſpectant inprimis uſus tam activus, quàm paſſivus Sacramentorum; id eſt, adminiſtratio, & perceptio eorum: deinde communia Eccleſiæ Suffragia, quæ in Sacrificio Miſſæ, aliſque publicis Officiis, utputa in Horis Canonicis, in Benedictionibus Cinerum, Palmarum, & hujusmodi, pro univerſa Eccleſia ad DEUM funduntur. Huc adde ſatisfactiones

Christi & Sanctorum, quæ ex communi Thesauro Ecclesiæ per Indulgentias Fidelibus applicantur. His prænotatis, sit

13. CONCL. I. Certum est, quòd Ecclesia per Excommunicationem neque velit, neque possit quempiam privare communione Fidelium merè interna, quæ est per Fidem & Charitatem. Ratio est: quia talibûs Virtutibus nemo potest privari invitus, & absque propria culpa mortali: imò vera Fides & Spes potest etiam manere in peccatoribus, ipsísque excommunicatis, si contra hasce Virtutes propria voluntate non delinquant. Porrò Charitas non tollitur per Excommunicationem, sed supponitur jam sublata per peccatum mortale prævium; cùm non nisi ob peccatum mortale Excommunicatio major infligatur: & potest contingere, ut homo, priúsquam ab Excommunicatione absolvatur, per contritionem perfectam redierit in gratiam & amicitiam Dei. Layman *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 1. n. 3.* & alii.

14. CONCL. II. Insuper certum est, quòd Ecclesia excommunicatum non privet fructu orationum, & satisfactionum, quas alii Fideles proprio nomine, ac privata intentione ipsi applicant. Ratio est: quia hujusmodi bona opera sunt ipsius operantis propria; ergo spectant ad liberam ejus applicationem, non verò ad dispensationem Ecclesiæ. Unde nemo prohibetur pro excommunicatis privatim Deum orare. (*b*)

15. CONCL. III. Excommunicatio major privat excommunicatum communione Fidelium tam mediâ, quàm etiam purè externa, seu merè

rè

rè politica. Ita communis. Ratio est: quia non excedit potestatem Ecclesiæ, privare hominem criminosum, & contumacem communibûs Ecclesiæ Suffragiis, utpote suo nomine factis, ac usu Sacramentorum, vel eidem interdicere externam conversationem & convictum Fidelium. Quómodo autem id intelligendum sit, patebit inductione, explicandô plerósque effectus Excommunicationis majoris.

16. Primus itaque effectus Excommunicationis majoris est, privare hominem communibûs Ecclesiæ Suffragiis, ita, ut excommunicato non prosint, neque ea nomine Ecclesiæ possint pro ipso offerri. Porrò hujusmodi communia Ecclesiæ Suffragia commodè ad tria capita reducuntur: quæ sunt inprimis SS. Missæ Sacrificium; nam illud nomine totius Ecclesiæ offertur. Deinde indulgentiæ utpote quæ proveniunt ex communi Thesauro Ecclesiæ. Tandem huc pertinent Orationes publicæ, aliæque actiones sacræ, quæ à Ministris Ecclesiæ peraguntur: quales sunt Horæ Canonicæ, Benedictio solemnis Aquæ benedictæ, Candelarum, Palmarum, Consecratio Ecclesiæ, vel Altaris, Officium Defunctorum, & hujusmodi.

17. Infertur proinde cum Navarro *c. 27. Manual. n. 36.* & aliis, peccare eos mortaliter, qui orant pro excommunicato oratione publica, aut qui cum eo communicant in oratione publica, seu nomine totius Ecclesiæ facta. Verùm hoc intelligendum est de excommunicato non tolerato, sed vitando, uti observat cit. Navarrus. Intelligendum ulteriùs est id de Oratione

ne publica, seu nomine totius Ecclesiæ facta: nam orationes privatæ, sub quibus comprehenditur *Memento* in Missa, à Sacerdote mentaliter orando factum, item & jejunia, aliáque pia opera, quæ non fiunt nomine Ecclesiæ, neque ab ejus Ministris quà talibus, sed proprio cujuslibet nomine, ac ex privata devotione: non prohibentur fieri pro excommunicatis, juxta dicta *num.* 14. Insuper Feria Parasceves, quo die Christus in Cruce pro suis inimicis oravit, etiam Ecclesia publicè & solemniter orat pro Hæreticis ac Schismaticis, qui tamen sunt excommunicati. Item licitum est, solemniter orare pro extirpatione hæresum, & sic indirectè pro ipsis Hæreticis, ut a DEO convertantur, & hujusmodi.

18. Secundus effectus Excommunicationis majoris est, privare hominem communione Sacramentorum, tam activa, quàm passiva, ita, ut excommunicatus licitè, & absque peccato mortali non possit ullum Sacramentum recipere, vel administrare. Et hoc intelligendum est non solùm de Excommunicato adhuc impœnitente, utpote qui ratione sui peccati mortalis prohibetur Sacramenta suscipere, vel administrare, sed etiam de eo, qui per perfectam contritionem jam rediit in gratiam DEI. Siquidem talis non potest licitè, & absque peccato mortali (nisi excuset justa causa) ullum Sacramentum recipere, vel administrare, donec fuerit absolutus à sua Excommunicatione: ageret enim contra præceptum Ecclesiæ, & expressam illius prohibitionem in Materia gravi

19. Ad-

19 Additur notanter, *nisi excuset justa causa*: qualis foret ignorantia invincibilis, necessitas administrandi Sacramentum ob metum mortis, infamiœ, jacturæ bonorum, ac hujusmodi. Nam, si quis excommunicatus, ignorans invincibiliter, se esse excommunicatum, administrat, vel recipit Sacramenta, certum est, quòd non peccet mortaliter, ratione ignorantiæ suæ invincibilis. Similiter, si quis excommunicatus occultus, sibi tamen conscius Excommunicationis, urgente gravi necessitate Sacramenta administret, vel recipiat v. g. ad vitandam mortem, aut scandalum, vel gravem jacturam, non peccabit; dummodo in ejusmodi casu, quo non potest priùs obtinere absolutionem ab Excommunicatione, perfectam contritionem præmittat receptioni, vel administrationi Sacramentorum. Ratio est: quia Lex Ecclesiastica, qualis est de privatione participationis Sacramentorum, tum activæ tum passivæ, cum tanto rigore non obligat; prout supra (*c*) jam dictum.

Additio.

* Cæteróquin prohibitio illa usûs activi & passivi Sacramentorum tangit excommunicatos, non solùm eos, qui ab Ecclesia tolerati non sunt, sed etiam toleratos, prout partim P. Elbel *de Censuris. Conferent. II. n. 41.* probat ex *cap. Si quem. 59. De Sent. Excommunicat.* quod Capitulum generaliter loquitur; partim etiam Kilianus Kazenberger in Supplement. Decal. P. Sporer *Tract. de Censuris. cap. 3. sect.*

sect. 2. n. 74. ac seqq. rectè deducit ex *cap. Si quem. De Sentent. Excommunicat.* ubi receptio Sacramentorum prohibetur excommunicato Excommunicatione minori, qui utique est excommunicatus toleratus.

Quòd si autem excommunicatus, qui antea non fuit debitè ab Excommunicatione absolutus, Sacramentum quodpiam recipere præsumeret, equidem haud dubiè peccaret, non tamen pœnam Ecclesiasticam exinde de novo incurreret, cum nulla in jure sit decreta, seu expressa. Excipitur Sacramentum *Ordinis;* hoc enim si recipiat excommunicatus, vel exerceat, incurrit irregularitatem, prout fusiùs declarabitur Distinctione sequenti.

20. Tertius effectus Excommunicationis majoris est privatio usûs Divinorum Officiorum: ita, ut excommunicatus Missæ, aliísque Divinis Officiis (excepta Concione) non possit licitè, & absque gravi peccato interesse. Ubi nomine Divinorum Officiorum intelligitur non solùm Missa, sed & cantus Horarum Canonicarum, publica Oratio, Processio, Benedictio olei, aquæ candelarum, & cætera Ordini Clericali annexa, *excepta Concione:* hanc enim etiam excommunicato non tolerato licet audire, ut sic magis & citiùs ad pœnitentiam excitetur *c. Responso. de Sent. Excommunic.*

21. Quartus effectus Excommunicationis majoris est privatio sepulturæ Ecclesiasticæ. Nam certum est, corpus excommunicati non posse sepeliri in loco sacro, seu destinato sepulturæ Fidelium; prout expressè habetur *c. Sacris.*

De

De Sepulturis, allegata ea ratione, quia, *quibus non communicavimus vivis, non debemus communicare defunctis*. Quinimò hac de cauſa ibidem præcipitur, ut oſſa excommunicatorum ſepulta in cœmeterio Eccleſiaſtico, ſi poſſint diſcerni ab aliis oſſibus non excommunicatorum, debeant exhumari, & inde amoveri: ſecùs eſt, ſi ampliùs diſcerni non poſſint.

22. Quòdſi qui ſcienter, ac temerariè præſumpſerint excommunicatum ſepelire in loco ſacro, incurrunt & ipſi Excommunicationem ipſo facto, ut dicitur *Clem. 1. De Sepulturis*. ſimúlque ante exhumationem ejus, ſi oſſa excommunicati diſcerni valeant ab aliis, non poſſunt in illo loco Fideles ſepeliri, neque ibidem Divina Officia celebrari; & poſt exhumationem (idem dicendum, ſi corpus excommunicati ibi relictum fuit, eò quòd ab oſſibus Fidelium diſcerni non potuerit) debet locus reconciliari. *c. Conſuluiſti. De Conſecrat. Eccleſiæ*. Siquidem per ſepulturam excommunicati locus ſacer fuit pollutus, & ad Divina celebranda; Fideliúmque ſepulturam factus incapax. Herincx *diſp. 6. de Cenſuris. q. 2. n. 30.* & alii.

23. Dubitant verò Doctores, an prædictus effectus defactò poſt Concilium Conſtantienſe locum habeat in ſolis excommunicatis vitandis, an verò generaliter in omnibus? Ratio dubitandi eſt: quia in excommunicatis non vitandis videtur ceſſare ratio ex Jure Canonico ſuperiùs allata, *quibus non communicavimus vivis, non debemus communicare defunctis*. Nam excommunicatis non vitandis defactò communica-

nicamus in vita; & consequenter videtur, eis etiam defactò posse nos communicare defunctis in sepulchro. Et quidem per sepulturam excommunicati tolerati non violari locum sacrum, ob rationem allegatam, ultro (*d*) conceditur: num autem talis in loco sacro licitè sepeliatur, major difficultas est; ad quam

24. Resp. I. Certum est, quòd, quando alicujus Excommunicatio est publica; & ipse fuit mortuus omninò impœnitens, talis non sit sepeliendus in loco sacro. Ratio est: quia, cùm Excommunicatio major non feratur, nisi ob peccatum mortale, qui in ea moritur absque ullo pœnitentiæ signo, censetur notoriè mori in statu peccati mortalis, sícque esse indignus sepulturâ Ecclesiastica. Et hac de causa Hæretici in sua hæresi absque dolore decedentes non sepeliuntur in loco sacro, etsi in vivis non fuerint vitandi.

25. Resp. II. Utrum excommunicatus, qui ante mortem dedit vera signa pœnitentiæ, possit absque obtenta priùs absolutione mortuus sepeliri in loco sacro post Concilium Constantiense, si vitandus non fuit, variant Doctores. Et quidem Navarrus *c. 27. Manual. n. 36.* & Layman *lib. 1. Tract. 5. part. 2. cap. 4. n. 9.* post Henriquez putant, talem ob rationem *n. 23.* allegatam posse sepeliri in loco sacro, quando eum piè mortuum esse præsumi potest.

26. Oppositum tamen videtur probabilius, atque tenendum cum Lud. Engel *tit. de Sepulturis. n. 19.* Herincx *loc. cit. n. 31.* Zuesio, & aliis; quando Excommunicatio est publica: quia

quia tunc excommunicatus prius erit abſolvendus, ſaltem poſt mortem, verberato, juxta Ritum præſcriptum in Rituali Romano, ejus corpore, antequam ſepeliatur in loco ſacro: quæ quidem abſolutio eò dumtaxat tendit, ut hujusmodi defunctus reſtituatur communioni Fidelium quoad publica Eccleſiæ Suffragia (quæ proinde impoſterum pro ipſo celebrari, atque offerri poterunt) ipſamque ſepulturam Eccleſiaſticam. Ratio fundamentalis hujus ſententiæ eſt: quia Bulla Martini V. in Conſilio Conſtantienſi edita, quæ incipit *Ad evitanda.* in fine expreſsè proteſtatur, quòd *per hoc non intendat, excommunicatos in aliquo relevare, nec eis quomodolibet ſuffragari;* ergo publicè excommunicati, ſicut olim *c. A nobis. de Sent. Excomm.* ita & nunc privati exiſtunt ſepulturâ Eccleſiaſtica, donec abſolvantur, non obſtante, quòd contriti deceſſerint. Quòd ſi verò Excommunicatio ſit occulta, & non niſi uni vel alteri cognita, non eſt ipſi neganda ſepultura Eccleſiaſtica: nam ejus privatio, cùm ſit publica, requirit etiam publicam cauſam, ne aliàs, qui publicè bonus habetur, hac via infametur.

Additio.

* Dices. Si Excommunicati tolerati nequeunt in loco ſacro ſepeliri, conſequenter Mercator Acatholicus in Germania, ſi forſan moreretur in ſua ſecta in loco Catholico ſub via, non poſſet ad inſtantiam ſuorum comitum, ibidem ſepeliri in Cœmeterio communi. Reſpond. juxta probabiliorum ſententiam concedendo to-

 tum,

tum, si Cœmeterium sit Catholicorum, nec aliàs ibidem Acatholici admitti soleant, & ubi aliàs exinde grave præjudicium timendum non est, si denegetur. In dubio consulatur Reverendiss. Ordinarius, si tempus patiatur. Vide partim *Tract. 4. dist. 4. Addit. 1. post n. 46.* partim doctam resolutionem Patris Elbel *De Censuris Conferentia II. n. 60. & seqq.*

27. Quintus effectus Excommunicationis majoris est incapacitas, seu inhabilitas ad quodlibet Ecclesiasticum Beneficium accipiendum. Hinc præsentatio, vel electio alicujus excommunicati, item & institutio, ac confirmatio ipsius in Beneficio, sunt ipso jure irrita; prout habetur *c. Postulastis. De Clerico excomm. vel deposito.* ibi: *Cùm excommunicatis communicari non debeat, Clericis excommunicationis vinculo innodatis Ecclesiastica Beneficia conferri non possunt; nec illi valent ea licitè retinere, nisi forsitan cum eis fuerit misericorditer dispensatum; cùm ea non fuerint Canonicè consecuti.* cum concordantiis. Idque Covarruvias in c. *Alma mater. part. 1. §. 7. n. 3.* Lessius *lib. 2. cap. 34. 117.* Layman. *c. 2. n. 7.* & communior aliorum, contra Navarrum, extendunt ad eum casum, quo excommunicatus, etiam toleratus, ignoravit suam Excommunicationem: nam licèt ignorantia Excommunicationis (dummodo ea probabilis fuerit, & non crassa vel supina) juvet ad effugiendam Irregularitatem, aliàsque pœnas Juris latas contra excommunicatos, quidpiam sibi prohibitum agentes, non tamen sufficit ad habilitandum hominem in ordine ad ea,

ad

ad quæ per excommunicationem factus fuit inhabilis.

28. Sextus effectus Excommunicationis majoris est, quòd Rescriptum Sedis Apostolicæ ab excommunicato impetratum, sit ipso jure nullum, ac irritum. *text. clar. c. 1. de Rescriptis. in 6.* Unde hac de causa hodie de stylo Curiæ Romanæ plerisque Rescriptis (id est, Litteris Pontificiis quidpiam ad alicujus consultationem, vel relationem respondentibus aut ad ejus supplicationem concedentibus præsertim impetratis à Regularibus, solet inseri absolutio ad cautelem à Censuris, in Ordine ad effectum illius Rescripti certiùs consequendum. Inde enim fit, quòd post talem à Censuris absolutionem, datam ad cautelem, postmodum ex hoc capite, quòd impetrator illius Rescripti tempore impetrationis fuerit constitutus in Excommunicatione, illud nequeat impugnari.

29. Septimus effectus Excommunicationis est: quia excommunicatus privatur omni usu, sive exercitio jurisdictionis spiritualis, ut proinde omnia acta invalida sint. Hinc excommunicatus nequit alium excommunicare. *Audivimus. 24. quæst. 1.* neque potest conferre Beneficia. *arg. cap. un. Ne sede vacante &c. in 6.* nec validè eligere, *c. Cum dilectus. de Consuetud. &c. Cum inter 16. De Elect.* ubi electio à suspensis celebrata, censetur irrita: omnis autem excommunicatus hoc ipso est suspensus ab Officio & Beneficio.

30. Verumtamen istud intelligendum est de excommunicatis non toleratis, seu de vitandis.

Siquidem acta excommunicati tolerati valida sunt, quamdiu per oppositam exceptionem non repelluntur; prout notat Navarrus *c. 27. Man. n. 21.* id probans ex *c. Ad probandum. de Sent. & re jud.* Pirhing. *tit. de Sent. excomm. n. 18.* Layman *cit. part. 2. c. 2. n. 13.* Lessius, & alii. Unde excommunicatus toleratus potest excommunicare, & Beneficia conferre, & eligere, & præsentare, aliáque hujusmòdi jurisdictionalia validè exercere, nisi à parte adversa contra eum tamquam minùs idoneum excipiatur. Accedit ratio: quia ex una parte tales excommunicati tolerantur, & consequenter sustinentur etiam eorum acta (nisi opponatur exceptio) ne alioquin plura incommoda, & inconvenientia oriantur, quæ Concilium Constantiense (*e*) sublata voluit: ex altera verò parte dictum Concilium ipsos excommunicatos nullatenus in aliquó relevare, vel eis quomodolibet suffragari voluit; ergo sicut antehac, ita & nunc, saltem opposita exceptione, eorum acta sunt invalida.

31. Octavus est: quia Excommunicatio privat etiam communione Forensi: id est, impedit, quo minùs excommunicatus possit esse Judex, Tabellio, Advocatus, Actor, Testis &c. etiam in causis Civilibus. Hoc tamen non obstante potest excommunicatus stare in Judicio ut Reus, id est, potest in Judicio conveniri, ibique accusari, & citari: ne alioquin, si accusari, & quocumque alio modo in Judicio conveniri non posset, videretur de sua malitia commodum reportare. *c. Intelleximus. De Judiciis.*

 32. Qui-

32. Quinimò & prior pars de factò solùm procedit de excommunicatis vitandis, seu non toleratis: nam si tolerati sunt, recurrunt dicta *n. 30.* Et quamvis Judex teneatur excommunicatos non toleratos repellere ab agendo, patrocinando, & testificando, ne ipse atque alii illicitè eis communicent. *c. Decernimus. de Sent. excomm. in 6.* juncta Glossa ibidem: si tamen ii sunt tolerati, non tenetur Judex eos repellere (etsi possit, dummodo Excommunicatio non sit notoria,) donec pars altera desuper excipiat, ipsamque Excommunicationem, si necdum est notoria, intra octo dies apertè demonstret. *arg. c. 1. de Except. in 6.* Layman *ibidem n. 14.* & alii.

33. Nonus effectus est, quòd, si quis in Excommunicatione per annum continuum insorduerit, hoc est, pertinaciter perstiterit, is fiat suspectus de hæresi: quia videtur contemnere potestatem Ecclesiæ, cujus Claves atque Excommunicationem non timet. Unde contra talem, *tamquam de hæresi suspectum, procedi potest*, ùt habetur in Concil. Trid. *Sess. 25. cap. 3. de Reformat.* Et, si quis propter suspicionem hæresis, aut alterius criminis conjuncti cum contumacia (ùt, quia legitimè citatus non comparuit) excomunicatus fuit, atque in tali excommunicatione per annum perseveravit, censetur is etiam confictus de illo crimine *arg. c. Excommunicatus. §. Qui autem. de Hæreticis.* & cum cummuni tradit Covarruvias *in C. Alma mater. §. 7. n. 16.* fusiùs hanc pœnam deducens.

 34. Tan-

34. Tandem, ut omittantur quidam alii Excommunicationis effectus minùs notabiles, de quibus Covarruvias *cit.* §. 7. Layman *lib.* 1. *tr.* 5. *part.* 2. *cap.* 2. & alii, Excommunicatio major privat excommunicatum omni Civili, seu politica communicatione Fidelium, adeò, quòd non solùm ipsi excommunicato sit interdicta quælibet Civilis conversatio, sive communicatio politica cum Fidelibus, sed etiam vicissim aliis Fidelibus prohibitum sit, ne excommunicati hominis societatem admittere, aut eidem communicare valeant. Alioquin enim, si alii Fideles scienter, & extra casus à Jure concessos communicarent excommunicato (quod tamen defactò intelligendum est de excommunicato non tolerato, seu de vitando) non solùm peccarent, sed etiam ipsimet incurrerent Excommunicationem minorem. Quod ùt meliùs intelligatur, sit

QUÆSTIO III.

Quinam Excommunicati, & in quibus casibus sint vitandi?

SUMMARIUM.

35. *Excommunicati alii tolerati, alii vitandi.*
36. *Excommunicati, qui defactò sint vitandi?*
37. *Notorius percussor Clerici, quis?*
38. *Casus, in quibus non licet communicare Excommunicatis.*
39. *Os.*

40. Orare.
41. Vale.
42. Communio.
43. Mensa, quid importet?
44. Communicans Excommunicato vitando peccat,
45. Atque incurrit Excommunicationem.
46. Et qualem?
47. Causæ ab hoc excusantes.
48. Utile.
49. Lex.
50. Humile.
51. Res ignorata.
52. Necesse, quid denotet?

35. PRÆSENS Quæstio procedit solùm de Excommunicatis excommunicatione majori: nam Excommunicati excommunicatione minori duntaxat nunquam fuerunt vitandi, utpote quæ solùm *separat excommunicatum à perceptione Sacramentorum. c. Si quem. De Sentent. excomm.* Cæterùm de prioribus loquendo, defactò commmuniter distinguunt Doctores; ac dicunt, quòd Excommunicati alii sint tolerati, quos cæteri Fideles vitare non tenentur: alii non tolerati, seu vitandi, quos nimirum alii Fideles tenentur evitare, nisi & ipsi excommunicationem minorem incurrere velint.

36. CONCL. I. Etsi olim omnes omninò Excommunicati excommunicatione majori fuerint vitandi, publici quidem publicè, occulti verò occultè: hodie tamen post Concil. Con-

ſiantienſe, circa annum Domini 1414. celebratum, ex moderatione Martini V. nulli Excommunicati ſunt vitandi, niſi ſint ſpecialiter & nominatim denuntiati, vel niſi ſint notorii percuſſores Clericorum. Ita Herincx *diſp. 6. de Cenſuris, quæſt. 2. n. 22.* éſtque Doctorum modernorum communis ſententia. Prima pars patet ex Jure Canonico *c. cum non ab homine, de Sent. excomm.* cum concordantiis. Altera pars conſtat ex verbis Conſtitutionis Martini V. in Concilio Conſtantienſi editæ, quæ incipit, *Ad evitanda.* & inter alios refertur à Sylveſtro, *v. Excommunicatio. 5. n. 7.* Unde jam more Eccleſiæ receptiſſimum eſt, ut non vitemus, niſi duas illas Excommunicatorum ſpecies, quas prædictum Concilium vitari juſſit; & ſunt Excommunicati nominatim denuntiati, deinde notorii percuſſores Clericorum.

37. Notandum verò, quantùm attinet ad percuſſionem Clerici, quòd tunc cenſeatur quis eſſe *Notorius percuſſor Clerici*, quando factum adeò notoriè conſtat, *ut non poſſit aliqua tergiverſatione celari, nec aliquo juris ſuffragio excuſari*, prout loquitur Pontifex *in cit. Bulla.* Unde, ſi percuſſio Clerici eſt adhuc occulta, vel factum ipſum poteſt probabiliter excuſari, v. g. ſi percuſſor dicat, ſe percuſſiſſe Clericum ex joco, inadvertenter, vel neſciendo eſſe Clericum, talis percuſſor Clerici, etiam manifeſtus, non erit vitandus. Herincx *ibidem*, cum aliis.

38. CONCL. II. Prohibitum eſt, communicare cum Excommunicatis vitandis in iis ca-

casibus, qui hoc vulgato carmine comprehenduntur.

Os, Orare, Vale, Communio, Mensa negatur.

39. Ubi per ly *Os* intelligitur confabulatio, seu collocutio cum Excommunicato, etiamsi fiat per literas, vel internuntium, aut alia signa. Similiter ratione hujus particulæ intelliguntur prohibita oscula, amplexus, & alia hujusmodi signa amicitiæ, nec non & receptio munerum. Bonacina *tom. 1. disp. 2. de Excommunicat. punct. 6.* §. 2. & alii.

40. Per ly *Orare* prohibetur communio in Sacris sive in Orationibus, eò quòd non liceat orare simul cum Excommunicatis vitandis, neque coram eis Missam celebrare. Quinimò, si Excommunicatus vitandus ingrediatur Ecclesiam, ut missam audiat, monendus erit, ut exeat: quòd si nominatim monitus exire noluerit, novam excommunicationem Papæ reservatam incurrit, juxta *Clem. 2. de Sent. excomm.* ac potest per vim expelli. Si verò hoc fieri nequeat, erunt omittenda Divina officia, atque ipsamet Missa; dummodò necdum fuerit inchoatus Canon, aut (ùt aliqui volunt) Consecratio: tunc enim oportebit pergere usque ad Sumptionem, ne Sacrificium Missæ maneat incompletum; sed peracta sumptione Calicis Sacerdos debet discedere, ac reliqua peragere in sacristia, vel omittere, si talis locus non adsit. Verùm alii astantes debebunt illicò in tali casu exire ex Ecclesia, excepto Ministro Altaris; alioquin enim peccarent participando in Divinis cum Excommunicato vitando. Bonacina *loc. cit.*

 punct.

punct. 3. §. *1. n. 3*: Herincx *disp. 6. de Censuris. quæst. 6. num. 28.* Sannig. *dist. 2. de excom. quæst. 2. num. 8.* & alii.

41. Per ly *Vale* prohibetur omnis salutatio honorifica, etiam gestu facta. Notant tamen Doctores, licitum esse, priùs salutantem resalutare, eò quòd sit quædam debiti solutio, quæ etiam debetur inimicis.

42. Per ly *Communio* prohibetur quælibet societas, quæ fit communicando cum Excommunicatis vitandis in habitatione, contractibus, aut exercitio: unde non licet inire contractus cum Excommunicato vitando, vel idem opus facere cum eò, aut hujusmodi.

43. Tandem per ly *Mensa* prohibetur communicatio in cibo, & potu: ut quando unus alterum invitat ad mensam, & cum ipso manducat; etiamsi talis manducatio fiat eo modo, quo aliqui communem & socialem vitam agentes simul comedunt, uti fieri solet in Seminariis, aut Refectoriis Religiosorum.

44. CONCL. III. Quicumque absque rationabili causa excusante scienter communicat Excommunicato non tolerato, sed vitando, non solùm peccat, sed etiam ipsemet incurrit excommunicationem, saltem minorem, imò quandoque & majorem. Ita communis Doctorum. Et quidem prima pars patet ex eo: quia talis agit contra rationabilem Ecclesiæ prohibitionem, qua vetantur cœteri Fideles communicare cum excommunicato vitando, ut eò citiùs resipiscat, & ad pœnitentiam, atque condignam læsis satisfactionem præstandam compellatur. Estque tale

tale peccatum pro gravitate exceſſùs quandoque mortale, præſertim ſi fiat ejusmodi communicatio in publicis Officiis Divinis, quandoque autem veniale: prout communicando in rebus civilibus, & actionibus humanis, ùt plurimùm peccari tantummodò venialiter, idque ob levitatem materiæ; notat Filliucius *Tract.* 13. *cap.* 3. *n.* 44. Navarrus *cap.* 17. *Manual. n.* 29. Bonacina *loc. cit. punct.* 6. *n.* 5. & alii.

45. Altera pars patet ex Jure Canonico variis in locis, ac præſertim ex *c. Excommunicatos,* 11. *quæſt.* 3. ubi dicitur: *Nullus cum excommunicatis in oratione, aut cibo & potu, aut oſculo communicet, aut Ave eis dicat: quia, quicunque in his, vel aliis prohibitis ſcienter excommunicatis communicaverit, juxta Apoſtolorum inſtitutionem & ipſe ſimili excommunicationi ſubjacebit.* Hæc ibi; quibus ſimilia habentur alibi.

46. Dicitur in Concluſione, *excommunicationem ſaltem minorem, imò quandoque & majorem:* quia plerumque ejusmodi excommunicatio eſt duntaxat minor, & nulli reſervata, qualis ob peccatum quoque veniale contrahi poteſt, niſi quis cum Excommunicato ſcienter in crimine communicet criminoſo; id eſt, quando quis cooperatur crimini, vel contumeliæ, propter quam lata fuit excomunicatio, eidem conſilium, favorem aut auxilium impendendo; tunc enim non ſolùm peccatur mortaliter, verùm etiam incurritur excommunicatio major, & quidem reſervata, ſi alterius excommunicatio reſervata fuit: *cum facientem & conſentientem*

par

par pœna constringat, prout statuitur in *c. Nuper.* & *c. Quòd in dubiis, de Sent. excomm.* cum concordantiis.

47. CONCL. IV. Sunt tamen aliquæ causæ, excusantes ab omni Censura & culpa eos, qui communicant cum Excommunicato vitando, quæ referuntur *can. Quoniam multos* 11. *quæst.* 3. & sequenti versiculo communiter continentur:

Utile, Lex, Humile, Res ignorata, Necesse.

48. Per ly *Utile* denotatur utilitas tum spiritualis, tum corporalis, sive ipsius Excommunicati, sive communicantis cum eo, vel alterius. Unde licitum est, tam verbo, quàm facto Excommunicatum hortari ad resipiscentiam & conversionem: licitum quoque est, ab Excommunicato petere consilium pro se vel aliis, quando non adest alius, qui possit æque utiliter consulere; potest insuper ab ipso exigi debitum, imò & ipse Excommunicatus potest privatim (secus in Judicio, quia ibi non admitteretur) petere suum debitum ab aliis.

49. Per ly *Lex* intelligitur Matrimonium, ratione cujus potest uxor marito Excommunicato etiam denuntiato, communicare quoad thorum & cohabitationem, atque in colloquiis familiaribus, in pertinentibus ad gubernationem domus, & in aliis omnibus obsequiis, quæ præstabat uxor ante mariti excommunicationem.

50. Per ly *Humile* denotantur subjecti, ut sunt liberi, servi, ancillæ, & mancipia, atque rustici

ruſtici ſervientes, de quibus omnibus fit mentio *cit. c. Quoniam multos,* 11. *quæſt.* 3.

51. Per ly *Res ignorata* datur intelligi quælibet ignorantia, qua quis ignoranter communicat Excommunicato, ſive ea ſit ignorantia juris, ſive facti, dummodò non ſit affectata.

52. Tandem per ly *Neceſſe* intelligitur quæcunque notabilis neceſſitas, ſive ſe teneat ex parte Excommunicati vitandi, ſive ex parte communicantis cum eo, aut alterius; ſitque vel neceſſitas animæ, vel corporis, vel famæ, aut fortunæ. Hinc Excommunicatus poteſt recipi hoſpitio, poteſt ei dari eleemoſyna, & viciſſim ab eodem peti, & accipi, quando qui indiget: poteſt etiam cum eo communicari in eo loco, ubi adhuc eſt bonæ famæ, ſi alioquin eſſet infamandus, & hujuſmodi.

QUÆSTIO IV
De nonnullis Excommunicationibus in particulari.

SUMMARIUM.

53. *Excommunicationes latæ, & ferendæ ſententiæ, quæ?*

(f) Tract. 2. diſt. 2. n. 35. 36. & ſeqq.

54. *Aliæ reſervatæ, aliæ non reſervatæ.*
55. *Bulla Cœnæ Domini, quæ?*
56. *Excommunicationes, & caſus in ea contenti breviter enumerantur.*
57. *Pœna abſolventium à Caſibus Bullæ Cœnæ.*
58. *Excommunicatio in percuſſores Clericorum lata declaratur.*

53. NOTANDUM, quòd *excommunicationes*, aliæ fint *latæ fententiæ*, aliæ primùm *ferendæ fententiæ*. Priores funt, quæ ipfo jure imponuntur, & pofito delicto mox in-

incurruntur absquè nova aliqua sententia condemnatoria: ut si in lege dicatur, *Qui tale delictum commiserit, sit ipso facto excommunicatus*, aut hujusmodi. *Excommunicationes ferendæ sententiæ* dicuntur eæ, quas Legislator comminatur delinquenti, suntquè primum per sententiam condemnatoriam Judicis imponendæ: ùt si dicatur, *Qui tale crimen commiserit, excommunicetur*, vel hujusmodi; prout amplius supra (*f*) jam dictum.

54. Notandum ulteriùs, quòd Excommunicationes aliæ sint reservatæ, Aliæ non reservatæ. *Excommunicationes reservatæ* dicuntur, quarum absolutionem Superior (nempe Papa, Episcopus vel Prælatus Excommunicationem ferens) sibi reservavit: unde ab his nemo potest absolvere, nisi ipsemet ille Prælatus aut illius Superior, vel qui commissionem absolvendi ab eisdem accepit. *Excommunicationes non reservatæ* ècontra sunt, quarum absolutionem sibi Superior non retinuit; unde à talibus quilibet approbatus Confessarius absolvere potest, idque ex tacita commissione Superioris. *arg. c. Nuper. De Sent. excomm.* His prænotatis, loquendo de nonnullis Excommunicationibus in particulari, sit

55. CONCL. I. Inter Excommunicationes latæ sententiæ, Summo Pontifici reservatas inprimìs sunt Casus Bullæ Cænæ Domini; quæ Bulla ideò sic dicta, quia annis singulis in die Cœnæ Domini publicari solet, ac renovari. Ejus exemplar tum in Ritualibus Diœcesanis, tum etiam in Bullario Romano, atque aliis libris passim reperitur; estque Bulla satis longa.

56. Po-

56. Porrò excomunicationes in Bulla Cœnæ Domini in diversas personas feruntur. I. Excommunicantur Hæretici, Apostatæ à Fide, Receptores, Fautores, & Defensores Hæreticorum, legentes eorum libros de Religione tractantes, imprimentes, defendentes, & Schismatici. II. Appellantes à sententiis, & mandatis Summi Pontificis ad futurum Concilium Generale. III. Pyratæ, seu Latrunculi maritimi, eorumque Fautores, &c. IV. Rapientes bona naufragantium Christianorum, ubivis terrarum. V. Imponentes nova Pedagia, seu Gabellas, præter habentes auctoritatem ad hoc, ùt sunt Imperator, Reges, & Principes absoluti in terris suis. VI. Falsificantes Litteras Apostolicas. VII. Deferentes arma, & alia usui bellico idonea ad Saracenos, Turcas, & alios Christiani nominis hostes, vel Hæreticos expressè & nominatim à Sede Apostolica declaratos. VIII. Impedientes eos, qui victualia, aut alia necessaria Romam vehunt. IX. Afficientes injuriis eos, qui accedunt ad Sedem Apostolicam. X. Vexantes Romipetas. XI. Offendentes Cardinales, & Ecclesiæ Prælatos. XII. Offendentes eos, qui ad Romanam Curiam accedunt pro negotiis, negotiorumque gestores. XIII. Appellantes à gravamine, vel futura executione Literarum Apostolicarum, ad Laicam Potestatem. XIV. Officiales, & alii, qui causas Ecclesiasticas avocant à Judicibus Ecclesiasticis. XV. Judices sæculares, qui personas Ecclesiasticas ad sua Tribunalia trahunt. XVI. Impedientes Prælatos, ne jurisdictione sua Ecclesia-

stica

ſtica utantur. XVII. Uſurpantes jurisdictionem Sedis Apoſtolicæ aliarúmque Eccleſiarum, ſeu fructus, redditus, & proventus earum. XVIII. Imponentes Decimas, vel alia onera Perſonis Eccleſiaſticis. XIX. Judices ſæculares, qui in cauſis capitalibus Clericorum ſeſe interponunt. XX. Occupantes bona & terras Eccleſiæ Romanæ, & ſupremam Jurisdictionem in illis uſurpantes.

57. Tandem circa finem citatæ Bullæ Cœnæ Domini addit Pontifex: *Quòd ſi fortè aliqui contra tenorem præſentium talibus excommunicatione & anathemate laqueatis, vel eorum alicui, abſolutionis beneficium impendere de facto præſumpſerint, eos excommunicationis ſententiâ innodamus.* Circa quæ verba rectè notat Navarrus 27. *Manual. n.* 74. (ubi à *n.* 55. *deinceps*, explicat Bullam Cœnæ Domini) quòd hæc excommunicatio, ejúsque abſolutio non ſit reſervata Papæ; cùm talis reſervatio ex littera non pateat. Deinde, quòd hanc Excommunicationem non incurrat ille Confeſſarius, qui oblivione, incogitantia, vel ignorantia non craſſa abſolvit, quia fertur in eos, qui abſolutionis beneficium impendere *de facto* (de jure enim talis abſolutio non tenet ob defectum jurisdictionis, cùm obſtet reſervatio) *præſumpſerint*, hoc eſt, ſcienter ac deliberatè, non obſtante iſthac Conſtitutione, attentaverint. De horum quippe numero non eſt, qui abſolvit per oblivionem, incogitantiam, aut ignorantiam non craſſam.

58. CONCL. II. Inter alias plurimas Excom-

municationes, tum reservatas, tum non reservatas, quæ partim in Jure Canonico, partim in diversis Constitutionibus Apostolicis continentur, cœteris frequentior, atque adeò scitu magìs necessaria est illa, quæ ipso Jure est lata contra percussores Clericorum. De hac c. *Si quis suadente diabolo. 17. quæst. 4.* sic habetur statutum ab Innocentro Papa II. in Concilio Lateranensi: *Si quis suadente diabolo hujus sacrilegii reatum incurrerit, quòd in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit, anathematis vinculo subjaceat &c.* Concordat *Clem. Si quis suadente. De Pœnis.* Circa quam Excommunicationem.

59. Notandum I. Per manus violentas, Clerico, aut Monacho injectas, intelligi, quamcunque actionem corporalem injuriosam, quæ est mortaliter peccaminosa, & violenter illata personæ Clerici, aut Monachi, vel rebus ipsius corpori adhærentibus. Unde hujusmodi Excommunicationem incurrit, qui Clericum, vel Monachum occidit, multilat, vulnerat, vel percutit, sive id fiat manu, aut pede, gladio, vel baculo.

60. Quinimò hoc ipsum procedit, etiamsi hujusmodi injuriosa percussio, sive manuum injectio fiat in Clericum consentientem, atque subjicientem corpus suum certis percussionibus, quamvìs hoc fiat in satisfactionem cujuspiam præcedentis injuriæ à Clerico alteri illatæ; Nam, etsi talis percussio non esset violenta, utpote exercita in consentientem, adhuc tamen ea foret injuriosa, atque retundans in opprobrium

Statûs Clericalis, cujus favori privatorum pactô renunciari non poteſt; prout expreſſè cavetur *c. contingit 36. De Sentent. excomm.* juncto *c. Si diligenti. De Foro compet.*

61. Inſuper ille cenſetur injeciſſe manus violentas, atque ipſo Jure incurrere memoratam Excommunicationem latæ ſententiæ, qui Clericum injurioſè (licèt absque alia læſione corporali) detinet in cuſtodia publica vel privata, aut eum detrudit in vincula *c. Nuper. De Sent. excomm.* Item qui ſputum aut pulverem in faciem ejus projicit, veſtimenta ipſi adhærentia dilacerat, aut violenter detinet, & hujusmodi. Secùs eſt, ſi detineantur, dilacerentur, aut percutiantur veſtimenta Clerico non adhærentia; utputa ſi Clericus fugiens amittat pileum, & alter pileum ex ira dilaceret, aut verberet.

62. Ulteriùs, licèt ex textu citati Canonis comprehendantur ſoli phyſicè offendentes Clericum vel Monachum, tamen ex aliis Canonibus extenditur hæc Eccommunicatio etiam ad mandantes, conſulentes, auxiliúmve præbentes ad percuſſionem Clerici, dummodò effectus ſit ſecutus. *c. Quantæ. De Sentent. excom.* nam *facientes & conſentientes pari pœnâ plectendi ſunt*, ùt ibidem dicitur; ídque clariùs habetur *Clem. Si quis ſuadente. De Pœnis.* Item ad eos, qui ratam habent offenſionem Clerici ſuo nomine factam. *text. clar. c. Cùm quis 23. De Sent. excomm. in 6.* Quia, ùt ait *Reg. 10. Jur. in 6. Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non eſt dubium comparari.*

63. Notandum II. Quòd nomine *Clerici* hìc

 in

intelligantur omnes ſaltem primâ Tonſura inſigniti, dummodò Privilegiô Canonis privati non exiſtant. Nomine autem *Monachi* hîc intelliguntur omnes omninò Religioſi & Religioſæ, ſive Viri ſive Moniales ſint, eorúmque Converſi & Converſæ, imò etiam Novitii & Novitiæ. His addit Herincx *diſp. 6. De Cenſuris qu. 2. num. 56.* Canoniſſas ſæculares, quamdiu Præbendam retinent, & in habitu Eccleſiaſtico patenter à ſæcularibus fæminis diſtinctivo incedunt. Item gaudent hôc privilegio Canonis Tertiarii, & Tertiariæ Ordinis S. Dominici, & S. P. N. Franciſci, qui aſſumpto habitu Monachali ſe mancipaverunt obſequio alicujus approbatæ Religionis ſub obedientia Superioris. Secùs dicendum de Eremitis illis, qui ſub nulla Regula & obedientia Superiorum vivunt, ſed ſunt vagi & nullam ſpecialem Eccleſiaſticam obligationem habent.

64. Si dicas Juxta *Reg. 15. Juris in 6. Odia reſtringi, & favores convenit ampliari*: atqui *can. Si quis ſuadente 17. q. 4.* verſatur in materia odioſa, videlicet Excommunicationis ipſo facto incurrendæ; ergo non debet extendi ad omnes dictas perſonas, ſed reſtringi ad ſolos Clericos & Monachos, utpote de quibus duntaxat Canon citatus expreſſè loquitur. Reſp. cum Abate *c. Non dubium. De Sentent. excomm.* diſtinguendo min. atqui Canon ille verſatur in materia odioſa ex parte percutientis, tranſeat; (nam & hoc in dubium verti poſſet, *cùm excomm. ſit medicinalis cap. 1. eod. in 6.*) verſatur in materia odioſa ex parte Clericorum, Statúsque

que Clericalis, negatur minor. Sic enim is continet favorem, cùm privilegium Canonis ſit conceſſum non tam in favorem Clerici ordinati, quàm in favorem Ordinis Clericalis, ut dicitur *c. Contingit. 36. De Sent. excomm.* ac proinde meritò extendendum. Hæc reſponſio ut meliùs intelligatur,

65. Advertendum, quòd plerunque, dum uni quidpiam favorabiliter conceditur, id alteri adimatur, ac proinde, quod uni eſt favor, id alteri ſoleat eſſe odium. Ad dignoſcendum igitur, quænam materia ſit favorabilis, & quænam odioſa, Doctores apud Covarruviam *lib. 1. var. reſolut. cap. 11. n. 5.* & Sanchez. *l. de Matrim. diſp. 1. n. 4.* ſequentes aſſignant Regulas.

66. I. Quoties favor & odium diſtingui, atque ab invicem ſeparari poſſunt, favor ùt favor, & odium ùt odium aſſumi debet: ac proinde ejusmodi Conſtitutio, qua parte eſt favorabilis, debet latè explicari, & qua parte eſt odioſa, debet cenſeri ſtrictæ interpretationis.

67. II. Quando Conſtitutio partim eſt favorabilis, partim odioſa, ſimúlque favor ab odio ſeparari nequit, tunc, ut dignoſcatur, an ſit favorabilis nec ne, attendere oportet ad principalem intentionem diſponentis. Et ſi quidem principaliter in favorem alicujus ſtatuta ſit, Conſtitutio cenſetur omninò favorabilis, non obſtante, quòd in aliquod damnum, ſive odium tertii retundet. Si autem principale intentum Conſtitutionis tendit in alicujus odium, ſeu pœnam, Conſtitutio cenſetur ſimpliciter odioſa;

éstque strictè interpretanda, haud obstante, quòd simul cedat in aliqualem favorem tertii: siquidem ex primario suo fine mensuranda, & dijudicanda est ipsamet dispositio.

68. Hoc ad propositum applicando, cùm Canon *Si quis suadente 17. quæst. 4.* principaliter latus fuerit in favorem statûs Clericalis & Monachalis, eò quòd in ejus opprobrium & damnum cedat, injustè ab aliis verberari, atque iniquis vexationibus corporalibus malevolorum passim obnoxios esse Clericos & Monachos, cæteroquin inermes: hac ratione Constitutio illa censetur favorabilis, ac proinde extenditur etiam ad Conversos, Novitios, & alias personas enumeratas. At verò respectu ipsius criminis, seu injuriæ censetur odiosa, & strictè interpretanda: unde non sufficit solus conatus aut sola injuria verbalis, sed requiritur vera læsio corporalis, sive injectio manuum injuriosa. Unde ulteriùs

68. Notandum III. Quòd ad incurrendam hanc Excommunicationem requiratur injuriosa percussio, & quæ spectatis circumstantiis sit peccatum mortale. Unde ab hac excommunicatione excusatur, primò, qui tam leviter, aut ex joco, vel ex subita cholera percutit Clericum, ut vel ratione parvitatis materiæ, vel ratione inadvertentiæ, seu deliberationis non peccet mortaliter; prout *cap. 1. De Sentent. excomm.* habetur, atque inter alia exemplificatur de Impubere Clericum percutiente.

70. Deinde excusatur, qui percutit Clericum causâ correctionis & disciplinæ, habens ad hoc le-

legitimam facultatem, ùt ſi Magiſter Clericum Scholarem correctionis cauſâ percutiat *cit. c. 1. De Sentent. excomm.* vel ſi Prælatus ſubditum percutiat cauſâ diſciplinæ: quia talis correctio non poteſt cenſeri violenta manuum injectio. Inſuper excuſatur, qui Clericum vim ſibi inferentem, aut ſua bona auferentem, percutit cum moderamine inculpatæ tutelæ, nam *vim vî repellere, omnes leges, omniáque jura permittunt*, uti notatur *c. Si verò 3. De ſentent. excomm.* Rurſum excuſatur ab Excommunicatione, qui percutit Clericum, quem invincibiliter neſcit eſſe Clericum, *c. Si verò 4. eod.* Item ille, qui Clericum contempto Clericali habitu tyrannidi, & enormitatibus, ſe inverecundè immiſcentem captivat, percutit, aut occidit, *c. Cùm non ab homine, & c. Perpendimus. eod.*

Additio.

* Item excuſantur ab Excommunicatione Ruſtici qui Clericum ebrium, eósque injuſtè aggredientem repellunt, vel veſtes ejus, aut brachia violenter detinent.* Item Hoſpites, qui Clericum rixoſum, ac varias inſolentias, & turbationes in Hoſpitio cauſantem vî è domo ejiciunt, quando aliàs abire renuit, aliáque via non ſuppetit, quod tamen in Foro externo vix creditur, niſi per ſufficientes teſtes probari queat. Similiter excuſantur ab Excommunicatione mulieres, quæ Clericum pudicitiæ ſuæ inſidiantem, quem verbîs, aut fuga abigere

 non

non valent, inflictione alapæ, fuste, aliáve violenta manus injectione repellunt.

Pariter ex speciali Juris constitutione *cap. Si vern 3. de Sentent excomm.* ab Excommunicatione immunis est, qui in Clericum cum Uxore, Matre, Sorore, vel Filia propria turpiter inventum manus injecerit. Similiter excusantur Judices sæculares ex tacito Ecclesiæ consensu capientes Clericum in flagranti delicto deprehensum, ut eundem sistant Judici Ecclesiastico: uti & Creditores Clericum debitorem de fuga suspectum detinentes. Similiter Religio e. g. sub via deprehendentes Apostatam suæ Religionis, eundemque in occulto cum auxilio Patronorum Ordinis absque strepitu, etiam cum violentia, si sponte ire nolit, reducentes ad suum Prælatum: ubi tamen in locis Acatholicis id vix practicabile, vel certè cautissima in summo silentio foret procedendum, uti providè advertit Elbel. *Tr. de Censuris. conferent. 3. n.* 97 Idipsum sentiendum est quoad exceptionem ab Excommunicatione in aliis nonnullis casibus, rarioribus tamen, de quibus consule Jus Canonicum *lib. 5. Decret. tit. 39. §. 4.* *

71. CONCL. II. Plurimæ aliæ Excommunicationes, tum reservatæ, tum non reservatæ, habentur in Jure Canonico, & aliis Constitutionibus Ecclesiasticis passim, quas omnes ob sui multitudinem enumerare difficile foret: in casu tamen emergentiæ de iisdem consulantur Libri de hac materia copiosiùs tractantes.

Additio I.

Additio. I.

* Specialiter integrum Catalogum talium Excommunicationum affert P. Pichler *lib. 5. Decret. titul. 39. n. 17.* Potiores, qui excommunicatione, & quidem majori reſervata Summo Pontifici ligati ſunt, allegantur ſequentes. I. Sacrilegi effractores Eccleſiarum, ut eam ſpolient *cap. Conqueſti 22. De Sent. excomm.* II. Vexantes eos, qui Cenſuram in aliquos tulerunt, & intra duos menſes non deſiſtentes. *cap. Quicumque 11. De Sentent. Excomm. in 6.* III. Dantes, & recipientes ob ingreſſum Religionis. *Extrav. 1. De Simonia.* Item Simoniaci in Ordine, & Benefici, *Extrav. 2. De Simonia.* IV. Ingredientes Clauſuram Monaſteriorum ſub prætextu privilegii, ſeu licentiæ. Bulla Pii V. quæ incipit *Regularium.* ordine 20 & altera Gregorii XIII. *Ubi gratia.* ordine 28. V. Committentes Duellum, & illud Conſulentes ac principes territoriales concedentes locum, & permittentes Duellum in terris ſuis. Concil. Trid. *De Reform. ſeſſ. 25. cap. 19.* ac Clemens VIII. in Bulla *illius vices.* ordine 11. VI. Dantes & recipientes pro gratia, aut juſtitia apud Sedem Apoſtolicam. *Extrav. De ſentent. 1. excomm.* VII. Extrahentes ex Aſylo gaudentes eodem. Gregor. XIV. in Bulla *Cùm alias.* Hanc Excommunicationem aliqui volunt non eſſe reſervatam, praxis tamen Curiæ Romanæ & Declarationes Cardinalium annumerant cum communi DD. reſervatis. Matthæucius *Offic. Eccleſ. c. 14. n. 22.* & Wieſtner

 lib.

lib. 3. Decret tit. 49. n. 185. VIII. Docentes & Defendentes etiam disputativè Propositiones damnatas. Decreta S. Officii emanata annis 1665. 1666. 1679. & 1690. IX. Regulares administrantes Sacramenta Extremœ Unctionis, aut Eucharistiæ infirmis, vel Matrimonia solemnizantes sine licentia Parochi, vel Episcopi, aut Papæ. *Clement. 1. de Privil.* X. Tertiarii portantes Habitum FF. Minorum. Leo X. in Bulla *Licet alias*, extra Bullarium. XI. Apostatæ à Religione, quamvis maneant in Fide Catholica: aliàs enim pariter incurrent reservationem Bullæ Cœnæ. Atque ista Excommunicatio, in quantum fuit lata à Pontifice *c. 2. Ne Clerici. in 6.* equidem non reservatur: interea tamen specialiter reservatur à multis Religionibus, utì nostra, ac inter casus reservatos numeratur. XII. Absolventes sub prætextu Privilegiorum à casibus Bullæ Cœnæ, vel specialiter reservatis per ordinarios. *Decret. sub Clemente VIII. emanàtum ann.* 1601.

Inter excommunicatos Excommunicatione non reservata numerantur à citato Auctore.

I. Scienter contrahentes Matrimonium in gradibus prohibitis. *Clem. unic. de Consang.*

II. Inprimentes libros absque licentia Superiorum. Leo X. in Bulla duodecima respectu Bullarii.

III. Procurantes abortum fœtûs animati. Gregor. XIV. in Bulla *Sedes Apostolica*; ordine, octava.

IV. Cogentes vel impedientes mulieres ab in-

ingressu Religionis. Trid. *de Regularibus. sess. 25. cap. 18.*

V. Vexantes Ecclesiasticos, quòd non elegerint eum, pro quo rogabatur *cap. Dicant. 12. De Ele . n 6.*

VI. Regulares adeuntes Curias Principum ad nocendum suis Prælatis vel Monasteriis. *Cle ent. e in agro. §. Quia verò; De Stat. Monach.* *

Additio II.

* Hæ (ùt supra jam memini) sunt potiores Excommunicationes, quæ in Germania contingunt. Tu Confessarie easdem attentè relege, & pro consolatione tua ex Patre Alberto Reiffenstuel *part. 1. instit. cap. 6.* §. *6. n. 468.* sequentes tres Regulas cape. I. Quoad sæculares plebejos non est multùm scrupulizandum circa materiam Censurarum; vix enim audies, eosdem aliquam incurrere, dummodò tres casus excipias, utpote percussionem Clerici, Hæresin, & quando pro Excommunicato est quis sententialiter declaratus, seu publicè denuntiatus: ubi tamen etiam quoad *primos duos Casus* adverte, num omnes conditiones ad incurrendam Excommunicationem requisitæ, & superiùs specificatæ concurrerint; quoad *tertium casum* autem, num fuerit Excommunicatio latæ vel ferendæ sententiæ? *Regula.* II. Quoad Clericos, vel doctiores seu honoratiores Laicos majus est subinde periculum, ne vel Excommunicationem aliquam contentam in Bulla

Cœ-

Cœnæ, vel alias fuperiùs expreffas incurrant; præfertim Clerici attendant, ne aliquam Cenfuram propter labem Simoniæ contrahant. Milites, & eorum Officiales, ne fubjaceant pœnis duellantium. Laici Judices, ne lædendo immunitatem, feu libertatem Ecclefiafticam Excommunicatione Bullæ Cœnæ afficiantur. Hinc bene imprimant memoriæ inter fpecificatas fuperiùs *n. 56.* Excommunicationes Bullæ Cœnæ illas, quæ à cafu XIV. usque ad XX. reperiuntur. *Regula* III. Quamvìs Excommunicationes intra, & extra corpus Juris fint propemodùm infinitæ, fufficit tamen Confeffario nofcere potiores, præfertim fuperiùs in Bulla Cœnæ, & extra fpecificatas; nam Judicium hoc Sacramentale exercetur humanô modo: foret autem humanæ imbecillitati onus prorfus infupportabile, habere obligationem nofcendi omnes, & memoriter fciendi fingulas Cenfuras in & extra Corpus Juris in varia crimina, aut exceffus latas, vel comminatas. *

72. Quæres. An quis fæpiùs poffit excommunicari? Refp. affirmativè, *arg. c. Cum pro caufa. De fentent. excomm.* & notat Gloffa *in c. Engeltrudam. 3. q. 4.*

73. Nec obftat, quòd ejectus ex Ecclefia non poffit ampliùs ejici; ficut & occifus nequit iterum occidi. Refp. enim cum *citata Gloffa.* Excommunicationem habere duos effectus, unum ejiciendi extra Ecclefiam, & alterum detinendi extra. Et licèt Excommunicatio pofterior non poffit confequi primum effectum in jam excommunicato: bene tamen fecundum.

74. In-

74. Infertur proinde conformiter dictis, quòd ligatus pluribus excommunicationibus possit absolvi ab una, & non ab altera, & qui verè vult absolvi ab omnibus, omnem causam, pro qua, vel quibus fuit excommunicatus, debeat exprimere *arg. cit. c. Cum pro causa. De Sent. excomm.* juncta Glossa *ibidem.* ℣. *Tanquam excomunicatum.*

75. Nec obstat, quòd unum peccatum non dimittatur sine altero, *arg c. Majores.* §. *Sed adhuc.* De *Baptismo*, ibi: *Dominus, qui totum hominem salvum fecit in Sabbato, opus imperfectionis non novit; & ob hoc peccata non ex parte, sed ex toto dimittit.* Resp. quippe cum Fagnano *in cit. c. Majores. n. 62.* disparitatem esse, quia absolutio à peccatis est actus Divinus, qui non debet esse absque perfectione: secùs de absolutione ab Excommunicatione, quæ est actus humanus Ecclesiæ, utpote per quam introducta est Excommunicatio.

APPENDIX.

De modo tollendi Excommunicationem semel latam.

SUMMARIUM.

* *An excommunicatio semel lata tollatur absque Absolutione? Addit. I.*
* *Quisnam in articulo mortis possit ab Excommunicatione absolvere? Addit. II.*
* *Quisnam extra articulum mortis? Addit. III.*

* An

* *An extra Italiam possint Regulares mendicantes absolvere ab Excommunicatione reservata à Clemente VIII? Addit. IV.*

* *An ab aliis Excommunicationibus extra casus Bullæ Cœnæ? Addit. V.*

* *An ab Excommunicationibus Bullæ Cœnæ in casibus occultis? Addit. VI.*

Additio I.

* QUÆRES I. Quómodo Excommunicatio semel lata iterum tollatur? Resp. *Ex lib. 5. Decret. tit. 39. n. 24.* ordinariè loquendo Excommunicatio major semel contracta, etiam cessante contumacia excommunicati, & præstita satisfactione, non tollitur sine absolutione, quamvìs is, qui Excommunicationem tulit, vel ipse excommunicatus moriatur, etiam datìs ante mortem signis Pœnitentiæ, quibûs equidem cœlum promereri poteris, ad terrorem tamen aliorum in loco benedicto excommunicatus notorius, & non toleratus sepeliri nequit, antequam verberatìs priùs ossibus in tantum absolvatur, ut quoad suffragia, & preces communes iterum Ecclesiæ incorporetur. Ita habetur *can. De sentent. excomm.* Dicitur notanter *ordinariè loquendo*, quia limitatur in casu, quo auctor Excommunicationis hanc tulit sub certa conditione, simúlque declaravit, eam non nisi usque ad talis conditionis impletionem durare, tunc enim conditione adimpleta cessat Excommunicatio absque nova aliqua absolutione. *

Ad-

Additio II.

* Quæres II. Quisnam poſſit ab Excommunicatione ſemel lata abſolvere in articulo vel periculo mortis? Reſp. in articulo vel periculo mortis quilibet Sacerdos poteſt abſolvere à quavis Cenſura, nullâ prorſus excepta. Ita expreſſè Concil. Trid. *Seſſ.* 14. *De Pœnitentia, cap.* 7. prope finem. De quo vide ulteriorem declarationem *Tract.* 4. *diſt.* 4. *n.* 33. Simul etiam nota, ſi talis moribundus fuiſſet antea ſpecialiter declaratus, ſeu publicè denuntiatus tanquam excommunicatus, talem debere ante abſolutionem jurare, vel ſaltem pro foro interno efficaciter promittendo ſe obligare, quòd, ſi convaluerit, ſe ſiſtere velit reſervanti, ut obedientem ſe oſtendat, & Mandatum, non novam abſolutionem, de ſatisfaciendo ab eodem recipiat, quo poſteà non præſtito in Excommunicationem reincidet. Pichler *lib.* 5. *Decret. tit.* 39. *n.* 14. Vide etiam deſuper Marchant. in Tribunali, Jordanum, & Gobat. apud & cum P. Sporer *part.* 3. *Theolog. Sacrament. cap.* 6. *ſect.* 1. *n.* 723. qui etiam *part.* 3. *cap.* 3. *ſect.* 4. *n.* 519. explicat, quid per periculum mortis intelligatur.

Additio III.

* Quæres III. Quisnam ab eadem abſolvere poſſit extra articulum vel periculum mortis? Reſp. I. Extra articulum mortis, ſi Excommunicatio, qua pœnitens afficitur, non fuit particulariter, & in ſpecie contra ipſum lata ab homine,

mine, & præterea eadem in Jure non est reservata, potest quilibet legitimus Confessarius absolvere. Ita apud Pichler *loc. cit.* & apud Schmalzgrueber *lib. 5. Decret. tit. 39 n. 96.* cum plurimis aliis Divus Thomas *in Supplem. part. 3.* ac deducitur *ex cap. Nuper. 29. De Sentent. excomm.* & *cap. Ex frequentibus 3. De Institut. prope finem.*

Resp. II. Ab excommunicatione specialiter contra aliquem ab homine v. g. ab Episcopo lata extra articulum mortis solus ille, qui tulit, vel legitimus Successor, aut Superior ejusdem, vel demum ab eodem delegatus absolvere potest, idque intelligendum pro utroque foro. Ita communis, & deducitur ex variis textibus Juris passim apud Canonistas videndis. Ratio est: quia lata per particularem sententiam Excommunicatione, censetur sibi ferens ex communi persuasione potestatem absolvendi specialiter pro utroque foro reservâsse, ut sic excommunicatus magis adigatur ad parendum Judici; aut satisfaciendum parti læsæ.

Resp. III. Si excommunicatio, quam pœnitens incurrebat, est lata à Jure, & præterea ibidem reservata Summo Pontifici, nullus inferior absolvere potest, nisi quis habeat specialem desuper facultatem per privilegium, delegationem, vel etiam per ipsummet Jus. Ita apud Pichler *loc. cit.* teste Castropalao omnes, ac eruitur ex *cap. 13.* & *cap. 58. De Sentent. excomm.* Râtio est: quia nullus inferior habet potestatem in Superioris Legem, nisi ab eodem, vel ab altiori concedatur.

Resp. IV.

Resp. IV. Episcopis per insummet Jus, nimirum per Concil. Trid. *Sess. 24. de Reformat. cap. 6.* data est facultas *ab omnibus Censuris Sedi Apostolicæ reservatis, in quibuscunque casibus* NB. *occultis, delinquentes quoscunque sibi subditos in Diœcesi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum in foro Conscientiæ gratis absolvendi. Idem & in Hæresis crimine in eodem foro Conscientiæ eis tantùm, non eorum Vicariis sit permissum.* Ita in terminis *Concil. Trit. cit. loc.* Et licèt disputetur inter AA. an post Bullam Cœnæ, singulis annis Romæ de novo cum suis efficacissimis clausulis derogatoriis promulgatam, hæc potestas ipsis adhuc competat de per se quoad speciales casus in illa Bulla contentos? de quo inquiri poterit apud Kazenberger *in Supplem. Theol.* P. Sporer *Tr. de Censuris cap. 3. sect. 2. n. 107.* Interea tamen videtur in Germania, in qua hæreses sunt frequentiores, hæc disputatio quoad Praxin ex eo cessare, quia Episcopis specialiter desuper supplicantibus solet de novo concedi ista facultas non solùm pro foro interno, sed etiam pro externo per se, vel per alios deputatos, prout verba formalia Concessionis plerumque sic sonant: *Datur insuper facultas absolvendi ab omnibus casibus reservatis etiam Bullæ Cœnæ in locis tamen, ubi impunè grassantur Hæreses* &c. videatur Jus Canon. *L. 5. T. 7. §. 7.*

Resp. V. Regularibus Mendicantibus per speciale Privilegium data est facultas pro *foro conscientiæ tantum, & extra casus Bullæ Cœnæ* sæculares quoscunque accedentes absolvendi

ab omnibus reliquis Cenfuris Papæ in Jure refervatis, fi tamen cafus adhuc ifti necdum fuerint ad forum contentiofum deducti. Ita eruitur ex variis conceffionibus SS. Pontificum, quas videre eft in compendio noftrorum Privil. *v. Abfolutio quoad fæculares*, nec non in Jure Canonico. *lib. 5.* Decret. *tit. 7. §. 8. ac. 9. & tit. 39. §. 8. n. 255.* Item fufius apud Hyacinthum Donati *Tom. 1. part. 1. tract. 13. q. 17.* & *tom. 2. tr. 1. quæft. 17. & 18.* ac utiliffimè apud Kazenberger *in fupplem. Theol. Decal.* P. Sporer. De *Cenfuris cap. 3. fect. 2. §. 2. per totum.* Dicitur notanter, 1mò: *pro foro confcientiæ tantùm;* nam in foro externo: fi Judex vult, poteft adhuc non obftante hac abfolutione procedere. Antequam tamen actu fic procedat, non tenetur necdum publicè cognitus, quòd fuerit antea excommunicatus, & modò fit in foro interno abfolutus, fe etiam quoad forum externum gerere tamquam excommunicatum. Dicitur notanter 2dò *fi cafus ifti necdum funt ad forum contentiofum deducti;* nam fecùs dicendum, fi jam forent in foro contentiofo, præfertim fi quis ibidem per fententiam condemnatoriam, vel declaratoriam jam fuiffet tanquam excommunicatus proclamatus. Dicitur notanter 3tiò *exceptis cafibus Bullæ Cœnæ;* quid enim de his in ordine ad Regulares Mendicantes fit fentiendum, adaperiet Quæfitum ultimum: intereà continuando adhuc de Excommunicationibus refervatis extra Bullam Cœnæ. *

Ad-

Additio IV.

* Quæres IV. An Regulares Mendicantes in Germania possint absolvere ab Excommunicatione circa quinque casus, quos sibi specialiter reservavit Summus Pontifex Clemens VIII.? Ante responsionem suppono, casus illos quinque, quibus Clemens VIII. annectebat Excommunicationem ejúsque absolutionem specialiter sibi reservabat, esse sequentes. I. Extractionem Reorum ex Ecclesia vel Cœmeterio. II. Violationem Clausuræ Monialium ad malum finem castitati oppositum. III. Duellum in formá Trident. IV. Percussionem Clerici, dummodò non sit omninò levis. V. Simoniam realealem, vel Confidentialem. H. N. Resp. Extra Italiam Regulares Mendicantes possunt absolvere pro foro interno ab Excommunicatione dictorum quinque casuum. Ita deducitur ex Decreto Urbani VIII. post Clement. VIII. anno 1628. de 17. Novembr. emanato. Videatur Kazenberger *loc. cit. n.* 110. & 111. ubi integrum Decretum Urbani VIII. adducit. *

Additio V.

* Quæres V. An Regulares Mendicantes possint sæculares extra casus Bullæ Cœnæ absolvere pro foro interno ab aliis Excommunicationibus Papæ reservatis, suppositô, quòd aliquis casus, ob quem talis Excommunicatio incurritur, equidem jam pluribus sit notus, intereà tamen necdum ad forum contentiosum deductus.

 E. g.

E. g. Ponamus, quòd Petrus coram pluribus percuſſerit Paulum Clericum: quæritur, an is, ſi paratus ſit Paulo omnimodam ſatisfactionem exhibere, poſſit ab hac Excommunicatione per Regulares mendicantes pro foro interno abſolvi eo tempore, quo hæc percuſſio necdum fuit deducta ad forum contentioſum?

Reſp. ad hoc dubium Sbogar *tract. 40. n. 50.* & Benjamin Elbel hìc *de Cenſuris. Conferentia 8. §. 2. n. 266. & ſeqq.* affirmativè, & P. Kilianus Kazenberger affert *loc. cit. §. 2. n. 111.* deſuper ſpecialc Privilegium ex Bulla Pauli III. data anno 1545. Confeſſariis Societatis JESU, & conſequenter etiam Mendicantibus quoad Privilegia communicantibus, extra caſus Bullæ Cœnæ abſolutè, & non tantùm limitando ad peccata occulta, id concedens. Incipit autem hæc Bulla *cum inter cunctas &c.* ubi ſic aſſeritur: *Nec non illis ex vobis, qui Presbyteri fuerint, quorumcunque utriusque ſexûs Chriſti Fidelium ad vos undecunque accedentium, Confeſſiones audiendi, & ab omnibus & ſingulis eorum peccatis, criminibus, exceſſibus & delictis, quantumcunque gravibus & enormibus, etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, & à quibusvis ex ipſis caſibus reſultantibus Sententiis, cenſuris, & Pœnis Eccleſiaſticis (exceptis contentis in Bulla Cœnæ) abſolvendi, ac eis pro commiſſis Pœnitentiam ſalutarem injugendi, plenam, ac liberam facultatem concedimus.* Intereà tamen rectè notatur in Jure Canon. *lib. 5. Dec. tit. 39. §. 8. n. 270.* ut, ſi Excommunicatio fuerit contracta ob læſionem alterius, etiam pro foro inter-

terno non facilè quis abſolvatur, antequam parti læſæ actualiter ſatisfecerit. *

Additio VI.

* Quæres VI. An Regulares mendicantes poſſint ſæculares abſolvere ab Excommunicatione Bullæ Cœnæ in caſibus occultis; Quæſtio hæc movetur ſolummodò de caſibus Bullæ Cœnæ occultis; nam, quòd abſolvere nequeant à publicis, niſi ſpecialiſſimum haberent Privilegium, *non obſtante Bulla Cœnæ*, id concedens (prout de tali ſpeciali Privilegio quoad hæreſin mentionem fecimus *Tract. 4. diſt. 4. in Addit. poſt n. 31.*) eſt omnium Doctorum, & clarè eruitur ex ipſis clauſulis derogatoriis Bullæ Cœnæ à Clemente X. emanatæ, ac ſingulis annis de novo promulgatæ. Hôc præſcito, Reſp. I. Si dubitatur, an hi vel illi caſus in particulari comprehenſi ſint ſub Excommunicatione Bullæ Cœnæ? poſſunt Regulares mendicantes abſolvere. Ratio eſt: quia ſic Clemens VIII. expreſsè conceſſit, prout teſtes ſunt præter Paſſerinum, Dominicus Viva *in Trutina Theolog. Expoſitione Propoſitionis 3. ab Alexandro VII. damnatæ*; & Kilianus Kazenberger *loc. citat. n. 111.*

Reſp. II. In caſibus Bullæ Cænæ certis, quamvis occultis, nequeunt Regulares mendicantes ab Excommunicatione abſolvere loquendo quoad pœnitentes ſæculares. Ita communis, & patet tum ex clauſulis derogatoriis Bullæ Cœnæ videndis in Jure Canon. *lib. 5. Decret.*

 tit.

tit. 7. n. 352. tum ex Propositione damnata circa Hæresin pariter in Bulla Cœnæ contentam, éstque propositio damnata ab Alexand. VII. ord. 4. hujus tenoris. *Prælati Regulares possunt in foro Conscientiæ absolvere quoscunque sæculares ab Hæresi occulta, & ab Excommunicatione per eam incursa.* Dicitur notanter: *loquendo quoad pœnitentes sæculares;* etenim quoad pœnitentes Regulares ejusdem Ordinis multi DD. adhuc defendunt, tales, si casum Bullæ Cœnæ incurrissent, posse absolvi a suis Superioribus, aut per se ipsos, aut per specialiter deputatos. Videantur Felix Potestas *tom. 1. Examinis Confess. part. 4. cap. 5. n. 3373. ac seqq.* & Kilianus Kazenberger: qui plures AA. unà cum Bullis Pontificiis *in Supplement. Theolog. Moral.* P. Sporer adducit: *Tract. de Censuris. cap. 3. sect. 3. §. 4. n. 119.* Accedit, quòd Regulares (ne detur vagandi licentia) numerentur inter legitimè impeditos adire Romam pro Absolutione: sed legitimè impeditos suos subditos, habens in eosdem potestatem Episcopalem vel quasi Episcopalem (utì habere censentur in suos Prælati Regulares) potest absolutè absolvere à casibus Bullæ Cœnæ per se, vel etiam per suum delegatum: ergo. Adde praxin, qua in his terris videmus passim Prælatos absolvere Apostatas suæ Religionis deprehensos: consuetudo autem est optima legum interpres. Videatur Jus Canon. *lib. 5. Decret. T. 7. §. 8.* uti quoque § *9. n. 417. cum seqq.* Sporer. *part. 3. Theolog. Sacrament. cap. 6. sect. 2. n. 750. ac seqq.* & Antonius de Spiritu Sancto in Di-

re-

rectorio Regularium *Tract. 2. diſput. 1. ſect. 1. §. 2. n. 18. & ſeqq.* atque ſi huic fides eſt, Sacra Pœnitentiaria anno 1617. taliter reſpondit, nimirum inhibitionem circa abſolutionem à caſibus Bullæ Cœnæ ſolùm quoad Sæculares, non quoad Regulares intelligendam eſſe. *

QUÆSTIO V.

De Suſpenſione, ac variis ipſam attinentibus.

SUMMARIUM.

76. *Suſpenſio, quid?*
77. *Differt à Depoſitione, & Degradatione.*
78. *Suſpenſio latæ, & ferendæ ſententiæ.*

(g) Vide dicta Tr. 2. Diſt. 2. n. 25. 26. & ſeqq.

79. *Suſpenſio ab Officio, & Beneficio.*
80. *Totalis, & partialis; quid?*
81. *Suſpenſio ab officio non includit Suſpenſionem à Beneficio, nec econtra.*
82. *Per ſe loquendo.*
83. *Idem dic de Suſpenſione ab ordine, & Juriſdictione.*
84. *Suſpenſio abſolutè lata, cenſetur totalis.*
85. *Corollarium.*
86. *Secùs, ſi Suſpenſio feratur determinatè, cum Addit.*
87. *Suſpenſus, ſi exerceat actum ſibi prohibitum, an fiat irregularis?*
88. *Qui Suſpenſionem poſſint incurrere?*

76. CONCL. I. *Suspensio* est Censura Ecclesiastica, qua prohibetur, seu arcetur Minister Ecclesiæ ab aliquo actu Ecclesiastico aliàs sibi competente, & hoc ad tempus. Ita Doctor Subtilis 4. *dist.* 25. *quæst.* 1. éstque in re communis. Dicitur, *qua Minister Ecclesiæ*, id est Clericus: quia Suspensio est Censura propria Clericorum, & quæ Laicis non competit, quamvìs Excommunicatio, & Interdictum sint Censuræ Clericis & Laicis communes. Dicitur ulteriùs, *arcetur ab aliquo actu Ecclesiastico;* quia hic est proprius & adæquatus effectus Suspensionis, scilicet privare Clericum exercitiô actûs Ecclesiastici cæteroquin sibi competentis, ut non possit illum licitè, & absque peccato exercere. Et per hoc differt Suspensio à cæteris Censuris, quæ plures alios & distinctos effectus habent, ùt patet ex singularum explicatione.

77. Additur tandem *& hoc ad tempus.* Per quod Suspensio differt à Depositione, ac Degradatione, quæ privant ministeriô actuum Ecclesiasticorum in perpetuum, & absque spe restitutionis. Quòd si ponas aliquam Suspensionem, quæ etiam perpetuò, & sine spe restitutionis privat ministeriô Ecclesiastico, jam non fo-

foret Cenſura, ſed conformiter dictis pœna vindicativa; ſicuti ſi infligeretur ob peccatum merè præteritum.

78. CONCL. II. Suſpenſio variè dividitur. Ita omnes, & patet inductione. Nam inprimis *ſuſpenſio* alia eſt *latæ ſententiæ*, quæ ſcilicet ipſo Jure infligitur delinquenti: alia *ferendæ ſententiæ*, quæ primùm per ſententiam Judicis ob commiſſum delictum infligitur. (a)

79. Deinde ipſa dividitur in Suſpenſionem ab Officio, & à Beneficio. *Suſpenſio ab Officio* eſt, qua Clerico interdicitur executio ſuorum Ordinum aut aliarum functionum, quæ ipſi ratione Ordinis, aut muneris Clericalis competunt. *Suſpenſio à Beneficio* dicitur, qua fructus ſui Beneficii Eccleſiaſtici Clericus percipere prohibetur: prout ampliùs declarabitur in Concluſionibus.

80. Ex his utraque *Suſpenſio* ſubdividitur in totalem, & partialem. *Totalis* eſt, qua quis ab omni prorſus Officio Eccleſiaſtico, vel à perceptione omnium omninò fructuum beneficialium ſuſpenditur, ſeu arcetur. *Partialis* eſt, qua vel unus ſpecialis actus officii Eccleſiaſtici Clerico prohibetur: ùt, ſi Sacerdos ab exceptione Confeſſionum, aut Epiſcopus à collatione Ordinum ſuſpendatur; nam talis poteſt alios actus Ordinis ſibi competentes exercere; utpụta celebrare Miſſam, & hujusmodi. Vel (loquendo de Suſpenſione partiali à Beneficio) ſi Clerico Beneficiario certa duntaxat pars fructuum beneficialium ſubtrahatur, v. g. tertia, vel quarta ſolummodò pars eorum.

81. CONCL. III. Censura Suspensionis est strictæ interpretationis, ac proinde Suspensio ab Officio per se non includit Suspensionem à Beneficio, nec écontra. Ita Ludov. Engel *tit. de Sentent. excomm. n. 75.* Navarrus *cap. 72. Manual. n. 160.* & alii. Ratio est: quia Suspensio est pœna, ob commissum delictum inflicta: atqui pœnæ sunt strictæ interpretationis: nam *odia restringi, & favores convenit ampliari* juxta *Reg. 15. Juris. in 6.* simúlque *in pœnis benignior est interpretatio facienda. Reg. 48. Juris. in 6.* Ex quibus mox sequitur, Suspensionem ab Officio non includere per se loquendo Suspensionem à Beneficio, nec écontra: habent enim diversos effectus, & ab invicem separabiles.

82. Dicitur, *per se loquendo;* nam si Suspensio ab Officio sit perpetua, & in effectu Depositio, tunc taliter suspensus per sententiam Judicis meritò etiam privandus erit Beneficio: cùm Beneficium detur propter Officium, quod tamen in perpetuum suspensus ampliùs exercere non potest. Intellige, dummodò ipsi suspenso præstentur alimenta ab Ecclesia, ne in opprobrium Ordinis Clericalis mendicare cogatur.

83. CONCL. IV. Similiter suspensus ab Ordine, non censetur suspensus à Jurisdictione Ecclesiastica, nec écontra. Ita cit. Engel *n. 76.* éstque communis Doctorum. Ratio patet ex proximè dictis: quia Suspensio est strictæ interpretationis, ac proinde non extendenda ultra verborum proprietatem. Hinc Episcopus suspen-

ſpenſus ab Ordine, licèt Confeſſiones audire non poſſit, alteri tamen poteſtatem abſolvendi, ſeu Confeſſiones audiendi delegare non prohibetur: nam hoc ſpectat ad poteſtatem jurisdictionis, illud ad poteſtatem Ordinis.

84. CONCL. V. Nihilominùs, ſi abſolutè & ſine limitatione Suſpenſio imponitur, neque ex adjunctis limitatio aliqua colligi poſſit, cenſetur ea eſſe ſimpliciter totalis. Ita Herinex *diſp. 6. de Cenſuris. n. 63.* Layman, & communis. Ratio eſt: quia ex vi ſermonis propoſitio indefinita æquivalet univerſali; ſimúlque tunc non eſt ratio, cur potiùs Suſpenſio de uno, quàm de altero lata intelligatur.

85. Infertur proinde, quòd ſuſpenſus abſolutè ſine ulla determinatione, intelligatur ſuſpenſus tam ab Officio, quàm à Beneficio. Infertur ulteriùs, quòd ſimpliciter & abſolutè ſuſpenſus ab Officio, cenſeatur ſuſpenſus tam ab Ordine, quàm jurisdictione: quia officium includit utrumque, nec eſt major ratio de uno, quàm de altero.

86. Dicitur, *ſi abſolutè & ſine limitatione &c.* nam, ſi Suſpenſio feratur determinatè ad certam materiam, utputa ſuper certum actum ordinis vel Jurisdictionis non exercendum, fatentur omnes, eam ultra ejusmodi actum non eſſe extendendam: cùm pœnæ non ſint extendendæ ultra verborum proprietatem. Sic ſuſpenſus à Confeſſionibus audiendis poteſt celebrare Miſſam, Officium Diaconi ſolemniter exercere, ac hujusmodi.

Ad

Additio.

* Confessiones tamen nequit ampliùs *licitè*, imò nec *validè* excipere talis à Prælato suo Regulari ob varios defectus in sacro Tribunali commissos verè suspensus: quia sic hunc Superior privat jurisdictione, quam non habet subditus Regularis, nisi dependenter à concessione sui quoad hoc legitimi Superioris. Dixi notanter, *verè suspensus*: Nam secùs (loquendo de valore Sacramenti) foret dicendum, si Superior interdicendo tali subdito deinceps Confessionale; præcisè adhibuisset sequentes terminos; *Prohibeo*, *interdico*; quia vî solius prohibitionis audiendi imposterum Confessiones equidem illicitè contra Præceptum Superioris ageret; necdum tamen per hos terminos censeretur adimere Superior suo subdito jurisdictionem; sicque talis absolutio adhuc foret valida; utì doctè & fusiùs resolvit Elbel *Tr. de Censuris, Conferent. 4. n. 135. & seqq.*

87. CONCL. VI. Suspensus per Censuram ab Officio, si actum sibi interdictum culpabiliter exerceat, contrahit Irregularitatem *c. 1. De Sent. & re judicat. in 6.* At verò suspensus à Beneficio, si eidem se ingerat, & fructus percipiat, non efficitur irregularis, perdit tamen Beneficium ipso jure. *arg. c. Cupientes. §. Cæterùm. De Elect. in 6.* Engel *loc. cit. n. 78.* Pirhing *de Sent. excomm. n. 209.* & alii.

88. CONCL. VII. Omnes, & soli Clerici, præter Papam, Suspensionis Censuram incurrere possunt.

poſſunt. Ita Layman *lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 1.* contra Henriquez, qui exiſtimat, etiam in Abbatiſſam Suſpenſionis cenſuram cadere poſſe. Patet Concluſio ex definitione Suſpenſionis *n. 76. & ſeqq.* explicata.

89. Nec urget inſtantia de Abbatiſſa, nam ipſa solùm ſuſpendi poteſt ab Officio ſuæ œconomiæ, ejúsque actibus, non verò ab actu aliquo Eccleſiaſtico, cùm ſit incapax omnis Ordinis.

Additio.

* Quæres I. Ob qualia crimina ratione collationis vel receptionis Ordinum à Jure Suſpenſio infligatur? Supponit hoc Quæſitum *ab homine*, nimirum à Superiore Eccleſiaſticò poſſe infligi, utì excommunicationem, ita etiam regulariter Snſpenſionem ob varia gravia delicta, prout in Domino viſum fuerit. Dubium igitur ſolummodò remanet, ob quæ *ab ipſo Jure* Suſpenſio infligatur; & quidem in præſenti ratione Ordinum. H. S.

Reſp. II. Loquendo *de Epiſcopo malè ordinante* is incurrit Suſpenſionem I. Si primam Tonſuram det infanti. II. Idem dic, ſi illiterato, vel conjugato conferat: prout utrumque eruitur ex *cap. Nullus. De Temp. ord. in 6.* III. Si ordinet ſimoniacè *cap. penul. De Simonia* IV. Si ſacrum Ordinem conferat Religioſis necdum profeſſis. *Bulla 75. Pii V.* V. Si ordinet Monachum ſine licentia proprii Ordinarii. Trid. *Seſſ. 23. cap. 8. de Reform.* VI. Si ordinet

dinet fuum fubditum in aliena Diœcefi fine licentia Ordinarii dictæ Diœcefis. Trid. *Seff. 6. cap. 5. de Reform.*

Refp. II. Loquendo de malè ordinatis. I. Sufpenduntur, qui recipiunt ordines fimoniacè. *cap. penult. de Simonia.* II. Religiofi necdum profeffi recipientes Ordines facros. *Bulla 75. Pii V.* III. Qui recipiunt Ordines facros ante requifitam ætatem *cap. 14. de Temp. Ordin.* IV. Qui uno die duos facros Ordines recipiunt. *cap. Litteras 13. de Temp. Ordin.* V. Qui ordinantur extra Tempora *c. Cùm quidam, Eodem.* VI. Qui ordinantur ab Epifcopo alieno fine licentia Ordinarii proprii, & VII. Qui à proprio in aliena Diœcefi, abfque debita licentia. Trid. *de Reform. feff. 6. cap. 5. & feff. 23. cap. 8.* VIII. Qui recipiunt Ordines aliqua Cenfurâ irretiti. *c. 32. de Sentent. excommunic.* IX. Qui ordinantur per faltum. Trid. *feff. 23. cap. 14. de Ref.* X. Qui citra fpeciale Privilegium ordinantur in Sacris, cum litteris Dimifforiis à Capitulo infra annum Sede vacante datis Trid. *feff. 7. cap. 10. de Reform.* XI. Qui ordinantur fictô Titulo. Bulla *Secretis*, ab Urbano VIII. edita 1624. XII. Qui ordinantur in Sacris poft Matrimonium etiam ratum tantùm. *Extravag. Antiquæ. Joannis XXII. de Voto & Voti Redempt.* *

Additio II.

* Quæres II. Ob quæ alia delicta præter Sufpenfiones fpecificatas, & incurrendas in collatio-

tione, vel receptione Ordinum infligatur à Jure Suspensio? Resp. ob sequentia. I. Si Episcopi ingrediantur Monasteria Monialium in casibus non necessariis. Bulla 28. Gregorii XII. II. Si Religiosi in Religionis ingressu à se admisso NB. *ex pacto* recipiant prandia, pastum, pecunias, aut jocalia. *Extrav. Sanè. De Simonia.* III. Si Parochi jungant Sponsos alterius Parochiæ sine licentia proprii Parochi. Trid. *sess.* 24. *cap.* 1. *de Reform. Matrim.* IV. Si Regulares prætextu Privilegiorum introducant mulieres in Clausuram Monasteriorum. Bulla 20. S. Pii V. de quo *lib.* 3. *Decret. Tit.* 35. §. 2. V. Si Clerici nefandum Sodomiæ crimen exerceant. Ita in Bulla Pii V. ordine 72. quæ est reperibilis *lib.* 5. *Decret. Tit* 16. *n.* 91.

Hæc tanquam potiora delicta, ob quæ Suspensio incurritur, adduxisse sufficiat. In emergentia autem alicujus specialis casus dubii, qui ex dictis erui nequiret, inquiratur apud Canonistas præsertim *lib* 1. *tit.* 11. *De Temporibus Ordinationum.* & *lib.* 5. *Decretalium.* in quo plurimîs Titulis tractatur de variis criminibus, & pœnis ob eadem incurrendis. Cæteroquin pro praxi & speciali Confessariorum ac Pœnitentium consolatione quatuor bene adhuc notentur. I. Quòd nulla suspensio afficiat Laicos, sed tantummodò Clericos. II. Quòd loquendo in ordine ad Clericos non omnes Suspensiones, quæ subinde in Jure vel libris reperiuntur, sint illicò *latæ sententiæ*, sed non rarò primùm *ferendæ*, quæ consequenter in nullo foro contrahuntur ante sententiam Judicis condemnato.

toriam. III. Quòd conformiter dictis de Censuris Suspensio gravis tanquam Censura à Clericis non incurratur, nisi ob peccatum mortale deliberatè perpetratum, cui annexam esse Censuram præterea cognosci debet saltem in confuso, aliàs cum indeliberatione vel cum ignorantia invincibili peccati, vel saltem Censuræ annexæ eadem non incurritur, & consequenter nec Irregularitas contrahitur, si stante tali ignorantia actus aliquis Ordinis sacri exercetur. IV. Quòd supposito etiam, omnia ad Censuram requisita confluxisse, Confessarii adhuc Ordinis Mendicantium à qualibet Suspensione tanquam Censura, inflicta ab ipsomet Jure, & necdum ad forum contentiosum deducta, quamvìs cæteroquin aliis nota, possint pro foro interno absolvere, prout patet tum ex Bulla *Cùm inter cunctas*. Pauli III. quæ est 7. in Bullario Rodriguez, tum ex *Compend. Privileg. S. J. v. Absolutio §. 1.* *

QUÆSTIO VI.

Quid, & quotuplex sit Interdictum: & qualis effectus ipsius?

SUMMARIUM.

90. *Interdictum, quid?*
91. *Quòmodo differat ab Excommunicatione, & Suspensione?*
92. *Interdictum locale, Generale, & Particulare, quid?*

93. *An-*

90. CONCL. I. *Interdictum* rectè definitur, dicendô: Interdictum est Censura Ecclesiastica, per quam prohibetur participatio certorum Sacramentorum, Divinorum Officiorum, atque sepulturæ Ecclesiasticæ. Ita in re communis.

91. Differt autem interdictum ab Excommunicatione, quòd hæc multò gravior existat, utpote removens Fidelem non solùm à participatione Sacramentorum, sed etiam à communibus Suffragiis Ecclesiæ, ipsáque communione Fidelium. Item Excommunicatio non fertur in loca, aut integras civitates: secùs accidit in Interdicto locali. Differt etiam Interdictum à Suspensione: nam hæc fertur in solas personas Ecclesiasticas; Interdictum verò etiam in Laicas ferri potest. Omittuntur aliæ differentiæ.

92. CONCL. II. Interdictum dividitur in locale, personale, ac mixtum. Ita omnes Doctores, & patet inductione. Siquidem *Interdictum locale* dicitur illud, quod directe fertur in locum, quatenus in ipso interdicuntur, seu prohibentur fieri Divina Officia, & hujusmodi. Et istud subdividitur in generale, & particulare. *Interdictum locale generale* est, quo interdicitur locus, varia sub se loca complectens, v. g. Regnum, Provincia, Civitas. *Interdictum locale particulare* dicitur, quo interdicitur particularis aliqua Ecclesia. Porrò Interdictum locale indirectè tantùm afficit personas, dum scilicet sunt in tali loco, vel Ecclesia: unde, si ejusmodi personæ alibi existant, possunt ibidem Officiis Divinis interesse, Sacramenta recipere, atque in loco sacro sepeliri.

93. Et

93. Et quidem loquendo de interdicto locali, sciendum ex *c. Si Civitas. De Sent. excommun. in 6.* quòd interdicta Civitate, Castro, aut Villa, etiam Suburbia, & continentia ædificia ipsorum intelligantur interdicta: ne cæteroquin Interdicti sententia vilipendatur, si possent in prædictorum Suburbiis Divina celebrari; cùm incolæ ad eadem absque labore excurrentes, Interdicti vim passim eluderent.

94. Et ob eandem rationem, si Ecclesia Interdicto subjecta existat, neque in Capellis ejus Divina celebrari, neque in Cœmeterio eidem Ecclesiæ contiguo sepeliri quis poterit: secùs, si eidem Ecclesiæ contigua non sint, prout subjungitur *cit. c. Si civitas. De Sent. excommun. in 6.* Porrò *contigua* dicuntur ea, quorum externa invicem se contingunt, ùt ait Glossa ibidem: sive, ùt alii loquntur, quandò inter parietem Ecclesiæ, ipsàmque Capellam, vel Cœmeterium, nihil aliud interponitur.

95. *Interdictum personale* est, quod immediatè & directè fertur in personam; per quod videlicet certa persona arcetur à participatione quorundam Sacramentorum, Divinorum Officiorum, ac sepulturæ Ecclesiasticæ in quocunque loco. Unde hujusmodi Interdictum sequitur personam, quocunque ierit, sicut umbra comitatur corpus, & lepra leprosum *arg. c. Si sententia. §. Cùm verò. de Sent. excomm. in 6.* Ubi additur, quòd, si populus alicujus terræ Interdicto notetur, singulares personæ interdici censeantur, ne alioquin sententia effectu careat.

96. Tandem *Interdictum mixtum* dicitur illud,

quo locus, ac personæ simul interdicuntur: ut si interdicatur civitas, & omnes incolæ ejus. Unde Interdictum mixtum includit locale, & personale simul.

97. Cæterùm quoad Interdictum personale est notandum, quòd, si sententia Interdicti proferatur in Clerum, non censeatur interdictus Populus; nec econtra interdictô Populô censeatur Clerus interdictus, *text. clar. cit. c. Si sententia, de Sentent. excommun. in 6.* Unde uno ipsorum interdicto alius licitè admittitur ad Divina: siquidem in materia pœnali, & odiosa, qualis est hæc, verba sunt strictè interpretanda, juxta *Reg. 15. Juris in 6. Odia restringi, & favores convenit ampliari. & Reg. 49. Eodem. In pœnis benignior est interpretatio facienda.* Addunt Doctores, quòd sive Clerus, sive Populus alicujus loci interdicatur, non comprehendantur Religiosi utriusque sexus, nisi exprimantur: nam, etsi in materia favorabili nomine Cleri contineantur etiamReligiosi utriusque sexûs, secùs tamen est in materia odiosa, idque per textus proximè allegatos, juncta *Clem. 1. de Supplenda neglig. Prælat.* ubi ista ponuntur tanquam diversa; & concordantiîs.

Additio.

* Porrò loquendo de potioribus Interdictis in specie ab ipso Jure determinatis,

I.

Quoad interdicta localia.

Subjacent eo ipso Interdicto locali territoria illorum Dominorum, qui absolutè non recipiunt,

unt, vel impediunt, ne Legatus, vel Nuntius Papæ fungatur suô officio, ídque tamdiu, quamdiu Domini in sua contumacia persistunt, *Extravag. Super gentes. De Consuetud.* Videatur *lib. 1. Decret. Tit. 30. n. 24.*

Item ipso facto subduntur Interdicto locali *Collegia*, quæ exigunt Gabellas, aliúdve contra libertatem Ecclesiasticam. Bulla 93. Gregorii XIII. Videatur in Jure Canonico *lib. 3. Decret. Tit. 49. §. & 10.* Item Ecclesiæ Clericorum Sæcularium, vel Regularium ipso facto, qui aliquem inducunt, ut juret, vel promitat, ibi eligere sepulturam, effectu secuto, & satisfactione desuper non præstita. *c. de Sepult. in 6.* Videatur *lib. Decret. tit. 28. n. 32.*

II.

Quoad Interdicta personalia generalia contra Universitates.

Tale interdictum incurrunt ipso facto Universitates, quæ Usurariis publicis locant habitationem, & fœnus publicè exercere sinunt. *cap. 1. de Usuris in 6.* Videatur. *lib. 5. Decret. Tit. 19. §. 10.* Item Collegia, Capitula & Universitates, quæ appellant à sententia Papæ ad futurum Concilium. *Bulla Cœnæ §. 11.* Item saltem post sententiam Capitula cathedralia Sede vacante infra annum concedentia dimissoriales non arctatis Beneficiô Trid. *sess. 7. De Reform. cap. 10.*

III.

Quoad Interdicta personalia contra singulares.

Tale Interdictum ab ingressu Ecclesiæ incurrunt illi, qui violant interdictum locale. *cap. Episcoporum. de Privileg. in 6.* Item, qui de manu Laici recipiunt Prælaturam Ecclesiasticam, vel Dignitatem, usque dum iterum dimittant. *can. Si quis deinceps. 6. q. 7.* Item Clerici Concubinarii in Sacris constituti in crimine fornicationis, usque dum pœniteant. *c. Si qui sunt. dist. 81.* Item Rectores Ecclesiarum sæcularium, qui recipiunt onera perpetua Missarum sine licentia Ordinarii. Bull. *Cùm sæpe contingit. 43.* Urbani VIII. Item Episcopi & Superiores Prælati usurpantes bona vacantium Beneficiorum. *Extravag. Unica. Ne Sede vacante &c.* Item Episcopi vel Prælati exigentes in Visitatione ultra frugalem victum aliquam procurationem. Trid. *sess. 24. cap. 3. de Reform.* Semper tamen, ac pro semper habendum præ oculis, quòd censuræ Interdicti pœna non incurratur, nisi cum culpa gravi &c. utì antea notatum jam est quoad Suspensionem. *

98. CONCL. III. Triplex est effectus Interdicti, videlicet privatio participationis quorundam Sacramentorum, prohibitio Divinorum Officiorum, & tandem privatio sepulturæ Ecclesiasticæ. Ita Doctores communiter; & patet non solùm ex definitione Interdicti superiùs posita, sed etiam ex diversis textibus Juris Canonici in progressu allegandis.

99. Quantum atrinet ad primum effectum Interdicti, notandum, quòd privatio participationis quorundam Sacramentorum ſit intelligenda de participatione talium Sacramentorum tam activa, quam paſſiva, ita ut illa nec licitè poſſint adminiſtrari, nec licitè recipi tempore Interdicti, aut à perſona interdicta.

100. Et dicitur notanter, *quorundam ſacramentorum*. Nam tempore Interdicti localis, ſive illud ſit generale, ſive particulare, non prohibetur adminiſtratio, & receptio omnium Sacramentorum, ſed aliquorum duntaxat, videlicet Sacramenti Extremæ Unctionis, Ordinis, Euchariſtiæ extra articulum mortis, ac etiam Benedictio nuptialis: quamvìs juxta ſatìs probabilem ſententiam Matrimonium ſine Benedictione nuptiali licitè poſſit contrahi.

101. Sciendum proinde, quòd Saeramentum Baptiſmi, & Confirmationis licitè poſſit conferri, & recipi ab interdictis, ac etiam in loco Interdicto, ùt habetur *c. Reſponſo. De ſentent. excomm.* & *c. Quoniam.* & *c. Alma Mater Eod. in 6.* Siquidem Baptiſmus eſt Sacramentum ſummè neceſſarium ad ſalutem; Confirmatio autem quaſi complementum Baptiſmi, cùm detur ad confirmandam, & fortiter profitendam Fidem Chriſtianam in Baptiſmo ſuſceptam. Et ob hoc *cit. c. Quoniam. Eod. in 6.* habetur, quòd tempore Interdicti Chrisma in die Cœnæ Domini confici queat; quia vetus Chriſma non debet eſſe uſui, & conceſſô principali cenſetur conceſſum acceſſorium, nempe confectio Chris-

 matis

matis pro administratione dictorum Sacramentorum requisiti.

102. Similiter Sacramentum Pœnitentiæ potest tempore Interdicti non solùm morientibus, sed etiam sanis (dummodo non fuerint excommunicati, nec sint in causa culpabili, ob quam latum est Interdictum) licitè administrari *c. Alma Mater. De sentent. excommunicat. in 6.* eò quòd & istud Sacramentum sit valde necessarium propter pronitatem, quam habent homines ad peccandum. Sacramentum verò Eucharistiæ non nisi in mortis articulo (vel probabili periculo mortis) ministrari potest. *arg. c. Quod in te. De pœnit. & Remiss.*

103. Secundus effectus Interdicti, qui est prohibitio Divinorum Officiorum, hoc involvit, quòd tempore Interdicti intelligatur esse prohibita celebratio, & auditio Divinorum Officiorum. Porrò nomine *Divinorum Officiorum* comprehenditur non solùm SS. Missæ Sacrificium, sed & (l) omnis publica solemnis Oratio, quæ ab Ecclesia instituta est, quòd à Clericis ad DEI laudem exerceatur: cujusmodi sunt solemnes Benedictiones Aquæ benedictæ, Cinerum, Palmarum, & Candelarum, quæ nomine, & auctoritate Ecclesiæ a Sacerdotibus fiunt. Item Horæ Canonicæ, si publicè legantur: quod ultimum idcirco additur, quia privatim tenentur Clerici, ad Horarum Canonicarum recitationem obligati, eas recitare non obstante Interdicto locali, vel personali.

104. Nihilominus hæc tam ampla Divinorum Officiorum prohibitio postmodum limitata fuit
in

in *[illegible]t. c. Alm[illegible] M[illegible]ter.* ubi dicitur, quòd quando Civitas, vel locus alius Interdicto ſubjacet, ſingulis diebus in Eccleſiis & Monaſteriis Miſſæ celebrentur, & alia dicantur Divina Officia, ſicut priùs, ſubmiſſa tamen voce, januîs clauſis, excommunicatîs & interdictis (intellige, niſi habeant ſpeciale privilegium, nec dederint cauſam interdicti) excluſis, & campanîs non pulſatis. In Feſtivitatibus verò Natalis Domini, Paſchæ, ac Pentecoſtes, & Aſſumptionis Virginis Glorioſæ campanæ pulſentur, & januîs apertis alta voce Divina Officia ſolemniter celebrentur, excommunicatîs tamen prorſus excluſis, ſed interdictis admiſſis.

Additio.

* Idem Martinus V. & Eugenius IV. conceſſerunt ad Feſtum Corporis Chriſti, & per totam octavam, utì teſtatur Jus Canonicum *lib. 5. Decret. tit. 39. n. 211.* ubi adhuc plura de hac materia videre licet. Item Matthæucius *in Officiali Curiæ Regularis. cap. 20. n. 15.* affert privilegium ſpeciale Seraphico Ordini à Clemente VIII. datum, ut *temporibûs Interdicti quacunque, etiam Auctoritate Apoſtolica appoſiti, Feſta Sanctorum ſuorum, Franciſci, Antonii de Padua, Ludovici, Bernardini, Claræ, Eliſabeth, Portiunculæ, Didaci, ac Martyrum ſolemni ritu celebrare, perinde, ac ſi Interdictum hujusmodi minimè appoſitum eſſet, liberè poſſit. Non obſtantibûs conſtitutionibus Apoſtolicis, univerſalibus, Provi[n]cialibus, Synodalibus,*

bus, Conciliis editis Generalibus, vel Speciali- bus &c. Idem conceffum defendunt Rodriguez, & Miranda aliorum Ordinum Mendicantium Ecclefiis in Feftis fuorum Sanctorum. Item in Circumcifione Domini, Epiphaniæ, in Feftis SS. Trinitatis, quatuor Principalibus Deiparæ, Apoftolorum, Natalis S. Joannis Baptiftæ, & S. Marci, S. Lucæ, omnium Sanctorum, in Dedicatione propriæ Ecclefiæ, & in Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum. Vide Kazenberger hìc *cap. 3. fect. 3. n. 147.**

105. Tertius effectus interdicti eft privatio fepulturæ Ecclefiafticæ. Et hic effectus intelligendus eft, ut in loco facro interdicto nullus poffit fepeliri, nifi habeat privilegium: quale datur (ut alii privilegiati taceantur) omnibus Clericis, qui tempore Interdicti generalis illud fervaverunt, ad hoc, ut cum filentio poffint fepeliri in loco facro. *text. clar. c, Quòd in te. De Pœnit. & Remiff.*

106. Nihilominùs tempore Interdicti localis generalis (fecùs in perfonali, vel fi alicujus terræ populus Interdicto notetur, nam etiam tunc fingulares perfonæ cenfentur interdictæ *c. Si fententia. De Sent. excomm. in 6.*) poffunt homines illius loci, qui perfonaliter interdicti non funt, extra illum locum efferri, & in alio loco non interdicto fepeliri, imò & ibidem intereffe Divinis. *cit. c. Si Sententia.*

107. Infuper, fi quis fepultus fuerit extra locum facrum tempore interdicti, ceffante inter-

terdicto in locum ſacrum eſt transferendus, ſi id commodè fieri poteſt, ùt poſt Gloſſam *in c. A nobis 28. De ſent. excomm.* ℣. *Forma.* notat Navarrus *cap. 27. Man. n. 176.* Quòd ſi verò contingat, contra prohibitionem Juris aliquem interdictum ſepeliri in loco ſacro, non erit is extrahendus: quia hoc non habetur Jure ſtatutum. Gloſſa cit. & Engel *loc. cit. n. 96.* Nec obſtat, quòd secùs ſit dicendum de excommunicatis; quippe qui in loco ſacroſepulti debent exhumari. *c. Sacris de ſepult.* Nam hæc pœna non eſt extendenda ad alium caſum Jure non expreſſum: ſimúlque Excommunicatio privat communione Fidelium, non verò interdictum.

Additio.

Quæres I. Quomodò interdictum ſemel latum iterum tollatur? Reſp. I. Si interdictum latum eſt pro certo tempore, vel ſub certa conditione, tempore finito vel conditione adimpleta illud tollitur abſque nova abſolutione: utpote cum talis interdicti duratio videatur annexa certo tempori, vel conditioni. Ita Gloſſa *in cap. Non eſt vobis. 11.* ℣. *Donec. de ſponſalibus.* Abbas ibidem. *n. 7.* Sylveſter ℣. *Interdictum III. n. 13.* ac plures alii apud Schmalzgrueber *lib. 5. Decret. Tit. 39. n. 398.* Reſp. II. In aliis caſibus facienda eſt diſtinctio, num interdictum ſit latum ſpecialiter ab homine; vel Jure? *Si ab homine*, tollitur per eum, qui tulit, vel per ejus Delegatum, aut Superiores, vel Succeſſorem. Quòd ſi latum

tum sit *à Jure*, Resp. III. Rursùm debere discerni, num sit interdictum locale, vel personale. Item num *Personale generale* latum contra Communitatem aliquam, ita ut singulæ personæ considerentur præcisè quatenus membra hujus Communitatis, vel num *Personale particulare*, respiciens Personas quà singulares? Potiora exempla de similibus interdictis jam sunt antecedenter assignata. Porrò, quando est interdictum personale particulare, Resp. IV. Eodem modo ratione Absolutionis cum grano salis discurrendum est, uti antea de absolutione ab excommunicatione, vel Suspensione, quorsum Lectorem remitto. Quòd si verò interdictum actualiter jam latum ipso facto *à Jure* foret locale, vel personale Generale, id est latum vel immediatè in ipsum *Locum* vel in *Communitatem quà talem*, tum tolli potest solummodò ab eo, qui habet quoad hoc Jurisdictionem in foro externo, exclusis etiam Religiosis illis, qui aliàs privilegium obtinent absolvendi à Censuris. Ratio est: quia privilegium illud Regularium extenditur ad solum forum internum Pœnitentiæ, cui foro equidem ipsæ *Personæ*, non autem *locus*, seu aliqua *Communitas quà talis* subjiciuntur: in Sacramento enim Pœnitentiæ non locus vel integra Communitas quà talis, sed Personæ absolvuntur. Ita Schmalzgrueber *lib. 5. Decret. tit. 39. n. 400.* Pichler ibidem *n. 53.* Kazenberger. *De Cens. cap. 3. sect. 4. n. 151.* *

108 Quæres II. Quid sit Cessatio à Divinis? Resp. cum communi: *Cessatio à Divinis* (quæ

&

& *Suspensio Organorum*, id est, laudis Divinæ Dicitur) est Ecclesiastica prohibitio, ob quam Clerici cessare debent in certo loco à Divinorum Officiorum celebratione, Sacramentorum administratione; nisi quatenus eam necessitas postulat.

109. Porrò Cessatio à Divinis non Debet indici, nisi ob gravem injuriam Deo & Ecclesiæ illatam, ut injuriantes resipiscant, & quod deliquerunt, emendent: súntque in ejus indictione plura observanda, quæ in Jure Canonico *c. Si Canonici*, & *c. Quamvis. De Offic. Ordinarii, in 6.* fusè præscribuntur.

110. Differt autem multipliciter Cessatio à Divinis ab Interdicto; nam I. Cessatio à Divinis non est Censura, sicut interdictum. II. Volans Cessationem à Divinis, licèt graviter peccet, non fit Irregularis; bene tamen violans interdictum. III. Cessatio à Divinis nunquam afficit personas, sed locum tantùm: unde extra illum liberè possunt Divina audiri à quolibet, vel celebrari: Interdictum verò quandoque est personale, & afficit personas. IV. Sepultura in loco sacro tempore Cessationis à Divinis, juxta probabiliorem sententiam, omnibus est concessa, dummodo fiat sine officio funebri, secùs est in interdicto.

DISTINCTIO III.

De Irregularitate.

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Irregularitas? ubi varia ipsam attinentia.

SUM

SUMMARIUM.

1. *Irregularitas, unde sic dicta?*
(a) Ut dictum Dist. 1. n. 46.
2. *Irregularitas, quid?*
Declaratur ampliùs.
3. *Dividitur in Irregularitatem ex delicto, & ex defectu.*
4. *Et quomodo hæ differant?*
5. *Irregularitas non est Censura; cur?*
6. *Violans Irregularitatem non fit denuò irregularis; secùs in Censuris.*
7. *Irregularitas non incurritur, nisi Jure exprimatur.*
8. *Ea non ab homine, sed solo Jure imponi potest: & quo?*
9. *An omnes solo Jure Ecclesiastico constitutæ sint?*

1. QUia Irregularitas inter alias causas contrahitur ob violationem Censuræ Ecclesiasticæ, meritò de ipsa tractatur post Censuras jam explicatas. Cæterùm *Irregularitatis* nomen derivatur à ly *irregulare*, quod significat aliquid inter regulam non contentum, sive non secundùm regulam existens. Verùm in proposito irregularitas magis strictè sumitur, ac prout ipsa est una ex septem Pœnis Canonicis, arcens hominem à susceptione, vel executione Or-

Ordinum: & dicitur Pœna Canonica, ſaltem largè ſumendo nomen pœnæ. (a)

2. CONCL. I. *Irregularitas* eſt impedimentum Canonicum impediens ſuſceptionem Ordinum Eccleſiaſticorum, eorúmque adminiſtrationem. Ita in re communis. Ratio eſt: quia præcipuus Irregularitatis effectus eſt, impedire ordinum ſuſceptionem, aut ſuſceptorum uſum. Et hinc fœminæ non poſſunt incurrere Irregularitatem; eo ipſo, quia non ſunt capaces ſuſceptionis Ordinum, aut uſûs ſuſceptorum. Cæterùm ſciendum eſt, quòd ly *Ordo* in data definitione largè ſumatur, prout etiam primam Tonſuram includit; ſiquidem Irregularis prohibetur primam quoque Tonſuram ſuſcipere. Advertendum ulteriùs, quamvìs Irregularitas impediat ſuſceptionem Ordinum, ac ſuſceptorum uſum, non tamen ita impedire, ut, ſi ordo à viro baptizato in Irregularitate conſtituto ſuſcipiatur, ſit nullus ac irritus: adhuc enim Ordo validè ſuſcipitur, quamvìs illicitè. Similiter, ſi Sacerdos irregularis præſumat celebrare Miſſam, validè celebrabit, etſi illicitè.

3. CONCL. II. Irregularitas ùt ſic dividitur in irregularitatem ex delicto, & in irregularitatem ex defectu. Ita communis. Ratio eſt: quia Irregularitas non aliter dividitur, niſi propter cauſam, ob quam fertur. Unde, quia irregularitas quandoque contrahitur ob aliquod delictum, quandoque verò ſine prævio delicto ex mero defectu naturali, aut inculpabili,

rectò

rectè ea dividitur in Irregularitatem ex delicto, & in irregularitatem ex defectu ortam.

4. Porrò inter has duas irregularitates est hoc notabile discrimen, quòd irregularitas orta ex defectu sæpiùs tollatur sublato defectu; Irregularitas verò orta ex delicto semper maneat, donec legitimè in ea dispensetur.

5. CONCL. III. Irregularitas non est Censura Ecclesiastica, imò in pluribus differt ab ea. Ita Doctores unanimiter, & patet inductione. Inprimis enim Irregularitas propriè non est pœna, sed potiùs inhabilitas quædam ad Ordines suscipiendos, vel exercendos; etenim pœna propriè dicta supponit culpam, sed irregularitas quandoque contrahitur ex mero defectu naturali absque ulla culpa. Et quamvìs detur Irregularitas orta ex delicto, seu quæ ob prævium delictum imponitur, ea tamen primariò non imponitur per modum pœnæ medicinalis, sed impedimenti Canonici ex motivo conservandi exinde decentiam Statûs Clericalis, econtra Censuræ Ecclesiasticæ imponuntur ùt pœnæ medicinales.

6. Deinde violans Censuram Ecclesiasticam administrando Sacramenta, vel celebrando, incurrit irregularitatem: at verò irregularis celebrans, vel administrans Sacramenta ante obtentam dispensationem, etsi peccet mortiferè, non tamen incurrit novam Irregularitatem, prout notat Navarrus *ap. 27. Manualis, n. 194.* cum aliis satìs communiter. Ratio est: quia prius Jure exprimitur, non autem posterius: atqui

Irre-

Irregularitas nunquam incurritur, nisi id Jure exprimatur, ùt mox dicetur; ergo. Hinc sit

7. CONCL. IV. Irregularitas non incurritur, nisi ea in Jure sit specialiter expressa. Ita Scotus *4. dist. 7. quæst. 5.* & clarè desumitur ex *c. Is qui. De Sent. excomm. in* 6. ubi dicitur: *Licèt in hoc temerariè agat, Irregularitatis tamen (cùm id non sit expressum in Jure) laqueum non incurrit.* Quinimò ex hoc textu rectè infertur, quòd defectus ille, ob quem Irregularitas incurritur, debeat esse specificè nominatus in Jure, neque ab uno ad alium casum, ob similem vel majorem rationem, extensio fieri possit: siquidem odiosa, & pœnalia sunt restringenda potiùs, non extendenda. Hinc Fagnanus *c. Si quis Presbyter, n. 5. De Cler. excommun.* inquit: *Qui dicit aliquem irregularem, debet dare casum Juris.*

8. CONCL. V. Irregularitates non ab homine per sententiam (id est, non per sententiam Judicis, utì Censuræ) sed solo Jure, & quidem Jure duntaxat universali Pontificio, non autem Episcopali imponi possunt. Ita Layman *lib. 1. Tract. 5. part. 5. cap. 1. n. 5.* & alii. Ratio est: quia Irregularitas principaliter imponitur per modum Canonici impedimenti, ob decentiam ac reverentiam sacro Altaris ministerio debitam, atqui convenit, ut talia sint perpetua totíque Ecclesiæ communia, sicuti & Altaris ministerium, ejúsque reverentia est communis Ecclesiæ universali; ergo. Accedit, quòd nullibi in Jure concessum sit Episcopis, novas Irregularitates constituere, quamvìs subdi-

tos transgressores & contumaces possint punire pœnâ Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti.

9. Cæterùm non obstante, quòd omnis Irregularitas Jure duntaxat humano Ecclesiastico constituta sit, negari tamen non potest, multas Irregularitates Jure Ecclesiastico constitutas, ex Lege veteri & naturali originem traxisse. Siquidem pleræque, sive ob naturalem indecentiam, sive ad exemplum veteris Legis Divinæ, atque occasione illius, sunt statutæ; prout patet in Irregularitate ex homicidio, seu defectu perfectæ lenitatis proveniente, quam Ecclesia constituit, eò quòd David Rex fuerit impeditus ab ædificatione Templi, ob multum sanguinem effusum. 2. *Reg. cap.* 7.

QUÆSTIO II.

De Irregularitatibus ex delicto provenientibus.

SUMMARIUM.

10. *Irregularitas ex delicto oritur ex Baptismo reiterato, Secùs fit in Confirmatione.*
11. *Aut si Bapsismus sub conditione reiteretur.*
12. *Oritur quoque ex violatione Censuræ.*
13. *Dummodo ministerium sit proprium Ordinis.*
14. *Quid, si peragantur ea, quæ sunt jurisdictionis?*

(b) Adde dicta Dist. 2. n. 87.

15. *Ir-*

15. *Irregularitas oritur ob indebitam susceptionem Ordinum; idque variè.*
16. *Excommunicatio minor non sufficit ad Irregularitatem inducendam &c.*
17. *Quid de ordinato per saltum, vel ante legitimam ætatem &c.*
18. *Hæretici, Schismatici, eorúmque fautores &c. sunt irregulares.*
19. *Crimina inducentia infamiam juris, inducunt irregularitatem.*
20. *Quid, si crimina illa sint occulta?*
21. *Solvitur instantia.*
22. *Quid, si postea crimem illud fiat publicum?*
23. *Ex homicidio occulto oritur irregularitas, & cur?*

(*) *Aliæ sex notabiles Additiones circa irregularitatem ex delicto provenientem.*

10. CONCL. I. Irregularitas ex delicto oritur inprimis ob Baptismum seriò & scienter iteratum, tam ex parte rebaptizantis, quàm rebaptizati. Ita Doctor noster 4. *dist.* 6. *q.* 8. atque desumitur ex *c. Ex litterarum De Apostatis*, & *c. Qui in qualibet*, 1. *q.* 7. & alibi. Secùs est dicendum de Sacramento Confirmationis; nam, ùt notat Doctor Subtilis 4. *dist.* 8. *q.* 5. cum communiori, ejúsmodi Irregularitatem non incurrunt scienter reiterantes, vel iteratò suscipientes Sacramentum Confirmationis: quia Irregularitas non incurritur, nisi in casibus à Jure expressis

c. *Is qui. De Sent, excomm. in 6.* éstque proximè dictum *n. 7.* atqui nullibi Jure reperitur expressa Irregularitas contra reiterantes Sacramentum Confirmationis; ergo.

11. Adde ulteriùs cum Layman *c. 2. De Irregularitate, n. 1.* non contrahi Irregularitatem, si rebaptizatio fiat sub conditione, quamvis temerè, & non præmissa debita inquisitione, utrùm Baptismus antea fuerit collatus, id fiat. Ratio est: quia leges pœnales intelligi debent cum effectu; qui autem baptizatum sub conditione baptizat, *Si baptizatus non es, ego te baptizo &c.* is revera non baptizat; quia apposita conditio de præterito aut præsenti, si non subsit, semper annullat, & impedit actum; ergo. Et ob eandem causam, qui metu v. g. adactus, animô simulato exteriùs rebaptizat, non fit irregularis; cùm non habeat animum baptizandi.

12. CONCL. II. Oritur insuper Irregularitas ex violatione Censuræ Ecclesiasticæ; si nimirum eâ innodatus actum aliquem Ordinis solemniter exerceat. Ita habetur in Jure Canonico *toto tit. De Clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante*, & alibi. Hinc Clericus fit irregularis, si exerceat actum proprium Ordinis constitutus in Excommunicatione majori, vel suspensus ab Ordine, vel ligatus interdictô personali, aut in loco interdicto.

13. Requiritur autem ad incurrendam hanc Irregularitatem, ut ministerium, quod Clericus in Censura exercet, sit proprium Ordinis, seu tale, ut ab alio, qui talem Ordinem non ha-

habet, exerceri non poſſit. Unde Clerici in Minoribus vix poſſunt ex hac cauſa Irregularitatem contrahere: ſiquidem conſuetudo ferme obtinuit, ut eorum miniſteria à Laicis etiam ſolemniter obeantur. Layman *loc. cit. ɔ. 3. n. 4.* Navarrus *c. 37. Manual. n. 242. & 244.* hoc ipſum docens de eo, qui cantat Epiſtolam ſub Miſſa, ſed ſine manipulo.

14. Inſuper Clerici excommunicati, vel ſuſpenſi non fiunt irregulares, ſi ea duntaxat peragant, quamvìs illicitè, quæ ſunt officia ſolius jurisdictionis, non autem Ordinis. Ut ſi Epiſcopus talî Cenſura ligatus excommunicet, vel ab excommunicatione abſolvat, omiſſa tamen ſolemnitate precum & ſtolæ. Item, ſi Parochus aſſiſtat Matrimonio, ſed non benedicat nuptias, & ita loquendo de aliis actibus, qui ſunt ſolius jurisdictionis, non verò Ordinis: tales enim non violant Cenſuram Eccleſiaſticam exercendo in ea actum Ordinis ſibi prohibiti, cùm talem revera non exerceant. (*b*)

15. CONCL. III. Ob indebitam ſuſceptionem Sacramenti Ordinis variis de cauſis incurritur Irregularitas. Ita omnes Doctores, & probatur inductione. Sic quippe fit irregularis, qui ſciens, aut ſcire debens, ſe excommunicatum eſſe excommunicatione majori, aut interdictum vel ſuſpenſum à ſuſceptione Ordinum, ordinatur; prout ex variis textibus Juris probat Navarrus *cap. 24. Manual. n. 241.*

16. Et dicitur notanter, *excommunicatione majori.* Quia excommunicatio minor, quam

vìs sufficiat ad peccandum, non tamen sufficit ad Irregularitatem inducendam *c. Si celebrat. De Clerico excomm. ministrante.* Deinde, qui ab Episcopo excommunicato, suspenso, interdicto, simoniaco, schismatico, hæretico, aut deposito, vel degradato ordinatur, fit irregularis, quamvìs characterem Ordinis suscipiat *arg. c. Quod quidam*, & *c. Statuimus decretum*, *1. q. 1.* ac notat cit. Navarrus. Accedit *c. Ordinationes, 9. q. 1.* & *cap. 1. ac 2. De Schismaticis*, ubi irritæ censentur hujusmodi ordinationes (non quidem quantum ad valorem Sacramenti, sed quantum ad executionem Ordinis) nisi legitimè cum aliquo fuerit dispensatum. Siquidem dispensatio propriè habet locum respectu Irregularitatis, non autem respectu suspensionis, utpote quæ solet tolli per absolutionem, non per dispensationem: ac proinde hìc non intervenit mera suspensio, utì quidam asserere videntur, sed etiam Irregularitas.

17. Porrò, qui Ordine sacro ordinatur ante legitimam ætatem, vel extra tempora legitima, aut absque litteris dimissorialibus (de quibus omnibus distinctè *agitur Tract. 14. dist. 12.*) item, qui per saltum ordinatur, accipiendo videlicet majorem Ordinem ante minorem, non est quidem irregularis (nullibi enim ejusmodi Irregularitas reperitur in Jure expressa) bene tamen ipso Jure suspensus: si autem, antequam absolvatur à suspensione, ejusmodi Ordinem exerceat, fit irregularis. Navarrus *loc. cit. n. 241. & 242.* id ex variis textibus Juris probans;

bans; Pirrhing, *tit. de Clerico per ſaltum promoto*, *n. 2.* & alii.

18. CONCL. IV. Etiam Hæretici, Apoſtatæ à Fide, Schiſmatici, eorúmque fautores ac receptatores (id eſt, qui favent Hæreticis, vel Schismathicis formaliter ſumptis, ſeu quà tales ſunt) irregulares exiſtunt. Ita habetur *cap. Quicunque. De Hæreticis in 6.* & *can. Saluberrimum 1. q. 7.* cum concordantiis: quamvìs ad hanc irregularitatem incurrendam requiratur hæreſis externa, ſive ſignô quodam exteriori ſufficienter manifeſtata.

19. CONCL. V. Crimina inducentia infamiam juris, etiam inducunt irregularitatem. Ita habetur *c. Infames, 6. q. 1.* ubi, cùm dictum fuiſſet, fures, ſacrilegos, inceſtuoſos, homicidas, perjuros, raptores, maleficos, adulteros, & alios ibidem enumeratos, de jure infames eſſe, ſubdit textus: *Hi omnes, inquam, nec ad ſacros gradus debent admitti.* Et meritò: quia puros & immaculatos, non autem ſceleratos atque infames convenit in ſortem Domini, & ſacrum ejus miniſterium cooptari.

20. Circa hoc tamen notandum, quòd Clerici criminoſi, atque delictorum de Jure infamiam inducentium ſibi conſcii, ante actam veram pænitentiam non debeant Ordines ſuſcipere, aut in jam ſuſceptis miniſtrare, v. g. celebrando Miſſam non præmiſſa Confeſſione Sacramentali, eò quòd perdiderint teſtimonium bonæ conſcientiæ, ſicque non abſque novo peccato mortali id facerent. Nihilominùs, ſi ejusmodi crimina (exceptô homicidio) ſint

etiamnum occulta, tales post actam veram pœnitentiam prohiberi non debent, quò minùs, si velint, in susceptis Ordinibus ministrent, aut ad superiores Ordines ascendant; prout habetur *c. ex tenore*, & *cap. ult. De Temporibus Ordinationum*, & tradit Pirrhing *ibidem, n. 15. & seqq.* ac Navarrus *c. 27. Manual. n. 248.* & alii. Et hinc inferes generaliter, quòd ob crimina occulta non incurratur Irregularitas ratione infamiæ: quidquid nonnulli in contrarium dixerint, malè (ùt loquitur Navarrus) injicientes magnos scrupulos Ecclesiasticis, qui ejusmodi crimina in occulto commiserunt.

21. Nec obstat, quòd certis criminibus, utputa perjurio, incestui, addulterio, &c. infamia ipso Jure annexa sit. Resp. enim, id procedere de talibus criminibus, quando publica sunt, secùs, quamdiu illa sunt occulta. Nam, quia infamia consistit in diminutione bonæ famæ, sicut hæc sine publica rerum notitia comparari nequit, ita nec infamia incurrri ob crimen merè occultum.

22. Quòd si verò postea crimen publicum fiat, utputa per propriam confessionem, vel alias legitimas probationes in judicio factas, statim absque alia Judicis sententia oritur infamia, utpote ipso jam Jure statuta pro tali crimine; & sic exinde incurritur Irregularitas. Unde Layman *c. 4. de irregularitate, n. 8.* ait, quòd commisso ejusmodi crimine, etiamnum occulto, contrahatur infamia fundamentaliter, atque in radice: accedente autem ejus publicatione effi-

cia-

ciatur infamia formaliter, inducens irregularitatem ipſo facto, donec abolitâ infamiâ legitimè cùm aliquo fuerit diſpenſatum.

23. Additur notanter *n. 20. exceptô homicidio*; iſtud enim, quantumvis ſit occultum, inducit Irregularitatem, ùt habetur *cit. cap. ult. De Tempor. ordinat.* junctô Concilio Trident. *ſeſſ. 24. de Regular. c. 6.* cum concordantiis. Quamvìs hoc non ratione contractæ infamiæ (hanc enim non parit crimen occultum, modô declaratô) ſed ex ſpeciali Juris conſtitutione accidere videatur. Qua ratione pariter in occulto violans Cenſuram Eccleſiaſticam aut ſcienter Baptiſmum reiterans, Irregularitatem contrahit; nam talibus delictis ſecundùm ſe, ac præciſà infamiâ, Jus ipſum ſtatuit Irregularitatem.

Additio I.

* Qræres I. Quale debeat eſſe peccatum, vî cujus contrahatur Irregularitas ex delicto? Reſpond. peccatum illud debet eſſe mortale. Ita poſt Navarrum, Sanchez, Maſtrium, Caſtropalaó, Sporer & alios, Schmalzgrueber *lic. 5. Decret. tit. 37. n. 76.* & Kazenberger *in Decalog. cap. 3. ſect. 4. n. 156.* qui ultimus etiam pro ſe citat Scotum *in 4. Sentent. diſt. 13. q. 2.* ex ea ratione: quia Irregularitas eſt malum valde grave, quale, ſi imponitur ob aliquod delictum, non præſumitur, niſi expreſſè aliter conſtet, ab Eccleſia tanquam benigna Matre injungi, niſi ob peccatum grave. Et hinc, ſi actus ob defectum inadvertentiæ, præcipitantiæ, imperfectæ deliberationis, aut ob

levitatem materiæ excufatur à mortali, non incurritur Irregularitas ex delicto, prout bene notandum pro praxi ad refolvendos quamplures cafus.

Nec dicas: Irregularitas poteft contrahi etiam ob nullum prorfus peccatum, prout ftatim patebit ex Quæftione fequenti; ergo nec videtur requiri ad Irregularitatem ex delicto aliquod peccatum mortale. Refp. enim negandô confequent. etfi enim Irregularitas *ex defectu* contrahi valeat ob omnino nullum, ne quidem veniale peccatum; interea tamen, ficut ad eandem contrahendam requiritur faltem aliunde gravis ratio, ita etiam ad contrahendam irregularitatem *ex delicto*, prout diftinguitur ab irregularitate *ex defectu*, videtur requiri aliunde grave delictum: quoniam licèt *primariò* nulla Irregularitas imponatur tanquam pœna, fed potiùs conformiter dictis ad confervandam decentiam ftatûs Clericalis, nihilominus tamen faltem *fecundariò* Irregularitas, ob delictum impofita, videtur injungi aliquo modo tanquam pœna vindicativa. *

Additio. II.

* Urgebis. Ut contrahatur Irregularitas ex delicto ob homicidium indirectè voluntarium, fufficit, ut actus ille, ex quo fequitur mors, fit peccaminofus venialiter: ergo faltem non ad omnem irregularitatem ex delicto requiritur peccatum mortale. Anteced. probatur: quia Monachus etiam peritus in arte chirurgica, & nullam in curando committens graviter peccamino-

minoſam negligentiam, ſeu culpam latam, adhuc incurrit Irregularitatem, ſi alter ex ejusdem inciſione vel aduſtione moriatur præter intentionem, prout eruitur ex *cap. 19. de Homicidio, junctô Summariô*; atqui talis Monachus utique non graviter in his circumſtantiis peccavit exercendô illam artem chirurgicam, prout patet à pari, ſi alius Chirurgus ſæcularis præſtitiſſet idem cum talibus circumſtantiis & limitationibus; ergo. Reſp. hoc argumentm planè nimium, & ſic nihil probare: ſequeretur enim, ſi efficax foret probatio, quòd irregularitas ex delicto incurreretur abſque ullo delicto etiam veniali, ſic eo ipſo non foret Irregularitas *ex delicto*. Etenim alius ſecularis Chirurgus, qui in iis circumſtantiis cum debita præcautione, & adhibitâ morali diligentia adhibuiſſet eandem cautionem, ne quidem venialiter peccâſſet, ſi per accidens, & præter illam Chirurgi intentionem ſequeretur mors alterius. *

Additio III.

* Ut autem totius argumenti ſolutio fiat clariùs in forma, & melius capiatur, hinc ad tollendam omnem obſcuritatem & æquivocationem; Notandum I. poſſe actum quempiam eſſe vel hujus naturæ, ut ex eo etiam voluntariè, & deliberatè exercito aliàs rariſſimè ſequatur mors alterius, vel poſſe eſſe talem, ut eundem aliquo modo frequentiùs mors alterius concomitetur. In primo caſu, ſi ex poſitione hujus actûs ſequatur præter intentionem homicidium, illud non cenſetur indirectè voluntarium,

rium, & confequenter nec imputatur tanquam peccatum mortale, nifi in extraordinario aliquo cafu. Quòd fi foret *actus talis*, ex cujus pofitione aliquo modo fæpiùs fequatur mors alterius, pro eodem

Notandum II. talem actum, fi is cæteroquin ex una parte non fit intrinfecè malus, ex altera verò poffit effe multùm utilis bono publico, de per fe non effe graviter prohibitum, fi cæteroquin ad præcavendum circa fimilem actum mortis periculum adhibeatur ea diligentia, quæ adhiberi communiter debet; nam, dictâ diligentiâ deliberatè & fcienter intermiffâ, commiteretur culpa lata graviter peccaminofa. Exemplum cape in arte chirurgica, in cujus ufu per aduftionem, incifionem, & fectionem membrorum equidem fæpe fubfequitur mors alterius: interea tamen à Chirurgis in arte peritis licitè exercetur, fi ita expediens videatur, & cæteroquin nulla culpa lata in intermiffione diligentiæ moralis ad præcavendum periculum requifitæ committatur.

Notandum III. fimilem actum modô prædictô circumftantiatum, etfi non prohibitum, aut illicitum, poffe tamen certo ftatui ex ratione, ut ftatus ifte adhuc remotior fit ab omni homicidio, graviter interdici: & ita Clericis in Sacris conftitutis *cap. 9. Ne Clerici vel Monachi*, exercitium artis chirurgicæ quoad aduftionem & incifionem membrorum, fi alii fæculares hujus artis periti adfint, graviter prohibetur; quamvìs cæteroquin & ipfi gnari fint ejusdem artis, & omnem diligentiam de præcavendo pe-

periculo moraliter poſſibilem adhibeant, vel ſaltem culpam latam quoad intermiſſionem ejus non committant; prout ſatìs clarè innuitur *cap.* 19. *De Homicidio, junctô Summario:* ubi exinde tales transgreſſores non tam contra præceptum naturale, quàm Eccleſiaſticum peccant. Hîs bene prænotatîs. *

Additio IV.

* Reſpond. in forma neg. antecend. quòd nimirum ad contrahendam Irregularitatem ex delicto ſufficiat actus præciſè venialiter peccaminoſus. Ad ejus probationem nego ſuppoſitum, quòd talis Monachus, ſi alii ſæculares in arte periti haberi potuerunt, non graviter peccaverit, ſcienter transgrediendô allegatam legem Eccleſiaſticam. Ut enim Clerici in Sacris conſtituti adhuc remotiores ſint à periculo mortis aliis inferendæ, Eccleſia abſolutè graviter præcepit, ut, quando alii ſæculares haberi poſſint, Clerici, quamvìs periti, & adhibita omni præcautione moraliter poſſibili, ſaltem quoad aduſtionem, abſciſſionem, & inciſionem, ubi periculum mortis videtur reſpectivè majus, & ſuô modo frequentiùs, artem chirurgicam non exerceant. Dico notanter; *quoad aduſtionem, inciſionem, ſeu abſciſſionem:* nam, ſi exercerent quoad alia minùs periculoſa, vel etiam minùs periculoſas medicinas aliàs ægrotis darent, adhuc Sayrus *de Cenſ. lib. 7. cap. 6. n. 11.* cum Sporer *Tract. 5. in Decalog. cap. 3. ſect. 5. n. 175.* & cum Bonacina ac Henriquez notanter

ter la Croix *lib. 7. n. 529. tom. 8.* (his tamen præsens Auctor contrarius videtur *lib. 3. Dec. tit. 50.*) defendit, id nullo textu Juris assignabili prohiberi, præsertim, si ex Christiana charitate porrigant pauperibus, & miserabilibus personis, & tales Clerici cæteroquin sint periti in arte, nec negotiationem seu lucrum speciale exinde quærant, qui consequenter nec conformiter his principiis incurrerent Irregularitatem, si in casu rariori mors sequatur præter intentionem, & adhibitâ debita diligentia. Scio equidem, quòd in contrarium objiciatur textus Juris *cap. Ad aures 7. De ætat. & qualitat &c.* Ast præfatum Capitulum Canonico Coloniensi dat consilium &c. non præceptum, atque Summarium dicti Capituli loquens de promotione hujus Canonici ad sacros Ordines sic habet: *Eventus mortalitatis infirmi non impedit promoveri ejus medicum peritum, solicitum, & traditiones artis observantem.* Viderint tamen Clerici, Monachi, ne hac doctrinâ abutantur.

Additio V.

* Quæres II. An, ut contrahatur Irregularitas ex delicto, non solùm debeat peccatum esse mortale, sed etiam resciri, huic fuisse à Jure annexam irregularitatem? Ratio dubitandi, & affirmativam tenendi est; quia ad contrahendam Censuram Excommunicationis majoris non solùm debet peccatum esse grave, verùm etiam saltem in confuso resciri Censura:

ergo

ergo pariter in præsenti debet resciri Irregularitas. Et ita quidem cum Reginaldo, Portell, Navarro, & aliis sentit Sporer *part. 1. Theol. Sacrament. cap. 5. sect. 4. n. 79.* ac probabile censent cum Suarez, Sanchez, Bonacina, Coninch, ac Diana, la Croix *Tom. 8. lib. 7. n. 482.* & Schmalzgrueber *lib. 5. tit. 37. n. 108.* Respond. tamen cum Belino, Cardena, Kazenberger & cnmmuniori negativè. Ratio est: quia NB. primariò loquendô omnis Irregularitas etiam ex delicto infligitur per modum potiùs inhabilitatis, quàm pœnæ; sed inhabilitas contrahitur, quamvìs non sciatur delicto annexa; ergo. Min. prob. ab exemplis: sic enim juxta communem ob impedimentum affinitatis ex copula illicita, & ob impedimentum criminis personæ redduntur inhabiles ad contrahendum Matrimonium etiam ignorantes hanc inhabilitatem annexam. *

Additio VI.

* Quæres III. An ob causam dubiam censeatur contrahi Irregularitas, ita ut talis dubitans saltem se teneatur gerere tanquam irregularem? Ante Responsionem suppono, dubium circa Irregularitatem posse esse Juris vel facti. *Dubium Juris* dicitur, quando dubitatur, an in Jure ob tale factum sit imposita Irregularitas? *Dubium facti* censetur, quando dubitatur, num tale factum sit commissum, cui à Jure certò imposita est irregularitas? H. S.

Resp.

Refpond. Si poft debitam præviam inquifitionem maneat adhuc dubium, non cenfetur contracta irregularitas, nec tenetur talis dubitans fe gerere tanquam irregularem, five dubium fit Juris, five facti; excepto unico cafu, & dubio facti, quo quis dubitat, an homicidium, quod quidem conftat à parte rei effe commiffum, à fe per fuam actionem, vel ab alio fuerit perpetratum, ubi ftante hoc dubio erit abftinendum à celebratione. Ita Franciscus Bardi *difc. 6. c. 7. §. 4.* Caftropalao *Tr. 29. D. 6. p. 3. n. 7.* Suarez *de Cenfuris. D. 40. fect. 6.* Sperellus *Decis. 77. à. n. 31. & Decif. 119. n. 48.* Sporer *tract. 1. in Decal. cap. 1. fect. 4. n. 96. ac pars. 1. Theolog. Sacrament. cap. fect. 4. n. 79.* cum pluribus aliis. Ratio fundamentalis à P. Pichler *lib. 5. Decret. Tit. 37. n. 25.* rectè defumitur *ex c. 18. De Sent. Excomm. in 6.* ubi afferitur, nullam Irregularitatem incurri, nifi in cafibus à Jure expreffis, fed, fi dubium eft Juris vel facti circa Irregularitatem, non reperitur expreffa in Jure aliqua Irregularitas extra dubium facti de homicidio, de quo proximè; ergo. Accedit, quòd in tali cafu dubio libertas & immunitas ab Irregularitate exiftat in poffeffione, quæ nemini adimenda eft, nifi efficax aliqua Lex ftet in oppofitum, qualis tamen affignari nequit extra dubium facti circa homicidium. Dico notanter *extra dubium facti de homicidio*: nam, quòd in hoc dubio, fuppofito, quòd ex una parte fciatur aliquem fuiffe occifum, ex altera verò præcifè dubitetur, num per fuam, vel alterius actionem,

nem, quòd (inquam) in hoc dubio tanquam homicida talis dubitans haberi debeat, & quamvìs fortè à parte rei homicida non sit, nihilominùs à Sacerdotali Officio abstinere, habetur expressa Lex *c. 18. De Homicidio.* ac alibi: qualis Lex ex speciali ratione lata est quoad homicidium; quia homicidium quoad Sacerdotalem Statum specialem continet suô modô indecentiam: videtur enim specialiter minùs decens, ut, qui alios vitâ privavit, Agnum offerat immaculatum, qui nobis vitam dedit. Solutiones objectionum videantur apud Schmalzgrueber *lib. 5. Decret. Tit. 39. n. 881.* & notabiles ac utilissimæ exinde pro praxi resolutiones apud Sporer *tract. 5. in Decalog. cap. 3. sect. 5. per totum.* Qualiter autem per homicidium certum incurratur Irregularitas, agetur *Quæst. 4.* *

QUÆSTIO III.

De Irregularitatibus ex defectu.

SUMMARIUM.

24. *Irregularitas ex defectu variè contingit.*
25. *Ex defectu animi sunt irregulares amentes,*
26. *Omnino inscii.*
27. *Neophyti; & qui sint tales?*
28. *Ex defectu corporis, qui censeantur irregulares?*
* *Ubi de defectu pollicis.*
29. *Quid de carente oculo, aut visu ejus?*

30. *Præfertim oculi finiftri?*
31. *Quid de leprofo, paralytico, phrenetico, &c.*
32. *Habente fex digitos, gibbofo, & claudo? cum Addit.*
33. *Ex defectu natalium, qui fint irregulares.*
34. *Illegitimè natus legitimatur per fubfequens Matrimonium parentum.*
35. *Quid, fi illegitimi Religionem intrent?*
* *Quid de dubio, num fit illegitimus?*
36. *Ex defectu ætatis. &*
37. *Ex defectu libertatis oritur Irregularitas, & in quibus?*
38. *Ex defectu Sacramenti etiam ea oritur.*
39. *Et cur?*
40. *Bigamia triplex, nimirum Vera,*
41. *Interpretativa, &*
42. *Similitudinaria, quid?*
43. Non *fit irregularis, qui cum pluribus fornicatur.*

24. CUM Irregularitas duplex fit, una ex delicto, altera ex defectu; explicatâ priori, multiplici titulô proveniente, pergendum ad Irregularitatem ex defectu, quæ etiam multipliciter confurgit. Nam ipfa provenit I. Ex defectu animi. II. Ex defectu corporis. III. Ex defectu natalium. IV. Ex defectu ætatis, & libertatis. V. Ex defectu Sacramenti, five ex Bigamia. Et tandem VI. Ex defectu lenitatis; id eft, ex homicidio, etiam licitè patrato, de quo *Quæft. feqq.* Nunc priores Irregularitates ex defectu provenientes profequendô, fit

25. CON-

25. CONCL. I. Ex defectu animi censentur vel maximè irregulares, qui penitus carent usu rationis; quales sunt amentes. Et hi non solùm Jure humano sunt irregulares, sed etiam Jure Divino ac naturali sunt inepti ad suscipiendos Ordines; quamvìs recipiant characterem, si ordinentur. Idem fit in infantibus.

26. Insuper defectus omnimodæ scientiæ facit hominem irregularem. Siquidem naturale lumen dictat, non esse admittendos ad aliquod munus eos, qui nesciunt illud munus exercere. Iterim hæc Irregularitas seu potiùs ineptitudo de se, & absque alia dispensatione tollitur sublatâ causâ, seu ignorantiâ per acquisitam debitam scientiam.

27. Rursum Neophyti sunt irregulares. *arg. can. 1. dist. 48.* idque, *ne in superbiam elati, incidant in laqueum diaboli*, ùt monet Apostolùs 1. *Timoth. 3.* Dicitur autem *Neophytus*, qui ex lege Judaica, Machometica, vel Ethnica nuper conversus ad Fidem Christianam, suscipit Baptismum in ætate adulta.

28. CONCL. II. Corpore vitiati, qui videlicet non possunt absolutè obire Ordinis ministeria, vel non sine aliorum horrore, sunt irregulares. Ita desumitur ex *can. Illiteratos. dist. 36.* & *c. Presbyterum. De Clerico ægrotante.* cum concordantiis. Vnde irregularis est, cui brachium vel manus deest, aut reddita est manca. Item, qui caret digitìs dextræ manûs, quibûs formatur signum Crucis, vel cui duo digiti cum medietate palmæ abscissi

 sunt,

sunt, *cap. 2. De Cler. ægrot.* aut si deficiat pollex. *arg. c. 1. De Corpore vitiatis.*

Additio.

* Ubi tamen occasione Irregularitatis ob defectum pollicis contrahendæ bene notandum, quòd alia dicatur Irregularitas totalis, alia partialis. *Totalis* est, quæ omni ordine suscipiendô, & suscepti exercitiô privat: uti Irregularitas absolutè, & simpliciter posita supponit pro totali, nisi aliud ex circumstantiis & subjecta materia colligatur. *Partialis* est, quæ non impedit omne exercitium Ordinum, sed vel solo ascensu ad Ordinem superiorem, vel tantùm certô aliquo Ordinis ministeriô privat: sicut fit in præsenti quoad Sacerdotem, qui sine sua culpa pollicem perdidit; nam talis exceptâ celebratione potest adhuc reliqua munera obire e. g. absolvere &c. Kazenberger *in Theolog. Decalog. Patris Sporer cap. 3. sect. 4. n. 155.* Quinimo, si pollex (qui, uti & index digiti Canonici dicuntur) non omnino abscissus, sed tantummodò mutilatus, seu truncatus, ita tamen firmus existat, ut aliquis Hostiam securè tenere, elevare, ac frangere possit, talis non solùm ùt jam actualis Sacerdos celebrare, sed etiam, si nondum sit initiatus sacrô Presbyteratu, ordinari poterit. Sporer *part. 1. Theolog. Sacrament. cap. 5. sect. 4. num. 82.* Plura quoad similia emergente dubiô videre poteris apud Canonistas, uti apud præsentem Auctorem *lib. 1. Decret. Tit. 17. & seqq. usque ad Tit. 23.*

In-

Interea tamen adhuc saltem aliquas ex defectu corporis Irregularitates adducendô, *

29. Insuper censetur irregularis, cui oculus erutus est, ùt dicitur *c. Si Evangelica. dist. 55.* ibi: *Nam illi, cui erutus est oculus, non possunt, secundùm Canones, Sacerdotii jura concedi;* siquidem hujusmodi carentia organi oculi notabilem parit deformitatem. Secùs est dicendum de eo, qui caret solo lumine, aut visu dextri oculi, modò habeat utrumque oculum integrum: vel qui habet visum ac intuitum brevem, aut non videt sine perspiciliis: quia hujusmodi vitium non inducit notabilem deformitatem.

30. Utrùm autem, qui caret visu oculi sinistri, quem Stylus Romanus *oculum Canonis* appellat, eò quòd necesse sit videre eo, ut quis Canonem Missæ sine indecora & nimia faciei conversione legere possit, sit irregularis, variant Doctores. Nam talis à quibusdam absolutè censetur irregularis: alii tamen id limitandum æstimant, si absque notabili deformitate seu indecentia Canonem legere nequeat, aut defectus ille cum alia gravi fœditate faciei, seu oculorum sit conjunctus; prout notat Navarrus *cap. 27. Manual. n. 199.* & Barbosa *part. 2. de Offic. & potest. Episc. alleg. 42. n. 31.* cum pluribus aliis, quos citat. In dubio autem standum erit judicio Ordinarii.

31. Insuper ex hoc capite irregularis est leprosus, paralyticus phreneticus, arreptitius, morbô caducô laborans. Verumtamen, si tales integrè convaluisse videantur, ac jam ante

ordinati erant, poſſunt admitti ad celebrationem. Sacerdos quoque, ſi morbô caducô laborans rarò cadat, & etiam ſputa ore non evomat, privatim celebrare poteſt, adjunctô ei ſociô Sacerdote, qui Miſſam proſequi poſſit, ſi alter deficiat. Layman *cap. 7. De Irregularitate. n. 2. & ſeqq.* citans alios.

32. Porrò irregularis non eſt, qui ſex digitos in manu habet: neque qui uno digito ex minoribus caret: neque gibboſus, niſi gibboſitas conjuncta ſit cum nimia deformitate, aut debilitate: nec etiam claudus cenſetur irregularis; niſi ſit magna greſſûs deformitas, ita ut baculo, vel pede ligneo niti debeat; quod indecorum foret in altaris miniſterio. In dubio autem, an corporis defectus ſit notabilis, ut Irregularitatem inducat, nec ne, ad ordinarium Prælatum pertinet judicium. Barboſa *cit. allegat. 42.* Layman. *loc. cit. n. 6.* & alii.

Additio.

* Ubi illud ſpecialiter ex præſenti Auctore *Lib. 1. Decret. Tit. 20. n. 12.* circa vitiatos corpore addendum videtur, quòd faciliùs à Prælatis ad executionem ſuorum Ordinum admittantur, qui dictos Ordines ante tale vitium receperunt, quàm qui eodem vitio ante ipſam receptionem Ordinum laborant; niſi hoc vitium corporis valde notabilem, & quaſi extraordinariam difformitatem præſeferat. Sic à Patre Elbel hîc *Conferent. VII. n. 228. & ſeqq.* ad celebrationem Miſſæ admittitur Parochus, cui

acce-

accedente gangræna unus pes abſcindi debuit, & in ejus locum alius ligneus ſubſtitutus fuit, etſi talis non ordinaretur in Sacerdotem juxta proximè dicta abſque ſpeciali diſpenſatione, ſi hôc vitiô jam ante Ordines laboraret. *

33. CONCL. III. Ex defectu natalium cenſentur irregulares, qui ſunt illegitimè nati, ſive dein illi ſint nati à parentibus, inter quos tempore conceptionis, vel ſaltem nativitatis, poterat conſiſtere Matrimonium, ſive ſint ſpurii, id eſt, nati à parentibus, inter quos tempore conceptionis, ac etiam nativitatis non potuit conſiſtere Matrimonium. Ita habetur *cap. 1. & 2. De Filiis Presbyterorum.* & alibi. Ratio eſt: quia talis Irregularitas Jure Canonico eſt introducta, partim in deteſtationem ſceleris paterni, partim ob turpitudinis notam, quam filius ex tali nativitate, juxta communem hominum æſtimationem, contrahere cenſetur, partim quia timetur, ne filius paternæ incontinentiæ imitator exiſtat.

34. Ubi tamen notandum, quòd illegitimè natus per ſubſequens Matrimonium inter parentes contractum legitimetur, ſi, dum ſuſcipiebatur, inter parentes nullum ſuberat impedimentum dirimens. *cap. Conqueſtus.* & *c. Tanta. Qui filii ſint legitimi.* & *§. fin. Inſtit. De Nuptiis.* Etenim fictione Juris, ſeu ex benignitate Legum, Matrimonium ſubſequens quaſi retrotrahitur ad tempus conceptionis, vel nativitatis, in ordine ad hunc effectum legitimationis: qui etiam locum habet in ſucceſſionibus hæreditariis, & officiis tam ſæculari-

 bus,

bus, quàm Ecclesiasticis, nec non & in Ordinibus atque Dignitatibus: quia Matrimonium omnia præcedentia purgat, prout probat Glossa *cit. c. Tanta.* ℣. *Legitimi.*

35. Notandum ulteriùs, quòd illegitimi, si Religionem ingrediantur, possint post emissam professionem ad Ordines promoveri. *c. 1. De Filiis Presbyterorum.* Non tamen possunt tales ad Prælaturas Ordinis eligi, ùt ibidem dicitur, nisi cum ipsis fuerit dispensatum.

Additio.

* Porrò in dubio, num quis sit legitimus, nec ne, reputari debet legitimus, quoniam vitium ac peccatum Parentis non præsumitur, nisi probetur. Et hinc etiam expositi, quorum parentes ignorantur, censentur legitimi, sicque capaces Ordinum & Beneficiorum. De quo vide latiùs in Jure Canonico *l. 4. Decr. tit. 17. n. 14.* & *l. 5. tit. 11. n. 20.* Item censentur legitimi illi, qui nascuntur ex matrimonio à parte rei equidem nullo, quod tamen à contrahentibus parentibus credebatur bonâ fide validum, dummodò tale matrimonium fuerit in facie Ecclesiæ contractum, utì habetur *l. 4. Decr. Tit. 17. n. 2.* *

36. CONCL. IV. Defectus legitimæ ætatis requisitæ ad Ordines, inducit Irregularitatem, quamdiu durat defectus. Ita desumitur ex *c. ult. De Temporibus Ordinationum* cum concordantiis. Dicitur notanter, *quamdiu durat defectus:* siquidem Irregularitas ex defectu ætatis

pro-

proveniens cessat adveniente termino legitimæ ætatis, absque ulla alia dispensatione.

37. COMCL. V. Ex defectu libertatis inducitur Irregularitas in pluribus. Primò quidem in mancipiis propriè dictis, *c. De servorum.* & *c. Consuluit. De servis non ordinandis.* Nec non & in servis adscriptitiis, atque originariis, qui certæ glebæ seu prædio colendo sunt perpetuò obligati, atque ideo sine consensu Dominorum ordinari non possunt. *can. Generalis.* & *can. Admittuntur. dist. 54.* Insuper & in conjugatis: nam conjugati non admittuntur ad Ordines, sine licentia uxoris votum continentiæ emittentis. *c. Uxoratus.* De *Convers. conjugat.* His accedunt obligati ad ratiocinia (hoc est, Procuratores, Actores, Executores, seu Curatores pupillorum, & hujusmodi) nam hi ordinari non possunt, nisi deposito onere, atque reddita ratione: *Si enim ante libertatem negotiorum, vel officiorum fuerint ordinati, Ecclesia infamatur*, ùt dicitur *cap. un. De obligatis ad ratiocinia.*

38. CONCL. VI. Ex defectu Sacramenti, sive ex Bigamia oritur Irregularitas. Ita habetur in Jure Canonico *Tit. de Bigamis non ordinandis.* Et quidem hujusmodi Irregularitas, Bigamiæ annexa, procedit ex traditione Apostolica; ùt colligitur ex illo *1. Corinth. 2. Oportet Episcopum unius uxoris esse virum.* & infra. *Diaconi sint unius uxoris viri*: intellige, non quòd debeant esse uxorati, sed quòd non debeant habuisse plures uxores.

39. Porrò hæc Irregularitas dicitur oriri *ex defectu Sacramenti* : siquidem Matrimonium consummatum significat conjunctionem Christi cum Ecclesia, per carnis assumptionem, juxta illud Apostoli *ad Ephes. c. 5. Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico, in Christo & Ecclesia.* Hæc autem significatio deficit in Matrimonio cum secunda uxore, vel cum vidua, aut corrupta contracto, cùm non sit conjunctio unius cum una, eáque virgine, sicuti Filius Dei copulavit sibi Ecclesiam unam, & ab alio non assumptam.

40. Triplex communiter à Doctoribus assignatur Bigamia, scilicet vera, interpretativa, & similitudinaria : & harum quælibet inducit Irregularitatem, ùt constat ex *toto tit. De Bigamis non ordinand.* Porrò *Bigamia vera* est, quando quis validè contraxit Matrimonium cum duabus, illúdque consummavit. Et additur, *illúdque consummavit;* nam ex solo Matrimonio rato cum secunda inito non consurgit Bigamia, nisi illud sit etiam consummatum. *can. ult. dist. 34.* & *c. Debitum. De Bigamis non ordinand.*

41. *Bigamia interpretativa* est, quæ contrahitur ab eo, qui quadam Juris interpretatione censetur habuisse duas uxores, etsi verè illas non habuerit: ùt si quis duxerit viduam, quæ prius Matrimonium consummaverat, vel si quis ducat ab alio corruptam, vel si cognoscat propriam uxorem post adulterium ab ipsa commissum, aut hujusmodi. De quibus extant diversi textus Juris Canonici, ùt *c. Maritum.*

dist.

dist. 33. & c. *Si cujus.* & c. *Si Laici. dist.* 34. & alibi.

42. Tandem *Bigamia similitudinaria* est, quæ contrahitur ex attentatione & consummatione Matrimonii, quamvìs invalidi, post Votum solemne Castitatis emissum in Religione approbata, vel post receptionem Sacrorum Ordinum. Tales enim aliquo modo similes sunt contrahentibus duplex Matrimonium, quatenus post connubium spirituale cum Christo initum ab eo recedentes attentant Matrimonium carnale contrahere, & consummare: sicque incurrunt Bigamiam similitudinariam, *arg. c. Quotquot.* & c. *Monacho.* 27. *q.* 1.

43. Advertendum tamen, nullam in Jure impositam esse Irregularitatem viris, qui extra Matrimonium constituti cum pluribus fornicantur, aut plures habent concubinas. Imò Presbyterum, qui plures habuit concubinas, ex eo non esse bigamum, neque irregularem, expressè decisum habetur *c. Quia circa.* De *Bigamis non ordinand.* Siquidem hìc non intervenit defectus Sacramenti, cùm nullum præcesserit Matrimonium, significans conjunctionem Christi cum Ecclesia.

QUÆSTIO IV.

De Irregularitate ex homicidio, vel mutilatione.

SUMMARIUM.

44. *Irregularitas ex homicidio dupliciter contingit.*

45. *Causa*

44. QUIA Irregularitas ex homicidio quandoque provenit ex delicto, quandoque verò ex defectu, hinc expediens videbatur, ſpecialem de ipſa inſtituere Quæſtionem. Et quidem, ſi contingit homicidium, aut mutilatio injuſtè, tunc oritur irregularitas ex delicto. Quando autem contrahitur Irregalaritas ex homicidio, aut mutilatione juſta, qualis fit à Judice Reum ob delicta condemnante, aliíſque Juſtitiæ Miniſtris in cauſa ſanguinis miniſtrantibus, vel militibus in bello juſto occidentibus, tunc ea dicitur *Irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis.*

45. Porrò cauſa, cur SS. Canones hanc Irregularitatem ſtatuerint, eſt hæc: quia indecens videtur, ut, qui alienum ſanguinem fuderit, Chriſti mitiſſimi, proprium ſanguinem pro nobis effundentis, perſonam in Altari repræſentet, ac ejus nomine Hoſtiam immaculatam & incruentam Deo Patri offerat. Unde & in veteri Lege

ge Deus noluit sibi ædificari Templum à Rege David; eò quòd multum sanguinem fudisset, non obstante, quòd id factum fuerit in bello justo, simúlque David cæteroquin extiterit Sanctissimus, ac Vir secundùm cor Dei. Hîs prænotatîs, & agendô priùs de homicidio injusto, sit

CONCL. I. Clericus, aut quicunque alius homo baptizatus, injustè mutilans, vel occidens hominem, secuto effectu, est ipso facto irregularis. Ita habetur expressum in Jure Canonico, *tot. tit. De Homicidio.* cum concordantiis; éstque communis.

47. Dicitur notanter, *homo baptizatus*: quia ad incurrendam Irregularitatem requiritur inter alia, ut occidens vel mutilans, sit baptizatus; nam jura loquuntur tantùm de mutilantibus, & occidentibus post susceptum Baptismum. *c. Si quis viduam. dist. 50.* & *c. Si quis post Baptismum. dist. 51.* Accedit ratio: quia infideles, seu necdum baptizati Constitutionibûs Canonicîs non arctantur. *c. Gaudemus De Divortiis.*

48. Additur autem, *secuto effectu*: quia ad incurrendam Irregularitatem non sufficit sola intentio mutilandi, vel occidendi, sed requiritur actualis occisio vel mutilatio hominis, sive deinde illa sit occisio seu multilatio hominis infidelis, sive fidelis, excommunicati, banniti, aut alterius hominis: nam Jura hinc loquuntur generaliter, illinc verò sunt accipienda cum effectu. Cæterùm dicta procedunt, sive ejusmodi occisio aut mutilatio fuerit publica, sive occulta, *c. ult. De Temporib. ordinat.* & alibi.

Hinc

Hinc etiam fit irregularis, qui procurat abortum fœtûs animati animâ rationalî (secùs, si animatus non sit) *c. Sicut. 20. De Homicidio.* (c)

49. Quæres. Quid in propositio intelligatur per mutilationem? Resp. Per mutilationem intelligitur communiter alicujus membri abscissio. Unde non sufficit ad Irregularitatem, si quis tantùm vulneravit Proximum aut eidem membrum reddiderit inutile; ùt si quis excæcaverit hominem solo visu privandô, non autem oculum eruendô: quia non est mutilatio.

50. Insuper per *membrum* intelligi debet corporis pars aliqua principalis peculiarem in corpore functionem habens: ùt manus, pes, oculus, auris, ac hujusmodi. Hinc inferunt Doctores, eum non fieri irregularem, qui in rixa præscindit alteri digitum, ungues, barbam, capillos, aut excutit dentem, vel hujusmodi: quia talia non sunt propriè membra, & digitus v. g. est tantùm pars, & officium membri. Covarruvias *part. 3. Clem. Si furiosus. num. 8.* Barbosa *part. 2. de offic. & potest. Episc. allegat. 42. num. 11.* & alii.

51 CONCL. II. Etiam incurrunt Irregularitatem, quicunque injustam occisionem vel mutilationem hominis mandant, aut ad illam favorem vel auxilium præstant, dummodo effectus actualiter fuerit subsecutus. Ita communis; & habetur *c. Si quis viduam. dist. 50.* & *c. Sicut dignum. De Homicidio.* & alibi. Nam facientes & consentientes par pœna constringit.

Additio.

* Infertur proin I. Quòd Petrus v. g. Commilitoni fuo ad duellum provocato, fed armìs deftituto commodans ad duellandum fuum gladium, fiat irregularis, fi aliqua occifio intervenerit. Ratio eft; quia efficax præftabat auxilium ad duellum, ex quo mors fequebatur. Eodem modo fiunt irregulares fecundantes (utì vocant) in duello; quia præbent favorem & auxilium ad occidendum, cùm per fuam præfentiam & affiftentiam reddant duellantes, quibus patrocinantur, audaciores, & animofiores ad pugnandum vel occidendum, ficque nec funt ab irregularitate immunes, fi quis ex duellantibus occumbat. Videatur de hoc utiliterElbel *de irregularitate. Conferent. 6.n.199.**

52. Infertur II. quòd, quando plures communî confiliô aliquem aggrediuntur, omnes fiant irregulares, etfi unicus occidat, vel mutilet: quia præbent auxilium, atque moralem influxum ad occifionem, vel fefe animandô, vel impediendô, ne alter fe defendere poffit, aut aliter cooperandô. Dicitur notanter: *quando plures communî confiliô &c.* nam fi extra commune confilium, aut confenfum plures inflixerint alteri vulnera, folus ille fit irregularis, quem conftat inflixiffe vulnus lethale. Si tamen difcerni nequeat, ex cujus ictu alter occubuerit, omnes debent fe gerere tanquam irregulares. *c. Significâfti. De Homicidio.*

53. CONCL. III. Quamvìs ob homicidium merè cafuale, ac fortuitum non incurratur Irregularitas, fi tamen illud fuit indirectè

faltem,

ſaltem, aut in cauſa voluntarium, Irregularitas contrahitur. Ita Doctores paſſim propter textus Juris ſatìs claros. Et quidem prior pars habetur expreſſè *c. 9. & 12. ac ſeqq. De Homicidio.* Sic quippe, ùt ibidem dicitur, irregularis non eſt, qui equum laſcivientem frænô coercuit, aut ipſum calcaribûs ſtimulavit, unde equus excuſſo ſeſſore profugiens in via occidit infantem. Similiter non incurrit Irregularitatem, qui ex alto dejiciens lignum priùs ſolicitè circumſpexit, an nemo inferiùs adeſſet, ſicque neminem videns lignum projecit, & puerum fortuitò ibi exiſtentem, neque antea viſum interfecit. Accedit *Clement. un.* De *Homicidio.* ubi dicitur: *Si furioſus, aut infans, ſeu dormiens hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit:* quia nempe tale homicidium non eſt voluntarium, ſed potiùs caſuale ac fortuitum. Idem dic, ſi quis in loco competente conorum luſu, vel jaculatione ſe recreat, & ex improviſo accurentem contra ſuam voluntatem ferit aut trajicit.

54. Altera pars habetur ex *c. Presbyterum.* & *c. Continebatur.* De *Homicidio.* ubi dicitur, quòd homicidium imputetur ei, iſque fiat irregularis, qui dedit operam rei licitæ, vel illicitæ, ſi non adhibuit omnem diligentiam, quam debuit, ne ſequeretur occiſio hominis: ſic enim præviſô illo, quod ex omiſſione debitæ diligentiæ exſurgit, periculô, homicidium cenſetur ſaltem indirectè voluntarium. Similiter *c. De cætero. Eod.* dicitur, quòd dans cauſam homicidio fiat irregularis: qualia etiam alibi habentur.

55. Circa hoc tamen notabilem distinctionem affer tLayman *l. 3. Tr. 3. part. 3. c. 10. n. 4.* post alios, docens, quòd, si quis dedit operam rei licitæ, ac per se honestæ, sed debitam non adhibuit diligentiam, ne mors aut mutilatio hominis sequeretur, requiratur culpa lata, atque mortalis ad contrahendam Irregularitatem ex tali homicidio, vel mutilatione solùm indirectè voluntaria. Sic v. g. Medicus, aut Chirurgus volens sanare infirmum, si ipsum per imperitiam aut incuriam interficiat, non fit irregularis, nisi hujusmodi culpa fuerit lata, atque peccatum mortale. Idem dicendum de Infirmario, qui infirmum charitatis gratiâ in lectulo movet, ut ei cibum ministret aut quietiùs cubet: nam is non fit irregularis, etsi mortem paululum accelarâsse videatur.

56. Econtra verò, si quis dedit operam rei prohibitæ, sicque ob non adhibitam diligentiam saltem ex aliquali levi culpa homicidii, vel mutilationis causa extitit, videtur sufficere culpa venialis ad irregularitatem contrahendam. Exemplum habetur in Clerico artem Chirurgicam exercente, si in adustione, vel membrorum incisione, aut abcissione non omnem adhibuit diligentiam, ne homicidium sequatur: nam Clericis talis curatio specialiter est interdicta. *c. 9. Ne Clerici, vel Monachi. &c.* quoniam frequenter ex hac applicatione mors sequitur. Pariter discurre de arte balistaria, vel torneamentorum. Idem dicendum de Clerico impudicè jocante, vel saltante cum mu-

liere

liere gravida, unde abortus prolis animatæ contingit; prout refertur caſus *c. Sicut. 20. De Homicidio.* Quamvìs non deſint Auctores, qui volunt, ejusmodi Canones pertinere tantùm ad forum externum, in quo præſumptio fieri ſolet culpæ latæ, ſi quis dedit operam rei illicitæ, atque exinde mors vel hominis mutilatio fuit ſubſecuta.

Additio.

* Quòd ſi quæras, quómodo hæc ſententia, quæ tenet, ex ſubſecuto homicidio ob aliqualem intermiſſionem diligentis præcautionis tantummodò venialiter peccaminoſam contrahi Irregularitatem, cohæreat cum doctrina, quæ tradita eſt ſuperiùs *Addit I. poſt n. 23.* ubi defendebatur, ad contrahendam Irregularitatem ex delicto requiri peccatum mortale? Reſp. optimè ambas cohærere doctrinas, ſi accuratè præcedentia recapitulentur; priùs enim ſolummodo aſſeruimus, quòd ipſemet actus, ex quo ſubſequitur homicidium, debeat eſſe graviter prohibitus, ac mortaliter peccaminoſus, ut exinde contrahatur Irregularitas ex delicto: in præſenti verò dicitur, quòd actûs hujus graviter illiciti modus influendi in ipſum homicidium non debeat neceſſariò continere culpam latam Theolgicam graviter peccaminoſam: hæc autem duo non ſunt idem; poteſt enim actus aliquis, ex quo ſequitur alterius mors, graviter prohiberi, & tamen modus ipſe influendi in mortem ob factam præcedenter præ-

cautionem (uti contingit in exemplo adducto de Clerico Chirurgo) non continere culpam latam Theologicam graviter peccaminosam. Paucis: Ecclesia graviter prohibuit Clericis, & Monachis actiones Chirurgicas mutilandi, secandi, & adurendi, ex quibus, etiam non commissâ quoad faciendam debitam præcautionem culpâ latâ Theologicè gravî, solet sequi frequenter mors alterius, quamvîs alii sæculares præmissâ in præcavendo diligentiâ, has ipsas actiones eliciendô ob utilitatem publicam &c. omnino non, vel saltem non graviter peccarent, utpote non exercentes modum influendi in ipsum homicidium graviter peccaminosum, nec committentes in modo influendi culpam latam. Videantur desuper Jus Canonicum *l. 5. Decr. Tit. 12. §. 5.* Sporer *tr. 5. in Decalog. c. 3. sect. 5.* Fagnan. *in c. Ad audientiam. 12. de homicidio.* Barbosa *in c. 9. eod. n. 3.* Schmalzbrueber, *l. 5. Decr. Tit. 12. n. 216. ac seqq.* cum pluribus ibi citatis. *

57. CONCL. IV. Irregularitas insuper contrahitur ex homicidio, vel hominis multilatione publica auctoritate facta, etiamsi nulla omnino culpa intervenerit, sed id fiat ex officio, dummodo effectus homicidii, vel mutilationis actualiter sequatur. Ita communis. & habetur *c. Si quis viduam. dist. 50.* & *c. Aliquantos. dist. 51.* cum concordantiis ibidem à Glossa relatis. Siquidem tunc Irregularitas accidit ob defectum perfectæ lenitatis, & indecens est, ut ille, qui voluntariè sanguinem humanum fudit, Christi mansuetissimi perso-

nam in Altari repræsentet, ùt jam dictum *n. 45.*

58. Hinc Judex, Assessor, Accusator, Denuntiator, Testis voluntarius, Tabellio, Satellites, Lictores, & quotquot alii cooperantur ad causam sanguinis, dummodo mors vel mutilatio actualiter fuerit subsecuta, Irregularitatem incurrunt, ob defectum perfectæ lenitatis; atque ostendit ex variis textibus Juris Glossa citata.

59. Intellige cum Glossa *in c. De cætero. De Homicid.* communiter receptâ, dummodo cooperatio ad mortem, seu mutilationem aliquo modo notabilis sit, & non admodùm remota, vel per accidens. Hinc opifices irregulares non sunt, qui pro furibus suspendendis furcam ædificârunt, vel funes aut scalas confecerunt: quamvìs secùs dicendum sit de iis, qui funes ad suspendium deferunt, aut scalam applicant; hi enim censentur causa propinqua, illi remota. Layman *loc. cit. c. 7. n. 2.*

Additio.

* Ubi tamen incidentaliter adverte, in dubio, utrùm aliqua causa sit proxima, vel tantùm remota, multùm tribuere communem moralem æstimationem hominum hujus, vel illius Nationis; Sic in Gallia, (secùs dic de Germania) non censetur tanquam causa proxima Tabellio influere in mortem Rei, sed tantùm *Actor criminalis*, *Judex*, *&* *Carnifex*, seu Executor, testibûs Pontasio in suo Dictio-

nario Casuum, & Doctore Sorbonico de Sainte Beuve apud Elbel hìc *Tomulo V. Conferent. VII. n. 334.* Cæterùm ulteriùs pergendô de exemptione ab Irregularitate, *

60. Similiter, si Clericus in suis rebus, aut suorum (puta Parentum, Fratrum, & Propinquorum) vel Ecclesiæ bonis injuriam passus est, potest is de suis malefactoribus absque pœna Irregularitatis conqueri coram Judice sæculari, eósque denuntiare Magistratui etiam de iis criminibus, quibus statuta est pœna sanguinis: dummodo expressè protestetur, quòd ad vindictam seu pœnam sanguinis id non faciat, sed petat emendam sibi fieri, ac instituat actionem civilem, non autem criminalem: prout expressum habetur *c. Postulâsti. De Homicidio*, ac ampliùs *c. Prælatis. Eod. in 6.* quia (ùt dicitur ibidem) *alioquin daretur plerisque malefactoribus materia trucidandi eosdem* (Clericos) *& ipsorum bona liberè deprædandi.*

Additio. I.

* Ob quam ipsam rationem proximè in citato capitulo assignatam ab Irregularitate immunis est, qui malefactores, se ipsum, vel suos, aut Ecclesiam suam damnificantes, ipsemet capit vel Judici indicat, ubi lateant, ut capi possint; aut deprehensos detinet, eósque pro impetrando suo, suorúmve, aut Ecclesiæ suæ interesse, si aliter obtineri nequeat, cum protestatione sanguinis Judici Laico sistit, utìs rectè notat Barbosa, Gonzalez, Covarruvia, & alii

alii apud Schmalzgrueber *l. 5. Decret. tit. 12. n. 114.* atque deducitur ex *c. 2. De Homicidio. in 6.* Quòd ſi verò damnum illud non ſuis, ſed aliis extraneis inferatur, an quis etiam tunc malefactorem citra periculum Irregularitatis valeat apud Judicem Laicum denuntiare &c. diſtinctio adhibenda eſt: vel enim agitur præciſè de damno extraneis jam illato, vel etiam de periculo inferendi illud in futurum? *Si prius*: ſimilia faciendô, & morte ſeu mutilatione malefactoris poſtmodùm ſubſecuta, Irregularitatem non evadet; cùm hæc licentia denuntiandi judicialiter tantummodo concedatur à Jure contra *Malefactores NB. ſuos. arg. c. 2. De Homicid. in 6.* Quòd ſi verò agatur de gravi periculo mali etiam in futurum extraneis, vel Republicæ à talibus malefactoribus, v. g. in puncto magiæ, aut latrocinii,&c. inferendi,per eas denuntiationes Irregularitatem nullatenus incurret, ſi aliter periculo tanti mali præcaveri poſſe prudenter non ſperatur, quoniam talem accuſatorem Jus etiam à pœnis Eccleſiaſticis excuſat, *Si pro pace hoc fecerit*, id eſt, *pro bono publico*, uti in hunc textum Gloſſantes exponunt Covarruvias, Franciſcus Schmier, Barboſa, Paſſerinus, Caſtropalao, Layman, & alii apud Schmalzgrueber *loc. cit. n. 115. & ſeqq.* *

Additio II.

* Pariter immunes ſunt ab Irregularitate I. Qui Reum ſive propter ſe, ſive propter alios

extraneos accusant etiam criminaliter apud Judicem Ecclesiasticum: quoniam hic pœnam sanguinis, aut mutilationis infligere non potest. II. Qui deferunt criminaliter coram Judice Laico de crimine levi, Pœnam mortis, seu mutilationis non promerente; quamvìs sub processu per accidens aliunde Judex deveniat in notitiam etiam majorum delictorum ipsius Rei, sicque plectat eundem pœnâ mortis: nam hoc respectu accusantis est prorsus per accidens. III. Eximitur ab Irregularitate Papa damnans ad pœnam sanguinis, utpote qui est super omne Jus Ecclesiasticum, & Legibus suis vî coactivâ non subjicitur. *arg. c. 6. de Elect.* IV. Inquisitores Hæreticæ pravitatis, eorúmque Consiliarii, ex privilegio Summorum Pontificum. V. Principes Ecclesiastici Sacri Romani imperii Jus gladii habentes in tantum, ut, licèt ipsimet mortis sententiam ferre nequeant, possint tamen aliis suis sæcularibus Ministris hanc potestatem committere. *arg. c. 9. Ne Clerici, vel Monchi.* VI. Judices Ecclesiastici Clericum ob gravissima crimina priùs degradatum tradentes Curiæ sæculari juxta leges puniendum. *arg. c. Novimus. 27. De Verb. significat.* ubi tamen adjungitur, ut efficaciter intercedant pro eo, ut pœna mortis, vel mutilationis non puniatur. Quòd si eorum preces à Judice sæculari non exaudiantur, sunt extra culpam. VII. Theologi, Canonistæ, & Confessarii, si interrogati respondeant in genere, quid de similibus statuant Jura. Glossa communiter recepta in *c. Ex litteris. 10. De Excess.*

Prælat.

Prælat. v. *Consuluit.* Videatur fusiùs in Jure Canonico *lib. 6. Decr. tit. §. 3.* *

61. Insuper citatus Layman post Sotum ridet scrupulum alicujus Confessarii, qui Reum ad supplicium comtitatus, quòd asinum, in quo vehebatur, pupugisset, irregularem se æstimabat, quasi mortem hominis acceleràsset. Idem est, si Confessarius hortetur Reum, ut in via procedat: nam parum pro nihilo reputatur. Secùs foret, si cooperatio, vel acceleratio mortis notabiliter facta sit: nam tunc fatentur omnes, contrahi Irregularitatem.

Additio.

* Quæres, Quidnam ergo in sequenti casu ab Elbel De *Irregularitate. Conferent. V. n. 171.* adducto, sentiendum sit, ubi Sacerdos ad infirmum vocatus, ex instantia ægroti, specialem confidentiam ad dictum Confessarium habentis, partes non solùm Confessarii, verùm etiam Infirmarii agere debuit, petente infirmo, ut ipsum nonnihil moveret in alterum latus, simúlque refrigeraret aliquo præsente electuariô. Quod utrumque, dum Sacerdos præstitit, infirmus vix ore apprehendens electuarium, & præcipitanter deglutiens exinde suffocatur. Resp. talem Sacerdotem neutiquam fore irregularem; partim quia mortem per ipsum motum in aliud latus non notabiliter acceleravit, partim quia optima mente potiùs actum charitativum, quàm moraliter malum infirmo exhibuit. Insuper Busenbaum apud la Croix *l. 7.*

n. 40u. ait, fimiles actus infirmis exhibitos non inducere Irregularitatem ex delicto, quamvìs etiam exinde per accidens mors fequatur, nifi intercefferit fimul culpa lata, feu graviter peccaminofa. De quo vide fuperiùs *n.* 55. & *in Appendice fequenti, Addit. III.*

62. CONCL. V. Quicunque in bello offenfivo jufto auctoritate publica habito, hominem propriîs manibûs mutilant vel occidunt, fiunt irregulares. Ita communis; & habetur *c. Petitio. De Homicid.* & *c. Quicunque. ac feqq. 23. q. 8.* Etfi enim Clerici poffint hortari ad pugnandum in bello jufto, propriâ tamen perfonâ pugnare non debent. *c. Ex multa. § fin. De Voto.* & alibi.

63. Dicitur notanter, *in bello offenfivo*: nam quid juris fit de pugnantibus in bello merè defenfivo, dicetur *n. 66.* Et additur, *jufto hominem propriîs manibûs &c.* fiquidem in bello injufto, quicunque auxilium aliquod attulerunt, quamvìs propriîs manibûs neminem occiderint, nec mutilaverint, fecutâ unius hominis mutilatione, aut occifione fiunt omnes irregulares. *arg. c. Sicutdignum. De Homicid.* Econtra in bello offenfivo jufto illi duntaxat redduntur irregulares, qui propria manu occidunt, vel mutilant, non verò alii v. g. hortantes ad pugnam, Confiliarii, vel præbentes arma, five fubfidium: cùm hoc non exprimatur in Jure. Herincx *difp. 6. De Cenfuris num. 148.*

64. CONCL. VI. Qui ob neceffariam vitæ, vel corporis fui defenfionem hominem mutilat, vel

vel occidit, Irregularitatem non incurrit. Ita habetur *Clem. un.* De *Homicidio.* ibi: *Nullam Irregularitatem incurrit, qui mortem aliter vitare non valens ſuum occidit, vel mutilat invaſorem.* Accedit ratio: quia Irregularitas non incurritur, niſi ex homicidio ſpontaneo, atqui illud, quod ad neceſſariam ſuam defenſionem fit, non omnino ſponte, ſed cogente legis naturalis neceſſitate perpetratur: ergo.

65. Dicitur notanter, *qui ob neceſſariam vitæ, vel corporis defenſionem:* nam, ſi quis moderamen inculpatæ tutelæ excedat, certum eſt, eum incurrere Irregularitatem, utpote qui mortem aliter evadere potuiſſet. Deinde, ſi quis furem, aut alium iniquum aggreſſorem occidat, vel mutilet ob defenſionem rerum ſuarum, etiam talis juxta quamplures graviſſimos Doctores contrahit Irregularitatem: prout notat Gloſſa *c. 2. v. Non deponatur. De Homicid.* & Abbas *ibid. n. 4.* Navarrus *c. 27. Manual. n. 213.* aſſerens, Gloſſam illam ferè ab omnibus receptam, ac fuſè diſputat Covarruvias *p. 3. Clem. Si furioſus. §. un. n. 6.* id probans ex *cit. c. 2.* & *c. Suſcepimus. Eod.* éſtque communior Doctorum, nonnullîs tamen exceptîs. Ratio eſt: quia ad Irregularitatem ex defectu perfectæ lenitatis non requiritur culpa, ſed ſufficit ſpontanea hominis occiſio, vel mutilatio. Accedit, quòd SS. Canones excipiant ſolummodò caſum, ſi quis mortem aliter vitare non valens ſuum occidit, vel mutilat invaſorem: atqui talis non fuit in periculo vitæ, ſed duntaxat bonorum ſuorum; ergo de Jure non excipitur ab Irregularitate ob perpetratum homicidium. Ad-

Additur nihilominùs, *nonnullis tamen exceptis*. Quia non desunt Doctores, volentes, quòd *irregularitas ex defectu lenitatis* incurratur tantummodò ex homicidio publica auctoritate facto, & cooperatione ad illud: econtra verò ex homicidio privato contrahatur solùm *Irregularitas ex delicto*; ac proinde, ubi homicidium privatum est inculpabile, & sine delicto, non oriatur Irregularitas, cùm hæc nullo Jure expressa reperiatur, ùt probare conantur ex solutione textuum Juris in contrarium allegatorum. Ex quo concludunt, homicidium factum ad necessariam defensionem bonorum temporalium magni momenti non inducere Irregularitatem, hôc ipso, quòd fiat absque omni delicto, cùm res suas defendere, & vim vì repellere, cuilibet à natura sit permissum. *l. 1. §. Vim vì. ff. De vi armat.* & *c. Olim causam. 12. De Restitut. spoliat.* cum similibus: prout tenet Suarez *disp. 46. De Censuris. sect. 2. num. 4.* Filliucius *Tr. 20. n. 150. & seqq.* Lessius *l. 2. De Justit. & Jur. c. 9. dubit. 11. n. 73.* Castropalao *disp. 6. Censur. punct. 15. §. 8. n. 7.* Alphonsus de Castro, Petrus Navarrus, Coninch, & alii ab ipsis citati.

Verùm à priori sententia, quam etiam posteriores Auctores, ac præsertim Filliucius & Suarez, fatentur esse communem, non videtur facilè recedendum: tum quia Jus inter homicidium publica, vel privata auctoritate factum, quantum ad incurrendam Irregularitatem, nullibi distinguit: quinimò, si hæc distinctio ali-

quan-

quando à Jure fuiſſet intenta, & approbata, ſuperfluè poſtmodùm laborâſſet Concilium Generale Viennenſe, relatum *cit. Clem. un. De Homicid.* dum præter homicidium merè caſuale (quod jam exceptum fuerat *c. Hi, qui arbores. diſt.* 50. & *c. Dilectus. cum ſeqq. De Homicid.*) ſpecificavit alios caſus particulares, in quibus ex occiſione, vel mutilatione hominis non incurritur Irregularitas; ſi nempe furioſus, infans, vel dormiens hominem mutilet, vel occidat, aut ſi mortem aliter vitare non valens ſuum occidat, ſeu mutilet invaſorem; nam omnia hæc ad homicidium privata auctoritate, & absque culpa perpetratum ſpectare dignoſcuntur: tum quia etiam in homicidio, ob defenſionem rerum ſuarum inculpatè facto, intervenire defectum lenitatis, & perfectæ repræſentationis manſuetudinis Chriſti negari non poteſt, ſimúlque patet, neceſſitatem tuendæ propriæ vitæ eſſe ſtrictiſſimam, longéque graviorem præ neceſſitate tuendi bona temporalia, quæ ſunt ordinis multò inferioris, ac *res viles, & tranſitoriæ* meritò appellantur *c. Suſcepimus. De Homicid.* Unde mirum non ſit, quòd caſus ille fuerit exceptus ab incurſione Irregularitatis, non item iſte: & ſi in hoc Conditor Canonis idem fieri voluiſſet, potuiſſet & hunc expreſſiſſe, prout in ſimili argumentatur Pontifex *c. Inter corporalia. De Translat. Epiſc.* tum tandem, quia ita obſervat Stylus Curiæ Romanæ, qui jus facere dignoſcitur, & de quo teſtatur ipſemet Filliucius *loc. cit. n. 149.* citans Navarrum *c. 15. Manual. n. 5.* ſicut & in *c. Signi-*

ficâſti.

ficâsti. De Homicid. Presbyter Ecclesiæ censetur irregularis, eò quòd lethaliter percusserit maleficum, Eucharistiam cum Altarium ornamentis, & libris Ecclesiasticis auferentem.

Additio.

* Hîs tamen non obstantibûs contraria Sententia, quæ tenet, irregularitatem ratione homicidii ex defectu lenitatis non incurri exinde, suppositô, quòd bona fortunæ fuerint magni momenti, sed præcisè tunc, quando infertur mors, seu mutilatio auctoritate publica, defenditur ùt adhuc verè probabilis, & in praxi tuta in ipso Jure Canonico præsentis Auctoris *l. 5. Decr. tit. 12. §. 4. àn. 158.* ubi etiam fundamenta, quæ huic obstare videntur, solidè solvuntur. Idem tenet Schmalzgrueber *l. 5. Decr. tit. 12. n. 65.* & apud eundem Julius Clarus, Farinacius, Bonacina, Gaill, Franciscus Schmier, Konig, Gonzalez, ac plures alii. *

66. CONCL. VII. Tandem, si quis in bello merè deffensivo ad Patriam à violenta hostium aggressione liberandam ex obligatione Charitatis, aut Pietatis pugnet, hostémque meræ defensionis causâ mutilet, vel occidat, non incurrit irregularitatem. Ita Pirhing. *tit. de Homicid. n. 115.* Herincx *cit. n. 149.* Suarez & alii. Ratio est: tum quia bonum commune est præstantius privatô: tum quia in tali casu etiam propria vita periclitatur, simúlque vim vî repellere omnia jura permittunt.

67. Cæterùm loquendô de Clericis, Doctores admittunt hoc duntaxat in casu inevitabilis necess-

necessitatis, & quando per solos Laicos Ecclesia, vel Patria sufficienter defendi non potest: alioquin autem Clericus pugnans etiam contra inimicos Nominis Christiani, si quemdam interficiat, censetur irregularis *c. Petitio. De Homicid.* Nam specialiter *Clericatûs officium eos reddit inhabiles ad pugnandum*, ùt dicitur *c. Ex multa. §. fin. De Voto.* junctô *can. Clerici. & seqq. 23. q. 8.* & arma Clericorum sunt lacrymæ. *arg. can. Si quis vult. dist. 36.* & *can. Convenior. 23. q. 8.* cum concordantiis.

APPENDIX.

In qua compendiosè recapitulantur dicta præcedentia, & exinde succinctè resolvuntur aliqui casus ad utilitatem Confessariorum.

SUMMARIUM.

* *Recapitulantur succinctè dicta priora. Addit. I.*
* *Datur instructio Confessario, si talis casus occurrat. Addit. II. & III.*
* *An quis sit irregularis, si alius fuerit occisus sub rixa, non quidem à se, sed ab aliquo suorum commilitonum? Addit. IV.*
* *Quid de suadente puellæ procurationem abortûs? Addit. V.*
* *Quid de occidente alium ex improviso sub venatione? Addit. VI.*
* *Quid de Clerico militibus indicante latentem hostem? Addit VII.*

*Quid

* *Quid de eodem, Judici Laico quosdam perverfos, qui exinde ad mortem condemnantur, manifeftante? Addit. VIII. & IX.*

Additio.

* ANTE omnia Confeffarius I. Attendat ad difcrimen inter Irregularitatem ex delicto, & inter Irregularitatem ex defectu lenitatis. II. Curet bene imprimi fuæ memoriæ adducta fuperiùs crimina, ob quæ incurritur Irregularitas ex delicto, & actus, propter quos contrahitur Irregularitas ex defectu lenitatis conformiter dictis *n. 44.* III. Habeat pro regula univerfali, quòd Irregularitas nulla five ex delicto, five ex lenitatis defectu incurratur, nifi in cafibus à Jure expreffis, nec valeat fieri forfan ex aliquâ paritate in his odiofis extenfio de materia in jure expreffa ad non expreffam. *c. Is qui. 18. De Sent. Excomm. in 6.* IV. Recolligat ex dictis, quòd Irregularitas ex delicto non contrahatur, nifi actus, ex quo fequitur Irregularitas, fit mortaliter peccaminofus; unde, quod excufat à gravitate peccati, etiam excufat ab Irregularitate. V. Quòd fi dubium fit, num quis propter fuam actionem hîc, & nunc fit irregularis, five fit dubium juris, five facti, fi illud poft debitam indagationem vinci nequeat, non teneatur quis fe gerere tanquam irregularem, neque in foro interno neque in externo, exceptô dubiô facti de homicidio, de quo fpecialia. Et hinc*

Addit.

Additio II.

* Quando in Confessionali proponitur casus Irregularitatis in puncto homicidii, vel mutilationis, tunc I. Si casus est dubius, attendat Confessarius, num sit dubium juris, vel facti? Si est dubium invincibile ipsius juris, resolvat, talem non esse obligatum se gerere tanquam irregularem: cùm id in nullo Jure sit expressum, utì rectè observat præter alios quamplures Schmalzgrueber *l. 5. Decr. tit. 12. n. 240.*

Quòd si dubium fuerit facti, Confessarius attendat ulteriùs II. Num pœnitens suus dubitet, an nimirum aliquod homicidium verè contigerit, nec ne? vel utrùm sciens homicidium esse perpetratum, solummodò dubius hæreat, an per actionem suam efficaciter influxerit in illud, vel non? *In primo dubio* poterit denuo resolvere in favorem pœnitentis: *in secundo* autem dubio facti tenetur talis pœnitens se gerere tanquam irregularem, suppositô, saltem quoad hunc casum, quòd dubium illud sit de occisione, & non præcisè de mutilatione *cap. 12. De Homicid.* Videatur Sporer *Tr. 5. in Decalog. c. 3.* præsertim à *n. 129. ac seqq.* III. Quòd si constaret, pœnitentem influxisse suô modô in occisionem vel mutilationem alterius hominis, ulteriùs advertat Confessarius, num quæstio moveatur de Irregularitate contrahenda ex defectu præcisè lenitatis, vel num de Irregularitate ex delicto? Si *priùs*, poterit consolationi esse sententia gravium Doctorum asserentium tanquam probabile, & in praxi tutum, nullam Irregulari-

tatem ex defectu lenitatis contrahi, nifi homicidium, vel mutilatio fuerint facta auctoritate publica (utì contingit in Judiciis occidendô malefactores, & in bello jufto offenfivo trucidandô hoftes fefe opponentes) qua auctoritate publica deficiente pariter non adeffet Irregularitas, fi nullum fimul intercefferit in ifta occifione, vel mutilatione delictum. Quòd fi verò interveniffet aliquod delictum, jam quæftio non ampliùs moveretur de Irregularitate ex defectu, fed ex delicto. Pro quo *

Additio III.

* Confeffarius notet IV. Num actio, ex qua fequitur mors, vel mutilatio alterius, fuerit grave peccatum, vel non? fi non, refolvat conformiter dictis, Irregularitatem ex delicto nullam fuiffe contractam. Quòd fi verò peccatum fuerit mortale, advertat V. Ad motivum prohibendi talem actum: nam, fi actus aliquis propterea graviter eft in Jure prohibitus Clericis, quia fæpe talis actio conjungitur cum morte alterius, tunc ille, cui graviter talis actus eft interdictus, eundem nihilominùs deliberatè exercens incurrit Irregularitatem, five in modo influendi in mortem vel mutilationem, culpam tantùm venialem, vel etiam omnino nullam commiferit: tales enim actiones chirurgicæ, quæ contingunt in mutilatione, fciffione, & aduftione, funt Clericis graviter prohibitæ. Quando verò non ex hoc fine, & motivo determinato actus prohibetur, tunc non folùm actus ipfe, ex quo mors, vel mutilatio fequi-

ſequitur, ſed etiam modus influendi in eandem mortem &c. debet eſſe graviter peccaminoſus ad hoc, ut contrahatur Irregularitas. E. g. ponamus: Petrus aliàs rixis non deditus ſe voluntariè inebriat usque ad privationem usûs rationis, ibíque occidit Paulum: in illo caſu Petrus quidem graviter peccat ſe inebriandô, non tamen contrahit Irregularitatem in ebrietate occidendô; quia ex una parte ebrietas non eſt, utì ars exercendi chirurgiam quoad aduſtionem, & inciſionem, Clericis ſpecialiter in Jure interdicta ex hoc determinato motivo, ne contingat ſub eadem aliquod homicidium: ex altera autem parte modus influendi in dictam occiſionem à plenè ebrio commiſſam non eſt graviter peccaminoſus, utpote cùm homicidium in his circumſtantiis nullatenus ab adhuc compote rationis fuerit prævisum in ſe, vel in ſua cauſa, ſícque nec directè, nec indirectè cenſeatur voluntarium. Videatur Sporer *loc. cit.* præſertim *n. 287. ac ſeqq.* accuratè hanc materiam pertractans.*

Additio IV.

* Portò ex dictis hîc, & præcedenter eruuntur caſus ſequentes.

I. Petrus adhuc ſtudioſus, de nocte cum aliis ſuis commilitonibus obambulans, in platea incidit in nonnullos millites aliàs ſibi infenſos, ubi poſt plura verba injurioſa, communi utriúsque partis cooperatione venitur ad arma, non paucîs utrinque vulneratîs. Petrus videns, ſibi tanquam cauſæ primariæ omnia mala eſſe imputanda, fugâ ſe ſubducit, ſtudia in alia pro-

fecuturus Univerfitate. Subinde abfolutis alibi ftudiis intendit recipere Sacros Ordines, quærens ex Confeffario, an liceat? Refp. I. Petrum ante omnia effe interrogandum, num aliquis militum ex accepto à fe, vel aliis vulnere obierit, necne? fi nullus fuit exinde mortuus, vel mutilatus, utique poterit recipere Sacros Ordines; aliàs verò non citra difpenfationem, quamvis miles non ab ipfo, fed ab alio fuorum commilitonum occifus fuiffet. Vide dicta *n. 52.* *

Additio V.

* II. Titius committit ut Studiofus fornicationem, & poftea, ne cum puella coram fæculo proftituatur, efficaciter fuadet huic exinde gravidæ procurationem abortûs. Poft tempus pœnitentiâ ductus cupit fieri Clericus; quærit autem antecedenter ex Confeffario, num non impediatur per aliquam Irregularitatem? Refp. eundem, nifi denuo ante applicationem diffuaferit per efficacia motiva, ab Ordinum fufceptione impediri per contractam Irregularitatem, fi puella, juxta confilium fuum actualiter applicandô media expulfiva, abortum fœtus animati procuraverit, effectu expulfionis fœtûs fecuto. Dixi notanter *fœtus animati*: ubi nota ex dictis *Tr. 9. dift. 3. q. 3.* fœtum cenferi animatum quadragefimo poft conceptionem die, fi fuerit mafculus, octuagefimo, quando extitit fæmella. Dum autem nefcitur, num fœtus fuerit mafculus vel fæmella, S. Pœnitentiaria teft: Sporer *Tr. 4. Theol. Sacram. c. 4. ad initium*

tium præsumit fuiſſe maſculum: alii verò apud eundem Auctorem mitiùs ſentiunt in hac materia odioſa. Quòd ſi effectus expulſionis fætûs vel omnino non, vel ſaltem ante animationis diem fuerit ſubſecutus, non cenſetur irregularis. Quando dubitatur, an verè ſubſecuta ſit aliqua fœtûs animati expulſio, vel non, nec valet aliunde deveniri in notitiam rei, puta, ſi puella interea fuerit mortua &c. poterit talis dubitans ſe gerere tanquam non irregularem, ſicque ſuſcipere Ordines; utpote verè, & invincibiliter dubitans, num à parte rei aliquod homicidium fuerit factum, nec ne: ubi melior eſt conditio poſſidentis. Quòd ſi ſciret ex relatione puellæ, vel aliunde, contigiſſe expulſionem fœtus jam animati, dubitaret autem, an evenerit vi efficacis aliàs medicinæ, quam ad hunc finem ſuaſerat, ſeu dederat puellæ, vel num ex alia cauſa accidentali, teneretur ſe gerere tanquam irregularem conformiter dictis Vide Sporer *loc. cit.* & *in Decalog. Tr. 5. c. 3 sect. 5.* *

Additio VI.

* III Paulus Clericus in comitatu fratris ſui adhuc ſæcularis vadit cùm ſclopeto in proximam ſylvam, ut recreationis cauſa latentes in dumetis feras trajiciat: aſt, neſcio quo caſu, vel incuriâ (necdum tamen mortaliter peccaminoſâ) exoneratur ſclopetum & occiditur exinde frater ſæcularis, vel alius pertranſiens. Quæritur, an dictus Clericus ſit irregularis? Reſp. negativè: non enim contraxit Irregularitatem

tatem ex defectu lenitatis; quia actus ille occifivus nec fuit deliberatus, nec publica auctoritate factus. Neque incurrit Irregularitatem ex delicto, utpote quæ infligitur ob peccatum mortale, quale in præfenti non intervenit. Dices: Clericus quoad aduftionem, & incifionem exercens artem Chirurgiæ peccat, & fubfecuta alterius morte incurrit Irregularitatem, quamvìs omnem adhibuerit in præcavendo periculo diligentiam; ergo etiam parî modô exercens venationem, quoniam etiam venatio, utì Chirurgia, eft Clericis prohibita *c. 1. & c. 2. De Clerico venatore.* Refp. negando confequentiam; nam *inprimis* Clericis citatîs Capitulis tantùm prohibetur venatio clamorofa, & tumultuofa, non autem quieta, & moderata, qualis erat in præfenti. Deinde *fecundò* etiam venatio clamorofa prohibetur folùm, quia videtur effe contra honeftatem Clericalem, econtra Chirurgia quoad aduftionem, & incifionem, quia eft periculofa, & non rarò inductiva mortis: fimilia autem ultima Clericis ità prohibentur, ut etiam irregularitas contrahi cenfeatur, quamvìs cafu, & facta omni præcautione contigiffet homicidium, non autem fic priora. Videatur Jus Canonicum *l. 5. Decr. tit. 12. §. 5.* præfertim *n. 201.* *

Additio VII.

* IV. Milites Defenfores Patriæ tempore belli refciunt fecurè, in pago vicino nonnullos ex hoftibus exiftere, quos obruere quidem conantur; aft hi videntes in vicinia copiofum militem

litem tamquam viribûs impares, partim in domibus partim in proxima sylva sese absconderunt. Quare Præfectus militum severè ex Parocho loci interrogat, ubinam hostes lateant, qui omnes manifestat fideliter, hìncque multi ex illis deprehensi, ac truncati fuerê. Parochus exinde anxius quærit ex Theologo, num per hanc manifestationem contraxerit Irregularitatem? Ratio dubitandi est; quia aliàs etiam, dum auctoritate publica occiduntur malefactores, ex defectu lenitatis contrahitur Irregularitas non solùm ab occidentibus, sed etiam à consulentibus, vel aliô modô efficaciter influentibus juxta communem. Resp. tamen, hoc non obstante, Parochum neutiquam contraxisse Irregularitatem. Ratio est: quia in bello justo etiam offensivo soli illi contrahunt Irregularitatem, qui propriîs manibûs occidunt, vel mutilant, non autem (sicuti dum auctoritate publica malefactores puniuntur pœnâ mortis) ipsimet hortatores, vel aliô modô influentes; quoniam in ordine ad bellum justum id non exprimitur, Irregularitas autem non incurritur, ubi nil est expressum in Jure. Videatur Jus Canonicum *l. 5. tit. 12. n. 117. & seqq.* secus haud dubiè sentiendum foret, conformiter dictis *qu. 4. n. 51.* si quis mandaret, aut cooperaretur ad occisionem aliquam injustam, puta in bello manifestè injusto. *

Additio VIII.

* V. Cajus Clericus noscit quosdam perversos homines in occulto plura gravissima crimina magiæ, & latrocinii in maximum totius Reipublicæ præjudicium perpetrantes; ideóque

Cajus ad iſta mala Reipublicæ tam pernicioſa avertenda, quæ aliâ viâ impediri poſſe prudenter ſperari non poteſt, id manifeſtat Judici ſæculari, qui facta inquiſitione, pluribûs præſumptionibûs, & indiciis gravatos incarcerat, torturæ ſubjicit, ac demum confeſſos, & convictos morti adjudicat. Quæritur, utrum Cajus ſit irregularis? Ratio dubitandi eſt: quia etiam denuntians furem, qui extraneo v. g. centum florenos abſtulit, fit irregularis, ſi exinde fur ſuſpendatur. Hoc tamen non obſtante Reſp. Cajum non eſſe factum irregularem. Ratio eſt: partim quia denuntiat non ſolùm de præteritis criminibus, ſed quoniam periculum eſt etiam in futurum, cui periculo aliter (uti ſuppono) prudenter caveri nequit; partim quia hæc crimina Reipublicæ ſunt valde pernicioſa, & hinc delatio eorum in Jure à pœnis pronuntiatur immunis *c. 8. De Acuſat.* Quoad illum, qui denuntiat furem, non eſt paritas; quia damnum iſtud per furtum non fuit illatum bono publico, ſed tantùm homini privato, & quidem extraneo, cui periculo in futurum ordinariè ſufficienter præcaveri poteſt, ſi moneatur ille, cui res ablata eſt, ut accuratè ſua cuſtodiat &c. Vide Covarruviam, Layman, Barboſam & alios apud Schmalzgrueber *l. 5. Decr. Tit. 12. n. 116.* *

Additio IX.

* VI. Porphyrius adhuc Laicus caſu præſens erat, quando Andreas ab altero fuit occiſus; quod Judex inquirens in Auctorem homicidii aliun-

aliunde reſcit: quare eundem tamquam ſuum ſubditum compellit agere teſtem contra reum, prout etiam juratum præſtitit teſtimonium, atque dictus reus convictus, & confeſſus debitas pœnas dedit, capite plexus. Subinde Porphyrius aſpirans ad Clericatum quærit ex aliquo Canoniſta, num per illud teſtimonIum contraxerit Irregularitatem, ex qua à receptione ſacrorum Ordinum impediatur? Reſp. Si ad ferendum teſtimonium fuit compulſus (prout haud dubiè à Judice ſæculari etiam in cauſa ſanguinis, exigente ſic neceſſitate boni publici, compelli poſſunt Laici, non autem actuales jam Clerici) ſi, inquam, fuit Porphirius tanquam adhuc Laicus compulſus ad ferendum teſtimonium, is propterea nullam incurrit Irregularitatem: ſecùs, ſi voluntariè egiſſet talem teſtem; nam tunc voluntariè influeret in mortem alterius. Videantur Jus Canonicum *n. 5. Tit. 12. n. 105.* & Schmalzgrueber ibidem *n. 121. ac ſeqq.*

QUÆSTIO V.

Quis poſſit diſpenſare in Irregularitatibus?

SUMMARIUM.

68. *Irregularitas tollitur per diſpenſationem,*
69. *Cauſa ejus perdurante.*
70. *Papa diſpenſat in omni Irregularitate.*
71. *Epiſcopi, in quibus Irregularitatibus diſpenſent?*

68. NOTANDUM, quòd Irregularitas tollatur per dispensationem, non autem per absolutionem; prout tenet communis Doctorum. Siquidem absolutio est actus justitiæ, in quo terminatur causa, & judicium; dispensatio autem est exemptio quædam à lege communi: atqui Irregularitas est mera inhabilitas ad Ordines tum suscipiendos, tum exercendos, & contrahitur quandoque absque ullo delicto; & consequenter in eam propriè cadit dispensatio, non autem absolutio.

69. Et hoc insuper intelligendum est, causa Irregularitatis perdurante: alioquin enim cessante causa Irregularitatis ex defectu, cessat etiam per se ipsam Irregularitas, neque opus est alia dispensatione. Sic, qui est irregularis ex defectu legitimæ ætatis, litteraturæ, aut infirmitatis, adveniente legitima ætate vel scientia, aut cessante infirmitate sua, potest ordinari,

dinari, aut Ordines susceptos exercere, absque ulla alia dispensatione. Hôc prænotatô, sit

70. CONCL. I. Summus Pontifex habet Potestatem ordinariam, & universalem dispensandi in omni Irregularitate. Ita omnes Doctores Catholici. Ratio est: quia omnis Irregularitas est de Jure duntaxat humano Ecclesiastico: atqui Papa de plenitudine potestatis habet facultatem dispensandi supra omne Jus Ecclesiasticum. *arg. c. Proposuit. De Concess. Præbendæ.* ibi: *Qui secundùm plenitudinem potestatis, de jure possumus supra Jus dispensare;* ergo.

71. CONCL. II. Episcopi potestate ordinaria possunt dispensare in omnibus Irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario directè intento, & exceptîs aliîs deductîs ad Forum contentiosum. Ita novissimè Eisdem concessum est in Concilio Trid. *Sess. 24. de Reformat. c.6.* ubi dicitur: *Liceat Episcopis in Irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto provenientibus, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptîs aliîs deductîs ad Forum contentiosum, dispensare.* Et hanc quidem facultatem dispensandi, cùm sit defacto jure ordinario annexa muneri Episcopali, posse Episcopum committere alteri, rectè observant Doctores.

Additio I.

* Dicitur notanter I. *Episcopi possunt dispensare potestate ordinaria quoad Irregularitates pro-*

provenientes ex delicto: nam fecùs vì proximè citati textus Concilii Tridentini ftatuendum, fi contraheretur aliqua Irregularitas ex defectu lenitatis. De quo vide Sporer *tr. 5. in Decalog. c. 3. n. 240. & 241.* Dicitur notanter II. *Quoad Irregularitates ex delicto occulto*: nam fi foret aliquod delictum publicum, vel ad forum contentiofum deductum, nequirent poteftate ordinaria difpenfare Epifcopi, prout denuo eruitur ex textu. Vocatur autem *occultum* in præfenti illud, quod fit paucis, puta, quatuor, vel quinque tantùm præfentibus, quibus folummodò verè notum eft illud crimen, quamvìs apud plures cæteroquin talis poffit effe aliquô modô fufpectus de eodem, quod non obeft occulto. Deductum verò *ad forum contentiofum* cenfetur quidpiam tunc, quando fit conteftatio litis, & non anteà. Videatur Jus Canonicum *l. 5. Decr. Tit. 12.* Dicitur notanter ulterius III. *Exceptô homicidiô voluntariô directè intentô*; nam in Irregularitate ex homicidio etiam occulto (fecùs dic, fi tantùm fuerit occulta mutilatio) nequit vì Concilii Tridentini difpenfare Epifcopus, fi homicidium directè fuerit intentum.*

Additio II.

* Ubi ad tollendam omnem æquivocationem ex meo libello: *Succincta Declaratio Propofitionum damnatarum &c.* intitulato *part. 2. c. 4. §. 3. n. 91.* adverti debet, poffe aliquod homicidium directè intendi vel tanquam finem, vel tanquam medium. Homicidium directè

in

intenditur *tanquam finis*, si intentum seu finis est *occidere*, quod ut fiat, conquiruntur media: sic contingit, quando e. g. puella gravida sumit medicinam expulsivam fœtûs animati, ut sequatur abortus. Homicidium verò directè intendi censetur *ùt medium*, quando per talem actionem, ex qua subsequitur certò ipsum homicidium, intenditur alius finis; sic eveniret, si puella gravida sumeret medicinam moraliter certò procurativam abortûs fœtûs animati ex eo fine, ut nimirum exinde evitet *infamiam*. Utrobique autem nequit dispensare Episcopus, sive subsecuta mors intendatur directè *ùt finis*, sive *ut medium*. Quod si mors neque directè tanquam medium, neque directè ùt finis intendatur, potest dispensare Episcopus quantum ad irregularitatem: e. g. si Clericus in incisione, vel adustione vellet curare infirmum, exinde tamen fuisset mors infirmi subsecuta.*

72. Addit cæteroquin circa dictam materiam Barbosa *in Collectaneis ad cit. locum Concilii Trid. n. 4.* citans plures alios Auctores, etiam Capitulum Sede vacante habere præfatam facultatem dispensandi, à Concilio Trid. *loc cit.* concessam Episcopis.

73. CONCL. III. Prælati Regulares possunt cum suis subditis, ex specialibus privilegiis, dispensare in omni ferme Irregularitate, exceptâ illâ, quæ orta est ex homicidio voluntario, bigamia, & mutilatione. Ita Generalibus, & Provincialibus Ordinum Mendicantium, & Communicantium in privilegiis eorum, concessisse Sixtum IV. refertur in Compendio

Pri-

Privilegiorum Fratrum Minorum ꝟ. *Dispensat. n. 9. & 12.* ac tradit Herincx *disp. 6. de Censuris Eccles. n. 192.* & alii.

74. Eandem facultatem dictus Sixtus IV. cenceſſit etiam Prioribus conventualibus Ordinis Prædicatorum, & eorum Vicariis; prout habetur in Bulla, *Regiminis universalis. §. 4.* (ac refertur *Tom. 1. Bullarii Romani. Constit. 7.* dicti Pontificis) & vulgò *Mare Magnum Prædicatorum* appellatur. Unde meritò inferunt Auctores, quòd etiam Prælati, seu Superiores Locales Regularium, communicationem Privilegiorum habentium, atque eorum vicem gerentes, possint cum suis subditis, etiam hospitibus ac Novitiis dispensare in Irregularitatibus, ut supra; dummodò hæ per Regulam, Statuta, vel aliàs non sint specialiter reservatæ Prælato superiori. Bernard. Sannig *tom. 3. Theol. Scotist. Tract. de Censuris. dist. 3. quæst. ult.* Pellizarius *tom. 2. Manual. Prælat. tract. 9. c. 3. n. 102.* & rursum *n. 136.* ubi hoc specia- tim docet de Irregularitate proveniente ex eo, quòd quis Censurâ Ecclesiasticâ irretitus celebraverit Divina; & alii Canonistæ Regulares passim.

Additio.

* Item dispensat Prælatus Regularis cum subdito in Irregularitate proveniente ex defectu natalium, quamvis dicta Irregularitas non annumeretur Irregularitatibus ex delicto, sed ex defectu. Quinimo memorata Irregularitas tollitur per ipsam Professionem Religiosam. *c. 1.*

De

De Filiis Presbyt. citra ulteriorem aliquam dispensationem: ast tantùm quoad *Ordines*, non verò quoad *Prælaturas*; quamvis etiam quoad has dispensare possit Generalis, aut Provincialis in Capitulo Generali, aut Provinciali respectivè, seu in intermedio, & non aliàs juxtà tenorem Bullæ Gregorii XIV. quæ incipit, *Circumspecta &c.* Ita fusè cum Herincx noster Gaudentius Kerchove in Comment. in Statuta Generalia *cap. 7. §. 2. n. 1. & seqq.**

75. Additur autem in data Conclusione notanter, *in omni ferme irregularitate, exceptâ illâ, quæ &c.* Nam inprimis Irregularitas contracta ratione homicidii voluntarii, bigamiæ, & mutilationis membrorum, expressè excipitur a Sixto I. tum *loc. cit.* tum in alia Bulla, *Regiminis Universalis.* (itidem relata *Tom. 1. Bullar. Roman. Const. 6.* dicti Pontificis, ac *Mare Magnum FF. Minorum* nuncupata) in qua Generali, ac Provincialibus Ministris ejusdem Ordinis FF. Minorum, ipsorúmque Vicariis pro tempore existentibus supra dictam facultatem dispensandi cum suis subditis concessit. Deinde hinc excipi debet irregularitas ex defectu animi proveniens; ùt si quis sit amens, furiosus, aut patiens defectum nenessariæ scientiæ, item ea, quæ oritur ex defectu corporis, ætatis, aut hujusmodi. Nam in talibus, quamdiu durant ejusmodi defectus, non posse dispensare Prælatos Regulares, est certum, ac extra controversiam. Idem respectu Prælatorum localium dicendum de illis

Irre-

Irregularitatibus, quarum dispensatio expressè reservata fuit Prælato superiori.

Additio.

* Dices. Episcopi juxta dicta possunt cum suis subditis dispensare in Irregularitate proveniente ex homicidio occulto saltem casuali; ergo etiam Regulares Prælati habentes quasi potestatem Episcopalem idem poterunt cum suis Religiosis. Resp. concedendô totum. Quinimo Auctores multi Regulares adhuc plus concedunt hac in parte Prælatis Regularibus, quàm Episcopis, subjungentes, quòd dicti Prælati, quamvis vî concessionis Sixtinæ nequeant dispensare cum suis Religiosis, quoad Irregularitatem ex homicidio occulto directè intento exortam, id tamen valeant vî concessionis Martini V. & aliorum Pontificum: prout ex Rodriquez, Miranda, Portell, Hyacintho Donato, Castropalao, & aliis annotatur in Jure Canon. *l. 5. Decret. tit. 12. n. 228.* & *tit. 37. §. 4. præsertim. n. 97.* atque sic etiam docet Kazenberger in Decalog. Patris Sporer *c. 3. sect. 4. n. 167. & 168.* qui novissimus Auctor *loc. cit.* insuper adhuc notanter superaddit, posse Generales, vel Provinciales non quidem semper, sed certo tempore, id est, *die Lunæ post primam Dominicam Quadragesimæ* per se, vel per alios a se deputatos e. g. per Superiores locales imposita condigna satisfactione, pro foro Conscientiæ dispensare, etiam extra Sacramentum Pœnitentiæ, cum suis subditis in omnibus omnino Irregularitatibus

bus ex delicto etiam publico, puta, voluntario publico homicidio, vel mutilatione, quin etiam ratione bigamiæ contractis ob indefinitam conceſſionem Pauli III. Bullâ: *Exponi nobis &c.* datam Benedictinis Valliſoletanis, in quo privilegio participant Regulares Mendicantes. Dictum Privilegium refert quoque La Croix *Tom. 8. Lib. 7. n. 460.* uti & aliud conceſſum à Sixto IV. in ſimili Carthuſianis. Ulteriùs circa hanc materiam videri etiam poterunt Elbel *De Sacramentis. part. 3. Conferent. 20. n. 474.* & apud Pichler *l. 5. tit. 12. n. 35.* Layman *lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 12. Aert. 7. n. 4.**

76. Cæterùm adhuc ante finem hujus Quæſtionis ſciendum, quòd pro impertienda diſpenſatione ſuper Irregularitatibus nulla ſit præſcripta certa forma verborum, ſed ſufficiat quæcunque, dummodò ſignificet, Irregularitatem auferri. Communiter autem uſurpatur iſta forma: *Diſpenſo tecum ſuper Irregularitate, quam contraxiſti ob celebrationem Divinorum in ſtatu excommunicationis* v. g. aut ob hanc, vel illam cauſam (exprimendô hujusmodi cauſam.) Quòd ſi dubium ſit, an quis Irregularitatem incurrerit: additur: *Si fortè eam incurriſti.*

Additio I.

* Quæres I. An Regulares Mendicantes, ſicuti poſſunt ſæculares abſolvere à multis Cenſuris, ita etiam valeant cum ipſis diſpenſare in aliquibus Irregularitatibus? Reſp. non deeſſe

 Do-

Doctores apud Kazenberger *loc. cit. n. 170.* qui cum Passerino, & nostro Portell, ac cum Apollonio Holzman *Tom. 1. pag. 3. n. 330.* negant. Is tamen cum Sannig, Rodriquez, Bassæo, Sayro, & Henriquez affirmat, nimirum posse Regulares Mendicantes in foro conscientiæ dispensare super omnibus illis Irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus, super quibus potestate ordinaria possunt Episcopi. Conantur assertionem suam probare ex concessione Pauli III. in Bulla: *Cùm inter cunctas.* Vide Kazenberger *loc. cit.* ubi etiam solutam invenies aliquam objectionem. *

Additio II.

* Cæterùm, cùm hæc Bulla Pauli III. tantùm (utì notat Holzman hìc) loquatur de potestate NB. *absolvendi* à Censuris, & aliis pœnis Ecclesiasticis; *Irregularitas* autem quà talis (principaliter saltem) potiùs per *dispensationem*, quàm *absolutionem* tollatur; hinc aliô mediô hanc resolutionem Antonius à Spiritu Sancto *in Directorio Regularium. part. 1 Tract. 2. disp. 2. sect. 2. n. 65. & seqq.* taliter probat: Regulares dispensare possunt cum Sæcularibus in omnibus Irregularitatibus, in quibus Episcopus potest Jure ordinario, prout concessit Sixtus IV. & confirmavit Julius II. in sua Constitutione: *Dum ad sacrum Ordinem Minimorum.* relata apud Peyerini in Constitutione I. Julii II. sed Episcopus Jure ordinario potest dispensare in omnibus Irregularitatibus, ex delicto occulto provenientibus, exceptâ eâ,

eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, uti ostensum jam fuit supra *n.* 71. ergo etiam eodem modo cum sæcularibus possunt dispensare Regulares (supple) privilegiati, saltem exceptô voluntariô homicidiô, directè intentô.*

Additio III.

* Quæres II. Ad quemnam Romæ Supplica dirigi debeat, si petatur ab aliquo sæculari per Confessarium dispensatio in Irregularitate ob homicidium contracta? Ante Responsionem notet I. Confessarius, num homicidium verè fuerit deliberatum, vel indeliberatum consequenter nec indigens dispensatione Papæ, de quo antecedenter. Notet II. ex dictis, Episcopum de potestate ordinaria non posse dispensare quoad Irregularitatem contractam ex homicidio directè intento, quamvis delictum fuerit occultum. Secùs valde probabiliter sentiendum, si illud tantummodo fuerit indirectè intentum, & simul occultum, vel si fuisset occulta mutilatio etiam directè intenta. Notet III. dicta priora, quandonam censeatur Irregularitas occulta, & ad forum contentiosum necdum deducta? H. N. Resp. I. Si delictum sit adhuc occultum, nec ad forum contentiosum deductum, poterit in contracta Irregularitate dispensare Sacra Pœnitentiaria, quæ dispensatio fit gratìs, sive petatur quoad Ordines recipiendos, sive quoad susceptos exercendos, dummodò præter delictum occultum etiam adsit gravis causa dispensandi, in ipsa

Supplica exprimenda. Ita noſter Tiburtius Navarrus Pœnitentiarius Apoſtolicus *part. 3. Manuductionis cap. 6.* Reſp. Supplica ad Eminentiſſimum e. g. Cardinalem ſupremum Pœnitentiarium dirigenda ſuccinctè ſic inſtrui poterit:

Eminentiſſime, & Reverendiſſime Domine, *Domine.*

N. *Sacerdos*, vel *Diaconus*, vel *Laicus*, (nam ponitur ſtatus ejus, non tamen exprimitur verum nomen, & cognomen in delicto occulto, ſed vel fictum, vel nullum apud S. Pœnitentiariam) *contraxit Irregularitatem ex homicidio occulto ob talem cauſam* N. (hìc adducitur, quare alterum occiderit) *perpetrato, & quia ab exercitio Ordinum citra grave ſcandalum abſtinere non poteſt* (Si ex alio gravi motivo petat diſpenſationem, vel quoad receptionem, vel quoad exercitium SS. Ordinum, illud exprimat) *hinc humillimè ſupplicat pro diſpenſationis remedio. Quam gratiam DEUS &c.* Reſpond. III. Si delictum ſit publicum, aut Irregularitas proveniat ex defectu lenitatis, recurrendum erit ad Datariam, atque ibidem debebit dari certa taxa pecuuiaria pro qualitate, & gravitate delicti, aut defectûs, prout deſuper à Procuratore aliquo generali Ordinis, aut ab Agente poteris inſtrui. Ubi inſuper adverte, quòd diſpenſatus ad Ordines non illicò cenſeatur exinde diſpenſatus quoad Beneficium, niſi quoque in ordine ad hoc in Memoriali ſupplicetur. Videatur Navarrus *loc. cit.*

TRA-

TRACTATUS XIV.

DE SACRAMENTIS.

1. EXCELLENTIAM Sacramentorum Legis Evangelicæ paucîs ſacroſanctum Oecumenicum Concilium Tridentinum complectitur, dum *Seſſ. 7. in Proœmio* veriſſimè atteſtatur, quòd per ea *omnis vera juſtitia vel incipit, vel cœpta augetur, vel amiſſa reparatur.* Hæc etenim ſeptem Sacramenta ſeptem illæ ſunt Columnæ, quas Æterna Sapientia de Cœlo deſcendens, & formam noſtræ humanitatis ſuſcipiens excidit, ut ſuper eas Domum Eccleſiæ ſuæ firmiſſimam conſtrueret; juxta illud *Proverb. 9. Sapientia ædificavit ſibi domum, excidit columnas ſeptem.* Hæc inſuper ſunt ſeptem illa Candelabra aurea *Apoc. 1.* quibûs mediantibûs ad Fideles Divinæ gratiæ

 lux

lux diffunditur. Et rursus hæc sunt septem illæ stellæ, quas *cit. cap.* 1. *Apoc.* Filius Hominis, id est, Servator noster JEsus Christus, in dextera Misericordiæ suæ, ac infinitæ Pietatis, ad illustrandam Ecclesiam suam habuisse legitur. De his ergò septem Sanctissimis Ecclesiæ Sacramentis, tum in genere, tum in specie, in præsenti Tractatu planè utilissimo, sicitúque vel maximè necessario, Deo adjuvante tractabitur, ad infinitam & perennem ejusdem laudem.

DISTINCTIO I.

De Natura Sacramentorum in genere.

QUÆSTIO I.

Quid, & quot sint Sacramenta novæ Legis?

1. *Excellentia Sacramentorum novæ Legis.*
2. *Sacramenti variæ acceptiones.*
3. *Sacramentum in proposito, quid?*
4. *Cur sit signum sensibile.*

5. *Ac efficaciter significans gratiam?*
6. *Per effectum gratuitum, quid intelligatur?*
7. *Aliæ particulæ definitionis Sacramenti.*
8. *Sacramenta novæ Legis sunt septem.*
9. *Et omnia à Christo instituta.*
10. *Septem ordines constituunt unum Sacramentum, & quómodo?*
11. *Instantia hæreticorum solvitur.*
12. *An in Lege Mosaica, & statu Legis Naturæ, fuerit verum Sacramentum?*
13. *Declarantur Auctoritates, quæ id negare videntur.*
    Circumcisio: quómodo dicatur non contulisse gratiam?
14. *Remedium contra peccatum originale, quale antiquitùs?*

2. ADVERTENDUM, quòd variæ sint Sacramenti acceptiones: cùm enim *Sacramentum à sacro* derivetur, inprimis Sacramentum sumitur à Jnristis pro juramento, eò quòd sit sacra quædam & religiosa affirmatio *can. Qui Sacramento.* 24. *q.* 4. & alibi. Deinde in S. Scriptura Sacramentum sumitur quandoque pro Mysterio, seu re arcana; ùt *Sapient.* 2. *Nescierunt Sacramentum DEI. Daniel,* 2. *Mihi Sacramentum hoc revelatum est.* & alibi. Tertiò, & magìs ad propositum sumitur Sacramentum pro Cæremonia sacra, seu hominem sacrante.

 3. CON-

3. CONCL. I. *Sacramentum*, prout in proposito accipitur, est signum sensibile, gratiam Dei, vel effectum ejus gratuitum, ex institutione Divina efficaciter significans, ordinatum ad salutem hominis viatoris. Ita Doctor Subtilis *4. dist. 1. quæst. 2.* cum suis. Neque re ipsa differt allata Sacramenti definitio ab aliis, quarum plures afferre solent Theologi Catholici; ùt est illa Catechismi Romani: *Sacramentum est invisibilis gratiæ visibile signum, ad nostram justificationem institutum.* Verumtamen definitio Scoti naturam Sacramenti clariùs exprimit.

4. Dicitur I. *Signum visibile*, seu *sensibile*: id est externum, & in materia sensibili institutum. Nam, ut Sacramentum institueretur in tali signo sensibili, admodùm congruum erat pro hoc statu; juxta illud D. Chysostomi, *Homil. 60. ad populum. Si incorporeus esses, incorporea dedisset ipse tibi dona: sed quia corpori conjuncta est anima tua, ideo rebûs sensibilibûs tibi intelligenda tradit.*

5. Dicitur II. *Efficaciter significans gratiam DEI*: quia Sacramentum non est quòmodocunque signum ipsius gratiæ divinæ, quæ confertur homini ritè illud suscipienti, sed est signum efficax, seu *efficaciter significans*: quia gratiam illam, quam significat, etiam causat in homine ex opere operato, quatenus ex Divina institutione, ac virtute meritorum Christi infallibiliter confert gratiam homini dignè suscipienti Sacramentum.

6. Ad-

6. Additur in definitione à Scoto allata, ***vel effectum Dei gratuitum***, majoris claritatis gratiâ, & propter SS. Euchariſtiæ Sacramentum, quod conſiſtit *in facto eſſe*, ac primò & immediatè ſignificat verum Corpus & Sanguinem Chriſti realiter ſub Sacramento Euchariſtiæ contentum: quod Chuiſti Corpus, utpote ex gratuita Dei voluntate ibidem exiſtens, dicitur *effectus DEI gratuitus*. Quamvìs poſtea idem Sacramentum etiam gratiam ſanctificantem dignè ſumentibus conferat ex opere operato.

7. Dicitur III. *Ex inſtitutione Divina*: quia Sacramenta totam vim ſuam efficaciter ſignificandi, id eſt, cauſandi gratiam in dignè recipientibus habent ex inſtitutione Divina, non autem ex natura ſua intrinſeca. Et additur, *ordinatum ad ſalutem hominis viatoris*, ut inſinuetur finis ille, propter quem Deus voluit inſtituere Sacramenta, qui eſt ſalus æterna hominis viatoris.

8. CONCL. II. Sacramenta novæ Legis ſunt ſeptem, & nec plura, nec pauciora. Ita de Fide tenendum; ac præter perpetuam traditionem, ſenſúmque Eccleſiæ fuit definitum tum in Concilio Florentino, tum in Trid. *ſeſſ*. 7. *can*. 1. his verbis: *Si quis dixerit, Sacramenta novæ Legis non fuiſſe omnia à JEſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, aut eſſe plura vel pauciora, quàm ſeptem, videlicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium; aut etiam ali-*

aliquod horum septem non esse verè, & propriè Sacramentum: anathema sit.

9. CONCL. III. Certum insuper est, ac de Fide, omnia Sacramenta novæ Legis esse à Christo Domino instituta. Patet hoc ex allegato textu S. Concil. Trid. Hinc S. Ambrosius *lib. 4. de Sacramentis. cap. 4.* ait: *Auctor Sacramentorum quis est, nisi* Dominus *JESUS? De cælo ista Sacramenta venerunt.*

10. Objicies breviter contra dicta: Septem sunt Ordines, & quilibet eorum est Sacramentum; ergo computatìs sex aliìs Sacramentìs plura sunt Sacramenta, quàm septem. Resp. negandô consequentiam: quia omnes septem Ordines constituunt in simul unum Sacramentum Ordinis. Idque fit tum unitate ordinationis, seu finis, in quantum omnes ordinantur ad unum Sacerdotium ac ratione hujus recipiuntur: tum unitate generis proximi, quatenus omnes & singuli Ordines in particulari conveniunt in ratione Sacramenti Ordinis ùt sic, tanquam in genere proximo. Et hinc omnes septem Ordines sub eodem nomine Sacramenti Ordinis hìc comprehenduntur.

11. Obiicitur ulteriùs ab Hæreticis. Nullibi habetur in S. Scriptura, quòd dentur septem Sacramenta: ergo ea non dantur. Resp. I. Neque in S. Scriptura ullibi dicitur, quòd dentur duo, vel tria tantùm Sacramenta, ùt volunt hæretici; ergo vel militat allata ratio contra ipsosmet Hæreticos, vel nihil probat. Resp. II. negandô consequentiam: quoniam hìc septe-

na-

narius Sacramentorum numerus conſtat tum ex perpetua traditione Eccleſiæ, definitione Conciliorum, unanimíque SS. Patrum conſenſu; tum etiam ſatìs bene deducitur ex diverſis S. Scripturæ locis, ùt ſuo loco de ſingulis Sacramentis in ſpecie agendô patebit.

12. Quæres, An etiam in Lege Moſaica, ac ſtatu Legis Naturæ fuerit verum Sacramentum, conferens gratiam ex opere operato, atque in parvulis delens peccatum originale? Reſp. affirmativè; prout tenet Scotus *4. diſt. 1. q. 6.* Nam, ùt inquit D. Auguſtinus *lib. 2. de nuptiis & concupiſcentia. c. 11.* ac refertur *c. Ex quo 6. De Conſecr. diſt. 4. Ex quo inſtituta eſt Circumciſio in populo DEI (quod erat tunc ſignaculum juſtitiæ fidei) ad ſignificationem purgationis valebat parvulis originalis veteríſque peccati: ſicut & Baptismus ex illo valere cœpit ad innovationem hominis, ex quo eſt inſtitutus.* Hoc ipſum, & quidem extendendô ad ſtatum Legis Naturæ, tradit idem D. Auguſtinus *lib. 5. contra Julianum cap. 11.* ubi huic objicienti, quòd in Lege Naturæ nondum fuerit Baptismus reſpondet: *De Baptitmate verum dicis: nec ideò tamen credendum eſt, ante datam circumciſionem famulos DEI, quandoquidem eis inerat Mediatoris fides in carne venturi, nullô Sacramentô ejus opitulatos fuiſſe parvulis ſuis; quamvìs, quod illud eſſet, aliqua neceſſaria cauſa Scriptura latere voluerit.* Concordat textus *c. Majores. §. Cautè tamen. De Baptiſmo* ibi: *Originalis culpa remittebatur per Circumciſionis myſterium, & damnationis periculum vitabatur.*

At.

Atqui hoc non fit fine infufione gratiæ fanctificantis: non enim de Lege DEI ordinaria remittitur peccatum mortale, five actuale, five originale, fine infufione juftificantis gratiæ; quia defacto non datur ftatus medius inter filium regni, & gehennæ.

13. Nec obftat, quòd aliqui SS. Patres, ac præfertim Concilium Florentinum *in Decreto Unionis* videantur oppofitum tenuiffe. Refp. enim, SS. Patres, & Concilia, dum negant, Sacramenta veteris Legis contuliffe gratiam ex opere operato, loqui de Sacramentis impropriè dictis: qualia fuerunt plurima Cæremonialia illius Legis, veluti Purgationes à tactu morticini per aquam expiationis, Purgationes à lepra, Afperfio fanguinis hircorum & vitulorum ad emundationem carnis, ac hujusmodi; hæc enim non conferebant gratiam ex opere operato, fed folùm ex opere operantis, quatenus pro tempore Legis veteris fiebant in charitate, atque ex obedientia DEO præftanda.

Quòd fi aliqui SS. Patres dicant, etiam Circumcifionem non contuliffe gratiam, loquuntur ipfi comparativè ad gratiam Baptismalem: nam Circumcifio non contulit gratiam ùt difpofitionem immediatam ad cœlum, ficut Baptismus; prout declaravit Pontifex *cit. cap. Majores. De Baptismo.* ibi: *Quoniam, etfi originalis culpa remittebatur per Circumcifionis myfterium, & damnationis periculum vitabatur, non tamen perveniebatur ad regnum cœlorum,*

rum, quod uſque ad mortem Chriſti fuit omnibus obſeratum: ſed per Sacramentum Baptiſmi Chriſti Sanguine rubricati culpa remittitur, vitatur periculum, & ad Regnum Cœlorum pervenitur.

14. Ex his patet, quòd in Lege veteri, quæ incipit ab Abraham, aut (ut alii volunt) à Moyſe, & duravit uſque ad Chriſtum Dominum, ejuſmodi Sacramentum, & remedium contra peccatum originale parvulorum fuerit Circumciſio: quæ etiam conferebat gratiam aliquam ex opere operato, quamvis reſpectu Baptiſmi parvam admodùm, & quæ non fuit immediata diſpoſitio ad gloriam cœleſtem, eò quòd fluxerit tempore, quo pretium noſtræ redemptionis per Paſſionem Chriſti actu exhibitam nondum fuerat perſolutum. Cæterùm in Lege Naturæ, quæ durabat ab Adam uſque ad Abraham, vel Moyſen, ejuſmodi remedium (quod etiam tempore Legis Moſaicæ adhibebatur fæmellis) conſiſtebat in aliquo actu externo, qui fuit veluti exterior Profeſſio Fidei in Meſſiam venturum: quamquàm incertum ſit, quale illud in ſpecie fuerit remedium, aut cæremonia.

QUÆSTIO II.
De Materia, & Forma Sacramentorum.
SUMMARIUM.

15. *Sacramenta tribus perficiuntur; quibus?*
16. *Sacramenta conſiſtunt in uſu, ſeu* in fieri *præter Euchariſtiam.*

17. *Hæc est Sacramentum permanens: ac veluti* in facto esse *consistit.*
18. *Materia Sacramentorum remota, & proxima, quid?*
19. *Forma Sacramentorum, quæ?*
20. *Utraque à Christo fuit determinata quoad substantiam;*
21. *Vel in specie infima, vel saltem in genere.*
22. *Mutatio substantialis irritat Sacramentum, non item accidentalis.*
23. *Et quæ talis sit?*
24. *Exempla utriusque mutationis circa materiam.*
25. *Et circa formam,*
26. *Requiritur simultas inter materiam & formam Sacramentorum; & qualis?*
27. *Hæc magis declaratur in 4. Sacramentis.*
28. *Quid de Sententia minorem simultatem requirente?*
(a) Vide Tract. 1. Dist. 3. n. 57. & 58.
29. *Eadem simultas ostenditur in Sacramento Eucharistiæ, Pœnitentiæ, &*
30. *Matrimonii.*

15. SACRAMENTA novæ Legis, ut proximè dictum, sunt signum sensibile; idque præcipuè fit ex eo, quòd omnia novæ Legis Sacramenta constent, seu perficiantur ex materia, & forma sensibili. Siquidem, ut Concili-

cilium Florentinum *in Decreto Unionis* poſt enumerata ſeptem novæ Legis Sacramenta confitetur, *Hæc omnia Sacramenta tribûs perficiuntur, rebûs tanquam materiâ, verbîs tanquam formâ, & perſonâ Miniſtri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia; quorum ſi unum deſit, non perficitur Sacramentum.* Unde in præſenti Quæſtione de materia, & forma Sacramentorum in genere, & in ſubſequenti de Intentione Miniſtri dicetur: quæ ut meliùs intelligantur.

16. Advertendum I. Quòd omnia novæ Legis Sacramenta conſiſtant in uſu, & *in fieri*, exceptô ſolô ſanctiſſimô Euchariſtiæ Sacramentô, quod eſt Sacramentum permanens, ac veluti *in facto eſſe* conſiſtit. In prioribus enim idem eſt Sacramentum, ac perceptio Sacramenti: ſic enim Sacramentum Baptiſmi eſt ipſamet perceptio Baptismi, nec permanet aliquid, quod eſt Sacramentum, ceſſante tali uſu, ſeu receptione ejus. Nam poſt collationem Baptismi manet quidem in baptizato gratia Sacramentalis, & Character; hi tamen non ſunt Sacramentum, ſed effectus duntaxat ipſius Sacramenti Baptismi: & idem fit in aliis Sacramentis conſiſtentibus in uſu, ſeu *in fieri*.

17. Aliter dicendum de SS. Euchariſtiæ Sacramento, quod habet rationem permanentis, ac veluti *in facto eſſe* conſiſtit. Siquidem ſub ſpeciebus panis & vini conſecratis Chriſtus permanenter nobiscum eſſe voluit, ſempérque ſub eisdem realiter præſens continetur, usque dum corrumpantur; atque idcirco tum in publicis Pro-

Processionibus, tum ad infirmos summa cum reverentia circumfertur. Unde Eucharistia est Sacramentum etiam ante usum, seu actualem ejus perceptionem: quippe in termino prolationis formæ consecrationis jam incipit esse signum sensibile, ex institutione Divina efficaciter significans effectum DEI gratuitum, scilicet Corpus & Sanguinem Christi realiter contineri sub speciebus consecratis: quamvis postmodùm dignè hoc SS. Sacramentum suscipientibus etiam gratia habitualis, seu sanctificans ex opere operato conferatur.

18. Advertendum II. Quòd duplex sit materia Saramentorum consistentium in usu, seu fieri, remota scilicet, & proxima. *Remota materia Sacramentorum* est res sensibilis requisita ad confectionem Sacramenti: *Proxima* verò est ipsamet debita applicatio hujus materiæ remotæ. Sic in Baptismo materia remota est aqua naturalis, seu elementaris, ablutio verò, per quam debitô modô aplicatur aqua naturalis baptizando, est materia proxima Baptismi. Et idem dicendum de Sacramento Ordinis, & aliis; prout in progressu magis patebit.

19. Advertendum II. Quòd forma Sacramentorum sint verba, quæ Minister in administratione Sacramenti ex institutione Divina profert. Sic forma Sacramenti Baptismi sunt verba illa à baptizante proferenda: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii & Spiritus Sancti.* Et eodem modo discurrendum de aliis verbis in administratione singulorum Sacramentorum necessariò proferendis.

20.

20. CONCL. I. Materia, & forma omnium Sacramentorum novæ Legis fuit à Chriſto Domino determinata quoad ſubſtantiam, non tamen ejusmodi determinatio in omnibus æqualiter facta. Prima pars eſt communis Theologorum. Siquidem Chriſtus Dominus omnia iſthæc Sacramenta inſtituit; ergò etiam determinare debuit eorum materiam, & formam, ſaltem quoad ſubſtantiam.

21. Altera pars eſt Suarezii *part. 3. Tom. 3. diſp. 1. ſect. 3.* Maſtrii *4. diſt. 4. n. 36. & 45.* ac aliorum. Ratio eſt: quia in quibusdam Sacramentis res, ſeu materia fuit à Chriſto Domino determinata in quadam ſpecie infima, ùt aqua naturalis in Baptiſmo, & oleum olivarum in extrema Unctione: in quibusdam verò ſolùm in genere, ùt in Sacramento Ordinis. Prout hoc deſumitur ex praxi primitivæ Eccleſiæ, quæ ante ſcriptionem Sacri Evangelii, atque Epiſtolarum Canonicarum non potuit Diaconis & Subdiaconis in eorum Ordinatione tradere Librum Evangeliorum, ac Epiſtolarum: ſimúlque ex praxi Eccleſiæ Græcæ & Latinæ, quarum quælibet validè conficit Sacramentum Ordinis, licèt non conveniant in ſigno ſenſibili, ſeu materia ordinandis porrigenda quoad ſpeciem; ſed ſolùm in genere, quatenus quolibet eorum ſignificatur certa poteſtas in Eccleſia conferri ordinato. Simile quid contingit in Sacramento Euchariſtiæ, pro cujus conſecratione ſufficit quicunque panis triticeus, ſive azymus, ſive fermentatus, ac vinum de vite, cujuscunque ſit ſpeciei: item in Sacramento

Pœnitentiæ, cujus materia remota sunt peccata actualia post Baptismum commissa, tum mortalia, tum venialia, hujus vel illius speciei.

22. CONCL. II. Quælibet mutatio substantialis facta in materia, vel forma Sacramentorum irritat Sacramentum, non item mutatio solùm accidentalis. Ita certa, & communis Catholicorum. Et patet hoc ex praxi Ecclesiæ Græcæ, & Latinæ, quarum utraque juxta determinationem Concilii Florentini validè conficit Sacramenta, quamvìs in eorum collatione nonnihil varient, sive in materia, sive in forma: nam variatio illa non est substantialis, sed solùm accidentalis, ùt magìs in progressu patebit.

23. Quæres, Quænam mutatio sit censenda substantialis, & quænam accidentalis? Resp. Mutatio substantialis tunc fieri censetur, quando secundùm prudens judicium non manet ampliùs eadem res in substantia, quam Christus determinavit pro materia Sacramenti: vel loquendô de forma, quando non manet in verbis eadem significatio, ita ut illa mutatio, quæ destruit sensum verborum à Christo institutum, sit substantialis, quæ verò non destruit, censeatur accidentalis.

24. Declaratur allata doctrina exemplìs. Sic valet Baptismus, sive adhibeatur aqua putealis, sive pluvialis dulcis aut amara, vel marina, sive consecrata (qualis extra casum necessitatis adhiberi debet) sive non consecrata: quia quælibet harum adhuc quoad substantiam est aqua na-

naturalis, seu elementaris, quæ ex Christi institutione est materia necessaria Baptismi. Non autem valet Baptismus in vino, lacrymis, aut sputo collatus: quia talia quoad substantiam non sunt aqua naturalis, sive elementaris. De illis autem liquoribus, de quibus dubium est, utrùm adhuc retineant substantiam aquæ naturalis, nec ne (ùt est tenue lixivium, aqua illa, in qua carnes sunt decoctæ &c.) similiter dubium est, an sint materia sufficiens Sacramenti Baptismi. Et idem, servatâ tamen proportione, dicendum de materia aliorum Sacramentorum.

25. Similiter loquendô de forma Sacramentorum, si in forma Baptismi v. g. pro ly *baptizo* dicatur *abluo*; vel si omittatur pronomen *Ego*, aut si transponantur solummodo verba, manente tamen adhuc eadem significatione; vel si subtrahatur aliqua syllaba syncopandô ex humana inconsideratione, sive propter impedimentum linguæ, aut ob imperitiam loquentis, ita tamen, ut adhuc audiens satìs possit intelligere sensum & intentionem loquentis: tunc ejusmodi mutatio formæ Baptismi solùm censebitur esse accidentalis, ac proinde Baptismus valere, & ita discurrendô de aliis Sacramentis. Aliud dicendum foret de tali mutatione, per quam sensus verborum formæ variatur: ùt si in forma Baptismi omittatur ly *in nomine Patris*: aut si dicatur cum Ariano: *Ego te baptizo in nomine Patris majoris &c.* hæc enim mutatio, vel additio repugnat verbis principalibus formæ, sicque est substantialis; ac proinde per eam

non conficitur Sacramentum. Et eodem modo discurrendum est de cæteris Sacramentis.

26. CONCL. III. Ad valorem Sacramentorum requiritur insuper aliqua simultas inter eorum materiam & formam: hæc tamen simultas non necessariò debet esse physica, vel mathematica (id est, talis, ut simul ac toto eodem tempore, quo v. g. profertur forma Baptismi, continuetur ablutio baptizandi) sed sufficit moralis, id est, talis simultas, ut secundùm moralem hominum æstimationem, spectatâ naturâ cujuslibet Sacramenti una pars alteram afficiat. Ita Scotus *4. dist. 6. quæst. 3.* ubi ait: *quòd inter materiam, & formam Sacramentorum talis simultas requiratur, qualis requiritur in actibus humanis; noluit enim Christus nos obligare ad tam subtilem simultatem, quam vix posset homo percipere; vel servare.* Idem in re tenet communis Doctorum; nam, cùm Sacramentum sit compositum morale, requiritur, & sufficit talis simultas, sive unio inter materiam & formam, ut unum moraliter, ac secundùm communem hominum æstimationem censeatur afficere alterum, spectatâ naturâ cujuslibet Sacramenti.

27. Additur, *spectatâ naturâ cujuslibet Sacramenti*: nam, cùm Sacramenta ex diversis actibus humanis constent, quorum aliqui majorem alii minorem simultatem ex sua natura postulant, eadem diversitas etiam in Sacramentis observari debebit juxta naturam & varietatem illarum operationum, quibus Sacramenta constant. Hoc ipsum meliùs patebit inductione.

ne. Sic in Baptiſmo, Confirmatione, extrema Unctione ac ordine requiritur, & ſufficit talis ſimultas, ut unum non finiatur completè, ante inceptionem alterius; ac proinde applicatio materiæ, & prolatio formæ quoad aliquam partem ſe contingant, ut ſic Miniſter, dum verba profert, moraliter etiam cenſeatur abluere, inungere &c. Hinc in Baptiſmo requiritur tanta ſimultas, ut, antequam una pars finiatur, altera incipiat, id eſt, ut, antequam finiatur ablutio baptizandi, incipiat baptizans proferre formam Baptismi; & econtra, antequam is finiat formam Baptiſmi, jam incipiat ablutionem. Et idem ſervata proportione de Confirmatione, ac Ordine dicendum eſt, atque in praxi ſemper obſervandum.

28. Nec obſtat, quòd nonnulli Doctores ſentiant, ad valorem horum Sacramentorum non requiri tantam ſimultatem; adeóque validum adhuc fore Sacramentum Baptiſmi, ſi ſtatim poſt ablutionem jam finitam verba formæ proferantur, vel econtra: quia (inquiunt) adhuc talis intervenit ſimultas, ut juxta prudens judicium verba illa cenſeantur afficere ablutionem Baptismalem. Reſp. enim, quidquid ſit de probabilitate hujus ſententiæ ſpeculativè loquendô, in praxi doctrinam ſuperiùs traditam eſſe obſervandam: ſiquidem in adminiſtratione Sacramentorum tutior ſemper pars eſt ſequenda, ne Sacramentum absque neceſſitate exponatur periculo invaliditatis. Unde & Innocentius XI. inter alias ſequentem, ordine 1. dam-

navit Propositionem: *Non est illicitum, in Sacramentis conferendis sequi sententiam probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore &c.* (a)

29. Cæterùm in aliis tribus Sacramentis multò major, vel minor inter materiam & formam requiritur simultas, prout natura cujusque juxta Christi institutionem, ac prudens judicium exigit. Et quidem loquendô de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, ad ejus confectionem omnino requiritur, ut toto eo tempore, quo verba Consecrationis proferuntur, materia sit præsens: hanc enim ùt præsentem significant pronomina demonstrativa *Hoc*, & *Hic*. Econtra in Sacramento Pœnitentiæ multò major distantia admitti potest inter accusationem pœnitentis & absolutionem Sacerdotis: siquidem hoc Sacramentum peragitur per modum Judicii; in Judicio autem accusatio præsupponitur absolutioni, nec requiritur, ut sententia Judicis cum accusatione ipsius Rei sit tempore conjuncta.

30. Tandem in Sacramento Matrimonii potest consensus unius conjugis post consensum alterius tamdiu sequi, quamdiu hic moraliter permanere censetur; sicut accidere solet in aliis contractibus. Imò potest hoc Sacramentum, cùm perficiatur per modum contractûs, etiam inter absentes, ac per Procuratorem ad hoc specialiter deputatum ritè celebrari, ùt habetur *c. Accedens. De Procuratorib.* juncto *cap. ult. Eod. in 6.*

QUÆ-

QUÆSTIO III.

Quænam Intentio ex parte Miniſtri, ac recipientis requiratur ad valorem Sacramentorum?

SUMMARIUM.

31. *Ratio ordinis.*
32. *Solus homo viator eſt Miniſtèr Sacramentorum. Quid de nonnullis hiſtoriis?*
33. *Aliqua Sacramenta requirunt Miniſtrum conſecratum, alia non; & quæ?*
(*b*) Tract. 14. Diſt. 3. n. 46. & Diſt. 12. n. 55.
34. *Intentio triplex, Actualis, Virtualis, &*
35. *Habitualis, quæ?*
36. *Qualis requiratur ex parte Miniſtri?*
37. *Quid obſervandum pro praxi?*
38. *Intentio actualis* in actu exercito, *&* in actu ſignato *declaratur.*
39. *Intentio ex parte recipientis, an requiratur?*
40. *Et quæ ſufficiat in adultis?*
41. *Diſparitas quoad hoc inter Miniſtrum, & recipientem.*

31. CUM ex Concilio Florentino *n.* 15. relato conſtet, quòd *Sacramenta tribus perficiantur rebûs tanquam materiâ, verbîs tanquam formâ, & perſonâ Miniſtri conferentis Sacramentum cum Intentione faciendi, quod facit Eccleſia:* explicatâ materiâ, & formâ

Sacramentorum in præcedenti Quæstione, restat, ut de Ministro atque intentione ex parte ipsius, simul ac ex parte recipientis Sacramentum requisita nunc agatur.

32. CONCL. I. Defacto, ac de Lege DEI ordinaria, solus homo viator est legitimus Sacramentorum Minister. Ita communis; & desumitur ex illo 1. *Corinth.* 4. *Sic nos existimet homo, ut Ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum* DEI. Item ex illo *Matth. ult.* ubi Christus solis hominibus viatoribus loquens, dixit: *Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris &c.* & alibi. Quòd si quandoque in sacris historiis legatur, Sacramentum aliquod ab Angelis fuisse ministratum, id factum est ex speciali ordinatione Divina, ac privilegio extraordinario.

33. CONCL. II. Ex Sacramentis aliqua requirunt Ministrum consecratum, alia etiam possunt à Ministro non consecrato perfici. Ita communis, & patet inductione. Siquidem Ministrum consecratum requirunt omnia, præter Sacramentum Baptismi, & Matrimonii. Baptismus enim in casu necessitatis à quocunque homine, sive masculo, sive fæmina conferri potest: Matrimonium verò non nisi à personis solutis, inter se contrahentibus, perficitur. Porrò Eucharistia, Pœnitentia, & extrema Unctio requirunt Ministrum initiatum Sacro Ordine Presbyteratûs. Tandem ordinarius Minister Sacramenti Confirmationis, sicut & Ordinis est solus Episcopus, non autem simplex Sa-

Sacerdos: quidquid sit, an ex speciali concessione SS. Pontificis secus fieri possit, de quo suô locô. (b)

34. CONCL. III. Intentio, quantum ad propositum, rectè dividitur in actualem, virtualem, & habitualem. Ita communis. Et quidem *Intentio actualis* tunc habetur in administratione Sacramentorum, quando quis actu cogitat, & vult, seu intendit conficere Sacramentum, dum illud conficit. *Intentio virtualis* ea dicitur, quæ, licèt actu jam præterierit, adhuc tamem manet in virtute sua: & talis tunc censetur haberi, quando operans virtute actualis intentionis priùs habitæ facit omnia, quæ facit, tanquam ex radice, ita, quòd intentio illa actualis præhabita fuerit principium ordinatum ad omnes actus sequentes. Declaratur exemplô: habuit quis v. g. intentionem actualem celebrandi Missam: atque ex hac voluntate induit se sacrîs vestibûs, & vadit ad altare: dum celebrat autem, fit distractus, & ex distractione non considerat actualiter actum, quem exequitur: iste celebrans sic distractus dicitur celebrare cum intentione virtuali, quia virtute intentionis priùs actualiter habitæ celebrandi Missam, facit omnes illos actus concernentes Missæ celebrationem.

35. Tandem *Intentio habitualis* aliud non est, quàm intentio merè præterita, & non retractata per actum contrarium, quæ tamen non ampliùs influit in effectum: ùt, si quis semel intendat suscipere Sacramentum Baptismi, vel Confirmationis, & hanc intentionem suam

non ampliùs retractet, is dicitur habere intentionem habitualem suscipiendi tale Sacramentum, etiam dum dormit, imò & post integrum annum, ac ultra, dummodo hanc intentionem interim non revocaverit.

36. CONCL. IV. Intentio, quæ ex parte Ministri conficientis Sacramentum requiritur, debet esse vel actualis, vel saltem virtualis; sola autem habitualis non sufficit. Ita Doctor noster *4. dist. 6. q. 6.* éstque communis Theologorum. Ratio est: quia intentio ad Sacramentum conficiéndum requisita, debet esse causa Sacramenti: talis autem non est sola intentio habitualis, bene tamen actualis, vel virtualis, in sensu superiùs explicato; quia hæc utraque influit in actum éstque causa ipsius, non verò sòla intentio habitualis.

37. Cæterùm, licèt intentio virtualis ex parte Ministri ad confectionem Sacramentorum sufficiat, ut tenent Theologi communiter (nam intentionem actualem semper habere, & nunquam sub administratione Sacramentorum, & præsertim Sacramenti Pœnitentiæ in concursu Confitentium, mente distrahi, moraliter foret impossibile: cùm & ipse Regius Psaltes conqueratur *Psal. 39. Cor meum dereliquit me.*) adhuc tamen Minister Sacramentorum studiosè debet curare, ut, quantùm patitur humana fragilitas, ipse etiam intentionem actualem adhibeat: hæc enim actualis intentio est longè perfectior virtuali; & consequenter magis meritoria.

38. No-

38. Notandum tamen cum Caietano *part. 3. q. 64. art. 8.* quamvìs ſtudioſè debeat Miniſter operam dare, ut etiam actualiter intendat conficere Sacramentum (ùt proximè dictum) hoc non eſſe intelligendum *in actu ſignato*, ſed *in actu exercito*. Non enim ſtudendum eſt, ut habeamus hoc in mente actualiter, *Ego intendo conficere Sacramentum*; ſed ſtudendum, ut actualiter mens noſtra ad ea. quæ ſunt v. g. Conſecrationis, attendat, utputa ad prolationem diſtinctam formæ, ad reverentem contrectationem materiæ, ad futuram tunc ineffabilem præſentiam Divinæ gratiæ in Sacramento, vel etiam ipſius Chriſti quoad Euchariſtiam: hoc enim eſt celebrare cum actuali intentione *in actu exercito*. Ita Cajetanus. Et iſtam diſtinctionem actualis intentionis *in actu exercito*, & *in actu* (ùt vocant) *ſignato* etiam Aretinus *4. diſt. 6. q. 6.* & Suarez cum aliis agnoſcunt, potéſtque deſervire pro remedio vanè nonnunquam ſcrupuloſorum.

39. CONCL. V. Loquendô de intentione ex parte ipſius ſuſcipientis Sacramentum, in infantibus, ac perpetuò amentibus nulla requiritur intentio propria recipiendi Sacramentum v. g. Baptiſmum: in aliis tamen, nempe in adultis uſum rationis habentibus omnino requiritur aliqua intentio, ita, ut ipsîs invitîs, ac repugnantibûs non poſſit validè conferri Sacramentum. Ita deciſum habetur *c. Majores. De Baptiſmo.* ubi inprimis, quantum ad parvulos dicitur: *Originale peccatum, quod ſine conſenſu contrahitur, ſine conſenſu per vim remittitur*

tur Sacramenti. Deinde ibidem §. *Sed adhuc. & seqq.* altera pars Conclusionis expressè deciditur: quæ proin est certa, & communis Theologorum. Et hinc in Rituali Romano Pauli V. prohibetur, baptizare amentem, qui, cùm aliquando habuerit usum rationis, priusquam incidit in amentiam, nunquam ostendit voluntatem recipiendi Baptismum.

40. CONCL. VI. Nihilominùs in adultis ad validè recipiendum Sacramentum sufficit quælibet intentio ex tribus supra enumeratis, scilicet tam actualis, & virtualis, quàm etiam sola intentio habitualis: unde ad susceptionem Sacramenti non requiritur, ut quis, dum suscipit Sacramentum, actu intendat, vel paulò ante intenderit, illud suscipere; sed sufficit, ut aliquando intenderit, & hanc suam intentionem per actum contrarium necdum revocaverit. Ita rursum communis; & habetur *cit. c. Majores. §. fin. de Baptismo.* Ratio est: quia intentio ex parte suscipientis solùm requiritur ùt dispositio, seu conditio, per quam suscipiens intelligitur non repugnare Sacramento; non autem requiritur ùt principium actionis Sacramentalis, sicut requiritur ex parte Ministri conficientis Sacramentum. Hinc, si

41. Objicias. Ex parte Ministri, seu conficientis Sacramentum non sufficit sola intentio habitualis ad valorem Sacramenti; ergo hæc neque sufficit in suscipiente. Resp. negandô consequentiam, & paritatem. Disparitas desumitur inprimis ex ipsa Christi intentione, quæ nobis innotescit ex perpetua traditione Ec-

Eccleſiæ, atque unanimi Doctorum conſenſu. Deinde ex eo: quia utique plùs requiritur ad agendum, quàm ad patiendum, ſeu recipiendum: atqui in propoſito Miniſter eſt agens, & habet ſe activè in adminiſtratione Sacramentorum, quoniam ipſe v. g. baptizat, recipiens verò habet ſe paſſivè; ipſe enim eſt, qui baptizatur, confirmatur &c.

QUÆSTIO IV

Quænam ex parte Miniſtri requirantur ad legitimam Sacramentorum adminiſtrationem?

SUMMARIUM.

42. *Quænam generatim requirantur ad Sacramentorum adminiſtrationem?*
43. *Improbitas Miniſtri ea non invalidat.*
44. *Ad Sacramenta licitè miniſtranda requiritur ſtatus gratiæ. Quomodò? cum Addit.*
45. *Quid de Miniſtro non conſecrato?*
46. *Vel in caſu neceſſitatis &c.*
47. *Corollarium de duobus Sacerdotibus ſibi mutuò confitentibus.*
48. *Graviter peccat celebrans in peccato mortali, ſed graviùs, qui ſimulat ſe conſecrare.*
49. *Quot peccata committat Sacerdos, plures communicans in ſtatu malo?*

50. *Sen-*

42. CONCL. I. Generatim ad legitimam, simúlque meritoriam Sacramentorum, Ministrum consecratum requirentium, administrationem ex parte ipsius requiritur potestas, vitæ probitas, debita intentio conficiendi Sacramentum, & observantia Rituum Ecclesiasticorum. Ita communis & patebit ex dicendis.

43. CONCL. II. Nihilominùs infidelitas, seu improbitas Ministri, si cætera requisita adsint; neutiquam invalidat Sacramentum. Ita omnes Catholici, éstque novissimè definitum in Concil. Trident. *Sess. 7. can. 12.* hîs verbîs: *Si quis dixerit, Ministrum in peccato mortali existen-*

ſtentem, modò omnia eſſentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, ſervaverit, non conficere Sacramentum: anathema ſit.

44. CONCL. III. Etſi Miniſter in peccato mortali exiſtens validè adminiſtret Sacramenta, ùt dictum: nihilominus ad ea licitè, & ſine peccato mortali adminiſtranda requiritur in Miniſtro conſecrato ſtatus gratiæ. Ita communis. Nam hoc ipſo, quòd Sacramenta ſint inſtituta à Chriſto ad noſtram ſanctificationem, & inſuper fuerit ad eorum diſpenſationem Miniſter aliquis ſpecialiter conſecratus, oritur ex parte ipſius Miniſtri aliqua ſingularis obligatio ad illa miniſtranda in gratia: ſiquidem ſancta ſunt ſanctè tractanda. Hinc *Levit. cap.* 21. dicitur: *Sacerdotes incenſum* Domini, *& panes* Dei *ſui offerunt; & ideo ſancti erunt.* Et *Iſaiæ* 52. *Mundamini, qui fertis vaſa Domini.* Et S. Auguſtinus; relatus c. *Omnia.* 1. *qu.* 1. inquit: *Omnia Sacracramenta, cùm obſint indignè tractantibus, proſunt tamen per eos dignè ſumentibus.*

Additio.

* Dicitur autem notanter I. *In Miniſtro*, quod intellige de Miniſtro ſaltem quatenus conficiente Sacramentum aliquod, qui in ſtatu actualis peccati mortalis exiſtens juxta communem DD. ſub novo peccato gravi ſpecialis ſacrilegii, aliàs committendi, tenetur ad minus per aliquam contritionem præcedenter ſe reponere in ſtatum gratiæ, prout etiam Rituale Romanum *Tit. de iis, quæ in Sacramentorum ad-*

administratione generaliter observari debent; innuere videtur hîs formalibûs: *Sacerdos, si fuerit peccati mortalis sibi conscius (quod absit) ad Sacramentorum administrationem non audeat accedere, nisi pœniteat; sed, si habeat copiam Confessarii, & temporis, locíque actio ferat, convenit confiteri.* Notetur bene verbum ly *convenit*, non autem dicitur: *obigatur* confiteri determinatè, dummodo præmittatur contritio; si tamen conformiter Concil. Trid. *Sess. 13. de Eucharist. cap. 7.* celebratio Missæ excipiatur; ubi determinatè prærequiritur Confessio, si quis haberet peccatum mortale, & simul copiam confitendi. *

45. Dicitur notanter II. *In Ministro consecrato*; quia Laicus, vel etiam Paganus e. g. baptizans in casu necessitatis, non tenetur sub novo peccato mortali esse in statu gratiæ: cùm tales non sint Ministri consecrati, sicuti sunt Sacerdotes, qui virtute Sacramenti Ordinis accipiunt potestatem solemniter baptizandi, celebrandi, à peccatis absolvendi, Eucharistiam, vel extremam Unctionem administrandi &c. specialémque gratiam ad talia Sacramenta ritè administranda obtinent. Sannig *dist. 1. de Sacramentis. quæst. 14. n. 8.* cum communi.

46. Limitant insuper passim Doctores allatam doctrinam etiam in Ministro consecrato: *nisi adsit casus extremæ necessitatis, vel impossibilitatis.* Quia, si quis v. g. debeat administrare Sacramentum Baptismi puero agonizanti, poterit illud etiam peccatô mortalî irretitus ad-

adminiſtrare, ſi non poſſit tam citò elicere contritionem de peccato commiſſo, ſiquidem concurrentibûs duobûs præceptîs incompoſſibilibûs, illud magìs obligat, cujus transgreſſio magìs nocet. In paxi tamen hæc limitatio rariùs poterit habere locum, niſi forſan in Miniſtro ob caſus inopinati emergentiam perplexo, aut perturbato, vel ratione inadvertentiæ: nam alioquin contritio de peccatis admiſſis poterit breviſſimo tempore, & quaſi unicô momentô præmitti, & concipi à Miniſtro, ſi voluerit.

47. Hinc inferunt Doctores, ſi duo Sacerdotes velint ſibi invicem confiteri, & ambo ſint in peccato mortali coſtituti, eum, quî primô locô alterius excipit Confeſſionem, teneri antea præmittere Contritionem perfectam: quia alioquin adminiſtraret Sacramentum Pœnitentiæ in peccato mortali. In altero autem, qui primô locô confitetur, ſufficeret attritio cum Confeſſione Sacramentali.

48. CONCL. IV. Etſi graviter peccet, grandéque ſacrilegium committat, qui in ſtatu peccati mortalis conſtitutus ſcienter celebrat SS. Miſſæ Sacrificium; adhuc tamen graviùs peccat is, qui peractîs cæterîs ſimulat ſe conſecrare, & non conſecrat. Ita declaravit Innocentius III. *c. de homine. De Celebrat. Miſſar.* ubi refertur caſus de quodam incauto presbytero, qui propter conſcientiam peccati mortalis, in quo ſe conſtitutum novit, nec tamen Miſſarum ſolemnia ob urgentem neceſſitatem

intermittere potuit, peractîs cæterîs cæremoniîs, sed omissîs verbîs Consecrationis, missam celebrare se finxit. Rationem dat Pontifex, *quòd alter sacrilegè celebrans, in solius misericordis* DEI *manum incidat: iste verò* (fictè celebrans) *non solùm DEO, cui non veretur illudere, sed populo, quem decipit, se astringat.* Idem servata proportione dicendum de aliis Sacramentis. Et meritò Innocentius XI. sequentem, ordine 29. Propositionem damnavit. *Urgens metus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi.* Nam, cùm hujusmodi simulatio contineat etiam irreverentiam respectu Sacramentorum, ex nullo metu, quantumvìs gravi, poterit licita reddi: cùm irreverentia rebus sacris, sanctissimisque Sacramentis illata sit intrinsecè mala. Plura vide in quæstione addita, ad calcem hujus quæstionis immediatè posita.

49. Quæritur I. An Sacerdos plures communicans, vel plurium Confessiones excipiens in statu peccati mortalis, tot peccata numerô distincta committat, quot Sacramenta administrat? Ratio dubitandi, atque affirmativam tenendi est: quia interveniunt tot actus externi completi, quot fiunt indignæ administrationes Sacramentorum; ergo & tot peccata numerô distincta.

50. Et quidem non desunt Doctores, qui hoc ultro concedunt, ob rationem dictam; & præsertim, qui id admittunt de Confessario audien-

diente plurium Confeſſiones in ſtatu malo; ſiquidem hujus judicium Sacramentale finitur, ac variatur in ſingulis Confeſſionibus auditis. Imò Bonacina, *diſp. 1. de Sacrament. in genere. quæſt. 3. punct. 2. n. 15.* poſt Coninch, & alios, hoc concedit etiam de eo, qui communicat alios in peccato mortali: ait enim, talem toties peccare, quoties Hoſtias diſtribuit; cùm ſint plures Sacramenti diſtributiones, & plures actiones terminatæ & completæ, etiamſi fiant ſucceſſivè. Iſtis tamen non obſtantibûs.

51. Reſp. I. Sacerdos in peccato mortali plures ſimul communicans, ſive præbens eisdem SS. Euchariſtiæ Sacramentum, eſt reus unius duntaxat peccati mortalis, licèt gravioris. Ita Marchantius *tom. 3. Tribunalis Tract. 3. tit. 4. quæſt. 2. concl. 2.* Filliucius *tract. 1. n. 87.* Henriquez, & probabile cenſet Tannerus *tom. 2. diſp. 4. quæſt. 2. n. 56.* Ratio eſt: quia totus ille actus communicandi habet ſe per modum unius convivii ſpiritualis, & ipſamet adminiſtratio Sacramenti cenſetur moraliter unum miniſterium ſacrum ex pluribus quaſi actibus partialibus conſtitutum; unde & Chriſtus Dominus in ultima Cæna Apoſtolis dicebat per modum unius miniſterii: *Accipite, & comedite ex hoc omnes.*

52. Quinimo Vaſquez *3. part. diſp. 135. cap. 3. n. 39.* exiſtimat, & favet Maſtrius *diſp. 16. Theol. Moral. n. 42.* citans alios, Sacerdotem, qui in ſtatu peccati mortalis Fidelibus Eucha-

ristiam distribuit, ne quidem mortaliter peccare; eò quòd tunc is non conficiat, neque recipiat Sacramentum, sed jam antea confectum duntaxat dispenset. Verùm, quidquid sit de probabilitate hujus sententiæ, oppositum, sive talem peccare mortaliter, videtur probabilius: tum quia communicans alios verè ministrat Sacramentum: tum quia Apostolus 1. *Timoth.* 3. etiam Diaconos, olim Calicem consecratum Fidelibus dispensantes, voluit esse *habentes Mysterium Fidei in conscientia pura.* Et hinc c. *Sciscitantibus.* 15. q. 8. de malis Sacerdotibus, alios communicantibus, dicitur: *Quoniam mali bona administrandô, se tantummodo lædunt* & consequenter peccant.

53. Resp. II. Sacerdos, qui se una vice ad audiendas Confessiones exposuit, quamvìs centum pœnitentes successivè se præsentent, ab eóque in statu peccati mortalis absolvantur, probabiliter unum duntaxat peccatum committit. Ita Marchantius *loc. cit.* Ratio est: quia & talis Confessarius ministerium, seu actionem naturâ suâ communem omnibus accedere volentibus exercet, quam explicamus per verbum, *pro tribunali sedere*, *judicium facere*, &c. Et per hoc patet ad rationem dubitandi: quia hoc spirituale ministerium non est completum per singulas absolutiones Sacramentales. Dicitur notanter *una vicè*: si enim quis pluribûs vicibûs inter se moraliter distinctìs se exponeret ad Confessionale, vel alios communicaret, sicuti censeretur multiplicare

mini-

ministeria, ita fierent numerô distincta peccata.

54. Quæritur II. An possint licitè peti Sacramenta à Ministro indigno? Ubi per *indignum Ministrum* intelligitur is, qui est in notorio peccato mortali constitutus, quamvìs habeat potestatem Sacramenta conferendi, sive dein sit excommunicatus, sive non. Et dicitur, *in notorio peccato mortali.* Nam, si peccatum alicujus non sit publicum, certum est, quòd quis ab eo possit petere Sacramenta, cùm possit, ac debeat præsumere, ipsum non esse indignum: quia nemo præsumitur esse malus, nisi probetur malus. Hôc prænotatô,

55. Resp. I. Si Minister est excommunicatus, & vitandus (quales defacto solùm sunt nominatim excommunicati, denuntiati, ac notorii percussores Clericorum) non est licitum, ab eo petere Sacramenta, nisi in casu necessitatis. Ratio est: quia alioquin communicaret quis in Divinis cum excommunicato vitando; quod illicitum est extra casum necessitatis.

56. Resp. II. Loquendô de Ministro tolerato, licitum non est tantùm in casu necessitatis, sed etiam extra casum necessitatis, ac ob spiritualem profectum animæ suæ petere, ac recipere Sacramenta à Ministro, cui ex officio Sacramenta administrare incumbit; quamvìs ille malus sit, ac in peccato mortali constitutus. Ita Mastrius *disp.* 16. *Theolog. Moral n.* 51.

 cum

cum communi. Desumitur hoc ex c. *Sciscitantibus 15. quæst. 8.* ubi dicitur, quòd de manu Sacerdotis, quamdiu ab Ecclesia toleratur, licitè Sacramenta sumantur. Accedit ratio; quia subditus, utputa Parochianus habet jus petendi, & accipiendi Sacramenta à suo Parocho; neque tale jus is amittere censetur ob sui Parochi malitiam: præsertim cùm is, dummodò velit, possit se priùs vel per Confessionem, vel saltem per Contritionem restituere in statum gratiæ.

57. Et hoc idem dicendum de eo, qui est expositus ad ministranda Sacramenta, quamvìs ex officio eadem administrare non teneatur: nam is, si sit in statu peccati mortalis (quod tamen non facilè præsumendum) sibi soli nocet.

58. Quæritur III. An peccet graviter, qui alias functiones Ordinum exercet cum conscientia peccati mortalis: ùt si Lector Lectionem, Subdiaconus Epistolam, vel Evangelium Diaconus, in tali statu solemniter cantet; aut si Sacerdos Aquam Lustralem benedicat, SS. Eucharistiam de uno loco in alium transferat, vel Matrimonio assistat, seu Episcopus benedicat sacras vestes, consecret Ecclesias, vel alia hujusmodi præstet? Resp. negativè: quia tales actiones neque sunt Sacramenta, neque immediatè ordinantur ad sanctificationem animæ. Bonacina *cit. punct. 2. §. 1.* Mastrius *n. 42.* & alii, paucîs exceptîs.

QUÆ-

QUÆSTIO ADDITA.

An liceat ſimulare Sacramenti alicujus adminiſtrationem?

* * Controverſiam iſtam multis difficultatibus obnoxiam Paulò accuratiùs diſcutere oportet. Quare hìc duabûs Additionibûs, in quas dividitur Quæſtio iſthæc adiecta, declarabitur, ùt indicat

SUMMARIUM.

Quid ſit propriè & impropriè dicta formalis & materialis ſimulatio?

Quòd non liceat formalis, aut materialis ſimulatio Sacramentorum ex quocunque metu,

Quòd aliquando licita ſit impropria ſimulatio Sacramenti, vel veriùs occultatio non adminiſtrati Sacramenti. His

Adduntur deductiones practicæ.

Additio I.

Nota 1. ſimulationem Sacramenti confecti vel adminiſtrati poſſe aliquam eſſe impropriè talem, quæ veriùs eſt occultatio defectûs & nullitatis Sacramenti; hæc tunc datur, dum nec materia, nec forma Sacramenti ponuntur; ſed aliquid impertinens fit, ex quo alii putant, Sacramentum eſſe adminiſtratum, quod tamen adminiſtratum non eſt. Taliter

non ſimulat propriè miniſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ, ſed tantùm occultat ejus non adminiſtrationem, qui ſupra peccatorem non diſpoſitum locò formæ abſolutionis pronunciat ſolùm Pater noſter, vel benedictionem vel aliquid aliud impertinens.

Nota 2. Aliam ſimulationem eſſe propriè talem, quæ datur, quando â Miniſtro ponitur materia & forma eſſentialis Sacramenti ſine animo ac intentione illud conficiendi: ut ſi Miniſter ſupra infantem effunderet aquam cum forma Baptiſmi abſque intentione illum Baptizandi, &c. Hæcque ſimulatio eſt duplex: una *formalis*; altera *materialis*. *Formalis* eſt quando Miniſter ponens materiam & formam Sacramenti ſine intentione conficiendi illud, poſitivè ſimul intendit, ut alii credant, ab ipſo verè confici Sacramentum. *Materialis* eſt, quando Miniſter ponens materiam & formam Sacramenti ſine animo illud conficiendi non poſſitivè vult, ut alii credant, confici Sacramentum, proinde non vult poſitivè decipere, quamvìs permittat deceptionem aliorum.

Nota 3. ab Innoc. XI. ſequentem propoſitionem, ordine 29. eſſe proſcriptam: *Urgens metus gravis eſt cauſa juſta Sacramentorum adminiſtrationem ſimulandi.* H. N. ſit:

CONCL. I. Non licet formalis ſimulatio confectionis, vel miniſtrationis Sacramenti, etiam ob metum quemcunque gravem, ac ipſam mortem evadendam. Eſt communis, & certa. Prob. ſimulatio formalis Sacramenti eſt

eſt verum mendacium; ſed mendacium ſemper eſt illicitum: nec licet ex quocunque metu, vel ob quodcunque malum, etiam mortem ipſam evadendam, ùt teſtatur Innoc. III. capit. *ſuper eo. de Uſuris* dicens: *ne pro vita quidem defendenda licitum eſt mentiri :* ergo etiam ſimulatio formalis Sacramenti non licet. Maj. conſtat. Nam omnis ſimulatio formalis continet in ſe verum mendacium, cùm fiat animô fallendi, & ſignificandi aliquid aliud, quàm ſit à parte rei; ùt in propoſito, ſimulans formaliter confectionem Sacramenti, intendit ſignificare aliîs, eſſe reverà confectum Sacramentum, ac ſe habere intentionem conficiendi Sacramentum, quamvìs reverà nullatenus conficiatur, nec ipſe habeat intentionem conficiendi. Neque refert, quòd mendacium fiat verbô, aut nutibûs, vel ſignîs aliîs, dummodo fiat animô fallendi &c.

CONCL. II. Neque ex quocunque metu gravi licet ſimulatio materialis Sacramenti. Ita habet fuſè Gormaz diſp. 5. à n. 347. Viva, & Cardenas in propoſitionem 29. Innoc. XI. & alii contra aliquos alios.

Prob. 1. Quamvìs ſimulatio & æquivocatio materialis tam ſignîs, quàm verbîs facta aliquando juſta ex cauſa liceat, ea tamen nunquam licet, ne ob mortem quidem evadendam, quando ea DEO eſt injurioſa; ſed ſimulatio quoque materialis Sacramenti eſt DEO injurioſa: ergo ea nunquam licet, ne ob mortem quidem

evitandam. Maj. constabit ex exemplis in probatione 2da afferendis. min. prob. injuriosum est DEO Sacramenta non tractare sincerè; sed simulans etiam materialiter, illa non tractat sincerè: ergo. Maj. constat: quia reverentia Sacramentorum exigit, ut non solùm sanctè, sed & sincerè tractentur. *Confirm.* qui simulat etiam materialiter tantùm confectionem Sacramenti, simulat se dispensatorem Mysteriorum Christi, ac se agere seriò in nomine & Persona Christi, & quidem in re gravissima; sed hæc simulare est illudere Christo, quod est maximè injuriosum DEO, & consequenter semper illicitum: ergo.

Prob. 2. Neque metus mortis est causa sufficiens, ut aliquis simulatè tantùm simulatione materiali sinè animo interno adorandi possit thus adolere idolo, aut simulatè tantùm pejerare, vel verba blasphema proferre sine animo interno jurandi, aut blasphemandi: ergo neque metus mortis, aut alius minor est causa sufficiens, ut aliquis possit simulare materialiter confectionem Sacramenti.

Prob. 3. Non licet Sacramentum aliquod administrare sacrilegè, seu in statu peccati mortalis: ergo neque licet illud administrare fictè, & simulatè. Conf. Prob. Sacramentum administrare fictè, vel simulatè est majus peccatum, quàm illud administrare sacrilegè: ergo si illud non licet administrare sacrilegè, multò minùs licebit administrare simulatè. Ant. constat ex *capit. de homine: de celebratione Missa-*

rum:

rum: ubi Innocentius III. de Presbytero, qui ſibi conſcius peccati mortalis, ſimulatè celebravit ac ſuppreſsis verbis conſecrationis, panem & vinum purè ſumpſit, ita loquitur: *Licèt is, qui pro ſui criminis conſcientia reputat ſe indignum, peccet graviter, ſi ſe ingerit irreverenter in illud; graviùs tamen videtur offendere, qui ſic fraudulenter præſumſerit illud ſimulare, cùm ille in ſoliùs miſericordis DEI manus incidat; iſte verò non ſolùm DEO (cui non veretur illudere) ſed populo, quem decepit, ſe adſtringat.*

Prob. 4. Ex propoſitione 29. ab Innoc. XI confixa: in illa enim damnatur non ſolùm ſimulatio formalis, verùm & materialis in Sacramentorum adminiſtratione: ratio hujus eſt, quia in hac propoſitione damnatur omne illud, quod in communi modo loquendi nomine *ſimulationis venit*; ſed in communi modo loquendi nomine *ſimulationis* non ſolùm venit ſimulatio formalis, verùm & materialis: etenim ſacerdos, qui in Miſſa diceret verba conſecrationis ſupra panem ſine intentione conſecrandi, ab omnibus diceretur ſimulâſſe conſecrationem, quamvìs non faceret cum animo decipiendi alios, ſed tantùm oſtendendi, ſe ſcire ritus celebrationis, poſſe rectè pronunciare illa verba. Deinde illa ſimulatio eſt hìc proſcripta, quam aliqui Auctores anteà defenderunt: nam ſententiæ à nullis Auctoribus traditæ non ſolent damnari; atqui nullus anteà auſus eſt aſſerere, quòd liceat in Sacramentis Adminiſtrandis ſimulatio formalis, benè quòd licita

licita ſit materialis ſimulatio: ergo ſimulatio materialis in Sacramentis adminiſtrandis eſt damnata. Adde, quòd propoſitio illa præcipuè ſit profligata ob illuſionem & irreverentiam erga DEUM, quæ ex ſimulatione Sacramentorum ſequitur, quæ ratio etiam pugnat contra materialem tantùm ſimulationem, quæ proinde etiam à ſummo Pontifice eſt damnata, & declarata ùt illicita.

Obji. 1. In dubio cujuscunque Legis debemus ſemper intelligere illud, quod minùs eſt obligatorium; ſed dubium eſt, an ſub damnatione prædictæ propoſitionis comprehendatur ſimulatio materialis; quia eam propoſitio expreſſè non nominat: ergo debemus intelligere, & cenſere, quòd ſimulatio materialis ſub prædictæ propoſitionis damnatione non comprehendatur. Maj. patet ex capit. *in obſcuris de R. J. in 6. in obſcuris quod minimum eſt, ſequimur.* Reſp. T. Maj. N. min. non eſt dubium, ſed clarum, quòd ſimulatio materialis comprehendatur ſub hac damnatione; quia ſub ea comprehenditur ſimulatio, quæ talis eſt ſecundùm communem modum loquendi, & affert irreverentiam DEO &c. ſed talis ſimulatio eſt etiam materials: ergo.

Obji. 2. Per materialem ſimulationem nulla infertur injuria Sacramento: ergo ea ob metum gravem licet. Ant. Prob. Sacramentum non eſt, nec conficitur, dum merè ſimulatur; atqui Sacramento, quod nec eſt, nec fit, non poteſt inferri injuria. R. N. ant. ad prob. N.

min.

min. Sacramento etiam infertur irreverentia, quando ponuntur ejus partes eſſentiales, & impeditur, ne ſit. Ita quoque eſt proli injurius, non ſolùm qui conceptam enecat, ſed etiam, qui adhibendô media ad ejus conceptionem inſtituta, impedit ſolùm, ne concipiatur, ut proinde in nullo caſu licita ſit pollutio. Adde: Licèt non fiat Sacramento injuria, fit tamen DEO Sacramentorum Inſtitutori, dum Illi illuditur.

Obji. 3. Propoſitio damnata & falſa eſt univerſalis, & habet hunc ſenſum: *omnis urgens metus gravis eſt cauſa juſta Sacramentorum adminiſtrationem ſimulandi:* ergo propſitio vera, quæ eſt priori contradictoria, debet eſſe particularis, & habere iſtum ſenſum: *aliquis urgens metus gravis non eſt cauſa juſta ſimulandi Sacramentorum adminiſtrationem.* Ergo juxta hanc damnationem ſolùm verum eſt, quòd aliquis urgens metus gravis v. g. infamiæ non ſit cauſa juſta ſimulandi adminiſtrationem Sacramenti, non autem ſtatim damnatur, & negatur, quòd quilibet metus gravis, etiam urgentiſſimus mortis ſit cauſa juſta & ſufficiens ſimulandi &c ergo ſaltem ex metu urgentiſſimo mortis licet ſimulatio adminiſtrationis Sacramentalis. R. N. Ant. Propoſitio hæc damnata eſt, prout jacet; ſed prout jacet, intelligi poteſt tam univerſaliter, quàm particulariter, adeò ut ſenſus ſit: *omnis urgens metus gravis, item aliquis metus gravis eſt cauſa juſta ſimulandi adminiſtrationem Sacramenti:* ergo etiam in utroque ſenſu tam uni-

universali, quàm particulari damnata est; adeóque etiam propositio negativa universalis propositioni damnatæ particulari contradictoria vera est, quæ sic sonat: *nullus urgens metus gravis, consequenter nec metus mortis est causa justa simulandi administrationem Sacramentoum.* Quòd autem damnatio mox adductam veritatem universalem importet, ratio est: quia motivum damnandi istam propositionem est universale, & procedit pro casu cujuscunque metus, etiam urgentissimi mortis: etenim stante quocunque metu mortis, adhuc per simulationem administrationis Sacramenti fieret injuria DEO, ùt probatum est. Præterea (quod bene notandum est) in damnatione propositionum non attenditur rigor Philosophicus, & Logicus, sed subjecta materia, & causa motiva damnandi, & ex his colligitur, an damnatio sit solùm particularis, vel omnino universalis.

Obji. 4. Ob gravem metum licet matrimonium fictè, seu simulatè inire, & verba contractum significantia proferre sine animo contrahendi: ergo licet in aliquo casu simulare administrationem Sacramenti. Resp. N. Conf. & suppositum, quòd in tali casu habeatur propriè dicta simulatio Sacramenti. Siquidem ad simulationem propriè dictam Sacramenti requiritur, ut ponatur materia & forma Sacramenti à Christo instituta absque intentione tamen faciendi Sacramentum; sed in casu objectionis non poneretur materia & forma matrimonii à Christo instituta; hæc enim est ipse contractus Legitimus, qui non ponitur, si aliquis non

non habet conſenſum & animum contrahendi. Quare ita fictè contrahens ſolùm occultaret adminiſtrationem Sacramenti. Aliud eſſet, ſi fidelis contrahens matrimonium vellet quidem inire contractum matrimonii validum; nollet autem ſimul conficere Sacramentum, eò quòd ſibi conſcius peccati mortalis nollet hoc Sacramentum in ſtatu peccati mortalis ſuſcipere: hic procul dubio peccaret mortaliter propter hanc ſimulationem; quia reverà poneret materiam hujus Sacramenti ſcilicet contractum Legitimum matrimonii, abſque animo conficiendi & ſuſcipiendi Sacramentum. Ita Viva in propoſitionem damnatam 29. n. 12.

CONCL. III. Licet ex gravi cauſa ſimulare Sacramenti adminiſtrationem, ſimulatione impropriè tali, qua tantùm occultatur non adminiſtratio Sacramenti, ſeu nec materia, nec forma per Chriſtum inſtituta ponitur, ſed aliquid impertinens. Viva, La Croix, Cardenas, Gormaz & alii. Prob. 1. quia ad conſervandum illæſum ſigillum Sacramentale licet ſupra pœnitentem non diſpoſitum locô abſolutionis dicere Pater noſter, vel aliquid aliud impertinens. 2. Quia taliter non ſimulatur Sacramentum, cujus nulla pars ponitur, ſed ſimulatur aliquid aliud: ergo. * *

Additio II.

Illationes Practicæ.

** Ex dictis deduces 1. in nullo caſu, neque ob

quod

quodcunque malum evitandum posse dari hostiam non consecratam pro consecrata alicui communicaturo, vel fingenti communionem. Viva in propositionem citatam confixam, La Croix, Herincx, Bosco, & alii. Ratio est: quamvìs in tali casu non simuletur confectio Sacramenti, tamen simulatur verè ministratio, & dispensatio Sacramenti Eucharistiæ; quæ simulatio sine peccato esse non potest; nam est causa Idololatriæ, 1. quia adstantes talem hostiam non consecratam adorant. 2. quia suscipiens saltem committit scienter Idololatriam externam, dum cultu externo debito soli DEO adorat panem non consecratum. Quod utrumque est intrinsecè malum, sicut & intrinsecè malum est, si aliquis, etiam metu mortis adactus, tantùm externum cultum Idolo exhibeat.

Nec evitaret Sacerdos Idololatriam, si ostendatur populo hostia consecrata, & à tergo illius ponatur non consecrata, quæ detur accedenti, & quidem scienti, ne adoret. Nam, ùt rectè dicit Viva, à populo adorantur omnes illæ hostiæ, quæ à Sacerdote ministrantur, & dispensantur, atque adeò hostiæ non consecratæ exhibetur à populo cultus materialiter Idololatricus, ad quem cooperari non potest Sacerdos sinè gravissima causa.

Sed quid, si Sacerdos hostiam quidem consecratam manibûs teneat, dicâtque Corpus Domini nostri JEsu Christi custodiat animam tuam; sed statim illam iterum retrahat, & in pix-

pixidem reponat? Reſpondent Viva, La Croix L. 6. p. 1. n. 160. hoc non eſſe illicitum, ſi per hoc ſcandalum populi, vel infamia hominis non potentis ſe diſponere poſſet caveri: Ratio eſt: quia in ſimili caſu non eſſet ullum periculum Idololatriæ: & aliunde licet etiam peccatoribus dare benedictionem Sacrâ hoſtiâ, & talis formula verborum: *Corpus Domini noſtri JESU Chriſti*, eſt tantùm benedictio, & habet ſe indifferenter ad adminiſtrationem Sacramenti.

Deduces 2. poſſe quidem Confeſſarios, & debere occultare defectum abſolutionis, quando dimittunt pœnitentem indiſpoſitum; ſed nullatenus poſſe ſupra illum proferre verba abſolutoria ſine intentione abſolvendi: quia hoc foret ſimulare Sacramenti adminiſtrationem. Equidem concedo, ſi aut ſigillum Sacramentale eſſet violandum, aut Verba abſolutoria abſque intentione abſolvendi eſſent proferenda ſupra indiſpoſitum; potiùs forma abſolutoria ſinè intentione abſolvendi pronunciari deberet, quàm violari ſigillum. Verùm utrumque hoc incommodum facilè evaditur, ſi aliqua verba impertinentia locò formæ obmurmurentur, v. g. *Pater noſter*, aut dicatur: *ego te non abſolvo*, vel *ego te neutiquam abſolvo*, quamvìs circumſtantes putent, talem Sacerdotem verè abſolvere. Non licet tamen *tò non*, vel *tò neutiquam* ſubmiſſè dicere, ac verba *abſolvo te* alta voce; quia taliter *tò non* ſubmiſſè dictum perinde ſe haberet, ac ſi eſſet mente retentum. Unde tunc eſſet propriè dicta ſimulatio Sacra-

menti, ùt advertit Viva contra Cardenas, & Gormaz, qui duo censent, posse *tò non* vel *neutiquam* subobscurè & reliqua verba absolutionis altè dici, & sic occultari defectum administrationis Sacramenti.

Deduces 3. Sacerdotem, cui mors intentatur, nisi consecret extra Missam, posse submissè recitare aliquam orationem supra panem, vel dicere: *hoc non est corpus meum*, quamvìs circumstantes credituri sint eum consecrare: quia Sacerdos nihil simularet in tali casu circa administrationem Sacramenti, sed tantùm circa orationem vel circa aliqua verba omnino indifferenter, aut impertinenter se habentia ad Sacramentum. Sic etiam peccatô sacrilegii non peccas contra reverentiam Sacramenti, quamvìs fortè ratione scandali, si metu adactus supra jam baptizatum vinum affundas, & dicas: *pax tecum*, quamvìs alii putent, te rebeptizare.

Deduces 4. In propositione 29. ab Innocentio XI. confixa non damnari quidem expressè, & formaliter simulationem susceptionis Sacramenti, reprobari tamen virtualiter. Cardenas in illam propositionem n. 68. Gormaz in eandem à. n. 354. La Croix L. 6. p. 1. n. 157. Pars prima hujus illationis patet; quia propositio damnata solùm loquitur de administratione, non verò de susceptione Sacramenti. 2da pars probatur: quia ex damnatione simulationis rectè infertur, etiam illicitam esse simulationem in susceptione, eò quòd per simulationem

susci-

susceptionis quoque irrogaretur irreverentia Sacramento, & illuderetur Deo, ùt patet in eo, qui simulatè sinè intentione susciperet Baptismum: quod utique gravissimum peccatum foret.

Dices I. Ergo peccat mortaliter, & simulat Sacramentum pœnitentiæ, qui accedit Confessionale sinè animo confitendi, sed cum Confessario tractandi aliquod negotium, ibíque genuflexus loquitur, ac tandem Locò absolutionis recipit benedictionem. Resp. N. Illatum. cùm talis homo loquatur merè indifferentia, & impertinentia ad Confessionem, de quibus etiam independenter à confessione loqui licet, non simulat confessionem, aut Sacramentum pœnitentiæ, quamvìs circumstantes credant eum confiteri.

Dices II. Si Sacerdos aram accedit, & ibi ponit actiones & ceremonias reliquas, solìs verbìs consecratoriis omissìs, peccat, & simulat verè administrationem Sacramenti: ergo etiam accèdens confessionale, & ibi non confitens, sed alia loquens simulat confessionem &c. ℞. n. Conf. Sacerdos aram accedens, ac reliquam Missam dicens, exceptâ solâ consecratione, ideò peccat mortaliter 1mò, quia abutitur ceremoniìs & Sacrìs actionibûs directè ordinatìs ad confectionem Sacramenti, ac simul exteriùs fingit se agere Personam Christi, & Hujus nomine agere, proin Christo illudit. 2. est causa Idololatriæ, quam committit populus, adorandô hostiam non consecratam, & ipsemet Sacerdos sci-

ſcienter committit Idololatriam externam, dum cultu tali externo, qui ſoli DEO convenit, honorat panem non conſecratum. Aſt talia non fiunt, dum aliquis conſilii petendi, vel alterius negotii gratiâ Confeſſarium pro ſacro tribunali ſedentem accedens, cum Ipſo genuflexus loquitur, ac tandem benedictione donatur: nam 1. hìc nullum eſt periculum, vel cauſa Idololatriæ: 2. neque acceſſus ad confeſſionale, & locutio cum Confeſſario &c. ſunt actiones ex ſe directè & determinatè ordinatæ ad confeſſionem, aut Sacramentum pœnitentiæ, ſed potiùs ſunt indifferentes ſecundùm ſe. Cùm enim valde uſitatum ſit, quòd homines tantùm conſilii petendi, vel alterius negotii cauſâ confeſſarium accedant, & cum eo genuflexi loquantur, ac tandem ab eo benedicti remittantur, ideo hæ actiones ex communi uſu non ſunt ſignum determinatum, ſignificans confeſſionem Sacramentalem, ſed potiùs ſunt ſignum indifferens, ſignificans unum è duobus, vel confeſſionem Sacramentalem, vel tractationem alterius negotii: ergo accedens ad confeſſionale, ibíque genuflexus loquens &c. non dat ſignum determinatum confeſſionis, adeóque eam non ſimulat. Ut rectè notat Cardenas in propoſitionem 29. ab Innoc. XI. profligatem n. 73.

Deduces 5. Simulationem propriè dictam materialem eſſe in duplici differentia. Alia eſt, quæ reſpicit objectum aut circumſtantiam vitioſam, quæ non poteſt excuſari à culpa. Talis eſt ſimulatio propriè dicta materialis admini-

ſtra-

ſtr. tionis, aut ſuſceptionis Sacramenti, quæ ſemper habet adjunctam circumſtantiam vitioſam, ſcilicet injuriam erga Deum. Talis etiam eſt quando Catholicus metu mortis adactus ſimularet ſe thus adolere Idolo, quamvìs hoc non faceret ex intentione decipiendi adſtantes, ſed tantùm ideo, ut ſeipſum & alios præſentes poſſet recreare odore thuris: nam adhuc talis ſimulatio haberet annexam circumſtantiam vitioſam cultûs externi Idolo exhibiti. Alia eſt ſimulatîo materialis, quæ reſpicit objectum, & circumſtantiam omnino indifferentem, nihil vitii, vel culpæ continentem, & hæc eſt licita ex rationabili & ſufficiente cauſa. **

DISTINCTIO II.

De Effectibus, ac Neceſſitate Sacramentorum.

QUÆSTIO I.

An, & quomodo Sacramenta conferant gratiam?

SUMMARIUM.

1. *Effectus Sacramentorum duplex, Gratia, & Character.*
2 *Gratia actualis, &*

3. *Gratia habitualis, seu sanctificans, quid?*
4. *Gratia Sacramentalis, quæ? Gratiam conferri ex opere operantis, & ex opere operato, quid?*
5. *Omnia Sacramenta conferunt gratiam ex opere operato non ponentibus obicem.*
6. *Hanc causant non physice, sed moraliter.*
7. *Ratio Conclusionis.*
8. *Sacramenta præter gratiam habitualem conferunt etiam actuales.*
9. *Declaratur inductione de Baptismo,*
10. *Confirmatione,*
11. *Eucharistia,*
12. *Pœnitentia,*
13. *Extrema Unctione,*
14. *Ordine, &*
15. *Matrimonio.*

1. POST explicatam naturam, atque essentiam Sacramentorum novæ Legis progrediendum est ad eorundem effectus declarandos (agendô simul de debita dispositione, ad consequendum effectum gratiæ Sacramentalis requisita) nec non explicandam singulorum Sacramentorum necessitatem. Et quidem, quantùm ad primum attinet, duplex communiter statuitur effectus Sacramentorum, Gratia videlicet, & Character. Horum prior per omnia Sacramenta dignè recipientibus ex opere operato confertur, posterior verò non nisi per Baptismum, Confirmationem, & Ordinem: prout ampliùs in progressu dicetur, in-

incipiendô à gratia Sacramentali, utpote principaliori Sacramentorum effectu.

2. Advertendum, quòd gratia ſupernaturalis generatim dividatur in actualem, & habitualem. *Gratia actualis* eſt aliquod actuale auxilium, DEI quo ipſe hominem ad bene agendum ad & ſalutem ſuam procurandam admonere, &, quantùm eſt de ſe, promovere ſolet: cujusmodi gratia actualis, adinſtar luminis partim illuminantis, partim calefacientis, duo complectitur, videlicet internam illuſtrationem intellectûs, piámque motionem voluntatis, qua quis à DEO illuminatur ad cognoſcendum id, quod eſt agendum, vel fugiendum, & aliqualiter interiùs inſtigatur, & commovetur ad illud agendum, vel fugiendum. Et tales gratiæ actuales (quæ alio nomine *Auxilia DEI actualia* vocantur) ſunt innumeræ bonæ inſpirationes piæque voluntatis affectiones, ſæpiùs nobis liberaliter, & miſericorditer à Domino DEO immiſſæ.

3. *Gratia habitualis* eſt habitus gratiæ ſanctificantis, per quam homo formaliter ſanctus, juſtus, Deóque gratus redditur, etiam dum liberè nihil operatur. Et hæc dicitur etiam *Gratia juſtificans*, ſeu *ſanctificans*: quia eſt unica formalis cauſa juſtificationis impii, utì docet Concilium Trid. *Seſſ.* 6. *cap.* 7. atque expellit formaliter ab homine omne peccatum mortale, cum quo defacto eſt incompoſſibilis, ſimúlque conſtituit hominem eſſe Filium DEI adoptivum ac hæredem viæ æternæ, ſi in ea finaliter decedat, ſeu moriatur.

4. Cæterùm omnis ea, gratia, quæ virtute Sacramentorum confertur homini ex opere operato, dicitur *Gratia Sacramentalis*, sive deinde illa sit gratia quædam actualis, sive habitualis. Dicitur, *ex opere operato:* nam, quando homini datur gratia propter propria sua merita, devotionem, actúsque virtuosos, dicitur talis gratia conferri ipsi *ex opere operantis*: Ea verò gratia, quæ virtute Sacramentorum homini ritè dispositο ultra gratiam suæ devotioni, actibúsque virtuosis correspondentem ex meritis Christi confertur; dicitur conferri *ex opere operato*: qui modus ex opere operato conferendi gratiam dignè, seu absque obice peccati mortalis recipientibus Sacramentum, est proprius Sacramentorum. Et dicitur, *ex opere operato;* quia ob infallibilem promissionem Divinam ea gratia confertur ex meritis Christi, ac virtute Passionis suæ, quæ jam sunt *opus operatum*. His suppositis, sit

5. CONCL. I. Omnia novæ Legis Sacramenta conferunt ex opere operato gratiam dignè sumentibus, seu non ponentibus obicem. Ita de Fide; éstque non solùm in Symbolo Niceno decretum per illa verba, *Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum*, sed etiam novissimè clariùs, & loquendô generatim de omnibus Sacramentis, definitum in Concilio Trid. *Sess. 7. can. 6.* his v rbis: *Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam significant, aut gratiam ipsam non po-*

nent-

nentibus obicem non conferre &c. anathema ſit.

6. CONCL. II. Sacramenta gratiam illam, quam conferunt ex opere operato, non cauſant phyſicè, ſed moraliter, id eſt, cauſant gratiam in tantùm, quatenus ex divina inſtitutione, & pacto, quod in eorundem inſtitutione Chriſtus inivit cum genere humano, ſunt ſignum infallibile, Deum efficaciter movens ad producendam gratiam, quam ſignificant, intuitu meritorum ac paſſionis Chriſti in animabus dignè ſuſcipientium Sacramentum. Ita Scotus *4. diſt. 1. q. 4. & 5.* cum Scotiſtis, ac plures alii Theologi quamvìs nonnulli oppoſitum teneant, aſſerentes, Sacramenta gratiam etiam phyſicè cauſare, quod poſtmodum diverſimodè explicant.

7. Probatur Concluſio ex eo: quia Sacramenta quà talia ſùnt quid morale; ergo etiam erunt cauſæ duntaxat morales, & non phyſicæ ipſius gratiæ. Antecedens patet; quia Sacramenta dependent ſolùm ex inſtitutione Chriſti, à qua, & meritis ejusdem Chriſti Domini totam ſuam vim, atque efficaciam cauſandi habent. Conſequentia probatur: quia modus operandi ſequitur modum eſſendi, eíque conformatur; ergo, cùm Sacramenta quà talia ſint quid morale, etiam erunt tantùm cauſæ morales ipſius gratiæ: eatenus videlicet, quatenus ex inſtitutione Chriſti, ac virtute meritorum, ejus ſunt ſignum efficax, atque infallibiliter movens DEUM ad cauſandam gratiam in ritè ſuſcipientibus Sacramentum. Accedit, quòd om-

omnes auctoritates SS. Patrum, & Conciliorum, asserentium, quòd Sacramenta causent gratiam, optimè solventur per causalitatem eorum moralem.

8. CONCL. III. Per Sacramenta novæ Legis dignè recipientibus non tantùm confertur gratia habitualis, seu sanctificans, sed præter eam virtute Sacramentorum præstantur hominibus alia specialia gratiæ actualis auxilia, opportuna ad consequendos proprios fines singulorum Sacramentorum. Ita Theologi communiter. Ratio est: quia singula Sacramenta sunt à DEO instituta ob speciales suos fines; ergo etiam oportet: ut conferant specialia auxilia gratiæ actualis, quibus homo juvetur ad fines illos consequendos.

9. Hinc, quia per Baptismum spiritualiter regeneramur, ac in Christo vivere, ejusdémque Fidem profiteri incipimus, postmodum per alia Sacramenta juvamur ad hanc vitam spiritualem conservandam, & ad superandas varias difficultates in ea occurentes, prout declarabitur discurrendô de singulis Sacramentis.

10. Sic per Confirmationem, per quam roboramur, & confortamur ad fortiter confitendam Fidem in Baptismo susceptam, præter gratiam habitualem dignè sumentibus, conferuntur tempore opportuno specialia gratiæ actualis auxilia, ad constanter in Fide perseverandum, & quidem majora, quàm conferuntur virtute solius Baptismi.

11. Similiter per Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, quod est cibus spiritualis animæ,

mæ, conferuntur ſpecialia ſubſidia actualis gratiæ pro conſervatione vitæ noſtræ ſpiritualis, non minùs, ac cibus corporalis vitam alit, & conſervat corporalem. Unde juvat hoc Sanctiſſimum Sacramentum ad refrænandas inordinatas paſſiones, utputa iræ, invidiæ, luxuriæ &c. præbendô multas particulares gratias auxiliantes, quibûs debilitatur, atque moderatur prava inclinatio ad peccatum: ſimúlque idem Auguſtiſſimum Sacramentum confert complura auxilia excitantia, & concomitantia gratiarum actualium ad exercenda opera vitæ ſpiritualis, & diverſarum virtutum; ſicut cibus corporalis præbet vires ad exercendos actus vitales corporis.

12. Sicuti autem in vita corporali neceſſe eſt habere remedium contra morbum, ùt, ſi quis in morbum inciderit, ſanetur, ita in vita noſtra ſpirituali tale remedium, & quidem multò fortius eſt Sacramentum Pœnitentiæ, quo non ſolùm morbi, ſed & ipſa mors animæ curatur, dum virtute ejus à morte ſpirituali, per peccatum mortale inducta, reſurgimus.

13. Sequitur Extrema Unctio, præter augmentum gratiæ habitualis conferens homini dignè recipiendi ſpecialia auxilia, quibûs infirmus juvatur ad fortiùs reſiſtendum tentationibus in extremo vitæ articulo occurentibus: ſimlúque is in ſua infirmitate alleviatur, quantùm prodeſt ſaluti animæ ſuæ; juxta illud *Jacobi c. 5. Ungentes eum oleo in Nomine Domini, & oratio fidei ſalvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, ſi in peccatis ſit, remittentur ei.*

14.

14. Per Sacramentum Ordinis, quod respicit totam Ecclesiam in suo statu Hierarchico conservandam, atque ut sua singulis ministeria ad legitimum gubernamentum hujus Ecclesiasticæ Reipublicæ destinentur, conferuntur Ordinato pariter quædam specialia auxilia ad digne adimplenda ministeria sacra cuilibet Ordini annexa.

15. Tandem per Matrimonium, quo fit legitima propagatio generis humani ad DEI cultum, & conservationem Ecclesiasticæ Republicæ, ut id honestè ac decenter fiat, dantur conjugibus Christianis specialia gratiæ auxilia ad piè degendam vitam conjugalem, ac sustinenda ejus onera, prolèmque rectè ac devotè educandam. Cæterùm hujusmodi specialia gratiæ auxilia, plura vel pauciora, conferuntur dignè suscipientibus Sacramentum juxta majorem, vel minorem eorundem dispositionem, ac capacitatem, ùt ampliùs dicetur *Quæst. seqq. num.* 25.

QUÆSTIO II.

An omnia Sacramenta conferant primam gratiam, aut æqualem in inæqualiter dispositis?

SUMMARIUM.

16. *Sacramenta mortuorum, &*
17. *Sacramenta vivorum, quæ?*

18. *Gra-*

16. ADVERTDNDUM, quòd Sacramenta communiter dividantur in Sacramenta vivorum, & mortuorum. *Sacramenta mortuorum* sunt duo, videlicet Baptismus, ac Pœnitentia: quæ duo ideò sic dicuntur, quia per se (ist est, ex vi primariæ institutionis suæ) sunt instituta ad conferendam primam gratiam, seu ad præbendam vitam spiritualem iis, qui per peccatum mortale spiritualiter fuerunt mortui, quæ non confertur, nisi mediante gratia sanctificante.

17. *Sacramenta vivorum* sunt alia quinque: quæ ideò sic appellantur, quia per se loquendô supponunt animam suscipientis jam esse constitutam in gratia sanctificante; quæ est vita animæ. Unde, ut quis ritè suscipiat unum horum Sacramentorum, requiritur, quòd sit in statu

ſtatu gratiæ (ſaltem quantùm bona fide, ac inſpectâ propriâ ſuâ conſcientiâ exiſtimat) quod non requiritur ad Sacramenta mortuorum; hæc enim ab exiſtente in peccato mortali, præmiſſa ſola attritione, ritè ac fructuosè recipiuntur. Quod ut clariùs intelligatur,

18. Advertendum ulteriùs, quòd gratia habitualis, ſeu ſanctificans (de qua *n. 3.* jam dictum) communiter dividatur in primam & ſecundam. *Gratia habitualis prima* aliud non eſt, quàm illa prima gratia ſanctificans, quam homo in primo ſuæ juſtificationis inſtanti acquirit, ac per quam formaliter ab eo expellitur peccatum mortale. *Gratia ſecunda* dicitur omne augmentum gratiæ ſanctificantis: unde omnis illa gratia habitualis dicitur eſſe gratia ſecunda, quæ infunditur homini jam priùs juſtificato, ac habenti in ſe aliquem gradum gratiæ. Sic, dum peccator per Pœnitentiam juſtificatur, illa gratia habitualis, quam is in primo ſuæ juſtificationis inſtanti acquirit, dicitur *Gratia prima*: omnis autem gratia poſterior, quam virtute bonorum operum ſubſequentium, vel Sacramentorum dignè receptorum ulteriùs acquirit, dicitur *Gratia ſecunda*: eò quòd ſit augmentum prioris, ac ſecundô primùm locô acquiratur. His prænotatis, ſit

19. CONCL. I. Baptiſmus, & Pœnitentia, quæ dicuntur *Sacramenta mortuorum*, per ſe, ac ex vi ſuæ primariæ inſtitutionis conferunt primam gratiam ſanctificantem; quamvìs, ſi hæc jam præfuerit in anima, per accidens conferant ſolùm augmentum gratiæ. Ita commu-

nis

nis Theologorum. Ratio primæ partis eſt: quia Baptiſmus primariò, & principaliter eſt inſtitutus à Chriſto Domino in ordine ad remiſſionem peccati originalis; Sacramentum autem Pœnitentiæ in ordine ad remiſſionem peccati mortalis poſt Baptiſmum commiſſi: atqui talium peccatorum remiſſio non fit absque infuſione primæ gratiæ ſanctificantis; ergo dicta Sacramenta per ſe conferunt primam gratiam.

20. Altera pars ex eo patet, quia prædicta Sacramenta dignè recepta conferunt ſuſcipientibus ex opere operato gratiam ſanctificantem; ergo, ſi recipiens jam priùs eſt juſtificatus, non poſſunt primam, ſed duntaxat ſecundam gratiam conferre, hoc eſt, augmentum primæ gratiæ ſanctificantis tribuere.

21. CONCL. II. Reliqua quinque novæ Legis Sacramenta, videlicet Confirmatio, Euchariſtia, Extrema Unctio, Ordo, & Matrimonium per ſe, ac ex vi ſuæ primariæ inſtitutionis non conferunt primam gratiam, ſed principaliter inſtituta ſunt ad conferendam ſecundam gratiam, ſive augmentum ejus. Ita communis. Hac enim de cauſa ea appellantur Sacramenta vivorum, ac præſupponunt vitam animæ, quæ habetur per inexiſtentem gratiam ſanctificantem.

22. Hinc ſequitur, quòd, ſi quis ſcienter in peccato mortali exiſtens, accedat ad unum illorum quinque Sacramentorum cum ſola attritione cognita, ipſe non ſolùm per ſuſceptionem talium Sacramentorum non juſtificetur, neque recipiat primam gratiam (quod tamen fieret virtute Sacramenti Baptiſmi in necdum baptizatis,

&

& Pœnitentiæ in relapsis post Baptismum, prævia attritione recepti) sed potiùs de novo gravissimè peccet, atque committat peccatum Sacrilegii.

23. CONCL. III. Nihilominus prædicta quinque Sacramenta vivorum per accidens quandoque possunt conferre primam gratiam. Ita communis Theologorum, demptô Sacramentô Eucharistiæ, de quo, cùm sit institutum per modum cibi & potus, qui mortuis non prodest, nonnulli Theologi tenent oppositum. Declaratur inprimis Conclusio. Sic etenim, si quis bona fide existîmet, se esse in statu gratiæ, cùm tamen reverà habeat occultum peccatum mortale, cujus non recordatur, & cum sola attritione accedat ad unum Sacramentum vivorum, illúdque recipiat, talis vî Sacramenti justificatur, ac recipit primam gratiam, saltem per accidens. Probatur hoc, simulque posita Conclusio. Quia juxta Concilium Trident. *Sess. 7. can. 6. & 7.* omnia Sacramenta novæ Legis habent vim conferendi gratiam non ponentibus obicem, atqui talis homo bona fide accedens, & cum attritione de commissis suis peccatis jam non ponit obicem; ergo. Minor patet in Sacramento Baptismi, & Pœnitentiæ: simúlque ex eo, quia ob suam bonam fidem nullius peccati mortalis sibi conscius est: ergo recipiet gratiam vî Sacramenti: hæc autem, cùm nulla prior infuerit, non secunda, sed prima gratia sanctificans erit.

24. Dicitur notanter in Conclusione *per accidens quandoque &c.* siquidem ab hisce Sacramentis vivorum, in casu posito, per accidens tan-

tantùm confertur prima illa gratia ſanctificans, eò quòd ipſa per ſe & primariò à Chriſto Domino non ſint inſtituta ad primam conferendam, ſed ſolùm hanc conferre poſſint in caſu extraordinario, & accedente bona fide ſuſcipientis, putantis ſe eſſe in ſtatu gratiæ, cùm tamen non ſit ob occultum peccatum mortale: quod totum fit per accidens.

25. CONCL. IV. Sacramenta ejusdem rationis conferunt majorem gratiam magìs diſpoſito, quàm alteri minùs diſpoſito: & quidem major illa gratia confertur magìs diſpoſito partim ex opere operantis, ac virtute illius boni motus interioris, quo facta eſt major ejusmodi diſpoſitio; partim vì Sacramenti atque ex opere operato. Prima pars eſt certa, ac extra controverſiam: nam utique major illa diſpoſitio ac præparatio promeretur majorem gratiam ex opere operantis; cùm hoc ipſum generaliter fiat in omnibus piis actibus juſtorum.

26. Alteram partem Concluſionis, quòd etiam vì Sacramenti, ſícque ex opere operato conferatur major aliqua gratia magìs diſpoſito, ait Suarezius *part. 3. tom. 3. diſp. 8. ſect. 5. concl. 3.* eſſe communem Theologorum ſententiam; & colligitur ex Concilio Trident. *Seſſ. 6. cap. 7.* dicente, quòd in juſtificatione, quæ fit in Baptismo *Juſtitiam recipiat unusquisque ſuam ſecundùm menſuram, quam Spiritus Sanctus partitur ſingulis, prout vult, & ſecundùm propriam cujusque diſpoſitionem & cooperationem;* ergo ſi Sacramenta conferunt

 gra-

gratiam secundùm propriam cujusque dispositionem, & cooperationem, conferunt majorem magìs disposito, quàm minùs disposito. Accedit ratio desumpta ex congruentiis. Siquidem videtur spectare ad suavem DEI providentiam, ac sapientem, justissimámque distributionem, ut meliùs disposito virtute Sacramentorum major conferatur gratia: simúlque fuit hoc expediens, ut homines excitarentur ad recipienda Sacramenta cum majori devotione, ac reverentia, propter spem majoris fructus spiritualis.

QUÆSTIO III.

Qualis requiratur dispositio ad fructuosè recipienda Sacramenta, & præsertim SS. Eucharistiam?

SUMMARIUM.

27. *Ad Sacramenta mortuorum recipienda sufficit attritio de peccato mortali.*
28. *Pro Sacramentis vivorum requiritur status gratiæ.*
29. *Corollarium.*
30. *Ad dignam Eucharistiæ receptionem debet præmitti Confessio de peccato mortali.*
31. *Textus notabilis Concilii Trid. circa hoc.*
32. *Mandatum ejus celebrantibus injunctum* quamprimùm confitendi.
33. *Hoc ly* Quamprimùm confiteatur, *quid importet?*

34.

27. CONCL. I. Ad recipienda Sacramenta mortuorum, nempe Baptiſmi & Pœnitentiæ, requiritur in adultis, conſcientiam peccati mortalis habentibus, contritio, vel ſaltem attritio. Ita communis Theologorum: atque deſumitur ex Concilio Trident *Seſſ.* 14. *cap.* 4. ubi dicitur: *Docet prætereà ſancta Synodus, etſi Contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominem* DEO *reconciliare, priusquàm hoc Sacramentum* (Pœnitentiæ) *actu ſuſcipiatur: ipſam nihilominus reconciliationem ipſi Contritioni ſine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non eſſe adſcribendam. Illam verò Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccati excludat cum ſpe veniæ, declarat donum* DEI *eſſe &c. Et quamvis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad* ju-

justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad DEI gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit. Hactenus Concilium.

28. CONCL. II. Ad recipienda ritè & fructuosè Sacramenta vivorum, qualia sunt alia quinque, requiritur per se loquendô status gratiæ. Patet hoc totum ex dictis *Quæst. præced. n. 21. & 22.*

29. Unde, si quis sit sibi conscius peccati mortalis, & velit suscipere Sacramentum Confirmationis, extremæ Unctionis, Ordinis, vel Matrimonii, tenetur is priùs vel per actum Contritionis perfectæ, vel per præmissam Confessionem, ac susceptum saltem cum Attritione Sacramentum Pœnitentiæ, se in statum gratiæ restituere. Et quidem ob majorem difficultatem in elicienda perfecta contritione communiter solet præmitti, atque, ut præmittatur, suaderi Confessio Sacramentalis, quamvìs in dictis quatuor Sacramentis jam sufficeret Contritio perfecta. Verùm loquendô de Eucharistia, sit

30. CONCL. III. Ad dignam Augustissimi Eucharistiæ Sacramenti susceptionem, quando quis sibi conscius est alicujus peccati mortalis, omnino requiritur, ut præmittatur Confessio Sacramentalis de tali peccato mortali habitâ copiâ Confessarii, nec sufficit contritio. Ita communis; atque desumitur ex verbis Apostoli *1. Corinth. 11.* ubi de suscepturis hoc SS. Sacramentum ait: *Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat:*

bat: qui enim manducat, & bibit indignè, judicium sibi manducat, & bibit, non dijudicans Corpus Domini.

31. Id ipsum expressè declarat Concilium Trid. *Sess.* 13. *cap.* 7. *can.* 10. Verba ejus in cit. *cap.* 7. sunt sequentia, ac bene notanda. *Quare communicare volenti revocandum est in memoriam ejus præceptum: Probet se ipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse; ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvìs sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat. Quod à Christianis omnibus, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hoc sancta Synodus perpetuò servandum esse decrevit, modò non desit illis copia Confessoris: quòd si necessitate urgente Sacerdos absque prævia Confessione celebraverit, quamprimùm confiteatur.* Hactenus Concilium.

32. Notent hoc bene Sacerdotes, quotidie vel saltem sæpiùs per hebdomadam celebraturi, simúlque sciant, cùm circa ultima citati Concilii verba, *Quamprimùm confiteatur*, diversæ inter Theologos fuissent subortæ sententiæ, atque interpretationes, Alexandrum VII. sequentes duas Propositiones damnâsse. Prima, & ordine 38. sic habet; *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti, sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quamprimùm, est consilium, non præceptum.* Secunda, & ordine 39. sic sonat: *Illa particula, Quamprimùm*

mùm intelligitur, cùm Sacerdos suo tempore confitebitur. Verùm occasione præmissorum,

33. Quæres. Quid per ly *Quamprimùm confiteatur*, in citatis verbis Concilii Trident. intelligatur? Resp. I. Quantùm ad dictam clausulam explicandam, olim variæ extiterunt sententiæ: nam nonnulli eam explicârunt in sensu apertè enervante vim præcepti, prout liquet ex relatis duabus Propositionibus damnatis: alii econtra mandatum illud intellexerunt in toto rigore, quasi statim post Missam teneatur Sacerdos celebrans, si possit, confiteri. Et hæc posterior sententia utique in praxi saluberrimè practicatur, ut sic conscientiæ, & puritati Sacerdotum celebrantium ampliùs consulatur; eò præsertim, quia Rubricæ Missalis *Tit. de Defectibus dispositionis animæ*, sic habent: *Si quis autem in casu necessitatis non habens copiam Confessoris, in peccato mortali absque contritione celebret, graviter peccat. Secùs, si conteratur: debet tamen, cùm primùm poterit, confiteri.* Verùm hic rigor, etsi in specialibus circumstantiis sit observandus, non tamen semper sub præcepti districtione obligare videtur, sed opus est distinctione. Hinc

34. Resp. II. Quando hodie post Missæ Sacrificium præmissa contritione, ùt supra, peractum: occurit copia Confessarii, & non sit certum, an sequenti die, quo rursùm celebrare teneberis, sis habiturus copiam Confessarii, teneris hodie confiteri. Ita Lugo *dist. 14. de Eucharist. sect. 7. num. 162.* Herincx *disp. 6. de Eucharist. quæst. 6, num. 81.* rectè hoc extendens

dens ad caſum, quando ſequentî triduô non putatur adfutura occaſio confitendi; & alii. Ratio eſt: quia neglecta iſthac copia confitendi, vel daretur nova cauſa iterum celebrandi ſineConfeſſione,vel non confitendi *quamprimum*; atqui horum utrumque directè eſt contra finem, atque intentum Concilii Trident.; ergo.

35. Reſp. III. Seclusîs prædictîs & aliîs ſpecialibûs circumſtantiîs, ac ſi quis intereà non eſt denuo celebraturus, ſive communicaturus, memorato præcepto Eccleſiaſtico Concilii Tridentini ſatisfacere videtur, qui intra triduum confitetur. Ita Herincx ibidem, aſſerens, cit. ly *quamprimùm confiteatur*, hoc modo communiùs explicari, Lugo, Sannig, & alii. Ratio eſt: quia hujusmodi dictio eſt moraliter, & civilî modô intelligenda: neque ly *quamprimùm* aliud importare videtur, quàm ly *illico*, quod in Jure (niſi secùs ſubjecta materia expoſtulet) ad triduum extenditur *arg. l. Cùm ſpecialis. C. de Judiciis* ibi: *Illicò autem, id eſt, intra triduum proximum ſine ulla dilatione.* Et *L. ult. C. de Errore Advocat.* ibi: *Palam ex continenti, id eſt, triduô proximô.* cum concordantiis.

36. Quæritur II. Quid juris, quando quis jam ſemel confeſſus eſt, ſed inculpabiliter oblitus alicujus peccati mortalis? Reſp. Per ſe loquendô, ac ſeclusîs ſpecialibûs circumſtantiîs, quæ ipſum excuſare poſſunt, talis obligatur confiteri peccatum mortale necdum in Confeſſione depoſitum, antequam communicet, vel celebret. Ita Reginaldus *lib. 25. n. 105.* He-

Herincx *loc. cit. n. 75.* & Lugo *n. 151.* addens, talem, si est Sacerdos celebrans in casu necessitatis prævia contritione, etiam comprehendi sub præcepto Concilii Trid. ad *quamprimùm* postea confitendum: quamvìs nonnulli apud Henriquez *lib. 8. cap. 46.* teneant oppositum, eò quòd talis jam sit justificatus per Confessionem præviam; quorum sententiam speculativè loquendô non esse improbabilem censet etiam Joan. Bosco *part. 2. Theolog. Sacrament disp. 4. sect. 10. Concl. 7.* Sed quidquid de hoc incidentali sit, respiciendô directè resolutionem ad hoc quæsitum, Ratio nostræ responsionis est: quia præceptum præmittendæ Confessionis ante Communionem non obligat ad quomodocunque confitendum, sed simpliciter ad confitenda omnia peccata mortalia, quorum quis sibi conscius est.

37. Nec obstat, quòd talis vî Sacramenti Pœnitentiæ jam sit iustificatus, eíque saltem indirectè remissum peccatum mortale, ob ignorantiam invincibilem, aut inculpatam oblivionem non confessum. Respond. enim, omnia peccata mortalia, quorum quis sibi conscius est, ante Sacram Communionem directè subjicienda esse clavibus Ecclesiæ, habitâ copiâ Confessarii; prout indicat Concil. Trid. *loc. cit.* allegans verba Apostoli *1. Corinth. 11.* Ex quibus communior Doctorum infert, hoc esse præceptum Juris Divini, & non tantùm Ecclesiastici: unde non sufficit sola absolutio indirecta. Et revera, si quis pro prima vice posset in dicto casu communicare, vel etiam cele-

celebrare, posset etiam pro secunda & tertia vice, imò toties, quoties vellet, idipsum facere absque nova prævia Confessione, donec incidat in novum peccatum mortale: quod planè repugnat communi sensui Fidelium.

38. Dicitur notanter *n. 36. per se loquendô, ac seclusîs specialibûs circumstantiîs* nam, si quis non ampliùs habeat copiam Confessarii, urgeàtque necessitas celebrandi, vel communicandi; aut siquis jam ad linteum communicantium positus recordetur peccati mortalis, quod oblitus erat confiteri, nec inde sine nota vel scandalo gravi ampliùs recedere possit, talis non peccat communicandô. Et hoc, etiamsi non eliciat de novo contritionem: quia peccatum illud jam est remissum, saltem indirectè, vî præviæ Confessionis bona fide peractæ; simúlque talis à facienda nova Confessione excusatur ob defectum Confessarii.

39. Quòd si verò vel non desit copia Confessarii, vel saltem non urgeat necessitas celebrandi, aut communicandi, stante conscientia peccati mortalis necdum confessi abstinendum erit à celebratione, vel Communione, donec præmittatur Confessio; ut notat Scotus *4. dist. 9. quæst. un.* Navarrus *cap. 21. Manual. num. 49.* & communis.

40. Censetur autem deesse copia Confessarii, quando vel absolutè deest, cui possit Confessio fieri: vel quando is ex malitia, aut alio capite non vult, vel non potest audire Confessionem, aut quia caret jurisdictione, vel etiam, quando pœnitens rationabiliter timet sibi grave detri-

mentum, utputa revelationem Sigilli, vel aliud notabile damnum à Confessario inferendum & hujusmodi.

41. Quantùm autem Confessarius debeat distare, ut censeatur ejus esse defectus, non potest certa regula statui, sed id desumendum est à variis circumstantiis, prudentî judiciô ponderandis. Generatim duntaxat dici potest, tunc deesse copiam Confessarii, quando ob infirmitatem, difficultatem itineris, brevitatem temporis, vel alia occurentia negotia, aut hujusmodi, sine gravi incommodo, hìc & nunc haberi non potest. Ita Lugo *n. 82. & seqq.* Herincx *n. 80.* Reginaldus *n. 108.* & alii.

42. Quæritur III. An hoc præcepto confitendi *quamprimùm* teneatur Laicus, qui in casu necessitatis communicavit sine Confessione, sed cum contritione? Resp. negativè. Ratio est; quia præceptum confitendi *quamprimùm* Sacerdotibus, ùt supra, celebrantibus incumbens, non est Juris Divini (nam præceptum Divinum non obligat ad confitendum post Communionem, sed ante eam, dummodò habeatur occasio confitendi) sed est præceptum merè Ecclesiasticum, jure novo Concilii Trident. celebrantibus impositum; atqui Concilium Trid. nullam facit mentionem Laicorum, sed duntaxat Sacerdotum celebrantium; ergo ejus præceptum non est extendendum ad Laicos. Ita Bonacina *dist. 4. de Eucharistia quæst. 6. punct. 1. n. 37. & 40.* hoc etiam extendens ad Sacerdotem in casu necessitatis more Laico-

rum

rum communicantem, cùm Tridentinum loquatur ſolùm de Sacerdotibus celebrantibus. Suarez, Reginaldus, aliique, quamvìs non deſint oppoſitum tenentes.

43. Quæritur IV. Utrùm Sacerdos malitioſè celebrans in ſtatu peccati mortalis teneatur vî præfati præcepti ad confitendum quamprimùm? Reſp. negativè: nam hìc non celebravit urgente neceſſitate, atque præmiſſa contritione (de quo caſu loquitur Concilium Trid.) ſed ex malitia; ac proinde celebrandô jam graviſſimè peccavit. Bonacina *ibidem n. 38.*

QUÆSTIO IV.

De Charactere: ubi & de Sacramentis cum Fictione ſuſceptis.

SUMMARIUM.

44. *Ratio Ordinis.*
45. *Character, quid?*
46. *Tria Sacramenta imprimunt Characterem;*
47. *Et cur hæc?*
48. *Videlicet Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo,*
49. *Et non alia imprimunt Characterem.*
50. *Character nec in morte deletur.*
51. *Corollarium notabile.*
52. *Fictio in propoſito, quid?*
53. *Fictio negativa, & poſitiva, quæ?*

54. Bap-

44. POST explicatum principalem Sacramentorum effectum, qui est Gratia, pergendum ad alterum ipsorum effectum minùs principalem, qui est Character. De quo loquendô, sit

45. CONCL. I. *Character*, quantùm ad propositum, est signum spirituale, impressum à DEO animæ suscipientis Sacramentum non iterabile. Ita Scotus *4. dist. 6. quæst. 9.* éstque in re communis. Ejus frequens mentio est apud SS. Patres, ac etiam in S. Scriptura, ùt *2. Chorinth. 1. Qui unxit nos DEUS, qui & signavit nos.* Et *Ephes. 1. In quo signati estis Spiritu promissionis sancto.*

46. CONCL. II. Tria sunt Sacramenta, quibus talis Character indelebilis imprimitur, videlicet Baptismus, Confirmatio, & Ordo: quæ proinde Sacramenta iterari non possunt. Ita de Fide; habeturque definitum in Concilio Florentino, *in Decreto Unionis*, ac novissimè in Trident. *sess. 7. can. 9.* hîs verbîs: *Si quis dixerit, in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione, & Ordine, non imprimi Characterem in anima, hoc est signum quoddam spirituale & indelebile, unde ea iterari non possunt: anathema sit.*

47. Cur

47. Cur autem hæc tria Sacramenta imprimant Characterem, & non alia quatuor, cauſa primaria eſt voluntas DEI, ac Chriſti ita inſtituentis, quæ nobis ſufficienter conſtat ex perpetua traditione, atque auctoritate Eccleſiæ. Accedit congruentia, quam Doctor Subtilis *4. diſt. 6. q. 10.* deſumit ex politia humana, in qua diverſi Miniſtri, in familia cujuspiam magni Principis conſtituti, diversîs, certîsque inſigniîs notantur, quibûs eorum munus dignoſcatur, atque ipſi inter ſe aſſimilentur, & ab aliis diſtinguantur: unde congruum fuit, ut ſimile quid fieret in Aula Summi Regis Chriſti JESU.

48. Hinc, quia per Baptiſmum aſſumitur quis in Familiam, ſeu Eccleſiam Chriſti, ejúsque Servus incipit eſſe, accipit is in anima ſua Characterem, quo denotatur eſſe Servus Chriſti, & convenit cum reliquis Chriſtianis, differt autem ab Ethnicis, & Judæis. Idem contingit in Confirmatione, qua quis inungitur in Militem Chriſti ad fortiter defendendam, & confitendam Fidem ejus: atque in Sacramento Ordinis, quo quis deputatur in Ducem ac unum ex Magiſtratu Familiæ Chriſti, ſeu Diſpenſatorem Myſteriorum DEI.

49. Quia verò per reliqua Sacramenta non deputatur homo ad ſpeciale munus in Eccleſia, ſeu Familia Chriſti peragendum (ſicut neque id accidit in Familia terreni Regis, ex eo, quòd quis comedat & bibat, aut ipſi offenſo reconcilietur vel à morbis curetur, aut per generationem perſonas in ejus Familia multi-

plicet)

plicet) hinc congruum fuit, ut reliqua quatuor Sacramenta Characterem non imprimerent.

50. CONCL. III. Character, qui per prædicta tria Sacramenta imprimitur, ita est signum indelebile impressum animæ suscipientis, ut neque in morte hominis deleatur. Ita communis. Ratio est: quia alioquin à SS. Conciliis Generalibus non posset dici absolutè esse *Signum indelebile*. Hinc

51. Infertur, quòd Character Sacramentalis remaneat in animabus Beatorum in Cœlis existentium, & quidem ad majorem eorundem gloriam, saltem accidentalem. Quinimò remanet quoque in animabus damnatorum, quamvìs ad majorem ipsorum confusionem. Infertur ulteriùs, si quis ritè baptizatus, confirmatus, aut Ordine v. g. Sacerdotali initiatus moriatur, atque miraculosè à mortuis resuscitetur, eundem non posse ampliùs licitè, aut valide baptizari, confirmari, aut denuo in Sacerdotem ordinari; remanet enim in ejusdem anima Character indelebiliter, unde nec dicta Sacramenta ampliùs reiterari possunt. Sed occasione dictorum, & quoad alteram partem Quæstionis

52. Quæres. Utrùm Sacramenta, præsertim imprimentia Characterem, & fictè suscepta, recedente fictione conferant suum effectum gratiæ? Ubi notandum, quòd *Fictio* hìc non accipiatur pro defectu interioris intentionis suscipiendi Sacramentum: ùt si quis simulatè accedens permitteret se exteriùs aquâ ablui,

inte-

interiùs autem nollet suscipere Baptismum. Certum quippe est, tale Sacramentum invalidè suscipi, ob defectum intentionis, ac proinde Baptismum sic susceptum nec imprimere Characterem, nec unquam posteà habere effectum gratiæ ex opere operato consequendæ. Igitur in proposito, juxta receptam phrasin Theologorum, *Fictio* accipitur pro indispositione recipientis, effectum Sacramenti impediente, dum cæteroquin Sacramentum est validum. Nam etiam ille, qui suscipit Baptismum v. g. cum vera intentione, sed sinè debita dispositione, committit quamdam fictionem, dum exteriùs ostendit, se recipere Sacramentum cum legitima dispositione, qua tamen interiùs caret. Unde de tali verificatur illud *Sapient. 1. Spiritus Sanctus disciplinæ effugiet fictum.*

53. Porrò hujusmodi *Fictio*, seu indispositio recipientis, atque obex impediens effectum Sacramenti adhuc duplex esse potest. Una *negativa*, & absque peccato: ùt dum quis ad Sacramentum accedit indispositus, hoc tamen invincibiliter ignorat, atque ideo in ejus receptione non peccat. Alia *positiva*, & cum peccato: ùt cùm quis scienter recipit Sacramentum indispositè, sicque illud recipiendô peccat. Hoc prænotato,

54. Resp. I. Baptismus fictè susceptus, recedente per veram pœnitentiam fictione confert effectum suum; ac proinde effectus gratiæ sanctificantis, si propter obicem peccati mortalis, vel indispositionem suscipientis tempore suscepti Baptismi impeditus fuit, remoto obice

post-

postmodùm confertur. Ita communis Theologorum; éstque expressa sententia D. Augustini *lib. 1. de Baptismo cap. 12.* ac refertur *can. Tunc valere 42. de Consecrat. dist. 4.* ubi ait: *Tunc valere incipit ad salutem Baptismus, cùm illa fictio veraci Confessione recesserit, quæ corde in Malitia, vel sacrilegio perseverante, peccatorum abolitionem non sinebat fieri.*

55. Resp. II. Etiam Confirmatio, & Ordo, veluti Sacramenta Characterem imprimentia, & irreiterabilia, si fictè seu indispositè recepta sint, conferunt effectum gratiæ Sacramentalis recedente fictione. Ita communior, & probabilior Doctorum, quamvìs non desint oppositum tenentes. Ratio est: quia non videtur esse major ratio de Baptismo, ac de hisce duobus Sacramentis: utpote cùm quodlibet horum imprimat Characterem, sitque ampliùs irreiterabile; & alioquin recipiens teneretur carere effectu ipsorum in perpetuum. Accedit, quòd Confirmatio sit veluti perfectio, & consummatio Baptismi, *arg. c. De his. De Consecr. dist. 5.*

56. Resp. III. Alia quatuor Sacramenta, si cum fictione positiva, novòque peccato sacrilegè recipiantur, recedente fictione non conferunt effectum suum gratiæ sanctificantis. Disparitas inter isthæc, & priora est, quia hæc Sacramenta non imprimunt Characterem, possúntque iterari, ac sæpiùs recipi, sicque eorum effectus alio tempore acquiri. Quinimò specialiter loquendô de SS. Eucharistiæ Sacramento, dicitur *1. Cor. 11. Qui manducat*, & *bibit*

bibit indignè, judicium sibi manducat, & bibit.

57. Additur, *cum fictione positiva.* Nam, si recipiatur Sacramentum cum fictione negativa (hoc est, prætermittendô debitam dispositionem inculpabiliter, & sine peccato, v.g. ex casu inopinato, aut inadvertentia, nullam præmittendô attritionem) multi Doctores sunt, arbitrantes, hujusmodi Sacramenta conferre effectum suum recedente per veram dispositionem fictione: cùm hoc videatur conformius infinitæ Bonitati Divinæ. Bonacina *disp. 1. de Sacramentis qu. 6. punct. 3.* Suarez, Cajetanus, & alii, quamvis hoc ipsum à non paucis vel negetur, vel in dubium revocetur.

QUÆSTIO V.

An, & quomodò singula Sacramenta sint necessaria ad salutem?

SUMMARIUM.

58. *Necessitas medii, & necessitas præcepti quid?*

(a) Tract. 4. dist. 2. n. 12.

59. *Baptismus est necessarius necessitate medii, & præcepti.*

60. *Loquendô de Baptismo in re, vel saltem in voto.*

61. *Baptismus fluminis,*

62. *Baptismus flaminis, &*

63. *Baptismus sanguinis, quid?*

64. *Martyrium supplet vicem Baptismi.*
Et confert gratiam ex opere operato.
(b) Tract. 7. dist. 1. quæst. 6. per totum.
65. *Sacramentum Pœnitentiæ, quomodò sit necessarium?*
66. *Et quibus?*
(c) Ut dictum Tract. 10. dist. 3. n. 13. & 14.
67. *Eucharistia quomodò necessaria?*
(d) Tract. 10. dist. 3. quæst. 3,
68. *Confirmatio, & Extrema Unctio, an necessaria?*
69. *Per accidens quandoque obligat.*
70. *Quid observandum in praxi?*
71. *Sacramentum Ordinis, & Matrimonii, an sit necessarium?*

58. Est hìc recolendum ex jam alibi (a) dictis, quòd quantùm ad salutem animæ consequendam, communiter duplex à Theologis distinguatur necessitas, una medii, altera præcepti. *Necessitas medii* illa dicitur, qua quidpiam ita est necessarium ad consequendum finem, v. g. æternam salutem, ut sine eò non possit ullatenus finis obtineri: sic gratia sanctificans est necessaria respectu vitæ æternæ; item & Baptismus in statu Legis Evangelicæ, quia defactò sine ipso, etiamsi ex ignorantia, vel impotentia, aut inculpabili oblivione prætermittatur, salus æterna non obtinetur. *Necessitas præcepti* ea est, qua aliquid sub obligatione cujuspiam præcepti necessariò præstandum est ad salutem consequendam, eò quòd aliàs

aliàs quis mortaliter peccaret, sícque æternum salutem amitteret; quamvìs, si ex ignorantia, vel impotentia, aut oblivione inculpabili id fortè prætermittatur, non impediat æternæ vitæ consecutionem: sic necessaria est ad salutem observantia mandatorum.

59. CONCL. I. Baptismus in statu Legis Evangelicæ non solùm est necessarius ad salutem necessitate præcepti; sed etiam necessitate medii. Ita certa, & communis Theologorum. Et quidem necessitate medii Baptismus est necessarius respectu omnium hominum, etiam parvulorum: quia nullus sine ipso potest vitam æternam consequi, licèt ex ignorantia invincibili non baptizetur; prout contingit in parvulis, sine Baptismo, cum solo peccato originali, in utero materno decedentibus. Necessitate verò præcepti Baptismus est necessarius solùm respectu adultorum, non autem parvulorum: nam adulti tantùm sunt præcepti capaces, ac proinde peccant, si oblata opportunitate negligant recipere Baptismum. Secùs est de parvulis: qui proinde, si moriuntur sine Baptismo non damnantur propter transgressionem Legis de recipiendo Baptismo, sed solùm propter culpam originalem, quæ defectu Baptismi non fuit in ipsis deleta.

60. CONCL. II. Nihilominus ea, quæ dicta fuerunt de necessitate Baptismi, sunt intelligenda de Baptismo in re, vel saltem in voto suscepto. Ita omnes Catholici; & constat ex definitione Ecclesiæ, ac unanimi SS. Patrum consensu. Sic enim *c. Baptismi vicem. Dis*

Confcr. dift. 4. & *cap. Apoftolicam.* De *Presbyt. non baptizato*, dicitur, quòd, quando deeft poffibilitas recipiendi Baptismum in re, poffit homo falvari per Baptifmum in voto fufceptum. Idem habetur in Concilio Trid. *feff.* 6. *cap.* 4. ubi illa fententia Salvatoris; *Nifi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non poteft introire in regnum DEI. Jo.* 3. explicatur de Sacramento Baptifmi in re, vel in voto fufcepto.

61. Unde celebris eft illa divifio Baptismi apud SS. Patres, & Theologos in Baptismum fluminis, flaminis, & fanguinis. *Baptismus fluminis* eft Sacramentum Baptismi re ipfa fufceptum, feu in aqua cum debita verborum forma collatum. Et hic Baptismus eft primum Sacramentum novæ Legis, & fundamentum aliorum Sacramentorum, adeò, ut eo non fufcepto cætera Sacramenta validè & fructuofè non recipiantur. Hinc, fi quis non actu Baptizatus in aqua ordinaretur in Sacerdotem, invalida foret talis Ordinatio, non obftante, quòd is forfan per Baptifmum flaminis (qui Sacramentum non eft, etfi in cafu neceffitatis fuppleat vicem Baptifmi, quantùm opus eft ad confequendam gratiam juftificantem, & vitam æternam) antea fuiffet juftificatus: ac proinde deprehenfo errore, talis foret in aqua baptizandus, & rurfum ordinandus, prout expreffè habetur *c. Veniens. De Presbyt. non baptiz.* Nam Baptismus fluminis, qui folus ex dicto triplici Baptismo Sacramentum eft, cæterorum Sacramentorum janua exiftit.

62. Ba-

62. *Baptiſmus flaminis* aliud non eſt, quàm contritio perfecta hominis, includens propoſitum ſervandi omnia præcepta, & conſequenter etiam votum recipiendi Baptiſmum aquæ, ſeu Sacramentum Baptismi in re necdum receptum. Porrò, quòd Baptiſmus flaminis ſuppleat Sacramentum Baptiſmi, quantùm ad effectum gratiæ ſanctificantis, atque remiſſionem peccatorum, vitámque æternam conſequendam, ſi deſit occaſio recipiendi Sacramentum Baptiſmi in re, patet non ſolùm ex definitione Eccleſiæ, & communi SS. Patrum conſenſu; ſed inſuper deſumitur ex illis S. Scripturæ locis, in quibus promittitur juſtificatio, & peccatorum remiſſio hominibus verè pœnitentibus. Sic quippe dicitur *Ezech. cap. 18. Si egerit pœnitentiam impiùs, vitâ vivet, & nou morietur*, cum concordantiis.

63. *Baptiſmus ſagnuinis* aliud non eſt, quàm Martyrium ſupplens defectum Baptiſmi aquæ. Et additur, *ſupplens defectum Baptiſmi aquæ*; quia, ſi quis jam baptizatus Martyrium ſuſtineat (vel habeat contritionem perfectam) is propriè non habet Baptiſmum ſanguinis, & flaminis, cùm non poſſit ampliùs includere votum recipiendi Baptiſmum aquæ, eò quòd iſtud Sacramentum ſit irreiterabile.

64. Cæterùm, quòd Martyrium ſuppleat defectum Sacramenti Baptismi, quando deeſt poſſibilitas hoc recipiendi, patet ex illa generali, & indefinita, ac illimitata promiſſione Chriſti *Matth. 10. Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam*, & alibi. Imò hoc

hoc adeò verum eſt, ut Martyrium etiam in parvulis (qui tamen proprium actum, quo Martyrium propter Chriſtum acceptent, habere non poſſunt) ſuppleat vicem Baptiſmi: nam ipſo opere perdunt animam ſuam propter Chriſtum atque ad inſtar Innocentum Martyrum, ab Herode occiſorum præconium Chriſti non loquendô, ſed moriendô confitentur. Ex quo fundamento communior opinio Theologorum cum S. Thoma in 4. *ad Anibaldum dist. 4. q. un. art. 4. ad 3.* docet, quòd Martyrium conferat gratiam ex opere operato, cùm ex ſpeciali privilegio Chriſti, ejúsque meritis juſtificet parvulos, qui proprium actum bonum habere nequeunt. Plura de Martyrio ſuô locô (*b*) videantur. Nunc ulteriùs loquendô de cæteris Sacramentis, ſit

65. CONCL. III. Sacramentum Pœnitentiæ in re, vel ſaltem in voto neceſſarium eſt ad ſalutem neceſſitate medii, ac etiam præcepti omnibus adultis poſt receptum Sacramentum Baptiſmi in peccatum mortale relapſis. Patet hoc inter alia ex Concilio Trid. *ſeſſ. 14. cap. 2.* ubi ſic habetur: *Eſt autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt Baptiſmum ad ſalutem neceſſarium, ùt nondum regeneratis ipſe Baptiſmus.*

66. Dicitur notanter, *adultis poſt receptum Sacramentum Baptiſmi in peccatum mortale relapſis.* Siquidem iis, qui juſtitiam in Baptiſmo ſuſceptam conſtanter tuentur, non eſt neceſſariò opus hoc Sacramento, ùt Concilium Tridentinum *loc. cit. c. 1.* fatetur. Et hoc adeò

verum

verum eſt, ut, ſi quis nullius peccati mortalis ſibi conſcius ſit, is neque ad Confeſſionem annuam obligetur. (c) Quamvìs utique cuilibet, etiam nullius peccati mortalis ſibi conſcio, ſummè conſulendum ſit, in dicto caſu hujus Sacramenti ſeſe participem efficere, ſola venialia cum debito dolore confitendô: quod probi plerique ob multiplices fructus Sacramenti Pœnitentiæ ſæpiùs per annum facere non intermittunt.

67. CONCL. IV. Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum adultis eſt neceſſarium neceſſitate præcepti. Ratio eſt clara: quia extat præceptum, ut quandoque ab adultis, præſertim tempore Paſchali atque in mortis articulo, hoc Sacramentum reverenter dignéque recipiatur; prout ampliùs oſtenſum ſuô locô. (a)

68. CONCL. V. Licèt nullum extet præceptum de recipiendo Sacramento Confirmationis, aut Extremæ unctionis in mortis articulo, ac proinde hæc duo Sacramenta per ſe, ac ſimpliciter loquendô non ſint neceſſaria ad ſalutem, neque neceſſitate medii, neque præcepti: adhuc tamen neceſſarium eſt, ut non contemnantur. Ita Scotus 4. *diſt. 7. q. 2.* D. Bonaventura, & Theologi communiter. Nullibi enim reperitur præceptum clarum de receptione horum Sacramentorum, ſecluſo contemptu. Et hoc additur ex eo: quia alioquin ratione contemptûs peccatum committeretur; ùt ſi quis ex eo omitteret horum Sacramentorum receptionem, quia ipſa parvi æſtimaret.

 69. De-

69. Deinde certum eſt, ex dictorum Sacramentorum omiſſione poſſe graviter delinqui per accidens, ſeu ratione ſcandali: ùt ſi quis ea recipere negligat in talibus circumſtantiis, unde alii graviter ſcandalizentur. Eadem obligatio per accidens occurere poſſet ob alias circumſtantias: ùt ſi ponatur caſus, quo ingruentes tentationes aliter vinci non poſſent, niſi receptione hujus, vel illius Sacramenti: quamvìs hic caſus rariùs accidere poſſe videatur; cùm communiter ſufficientes reſiſtendi vires per Orationes, Confeſſionem, & alia remedia ſpiritualia obtineri valeant.

70. In praxi igitur ſeriùs admonendi ſunt Fideles, ne hujusmodi Sacramentum negligant ſuſcipere, præſertim oblata majori opportunitate illud recipiendi: tum ne ſe privent maximo fructu, virtute Sacramenti conſequendo: tum ne illud contemnere videantur. *Judicaretur enim contemptus, ſi omnimoda opportunitate oblata, non ſuſciperetur*, inquit Doctor Subtilis *cit. quæſt.* 2. ſolvens inſtantiam ex c. *Omnes Fideles. De Conſecrat. diſt.* 5. adductam.

71. CONCL. VI. Sacramentum Ordinis, atque Matrimonii non eſt neceſſarium ſingulis, ſed tantùm toti Eccleſiæ. Hæc Concluſio ex eo patet: quia neque ſinguli in particulari obligantur eſſe Sacerdotes, neque ſinguli tenentur nubere; quamvìs, ſi nulli prorſus fierent Sacerdotes, aut nulli Matrimonium inirent, illinc Eccleſiaſtica Hierarchia, hinc autem legitima propagatio populi Chriſtiani brevì eſſet interitura.

QUÆ-

QUÆSTIO IV.

ADDITIONALIS,

SEU

APPENDIX.

Quænam Sacramenta, & quomodo pestiferis sint administranda?

SUMMARIUM.

* *Quænam circa administrationem Sacramentorum sint observanda in aliquo Collegio, seu Monasterio tempore pestis? Addit. X.*

Additio I.

* PRÆNOTAND. I. Pestem aliam esse rigorosè talem, aliam in sensu aliquo largiori. *Prima* est morbus epidemicus ortum trahens ex communi causa, puta ex aëris infectione, vel corruptione, vel ex venenosis terræ exhalationibus &c. *Altera* est morbus malignus proveniens ex causa particulari, puta tempore famis ex crudiori quodam, & naturæ humanæ noxio alimento vel deficiente ùt plurimùm pura & nitida aqua, ex pravo & putrido potu &c. Prior solet plerumque magìs sævire, non faciens differentiam inter divites, & pauperes, Magnates, & plebejos; cùm omnes debeant haurire aërem, sicque causa infectionis à peste fit communis. Posterior verò immediatè solet plerumque magìs afficere pauperes, quàm divites, utpote qui ultimi ordinariè suis pecuniis possunt sibi adhuc, etsi valde carô pretiô meliores cibos, & puriorem potum comparare. Cæterùm licèt posterior pestis immediatè plerumque magìs afficiat pauperes ac plebejos, quàm divites, & Magnates, potest tamen etiam, nisi bene vigiletur, tanquam morbus contagiosus, & venanatus in hosce mediatè, & successivè derivari per ipsum contagium; ubi *

Ad-

Additio II.

* Notand. II. Quòd contagium dicatur ille morbus, qui ab uno tranſit in alium, etiam hunc inficiendô, quod plerumque ſolet contingere triplicî modô, utì rectè inquit Ildephonſus Tauſch *in tract. de Moribundo, diſp.* 1. *q.* 7. *num.* 155.

Inprimis per contactum immediatum, quando nimirum immediatè per manum, vel aliter corpus peſtiferi tangitur. *Secundò* per fomitem (utì vocant Medici) id eſt, per contactum mercium, vel etiam pecuniarum ex locis infectis venientium, & iterum expenſarum absque eo, quòd præcedenter abluantur in aceto &c. Item per contactum veſtium, lecti, chartæ Epiſtolaris, necdum per acetum, vel fumigationem pugatæ, alorúmve utenſilium peſtiferi, præſertim ſi memorata ex lana vel ex lino fuerint. *Tertiò* denique per ipſum halitum peſtiferi attractum, prout facilè evenire poteſt illis, qui peſtiferis inſerviunt &c. *

Additio III.

* Notand. III. Signa alicujus peſtis vel jam præſentis vel ſaltem imminentis eſſe, ſi non omnia certa, ſaltem probabilia ſequentia 1. Præcedens fames: exinde enim præſertim plebeji coguntur non rarò veſci cibîs valde crudîs, & nocivîs ac in venenum degenerantibûs. 2. Con-

Conjunctio malarum constellationum vel cometarum. 3. Aer ferme continuò nebulis repletus. 4. Exhalationes & vapores terræ malè olentes. 5. Bufones in valde magna copia, & solitô frequentiores apparentes. 6. Serpentes, talpæ, aliáque similia animalia aliàs subtus terram habitantia, si frequenter relinquant sua latibula, & progrediantur ad extra &c. 7. Hirundines, passeres, vel ciconiæ insperatò, & tempore aliàs insueto in alias terras avolantes, vel hinc inde concidentes. 8. Pecora ac feræ in terris, vel pisces in aquis, si inveniantur mortui in magno numero. 9. Canes, lupi &c. si passim, & crebriús in rabiem aguntur. 10. Si carbunculi, aut bubones (à potiori vel inguine, vel sub alis) aut parotides, seu tumores in aurium radicibus, & quidem figuræ non rotundæ, sed potiùs aliquo modo in longum protensæ appareant. Quòd si apud plures hinc inde frequentes maculæ petechiales subnigri, aut lividi coloris cernantur, nec fiant præcautiones circa seperationem &c. facilè in pestem degenerare, & reliquam communitatem afficere possunt. De his, & aliis fusiùs Ildephonsus Tausch *de Moribundo num. 596. & 597.* Albertus Hueber in *Appendicem Bezoartici animalis veri. fol. apud me 198. & seqq.* ac Paulus Zachias in suis *qq. Medico. legalibus lib. 3. tit. 8. quæst. 3.* His prænotatis, *

Additio IV.

* Quæritur I. An & qualis ſit obligatio Parochorum parvulis neo-natis tempore peſtis adminiſtrandi Sacramentum Baptiſmi? Reſp. I. Regulariter loquendo obligantur ſub gravi peccato per ſe, vel per ſuos Subſtitutos, aut pro peſtiferis Expoſitos parvulis tempore peſtis adminiſtrare Sacramentum Baptismi, idque etiam cum periculo infectionis, & propriæ vitæ, ſi aliæ præcautiones fieri non poſſunt. Ita Herincx, Gobat, la Croix, Henno, Boſco, ac ſub his terminis communiſſima. Ratio eſt: quia Parochus, qui tanquam Paſtor bonus animam ſuam debet ponere pro ovibus ſuis, tenetur vî Officii ſuccurrere oviculis ſuis in periculo vel articulo mortis conſtitutis; atqui tales infantes, præſertim à matre peſte infecta nati, ſunt reverâ conſtituti, ſi non in articulo, ſaltem in proximo periculo mortis, & quidem non ſolùm temporalis, ſed etiam ſpiritualis & æternæ: ergo. Dixi notanter *regulariter loquendò*: nam ſi in illo loco unicus adeſſet Parochus adhuc pro aliis ſuis oviculis tam ſanis, quàm peſte infectis etiam forſan parvulis neceſſarius, prudenter is ageret, ſi ſtante tali periculo infectionis parentibus talis parvuli, vel obſtetrici, aut aliis committeret officium baptizandi; dummodò ſecurus ſit, quòd tales ſufficienter ſciant eſſentialia ad Sacramentum Baptismi requiſita, vel eosdem (prout conſulitur) ſtatim ad initium circa hoc bene inſtruxerit.

Refp. II. Etfi Parochus ob periculum proximum infectionis in fimili cafu non obligetur ad omnes cæremonias in collatione Baptifmi aliâs intervenientes; tenetur tamen, fi fieri poteft, applicare aquam benedictam, & ob myfterium Sanctiffimæ Trinitatis trinam facere affufionem. Ita apud Ildephonfum Taufch *loc. cit. n. 171.* Chapeaville *c. 1. qu. 47.* & *c. 2. q. 14.* atque alii. Ratio eft, quia ex una parte aliàs præcipitur utrumque fub gravi, atque ex eo, quòd applicetur aqua benedicta, vel fiat trina affufio, non videtur crefcere periculum proximum infectionis ex parte Sacerdotis, uti confideranti patet; cùm hæc triplex affufio quoad brevitatem temporis non multùm diftet ab effufione unica, & abfolvatur fub una, eadémque forma effentiali.

Refp. III. Si Parochus, vel alius pro peftiferis Expofitus debeat pluribus parvulis neonatis conferre Sacramentum Baptifmi, tunc priùs unda hac falutari abluat illum, quem nofcit magìs vitâ periclitari; aliàs verò in paritate viciniorem, nifi Parentibus unius parvuli magìs quàm aliis ex alio vinculo adftringatur. Quòd fi ponas, Parochum, vel alium Expofitum vocari ad certam domum, feu Nofocomium, ubi plures fimiliter parvuli necdum baptizati iacent, fimúlque prævidetur grave periculum, ne, dum cuilibet in particulari, ac fucceffivè confertur Baptifmus, alii intereà abfque Baptifmo decedant, in fimili cafu omnes in fimul modô Apoftolicô, etiam à multis zelofis Miffionariis ufurpato, per afperfionem cum

cum formula *Baptizo vos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti*, baptizentur; ubi tamen ſimul accuratè attendatur, ut aqua & quidem in aliquali quantitate cujuslibet caput, vel pectus tangat tanquam partes principaliores, uti de hoc dicetur *diſt. 3. quæſt. 2.*

Additio V.

* Quæritur II. An, & qualis ſit obligatio Parochorum, vel Subſtitutorum, & Expoſitorum adminiſtrandi infectis tempore peſtis Sacramentum Pœnitentiæ? Ante reſponſionem ſuppono ex dictis *Tract. 11. diſt. 11. poſt n. 80. Addit. II.* tempore peſtis vehementiſſimè graſſantis, & præſertim deficientibus jam ùt plurimúm Paſtoribus, ac pro peſtiferis Expoſitis, obligationem tantummodo ſe extendere ad hæc duo Sacramenta Baptiſmi & Pœnitentiæ, peſte infectis adminiſtranda. Hoc ſuppoſito Reſpondeo, hanc quoque obligationem regulariter adſtringere Parochos ſub gravi peccato per ſe, vel per Subſtitutos adminiſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ: atque velmaximè quoque in ſimilibus obligantur graviter Epiſcopi tanquam Parochi Parochorum pro poſſibili invigilare, ut hæc executioni mandentur. Ita communis; atque ratio eſt, quæ prior, eáque fuſiùs deducta videri poteſt apud Ildephonſum Tauſch *de Morib. diſp. 2. n. 445.* Hæc enim duo Sacramenta tanquam duæ poſt naufragium tabulæ ſunt præ aliis neceſſaria. Quòd ſi Parochus in ſua Communitate habeat Cooperato-

res, vel Religiosos Expositos, prudenter aget, si hisce committat curam pestiferorum; ipse verò intereà sanis inserviat, & in Parochialibus prospiciat. Demortuô autem Parochô obligatur Episcopus aliam provisionem facere tali communitati, atque, si hæc sufficienter fieri nequeat, saltem ex charitate obligantur *Inprimis* Alii in eadem communitate Beneficia Curata habentes *Secundò* Religiosi Mendicantes, qui ab eadem communitate accipiunt aliàs eleemosynam. *Tertiò* Religiosi non Mendicantes: & demum *Quartò*, hîs omnibûs deficientibûs, in summa necessitate, si pestiferi confiteri desiderant, Sacerdotes quoque simplices, utpote in extrema hac necessitate potestatem, & jurisdictionem absolvendi acquirentes. Item possunt in simili casu Superiores Regularium maximè nostri (puta Provinciales respectu suæ Provinciæ & Guardiani respectu Conventûs) petitos ab Episcopis vel Parochis subditos suos in tali adeò gravi necessitate compellere per obedientiam formalem, ut se exponant in subsidium, si desunt alii capaces, qui ultrò se ad id offerunt, ac sponte adire volunt; utì rectè advertunt Rodriquez, & Sanchez apud Ildephonsum Tausch *loc. cit. num.* 457. ubi tamen vel Parochus, vel etiam communitas illa tenetur similibus providere de honesta sustentatione: dignus enim est operarius, præsertim in tanto periculo, mercede sua. *

Ad-

Additio VI.

* Quæritur III. An ſit obligatio audiendi Confeſſiones peſtiferorum longiores, vel etiam generales? Reſpond. negativè regulariter loquendô; quia juxta dicenda infra *diſt. 7. n. 35. ac ſeqq.* nemo tenetur cum tanto periculo infectionis ad Confeſſionem materialiter integram percipiendam; unde ſufficit, ſi talis Expoſitus uno, alteróve peccato gravi audito curet, ut de cæteris ad interim, usque dum denuo, ſi DEO placuerit, integræ ſanitati reſtituatur, fiat accuſatio in communi cum vero dolere, & firmo propoſito, utì rectè cum aliis notat Herincx *part. 4. diſp. 3. qu. 5. n. 57.* potéſtque prædictus Expoſitus tales peſtiferos, uno, alterove ex gravioribus peccatis audito, tanquam vel in articulo, vel ſaltem in periculo proximo mortis conſtitutos abſolvere non ſolùm ab omnibus peccatis, ſed ab omnibus quoque Cenſuris, etiam Summo Pontifici aliàs reſervatis: idque ultimum la Croix *lib. 6. n. 1559.* extendit ad inſervientes peſtiferis; cùm & iſti verſentur ſemper in proximo mortis periculo. Imò Ildephonſus Tauſch ſæpiùs jam citatus hìc *n. 469.* putat, eodem favore Concilii Tridentini abſolvendi ab omnibus Cenſuris, & peccatis in locis contagioſis gaudere quoque necdum actualiter peſte afflatos; cùm prædicti, peſte præſertim vehementiùs ſæviente, ſaltem ſint in probabili periculo, ne eâdem afficiantur; unde etiam hi ad Sacramentorum receptionem ſunt admonendi, ut anima reddatur ſecura circa

æternam salutem, si forsan subitò peste corripiantur, & divina Majestas iterum placetur. Quòd si aliquando contingat, Parochum, seu Expositum vocari pro Confessionibus excipiendis ad quoddam placetur. Quòd si aliquando contingat, Parochum, seu Expositum vocari pro Confessionibus excipiendis ad quoddam tuguriolum, ubi in eodem cubili, vel etiam strato plures peste infecti decumbunt, qui nec commodè ab invicem separari, nec ad aliud cubile deportari possunt ex una parte, ex altera verò, si quilibet eorum quodpiam peccatum exprimeret in particulari, à vicinis audiretur, vel grave foret periculum, ne, usque dum unus absolveretur, alter interim moreretur: in simili casu talis Confessarius neque adstringitur ad audiendum ullum peccatum in specie, & in particulari, sed exhortetur brevissimè omnes in communi ad verum dolorem cum proposito, útque Confessionem suam in genere per tunsionem pectoris, aliudve signum exprimant, & sic omnes illos per unam formulam absolvat, e. g. dicendô: *Absolvo vos ab omnibus Censuris, & peccatis vestris in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* *

Additio VII.

* Quæritur IV. An, & quæ si obligatio ministrandi pestiferis sacrum Viaticum? Respondeo concordandô Auctores apud la Croix *lib. 6. part. 1. n. 484.* inter se contrarios sequenti distinctione: vel enim pestis jam sævit in gradu nimis intenso, vel non? si posterius: adest

adeſt obligatio gravis adminiſtrandi Viaticum, cùm necdum infectionis videatur adeſſe periculum adeò propinquum, & cæteroquin per debitas præcautiones, ſi etiam aliqualiter illud imminere timeretur, poſſet in ſimilibus circumſtantiis commodiùs removeri, maximè, ſi Parochus. vel Expoſitus ſe non diu detineat, ac cæteras alias preces, & ſolitas cæremonias, uti licitè poteſt, intermittat. Si priùs: non video obligationem adminiſtrationis, ſi abſit ſcandalum, & præſertim, ſi ſimul adſit paucitas Operariorum expoſitorum: nam ex una parte hoc non eſt Sacramentum mortuorum, nec neceſſarium neceſſitate medii, ex altera verò quoad conferentem videtur adeſſe periculum ſummum infectionis &c. Atque hanc puto fuiſſe mentem Gregorii XIII. quando in Epiſtola ad S. Carolum Borromæum declaravit, ſufficere, ſi Parochi tempore peſtis miniſtrent peſtiferis Sacramentum Baptiſmi & Pœnitentiæ. Optimum erit conſilium, ſi, quamprimùm ingruit periculum peſtis, atque nonnullæ perſonæ illius communitatis jam incipiunt hac lue indies magìs, ac magìs ſerpente, infici, alii homines vel privatim & in occulto e. g. in Confeſſionali (ſi id in communitate necdum ſit notum) vel aliàs etiam per efficaces conciones publicas ſtimulentur, ut ſibi maturè de ſua conſcienria provideant exacta peccatorum Confeſſione, & ſacræ Synaxis ſumptione cum intentione, quòd ſumere intendant per modum Viatici. Sic ſcio Ratisbonæ ad pedem Pontis tempore ultimæ peſtis fuiſſe à noſtris practica-

tum; ubi in Ecclesia magnus quotidie erat confluxus Pœnitentium, & Communicantium. Unde factum est, quòd plurimi brevì post hac lue infecti, & ad domum pestiferorum devecti absque ulteriori aliqua provisione obierint. *

Additio VIII.

* Quæritur V. An sit obligatio administrandi pestiferis Sacramentum Extremæ Unctionis? Resp. Præsente periculo infectionis non est obligatio administrandi Sacramentum Extremæ Unctionis. Ita cum Suarez, Bosco, Chapeaville & aliis communiter Ildephonsus Tausch *disp. 3. n. 590.* Ratio est: quia ex una parte non est obligatio gravis ex parte infirmi recipiendi Sacramentum Extremæ Unctionis juxta proximè dicta *num. 68.* ergo nec videtur obligatio ex parte conferentis cum aliquo periculo infectionis. Quòd si tamen administraretur ex sancto zelo, possent intermitti reliquæ preces, ac unica tantùm juxta dicenda *dist. 11. n. 15.* fieri Unctio, & quidem etiam longiori aliquo instrumento in summitate sacro oleo tincto, ne ob majus periculum infectionis tangatur immediatè corpus pestiferi. Atque taliter signantes approbavit Rituale Ruremundense. Chapeaville apud Ildephonsum Tausch *loc. cit. n. 593.*

Ratisbonæ, dum pestis necdum ad extremum quasi gradum ascendit, existentibus adhuc

huc in domibus privatis hominibus, tam Sacrum Viaticum, quàm Extrema Unctio cum debitis præcautionibus, & abbreviationibus conferebatur; deportatis autem ad domum communem peſtiferorum, & ibidem in magna copia jacentibus, ſi necdum fuerunt confeſſi, nec per modum Viatici communicati, ſola ſacra Synaxis ordinariè poſt brevem Confeſſionem porrigebatur. *

Additio IX.

* Quæritur VI. Quænam ſint remedia præſervativa, à Miniſtris Sacramentorum tempore peſtis utiliter adhibenda? Reſp. I. Remedia ſpiritualia eſſe ſequentia. I. Serena, ac pura, vel ſaltem per Confeſſionem præviam bene purgata conſcientia: defectus enim hujus facit Operarium timidum, ac timor cauſat horrorem in acceſſu ad peſtiferos, ex quo non ſolùm zelus prudens ac diſcretus erga infirmos retardatur, verùm etiam facilè hæc lues contrahitur &c. II. Cultus ſpecialis Beatiſſimæ Virginis Mariæ, recitandô e. g. quotidie in Ejusdem honorem quinque Pſalmos ſpeciales contra peſtem, vel Antiphonam *Stella Cœli* ſingulare contra eandem antidotum, à Medico cœleſti, nimirum S. Angelo, lue iſta vehementiſſimè Conimbriæ ſæviente, noſtris ibidem Clariſſis præſcriptum teſte Franciſco Gonzaga antea totius ordinis Generali, poſtea Epiſcopo Mantuano &b. III. Singularis devotio præter alios Sanctos ad S. Sebaſtianum, S. Carolum Borro-

mæum, S. Franciscum Xaverium, S. Rochum tanquam singulares contra pestem Patronos. Alii etiam quotidie cum magna fiducia sumpserunt non sine optato effectu benedictam schedulam Immaculatæ Conceptionis &c. Resp. II. Remedia naturalia præservativa equidem fuisse nonnulla jam præscripta *Tract. 11. dist. 1. quæst. 5. post num. 80. Addit. II.* meritò ibidem videnda: interim adhuc Expositis suadetur I. Ut, antequam exeant ad pestiferos, sumant vinum medicatum ex succo absynthii, cardui benedicti &c. aut electuarium, vel acetum specialiter contra pestem præparatum, vel pulverem Bezoartico animalem, de quo Franciscus Albertus Hueber in suo speciali Tractatu, vel saltem offam, præsertim ex farina frixata confectam aceto mixtam. II. Si tempus permitat, faciant ante egressum actualem corpus & vestimenta sua fumigari positis ad prunas supremis apicibûs; vel saltem granis juniperorum III. Antequam domum pestiferorum, vel aliam infectam ingrediantur, curent, (nisi sit periculum in mora) afferri vel ignem, aut candelam accensam, vel potiùs prunas, quas inter se, & infectum ponant, ac prævié hisce grana, vel saltem lignum juniperi imponi procurent: recentes cortices pomi citrini, aut grana juniperi, sive frustulum alii ore circumferant, vel saltem pixidem perforatam, in qua spongia oleô juniperorum, vel acetô & succô rutæ tincta continetur, naribus admoveant, talique ordore spiritus vitales recreent &c. manum, salutandô ægrotum, non porrigant, minùs pul-

fum

ſum arteriæ apud ipſum explorent: inſuper, ne halitum infirmi attrahant, omnî poſſibilì modô invigilent; unde nec ſe nimis appropient, nec diu detineant ultra neceſſitatem. IV. Iterum redeuntes veſtimenta ſua ſuper ignem vel carbones, impoſitìs ſimul granîs, vel ſupremîs apicibûs, vel lignô juniperi purgent, &, ſi commodè poſſint, etiam ad tempus mutent. Dicitur etiam, moderatus eſus tabaci tam pulveriſati, quàm fumatilis tam ante, quàm poſt viſitationem non parum ſervire contra peſtem. V. Si redeuntes ſentiant citra vanam apprehenſionem aliquas alterationes epidemicas, illico aliqua ſudorifera e. g. Theriacam vel Bezoar ſumant, ut ſic venenum una cum ſudore per poros expellatur: quamvìs aliàs à percelebri Medico Alberto Huebero tempore peſtis præciſè NB. pro præſervativo nimia ſudorifera non conſulantur, cùm ob apertos per ſudorem poros aura venenata faciliorem exinde ingreſſum habere videretur. Ex qua ipſa ratione ſuadetur, ut Expoſiti viſitantes peſtiferos gradiendô non nimiùm feſtinent ſícque ſudare incipiant, item ut ante actualem ingreſſum in domum peſtiferorum aliqualiter pauſent, donec leniùs, & lentiùs reſpirare poſſint, niſi nimirum periculum in mora aliud exigat. *

Additio X.

* Quæritur VII. Quænam circa adminiſtrationem Sacramentorum tempore peſtis utiliter obſervanda ſint in aliquo Collegio, ſeu Monaſterio?

ſterio? Ante reſponſionem prænotandum, quòd, niſi peſtis adeò vehementer ſæviat, ut tollat omne commercium hominum, quòd (inquam) tali tempore populus ſoleat longè magis, quàm aliàs, & cum majori devotione frequentare Divina, deponere Confeſſionem, & ſumere Euchariſtiam; unde quæritur, quænam præcautiones etiam ibidem ſint prudenter faciendæ? Reſp. I. Manè, antequam aperiatur janua templi, aliquis (circumſpectè tamen ad evitandum periculum incendii) tam dormitorium, quàm Eccleſiam circumeat cum prunis, quibus ſuper imponantur grana juniperorum &c. II. Apertâ januâ, & etiam aliàs, ſi fiat compreſſio in Confeſſionali, vel apud ſacram Communionem, moneantur homines, ut hanc compreſſionem intermittant & ad invicem ſucceſſivè expectent. Ratio hujus eſt; quia, ſi unus ex his occultè, etiam ignoranter præter intentionem peſte actualiter jam eſſet infectus, per iſtam compreſſionem facillimè poſſet venenum etiam in alios diffundi. III. Crates in Confeſſionalibus ſint obductæ chartâ papyraceâ oleô tincta vel cera, ut halitus Confitentium non adeò atrahatur à Confeſſario. Quod ſi id factum non fuiſſet, ſaltem Confeſſarii excipiendô Confeſſiones non ipſas facies directè convertant erga pœnitentes, moneantque eosdem cum prudentia & discretione, ut & iſti vultum versùs parietem vertere, & aliqualiter altiùs loqui velint. IV. Non integrogentur curioſè pœnitentes, utrùm jam peſte aliqua infecti ſint, ne & hisce, & ſibimetipſis Con-

feſ-

feſſarii apprehenſionem & hororem cauſent. V. Ultra neceſſitatem pœnitentes in Confeſſionali non detineantur. VI. Specialiter Expoſiti pro peſtiferis, ut eos SS. Sacramentis provideant, à reliqua communitate tam quoad menſam, quàm quoad dormitorium, & converſationem ex integro ſeparantur, & determinetur ipſis particularis in Conventu habitatio commoda, niſi jam talem Magiſtratus, ùt fieri deberet, pro ipſis conſtituerit, ſolétque, peſte præſertim vehementiùs ſæviente, in privato loco ejusdem habitaculi cum licentia Ordinarii reſervari S Viaticum, & oleum pro peſtiferis infirmis. VII. Quòd ſi apud portam petantur Confeſſarii ad infirmos, Janitor conſcientioſè petentes interroget de ſtatu morbi: & ſi foret peſtis, eosdem, niſi urgens neceſſitas aliter exigat, dirigat ad Expoſitos &c. VIII. Quando aliquis ex hac ipſa Communitate extra Expoſitos inficeretur peſte, illico in locum aliquem à Communitate ſeparatum deportetur, fiántque omnes reliquæ proportionaliter præcautiones, quæ apud alios peſtiferos juxta jam dicta adhibentur, atque alii extra Confeſſarium, pro Sacramentorum adminiſtratione determinandum, forſan jam aliàs Expoſitum, & præter eum, qui ægroto inſervit, non admittantur ad converſationem: etenim ſimilis promiſcua converſatio brevì poſſet totum Conventum inficere: unde etiam ſimilis Confeſſarius, & Servitialis ſint à reliqua Communitate ſeparati, quantùm poſſibile. Quòd ſi numerus infectorum excreſceret, & locus

ſeparatus infectos non ampliùs caperet, ſicque communis Fratrum infirmaria applicari deberet; fiant ſaltem eæ cautelæ, quæ adhuc fieri poſſunt: determinetur pro his unus certus Confeſſarius, etiam hic, quantùm erit poſſibile, à Communitate reliqua ſeparandus, & præſcriptas ſuperiùs, cautelas, & remedia applicaturus. Cæterùm, ſi quis ex his ipſis moriatur, non in crypta Communitatis, ſed extra absque multis cæremoniis ſepeliatur in terra ſatis profundè, ne fœtor, & exhalatio aërem vicinum inficiat: lectus, & alia, quibûs tempore infirmitatis peſtiferæ fuerit uſus, comburantur, & locus ſepulturæ in Archivio Conventûs annotetur. *

DISTINCTIO III.

De Baptiſmo, & Confirmatione

QUÆSTIO I.

Quid ſit Baptiſmus, & quo tempore inſtitutus, quæque ejus obligatio?

SUMMARIUM.

1. *Hic ſermo eſt tantùm de Baptiſmo fluminis. Qui eſt janua Sacramentorum.*

2. Ba-

2. *Baptismus, quid?*
3. *Fuit institutus à Christo ante suam Passionem.*
4. *Solvitur instantia.*
5. *Num institutus tempore Christi à Joanne baptizati?*
6. *Vel posteà primùm tempore oportuno?*
7. *Ad Baptismum suscipiendum tenentur omnes homines.*
8. *Infidelium filii, an possint baptizari invitis parentibûs?*
9. *Præsertim licitè? cum Addit.*
10. *Casus, in quibus hoc licitum est.*
* *Quid de amentibus sentiendum?*
** *Corollaria de eadem materia Addit I.*

1. IN præsenti sermo non est de Baptismo flaminis, neque de Baptismo sanguinis, sed duntaxat de Baptismo fluminis; utpote qui solus absolutè dicitur Baptismus, éstque unicus, juxta illud *Ephes. 4. Unus Dominus una fides, unum Baptisma*, quique solus est Sacramentum, quinimo janua & *Fundamentum omnium Sacramentorum, ante cujus susceptionem non suscipitur aliud Sacramentum*, ut dicitur in *c. Veniens, de Presbyt. non baptizato.* Dummodo excipiatur Sacramentum Eucharistiæ: nam non baptizatus accipit verum Corpus Christi, si ei ministretur Eucharistia, prout ibidem notatur; quamvis illud fructuosè non recipiat.

2. CONCL. I. *Baptismus* eft Sacramentum ablutionis animæ à peccato, confiftens in ablutione hominis aliqualiter confentientis, facta in aqua ab alio abluente, & in certis verbis fimul ab eodem abluente cum debita intentione prolatis. Ita Seotus *4. dift. 3. qu. 1.* Neque hæc definitio in re differt ab ea, quam tradit Cathechifmus Romanus, dicendô: *Baptismus eft Sacramentum regenerationis per lavacrum aquæ in verbo vitæ:* quamvìs prior definitio naturam Sacramenti Baptifmi clariùs explicet, utpote continens omnia ad ipfum requifita.

3. CONCL. II. Baptifmus, qui eft janua reliquorum Sacramentorum novæ Legis, fuit à Chrifto Domino inftitutus, & quidem ante fuam Paffionem & mortem. Prima pars eft de Fide, & conftat ex dictis *dift. 1. n. 7. & 9.* Altera pars ex eo probatur: tum quia Baptismus eft janua cæterorum Sacramentorum, ficque ante Sacramentum Ordinis, in ultima Cœna Difcipulis collati, ipfiúsque Euchariftiæ, inftitui debuit: tum quia Chriftus, vel potiùs ejus Difcipuli jam leguntur baptizâffe *Joan. 3. & 4.* & confequenter illo tempore Baptismus Chrifti jam fuit inftitutus; cùm non fit credibile, Apoftolos alium Baptifmum contuliffe, quàm Chrifti.

4. Nec obftat, quòd Chriftus primùm poft fuam gloriofam Refurrectionem dixerit Apoftolis *Matth 28. Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus fancti.* Refp. enim, tunc quidem Apo

Apoſtolis eſſe datum generale mandatum prædicandi Baptismum ubique terrarum, non tamen illo primùm tempore fuiſſe inſtitutum Baptismum.

5. Cæterùm, quo determinato tempore Chriſtus inſtituerit Baptiſmum, variant Doctores. Et quidem D. Thomas *3. part. q. 66. art. 2.* cum ſuis, & multis aliis cenſet, Baptismum, in quantum Sacramentum eſt, fuiſſe inſtitutum à Chriſto eo tempore, quo ipse à Joanne in Jordane baptizatus fuit. Et poteſt hæc ſententia ſuaderi ex eo: quia tunc Chriſtus tactu ſuæ mundiſſimæ carnis conſecravit fluenta Jordanis, atque aquam naturalem pro materia Baptiſmi dedicavit. Inſuper eodem tempore tota SS. Trinitas, in cujus nomine confertur hoc Sacramentum, ſimul apparere dignata eſt, dum Pater Cœleſtis de cœlo loquebatur, *Hic eſt Filius meus dilectus*, Filius baptizabatur, & ſuper eum Spiritus ſanctus in columbæ ſpecie apparebat.

6. Verùm hæc ſententia nonnullas patitur inſtantias: tum quia Chriſtus, dum baptizabatur, non ſuſcepit Sacramentum Baptismi, ſed Baptismum Joannis duntaxat, qui Sacramentum non erat: tum quia Chriſtus eo tempore necdum prædicavit, neque Diſcipulos habuit, & conſequenter non videtur tunc inſtituiſſe Sacramentum Baptiſmi; haud obſtante, quòd ex tunc conſecraverit aquas Jordanis, imò & quamcunque aquam naturalem, ut eſſet materia apta Baptismi à ſe inſtituendi. Atque ideo Scotus *4. diſt. 3. q. 4.* & Scotiſtæ paſſim proba-

babiliùs esse censent, Sacramentum Baptismi non pro tunc, quando Christus baptizabatur à Joanne, sed paulò post institutum fuisse tempore opportuno tamen ante illud tempus, quo Discipuli ejus baptizârunt, quamvis de tempore illo determinato ex S. Scriptura clarè non constet.

7. CONCL. III. Ad Baptismum suscipiendum in statu Legis Evangelicæ post sufficientem ejus promulgationem tenentur omnes homines, unde etiam Judæi; ac Pagani obligantur præceptô recipiendi Baptismum. Ita Scotus *4. dist. 3. q. 4.* D. Thomas *part. 3. q. 68. art. 1.* & Theologi communiter. Ratio est: quia omnes homines, etiam Pagani, atque Judæi, obligantur ad procurandam propriam salutem æternam; ergo etiam tenentur ad id, sine quo salutem consequi non possunt: atqui sine Baptismo nequeunt consequi salutem æternam, juxta illud Salvatoris *Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum DEI.*

8. Quæres. Utrùm infidelium filii invitîs parentibûs suîs baptizari possint? Resp. Eos quidem validè baptizari, tamen ordinariè non esse licitum, invitîs parentibûs infidelibûs eorum infantes baptizare. Ita Doctor Angelicus *loc. cit. art. 10.* aliique communiter. Ratio primæ partis est: quia ad valorem Baptismi ex parte infantium non requiritur propria dispositio. *c. Majores. de Baptismo.* Neque obstat ipsis parentum contradictio: quia infantes non baptizantur in fide suorum parentum, sed in fide

totius

totius Ecclesiæ, ac secundùm voluntatem Christi.

9. Altera pars ex eo probatur; quia filii infidelium ante usum rationis secundùm Jus naturale sunt sub cura parentum; & ideò contra justitiam naturalem esset, si tales pueri invitîs parentibûs baptizarentur. Accedit, quòd periculosum sit, tales filios infidelium baptizare; quia de facili ad infidelitatem redibunt, propter affectum ad parentes, eorúmque exemplum, unde neque Ecclesia hactenus consuevit filios infidelium invitîs eorum Parentibûs baptizare.

Additio.

* Hæc ultima ratio magìs me moveret, quàm prima; cùm infantes juxta statim dicenda in articulo mortis baptizari valeant invitîs parentibûs; adeóque patria petestas se non videtur extendere contra salutem prolium &c. Videatur desuper Jus Canonicum *lib. 5. tit. 6. n. 53. & seqq.* Cæterùm in Quæsito *

10. Dicitur notanter *num. 8. id ordinariè non esse licitum.* Nam hinc excipiuntur aliqui casus. I. Si infans constitutus sit in articulo mortis: nam tunc cessat periculum subversionis, ac proinde potest baptizari etiam insciîs, vel invitîs parentibûs; dummodò hoc fieri valeat absque gravioribus incommodis. Idem dicendum, si filii infidelium sint perpetuò amentes. II. Si infans ab infidelibus parentibus

bus sit separatus, nec ipsis ampliùs possit, aut saltem non debeat restitui; nam tunc baptizandus est. III. Si unus è parentibus consentiat, altero dissentiente: quia tunc ob favorem Religionis, salutémque prolis præfertur voluntas consentientis in Baptismum, veluti justior. IV. Si proles ad usum rationis pervenerit, aut saltem pervenisse ex quibusdam indiciis colligi possit, baptizaríque velit: etenim in iis, quæ concernunt salutem animæ, homo non dependet à parentibus.

Additio. I.

** Allata à P. Reiffenstuel, numero præcedente confirmat auctoritate & Eruditione sua Maxima Maximus Pontifex BENEDICTUS XIV. Constitutione: *Postremo mense*: edita 28. Febr. 1747. de Baptismo Judæorum sive infantium, sive adultorum. Ex qua plura utilia etiam Germanis, apud quos in pluribus locis Judæi tolerantur, recensentur.

Primò igitur infans parentum infidelium, vel Judæorum in articulo mortis constitutus licitè Baptizatur. Ita deciditur Bullâ cit. §. 8. adductis duobus Decretis Congregationis S. Officii, & pluribus Th. Th. idipsum affirmantibus, ac Epistolâ Francisci Xaverii, qua monet P. Franciscum Henricum, ut ejusmodi infantes infidelium Indorum Baptismô cœlo parturiat.

Secundò iterum licet sacro fonte tingere pueros hebræos projectos, expositósque, atque

à

à parentibus derelictos, etiamſi hi poſteà reclamarent, & filium à ſe anteà projectum repeterent. Ita Laudata Conſtitutio §. 9. allegans communem omnium ſententiam, ſingulariter Azorii Juſt. Moral. p. 1. L. 8. c. 25. q. 5. Clericati de Jurisd. Diſcord. 17. n. 12. &c. Ratio eſt: *quia* (ùt ibi loquitur BEATISSIMUS PATER) *juxta reſponſum Gregorii IX. de Infantibus & languidis expoſitis, ſi à Patre, ſive ab alio ſciente ipſo, aut ratum habente infans expoſitus exſtitit, hoc ipſo à Patria poteſtate fuit liberatus.* Ubi nihilominus animadvertit §. 10. ſtatim ſequente, *eum infantem non inter expoſitos &c. adnumerandum, quem ſine Patre ſine Matre, nullo comite, aut per urbem, aut extra hebræorum vicum temerè vagantem inveneris; ſed quem in loco publico ſolum, derelictum, abjectum, atque omni ſpe, & curâ deſtitutum offenderis.*

Tertiò licet parvulum infidelem baptizare, dummodo unus Parens, ſeu Pater, ſeu Mater conſentiat, altero diſſentiente. BENEDICTUS XIV. cit. §. §. 15. & 16. ratio jam eſt data à P. Reiffenſt. & licèt Mater ſecundùm jus Civile non habeat patriam poteſtatem, ob favorem tamen Religionis, & ſalutis prolis, *habet jus ad Baptiſmum filium offerendi.* Ita ex Azorio loquitur Laudatiſſimus Pontifex, qui & §. 17. addit: *Non deſunt alia judicata, quorum vi avus ad fidem converſus præferri debet, non ſolùm ſi Mater, ſed etiam ſi Pater diſſentiat, & quamvìs ambo pariter proteſtentur, ſeſe filii Baptiſmati non aſſentiri.*

Quartò, si Hebræus dicat, se velle Christianam Religionem amplecti, ac se & suos infantes offerat ad Baptismum, postmodùm verò consilii sui ipsum pœniteat, & nolit filios suos baptizari, ùt Mantuæ & alibi contigit, possunt hi rationis usum nondum habentes, illô invitô baptizari. Ita deciditur ibi §. 18. duplici allegato casu & Decreto Congregationis S. Officii. Ratio hujus petitur tum ex favore Religionis, tum ne Judæi similibûs factîs audeant nobis illudere. Si verò filii sint rationis usum habentes, eorum à Parentibus abstractorum priùs exploranda est voluntas & consensus &c. vide ibi.

Quintò, si à Judæo infans offeratur Baptismo, non ut per hunc Christianus fiat, sed ut à certo morbo liberetur, respondet BEATISSIMUS PATER §. 24. *In hoc casu Baptismum minimè negandum esse, NB. dum nullum sit periculum perversionis, quod sanè est maximum, si baptizatus in infidelium potestatem sit rediturus.* Unde subdit: *Prudentûm certè judiciô rite lustrari debet infans, & Christianis tradi, ut probè educatus ætate, & sapientia coram DEO proficeret.* Notanda ergo est semper, & in praxi tenenda Responsio Congregationis S. Officii datæ 3. May 1703. *Non licere* baptizare, *si sint filii infidelium, & in potestate eorum relinquendi, seclusô tamen mortis periculô.*

Sextò, si puer infidelis invitîs parentibûs, & in casu, ubi eum non licet baptizare, nihilomi-

ominus baptizetur, utì jam factum est, tunc talis infans non est restituendus ampliùs parentibus infidelibus, aut ab his, si fortè illis post Baptismum fuerit redditus, iterum est repetendus, ac apud Catholicos piè sanctéque educandus: *hic enim* (ita loquitur sæpiùs Memoratus, §. 29.) *Baptismi licèt illiciti, tamen veri, validique effectus est.* Pro hac assertione quoque militat Decretum Congregationis S. Officii legendum in citata Bulla §. 27. in quo præter alia quoque affirmatur, Baptismum collatum unico teste comprobari, quod etiam admittit SSmus, si ipse baptizans testetur, dummodò cæteroquin tali testi fides prudenter adhiberi possit. Ibidem §. 31.

Septimò: si puer infidelis usu rationis præditus petit Baptismum, etiam invitis parentibûs baptizari potest. Ita resolvit crebrò laudatus Pontifex §. 36. rationem dat ex D. Thom. 3. part. q. 68. art. 10. quia pueri habentes usum rationis, *jam quantùm ad ea, quæ sunt juris Divini, vel naturalis incipiunt suæ potestatis esse: & ideò propria voluntate invitîs parentibûs possunt Baptismum suscipere, sicut & Matrimonium contrahere: & ideò tales licitè moneri possunt, & induci ad suscipiendum Baptismum.* Si igitur parvulus Judæus petat baptizari, attendendum est, an habeat sufficientem rationem: *potest autem contingere, ut is etiam non completô septenniô sufficienti sit præditus ratione; ideóque baptizandus, invitîs licèt parentibûs.* citata Constitut. §. 32. Si verò dubium sit, an

 ado-

adoleſcentulus Judæus, petens baptizari, ſufficiente uſu rationis gaudeat, is non eſt remittendus ad parentes vel ſuos, ſed retinendus, & apud Catholicos cuſtodiendus, ac intereà informandus, ut idoneus evadat Baptiſmati ſuſcipiendo, quod & eò uſque differendum eſt, donec de ſufficiente talis petentis voluntate certò conſtet. Eadem in Conſtit. ſ. 33. 34. 35. hoc enim in dubio patriæ poteſtati præferenda eſt Salus æterna filii, alioquin certò periclitatura, ſi is parentibus infidelibus reſtituatur.

Octavò etiam notandus venit §. 40. prædictæ Conſtitutionis ita habens: *Hebræis itaque vim facere nefas eſt; quare, ſi quis Hebræorum expletô jam ſeptenniô Catholicam Religionem amplecti cupiat, aut ſi non dubia, ſed certa ſignificatio detur, Hebræum aliquem prædictæ ætatis, Baptiſmum petere, in hoc caſu tum Index, qui hoc admonet, eſt retinendus, tum Sacramenti petitor ex Hebræorum vico evocandus, Chriſtianísque tradendus eſt, ut interrogetur, qua potiſſimùm de cauſa velit ab Hebræornm inſtitutionibus ad Chriſti cultum accedere; diligenter demum inſtrui debet, ùt paulò poſt edocebimus. Hac autem adhibita diligentia, ſi fortè incapax inveniretur, iterum abſque dubio Judæis tradendus eſſet. Et memini, verba ſunt Cardinalis Albizi de inconſt. in Fid. cap. XI. ſub num 38. A Congregatione Conſultorum Sancti Officii revocatum fuiſſe ad examen puerum quem-*

dam

dam Hebræum, qui ſupponebatur petiiſſe Baptiſmum, & ad domum Cathecumenorum redactus fuerat; qui tamen adeò hebetis ingenii viſus fuit, ut, etiamſi explevisset ſeptennium, nihilominus Patri Hebræo reſtitutus fuerit.

Additio II.

* Indagabis. An amentes baptizari valeant? Reſpondeo ſub diſtinctione: vel enim ſunt perpetuò amentes, & tunc comparantur Infantibus, ſicque eo modo, quo alii infantes baptizari poſſunt conformiter *can. Qui recedunt 16. q. 6.* Quòd ſi verò tales aliquando uſum rationis habuerint, nec unquam, dum erant compotes rationis, formaliter vel ſaltem interpretativè Baptiſmum petierint, neque in ſtatu amentiæ baptizari queunt; cùm apud adultos ad valorem Baptiſmi requiratur conſenſus ſaltem aliquando habitus, & necdum poſitivè revocatus. Quòd ſi verò aliquando baptizari voluerint, & intereà amentes facti fuerint, omnino baptizari poterunt, imò ex lege charitatis debebunt.

QUÆSTIO II.

Quæ ſit materia Baptiſmi, qualiſque requiratur ablutio baptizandi?

SUMMARIUM.

11. *Materia Baptiſmi remota, & proxima, quæ?*

12. *Aqua Baptismalis de præcepto Ecclesiæ debet esse benedicta.*

* *Varia notanda circa aquam Baptismalem.*

13. *Ad valorem Baptismi requiritur vera ablutio.*

14. *Corollarium.*

15. *Aliud Corollarium.*

16. *Ablutio Baptismalis potest fieri immersione, effusione, vel aspersione.*

17. *An trina effusio adhibenda?*

18. *In Baptismo, quæ pars corporis sit abluenda?*

(o) Juxta dicta Tract. 1. Dist. 3. n. 57. & 58.

19. *Corollarium.*

20. *Quid agendum, si ablutio facta est in parte dubia?*

* *Quid, si infans adhuc sit secundinâ involutus, vel si mater moriatur, antequam nascatur fœtus?*

21. *Puer projectus in flumen cum intentione ipsum baptizandi, an baptizetur?*

11. CONCL. I. Materia Baptismi duplex est, remota scilicet, & proxima. Ita omnes Doctores. Et quidem materia ejus remota est aqua naturalis, seu elementaris;

taris; prout non solùm in Concilio Florentino, ac Tridentino definitum fuit, sed etiam constat ex pluribus S. Scripturæ locis, ùt ex illo *Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto &c.* Idem *Actor. c. 8. Ecce aqua, quis prohibet me baptizari?* & alibi. Materia proxima Baptismi est ipsa ablutio facta in aqua naturali.

12. CONCL. II. Licèt ad valorem Sacramenti Baptismi sufficiat quælibet aqua, quæ quoad substantiam est naturalis, ex præcepto tamen Ecclesiastico ea debet esse certo ritu benedicta. Ita certa, & communis. Cæterùm ejusmodi solemnis Benedictio Fontis, seu Aquæ Baptismalis peragitur Sabbatô sanctô ante Dominicam Resurrectionis, ac Vigiliâ Pentecostes; prout habetur in Missali Romano. Unde peccaret ille (& quidem juxta Toletum mortaliter) qui extra casum necessitatis uteretur ad Baptismum aquâ non sic benedictâ *arg. Clem. un. de Baptismo.*

Additio.

* Porrò, si aqua benedicta tam imminuta sit, ut minùs sufficere videatur, alia non benedicta admisceri potest, in minori tamen quantitate. Si verò eadem corrupta fuerit, aut quovis modo defecerit, Parochus in fontem bene mundatum, ac nitidum, recentem aquam infundat, eámque benedicat ex formula præscripta. Sed, si aqua conglaciata sit, curetur,

ut liquefiat: si autem ex parte congelata, aut nimiùm frigida, poterit parum aquæ naturalis calefieri, & admisceri aquæ Baptismali benedictæ, ne noceat infanti. Ita Rituale Romanum hìc. *

13. CONCL. III. Ad valorem Sacramenti Baptismi requiritur aliquã vera ablutio, nec sufficit simplex applicatio aquæ ad corpus absque ullo motu successivo, seu fluxu ipsius aquæ: sufficit autem quælibet aquæ quantitas, dummodò sit tanta, quæ possit successivè contingere corpus quoad aliquam partem sufficientem ipsius. Ita communis. Ratio est: quia materia proxima Baptismi non est nuda aqua; sed ablutio per aquam facta; atqui verè nemo dicitur ablui, nisi aqua successivè ab una parte corporis perveniat ad alteram: ergo.

14. Infertur proinde, quòd ille non validè baptizaret, qui digitô per aquam naturalem madefactô attingeret duntaxat corpus baptizandi, absque ullo tractu, vel motu ipsius: secùs foret, si per motum aquæ, vel digiti madefacti ablueretur pars sufficiens corporis baptizandi. Hinc non immeritò approbant Doctores casum illum, quo fæmina infantem moribundum baptizavit madefactô aquâ digitô, ac ducendô Crucem per frontem infantis, simúlque legitimam formam pronuntiandô: hic enim vera, & sufficiens interveniebat ablutio.

15. Infertur ulteriùs, eum pariter non validè baptizaturum, qui aspergit alterum aquâ na-

naturali in tam modica quantitate, quòd omnes guttæ perſiſtant immotæ, ac nullo modo per corpus fluant; reverà enim in tali caſu nulla interveniret ablutio hominis baptizandi quia ad veram ablutionem omnino requiritur aliqua motio, ſeu fluxus aquæ abluentis; ùt patet ex ſignificatione vocis, communî modô concipiendi hominum.

16. CONCL. IV. Ablutio baptismalis poteſt fieri vel immerſione, ſi baptizandus, immergatur in aquam: vel affuſione, ùt ſi aqua fundatur ſuper corpus baptizandi, vel aſperſione, ùt ſi baptizandus aſpergatur aquâ, in quantitate tamen ſufficienti, ut actu fluat per ſufficientem partem corporis. Ita rurſum Doctores communiter. Et quidem certum eſt, ablutionem quolibet horum trium modorum peractam ſufficere ad valorem Baptiſmi, licèt ſecunda, quæ fit per affuſionem hodie communiter obſervari ſoleat.

17. Quamvìs autem ad valorem Baptiſmi ſufficiat unica ablutio Baptismalis, neque neceſſariò requiratur trina affuſio aquæ: nihilominus in praxi communiter trina affuſio adhibenda eſt, juxta præſcriptum veterum Canonum, *c. poſtquam vos, & ſeqq. de Conſecrat. diſt. 4.* ac Ritualium Diœceſanorum, quibus extra caſum neceſſitatis debet Miniſter ſeſe conformare.

18. Notanter autem in hac, & præcedenti Concluſione dictum eſt, *dummodò aqua fluat per ſufficientem partem corporis baptizandi.* Etſi enim non ſit neceſſe ad valorem Baptiſmi, ut

totum corpus abluatur, sed sufficiat, si abluatur quædam pars ipsius sufficiens, variant tamem Doctores in assignando, quænam pars sit sufficiens. Et quamvis non desint Auctores, qui velint, absolutè loquendô, validum esse Baptismum ablutâ quacunque etiam minimâ corporis parte: id tamen communior opinio vel negat, vel saltem incertum putat. Hinc in praxi semper tutior pars, quantum fieri poterit, est eligenda, ne Sacramentum homini tantopere necessarium sine causa exponatur periculo invaliditatis, vel dubietatis. (*a*)

19. Infertur proinde, quòd, si Baptismus possit fieri in capite, in illo sit meritò conferendus: quia caput est præcipua pars hominis, in qua principales sensus vigent, & à qua maximè totus homo potest denominari: unde caput est certissima, & sufficientissima pars pro collatione Baptismi. Quòd si hoc commodè fieri non possit, tunc in casu necessitatis, utputa propter periculum mortis, in quo versatur infans nondum perfectè natus, semper facienda est ablutio in alia parte principaliori, quantùm fieri potest.

20. Si verò pars illa sit minùs principalis, ac proinde dubia (qualis secundùm Scotum *4. dist. 4. qu. 3.* non solùm est digitus, sed etiam manus, pes, ac hujusmodi) tunc si infans evadat periculum, ac perfectè nascatur, iterum baptizandus est sub conditione; prout notatur *c. De quibus. De Baptismo*, atque præter Rituale Romanum *Tit. de Baptism. §. de baptizandis parvulis*, in Ritualibus Diœcesanis Parochi pleniùs

in-

informantur. Inſuper ſciendum, quòd, ſi parvulus cum Baptiſmo dubio moriatur, is ſepeliendus ſit in terra benedicta: quia ad hanc jus acquiſivit ob probabilitatem ſui Baptiſmi.

Additio.

* Quòd ſi ponas, infantem aliquem adhuc ſecundinis involutum totaliter clauſum in utero matris: talis, ſi aliud remedium, quo vivus ex utero matris eximi queat, non ſupereſſet, nihilominus modô honeſtiorî, quo fieri poteſt, intra uterum matris aquâ modicâ, ac tepefactâ baptizetur ſub conditione, ſuppoſitô, quòd aqua per artem, & inſtrumenta pertingere valeat ad corpus infantis, prout praxin adducendi eandem illuc deſcribit Gobat hìc *tit. 2. n. 57.* Quamvìs enim talem ablutionem conſtituere Baptismum validum negent apud Comitolum *Reſpons. Moral. lib. 1. q. 13.* plures etiam graves non ſine ponderoſa ratione Doctores, exiſtimantes, non poſſe per Baptiſmum renaſci ſpiritualiter, qui nondum natus eſt corporaliter; prout innuit ipſum Jus Canonicum *can. Qui in Maternis 115. diſt. 4. de Conſecratione* Non deſunt tamen etiam alii, qui probabiliter valorem ejus defendunt cum Pignatello *tom. 1. conſult 103.* Si enim (inquiunt iſti) parvulus in utero materno in odium fidei occiſus juxta Scotum in *4. diſt. 4. q. 3. n. 3.* verè baptizatur Baptiſmô ſanguinis, cur non ſimiliter ablutus aquâ baptizetur ibidem Baptiſmô fluminis; cùm uterque in utero materno adhuc exiſtens con-

tra-

traxerit maculam peccati originalis, sícque videatur capax remedii ablutivi hujus maculæ? Canon in contra allegatus non est decisio Pontificia; sed tantùm opinio privati Doctoris, nimirum Isidori: patet autem ex Prolegomenis Juris Canonici, similes opiniones Decreto Gratiani insertas non facere auctortiatem Juris certam. Cæterùm nota hìc incidentaliter Confessarie, quando vocaris ad fæminam gravidam periculosè decumbentem, eámque vix finita Sacramentali absolutione deprehendis mortuam, ut invigiles, quatenus illico os mortuæ aperiatur, ne infans, si forsan adhuc vivat, suffocetur, possitque maturè à peritis in arte, puta chirurgis, exscindi, ac baptizari. Vide la Croix *lib. 6. part. 1. n. 193.**

21. CONCL. V. Dubium sanè, num puer cum intentione ipsum baptizandi projectus de ponte in fluvium vel fontem, ubi submergendus est, sit validè baptizatus? Quamvìs non desint Doctores, asserentes, talem Baptismum valere (inter quos sunt Suarez, Vasquez, Layman, & plures alii Recentiores) attamen rationabiliter & magìs probabiliter negatur cum Doctore Subtili *4. dist. 5. q. 3.* Ratio hujus sententiæ negativæ est: quia in tali casu deest ablutio, requisita ad valorem Sacramenti Baptismi. Etsi enim videatur hìc intervenire immersio pueri in aquam, ea tamen non tam est immersio, quàm submersio pueri in fontem, vel fluvium præcipitati; cùm ex natura sua tendat ad mortem parvulo inferendam. Unde nec is ab-

ablui dicendus eſt, ſed potiùs ſubmergi: nam ablutio hominis debet fieri ſalvâ vitâ ipſius, ſaltem quantum eſt de ſe, atque ex natura ipſius ablutionis.

QUÆSTIO III.

De Forma Sacramenti Baptiſmi.

SUMMARIUM.

22. *Forma Baptiſmi, quæ?*
23. *Qua forma utantur Græci?*
24. *Tria in forma Baptismi exprimenda.*
25. *In ea debet exprimi & Unitas, & Trinitas Perſonarum.*
26. *Quid, ſi ly* In nomine, *ter repetatur?*
27. *Baptismus in nomine Chriſti, defactò non valet.*
28. *An olim validus fuerit?*
29. *Quæ forma ſit adhibenda in Baptiſmo dubio?*
30. *Forma Baptiſmi,* In nomine Patris &c. *an ſufficiat?*

22. CONCL. I. Vera, & legitima forma Sacramenti Baptiſmi eſt hæc: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Ita Fides Catholica. Et hæc forma, quæ in tota Eccleſia Latina ſemper fuit obſervata, atque etiamnum obſervatur, deſumitur ex illis verbis Chriſti *Matth. 28. Baptizan-*

ptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

23. Verum quidem est, quòd in Ecclesia Græca jam à tempore Apostolorum, atque ex eorum ordinatione, ex instinctu Spiritus sancti, ob gravissimas causas facta (ac præcipuè ad tollendum errorem, & Schisma Græcorum, de quo fit mentio *1. Cor. 1.*) observetur paululum alia forma Baptismi, nempe hæc: *Baptizetur servus JESU Christi in nomine Patris &c.* quæ forma pariter certa est, ac sufficiens, & à Græcis de præcepto observanda: tamen re ipsa non differt à priori: nam quod verbô activô, *Ego te Baptizo*, dicunt Latini, hoc idem verbô passivô, *Baptizetur servus JESU Christi*, significant Græci. Sed imposterum ex professo erit sermo de forma Baptismi, aliisque Ritibus Sacramentorum in Ecclesia Latina usitatis.

24. CONCL. II. In forma Baptismi necessariò necessitate Sacramenti (ita nempe, quòd alioquin eo non expresso nullum fieret Sacramentum) debent exprimi sequentia tria. I. Persona, quæ baptizatur; quod fit per ly *Te.* II. Actio baptizandi; quod fit per ly *baptizo.* III. Invocatio SS Trinitatis; quod fit per ly *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Desumitur hoc totum ex forma Baptismi à Christo præscripta *cit. c. 28. Matthæi.* Unde declaravit Alexander Papa III. & habetur *cap. 1. De Baptismo. Si quis puerum ter in Aqua immiserit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen: & non dixerit, Ego te baptizo in*

in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, Amen: non eſt puer baptizatus. Hæc ibi.

25. CONCL. III. Ob eandem rationem, ſive inſtitutionem Chriſti *Matth. c. 28.* nobis indicatam, requiritur, ut in forma Baptismi neceſſariò neceſſitate Sacramenti exprimatur, non solùm Trinitas Perſonarum, ſed etiam Naturæ Unitas, quæ ſignificatur per ly *In nomine.* Unde infertur cum Suarezio *diſp. 21. ſect. 3.* & aliis, hanc formam, *Ego te baptizo in nominibus Patris, & Fili, & Spiritus ſancti*, eſſe inſufficientem ad valorem Sacramenti Baptiſmi: quia in ipſa fit ſubſtantialis mutatio.

26. Aliter dicendum eſt de hac forma, *Ego te baptizo in nomine Patris, & in nomine Filii, & in nomine Spiritus ſancti.* Hæc enim valet: quia, licèt ly *in nomine* ter repetatur, non tamen ſignificat pluralitatem Naturæ Divinæ, ſicut ly *in nominibus*: prout à pari abſque pluralitate Divinæ Naturæ dicitur *DEUS Pater, & DEUS Filius, & DEUS Spiritus ſanctus*; quamvìs dici non poſſit, *DII Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus.*

27. CONCL. IV. Baptiſmus defactò collatus in nomine Chriſti tantùm, nec eſt validus, nec licitus. Ita Herincx *diſp. 5. de Baptiſmo, q. 4. n. 45.* & alii: idque deſumitur ex *c. Multi ſunt. De Conſec. diſt. 4.* ubi rejicitur Baptismus *in nomine ſolummodò Chriſti* collatus. Atque hoc ipſum videtur tenere communis praxis, & ſenſus Fidelium; quamvìs Sannig. *diſt. 2. de Baptiſmo, q. 9. n. 6.* dubitet, ac indeciſum relinquat,

quat, num defactò valeat Baptismus in nomine Christi collatus.

28. Dicitur notanter in Conclusione, *defactò*. Nam in primitiva Ecclesia Baptismus in nomine Christi tantùm collatus, ex speciali dispensatione Divina, & Apostolis revelata, videtur fuisse validus, ac licitus; uti tenent Scotus 4. *dist*. 3. q. 2. D. Thomas, S. Bonaventura, & communior Theologorum, paucis exceptis. Et hoc factum fuisse creditur ex speciali dispensatione Divina ad glorificandum magis SS. Nomen JESU, tempore primitivæ Ecclesiæ Judæis, atque Gentilibus summè exosum. Idque desumitur ex S. Scriptura: nam *Actorum* c. 2. S. Petrus, repletus Spiritu sancto, præcepit, dicens: *Baptizetur unusquisque vestrûm in nomine JESU Christi.* Item *Actor. cap.* 8. dicitur: *In nomine JESU baptizabantur viri, ac mulieres.* Et c. 10. *Jussit eos baptizari in nomine Domini JESU Christi.* Hinc etiam Nicolaus Papa I. ùt refertur *can. A. quodam Judæo.* De *Consecrat. dist.* 4. dicit, eos, *qui in nomine SS. Trinitatis, vel tantùm in Christi nomine, sicùt in Actibus Apostolorum legimus, baptizati sunt*, non esse denuo baptizandos.

29. Quæres. Quænam forma sit adhibenda, si probabiliter dubitatur, an quis sit baptizatus? Resp. hoc patere ex Jure Cannonico c. 2. *de Baptismo*, ubi sic habetur *De quibus dubium est, an baptizati fuerint; baptizantur hîs verbis præmissîs: Si baptizatus es, non te baptizo: sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo in nomine Patris &c.* Hæc ibi. Quamvìs non-

nulla

nulla Ritualia Diœceſana priorem partem omittant, dicendô tantùm in tali caſu; *Si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris &c.*

30. Quæres ulteriùs. An Sacerdos ille validè baptizaverit, qui ignarus linguæ Latinæ hâc formâ uſus eſt: *baptizo te in nomine Patria, & Filia, & Spiritu Sancta.* Reſpondet Zacharias Papa (& habetur *can. Retulerunt. De Conſec. diſt. 4.*) affirmativè, hîs verbîs: *Si ille, qui baptizavit, non errorem introducens, aut hæreſin, ſed pro ſola ignorantia Romanæ locutionis infringendô linguam, ùt ſupra, baptizans dixiſſet, non poſſumus conſentire, ut denuò baptizentur*: & conſequenter ſic baptizati cenſentur validè baptizati, eò quòd non contigerit error ſubſtantialis in forma, ſed duntaxat error Latinitatis ob imperitiam baptizantis.

QUÆSTIO IV.

De Miniſtro, & quibusdam aliis Baptismum concernentibus.

SUMMARIUM.

31. *Miniſter Baptismi poteſt eſſe quilibet homo.*
32. *In caſu neceſſitatis, quid obſervandum?*
33. *Extra neceſſitatem, cui competat baptizare? cum Addit?*
34. *An Diaconus, vel Subdiaconus poſſit ſolemniter baptizare?*

* *In quo loco debeat conferri ordinariè Bapismus?*

35. *An valeat Baptismus, uno materiam, & altero formam adhibente?*

36. *Observanda à Ministro Baptismi.*

37. *Quid agendum de Monstris?*

* *Ponitur valde notabilis casus. Addit. I.*

* *Quid faciendum cum fœtu abortivo? Addit. II.*

38. *Pœnæ reiterantium Baptismum.*

39. *Quid de rebaptizante sub conditione?*

(b) Ut dictum Tract- 13. dist. 3. num. 11.

* *Quandonam rationabilter possit Baptismus conditionatè conferri. Addit. I. & II.*

40. *Patrini in Baptismo, qui?*

* *Quomodò inter Patrinum & Baptizatum contrahatur cognatio.*

31. CONCL. I. Quilibet homo ratione præditus potest esse Minister Baptismi, ita ut Sacramentum valeat: ac proinde validus est Baptismus, etiamsi conferatur à Pagano, vel Hæretico, aut à Muliere, vel Ministro malo, dummodò omnia alia necessaria adhibeantur. Ita Scotus 4. *dist.* 5. *q.* 1. cum communi: & habetur decisum *can. Romanos, & seqq. de Consecr. dist.* 4. junctô c. *Firmiter. De Summa Trinit.* & Conciliô Florentinô *in Decreto Unionis.*

32. In praxi tamen observandum est, ut in casu etiam necessitatis Sacerdos præsens præferatur Diacono, & Diaconus Subdiacono, ac Cle-

Clericus alius Laico, & vir fæminæ: niſi pudoris gratiâ deceat, fæminam potiùs, modi baptizandi gnaram, quàm virum baptizare infantem in mortis periculo conſtitutum, ac nondum plenè natum; vel niſi meliùs fæmina, utputa obſtetrix examinata, & approbata, ſciat formam & modum Baptiſmi: prout paſſim ſolent monere Ritualia Diœceſana.

33. CONCL. II. Nihilominus extra caſum neceſſitatis baptizans, cui id jure, vel ex officio non competit, peccat. Ita communis. Et hoc quidem eſſe peccatum mortale, docent Suarez, Navarrus, Scotus, aliíque, quos citat & ſequitur Layman *lib. 5. tr. 2. cap. 7.* quia SS. Canones, ob honorem Sacramenti Baptismi, ſeverè præcipiunt, ut Sacerdos extra caſum neceſſitatis ſolemniter baptizet. *Clem. un. de Baptiſmo.* Quinimò munus baptizandi ex officio competit ſoli proprio Sacerdoti, ſeu Parocho: niſi is alicui alteri licentiam baptizandi concedat.

Additio.

* Quòd ſi caſum ponas, mulierem aliàs non vagam, ſed pertinentem ad Parochiam A. inexſpectatò peperiſſe in loco aliquo ſpectante ad Parochiam B. talis proles pro ſolemni Baptiſmo (niſi propius Parochus ſponte cedat) deportari debet ad Parochiam propriam Matris A. Quod tamen intellige, ſi talis deportatio ſine periculo vitæ ipſius prolis fieri queat; nam ſecùs colla-

 tio

tio Baptismi potiùs ſpectaret ad Parochum Parochiæ B. non obſtante, quòd pro tunc etiam præſens foret Parochus Parochiæ A. vel facilè accerſiri poſſet; cùm Parochus extra ſuos terminos nequeat jus aliquod exercere Parochiale, *can. 1. cauſ. 13. q. 1.* Videatur Stanislaus Karg in ſua triplici correlatione Canonica, & in ſuo Manuali Theologico Canonico *part. 1. de Adminiſtr. Bapt. dub. 2.*

34. CONCL. III. Ex Epiſcopi, vel proprii Sacerdotis commiſſione, ob rationabilem cauſam facta, non ſolùm alius Sacerdos, ſed etiam in cauſa neceſſitatis, & deficientibus Presbyteris Diaconus ſolemniter baptizare poteſt, non autem Subdiaconus, vel alius Clericus inferior poterit ſolemniter baptizare ex tali commiſſione. Ita deſumitur ex *c. Diaconos, diſt. 93.* juncta Gloſſa *ibid. verſ. Neceſſitas*, & tradit Layman *loc. cit. n. 3.* citans alios.

Additio.

* Porrò locus ordinarius, in quo regulariter à Miniſtro Baptismus conferri debet, eſt Eccleſia, in qua fons Baptismalis exiſtit. Ita præter Rituale Romanum hìc expreſſè habetur *Clem. unic. de Bapt.* ubi tamen excipiuntur Proles Regum, ac Principum: item ſi alia neceſſitas emerſerit, propter quam abſque periculo talis tenellus infans ad Eccleſiam deferri nequit e. g. tempore intenſi frigoris, aut æſtûs, vel ob debilitatem; ubi meritò obſtetricibus, vel aliis perſonis rerum gnaris, & aliquod periculum vel

vel prudentem adeſſe timorem aſſerentibus, fides habenda eſt, nec nimis ſcrupuloſè in hoc agendum, utì rectè notat Ildephonſus Tauſch *in tr. de Moribundo, diſp.* 1. *q.* 1. *n.* 33. Quinimò Pater Engel apud Schmalzgrueber *lib.* 3. *decret. tit.* 42. *n.* 50. & apud Karg hìc *part.* 1. *dub.* 4. idem, quod jus concedit Principibus & Regibus, etiam admittit quoad alias perſonas Illuſtres & potentes, ſi in aliquo loco vigeat talis conſuetudo, habens nimirum conditiones ad legitimam conſuetudinem requiſitas; utì addit P. Tauſch *loc. cit. n.* 32.

35. CONCL. IV. Non valet Baptiſmus à pluribus collatus, uno eorum adhibente materiam; & altero proferente formam; dum ſcilicet unus aquam affundit, & alter verba formæ Baptiſmi profert. Ita Scotus 4. *diſt.* 6. *qu.* 2. D. Thomas *part.* 3. *q.* 67. *art.* 7. & alii. Ratio eſt: tum quia hoc eſt contra Chriſti inſtitutionem, ùt patet ex praxi Eccleſiæ, & communi ſenſu Doctorum: tum quia in tali caſu ſignificatio formæ eſſet falſa: nam alter dicendô, *Ego te baptizo &c.* cùm non ipſe, ſed alius baptizaret, falſum enuntiaret.

36. CONCL. V. Miniſter Baptiſmi extra caſum neceſſitatis, ac ſolemniter baptizans diligenter proprium Rituale Diœceſanum revideat, atque exactè obſervet, quæ in eo præſcribuntur obſervanda circa Baptismum, ſive parvulorum, ſive adultorum, ſingulásque Cæremonias ibidem ad longum deſcriptas. Hæc concluſio certa eſt: nam quilibet Miniſter Sacramentorum tenetur obſervare laudabiles Ri-

tus suæ Ecclesiæ. Cæterùm, quia ea, quæ circa Cæremonias Baptismi conferendi describuntur in Ritualibus Diœcesanis, sunt longiora, simúlque in aliquibus variant, hoc loco omittuntur. Solùm pro complemento hujus materiæ

37. Quæres I. Quid agendum sit de Monstris? Resp. Monstrum, quod humanam speciem non præ se fert, baptizari non debet; utì econtra absque scrupulo baptizari necesse est, quando præ se fert caput, & pectus figuram hominis, quamvìs una vel altera pars minùs principalis ferinum quidpiam portendat. Quòd si caput figuram feræ, pectus verò figuram hominis exhibeat, vel aliunde dubium oriatur, an talis fœtus homo sit, nec ne? atque ob periculum in mora non pateat recursus ad Reverendissimum Ordinarium, in simili casu baptizetur sub hac conditione: *Si tu es homo, ego te baptizo in nomine Patris &c.* Si autem Monstrum habeat plura capita, & plura pectora, signum erit, quòd totidem habeat corda, & animas, ac proinde, quòd sint homines distincti, seu duo Gemelli concreti: unde eo casu singuli eorum sunt seorsim baptizandi, unicuique dicendô: *Ego te baptizo in nomine Patris, &c.*

Additio I.

* Dices. Potuit contingere, quòd tale Monstrum e. g. habens caput ferinum fuerit partialiter saltem procreatum ex semine bestiæ; ergo ne-

neque conditionatè debet baptizari. Reſpondeo, noſtram concluſionem eſſe intelligendam de tali monſtro, quod eſt procreatum utrobique ex ſemine humano. Quòd ſi autem ponere vis caſum aliquem extraordinarium, nimirum quòd ad procreationem talis monſtri, figuram hominis in partibus ſaltem principalibus præ ſe ferentis, concurrerit partialiter una cum ſemine humano etiam beſtia, non deſunt Doctores reſolventes, in tali quoque caſu monſtrum illud eſſe conditionatè baptizandum; eò quòd tunc poſſit non omnino improbabiliter inferri, in ſimili conceptione prævaluiſſe quoad generationem ſemen humanum. Videantur de hoc la Croix *de Baptiſmo n. 206.* & Paulus Zachias *lib. 7. tit. 1. q. 4. n. 5. & ſeqq.**

Additio. II.

* Quæres II. Quid agendum quoad fœtum abortivum? ubi nota, tempus ordinarium à conceptione usque ad partum eſſe novem circiter menſes; qui ſi notabiliter abbrevientur, dicitur fæmina parturiens abortum paſſa. H. N. Reſp. Si fœtus eſſet etiam tantummodò imperfectè organizatus, & ante quadrageſimum à conceptione diem in lucem editus, deberet tamen conditionatè baptizari, ſi per motum, vel aliter det aliquod ſignum vitæ. Ratio eſt: quia, etſi ſit probabiliùs, fœtum ante quadrageſimum diem non informari animâ rationalî, nec tamen contraria ſententia eſt prorſus improbabilis.*

38. Quæres III. Quænam ſint pœnæ reite-

rantium Baptismum? Resp. I. Gravissimum Sacrilegium committur ab eo, qui sciens absolutè baptizat hominem, quem constat validè fuisse baptizatum: simúlque talis temerè rebaptizans incurrit ipso facto irregularitatem. Ita communis; & colligitur ex *cap. 2. de Apostatis & reiterantibus Baptisma.*

39. Addit Tannerus *tom. 4. disp. 4. qu. 2. n. 109. & 120.* post Scotum, Suarez, & Vasquez, non multò leviùs peccaturum eum, qui quempiam, de quo nullum est morale dubium, quin verè baptizatus sit denuò etiam sub conditione rebaptizat; quamvìs talis sub conditione solùm temerè rebaptizans non incurrat irregularitatem. (*b*)

Additio I.

* Dicitur notanter, illum, quamvìs ab irregularitate, non tamen à peccato immunem esse, qui rebaptizat conditionatè, ubi nullum est morale, seu rationabile dubium de valore Baptismi. Quòd si verò dubium rationabile adesset, taliter rebaptizans haud dubiè à peccato omnino eximeretur. Censetur autem sanè dubium rationabile I. Si infans fuerit ab aliàs inexpertis mulieribus subitò ingruente necessitate privatim baptizatus, ubi facilè circa materiam, vel circa applicationem materiæ & intentionem ex perturbatione, & passionum præoccupatione, vel circa formam, aliqua substantialia omittendô, vel nova superaddendô, potuit irrepere error substantialis, prout non

rarò

rarò oſtendit ipſa experientia, quando obſtetrices non fuerint electæ circumſpectiores, quàm vulgus mulierum, integræ famæ, verſatæ, & probatæ in aliis jam periculis; unde etiam ſimiles perſonæ baptizatæ ſæpiùs patiuntur extraordinarias dæmonum infeſtationes, vel apparitiones. II. Si infans expoſitus, quamvìs etiam cum ſcheda teſtante de Baptismo fuerit inventus: talis enim ſcheda videtur partim ſuſpecta, maximè, ſi in Illo loco Judæi execrantes Baptiſmum permixti cum Catholicis exiſtunt, partim etiam in illo ipſo Baptiſmo infantis expoſiti privatim collato facilè potuit irrepere, utì anteà, error ſubſtantialis, prout fuſiùs exemplificant Doctores infra citandi. Quòd ſi tamen e. g. Mater infantis expoſiti aufugiſſet, & conformiter ſchedæ adjunctæ inveniretur nomem infantis in ipſo libro Baptismali de Baptiſmo collato atteſtante, haud dubiè non deberet rebaptizari. III. Si quis fuit baptizatus ab Hæretico in iis locis, in quibus impunitè graſſantur diverſæ incognitæ Sectæ, ſeu de quibus non conſtat ſufficienter, qualem materiam, ac formam, & modum in Baptiſmo adhibeant, & num ſubſtantialia obſervent, nec ne? utì alicubi dicuntur Paſtores proferre formam Baptismi ſuper cathedram, & interim alii infra eandem affundere aquam ſuper baptizandum &c. planè in his, & ſimilibus caſibus non argueretur imprudentiæ, & conſequenter neque peccaret, qui conditionatè rebaptizaret,

Additio II.

* Cæterùm adhuc obſervandum eſt, quòd quoad talem Baptiſmum, ſtante dubio tantùm conditionatè repetitum, ſecundùm aliquos reſpectu adultorum (quod ſaltem procedit, ſi dubium hoc aliis ſit incognitum, aut aliàs in novo Baptiſmo interveniret periculum infamiæ) non neceſſarius ſit locus ſacer, neque Parochus baptizandi, nec præſentia novi alicujus Patrini; nam Cannones, qui innuere videntur contrarium, loquuntur ſolummodò in caſu, quo Baptismus de novo abſolutè confertur. Inſuper ſi conſtat, in primo Baptiſmo dubio adhibitas fuiſſe Ceremonias ſacras, neutiquam opus eſt easdem retiterare in altero Baptiſmo conditionatè conferendo. Videantur Kazenberger *in Supplem. Theolog. Sacram. cap. 1. ſect. 2. num. 70. ac ſeqq.* atque apud eundem Quintanadvenas *ſing. tract. 1. ſingul 17. & 18.* Et la Croix *lib. 6. part. 1. n. 318. & ſeqq.* *

40. Quæres IV. Quid ſentiendum de Patrinis? Reſp. quòd in Sacramento Baptismi unus tantùm Patrinus, ſive vir ſive mulier, vel ad ſummum unus & una baptizatum de Baptiſmo ſuſcipiant; inter quos & baptizatum ipſum & illius patrem & matrem ſpiritualis cognatio contrahitur. Ita expreſſè ſtatuit Concilium Trid. *ſeſſ. 24. cap. 2. de reform. Matrimon.* juncto *c. Non plures, de Conſecr. diſt. 4.* & *c. Quod autem 30. qu. 4.*

Addi-

Additio.

* Ut autem inter Patrinum, & Baptizandum contrahatur cognatio ſpiritualis, debet dictus Patrinus per ſe, vel per ſuum Procuratorem aſſiſtere pro tunc, quando actualiter Baptiſmus confertur; unde non ſufficeret, ſi Baptiſmô priùs jam collatô v. g. ob ingruentem neceſſitatem prolis, ſolis poſteà aliis cæremoniis præſens foret. Item inſuper, ut cognatio hæc contrahatur, debet is per ſe, aut per Procuratorem ſuum baptizandum ſub actuali Baptiſmo ſaltem mediîs veſtîbûs, aut faſciîs attingere, vel ad minus immediatè è manibus Sacerdotis baptizantis recipere, quando habetur conſuetudo, quòd ſub actuali Baptiſmo ſolus Sacerdos baptizans infantem teneat. Videatur Jus Canonicum *Lib. 4. decret. tit. 11.* Ubi etiam *n. 23.* expreſſum invenies, quòd in caſu, quo quis alterius nomine infantem levat, non ipſemet Procurator, ſed potiùs alter, in cujus nomine officium peragit, cognationem ſpiritualem contrahat. *

QUÆSTIO V.

De Sacramento Confirmationis.

SUMMARIUM.

41. *Confirmationis dignitas.*
42. *Sacramentum Confirmationis, quid?*

43.

43. *Materia ejus remota, & proxima. Et forma; quæ?*
44. *Fuit à Christo institutum in ultima Cœna.*
45. *Episcopus est ordinarius Minister ipsius.*
46. *An & simplex Sacerdos ex commissione Papæ?*
47. *Generale præceptum de recipienda Confirmatione non extat.*
(c) Juxta dicta Dist. 2. n. 68. & seqq.
48. *Primâ Tonsurâ initiandi debent priùs esse confirmati.*
49. *An peccetur mortaliter, sed seeùs fiat?*
50. *Qua ætate hoc Socramentum recipiendum?*
51. *Ad id qualis dispositio in adultis requiratur?*
(d) Videantur dicta Dist. 2. n. 28. & 29.
52. *Non potest reiterari.*
(e) Dist. 2. quæst. 4. per totum.
53. *Sed reiterans non fit irregularis.*
(f) Vide tract. 13. dist. 3. n. 10.
54. *In Confirmatione debet intervenire Patrinus.*
55. *Et alius à Patrino in Baptismo.*

41. QUANDOQUIDEM Confirmatio est veluti perfectio, & consummatio Baptismi, adeò ut sine ea quis non inveniatur plenus

plenus Chriſtianus. *arg, c. Omnes fideles. De Conſecr. diſt.* 5. Meritò poſt Sacramentum Baptismi agitur de Confirmatione, per quam Spiritus Sanctus infunditur, gratia Baptismalis roboratur, & cor fidele ad patientiam & conſtantiam dilatatur.

42. CONCL. I. *Sacramentum Confirmationis* eſt unctio hominis viatoris, facta in fronte, in figura Crucis cum Chriſmate ſanctificato, & hoc à Miniſtro idoneo, ſimul debita verba proferente, ſignificans efficaciter ex inſtitutione Divina Unctionem animæ per gratiam roborantem, ad confitendum cum fiducia fidem Chriſti Ita Scotus *4. diſt.* 7. *qu.* 1. Vel, ſi placet, breviùs: *Confirmatio* eſt Sacramentum novæ Legis, quod baptizatis confertur per ſacri Chriſmatis inunctionem.

43. CONCL. II. Materia remota Confirmationis eſt Chriſma compoſitum ex oleo olivarum & balſamo, ac ſpecialiter benedictum ab Epiſcopo. Materia verò proxima ipſius eſt unctio facta in fronte, in figura Crucis, cum Chriſmate ſanctificato. Porrò forma ipſius eſt talis: *Signo te ſignô Crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Ita communis: & habetur expreſſum in Concilio Florentino *in Decreto Unionis.*

44. CONCL. III. Sacramentum Confirmationis à Chriſto inſtitutum fuit, & quidem veriſimiliùs in ultima Cœna. Prior pars eſt de Fide, & patet ex dictis ſupra *diſt.* 1. *n.* 8. & 9. Altera pars ex eo ſuadetur: quia Chriſtus Do-

mi

minus in ultima Cœna Apoſtolos circa hoc Sacramentum inſtruxit, eósque docuit Chriſma conficere, prout deſumitur ex auctoritate S. Fabiani Papæ *epiſt. 2. cap. 1. ad Orientales*, ubi ait: *In illa die Dominus Chriſtus JESUS, poſtquam cœnavit cum Diſcipulis ſuis, & lavit eorum pedes, ſicut à ſanctis Apoſtolis Prædeceſſores noſtri acceperunt, nobiſque reliquerunt, Chriſma conficere docuit.*

45. CONCL. IV. Ordinarius hujus Sacramenti Miniſter eſt ſolus Epiſcopus. Ita omnes Theologi; ac præter Concilium Florent. *loc. cit.* fuit noviſſimè definitum in Concilio Trid. *ſeſſ. 7. can. 3. de Confirmatione*, hîs verbîs: *Si quis dixerit, ſanctæ Confirmationis ordinarium Miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemvis ſimplicem Sacerdotem, anathema ſit.*

46. Dicitur, *Confirmationis ordinarium Miniſtrum.* Nam ex ſpeciali commiſſione Summi Pontificis, poſſe etiam ſimplicem Sacerdotem conferre Sacramentum Confirmationis, paſſim fatentur Doctores; ídque deſumitur ex *c. Pervenit, diſt. 95.* ubi S. Gregorius Magnus conceſſit Sacerdotibus in Sardinia hoc Sacramentum in abſentia, atque defectu Epiſcoporum miniſtrare. Item deſumitur ex Concilio Florentino *in Decreto Unionis*, ubi, cùm dictum eſſet, quòd ordinarius Miniſter hujus Sacramenti ſit Epiſcopus, ſubjungitur: *Legitur tamen aliquando per Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem ex rationabili, & urgente admodùm cauſa, ſimplicem Sacerdotem, Chrismate per Epiſcopum confecto, hoc adminiſtrâſſe Confirmationis Sacra-*

Sacramentum. In quo caſu, ùt obſervat Sannig *diſt. 3. de Sacramentis quæſt. 3. num. 14.* dicta facultas conferendi iſtud Sacramentum convenit ſimplici Sacerdoti, remotè quidem ac inchoativè ratione Ordinis Sacerdotalis, proximè autem ratione diſpenſationis Papalis, reducentis quaſi poteſtatem remotam in actum.

47. CONCL. V. Quamvìs nullum extet generale præceptum de recipiendo Sacramento Confirmationis, neque hoc ſit ſimpliciter neceſſarium ad ſalutem, licèt neceſſe ſit, ut non contemnatur (c) adhuc tamen Parochis incumbit, ſuos Parochianos ſedulò admonere, ne hoc Sacramentum Confirmationis nimiùm differant, vel omnino ſuſcipere negligant; ſícque priventur fructu, virtute hujus Sacramenti dignè recipientibus ex opere operato conferendo. Ita communis, atque hoc ipſum optimè ſolent monere Ritualia Diœceſana.

48. CONCL. VI. Nihilominus ex præcepto Eccleſiaſtico ſpeciali debet is, qui ad Ordines, aut primam Tonſuram admittendus eſt, eſſe confirmatus. Patet hoc ex Concilio Triden. *ſeſſ. 23. c. 4. de reform.* ubi dicitur: *Prima Tonſura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint.*

49. Num autem peccet mortaliter, qui ſuſcipit Ordines ante Confirmationem, variant Doctores. Affirmant Bonacina *diſp. 8. de Sacramentis qu. un. punct. 5. num. 10.* Toletus, & quidam alii; eò quòd talis agat contra præceptum Concilii. Communior tamen ſententia peccatum mortale, ſecluſo contemptu, in hoc

non

non agnoscit: cùm Concilium nihil præcipiat ordinandis, sed ipsi Episcopo ordinanti, ne videlicet tales primâ Tonsurâ initiet. Barbosa *ad cit. c. Concil. Trid. num.* 2. citans plurimos Doctores. Imò Layman. *lib.* 5 *tract.* 3 *cap.* 5. *num.* 4. cum quibusdam aliis, etiam respectu Episcopi ordinantis non agnoscit grave præceptum, sed admonitionem ejus, quòd congruè fieri debeat: quamvìs, si secùs fiat, peccetur venialiter.

50. CONCL. VII. Quantùm attinet ad ætatem recipientium hoc Sacramentum, observanda potissimùm erit laudabilis cujusque Diœcesis consuetudo, atque instructio propriorum Ritualium Diœcesanorum: quamvìs enim non semper expectari debeant anni discretionis in pueris, aut puellis, ad hujus Sacramenti susceptionem, expedit tamen non facilè ante septennium illos ad id suscipiendum adduci; prout sapientissimè monet Catechismus Romanus, jussu Sancti Pii V. editus.

51. CONCL. VIII. Qui adultâ jam ætate Confirmationem recipere volunt, requiritur; ut ad hujus Sacramenti gratiam, effectúsque dignè consequendos, præter Fidem, ac pietatem, etiam de peccatis suis ex animo doleant. Qua in re elaborandum est Parochis, ut tales priùs ad Confessionem Sacramentalem, atque ad alia pietatis officia suscipienda excitent, & inducant. (d)

52. CONCL. IX. Certum est, hoc Sacramentum propter impressum Characterem non posse sæpiùs sumi, sive reiterari, idque nec licitè,

citè, nec validè: ut proinde non ſolùm ille mortaliter peccet, qui ſcienter præſumit hoc Sacramentum reiterare, ſed etiam tale Sacramentum ſecunda vice collatum prorſus nullum ſit, ac irritum. Patet hoc ex Concilio Trid. *ſeſſ. 7. can. 9.* & dictum eſt ſuperiùs. (*e*)

53. CONCL. X. Nihilominus Sacramentum Confirmationis temerè reiterans non fit irregularis. Ita Scotus *4. diſt. 7. q. 5.* & communior aliorum. Ratio eſt: quia nullibi in Jure reperitur expreſſa talis irregularitas; atqui irregularitas non incurritur, niſi in caſibus à Jure expreſſis, ùt habetur *cap. Is qui, de Sententia excommunicat. in 6.* Nec obſtat, quòd ſcienter reiterans Baptiſmum fiat irregularis. Reſp. enim, diſparitatem eſſe: quia hæc irregularitas eſt Jure expreſſa, non verò illa: & alioquin ob ſimilitudinem rationis pœnæ non facilè ſunt extendendæ. (*f*)

54. CONCL. XI. In Sacramento Confirmationis debet intervenire Patrinus, & quidem priùs ipſemet confirmatus, qui teneat confirmandum. Ita perpetua praxis Eccleſiæ; & conſtat tum ex *c. Pervenit. 30. q. 1.* Tum ex *c. 102. de Conſecrat. diſt. 4.* tum ex Concilio Trid. *ſeſſ. 24. de reform. matr. c. 2.* ubi additur, quòd impoſterum *cognatio ſpiritualis, quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmantem, & confirmatum, illiúſque patrem & matrem, ac tenentem non egrediatur.*

55. Sciendum inſuper, quòd non debeat idem eſſe Patrinus in Confirmatione, qui fuerat in Baptiſmo: idque propter conſuetudinem

Ecclesiæ Romanæ, nisi cogat necessitas, prout habetur *c. In Catechismo, de Consecrat. dist. 4.* Reliqua de Patrino collige cum grano salis ex dictis de Patrino Baptismi.

DISTINCTIO IV.

De Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.

QUÆSTIO I.

De Natura, Institutione ac Unitate Sacramenti Eucharistiæ.

SUMMARIUM.

1. *Eucharistia vi nominis, quid?*
2. *Eucharistiæ Sacramentum, quid?*
3. *Quando institutum à Christo?*
4. *Est excellentissimum.*
5. *Eucharistia est simpliciter unum Sacramentum.*

(a) Ut dictum supra dist. 1. num. 8.

6. *Est unum unitate integritatis, non indivisibilitatis.*
7. *Multiplicatur numerô juxta multiplicationem specierum consecratarum.*

1. Eucharistia à Græcis derivatur, & latinè significat idem, ac *Bona gratia*, item *Gra-*

Gratiarum actio. Et idcirco præſens SS. Sacramentum non immeritò dicitur *Euchariſtia*, eò quòd ſit ſignum ſenſibile Chriſti Domini (qui à Theologis etiam *Gratia ſubſiſtens* vocatur, éſtque fons & origo totius gratiæ) ſub ipſo realiter contenti. De quo proinde loquendô ad perennem Chriſti JESU laudem, atque in debitam inſtitutionis hujus ſaluberrimi Sacramenti Gratiarum actionem, ſit

2. CONCL. I. *Euchariſtia*, quatenus Sacramentum, eſt ſignum ſenſibile Corporis & Sanguinis Chriſti, veraciter contenti ſub ſpeciebus panis & vini, poſt conſecrationem factam à Sacerdote ſub verbis certis cum debita intentione prolatis, ex inſtitutione Divina veraciter ſignificans, Corpus Chriſti & Sanguinem ſub eis realiter contineri. Ita Doctor Subtilis *4. diſt. 8. quæſt. 1.* Cujus definitionis bonitas ex eo patet: quia naturam hujus ſanctiſſimi Sacramenti clarè explicat. Vel, ſi placet, breviùs: *Euchariſtia* eſt Sacramentum Corporis & Sanguinis Chriſti, veraciter contenti ſub ſpeciebus panis & vini conſecratis.

3. CONCL. II. Euchariſtiæ Sacramentum eſt inſtitutum à Chriſto Domino in ultima Cœna. Ita communis; & apertè habetur *Matth. cap. 26 Marc. 14. Luc. 22. & 1. Corinth. 11.*

4. CONCL. III. Euchariſtiæ Sacramentum inter omnia excellentiſſimum eſt, atque auguſtiſſimum. Patet hoc ex eo: quia realiter ſub ſe continet Chriſtum Dominum, verum DEUM ac hominem, omníſque gratiæ fontem atque ori-

originem. Hinc non immeritò Doctor Angelicus *opuscul. 57.* illud appellat *Miraculorum à Christo patratorum maximum.* Alia encomia de hoc sanctissimo, & nunquam satis dignè laudando Sacramento habentur passim in Libris Asceticis.

5. CONCL. IV. Non obstante, quòd in Venerabili Sacramento Eucharistiæ sub unaquaque specie, & sub singulis cujusque speciei partibus, separatione facta, totus Christus contineatur, ùt Fides docet: adhuc tamen Eucharistia simpliciter, & absolutè dicenda est unum Sacramentum, non quidem unitate indivisibilitatis seu simplicitatis, sed unum unitate integritatis atque perfectionis. Ita Doctor Subtilis *4. dist. 8. quæst. 1.* cum omnibus suis, éstque in re communis. Ratio est: quia alioquin simpliciter, & absolutè possent dici esse octo novæ Legis Sacramenta; quod est falsum, & erroneum in Fide, ac contra definitionem Concilii Tridentini *Sess. 7. can. 1.* (*a*)

6. Quod autem hoc Sacramentum sit duntaxat unum unitate integritatis, non autem unitate indivisibilitatis, patet ex eo: quia hoc Sacramentum habet duas partes, ex quibus integratur, videlicet species panis, & species vini cum propriis signatis, nimirum Corpore & Sanguine Christi, ita nimirum, ut sub speciebus Panis principaliter, ac vî verborum Corpus Christi, & sub speciebus vini Sanguis Christi significetur; ergo jam non est unum unitate indivisibilitatis (cùm possit dividi in duas partes) sed tantùm unum unitate integri-

tatis,

tatis, quatenus ambæ partes integrant, & perficiunt unum totale Sacramentum Euchariſtiæ. Accedit optima hujus congruentia: quia Sacramentum Euchariſtiæ eſt à Chriſto inſtitutum per modum ſpiritualis convivii, ad ſignificandam completam nutritionem ſpiritualem animæ: convivium autem nonniſi ex duobus, cibo videlicet & potu, unam totalem refectionem conſtituentibus perficitur, nec tamen idcirco duplex convivium appellatur.

7. CONCL. V. Nihilominus Euchariſtia non eſt unum, idemque numerô Sacramentum in toto terrarum orbe, ſed multiplicatur numerô juxta multiplicationem ac pluralitatem numericam ſpecierum conſecratarum. Ita Maſtrius *4. diſp. 3. num. 63. & ſeqq.* ac Scotiſtæ paſſim, contra nonnullos alios. Ratio eſt: quia Sacramentum Euchariſtiæ non eſt ſolùm Corpus & Sanguis Chriſti (quod utique eſt unum, idémque numerô) ſed ipſæ ſpecies conſecratæ, quatenus ſunt ſignum ſenſibile Corporis & Sanguinis Chriſti realiter ſub ipſis contenti, ſunt Sacramentum Euchariſtiæ: atqui ſpecies panis & vini conſecratæ multiplicantur numerô: ergo etiam numerô multiplicatur ipſum Sacramentum Euchariſtiæ, utpote in dictis ſpeciebus conſecratis conſiſtens. Verùm de hoc plura in Theologia Speculativa.

QUÆSTIO II.

De Materia Sacramenti Euchariſtiæ, ubi præcipuè de Pane.

SUMMARIUM.

8. *Materia & Forma Eucharistiæ, quæ communiter dicatur? Instantia contra hoc.*
9. *Explicatur communis ille modus loquendi.*
10. *Materia Consecrationis Eucharistiæ, quæ?*
11. *Panis triticeus, &*
12. *Triticum, quid?*
13. *Quid de Siligine?*
14. *Panis ex hordeo, avena amygdalis, vel saccharo &c. an sit materia Consecrationis?*
* *Solvitur objectio,*
15. *Panis triticeus, ut possit cosecrari, quomodò conficiendus?*
16. *An requiratur azymus, vel fermentatus?*
17 *Quid de Græcis inter Latinos peregrinantibus?*

8. ADVERTENDUM, quòd communiter *Materia* Sacramenti Eucharistiæ dicatur esse *panis triticeus, ac vinum de vite; Forma* autem ipsius dicantur esse *verba Salvatoris, quibûs hoc conficitur Sacramentum*, prout loquitur Concilium Florentinum *in Decreto Unionis.* Nihilominus hic loquendi modus nonullam patitur instantiam, ac proinde est in recto sensu intelligendus: cùm enim sanctissimum hoc Sacramentum sit permanens, & in facto consistens, verba autem citò transeant post sui prolationem, ipsáque substantia panis & vini mox in instanti peractæ Consecrationis convertatur

tatur realiter in Corpus & Sanguinem Chriſti: patet, quod neutra earum poſſit eſſe ſtrictè loquendô materia & forma Sacramenti Euchariſtiæ, utpote cum hoc Sacramentum in facto eſſe conſiſtat: atque permaneat, illîs non ampliùs exiſtentibûs.

9. Cæterùm propter communem loquendi modum tum SS. Patrum, tum Conciliorum omnino in aliquo bono & recto ſenſu concedendum eſt, quòd panis & vinum ſint materia, verba antem Conſecrationis ſint forma hujus Sacramenti, ídque variè poteſt intelligi. Primò cauſativè, quatenus ex pane & vino, tanquam ex materia debita, per legitimam formæ Conſecrationis pronuntiationem conficitur hoc Sacramentum. Secundò, quatenus ſunt materia & forma Euchariſtiæ, ùt in fieri conſideratur, hoc eſt, ipſius Conſecrationis Euchariſtiæ: unde & panis, ac vinum ſolet dici à Theologis *materia ex qua*, id eſt talis materia, ex qua conficitur Euchariſtia: quo modo etiam verba Conſecrationis dicuntur forma Euchariſtiæ, in quantum per ea, veluti per formam, conficitur hoc ſanctiſſimum Sacramentum. Et in hoc ſenſu ſumendô materiam & formam Euchariſtiæ, in præſenti ac ſubſequenti Quæſtione dicetur de materia, ex qua conficiendum eſt iſtud Sacramentum; de forma verò tractabitur *Quæſt. V.*

10. CONCL. I. Materia Conſecrationis Euchariſtiæ eſt panis triticeus, ac vinum de vite. Ita omnes Catholici ídque conſtat tum ex facto Chriſti, in prædictis materiis tempore

ultimæ Cœnæ conficientis hoc Sacramentum: tum ex variis Conciliis, præsertim autem ex Florentino *in Decreto Unionis*, ubi ait: *Tertium est Eucharistiæ Sacramentum, cujus materia panis triticeus, & vinum de vite.* Accedit congruentia optima: quia hæc duo sunt aptissima ad integram refectionem animæ significandam; simúlque solus panis triticeus absolutè dicitur panis, & comuuniter adhiberi solet ad reficiendas vires corporis.

11. Quæres autem. Quid intelligatur per panem triticeum, seu qualis panis esse debeat, vel sufficere possit pro materia Consecrationis? Resp. I. Generaliter loquendô, ac in praxi, illud frumenti genus adhibendum est pro materia Consecrationis Eucharistiæ, quod in quavis regione à peritis certò censetur esse triticum: quale apud nos indubitatè est illud frumenti genus, quod vulgò vocatur *Waitzen*.

12. Resp. II. Absolutè loquendô, & quantum sufficit ad valorem Consecrationis, per triticum hìc intelligere possumus omne illud frumentum, ex quo potest fieri panis usitatus; id est, talis, qui simpliciter, & sine addito vocatur panis, & communiter inter homines pro refectione virium adhiberi solet. Unde nomine tritici, etiam intelligitur siligo nostra, & quidquid in frumentorum genere melius est hac nostrate siligine ad panem conficiendum, ùt zea & hujusmodi.

13. Cæterùm, licèt à plerisque admittatur, siligineam farinam sufficere ad valorem Sacramenti,

menti, attamen peccaret, qui adhiberet eam præ triticea tali, quæ conficitur ex granis melioribus, puta, Waitzen, vel alia æquivalenti: decet enim candidam eſſe materiam Euchariſtiæ, qualis non eſt ſiliginea, quamvìs ex ea panis communiter inter homines uſitatus confici ſoleat.

14. Excluditur ergo à ratione materiæ ſufficientis ad Conſecrationem Euchariſtiæ panis ex hordeo, & avena; prout notant Bonacina *diſt. 4. de Euchariſtia, q. 2. punct. 1.* Lugo, Herincx, Sannig, & alii oommuniter, contra Gabrielem, & Cajetanum. Siquidem panis ex hordeo, vel avena non dicitur abſolutè panis, ſed ſolùm cum addito, *panis hordeaceus, avenaceus*: neque talis panis communiter uſitatus eſt inter homines ad reſtaurandas vires: licèt à pauperibus, atque egeſtate laborantibus non nunquam adhibeatur ad pellendam mortem. Inſuper inſufficiens ad Conſecrationem eſt panis ex leguminibus, amygdalis, ſaccharo, & aliis hujusmodi rebus confectus; cùm pariter non ſit panis triticeus, nec ſimpliciter appelletur panis, ſed ſolùm cum limitatione, *panis amygdalinus &c.* Atque hinc Rubricæ Miſſalis, *tit. De defectu panis, n. 1.* rectè obſervant: *Si panis non ſit triticeus; vel ſi triticeus, admixtus ſit granis alterius generis in tanta quantitate, ut non maneat panis triticeus, vel ſit alioquin corruptus, non conficitur Sacramentum.*

Additio.

* Dices. Eadem fundamenta, quæ à ratione materiæ validæ excludunt panem ex hordeo, vel avena confectum etiam pugnant quoad panem ſiligineum, nam nec iſte eſt triticeus, & adhibetur tantummodò apud pauperiores, utì hordeaceus in ſupplementum, quando alter panis triticeus non adeſt: ergo vel panis ex hordeo, & avena confectus erit materia valida, vel aliàs neque ſiligineus. Reſpond. I. Non deeſſe Doctores apud Aquilinum Aman *in Speculo Ordinandorum, cap. 6. art. 5. num. 554.* qui ob hæc ipſa fundamenta panem ſiligineum judicant materiam dubiam quoad valorem, & hinc eandem etiam ex hoc fundamento illicitam inferunt; quoniam nequit in Conſecratione absque gravi peccato adhiberi materia quoad valorem dubia. Reſpondetur tamen defendendô ſententiam Auctoris, II. Negandô anteced. quòd panis ſiligineus non poſſit ſuô modô dici triticeus, quoniam conformiter D. Thomæ *3. part. q. 7. art. 3. ad 2.* ſiligo non differt ſpecie à tritico, & aliquoties ex tritico ſeminato, ſi terra non ſit adeò bona, naſcitur. Deinde, licèt panis ſiligineus non ſit triticeus ex optimis granis à nobilioribus adhibitus, eſt tamen talis communiter uſurpatus etiam à non pauperibus, quod non convenit hordeaceo, vel avenaceo.

15. CONCL. II. Ut panis triticeus ſit materia apta Conſecrationis, debet ipſe confectus eſſe ex aqua naturali, atque igne decoctus: unde panis ex aqua roſacea confectus: item panis

panis ex oleo, lacte, butyro coagulatus &c. aut materia cruda panis, quæ dicitur paſta non eſt materia ſufficiens Conſecrationis. Ita communior Theologorum contra Cajetanum, qui affirmat, panem ex aqua roſacea confectum eſſe materiam ſufficientem Conſecrationis: & hinc Rubricæ Miſſalis *loc. cit. n. 2.* panem confectum ex aqua roſacea, vel alterius diſtillationis, vocant materiam dubiam Conſecrationis. Ratio Concluſionis eſt: quia panis communis, & uſitatus inter homines ſolet fieri duntaxat ex farina triticea, & aqua naturali; ſimúlque maſſa farinacea ex oleo, vel butyro coagulata potiùs eſt placenta, quàm panis.

16. CONCL. III. Quamvìs ad valorem Euchariſtiæ quilibet panis triticeus, ſive azymus, ſive fermentatus ſufficiat; loquendô tamen de neceſſitate præcepti tenentur Latini conſecrare in pane azymo, & Græci in fermantato. Ita communis, éſtque definitum in Concilio Florentino.

17. Fatendum tamen, ſi Græci inter Latinos peregrinentur, poſſe & ipſos, ſicubi propriam Eccleſiam propriîs inſtitutîs permiſſu Superiorum viventem non habent, in azymo celebrare, atque Eccleſiæ Latinæ, in qua peregrinantur, ſe conformare; quamvìs ad hoc per ſe loquendô non teneantur, ſed licitè nihilominus Eccleſiæ ſuæ ritum & conſuetudinem ret nere poſſint: & idem viciſſim dicendum de Latinis inter Græcos peregrinantibus. Ratio hujus inter Theologos ſatìs receptæ ſententiæ eſt, quia quilibet peregrinus poteſt ſe licitè conformare

parti

particularibus institutis cujusque Ecclesiæ, per quam transit, licèt per se loquendô (id est, secluso contemptu, & scandalo) ad id non teneatur.

QUÆSTIO III.

De Vino, ceu materia Consecrationis Calicis.

SUMMARIUM.

18. *Vinum, ut sit materia Consecrationis, quale?*
19. *Uva non potest consecrari.*
20. *Nec acetum, vinum adustum, aut lacrymæ vitis.*
21. *Neque vinum ex pomis &c.*
22. *Quid de vino miraculoso?*
23. *Aut si vino admisceatur alius liquor?*
24. *Vinum in pane imbibitum nequit consecrari.*
25. *Vinum congelatum validè consecratur,*
26. *Sed non licitè.*
27. *Quid agendum, si vinum, vel S. Sanguis congeletur?*
28. *Varii defectus circa vinum.*

18. CONCL. I. Per *vinum de vite*, quod est materia apta Consecrationis Calicis, intelligitur illud, quod de uvis maturis expressum est, qualiscunque tandem speciei

speciei vel coloris existat, dummodo sit verum vinum de uvis maturis expressum. Ita certa, & unanimis omnium Catholicorum.

19. Dicitur I. *Vinum de uvis expressum*; quamdiu enim liquor vini adhuc intra uvam est inclusus, magìs habet rationem comestibilis, quàm potabilis: ac proinde uva, seu vinum intra uvam non est materia apta Consecrationis, ùt omnes fatentur.

20. Dicitur II. *De uvis maturis*. Nam, si uvæ sint penitùs immaturæ, sicut liquor ex illis expressus non est verum vinum, sed potiùs acetum, ita nec potest esse materia sufficiens Consecrationis. Et ob eandem rationem etiam alii liquores, qui non habent rationem vini, consecrari nequeunt, ùt sunt lacrymæ vitis, acetum, vinum adustum, non obstante, quòd tales liquores de vite proveniant: nam reverà non sunt vinum, sed alius quidam liquor.

21. Similiter vinum ex pomis, malogranatis, ac hujusmodi expressum consecrari nequit: cùm non sit vinum de vite, id est, de uvis expressum; licèt vinum appelletur, eò quòd colorem vini referat, & ad modum vini conficiatur.

22. Aliter tamen dicendum est de vino miraculoso, quale fuit illud in Cana Galilææ, à Christo ex aqua productum: nam ejusmodi vinum foret materia apta Consecrationis; cùm in substantia sit ejusdem rationis, & speciei cum vino de vite expresso, quod sufficit.

23. Quòd si vino de vite admisceatur quantitas

titas alterius liquoris, utputa aquæ, tunc attendendum est ad ipsius quantitatem, & pensandum, utrùm adhuc juxta prudens judicium hominum censeatur esse vinum usuale: & si quidem de hoc fuerit dubium, eò quòd vino satis multa aqua fuerit infusa, similiter materia Consecrationis Calicis dubia erit; si certum, materia illa erit certa. In praxi tamen semper materia certa, & cui præter modicam aquam, ex præcepto Ecclesiastico apponendam, nulla materia extranea est admixta, adhibenda erit: idque tum ob reverentiam hujus SS. Sacramenti, tum quia alioquin quis peccaret, si hoc scienter & absque necessitate faceret, nisi fortè materia illa foret levissima.

24. CONCL. II. Vinum in pane imbibitum non est materia apta Consecrationis Calicis. Ita Doctores communiter. Ratio est: quia tale vinum potiùs habet rationem cibi, quàm potûs; unde sicut simili de causa nequit consecrari uva, ita nec vinum in pane imbibitum.

25. CONCL. III. Nihilominus vinum congelatum validè consecrari potest, quamvis consecrandô vinum congelatum quis peccaret. Prima pars Conclusionis est communior Theologorum, etsi Ledesma, Henriquez, Armilla, & quidam alii oppositum teneant. Ratio est; quia vinum congelatum adhuc substantialiter est vinum usuale, simúlque per se, ac ex natura sua, est materia potabilis, non obstante, quòd hìc & nunc, seu quatenus congelatum est, non possit potari; hoc enim est per accidens. Accedit, quòd moraliter loquendô, & jux-

juxta communem sensum hominum, vinum congelatum adhuc censeatur esse potus, non verò cibus; prout tamen uva vel vinum in pane imbibitum potiùs censetur esse quid comestibile, quàm potabile.

26. Altera pars Conclusionis, quòd nempe in vino congelato consecrans peccet (& quidem juxta quosdam graviter) ex eo patet: tum quia committeretur quædam irreverentia: tum quia sine necessitate consecraret quis in materia aliqualiter dubia, quam scilicet nonnulli Doctores superiùs allegati putant esse insufficientem, & invalidam.

27. Unde, si tempore hyberno ante Consecrationem accidat congelatio vini, tunc anteà debebit liquefieri, vel per applicationem linteoli calidi, vel alia ratione decenti. Et quantum ad propositum, Rubricæ Missalis *Tit. De defectibus in ministerio ipso occurrentibus:* sic loquuntur: *Si in hyeme Sanguis congeletur in Calice, involvatur Calix pannis calefactis: si id non proficeret, ponatur in ferventi aqua prope Altare, dummodò in Calicem non intret, donec liquefiat.*

28. CONCL. IV. Insuper, *si vinum sit factum acetum, vel penitùs putridum, vel de uvis acerbis seu non maturis expressum vel ei admixtum tantùm aquæ, ut vinum sit corruptum, non conficitur Sacramentum. Si autem vinum cœperit acescere: vel corrumpi, vel fuerit aliquantum acre, vel mustum de uvis tunc expressum, vel non fuerit admixta aqua, vel fuerit admixta aqua rosacea, vel alterius distillationis, conficitur Sacramentum, sed conficiens graviter peccat.*

peccat. Ita loquuntur Rubricæ Missalis *Tit. 4. De defectu vini.*

QUÆSTIO IV.

De Aqua vino consecrando apponenda.

SUMMARIUM.

29. *Aqua vino consecrando miscenda.*
30. *Et cur?*
31. *Hoc præceptum est Ecclesiasticum.*
32. *Aqua vino apponenda, debet esse modica.*
33. *Hæc aqua convertitur in Sanguinem Christi mediatè, non autem immediatè.*
34. *Opposita tamen sententia non caret probabilitate?*
35. *Quomodò hæc solvat rationes in oppositum?*
36. *Solutio principalis objectionum, pro favore Conclusionis.*

29. CONCL. I. Juxta exemplum Christi Domini, ac præceptum Ecclesiæ vino consecrando est admiscenda modica aqua. Ita unanimis Doctorum, atque patet non solùm ex Concilio Florentino *in Decreto Unionis*, ac Tridentino *Sess.* 22. *cap.* 7. sed etiam ex Rubricis Missalis *num. præced.* relatis.

30. Porrò hujusmodi appositio aquæ fit inprimis ad exemplum Christi, qui in ultima Cœna consecravit vinum, cui aqua fuit admixta;

mixta; utì communiter docent SS. Patres, & Concilium tam Florentinum, quàm Tridentinum *loc. cit.* Deinde dicta appoſitio aquæ fit propter Myſterium, videlicet propter ſanguinem & aquam, quæ ex JESU Chriſti jam mortui latere profluxerunt. Tandem, cùm per aquas in Sacra Scriptura *Apocal. cap. 17.* populi intelligantur, fit dicta appoſitio aquæ in Calice conſecrando, ad repræſentandum ipſius populi fidelis unionem cum Capite ſuo Chriſto. Et has tres rationes, cur aqua ſit vino conſecrando miſcenda, dat Concilium Florentinum, ac etiam Tridentinum, ubi ſupra.

31. CONCL. II. Hoc præceptum de aqua vino miſcenda eſt tantùm Eccleſiaſticum, non autem Divinum. Ita communior Theologorum; & concordat Concilium Tridentinum *loc. cit.* ſic dicens: *Monet deinde ſancta Synodus, præceptum eſſe ab Eccleſia Sacerdotibus, ut aquam vino in Calice offerendo miſcerent.* Ubi bene notandum ly *præceptum eſſe ab Eccleſia.*

32. CONCL. III. Aqua vino apponenda debet eſſe modica. Ita Scotus *4. diſt. 11. qu. 7.* quamvìs nonnulli dicant, non eſſe ſcrupuloſè procedendum in apponenda aqua. Ratio Concluſionis eſt: quia juxta communiorem Doctorum aqua vino appoſita non convertitur in Sanguinem Chriſti, niſi priùs fuerit converſa in vinum; ergo, ut ſic poſſit converti in vinum ante Conſecrationem, erit modica aqua apponenda. Et hinc Rubricæ Miſſalis *Tit. 7. De offertorio &c.* præcipiunt, ut Sacerdos infun-

dat *parum aquæ in Calice*: & Florentinum Concilium *loc. cit.* dicit, quòd vino *ante Consecrationem aqua modicissima admisceri debet.* Ubi ly *modicissima* partim prohibet multùm aquæ apponi, partim ostendit, omnem aquam, quantumvis modicam, etiamsi foret una duntaxat gutta sensibilis, sufficere.

33. CONCL. IV. Aqua ipsa vino mixta convertitur quidem mediatè in Sanguinem Christi, si videlicet ea priùs ante inchoatam Consecrationem fuerit conversa in vinum per hujus virtutem, non tamen, juxta probabiliorem sententiam Doctorum, convertitur aqua immediatè in Sanguinem Christi, si videlicet tempore Consecrationis adhuc retinet substantiam aquæ, & necdum fuit in vinum conversa. Ita expressè Doctor Subtilis *loc. cit.* D. Thomas *part. 3. quæst. 74. art. 8.* D. Bonaventura *4. dist. 11. part. 2. art. 1. quæst. 3.* & Alensis, cum omnibus Thomistis & Scotistis, ac pluribus Recentioribus contra nonnullos alios. Idem tenent Catechismus Romanus jussu S. Pii V. editus *part. 2. cap. 4.* & Sacerdotale Romanum *p. 1. tract. 10. cap. 2.* Ratio est: quia solùm vinum de vite est materia apta Consecrationis Calicis, ùt docet Concilium Florentinum: atqui aqua nondum conversa in vinum non est vinum de vite, imò nullatenus est vinum, ùt patet; ergo. Accedit auctoritas Innocentii III. qui (ùt habetur *c. Cùm Marthæ. De celebrat. Missar.*) rejectis dúabus aliis sententiis, tandem subjungit, tertiam sententiam esse probabiliorem, quæ docet, aquam cum vino transsub-

stan-

ſtantiari in Sanguinem, cùm in vinum tranſeat aqua mixta.

34. Additur notanter in Concluſione, *juxta probabiliorem ſententiam Doctorum.* Siquidem oppoſita etiam ſententia non caret ſua probabilitate, ac docetur à Cardinale de Lugo, Coninch, Layman, aliíſque pluribus, præſ m Recentioribus, qui volunt, aquam vino mixtam per accidens etiam immediatè converti cum vino in Sanguinem Chriſti, licèt anteà necdum fuerit converſa in vinum. Ratio hujus oppoſitæ ſententiæ deſumitur ab exemplo, & facto Chriſti Domini, qui in ultima Cœna vinum aquâ mixtum conſecravit; prout ſuperiùs *n. 29. & 30.* & communi SS. Patrum, & Concilio Florentino ac Tridentino dictum eſt. Accedit, quòd totus ille liquor in Calice contentus ſit vinum uſuale: atqui vinum uſuale eſt materia apta Conſecrationis; ergo.

35. Nec obſtat (inquiunt) quòd vinum de vite duntaxat, iuxta Concilium Florentinum, ſit materia ſufficiens Conſecrationis Calicis. Reſpondent enim, hoc eſſe verum per ſe loquendô, adhuc tamen per accidens aquam vino mixtam eſſe conſecrabilem, cum conſtituat vinum uſuale, qualì Chriſtus uſus eſt in Conſecratione Calicis ſub ultima Cœna.

36. Nihilominus, qui priorem ſententiam *n. 33.* relatam tanquam probabiliorem amplectitur, facilè ad præfatum Recentiorum fundamentum reſpondet, dicendô, Chriſtum conſecrâſſe aquam vino mixtam duntaxat mediatè. Nam intra tempus illud, quo Chriſtus Calicem

vinô & aquâ mixtum accepit, aliqua notabilis mora intercessit ante actualem factam Consecrationem; prout desumitur ex S. Evangelio, ubi Christus intereà & Patri Cœlesti gratias egisse, & ipsum Calicem benedixisse legitur. Omnino siquidem credibile est, hujusmodi tum benedictionem, tum gratiarum actionem, longiori tempore, atque ad conversionem aquæ in vinum sufficiente, durâsse: præsertim, quia tunc hoc SS. Sacramentum à Christo Domino institutum, primáque vice celebratum fuit. De hoc fusiùs Theologi.

APPENDIX.

Ad præcedentes tres Quæstiones.

De aliis quibusdam Conditionibus ex parte panis & vini, tanquam materiæ consecrandæ requisitis ad valorem Consecrationis.

SUMMARIUM.

* *Qualis requiratur præsentia panis & vini ad validam Consecrationem? Addit. I.*

* *In qua quantitate possit validè consecrari vinum? Addit. II.*

An, & qualem debeat consecrans habere notitiam, & in mente determinationem materiæ consecrandæ? Addit. III.

* *An*

* *An Hoſtiæ non conſecratæ, commixtæ conſecratis indiſcernibiliter, ſint materia validæ Conſecrationis? Addit. IV.*

* *An guttæ vini exteriùs vel interiùs ſeparatim à toto Calici adhærentes ſint materia Conſecrationis? Addit. V.*

* *An, & quando Hoſtiæ, annuente Celebrante pro Conſecratione à Sacriſtano, vel alio appoſitæ, validè ſint cenſendæ conſecratæ, ſi Sacerdos tempore Conſecrationis non ampliùs recordetur ſuæ intentionis? Addit. VI. & ſeqq.*

Additio I.

*CONCL. I. Ut panis, & vinum validè conſecrentur, requiritur utriusque ante actualem Conſecrationem talis præſentia moralis, ut utraque materia per ſola pronomina demonſtrativa *Hic* & *Hoc* absque alio ſigno addito v. g. absque monſtratione per digitum oſtendi queat. Ita communis; & patet ex ipſo facto Chriſti in ultima Cœna ſic habentis præſentem panem, ac vinum, quando conſecravit, nec non ex univerſali ſenſu, & praxi totius Eccleſiæ, ubi etiam *Rubrica II. De Defectibus Miſſ.* ita legitur: *Materia conſecranda in actu Conſecrationis ſit coram Sacerdote.* Porrò quanta determinatè & nominatim requiratur propinquitas Conſecrantem inter, & panem, ac vinum conſecrandum, ut dicta materia ta-

liter sit præsens moraliter, DD. controvertunt; illud tamen communiter asserunt, atque Sotus apud Tamburinum, & Patrem Sporer tanquam certum pronuntiat, sufficientem pro dictis pronominibus demonstrativis adesse præsentiam moralem, si panis & vinum decem solummodò circiter passibus distet à Consecrante, & prætereà non intra hoc spatium interponatur corpus aliquod intermedium per modum dividentis, & quasi materiam consecrandam separantis ab ipso Consecrante: ubi censeretur Corpus per modum separantis interpositum, si e. g. Hostiæ aliquæ pro ipsis Communicantibus consecrandæ collocarentur post interjectum parietem, retrò Altare, vel in Tabernaculo clauso &c. Videatur Sporer *part. 2. Theolodiæ Sacrament. cap. 3. sect. 2. n. 175.* & alii. *

Additio II.

* CONCL. II. Panis & vinum, moraliter præsentes, debent insuper, ut validè consecrentur, adesse in tali quantitate, quæ sit visibilis saltem mediatè. Ita denuo communis, & ratio est; quia Sacramentum Eucharistiæ est signum visibile invisibilis gratiæ: ergo, sicut species Eucharisticæ debent esse visibiles post Consecrationem remanentes, ita etiam substantia panis & vini ante Consecrationem; nam ubi substantia non est visibilis, neque accidentia, substantiæ inhærentia, erunt visibilia, cùm

Sub-

Subſtantia non fiat viſibilis, niſi per accidentia juxta illud commune Philoſophorum: *Quidquid tango, quantitas eſt, quidquid video, qualitas eſt.*

Dicitur autem notanter I. *Viſibilis*, id eſt, in actu primo, ut nimirum ſaltem videri poſſit, non autem, quòd neceſſariò debeat in actu ſecundo à Conſecrante videri, dummodò cæteroquin conſecraturus ſciat, hanc materiam eſſe præſentem, & habeat intentionem conſecrandi eandem; unde juxta plurimos Theologos etiam cæcus Sacerdos poteſt celebrare, ſi cæteroquin reliqua habeat neceſſariò requiſita.

Dicitur notanter II. *Mediatè viſibilis*: nam juxta communem validè conſecratur cumulus Hoſtiarum pro Communicantibus in Corporali poſitus, vel etiam in Ciborio contentus; quamvìs in medio jacentes Hoſtiæ, vel in fundo exiſtentes, immediatè videri non poſſint. *

Additio III.

* CONCL. III. Conſecrans debet ſaltem in confuſo habere notitiam præſentis panis & vini, & ſimul voluntatem conſecrandi, ſeu intentionem, ad illam materiam conſecrabilem immediatè, & in individuo directam. Ita in re denuò communis, & ratio primæ partis eſt; quia nihil præſumitur volitum, quin ſaltem aliquo modo confuſo ſit præcognitum. Unde, ſi Sacriſtanus me prorſùs inſciô, ponit ad Altare

aliquas Hoſtias minores, pro Communicantibus conſecrandas, eæ in ſimili caſu non cenſebuntur conſecratæ. Ratio ſecundæ partis aſſignatur iſta: quia, ſi materia non deſignatur ſaltem in confuſo in individuo, non foret major ratio, cur iſta, quàm illa conſecraretur, conſequenter cenſeretur nulla conſecrata. Sic conformiter Rubricis Miſſali præfixis *De Defectib. &c. Tit. 7. n. 1.* ſi ſub aliquo cumulo Hoſtiarum minorum intendo quinque vel ſex conſecrare, non denominandô easdem ſpecificè, nulla conſecrabitur ex illo cumulo; quia non foret major ratio, cur iſta, quàm illa &c. cùm nullam certam Sacerdos determinârit, neque DEUS determinare ſoleat, niſi priùs Conſecrans ſaltem in confuſo, & implicitè determinaverit. Dixi notanter: *niſi Conſecrans determinaverit ſaltem in confuſo, & implicitè;* etenim determinatio omnino clara, explicita, & diſtincta materiæ conſecrandæ ad valorem tam parum requiritur, quàm parum clara explicita cognitio ejusdem. Et inde, etſi e. g. putarem, Hoſtias minores conſecrandas eſſe numerô ſex; ſi tamen volo conſecrare omnes, quas coram me habeo (prout ſimilis intentio conſulitur à DD.) in eo casu omnes ſunt conſecratæ, quamvìs forent numerô ſeptem vel octo &c. quia nimirum ſaltem implicitè & in confuſo per memoratam intentionem volo conſecrare etiam octavam Hoſtiam; cùm intendam conſecrare omnes, quas coram me præſentes habeo, nec prior error ſpecultativus de numero minori obeſt intentioni huic practicæ. Unde pa-

pariter ex eadem ratione, si tempore Consecrationis puto, me in manibus tenere unicam majorem Hostiam; post Consecrationem autem invenio, esse duas, aliquo modo conglutinatas, utraque erit consecrata, & tempore Communionis sumenda, dummodò habeam intentionem consecrandi id, quod teneo in meis manibus, prout similes intentiones suadentur juxta jam dicta à Doctoribus. Videantur Rubricæ Missalis *loc. cit. numer.* 1. & 2.

Additio IV.

* Quæres I. An, si particulæ (seu utì communiter vocantur) Hostiæ non consecratæ fortuitò, aut ex incuria, vel ignorantia Sacristani, vel subitò sufflante aliqua aura commiscæantur, & quidem indiscernibiliter cum Consecratis, talis commixtus cumulus adhuc possit validè consecrari? Ratio dubitandi, & in negativam inclinandi est; quia, ut materia panis, & vini validè consecrari possit, debet ita esse præsens, ut per pronomina demonstrativa *Hic Hoc* ostendi queat, ut ad eandem intentio in individuo dirigatur; quod utrumque in præsenti deficere videtur; nam inprimis nequeunt per dicta pronomina demonstrari Hostiæ non consecratæ, cùm sint indiscernibiliter commixtæ cum consecratis, utì supponitur: deinde eo ipso, cùm sint indiscernibiles, nequit ad easdem in individuo intentio consecrandi dirigi. Hoc tamen non obstante, Respond. talem cumulum adhuc posse consecrari taliter, ut in-

tentio consecrandi feratur ad non consecratas. Ita ex nostris Henno, Coen, Aquilinus Aman, Felix Potestas cum Bosco *de Sacram. Eucharist.* D. 4. *sect.* 2. Ratio est: quia tales Hostiæ adhuc sunt in se demonstrabiles in actu primo, ita ut saltem à DEO vel Angelo actualiter demonstrari, & intentio ad easdem in individuo à Consecrante saltem in confuso dirigi queat, volente consecrare hunc cumulum quoad nondum consecratas in eodem contentas; major autem discernibilitas, & demonstratio non requiritur, utì patet ex praxi in Nativitate Domini; ubi tres Missæ ab eodem Sacerdote in uno continuo celebrantur, quo casu plerumque ex prima, atque secunda Missa aliquales remanent sacri Sanguinis reliquiæ, quibus superinfunditur vinum pro altera Missa, quod vinum posteà consecratur, quamvìs actualiter à consecrante reliquiæ restantes sacratissimi Sanguinis nequeant discerni à vino de *novo* infuso. *

Additio V.

* Quæres II. An, si aliquæ guttæ vini reperiantur in calice hærentes extra, vel intra calicem separatim, censeantur vì generalis intentionis, *consecrandi juxta intentionem Christi & Ecclesiæ*, consecratæ? Ante responsionem Nota, quòd hìc non ampliùs quæratur, an tales guttæ possint validè consecrari &c. cùm enim sint visibiles, & debitè præsentes existant consecranti, communis jam tenet sententia,

eas-

easdem posse validè consecrari, quamvìs illicitè ageret Sacerdos, qui expressè vellet guttas vini NB. *exteriùs* calici adhærentes consecrare, utì rectè advertit Cajetanus Merati in suo Thesauro sacrorum Rituum *de defectibus in Missa occurrentibus. Tit. VII.* H. N. Resp. I. Si separatim aliquæ guttæ vini exteriùs vel in pede calicis, vel in cuppa hæreant, juxta communem DD. non censentur consecratæ vì prioris generalis intentionis. Ita cum Suarez, Gavanto, la Croix, Henno, & aliis Cajetanus Merati *loc. cit.* Ratio est: quia hæ guttæ exteriùs adhærentes Sacerdoti ante Consecrationem plerumque sunt prorsus incognitæ: nihil autem juxta jam dicta præsumitur volitum, quod ex toto est incognitum. Accedit, quòd ordinariè quilibet Sacerdos, si interrogaretur, quidnam in consecratione Sanguinis intendat consecrare, responderet, *vinum, quod continetur in Calice:* ergo ejus intentio, nisi expressè constet de contrario, extendi non debet ad guttas vini extra Calicem.

Respond. II. Utrùm guttæ vini interiùs intra cuppam Calicis separatim existentes, vì prioris generalis intentionis censeantur consecratæ, nec ne? planè sufficienter constare nequit; cùm Doctores pro & contra graves afferant rationes. Theologi, qui tenent eas esse consecratas, ideò credunt; quia putant, intentionem Ecclesiæ, & consecrantis esse, consecrare omne id contentum intra Calicem, quod est ex una parte consecrabile, & ex altera non legitur ab Ecclesia prohibitum consecrari, utì existimant

ſtimant contingere in præſenti. Econtra, qui negant, eas cenſeri conſecratas ex eo fundamento hoc defendunt; quia judicant intentionem Eccleſiæ, & conſecrantis eſſe omne illud in Calice exiſtens conſecrare, quod ibidem exiſtit præciſè NB. *per modum unius continui*, ac per modum potûs, conſequenter non guttas vini ad intra à toto ſeparatas. In praxi optimum eſt, ut, ſi ſimiles guttæ ſeparatæ videantur ad intra tempore oblationis, abſtergantur Purificatorio. Quòd ſi primùm cernantur tempore conſecrationis, dum Calix detegitur ante prolatam formam conſecrationis, levi (ne forſan reſiduum vinum ex parte effundatur) agitatione vel inclinatione Calicis uniantur cum reliquo vino, quando huic exiſtunt vicinæ. Quod ſi verò eſſent à reliquo vino remotiores, ita, ut commodè, & absque periculo effuſionis cum reliquo vino uniri nequirent, conſecrans relinquat easdem cum animo conſecrandi juxta intentionem Eccleſiæ, ac poſteà tempore Communionis ſumat cum ſacro Sanguine: non enim debemus nos in his publicis graviſſimis Miniſteriis modô ſcrupuloſô, ſed humanô, gerere, uti in hoc ipſo caſu advertit Felix Poteſtas *in Examine Ordinand. De Sacrificio Miſſæ, n. 228.* atque etiam deduci poteſt ex Tamburino apud Sporer *part. 2. Theolog. Sacrament. cap. 3. ſect. 2. n. 172. prope finem.* Quando autem Sacerdos has guttas ſeparatas à toto primùm advertit tempore ſumptionis Sanctiſſimi Sanguinis, eas nullatenus Purificatorio abſtergat; cum juxta probabilem

ſenten-

ſententiam vî generalis intentionis conſecrandi juxta intentionem Chriſti, & Eccleſiæ probabiliter poſſent eſſe conſecratæ. Hinc potiùs cum reliquo Sacro Sanguine ſumat. *

Additio VI.

* Quæres III. An vî intentionis præcedentis cenſeantur conſecratæ illæ Hoſtiæ minores, quas annuente celebrante Sacriſtanus appoſuit in Ara ad Corporale in aliquo Calice, vel capitegio (utì vocant) alióve vaſe decenti, quamvìs Sacerdos conſecrans nec ſub oblatione, nec ſub ipſa etiam Conſecratione ſuæ præcedentis intentionis fuerit recordatus? Reſp. cum communi affirmativè ſub his limitationibus. Ratio eſt: quia præcedens intentio formata in Sacriſtia adhuc virtualiter ſaltem durat, ac inſuper Hoſtiæ minores ſufficienter ſunt præſentes; cùm vas illud non ſe habeat per modum ſeparantis, ſed potiùs per modum ordinarii continentis, quo ſufficienter deſignatur demonſtrativè ipſummet contentum; atqui hoc utrumque ſufficit ad validam conſecrationem: ergo. Dixi notanter: ſi appoſuit *in Ara, ad Corporale in vaſe decenti.* Nam alia foret difficultas, ſi in caſu præſenti vas illud non fuiſſet condecens e. g. ſcatula aliqua: vel ſi eſſet poſitum extra Corporale; vel omnino extra Aram conſecratam v. g. in proximo cornu Epiſtolæ, aut Evangelii; prout facilè contingere poteſt, ſi conſecrata Ara ſit valde brevis, vel adſit tantùm

tùm Altare portatile, ac pro majori decore ex utroque cornu aliæ parvæ arulæ adjunctæ: ubi Sporer, Henno, la Croix, Aquilinus Aman, Felix Potestas putant esse probabiliùs, similes minores Hostias non esse consecratas ob defectum intentionis cosecrandi ex parte celebrantis; nam ille, qui intendit consecrare *juxta intentionem Christi, & Ecclesiæ*, utique non præsumitur velle, seu intendere consecrare contra gravem prohibitionem Ecclesiæ, & cum notabili irreverentia, per hunc modum consecrandi, sacræ Hostiæ inferenda; præsertim, cùm, si in simili intendat positivè non consecrare, exinde ordinariè nulla subsequerentur gravia inconvenientia aliunde. *

Additio VII.

* Quæres IV. An pariter per intentionem præcedentem *faciendi juxta intentionem Christi, & Ecclesiæ* præsumi debeant Hostiæ consecratæ, si eædem fuerint quidem à Sacristano, annuente celebrante, in Ara, ad Corporale in aliquo Ciborio, vel alio vase benedicto cooperto appositæ; interim tamen ante consecrationem operculum illud à celebrante non fuerit ex oblivione amotum? Antequam respondeam, Nota, Rubricas quidem velle, ut ante oblationem, & consecrationem talium Hostiarum operculum vasis continentis amoveatur, illud tamen non præcipere sub gravi, sed tantùm sub levi, utì vult Quarti, vel omnino tantùm sub consilio, & de meliori esse, utì probabile

vide-

videtur Patri Constantino Hagerer *Tract. De defectibus Missæ, Tit. 2. n. 12. prope finem*, & Ratio esse potest: quia, si vas ilud continens fuerit benedictum, ac in Ara, & quidem in Corporali positum, non videtur aliqua irreverentia inferri Hostiis per hoc, quòd operculum non amoveatur. H. N. Respond. Tales Hostias censeri consecratas, quamvìs sub consecratione operculum non fuerit ex oblivione amotum. Ita Sporer *part. 2. Theolog. Sacrament. cap. 3. sect. 2. num. 174.* Hagerer *loc. cit.* Busenbaum apud la Croix *l. 6. part. 1. num. 457.* ubi idem tenet de consecratione vini in calice tecto. Ratio est: quia tales Hostiæ ex una parte in suo vase continente, quamvìs cooperto, videntur adhuc moraliter certò ita præsentes, ut per pronomina *Hoc*, & *Hic* sufficienter demonstrari queant, sicut aurum in marsupio, & vinum in præsenti poculo cooperto: ex altera verò parte præcedens intentio celebrantis virtualiter adhuc durat, videtúrque eadem insuper juxta prudentem interpretationem se extendere ad dictas Hostias, etsi ex oblivione adhuc operculo tectas; quoniam per id non æquè, utì in casibus præcedentis numeri, exhibetur gravis irreverentia consecratis Hostiis; unde nec gravis intervenit prohibitio, utì in prioribus, si vas non fuerit condecens, vel Hostiæ non positæ in Altari, ac Corporali. Ex quo patet disparitas inter præsentem, & priores casus, ac tacitè prævenitur objectioni.

Ego ex mea parte ad tollendos omnes scrupulos

pulos formo sequentem in ultimo casu generalem intentionem: *Domine DEUS, ego quidem non volo Rubricam illam de removendo operculo Ciborii, seu Calicis &c. quando offeruntur, vel consecrantur pro Communicantibus parvæ Hostiæ, voluntariè intermittere; quòd si tamen id mihi involuntariè, seu ex oblivione contingeret, adhuc intendo consecrare eò magis; quia puto, per hoc consecratis Hostiis non inferri aliquam irreverentiam, sícque per illa verba: volo consecrare secundùm intentionem Christi, & Ecclesiæ: non intendo excludere meam consecrandi intentionem, si ex oblivione amotionem operculi intermitterem.* *

QUÆSTIO V.

De Forma Consecrationis Eucharistiæ.

SUMMARIUM.

37. *Status Quæstionis.*
38. *Forma consecrationis in Canone Missæ præscripta.*
39. *Quale peccatum, aliquid in ea omittere?*
40. *Practica circa hoc, ex Rubricis Missalis.*
41. *Forma sufficiens consecrationis Corporis Christi.*

* *Quidnam*

* *Quidnam importet in conſecratione Corporis Chriſti particula* Hoc, *& in conſecratione Sanguinis particula* Hic?

42. *Quæ verba ſint de eſſentia Conſecrationis Calicis?*

43. *In praxi circa hoc quid obſervandum?*

44. *Verba eſſentialia conſecrationis proferuntur tam recitativè, quàm ſignificativè.*

45. *Verba proferre recitativè tantùm,*

46. *Significativè tantùm,*

47. *Et recitativè ac ſignificativè ſimul, quid?*

48. *Quô modô verba eſſentialia conſecrationis proferantur.*

* *Quænam præſcribant Rubricæ obſeruanda, ſi pronuntiantur verba conſecratoria? ubi etiam varia notanda pro ſcrupuloſis.*

37. ADVERTENDUM, quòd certum ſit, Formam conſecrationis, quæ ponitur in Canone Miſſæ, eſſe legitimam, ſufficientem, atque in praxi ſemper à Sacerdote Latino celebrante obſervandam, ne conſecrandô peccet. Num autem omnia verba dictæ Formæ ſint neceſſaria neceſſitate Sacramenti, ita quòd unô eorum omiſſô non conficiatur Sacramentum Euchariſtiæ, Quæſtio remanet. Hinc ſit

38. CONCL. I. Forma in Canone Miſſæ præſcripta, atque in Eccleſia Latina ſemper ob-

servanda, est hæc, videlicet loquendô de consecratione Corporis Christi: *Hoc est enim Corpus meum.* Et loquendo de consecratione Calicis: *Hic est enim Calix Sanguinis mei, novi & æterni Testamenti, Mysterium Fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

39. CONCL. II. Si unum horum verborum Minister celebrans ex contemptu, vel (exceptâ particulâ *Enim*) ex prava negligentia omittat, peccat mortaliter. Ita communis Doctorum: quia delinquit in materia gravi, atque concernente principale Mysterium Fidei. Additur tamen, *exceptâ particulâ Enim*: siquidem non desunt Doctores, qui volunt, veniale duntaxat esse peccatum, particulam *Enim* ex prava negligentia, aut alia consimili de causa omittere, dummodò non omittatur ex contemptu: alioquin enim ratione contemptûs omissio ejus foret mortalis.

40. Circa hujus tamen Formæ consecrationis prolationem, atque ad præcavendum pluribus scrupulis, & conscientiarum anxietatibus, Rubricæ Missalis *tit.* 5. *De defectibus formæ*, providè ordinant in hunc modum. *Si celebrans non recordetur se dixisse ea, quæ in consecratione communiter dicuntur, non debet propterea turbari. Si tamen certè ei constet, se omisisse aliquid eorum, quæ sunt de necessitate Sacramenti, id est, formam consecrationis, seu partem, resumat ipsam formam, & cætera prosequatur per ordinem: si verò valde probabiliter dubitat, se aliquid essentiale omisisse, iteret for-*

mam

mam ſaltem ſub tacita conditione. Si autem non ſunt de neceſſitate Sacramenti, non reſumat, ſed procedat ulterius. Hactenus Rubricæ Miſſalis. Ut autem intelligatur, quænam ſint illa verba, quæ ſunt de neceſſitate Sacramenti, ſit

41. CONCL. III. Forma ſufficiens, ac eſſentialiter requiſita ad conſecrationem Corporis Chriſti eſt hæc: *Hoc eſt Corpus meum*, aut quæcunque alia æquivalens in ſenſu: ly *Enim* non eſt neceſſarium neceſſitate Sacramenti. Ita certa & communis omnium Theologorum Catholicorum.

Additio.

* Porrò in iſta Forma conſecrationis particula *Hoc* neutiquam indicat ſubſtantiam panis: nam aliàs facere videretur ſenſum falſum, nimirum iſtum, *Subſtantia panis eſt Corpus Chriſti*: potiùs ergo particula *Hoc* juxta noſtrum Doctorem Subtilem *ſingulare Entis*, quod eſt Corpus Chriſti, ſignificat, non quidem ex parte modi ſignificandi *clarè* & *diſtinctè* (aliàs enim ſequentem faceret ſenſum nugatorium: *Corpus meum eſt Corpus meum*) ſed aliquô modô confuſè taliter: *Hoc ſingulare Entis*, ſeu *Hoc edulium eſt Corpus meum*, ſicut eodem modo in conſecratione Sanguinis Chriſti particula *Hic* nec adverbialiter ſumitur pro determinatione loci; invalidè enim conſecraret juxta communem DD. qui diceret: *Hic, ſeu in hoc loco Sanguis eſt meus:* neque accipitur particula *Hic* relativè ad ſubſtantiam vini: nam utique

ſubſtantia vini non eſt Sanguis Chriſti. Quare finaliter, ſicut in conſecratione Corporis Chriſti particula *Hoc* ſingulare Entis, quod eſt Corpus Chriſti, ita in conſecratione Sanguinis particula *Hic*, ſignificat ſingulare Entis, quod eſt Sanguis Chriſti, ſeu taliter: *Hic potus eſt Sanguis meus.* Planè in propoſitionibus ſpeculativis ſic contingit, quando e. g. Pater præſente ſuo filio ad circumſtantes diceret: *Hic eſt filius meus*, in qua propoſitione ex parte ſubjecti importatur Filius *confuſè*, ita, ut ſenſum faceret: *Hic maſculus eſt filius meus.* Cur ergo non æquè ſentiendum in præſentibus propoſitionibus practicis Formæ conſecrationis? Ubi incidentaliter nota, propoſitionem *practicam* eſſe illam, per quam aliquid de novo fit, uti per Formam utriúsque conſecrationis fit Sacramentum Corporis & Sanguinis Chriſti. Per propoſitionem autem *ſpeculativam* nihil vì ejusdem conficitur. De hoc plura vide apud Theologiam ſpeculativam. *

42. CONCL. IV. In conſecratione Sanguinis non omnia verba in Canone Miſſæ ſunt de ſubſtantia, ſeu eſſentia Formæ conſecrationis Calicis, ſed hæc conſiſtit eſſentialiter in ſolis illis verbis *Hic eſt Calix Sanguinis mei*, vel in æquivalentibus: quamvìs cætera ſint neceſſariò addenda neceſſitate præcepti, adeò, quòd alioquin graviter quis peccaret. Ita D. Bonaventura, Scotus, Suarez, & communior Theologorum; quamvìs non deſint cum D. Thoma *part. 3. qu. 78. art. 3.* oppoſitum tenentes, aſſerendo, omnia verba in Canone Miſſæ poſita

ſita (dempto ly *Enim*) eſſe de ſubſtantia conſecrationis Calicis. Ratio Concluſionis eſt: quia neque ſancti Evangeliſtæ omnium illorum meminerunt, ſed ſinguli aliqua omittunt: atqui non eſt veriſimile, ipſos in hoc principali Myſterio Fidei quidpiam eſſentialiter requiſitum omiſiſſe, atque Formam conſecrationis mutilam & inſufficientem tradidiſſe. Imò ex hoc fundamento communiùs cenſent Theologi, hæc ſola verba: *Hic eſt Sanguis meus*, ſufficere pro conſecratione Calicis: non minùs, ac illa verba, *Hoc eſt Corpus meum*, ſufficiunt pro conſecratione Corporis Chriſti: quia Chriſtus, ut habetur *Lucæ* 22. tam bene hic addidit ly *Quod pro vobis datur*. ſicut ſubjunxit in altera conſecratione. *Qui pro vobis fundetur.*

43. Notat tamen Doctor noſter *4. diſt. 8. qu. 2. §. De iſto ſecundo.* Filliucius *tr. 4. de Euchariſtia cap. 5. n. 115.* & alii, in praxi conſecrantem non debere habere intentionem conficiendi cum ſolis primis verbis, quæ diximus eſſe de eſſentia conſecrationis, vel cum omnibus; cùm utrumque aliqualiter dubium ſit, ac non omnino certum, ob varietatem ſententiarum à Theologis in utramque partem defenſarum. Unde oportebit intendere conſecrare cum verbis à Chriſto Domino inſtitutis, & ſecundùm ejusdem inſtitutionem, ſive intentionem Eccleſiæ: ſic enim evitabitur omne periculum errandi.

44. CONCL. V. Verba eſſentialia utriúsque Formæ conſecrationis juxta hactenus dicta, dum in Miſſa proferuntur à Sacerdote celebran-

te, dicuntur tam recitativè, quàm significativè simul. *Recitativè* quidem, in quantùm celebrans intendit referre, quid olim Christus dixerit, juxta illa verba præcedentia Canonis: *Qui pridie, quàm pateretur, fregit, & dixit.* Insuper *significativè*, in quantùm Sacerdos celebrans in persona Christi loquitur, ac verè & significativè dicit: *Hoc est enim Corpus meum: Hic est Calix Sanguinis mei.* Alia autem verba immediatè præcedentia, & subsequentia utrámque Formam consecrationis, utputa ly *Accipite, & comedite &c.* ac ly *Hæc quotiescunque feceritis &c.* nec non & illa verba consecrationis Calicis, *Qui pro vobis effundetur &c* proferuntur à Sacerdote solùm recitativè, non autem significativè. Ita Scotus *4. dist. 8. qu. 2.* cum omnibus suis; & videtur in re esse communis Theologorum, atque patebit ex declaratione terminorum.

45. Advertendum proinde, quòd ille dicatur aliqua verba proferre *tantùm recitativè*, seu (ut alii loquuntur) *materialiter*, qui verba solummodò refert ut ab altero prolata, nihil tamen iisdem affirmare, vel negare intendit. Ut si dico, *Aristoteles dixit, mundum fuisse ab æterno:* hæc verba, *mundum fuisse ab æterno*, ego profero dumtaxat recitativè; quia iisdem non intendo affirmare, *mundum fuisse ab æterno* (nam oppositum de Fide teneo) sed solùm illa verba profero, seu recito, ut ab Aristotele dicta. Sic & in proposito, dum in Forma consecrationis Calicis dicitur à Celebrante, *Qui pro vobis effundetur*, verba hæc tantùm recitativè

tivè proferuntur, ut nempe quondam à Chriſto prolata non autem ſignivicativè: quia Chriſtus non amplius pro nobis morietur, neque impoſterum effundet Sanguinem ſuum.

46. Ille verò *ſignificativè tantùm* profert aliqua verba, qui ſolùm intendit iisdem aliquid aſſerere, ſeu enuntiare; non autem profert ea, ut ab alio dicta. Sic fit dum dico, *mundus eſt creatus in tempore*, & hujusmodi.

47. Ille tandem profert aliqua verba *recitativè & ſignificativè ſimul*, qui refert verba illa ut ab altero prolata, & ſimul per ea vult aliquid ſignificare, ſeu aſſeverare: quô loquendi modô ſæpius Concionatores uti ſolent, exclamando v. g. *DEUS præcepit dicens non furtum facies*, intentione referendi verba DEI, ſimúlque inſinuandi, quòd furtum non ſit faciendum.

48. Et hoc ultimô modô verba eſſentialia utriúsque Formæ conſecrationis proferuntur, videlicet recitativè & ſignicativè ſimul: recitativè quidem, quatenus præmiſſis illis verbis, *Qui pridie, quàm pateretur &c.* dixit: *Hoc eſt Corpus meum*, dicta verba conſecrationis proferuntur ut olim à Chriſto prolata; ſimul tamen etiam ſignificativè, eo quòd Sacerdos in perſona Chriſti loquens verè & aſſertivè denuò dicat, *Hoc eſt Corpus meum: Hic eſt Sanguis meus.* Porrò cætera verba ſolùm proferuntur recitativè, ut nempe quondam à Chriſto prolata.

Additio.

* Quæres. Quænam præscribant observanda Rubricæ in pronuntiatione verborum, seu Formæ consecrationis? Resp. In Missali Rubricas velle, ut hæc verba consecrationis pronuntientur *secretè, distinctè, & attentè.* Per ly *secretè* (uti declarat P. Aquilinus Aman *Speculo Ordinandorum cap. 6. §. 4. n. 532.*) prohibetur nimia vocis elatio in proferenda Forma consecrationis, prout aliqui facere solent, tædiosâ morâ Hostiæ consecrandæ, uti gallina pullis, incubantes, & inde cum magno halitu, & sonoris aspirationibus, verba, & præsertim ultimas syllabas evomentes. Per ly *distinctè* insolita verborum deproperatio, & multò magis syncopatio vetatur; ubi tamen præsertim scrupulosi adnotare debent, ne in alterum extremum incidant, nimium lentè, cum annutu capitis, & cum notabili interpolatione hæc verba enuntiando non sine tædio, & admiratione præsentium, atque elevationem exspectantium. Per ly *attentè* præcavetur distractionibus, insinuandô animum Consecrantis ab iis revocandum; & ad id, quod ore profertur, seriò recolligendum esse. Ubi saltem in ultimo casu voluntarias admittens distractiones inter consecrandum graviter peccare potest, si nimirum exinde se periculo non sine gravi fundamento exponat, ne forsan aliquod verbum essentiale fuerit omissum, vel substantialiter non rectè ponuntiatum. Ut autem ex his Regulis non denuò subministretur scrupulosis materia, more suo consueto sæpius sub eadem Missa repetendi ver-

verba conſecratoria, ſcire debent, quòd vani timores, &, quas habent, inanes ſuſpiciones, dicendô apud ſemetipſos; *fortè aliquod verbum eſſentiale omiſi, vel non bene pronuntiavi: poſſum malè pronuntiâſſe: non ſcio reflexè, me bene pronuntiâſſe &c.* neutiquam ſint fundamentum ſufficiens repetendi formulam; cùm ordinariè non innitantur rationi verè gravi, ſed ſolùm ex vano timore ſic appareant, sícque potiùs rejici debent, quoniam juxta ordinariè contingentia etiam hìc prudenter præſumimus. Videatur la Croix *lib. 6. part. 1. num. 36. & 129. ac ſeqq.* Item *part. 2. n. 190. & ſeqq.**

QUÆSTIO VI.

De reali Præſentia Chriſti in Euchariſtia.

SUMMARIUM.

49. *Chriſtus verè ac realiter, & non tantùm in figura eſt præſens in Euchariſtia.*
50. *Et quomodo?*
51. *Declaratur ampliùs per verba Concilii Trid. cum Additione.*
52. *In Conſecratione fit tranſubſtantiatio panis & vini in Corpus & Sanguinem Chriſti.*
53. *Nihilominus ſubſtantia panis & vini propriè non annihilatur.*

54. *Cautela pro modo loquendi.*
55. *Quamdiu Christus præsens sit sub speciebus consecratis?*
* *Ubi ex resolutione deducuntur varia.*

49. CONCL. I. De Fide certum est, sub speciebus consecratis panis & vini contineri verè, atque realiter, & secundùm propriam suam substantiam Corpus, & Sanguinem Christi, non autem tantùm in figura, signo, aut virtute. Ita perpetuò tenuit, & credidit Sancta Mater Ecclesia; éstque contra Hæreticos in Tridentino *Sess. 13. cap.* 1. & *can. 2.* definitum. Patet insuper hæc Catholica Veritas ex verbis Christi, in ultima Cœna prolatis: nondum enim Apostoli susceperant Eucharistiam de manu Domini, cùm ipse veraciter affirmaret, Corpus suum esse, quod præbebat, dicendô: *Accipite, & comedite; Hoc est Corpus meum.*

50. CONCL. II. Christus Dominus peracta consecratione est totus tam quoad humanitatem, quàm quoad Divinitatem sub speciebus panis, ac vini: tamen ex vi verborum sub speciebus panis continetur Corpus ejus, & sub speciebus vini Sanguis, cætera verò concomitanter solùm, seu vi naturalis illius connexionis, aquà partes Christi inter se copulantur, & qua per Unionem Hypostaticam Divinitas ejus humanitati est unita. Ita omnes Catholici; atque, ut aliæ probationes omittantur, hæc Catho-

tholica Veritas eſt noviſſimè tradita in Concilio Tridentino *Seſſ. 13. cap. 3.* ſequentibûs verbîs admodùm dignîs, ut huc adducantur, atque in modo loquendi de hoc Sanctiſſimo Sacramento jugiter obſerventur.

51. *Semper hæc fides in Eccleſia DEI fuit, ſtatim poſt Conſecrationem verum Domini noſtri Corpus, verúmque ejus Sanguinem ſub panis & vini ſpecie unà cum ipſius Anima & Divinitate exiſtere, ſed Corpus quidem ſub ſpecie panis, & Sanguinem ſub vini ſpecie, ex vi verborum; ipſum autem Corpus ſub ſpecie vini, & Sanguinem ſub ſpecie panis, animámque ſub utráque, vi naturalis illius connexionis, & concomitantiæ, qua partes Chriſti Domini, qui jam ex mortuis reſurrexit, non ampliùs moriturus, inter ſe copulantur; Divinitatem porrò propter admirabilem illam ejus cum Corpore, & Anima Hypoſtaticam Unionem. Quapropter veriſſimum eſt, tantundem ſub alterutra ſpecie, atque ſub utráque contineri: totus enim, & integer Chriſtus ſub panis ſpecie, & ſub quavis ipſius ſpeciei parte, totus item ſub vini ſpecie, & ſub ejus partibus exiſtit.* Hactenus Concilium Tridentinum.

Additio.

* Ex quo S. Concilii textu eruitur, quòd totus Chriſtus ſub ſpeciebus panis & vini exiſtat in

in Euchariſtia non *circumſcriptivè* (nimirum, ut in alia parte harum ſpecierum eſſet caput, in altera vero brachia vel pedes &c.) ſed potiùs quaſi *definitivè*, & (uti ajunt Theologi) *Sacramentaliter*, ita nempe, ut ſit totus in toto, & totus in qualibet parte harum ſpecierum, eô ferme modô, quo anima hominis exiſtit tota in toto corpore, & tota in qualibet parte ejusdem, prout aliqualiter jam dictum fuit ſuperiùs *n. 5.* Nec hoc repugnat Omnipotentiæ Divinæ, prout nulla poteſt oſtendi repugnantia. Unde, ſi Hoſtia poſt conſecrationem dividatur in multas partes (uti contingere poteſt quoad minores Hoſtias, ſi tempore Communionis in aliquo confluxu hominum reſtent poſt ultimam Miſſam adhuc aliquo modo plures communicantium, quàm Hoſtiæ) accipiens qualemcunque partem ſumit totum Chriſtum juxta Concilium Trident. *Seſſ. 13. can. 3.* Ita etiam exprimit Eccleſia in Sequentia Miſſæ cantans: *ne vacilles, ſed memento, tantùm eſſe ſub fragmento; quantum toto tegitur &c.* Plura de hoc, & ſimilibus ſpeculativis videri poſſunt in Theologia Speculativa. *

52. CONCL. III. Prolatâ ritè Formâ conſecrationis, panis per veram tranſubſtantiationem convertitur in Corpus Chriſti, & vinum in Sanguinem: atque illicò deſinente totâ ſubſtantiâ panis & vini ſub iisdem ſpeciebus incipit eſſe realiter præſens totus Chriſtus. Hæc Concluſio ſimiliter eſt omnium Catholicorum, ac noviſſimè definita in Concilio Tridentino *Seſſ.* *13. Can.*

13. *Can.* ibi: *Si quis dixerit, in sacrosancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis & vini, unà cum Corpore & Sanguine Domini nostri JESU Christi, negaveritque illam mirabilem, & singularem conversionem totius substantiæ panis in Corpus, & totius substantiæ vini in Sanguinem, manentibûs duntaxat speciebûs panis & vini; quam quidem conversionem Catholica Ecclesia aptissimè Transsubstantiationem appellat: anathema sit.* Hactenut Concilium. Et desumitur hæc Catholica veritas ex ipsis verbis Christi, de eo, quod sub specie panis porrigebat Apostolis, veraciter dicentis: *Hoc est Corpus meum.*

53. CONCL. IV. Nihilominus in dicta conversione, seu transubstantiatione panis in Corpus Christi, & vini in Sanguinem ejus propriè substantia panis & vini non annihilatur. Ita Scotus *4. dist. 11. qu. 4.* D. Thomas *p. 3. qu. 75. art. 3.* D. Bonaventura *4. dist. 11. p. 1. art. 1. q. 3.* & alii. Ratio est: quia terminus *ad quem* annihilationis est purum nihil: atqui hoc non fit in proposito; ergo. Minor probatur: quia desitioni substantiæ panis & vini, vî præfatæ totalis conversionis, seu admirabilis transubstantiationis, succedit realis præsentia Corporis & Sanguinis Christi; & consequenter propriè loquendô, substantia panis & vini non annihilatur sed potiùs verè ac totaliter convertitur, sive transubstantiatur in Corpus & Sanguinem Christi.

54. Cæte-

54. Cæterùm, quia quoad præsentem mate riam nonnulla latet lis de nomine, quidnam videlicet intelligatur per annihilationem, hinc abstrahendô à dicta difficultate, utpote minùs utili pro praxi, optimum erit, in communibus discursibus, ac præsertim Concionibus dicere, quòd panis & vinum peracta Consecratione verè transubstantietur, seu quoad totam suam substantiam convertatur in Corpus & Sanguinem Christi, remanentibûs solìs speciebûs, seu accidentibûs suìs.

55. CONCL. V. Christus tamdiu sub Sacramento Eucharistiæ est realiter præsens, donec ipsæmet species consecratæ corrumpantur: in eo autem instanti Christus Dominus desinit esse præsens, quo species consecratæ ita sunt alteratæ, & corruptæ, ut, si sub ipsis adfuisset substantia panis, hæc naturaliter deberet desinere esse, & corrumpi. Ita communis Theologorum. Ratio est: quia Christus in hoc Sacramento decrevit supplere absentiam substantiæ panis, & vini; & consequenter neque citiùs, neque tardiùs vult desinere esse sub speciebus consecratis, ac ipsa substantia panis & vini naturaliter desineret, si adesset.

Additio.

* Ex ultima hac Conclusione deduces I. Verè, realiter, & sacramentaliter adhuc remanere Christum, si species vini consecrati commisceantur cum vino non consecrato ejusdem speciei. Ratio est: quia in tali casu consecratæ species non paterentur qualitates contra-

trarias, à quibus deſtruerentur, ſeu corrumperentur, uti advertit Doctor Subtilis *in 4. Sentent. diſt. 12. qu. 4* unde ex hoc ipſo fundamento infert Cardinalis de Lugo in ſuis Reſponſis moralibus, in Feſto Natalis Domini, ubi triplex legitur Miſſa, non poſſe à Laicis bibi illam ablutionem Calicis reſtantem, quia dum eadem purgatur Calix, plerúmque aliquantulum ſpeciei conſecratæ in calice remanens commiſcetur, quæ per affuſum vinum probabiliſſimè non deſtruitur. Deduces II. Adhuc remanere Chriſtum, ſi ſpecies panis conſecrati accidentaliter tantùm e. g. in figura, vel in colore mutentur, ita tamen, ut adſint cæteroquin accidentia, aliàs ſubſtantiæ panis connaturalia. Hinc (inquit P. Sporer *p. 2. Theol. cap. 3. ſect. 1. n. 124.*) in admirabili Sacramento & quaſi quoad colorem carnea Hoſtia, Auguſtæ ad S. Crucem conſervata, probabiliter remanet Corpus Chriſti, ſícque adhuc adorari poſſet cultu Latriæ etiam abſoluto; quia ſaltem à lateribus accidentia, aliàs pani connaturalia reſtare cernuntur ab illis, qui acutiori viſu ſunt præditi. Deduces III. Non remanere Chriſtum, ſi ſpecies panis tamdiu in ore ſumentis detineantur, ut ibidem ex toto in ſalivam reſolvantur. Unde, quia juxta dicenda *n. 61.* ſacra Communio non ſtatim ex opere operato confert ſuos effectus, dum in os ponitur, ſed primùm quando ſpecies deglutiuntur, prout etiam ex hac ipſa cauſa juxta communem DD. ægrotus non acquirit hanc gratiam, ſi S. Synaxî proviſus moriatur, dum Hoſtia adhuc exiſtit in ipſo ore: con-

consequens est, quòd tales, sacram Hostiam tamdiu in ore retinentes sæpiùs priventur fructu sacræ Communionis, aliàs ex opere operato conferendo; quia Christus desinit ibi in tali casu existere, antequam deglutiatur cibus ille Angelicus; utpote, cùm accidentia, aliàs pani connaturalia, jam cessent, antequam actu deglutiantur. Deduces IV. Si nullæ ampliùs appareant in Hostia species pani connaturales, nec in calice accidentia connaturalia vino, sed miraculosè videatur, & quidem constanter, ac unanimiter à præsentibus locô *Hostiæ* quasi *frustum carnis*, vel in calice *Sanguis*, signum est, citra novum replicationis miraculum in præsenti vix præsumendum, non ampliùs existere ibidem realiter Christum, sed vel veram carnem, ac Sanguinem non adesse, sed tantùm aliquid simile, vel dictam carnem certè non esse ex glorioso nunc Corpore Christi sectam, aut Sanguinem separatum, sed novam aliquam carnem, nulli animali adhuc incorporatam, vel similem sanguinem à DEO fuisse creatum, & cultu Latriæ respectivo, tanquam miraculosum vestigium Christi, qui ibidem præextitit, honorandum tanquam repræsentativum carnis aut Sanguinis Christi. Videantur Herincx *Tom* 4, *Tr.* 3. De *Sacr. Eucharist. disp.* 4. *q.* 5. & Sporer *loc. cit. num.* 127. Deduces V. Si species panis & vini appareant tantùm aliquibus sic immutatæ; reliqui autem videant easdem adhuc utì priùs, vel si talis apparitio tantùm breviter duret, signum est, quòd adhuc ibidem contineatur Christus, nec species fue-

rint

rint realiter immutatæ unquam, sed potiùs per Angelum ex commissione DEI ad suos sanctissimos fines similia objecta ex ære formata, vel quòd in ipso ære intermedio fuerint tales species repræsentativè productæ, & potentiæ visivæ impressæ. Videatur Sporer *loc. cit. num.* 124. & valde utiliter Pater Henno *Tom.* 2. *Tract. De Eucharist. disp.* 5. *quæst.* 5. & Herincx *loc. cit.* *

QUÆSTIO VII.

De Necessitate sumendi Eucharistiam sub alterutra Specie; ubi & de ejus effectibus.

SUMMARIUM.

56 *Non est præceptum Divinum, sumendi Eucharistiam sub utraque specie.*

57. *Solvitur instantia.*

58. *Ecclesia justè decrevit, ut Laici sub una tantùm specie communicarent.*

59. *Causæ hujus præcepti Ecclesiastici.*

60. *Sumens Eucharistiam sub una specie, nullâ fraudatur gratiâ ad salutem necessariâ.*

61. *Eucharistia, quando producat effectum gratiæ sanctificantis?*

62. *Præter hunc causat Eucharistia alios effectus: nam*
63. *Delet venialia,*
64. *Præservat à mortalibus,*
65. *Confert dulcedinem animæ,*
Diminuit fomitem.
66. *Alia remissivè.*

(*b*) Tr. 10. Dist. 3.

56. CONCL. I. Ex præcepto Divino non est necessarium, ut omnes Christi Fideles sumant Eucharistiam sub utraque specie. Ita novissimè definitum est in Concilio Tridentino *Sess. 21. can. 1. & 2.* & oppositum asserentes anathematis condemnantur. Ratio est: quia nullibi habetur tale præceptum. Nam, qui dixit *Joan. 6. Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis:* dixit quoque ibidem: *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.* Item: *Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.* Item: *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum;* prout rectissimè observat Concilium Trident. *loc. cit. cap. 1.* & sequuntur Theologi, & Controversistæ unanimiter. Accedit, quòd jam in primitiva Ecclesia fuerit consuetudo communicandi quandoque sub una specie, prout ampliùs ostendunt Controversistæ contra Hæreticos modernos.

57. Nec valet dicere, *Matth. 26.* Christus porrigens Calicem, præcepit dicens: *Bibite ex hoc omnes;* ergo usus Calicis omnibus sub præ-

cepto

cepto Divino injunctus eſt. Reſp. enim imprimis, retorquendô argumentum, quia D. Marcus Evangeliſta *cap. 14. v. 23.* expreſſè fatetur, ac teſtatur: *& biberunt ex illo omnes;* ergo illud Chriſti præceptum jam in ultima Cœna fuit adimpletum, & conſequenter neutiquam reſpiciebat omnes Chriſti Fideles impoſterum naſcituros. Reſp. ulteriùs, illud Chriſti præceptum ſolos Apoſtolos, quibuscum Chriſtus cœnavit, non autem omnes alios Fideles comprehendiſſe; ut patet ex allata inſtantia.

58. CONCL. II. Sancta Eccleſia Catholica juſtiſſimis de cauſis ſtatuit, ut Laici, atque etiam Clerici non conficientes (id eſt, Miſſam actu non celebrantes) ſub una tantùm ſpecie communicarent. Ita omnes Catholici; éſtque noviſſimè definitum in Concilio Tridentino *cit. Seſſ. 21. can. 2.* Porrò rationes, quibûs Eccleſia ad prohibendum Laicis, & Clericis non conficientibus, ſeu non celebrantibus uſum Calicis adducta eſt, præcipuè ſunt ſequentes, & reverà graviſſimæ.

59. Primò ſiquidem dicta prohibitio facta eſt ob gravem irreverentiam, quæ ſacroſancto Sanguini Chriſti multoties inferebatur per effuſionem ipſius in terram, aut barbas, ſive veſtes Communicantium. Deinde, quia ſacratiſſimus Sanguis conſecratus, qui non ſemper juxta numerum atque exigentiam Communicantium ita conſecrari potuit, ut ſub actuali Commu-

nione totus sumeretur, & neque deficeret, neque superabundaret, non potuit, nec potest in Sacrariis debita cum reverantia asservari, quin à potiori propter corruptionem specierum vini, utpote facillimè in acetum degenerantis, tempore præsertim calidiori, gravem pateretur irreverentiam. Accedit, quòd sanctissimus Sanguis consecratus absque effusionis periculo, aut aliis incommodis difficillimè potuerit ad infirmos deferri, aut pro iisdem asservari. Hujusmodi igitur malis, & irreverentiis, quotidie emergentibus in tanta populorum frequentia atque hominum magna ex parte rudium multitudine, aliter sancta Mater Ecclesia efficaciter providere non potuit, nisi per subtractionem Calicis quoad Laicos, vel Clericos non celebrantes.

60. CONCL. III. Quamvìs Christus Dominus in ultima Cœna hoc Sacramentum sub duabus speciebus instituerit, atque Apostolis tradiderit, tamen fatendum est, etiam sub altera specie totum atque integrum Christum, verúmque Sacramentum summi: ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia ad salutem necessaria eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt. Ita Concilium Trident. *cit. Sess.* 21. *cap.* 3. superiùs *n.* 51. fusiùs allegatum, & omnes Catholici.

61. CONCL. IV. Eucharistia non statim, ac in ore ponitur, ex opere operato confert effectum gratiæ sanctificantis, sed primùm, quando species deglutiuntur, ac ex ore trajiciuntur in stomachum. Ita communis. Ratio est;

est; quia ad consequendum Eucharistiæ effectum ex opere operato requiritur, ut Corpus & Sanguis Christi, mediantibûs speciebûs Eucharisticîs verè comedatur, & bibatur, juxta illud *Joan. 6. Qui maducat meam carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam,* atqui juxta communem loquendi modum nemo censetur quidpiam comedisse, vel bibisse, qui panem vel vinum in ore duntaxat retinet, nihil autem ex eo deglutit: ùt patet in abluente os suum, qui non censetur fregisse jejunium naturale, sed potest adhuc communicare; ergo.

62. CONCL. V. Præter augmentum gratiæ sanctificantis, qui est primarius ac principalis hujus Sacramenti effectus, idem sanctissimum Sacramentum causat quosdam alios effectus. Ita tenent omnes Theologi, & Libri Ascetici, fusiùs de talibus effectibus differentes, quorum principaliores hìc in compendio referuntur.

63. Et primò quidem hoc Augustissimum Sacramentum, dignè susceptum, delet peccata venialia: ídque non tantùm mediatè ac indirectè, quatenus fervorem charitatis excitat, & movet ad actus virtuosos, per quos venialium detestatio sequitur, sed etiam immediatè ex opere operato, quatenus producit augmentum gratiæ sanctificantis, virtute cujus delentur peccata venialia, præsertim ea, ad quæ

 dignè

dignè Sacramentum suscipiens non habet positivum affectum, & actualem complacentiam, sed virtualem quamdam detestationem.

64. Secundò præservat à peccatis mortalibus, quatenus vi illius DEUS hominem exteriùs specialiter protegit, atque interiùs corroborat per singularia gratiæ actualis auxilia: itémque vel represso dæmone, vel amotis occasionibus peccandi hominem ab ingruentibus tentationibus liberat, nec non ad eas superandas specialia quædam auxilia gratiæ subministrat.

65. Tertiò confert dulcedinem spiritualem, & quamdam devotè sumentibus suavitatem internam; ut proinde meritò Ecclesia Catholica, in Officio de Corpore Christi, huc applicet Prophetiam Jacob de Aser *Gen. cap. 49. Pinguis panis ejus, & præbebit delicias Regibus.* Tandem inter alia bona, quæ secum affert, hoc Sacramentum ritè susceptum diminuit fomitem, ac inordinatum affectum ad illicita.

66. Plura quidem alia de hoc SS. Sacramento disputant Theologi, sed ea sunt altioris indaginis, atque ad Theologiam Moralem propriè non pertinent. Quæ verò dicenda forent de sumptione Eucharistiæ, seu de præcepto Communionis, præsertim paschalis, jam superiùs (*b*) agendô *De præceptis Ecclesiæ*, ex professo discussa fuerunt.

DI-

DISTINCTIO V.

De Sacrificio Missæ.

QUÆSTIO I.

De Natura Sacrificii in genere.

SUMMARIUM.

1. *Eucharistia ùt Sacramentum, & ùt Sacrificium.*
2. *Sacrificium propriè, & impropriè.*
3. *Sacrificium propriè, quid?*
   (a) Tr. 5. Dist. n. 15.
4. *Est rei permanentis.*
5. *Ad id sufficit sola rei oblatæ immutatio moralis.*
6. Declaratur *aliîs exemplîs.*
   (b) Tr. 5. Dist. 1. n. 15. & seqq.
7. Sacrificium *est actus Latriæ.*
8. *Sacrificium Missæ non offertur Sanctis.*
9. *Sacrificia Gentilium fuerunt vera, & cur illicita?*
10. *In Lege Mosaica, & jam ante ipsam fuerunt aliqua Sacrificia.*
11. *DEO esse sacrificandum, est de Jure naturali.*
12. *Sacrificia veteris Legis varia: ùt Victima, Immolatio, Libamen.*
13. *Holocaustum, Hostia pacificorum, Hostia pro peccato.*

14. *Omnia Sacrificia antiqua coadunantur in uno Missæ Sacrificio.*

1. ADVERTENDUM, quòd Euchariſtia poſſit dupliciter conſiderari. Primò, ùt eſt Sacramentum novæ Legis, id eſt, ſignum ſenſibile Corporis & Sanguinis Chriſti, realiter contenti ſub ſpeciebus conſecratis panis & vini. Secundò, ùt eſt Sacrificium novæ Legis: quomodò ipſa non ſolùm ex opere operato confert gratiam dignè ſumentibus, ſed etiam prodeſt aliis, pro quorum ſalute offertur. Viſo proinde de Euchariſtia, ùt eſt Sacramentum, reſtat agere de ipſa, ùt eſt Sacrificium, præmiſſa tamen ad majorem claritatem unica Quæſtione de natura Sacrificii ùt ſic: unde

2. Advertendum ulteriùs, quòd Sacrificium in communi dupliciter ſumatur, propriè ſcilicet, & impropriè ſeu latiſſimè. Hoc poſteriori modo Sacrificium nihil aliud eſt, quàm quidquid DEO offertur ad ſuum cultum, ſícque etiam comprehendit ſub ſe preces, & orationes devotas Fidelium, juxta illud *Pſalm*, 49. *Immola DEO Sacrificium laudis.* Et ad *Hebr. cap.* 13. *Offeramus hoſtiam laudis DEO, id eſt, fructum labiorum confitentium nomini ejus.* & alibi. Sacrificium propriè dictum eſt peculiaris actus virtutis Religionis, quo ſpeciali quodam modo proteſtamur ſummam & abſolutam excellentiam DEI, noſtrámque ſubjectionem ad ipſum,

ipſum, per oblationem & deſtructionem alicujus rei ſenſibilis. Et loquendò de hujusmodi Sacrificio, ſit

3. CONCL. I. *Sacrificium propriè dictum* eſt oblatio externa rei permanentis DEO exhibita, qua ſignificatur ſupremum dominium, atque excellentia DEI, & ſubjectio Sacrificantis ad ipſum, mediante aliqua ipſius rei oblatæ deſtructione, ſeu immutatione. Ita in re communis, & concordant dicta ſuperiùs. (*a*)

4. Dicitur, *oblatio externa rei permanentis*, ut puta ovis, bovis, vituli, tritici &c. ad diſtinguendum Sacrificium propriè dictum à Laude DEI, quæ fit DEO verbis tranſeuntibûs, atque ab Adoratione eidem exhibita per genuflexionem, & hujusmodi, nec non ab omni oblatione interna, qua quis per piam voluntatem ſe ſuaque omnia Divinæ Majeſtati offert, atque reſignat.

5. Dicitur ulterius, *mediante aliqua ipſius rei oblatæ deſtructione, ſive immutatione*: hæc ſiquidem ad rationem Sacrificii propriè dicti omnino requiritur, quamvis non ſemper ſit neceſſe, rem oblatam phyſicè deſtrui; cùm quandóque ſufficiat ſola illius immutatio moralis, ſive humanô modô facta, in quantúm res oblata accipit alium ſtatum, & ad priores operationes redditur inutilis. Sic quippe olim Hæbræi ſacrificare DEO cenſebantur, dum vinum, oleum, aut alios hujusmodi liquores effundebant in terram circa altare Domini: nam tunc vinum illud: aut oleum non ſtatim ſubſtantialiter corrumpebatur, donec ſiccaretur, ſed ſolùm

lùm acquirebat ſtatum inutilem ad uſus humanos.

6. Quô etiam modô Veteres, quibus ſicut erat magìs frequens, ita & magìs nota ratio Sacrificii, quandóque ſacrificabant projiciendô aliquid in mare, vel etiam coquendô panes in clibano, ſícque farinam immutandô: prout de quibusdam malis Judæis, coquentibus placentas Reginæ Cœli, & libantibus Diis alienis legitur *Jeremiæ cap. 7.* Nam tunc farina ſubſtantialiter non corrumpebatur, ſed ſolùm mutabatur in alium ſtatum, à ſuo priſtino diverſum: ut puta annulus, plerúmque in ſua ſubſtantia perſiſtebat, immutabatur tamen, quatenus ad uſus humanos inutilis fiebat. Cæteræ particulæ definitionis Sacrificii tum ex alibi dictis (*b*) tum magìs ex dicendis patebunt.

7. CONCL. II. Sacrificium eſt actus virtutis Religionis, & quidem ſupremæ ejus ſpeciei, quæ dicitur *Latria*; unde non niſi ſoli DEO offerri poteſt. Ita communis omnium Theologorum, & patet ex ipſa Sacrificii definitione, qua dicitur, Sacrificium exhiberi in proteſtationem ſupremi dominii, atque excellentiæ: nam hæc non niſi ſoli DEO competit.

8. Ex dictis proinde ſequitur primò, quòd quamvìs in honorem Sanctorum & pro illorum interceſſione apud DEUM obtinenda conformiter Concil. Trid. *Seſſ. 22. De Sacrificio Miſſæ. Can. 5.* optimè celebrentur Miſſæ, nihilominùs nec Beatiſſimæ Mariæ Virgini, nec ulli Sancto reverà offeratur Miſſa. Siquidem hæc eſt Sacrificium novæ Legis propriè dictum, quale non

non nisi soli DEO offerri potest, eò quòd in ipso solo reperiatur supremum in omnes creaturas dominium, summáque excellentia. Hinc Concilium Tridentinum *Sess. 22. cap. 3.* sanctissimè monet: *Quamvìs in honorem, & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueverit; non tamen illis Sacrificium offerri docet, sed DEO soli, qui illos coronavit. Unde nec Sacerdos dicere solet, offero tibi Sacrificium Petre, vel Paule, sed DEO de illorum victoriis gratias agens, eorum patrocinia implorat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in Cœlis, quorum memoriam facimus in terris.* Hæc Tridentinum: quod ipsum dudum jam docuit S. Augustinus: *lib. 8. De Civitat. DEI cap. 27.* & communis sensus Ecclesiæ.

9. Sequitur ulteriùs, quòd Sacrificia Gentilium, etsi cæteróquin propriè dicta ex eo capite fuerint illicita, imò & execranda, quia non fuerunt exhibita vero DEO; Fiebant enim tum hominibus, & quidem pessimis, ut Beel, seu Baalim (qui fuit Nemrod, *robustus venator coràm Domino. Gen. 10.*) & aliis hujusmodi, quos cæca, aut veriùs propriâ malitiâ excæcata gentilitas pro diis habebat: tum dæmoniis per simulacra idolorum nonnunquam responsa dantibus, juxta illud etiam ingratis Israelitis quondam objectum *Deut. cap. 32, Immolaverunt dæmoniis, & non DEO, diis, quos ignorabant &* alibi.

10. CONCL. III. Non solùm in Lege Mosaica, sed etiam ante ipsam aliqua extiterunt

Sacri-

Sacrificia. Patèt hoc clarè ex Sacra Scriptura: ut ex primis septem Capitulis Libri Levitici, ubi de Sacrificiis Legis Mosaicæ agitur: item ex *c.* 4. *Gen.* ubi longè anteà justus Abel DEO *obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum.* Et *Genes.* 8. ubi Noë post diluvium *tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundis, obtulit holocausta super Altare.* Item Melchisedech obtulit panem & vinum (*erat enim Sacerdos* DEI *altissimi. Gen.* 14.) & alibi sæpe.

11. Quinimò notant Doctores cum D. Thoma 2. 2. *quæst.* 95. *art.* 1. quòd naturali Jure præscribatur, DEO esse sacrificandum, quamvìs, an hæc, vel illa sint sacrificanda, Lex humana vel Divina postmodùm constituerit. Sicut à pari Jus naturale præcipit, DEUM esse orandum, atque invocandum, utpote summum rerum omnium Dominum, & Largitorem bonorum omnium, eique pro acceptis beneficiis grates debitas referendas &c. quamvìs certæ & determinatæ preces, & formulæ precandi sint Juris positivi, Divini, vel humani.

12. Porrò Sacrificia veteris Legis variè dividebantur: & inprimis ratione materiæ, in Victimam, Immolationem, & Libamen. *Victima* comprehendebat animalia oblata, & mactata in honorem DEI: utputa quando de bobus, ovibus, agnis, vel capris fiebat Sacrificium. Per *Immolationem* offerebantur res inanimatæ, & solidæ: ut panis, simila, thus, triticum, & hujusmodi. *Libamen* dicebatur, quando fiebat oblatio de rebus inanimatis, sed flui-

fluidis, quæ effundebantur: ut vinum, oleum, aliîque liquores.

13. Alia diviſio Sacrificiorum Legis Moſaicæ ratione finis, & formæ fuit in Holocauſtum, Hoſtiam pacificam, & Hoſtiam pro peccato. *Holocauſtum*, & *Holocauſtoma* erat Sacrificium DEO oblatum purè ad laudem, & cultum ipſius, atque in proteſtationem ſupremæ ſuæ excellentiæ, & in hoc tota res oblata deſtruebatur, ſeu comburebatur, ut nihil cederet in uſus humanos. *Hoſtia pacifica*, ſeu *Hoſtia pacificorum* erat Sacrificium, quod offerebatur DEO, vel in gratiarum actionem pro accepto beneficio, & alio nomine dicebatur *Sacrificium laudis*; vel pro impetratione alicujus beneficii novi, & erat *Sacrificium impetratorium*: & in eo una pars comburebatur ad honorem DEI, altera cedebat in uſum Sacerdotum, tertia in uſum ipſorum offerentium. Tandem *Hoſtia pro peccato* erat Sacrificium, quod offerebatur ad obtinendam peccatorum remiſſionem: unde & vocabatur *Sacrificium propitiatorium*, in quo una pars comburebatur, altera cedebat in uſum Sacerdotum.

14. CONCL. IV. Omnia Sacrificia tum Legis Naturæ, tum Moſaicæ defactò coadunata ſunt in uno tremendo & incruento Miſſæ Sacrificio. Ita omnes Catholici; atque profitetur Eccleſia in Secreta Miſſæ poſt Dominicam VII. Pentecoſtes, ſic orans: *DEUS, qui Legalium differentiam hoſtiarum unius Sacrificii perfectione ſanxiſti.* Uberius id ipſum docet Concilium Trident. *Seſſ. 22. cap. 1.* ſic loquens: *Hæc denique*

que illa munda oblatio est, quæ per varias Sacrificiorum, Naturæ, & Legis tempore, similitudines figurabatur; utpote quæ bona omnia, per illa significata, velut illorum omnium consummatio, & perfectio complectitur. Et de hoc tremendo Missæ Sacrificio ex professo nunc agendum.

QUÆSTIO II.

De Missa; & qua ratione in ea offeratur verum Sacrificium?

SUMMARIUM.

15. Missa, *vox antiquissima.*
Lyturgia, quid?
16. *In Missa distinguitur ratio Sacramenti, Sacrificii, & Missæ.*
17. *Missa Catechumenorum, & Missa Fidelium.*
18. *In Missa offertur DEO verum Sacrificium.*
19. *Probatur Catholica Veritas.*
20. *Missæ Sacrificium est incruentum, cujus principalis Hostia Christus.*
21. *Panis & vinum, hostia minùs principalis; & quomodo?*
22. *Christus, quomodo in hoc Sacrificio offeratur?*
23. *Objectio notabilis, quomodò Hostia in Missæ Sacrificio immoletur &c.*

24. *I. Re-*

15. ADVERTENDUM I. Quòd hæc vox *Missæ*, ejúsque usus sit antiquissimus in Ecclesia: legitur enim tum apud S. Augustinum, S. Ambrosium, aliósque SS. Patres, tum in Concilio Romano sub S. Sivestro Papa I. celebrato. Imò S. Ignatius, Antiochenæ Ecclesiæ tertius post S. Petrum Episcopus, & Martyr, *in Epist. 6. ad Smyrnenses* jam hujus dictionis meminit. Censetur autem hæc antiquissima vox Latina ly *Missa* idem quasi sonare ac *Misso*; vel quia in Missa ad nos mittitur è cœlo Christus vel oblatio, seu Hostia à Sacerdotibus mittitur, ad Patrem cœlestem; vel quia Missâ finitâ dimittitur populus in pace, dum Sacerdos ait: *Ite, Missa est;* ac si diceret: *ite in pace, jam missa est Hostia ad DEUM.* Porrò, quod Patres Latini Missam appellant Græci vocant *Lyturgiam*, hoc est, *Ministerium, Sacrifici-*

ficiumque Altaris; utí notat Covarruvias *l. 4. var. resol. cap. 22.*

16. Advertendum II. Quòd juxta usum Ecclesiæ, communémque sensum Fidelium Missa accipiatur pro collectione omnium actionum, quæ fiunt à principio Sacrosancti Eucharistiæ Sacrificii usque ad finem ipsius, in quo Corpus & Sanguis Christi consecratur, & offertur. Unde ad propositum tria sunt distinguenda, videlicet ratio Sacramenti, Sacrificii, & Missæ. *Ratio Sacramenti* consistit in eo, quòd Eucharistia sit signum sensibile Corporis & Sanguinis Christi, realiter contenti sub speciebus consecratis; prout ampliùs *dist. præced.* declaratur. *Ratio Sacrificii* consistit in hoc, quòd Christus in Missa incruentè immoletur, Patríque suo cœlesti offeratur; ídque essentialiter & principaliter fit in consecratione, proùt in progressu ampliùs ostendetur. *Ratio Missæ* tandem complectitur tum confectionem Eucharistiæ, seu consecrationem, tum reliqua omnia sive antecedentia, sive consequentia; ac proinde consistit in collectione eorum omnium, quæ à principio usque ad finem ipsius peraguntur, id est, conformiter Rubricis de Ritu celebrandi &c. 1. ab Introitu usque ad Canonem. 2. à Canone, qui incipit post Præfationem, & duratusque ad Orationem Dominicam *Pater noster.* 3. ab Oratione Dominica usque ad Communionem; & demum 4. à Communione usque in finem. Et ex his quidem substantialia à Christo Domino utpote novæ Legis Auctore, instituta fuerunt: quoad totam verò actionem, at-

atque ùt Miſſa includit diverſas Orationes & Cæremorias; ea eſt inſtituta ab Eccleſia.

17. Advertendum III. Quòd olim tota ejusmodi actio dividebatur in duas partes, videlicet in Miſſam Catechumenorum, & Miſſam Fidelium. *Miſſa Catechumenorum* durabat à principio Miſſæ uſque ad Offertorium excluſivè; & fuit ſic dicta, quia tamdiu, & non ultra, Catechumenis intereſſe licebat. *Miſſa Fidelium* incipiebat ab Offertorio, & durabat uſque in finem. Et ob hanc veterem Miſſæ diviſionem etiam defactò quandoque totum Officium ſolet dici in plurali *Miſſarum ſolemnia*; quamvìs etiam Miſſa in ſingulari ſufficienter ſignificet totam illam actionem ſacram, quæ in Miſſa à principio uſque in finem peragitur. Hìs prænotatìs, ſit

18. CONCL. I. In Miſſa offertur DEO verum, ac propriè dictum Sacrificium. Concluſio eſt de Fide ac definita in pluribus Conciliis, noviſſimè autem in Concilio Tridentin. *Seſſ.* 22. *can.* 1. ibi: *Si quis dixerit, in Miſſa non offerri DEO verum & proprium Sacrificium, aut quod offerri non ſit aliud, quàm nobis Chriſtum ad manducandum dari: anathema ſit.* Unde meritò rejecta fuit doctrina Michaelis Baji, volentis, illud eſſe tantùm impropriè Sacrificium. Videatur ex Propoſitionibus ſuis damnatis ordine quadrageſima quinta.

19. Deſumitur inſuper hæc Catholica veritas, præter traditionem perpetuam, ac praxin Eccleſiæ jam à temporibus Apoſtolorum jugiter continuatam, ex illis verbis Chriſti *Lucæ* 22.

Hoc facite in meam Commemorationem. Siquidem ly *facite*, æquivalet verbo *sacrificate*, juxta illud *Levit. cap. 15. Sumet duos turtures, dabitque Sacerdoti, qui faciet unum pro peccato, & alterum in holocaustum*: id est, sacrificabit, seu offeret unum pro peccato &c. quales locutiones sæpiùs alibi in S. Scriptura repeFriuntur. Accedit, quòd Christus Dominus, utpote *Sacerdos in æternùm secundùm ordinem Melchisedech Psalm 109.* in ultima Cœna DEO Patri verè sacrificaverit; ergo cùm illud ipsum Apostolis, eórumque legitimis Successoribus facere præceperit, etiam hi verè ac propriè sacrificabant. Et hoc quidem fecisse Apostolos, eorúmque Successores, constat ex antiquissimis Lyturgiis, plurimis Sanctorum Patrum testimoniis, & probatissimis historiis, de quibus Controversistæ, præsertim Bellarminus *l. 1. de Missa.*

20. CONCL. II. Missæ Sacrificium est incruentum, in quo præcipua & principalis Hostia est Christus Dominus, sive Corpus, & Sanguis ipsius. Ita omnes Catholici; & omissis aliis probationibus, habetur expressè in Concilio Trident. *Sess.* 22. c. 2. ibi: *in Divino hoc Sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, & incurentè immolatur, qui in Ara Crucis semel seipsum cruentè obtulit.* Et infra *can.* 2. Concilium definit, Christum ordinâsse, ut *Apostoli, aliique Sacerdotes offerrent Corpus, & Sanguinem suum.*

21. Dicitur notanter, *principalis Hostia est Christus.* Siquidem hoc non obstante passim faten-

fatentur Theologi, quòd etiam panis & vinum aliquo modo in Miſſa offerantur, ſicque pertineant ad rem, quæ ſacrificatur; prout liquet ex modo loquendi Eccleſiæ, quæ in Miſſæ Offertorio ſic orat: *Suſcipe ſancte Pater hanc immaculatam Hoſtiam*, præſentandô ſimul panem conſecrandum. Et infra: *Offerimus tibi Domine Calicem ſalutaris*, elevandô vinum. Cæterùm ſubſtantia panis, & vini eſt duntaxat Hoſtia minus principalis, & ſecundaria, atque eatenus in hoc tremendo Sacrificio offertur, quatenus ipſa eſt materia Conſecrationis Euchariſtiæ, & quæ totaliter convertitur, ſeu tranſubſtantiatur in Corpus & Sanguinem Chriſti.

22. Inſuper ſciendum, quòd Chriſtus in Sanctiſſimo Miſſæ Sacrificio offeratur, non quomodocunque, ſed ùt mediante tranſubſtantiatione panis, & vini in Corpus & Sanguinem ſuum realiter contentus eſt ſub horum ſpeciebus; prout fatetur Concilium Tridentinum Seſſ. 22. c. 1. ibi: *Corpus & Sanguinem ſuum ſub ſpeciebus panis & vini DEO Patri obtulit, ac ſub earundem rerum ſymbolis, Apoſtolis, eorúmque in Sacerdotio ſucceſſoribus, ut offerrent, præcepit.* Chriſtus itaque in hoc incruento Sacrificio non offertur, quatenus exiſtit in Cœlis (ſic enim nulla prorſus circa eum fit immutatio, ad rationem Sacrificii eſſentialiter requiſita) ſed quatenus vî conſecrationis, ac mediante tranſubſtantiatione panis, ac vini in Corpus & Sanguinem ſuum ponitur, atque exiſtit ſub eorum ſpeciebus conſecratis. Verùm pro majori dictorum intelligentia,

 23. Ob-

23. Objicitur contra præmissa. Ad verum, & propriè dictum Sacrificium requiritur aliqua destructio, aut immutatio rei oblatæ, sive ipsius Hostiæ: atqui in Missa non fit talis destructio, neque immutatio rei oblatæ, sive Hostiæ: nam Christus, qui dicitur esse Hostia principalis, neque destruitur, cùm sit immortalis, neque alia ratione immutatur, cùm sit impassibilis, atque incorruptibilis; ergo. Ad hanc satìs communem objectionem plures sunt responsiones Theologorum, in hoc convenientium, quòd omnes quamdam ex parte Hostiæ oblatæ destructionem, sive immutationem admittant (hæc enim omnimodis requiritur ad rationem veri Sacrificii) licèt eam variè post modùm explicent.

24. Primò itaque nonnulli cùm Lessio *libr.* 12. *de Divinis Perfectionibus cap.* 13. *num.* 95. censent, ipsi consecrationi convenire rationem actionis sacrificativæ, ac per ipsam Christum modô incruentô mactari, & hac ratione incruentè immolari, quatenus per ipsam vî verborum Corpus Christi à sanguine separatur, & vicissim Sanguis à Corpore. Siquidem vî verborum formæ consecrationis sub speciebus panis ponitur solùm Corpus Christi & vî verborum consecrationis sub speciebus vini solus Sanguis, sícque (non obstante, quòd reliqua concomitanter sub utrisque speciebus etiam ponantur) Christus mysticè, incruentè, atque Sacramentaliter tunc mactatur, immolatur, atque immutatur. Unde in forma ad propositi-

poſitam objectionem Reſpondent, diſtinguendô minorem: in Miſſa non fit deſtructio, aut immutatio Hoſtiæ phyſica & ſubſtantialis: tranſeat; non fit deſtructio, aut immutatio ejus myſtica, incruenta, ſive Sacramentalis, negant minorem: & eodem modo diſtincta ſua probatione, negant conſequentiam.

25. Si dicas. Ad veram rationem Sacrificii non ſufficit ſola immutatio myſtica, & Sacramentalis. Reſpond. id quidem non ſufficere ad Sacrificium cruentum, bene tamen ad Sacrificium incruentum, quale peragitur in SS. Miſſæ Sacrificio. Ad hoc quippe incruentum novæ Legis Sacrificium ſufficit incruenta, myſtica, & Sacramentalis illa immolatio Chriſti. quæ fit non quidem malleô, vel cultrô materialî, ſicut olim victimæ immolabantur, ſed cultrô verbi DEI: de quo dicitur *ad Hebr. cap.* 4. *Vivus eſt enim ſermo* DEI, *& efficax, & penetrabilior gladiô ancipitî.* Nam vî hujus verbi DEI, ſeu vî verborum formæ conſecrationis in perſona Chriſti prolatorum reverà, quantùm ex vi verborum, ſub ſpeciebus panis ſolum Corpus Chriſti, & ſub ſpeciebus vini ſolus Sanguis ipſius ponitur: non obſtante, quòd ob naturalem partium inter ſe connexionem, & concomitantiam, ipſámque unionem Hypoſtaticam etiam aliæ partes humanitatis Chriſti, unà cum Divinitate ſub utraque ſpecie contineantur; hoc enim eſt per accidens.

26. Secundò alii Reſpondent, diſtinguendô majorem. Ad rationem Sacrificii requiritur deſtructio, ſive immutatio Hoſtiæ, vel phyſica,

vel saltem moralis, concedunt; semper physica: negant majorem, conformiter dictis *num.* 5. & 6. Et eodem modo distinguunt minorem. Siquidem in Sacrificio Missæ licèt Christus Dominus secundùm suam humanitatem vì consecrationis substantialiter non destruatur, adhuc tamen secundùm eam moraliter immutatur, quatenus per consecrationem Corpus Christi transfertur à statu suo naturali ad Sacramentalem, atque in usum cibi & potûs, longè diversum à statu suo naturali. Nam istud moraliter loquendô idem est, ac si fieret verus cibus; juxta quod idem Salvator, *Joan. cap. 6.* affirmabat: *Caro meà verè est cibus: & sanguis meus, verè est potus.* Ita Lugo *disp. 19. de Eucharistia sect. 5.* & plures alii.

27. Tertiò quidam volunt, Christum sacrificari ex eo, quia terminat realiter conversionem, seu transsubstantiationem panis, & vini in Corpus & Sanguinem suum, vì consecrationis peractam. Quia enim in Missa offertur panis & vinum, non quomodocunque, sed ùt vì consecrationis totaliter convertitur, seu transsubstantiatur in Corpus & Sanguinem Christi: hinc actio sacrificativa censetur consistere in hac physica conversione unius in aliud, ad quam etiam spectat Christus Dominus, veluti terminus *ad quem* dictæ conversionis. Et simile quid contingebat olim sub Lege veteri in oblatione thymiamatis, & thuris; ubi in protestationem supremi dominii DEI, & subjectionis sacrificantis ad ipsum una res convertebatur in aliam, videlicet thus, aut thymiama in suavissimum suffitum.

28.

28. Si dicas. Ex hac sententia videtur sequi, solum panem & vinum sacrificari (nam illud propriè sacrificatur, quod realiter immutatur) atqui hoc est falsum, & contra Concilium Trident. *num.* 20. citatum, simúlque absurdum, quia alioquin Ecclesia haberet duntaxat Sacrifirium inanime, ac vilius, quàm habuerunt olim Hebræi, forétque figuratum minùs nobile, quàm figura; ergo. Resp. negandô sequelam, cum sua probatione. Etsi enim illud propriè offerri dicatur, quod destruitur, seu immutatur, quando non fit conversio unius in aliud: nihilominus, si fiat talis conversio, tunc propriè ac principaliter illud offertur, quod per ejusmodi actionem potissimùm intenditur. Unde, si principaliter intendatur destructio prioris rei per conversionem in aliam, tunc res conversa erit Hostia; prout accidit in combustione Holocausti, conversi in ignem, ubi non ignis, sed aries v. g. vel bos igne absumptus censetur esse Hostia. Secùs autem erit, si tunc principaliter intendatur res illa, in quam fit conversio alterius; quia enim, ut illud incipiat esse, alterum desinit, etiam DEUS magìs intendit honorari, honoratúrque per illam actionem conversivam, ùt ponit terminum *ad quem*, quàm ut tollit terminum *à quo*: prout & in Lege veteri, dum thymiama vel thus offerebatur, convertendô ipsum in suavissimum suffitum, potiùs DEO offerebatur, & sacrificabatur ejusmodi suffitus suavissimus, quàm thymiama vel thus. Igitur, cùm in Sacrificio Missæ Christus, ejúsque præsentia principaliter

 in-

intendatur, consequenter in eo Hostia principalis erit Christus Dominus, non quomodocunque, sed ùt contentus sub speciebus consecratis, ac veluti terminus *ad quem* principaliter intentus transubstantiationis, quæ divinitus accidit peracta consecratione. Quamvìs eadem actione offeratur simul panis & vinum, secundariò tamen & concomitanter, quatenus est terminus *à quo*, & cujus desitio intenditur propter aliud duntaxat, sícque minùs principaliter. Lessius *Lib. 2. de Just. & Jure cap. 38. num. 13.* licèt posteà *lib. 12. de Divinis Perfectionibus cap. 13. num. 95.* amplexus sit primam sententiam *num. 24.* relatam, tanquam faciliorem intellectu; magísque respondentem ordinario sacrificandi modo, qui supponit Hostiam, non producit.

QUÆSTIO III.

Qui sint Offerentes Missæ Sacrificium, & in quo consistat Essentia ipsius?

SUMMARIUM.

29. *Principalis offerens in Missæ Sacrificio est Christus Dominus.*
30. *Et quomodò?*
31. *Sacerdos celebrans est proximus Minister.*

32. *Et*

32. *Et quomndò alii Fideles illud offerant? cum Addit.*
33. *In Missa non omnes actiones pertinent ad essentiam Sacrificii.*
34. *Hujus essentia consistit in consecratione.*
35. *In Parasceve non fit Sacrificium Missæ.*
36. *Sumptio S. Hostiæ non est de essentia ejus;*
37. *Præsertim facta ab astantibus.*
38. *Requiritur ad hoc Sacrificium consecratio utriusque speciei.*
39. *Opposita sententia refertur, ac rejicitur.*

29. CONCL. I. Principalis offerens Missæ Sacrificium est Christus Dominus, quamvìs illud offerat Sacerdotum ministeriô. Ita omnes Catholici Doctores; & patet tum ex Tridentino *Sess.* 22. *cap.* 2. ubi docet: *Una eadémque est Hostia, idémque nunc offerens Sacerdotum ministeriô, qui se ipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa.* Idem patet ex verbis consecrationis, ubi Sacerdos non nomine proprio, sed in persona Christi loquens, dicit: *Hoc est Corpus meum: Hic est Sanguis meus.*

30. Cæterùm Christus dicitur offerens, & quidem principalis: tum quia Sacerdotium, ipsúmque Missæ Sacrificium instituit: tum etiam, quia Sacerdos illud ex Christi ordinatione

offert nomine, atque in persona ipsiusmet Domini. Ipse siquidem Sacerdotes constituere dignatus est suos Ministros, & Vicarios, qui nomine, atque in persona sua Patri Cœlesti istud offerrent Sacrificium; ubi præter concordem SS. Patrum doctrinam tenet Concilium Florentinum, & Tridentinum *loc. cit.*

31. CONCL. II. Sacerdos celebrans offert Missæ Sacrificium ùt proximus Minister; cæteri autem Fideles etiam aliquo modo, minùs tamen propriè, dicuntur hoc Sacrificium offerre. Ita communis. Et quidem prima pars patet tum ex cit. Concilio Trid. ubi dicitur: *Idem nunc offerens Sacerdotum ministeriò:* tum ex eo, quia Sacerdos est publicus Minister Ecclesiæ, ad hoc Mysterium conficiendum consecratus, verúsque Sacrificans; juxta quod Christus Apostolis, eorúmque in Sacerdotio Successoribus præcepit in ultima Cœna, dicens: *Hoc facite, &c.* Quia verò Sacerdos, in persona Christi loquens, hoc conficit Sacramentum, & Sacrificium; hinc Sacerdos non est principalis offerens, sed post Christum, qui est offerens principalis, proximus Minister

32. Altera pars patet ex Canone Missæ, ubi dicitur: *Memento Domine famulorum famularumque tuarum, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis.* Et infra: *Hanc igitur oblationem servitutis nostræ, sed & cunctæ Familiæ tuæ.* Dicuntur autem alii Fideles hoc Sacrificium offerre dupliciter: Primò, ratione quadam generalissima, & solùm, quia sunt membra Ecclesiæ, cujus nomine Sacer-

Sacerdos DEO offert Sacrificium istud. Secundò, ratione quadam magìs speciali, in quantùm scilicet speciali externo concursu ad ejus oblationem cooperantur, illud vel petendô, aut procurandô per donationem stipendii, vel faciendô sub ipsa oblationem ad Altare, aut inserviendô Sacerdoti celebranti, vel saltem per devotam assistentiam seu præsentiam consentiendô in ipsum.

Additio.

* Quæres hic. An etiam Neo-consecratus Sacerdos censeatur verum Missæ Sacrificium offerre pro tunc, quando juxta præscriptum Pontificalis Romani sub actuali Ordinatione unà cum Episcopo functiones Missæ post Offertorium peragit, proferendô cum eodem verba consecratoria? Resp. Communiorem quidem Doctorum affirmare; mihi tamen negativa Richardi, Angeli, Cajetani &c. præplacet sententia, quæ vult verba consecratoria in simili casu à Neo-mysta proferri tantùm *recitativè* in signum potestatis vi Ordinationis adeptæ in Corpus Christi verum; non autem *significativè*, ac in persona Christi, & consequenter verum pro tunc à Neo-Consecrato non offerri Sacrificium. Ratio hujus negativæ sententiæ est: partim quia pro eo tempore necdum est completè ordinatus Sacerdos; cùm desit adhuc ultima manuum impositio, primum facienda post Communionem, utì videbitur *dist.* 12. *n.* 32. partim quia ordinariè Episcopus in consecratione

ne Corporis & Sanguinis Christi singula verba consecratoria, vel saltem ultimas eorum syllabas solet priùs enuntiare, & posteà primùm subsequitur pronuntiatio Sacerdotum Neo-Consecratorum; & consequenter, dum ultimum verbum essentiale seu ultimam ejus syllabam Formæ consecrationis enuntiat Episcopus, in instanti adest Christus, sicque eadem Hostia non ampliùs consecratur, si postmodum in enuntiatione subsequitur ultimum verbum Neo-Consecrati Sacerdotis: nam in illo instanti, quo ponuntur essentialiter requisita ad rationem Sacramenti, conficitur Sacramentum, adeóque in præsenti etiam ipsum Sacrificium, utì consideranti patet. Unde finaliter non video, qua conscientia talis Neo-Consecratus pro hoc ipso actu possit accipere stipendium. In praxi autem inter tantam Doctorum varietatem prudenter aget Neo-Consecratus, si intendat hunc actum peragere secundùm intentionem Christi, & Ecclesiæ, ac qualemcúnque demum fructum, exinde obventurum vel sibimetipsi, vel aliis gratìs applicare. De quo videatur Sporer *part. 2. Theolog. Sacrament. cap. 1. num. 40.* & præsens Auctor hìc *num. 140. & seqq.* Nunc pergendò ad secundam hujus Quæstionis partem de essentia hujus Sacrificii, sit

33. CONCL. III. Certum est, quòd non omnes sacræ actiones, quæ in Missa peraguntur, pertineant ad essentiam Sacrificii. Pleræque enim sunt piæ quidem sed solùm accidentales cæremoniæ, ritúsque sacri ab Ecclesia instituti

ſtituti *ex Apoſtolica diſciplina, & traditione, quo & Majeſtas tanti Sacrificii comendaretur, & mentes Fidelium per hæc viſibilia Religionis, & Pietatis ſigna, ad rerum altiſſimarum, quæ in hoc Sacrificio latent, contemplationem excitarentur:* prout loquitur Concilium Trid. *cit. Seſſ.* 22. *cap.* 5. Porrò in quanam parte Miſſæ conſiſtat eſſentia Sacrificii, quæſtio remanet; pro cujus reſolutione, ſit

34. CONCL. IV. Eſſentia Sacrificii Miſſæ conſiſtit in conſecratione; & quidem probabiliùs in illa ſola. Ita Herincx *diſp.* 8. *de Eucha-riſtia quæſt.* 3. *num.* 42. Sannig. *diſt.* 5. *de Miſſ. quæſt.* 4. *num.* 5. cum communiori Theologorum contra Bonacinam *diſp.* 4. *de Eucbariſtia quæſt. ult. punct.* 2. *num.* 1. dicentem, quòd partes eſſentiales Sacrificii Miſſæ ſint conſecratio, oblatio, & ſumptio; & contra nonnullos alios, qui volunt, ſaltem ſumptionem à celebrante peractam ſpectare etiam ad eſſentiam Sacrificii Miſſæ. Ratio Concluſionis eſt: quia Sacrificium Miſſæ offertur, ac perficitur à Sacerdote in perſona Chriſti, qui eſt principalis offerens, ùt *num.* 29. dictum eſt: atqui conſecratio, eáque ſola fit à Sacerdote in perſona Chriſti, ergó ſola conſecratio ſpectat ad eſſentiam ejus. Minor probatur: nam Sacerdos in perſona Chriſti loquens hoc conficit Sacramentum, ùt ait Concilium Florentinum *in Decreto Unionis;* ergo. Hinc

35. Infertur I. Quod Feria ſexta Paraſceves propriè non fiat Sacrificium Miſſæ: quia ibi non

fit

fit nova Hostiæ consecratio, sed sumitur duntaxat Hostia pridiè consecrata.

36. Infertur II. Quòd sumptio Hostiæ seu Sacramenti, quæ fit à Sacerdote celebrante, non spectet ad essentiam Sacrificii Missæ, strictè loquendô (hæc enim sumptio non fit in persona Christi, sicuti consecratio) quamvìs spectet ad ejus integritatem, & complementum: nam, ùt dicitur *c. Relatum. De Consecrat. dist. 2. Quale erit illud sacrificium, cui nec ipse sacrificans particeps esse cognoscitur?*

37. Infertur III. Quòd multò minùs sumptio Sacramenti, quæ fit ab aliis astantibus, spectet ad essentiam Sacrificii Missæ; unde Concilium Trid. *Sess. 22. cap. 6. & can. 8.* approbat, & commendat Missas illas, in quibus solus Sacerdos Sacramentaliter communicat.

38. CONCL. V. Ad perfectam rationem Sacrificii novæ Legis requiritur consecratio utriusque speciei; idque ex Christi institutione, qui voluit in illo offerri Corpus & Sanguinem suum sub speciebus panis & vini, prout docet Concilium Trid. *Sess. 22. cap. 1.* Unde Rubricæ Missalis *Tit. De defectibus in ministerio ipso occurentibus*, quantùm ad propositum, sic habent: *Si Sacerdos ante consecrationem graviter infirmetur, vel in syncopen inciderit, aut moriatur, prætermittitur Missa* (quia videlicet sacrificium substantialiter necdum est inchoatum) *Si post Consecrationem Corporis tantùm ante Consecrationem Sanguinis, vel utrôque consecratô id accidit, Missa per alium Sacer-*

do-

dotem expleatur ab eo loco, ubi ille desiit, & in casu necessitatis etiam per non jejunum. Et meritò: nam plùs urget præceptum Divinum de substantiali perfectione, atque etiam de integritate Missæ, quàm præceptum Ecclesiasticum de non sumendo Eucharistiam, nisi à jejunis.

39. Sunt quidem nonnulli Theologi, quos refert Barbosa *in Collectaneis ad Concilium Trid. Sess. 22. De Sacrificio Missæ cap. 1. n. 26.* qui volunt, posse Papam ex causa urgenti concedere, ut Consecratio Eucharistiæ, & Sacrificium Missæ in una specie fiat. Quia verò Concilium Trid. *loc. cit.* satìs indicat, consecrationem utriusque speciei esse de Jure Divino, dum *cit. c. 1.* inter alia sic loquitur: *Christus Sacerdotem secundùm ordinem Melchisedech se in æternùm constitutum declarans, Corpus & Sanguinem suum sub speciebus panis & vini DEO Patri obtulit, ac sub earundem rerum symbolis, Apostolis, ut sumerent, tradidit, & eisdem, eorúmque in Sacerdotio Successoribus, ut offerrent, præcepit,* hinc meritò de hac quorundam sententia dubitatur, eáque probabiliùs & communiùs negatur.

QUÆSTIO IV.

De Effectibus Sacrificii Missæ.

SUM-

SUMMARIUM.

40. *Sacrificium Missæ habet valorem ex opere operato, & ex opere operantis.*
41. *Est Latreuticum, ac Eucharisticum.*
42. *Insuper est Propitiatorium, Satisfactorium, & Impetratorium.*
43. *Missæ Sacrificium; quomodò sit propitiatorium, & peccata mortalia expiet?*
44. *Per se ac immediatè non causat gratiam sanctificantem.*
 Differentia inter Sacramentum, & Sacrificium.
45. *Missæ Sacrificium, quomodò satisfactorium?*
46. *Et quomodò Impetratorium?*
47. *Effectus impetrationis bonorum temporalium an sit infallibilis?*
 (c) Concordant dicta Tract. 5. Dist. 1. num. 57. & 58.
 * *De requisitis, ut quis horum effectuum fiat particeps.*

40. ADVERTENDUM cum Scoto *Quodlib.* 20. & communi Theologorum, quòd Missæ Sacrificium habeat duplicem vim, atque valorem operandi suos effectus, videlicet ex opere operantis, & ex opere operato. Prior valor promanat ex bonitate ipsius Mini-

Miniſtri ejúsque proprio merito, atque devotione, quacum peragit hoc Sacrificium; prout id ipſum accidit in omnibus aliis piis operibus, utpote quæ valent, ſeu proſunt ex opere operantis. Alter valor Sacrificii Miſſæ eſt ille, qui eidem ex Chriſti inſtitutione, ejúsque meritis, atque independenter à bonitate Miniſtri competit; juxta quod Concilium Trid. *cit. cap.* 1. profitetur dicens: *Et hæc quidem illa munda oblatio eſt* (*Malach.* 1.) *quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari poteſt.* Unde ſequitur, quòd Miſſæ Sacrificium proſit ex opere operato, ſeu virtute ipſius Sacrificii, quatenus habet ſpecialem valorem ſibi peculiariter ex Chriſti inſtitutione annexum, & quidem ultra omne meritum operantis, ſeu procurantis celebrationem Miſſæ, atque independenter à bonitate Miniſtri illud offerentis. Hôc prænotatô, ſit

41. CONCL. I. Sacrificium Miſſæ inprimis eſt Latreuticum, atque Euchariſticum. Ita communis; & patet ex Concilio Trid. *Seſſ.* 22. *can.* 3. ubi inter alia dicitur, *Miſſæ Sacrificium eſſe laudis, & gratiarum actionis.* Siquidem Miſſæ Sacrificium dicitur *Latreuticum*, quatenus inſtar Holocauſti offertur DEO in recognitionem ſuæ ſupremæ excellentiæ: ipſum quippe inſtitutum eſt ad ferendum cultum Latriæ (qua ratione *Latreuticum* appellatur) ſoli DEO debitum. Verùm, quatenus offertur in gratiarum actionem pro omnibus receptis beneficiis, præſertim Redemptionis noſtræ, hac ratione Sacrificium Miſſæ vocatur *Euchariſti-*

cum: *Eucharistia* enim latinè sonat *bona gratia*, sive *gratiarum actio*.

42. CONCL. II. Insuper Sacrificium Missæ est Propitiatorium, Satisfactorium, & Impetratorium: ac proinde (præterquam, quòd sit Sacrificium laudis & gratiarum actionis) triplicem habet effectum, propitiationem videlicet, seu expiationem peccatorum quoad culpam, satisfactionem pro pœnis remanentibus ex peccatis quoad culpam jam dimissis, & impetrationem diversorum beneficiorum. Ita omnes Catholici; & habetur novissimè definitum in Concilio Trid. *Sess. 22. can. 3.* hîs verbîs: *Si quis dixerit, Missæ Sacrificium tantùm esse laudis, & gratiarum actionis, aut nudam Commemorationem sacrificii in Cruce peracti, non autem propitiatorium: neque pro vivis & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus offerri debere: anathema sit.* Id ipsum fusiùs declarat citatum Concilium *cap. 2.*

43. CONCL. III. Missæ Sacrificium verè quidem est *Propitiatorium*, in quantùm virtute ejusdem DEUS nobis fit placatus, & propitius; id est, movetur ad deponendam justissimam iram suam & indignationem, quam ob nostra peccata concepit in ordine ad neganda uberiora gratiæ auxilia, quibûs pœnitentiam agere, atque in ejus amicitiam redire, & peccatorum remissionem acquirere valeamus: nihilominus effectum expiationis peccatorum Mortalium quoad culpam non causat immediatè, sed duntaxat mediatè, ac dispositivè, impe-

petrandô videlicet specialia gratiæ auxilia, quibûs homo disponitur, atque excitatur ad agendam veram de peccatis pœnitentiam, mediante qua per infusionem gratiæ sanctificantis immediatè remittuntur peccata. Ita communis Theologorum; & patet ex verbis Concilii Trid. *Sess.* 22. *cap.* 2. ubi explicans modum, quo hoc Sacrificium nobis peccata remittit sic loquitur: *Hujus quippe oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina & peccata, etiam ingentia, dimittit.* Quibûs verbîs apertè docet Sacrificium istud non remittere peccata mortalia immediatè, prout faciunt Sacramenta Baptismi & Pœnitentiæ, sed tantùm mediatè, impetrandô nimirum à DEO gratias actuales prævenientes, quibûs peccatores excitentur ad agendam veram pœnitentiam, sícque ad consequendam peccatorum remissionem virtute perfectæ Contritionis, vel Attritionis cum Sacramento.

44. Et conformiter dictis infertur, quòd Missæ Sacrificium per se, & immediatè non causet gratiam primam sanctificantem (alioquin enim immediatè deleret peccata mortalia) neque augmentum ipsius: quia nemo recipit augmentum gratiæ habitualis, seu sanctificantis, nisi vel per proprium meritum, vel per dignam receptionem Sacramenti. Et hoc ipsum suadet differentia inter Sacramentum, & Sacrificium: nam Sacramentum est primariò & principaliter institutum ad nostram sanctificationem: Sacrificium verò immediatè refertur ad cultum DEI, & protestandam supremam ejus excellentiam,

& secundariò solùm, ac veluti per quamdam redundantiam ad nostram utilitatem.

45. CONCL. IV. Quod attinet alterum effectum ipsius, Missæ Sacrificium dicitur esse *Satisfactorium*, & quidem tam respectu vivorum, quàm respectu animarum in Purgatorio existentium, in quantum ex opere operato virtute ipsius aliqua pœna, peccatis quoad culpam jam deletis correspodens, remittitur illis, pro quibus hoc Sacrificium applicatur. Unde Concilium Trid. *loc. cit. ait, Quare non solùm pro Fidelium vivorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus, sed & pro defunctis in Christo nondum ad plenum purgatis, ritè juxta Apostolorum traditionem offertur.* Et infra *Sess.* 25. *in Decreto de Purgatorio*, docet: *Animas in Purgatorio detentas fidelium Suffragiîs, potissimùm verò acceptabilî Altaris Sacrificiô juvari.* Et hic effectus satisfactionis infallibilier confertur virtute Sacrificii Missæ, dummodo is, pro quo Missa offertur, sit capax ejusdem, id est, indigeat aliqua satisfactione, nec ponat obicem peccati mortalis, de quo in Additione, neque sit actualiter in statu damnationis.

46. CONCL. V. Tandem Missæ Sacrificium est *Impetratorium*, in quantùm habet virtutem impetrandi à DEO diversa bona, tum spiritualia, tum etiam temporalia, quatenus ad spiritualia conducunt. Ita omnes Catholici; & patet ex perpetuo sensu, atque traditione Eccle-

Ecclesiæ, ipsóque Concilio Tridentino proximè allegato. Additur verò notanter, *bona temporalia, quatenus ad spiritualia conducunt.* Quia effectus Sacrificii incruenti Missæ nituntur meritis Sacrificii cruenti à Christo in Ara Crucis oblati: atqui Christus non promeruit nobis in Cruce bona temporalia, nisi quatenus conducunt ad spiritualia; nam bona temporalia secundùm se præcisè spectata non sunt bona, imò sæpe sæpiùs homini mala & nociva.

47. Et hinc fit, quòd effectus iste Sacrificii Missæ, nimirum impetratio bonorum temporalium, non infallibiliter habeatur, ùt experientiâ constat: neque illico omnia nobis conceduntur, pro quorum impetratione leguntur Missæ; siquidem hujusmodi bona temporalia non semper conducerent ad bonum spirituale, & salutem animæ. Interim tamen credibile est, semper aliquid obtineri à DEO, neque Sacrificium in vanum offerri, etiamsi non statim obtineatur illud in specie bonum temporale, pro quo obtinendo Missa offertur: potest enim DEUS, atque pro summa in nos pietate solet, vel ejus concessionem in tempus opportunius, nobísque salutarius differre, vel locô illius, quod petimus, aliud nobis elargiri longè conducibilius ad salutem animæ nostræ: ad hoc quippe concedendum videtur ipsum compellere sua infinita Liberalitas, Bonitas, atque Misericordia. (c)

Additio.

* Quæres. Quidnam requiratur, ut ille, pro quo SS. Missæ Sacrificium offertur, fiat particeps horum effectuum ? Respondeo *Primò.* Ante omnia requiritur, ut pro tali celebrans applicet hos effectus : is enim solus in sua ordinatione accipit potestatem applicandi, seu offerendi. *Secundò.* Quoad effectum propitiatorium non desideratur ex parte illius, pro quo applicatur, seu offertur, status gratiæ sanctificantis ; cùm hic effectus etiam communicetur gravibus peccatoribus gratia sanctificante privatis, obtinendô exinde adeptionem auxilii Divini excitantis ad agendam pœnitentiam. *Tertiò.* Quoad effectum impetratorium dictus status gratiæ, etsi sit de meliori esse, simpliciter tamen pariformiter non exigitur ob eandem rationem, modò cæteroquin beneficia, quæ petuntur, sint honesta, & ad æternam salutem aliquo modo conducentia. *Quartò.* Bene verò dictus status gratiæ ex parte illius, pro quo Missa legitur, requiritur quoad effectum satisfactorium saltem respectu illorum gravium peccatorum, quæ quoad culpam necdum sunt remissa: etenim virtute hujus effectus juxta communem DD. ac conformiter jam dictis Concluf. IV. remittuntur solæ pœnæ pro peccatis quoad culpam jam à DEO condonatis adhuc debitæ ; ergo necessariò præsupponunt condonationem culpæ mortalis, sícque statum gratiæ.

QUÆ-

QUÆSTIO V.

Quantus sit valor Sacrificii Missæ?

SUMMARIUM.

48. *Valor Missæ ad placandum, satisfaciendum, ac impetrandum non est infinitus;*
49. *Non obstante infinitate meritorum Christi.*
50. *Cur hæc per Missam finitô duntaxat modô applicentur?*
51. *Missa pro pluribus oblata minùs prodest singulis.*
52. *Quid de pluribus inservientibus, aut astantibus?*
53. *Sacerdos pluribus stipendiis non satisfacit, si unicam Missam celebret.*
54. *Ne quidem applicandô uni fructum satisfactorium, & alteri imperatorium.*
55. *Aut partem fructus ejus specialissimam.*

* *Quid circa divisionem fructuum sit sentiendum, si celebrans non obligetur vi stipendii ex titulo justitiæ, sed præcisè ex liberalitate, vel ex toto, aut Ordinatione Superiorum?*

56. *Fidelibus plùs prodest, si Missas curent*

sibi celebrari in vita, quàm post mortem.

57. *In Missa duo sunt consideranda.*

58. *Missa mali Sacerdotis tantùm valet, quantùm boni, quoad substantialia.*

Et quoad fructum ejus ex opere operato.

59. *Imò & quoad Orationes dictas nomine Ecclesiæ.*

60. *Secùs quoad Orationes, prout à celebrante procedunt.*

48. CONCL. I. Valor, quem habet Missæ Sacrificium ex opere operato sive ad placandum nobis DEUM, sive ad satisfaciendum, sive ad impetrandum, non est infinitus, sed finitus; non obstante infinitate satisfactionis, ac meritorum Christi, in quibus totus Missæ valor radicatur, & fundatur. Ita D. Bonaventura *4. dist. 45. art. 3.* Scotus *Quodl. 20.* cum suis & aliis communiter, paucis exceptis. Conclusio hæc potissimùm suadetur ex communi sensu Ecclesiæ: nam si idem numerô Sacrificium foret infiniti valoris, tunc frustra speciales numerô Missæ legerentur pro specialibus hominum necessitatibus; imò unica Missa, utpote infiniti valoris, sufficeret ad exhauriendum totum Purgatorium, simúlque posset quis per unius Missæ celebrationem satisfacere pro centum stipendiis à diversis hominibus datis: hæc autem omnia sunt absurda, & contra perpetuam praxin, ac sensum Ecclesiæ; ergo

ergo dicendum, quòd Miſſæ Sacrificium à nobis oblatum non ſit infiniti valoris.

49. Additur in Concluſione, *non obſtante infinitate meritorum Chriſti.* Quia valor ille, quem habet Miſſa ex opere operato, fundatur, ac deſumitur ex Sacrificio cruento in Ara Crucis oblato per Chriſtum, ac meritis ejus, quæ ſunt infinita, ac ſufficientia pro redemptione infinitorum hominum, vel etiam mundorum, ſi darentur: quamvìs hæc infinita merita Chriſti per incruentum Miſſæ Sacrificium finitô, ac limitatô duntaxat modô juxta ordinatiſſimam DEI voluntatem nobis applicentur. Et hac de cauſa Barth. Gavantus *part.* 2. *Commentar. in Rubricas tit. 8. num. 3.* valorem Miſſæ ait eſſe infinitum in radice, quatenus nempe radicatur in meritis Chriſti, quæ ſunt infinita, ſed ad impetrandum & ad alios ſuos effectus, finitum in terminis, quia finitè de eò omnes participant.

50. Cæterùm ratio, cur per Miſſæ Sacrificium merita Chriſti finitô duntaxat modô nobis applicentur, alia non eſt, niſi voluntas, ac inſtitutio Chriſti Domini, veri DEI & hominis, qui per hoc incruentum Miſſæ Sacrificium modô duntaxat finitô voluit nobis applicare merita ſuæ Dominicæ Paſſionis, atque ſatisfactiones præſtitas in Sacrificio illo cruento, quod ipſemet obtulit in Ara Crucis, ſe ipſum offerendô Patri ſuo Cœleſti pro redemptione totius generis humani.

51. CONCL. II. Idem numerô Sacrificium Miſſæ pro pluribus ſimul oblatum minùs pro-

 de

dest singulis, ac si paucioribus, vel uni tantùm applicaretur. Conclusio hæc sequitur ex præcedenti: quia valor ille finitus, qui ex opere operato correspondet Missæ, dividitur tunc in illos plures homines, pro quibus simul offertur, qui cæteroquin totus uni obveniret, si Missa pro uno solo applicaretur.

52. Dicitur, *Sacrificium Missæ pro pluribus simul oblatum.* Nam, si loquamur de Missæ Sacrificio, quatenus à pluribus offertur, nempe à pluribus Missæ inservientibus, vel devotè assistentibus (qui etiam suô modô dicuntur Missam offerre juxta dicta *num. 31. & 32.*) non minorem fructum exinde singuli referunt, quàm si ipsi soli essent. Ratio est: quia ejusmodi oblationes privatæ sunt distinctæ, ideóque eis distincti, ac proprii effectus correspondent, juxta propriam singulorum devotionem & capacitatem: & hoc ipsum suadet communis sensus Fidelium. Layman *lib. 5. tract. 5. cap. 1. num. 11.* & alii.

53. CONCL. III. Sacerdos, qui pluribus sive ob acceptum stipendium, sive ob aliam causam est obligatus ad celebrandum, non satisfacit unicum Sacrificium Missæ pro omnibus offerendò. Ita defactò tenendum pro certo, ob Decretum Urbani VIII. *De celebratione Missarum*, quod incipit: *Cùm sæpe contingat* (habetúrque tom. 4. Bullarii Romani *Constitut. 45. dicti Pont.*) ubi §. 2. *sub obtestatione Divini Judicii mandat, ac præcipit, ut absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, ita ut alioquin*

ii,

ii, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant, quinimò graviter peccent, & ad restitutionem teneatur. Concordat Decretum Alexandri VII. inter alias Propositiones etiam sequentem, ordine 10. damnantis: *Non est contra justitiam, pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unum offerre; neque etiam est contra fidelitatem, etiamsi promittam, promissione etiam juramentô firmata, danti stipendium, quòd pro nullo alio offeram.* Proinde

54. Infertur I. Sacerdotem non posse pro una Missa duplex stipendium accipere, applicandô uni fructum satisfactorium, & alteri fructum impetratorium; dum v. g. unus petit celebrari Missam pro defunctis, alter pro infirmo. Nam, qui dat stipendium pro celebratione Missæ, censetur velle fructus omnes ipsius, quantum est capax.

55. Infertur II. Non posse Sacerdotem licitè pro una Missa duplex stipendium accipere, applicandô uni petentium partem illam fructus, quæ ipsi sacrificanti competit. Siquidem hoc non modò sequitur ex dictis, sed rursum opposita sententia ab Alexandro VII. damnata est, dum is inter alias Propositiones etiam sequentem, ordine 8. rejecit: *Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licitè accipere, applicandô petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem, idque post* Decretum *Urbani VIII.* Hæc, inquam, Propositio est damnata.

Ad

Additio.

* Cæterùm dicta in Conclusione III. & subsequenti *n 54.* de devisione fructuum Missæ Sacrificii (quòd nimirum *propitiatorium*, *impetratorium*, & *satisfactorium*, vel etiam *Eucharisticum* ab invicem Sacerdoti dividere non liceat) semper intelligi debent, si celebrans pro talibus Missis accipit stipendium, sícque ex justitia pro dante stipendium tenetur applicare totum fructum medium, seu specialem. Quòd si verò celebrans pluribus promiserit Missas ex mera liberalitate, & hi easdem petant ad diversos fines expressos: e. g. *unus* pro conversione peccatorum; *alter* pro peccatis suis, vel alicujus defuncti (intellige, ut pœnæ aliàs ob peccata luendæ deleantur) *tertius* in honorem S. Antonii pro certo beneficio impetrando; & demum *quartus* in gratiarum actionem propter certum beneficium à DEO impetratum: in simili casu (dummodò nullus ex his ipsis, quibus donantur Missæ, obligetur titulô stipendii curare, ut hæ legantur) sufficeret, si *pro primo* fructus propitiatorius, *pro secundo* satisfactorius, *pro tertio* imperatorius, & demum *pro quarto* Eucharisticus applicarentur, utì cum Gobat, & Tamburino notat Sporer *part. 2. Theolog. Sacrament. cap. 4. sect. 4. n. 296.* Ratio est; quia liberalis promissio ita est interpretanda, ut promittenti quàm minimè sit onerosa, utì colligitur ex *Leg. Quidquid adstringendæ, 99. ff. De Verb. obl.* Idem sentiendum putat Sporer *loc. cit. n. 297. &. n. 298.* si ex

voto

voto præciſè ad certum finem DEO aliquam Miſſam promiſiſti, vel ſi ex aliquo ſtatuto, vel ordinatione tantùm Superioris ad certum finem ſpecificatum obligaris legere Miſſam. Secùs haud dubiè dicendum, ſi Superior tibi legendas imponeret Miſſas illas, ob quas ille recepit ſtipendium, vel ſi declararet, quòd reliquos fructus, ad particularem finem non deſervientes, velit applicari in bonum Religionis ſeu Provinciæ modô meliorî, quo fieri poteſt.

56. Quæres. Utrùm Fideles majora ſibi beneficia, fructúmque uberiorem comparent, ſi Miſſas ſibi curent celebrari in vita quàm poſt mortem? Reſp. affirmativè, ùt notat Barboſa *in Collectaneis ad Concil. Trid. Seſſ.* 22. *cap.* 2. *n.* 11. citans Fraxinellum, & Homobonum de Bonis. Ratio eſt: quia Miſſæ pro aliquo dictæ poſt mortem ſolùm ſunt ſatisfactoriæ pro pœnis in Purgatorio adhuc luendis: at in vita pro aliquo celebratæ non ſolùm ſatisfactoriæ ſunt, ſed etiam propitiatoriæ, atque impetratoriæ, ſicque juvant in vita & poſt mortem. Accedit illud D. Gregorii *lib.* 4. *Dialog. cap.* 58. *Tutior eſt via, ut bonum, quod quisque poſt mortem ſperat agi per alios, ipſe, dum vivit, per ſe exequatur: beatiùs quippe eſt liberum exire, quàm poſt vincula libertatem quærere.*

57. Quæres ulteriùs. Utrùm Miſſa mali Sacerdotis tantum valeat, quantùm boni? Ubi notandum cum D. Thoma *part.* 3. *Quæſt.* 82. *art.* 6. D. Bonaventura 4. *diſt.* 13. *art.* 1. *quæſt.* 4. & communi Doctorum, quòd in Miſſa duo debeant conſiderari, ſcilicet ipſum Sacramentum

ſeu

ſeu Sacrificium, quod eſt principale, & Orationes, quæ in Miſſa pro vivis atque defunctis fiunt; ídque ſive in perſona totius Eccleſiæ, cujus Sacerdos eſt publicus Miniſter, ſive in perſona Sacerdotis, ac prout ſecundùm propriam ejus devotionem ſpectantur. Hôc prænotatô.

58. Reſp. I. Certum eſt, quòd Miſſa mali Sacerdotis quoad ſubſtantialia, ſive quantùm ad Sacramentum, atque Sacrificium, non minùs valeat, quàm Miſſa boni Sacerdotis. Ratio eſt: quia utrobique idem conficitur Sacramentum, atque Sacrificium; & quidem nomine, atque in perſona Chriſti Domini, qui eſt principalis Offerens, ſimúlque Hoſtia. Unde D. Auguſtinus relatus *can. Utrùm 72. De Conſecr. diſt. 2.* inquit: *In Myſterio Corporis Chriſti nihil à bono majus, nihil à malo minus perficitur Sacerdote.* Et hoc ipſum etiam eſt intelligendum de fructu præcipuo Sacrificii Miſſæ, qui provenit ex opere operato, & quatenus illud offertur in perſona Chriſti: ſic enim nihil omnino pendet à diſpoſitione, & bonitate Miniſtri, juxta dicta *n. 40.*

59. Reſpond. II. Quatenus Sacerdos offert Miſſam, orátque nomine Eccleſiæ, non minuitur fructus impetrationis ob malam diſpoſitionem Miniſtri celebrantis: quia etiam in peccatoribus manet miniſterium, inquit Doctor Angelicus. Unde, quantùm ad hoc, non ſolùm eſt fructuoſa Oratio Sacerdotis peccatoris Miſſam celebrantis, ſed etiam omnes aliæ ejus Orationes, quas facit in Horis Canonicis, aliíſ-

aliísque Eccleſiaſticis Officiis, in quibus gerit perſonam Eccleſiæ. Excipe, niſi Miniſter ſit excommunicatus non toleratus; quia per hunc non vult Eccleſia ad DEUM preces offerri, & conſequenter nullam habent efficaciam, quatenus fiunt nomine Eccleſiæ.

60. Reſp. III. Orationes privatæ Sacerdotis mali, ſeu in ſtatu peccati mortalis celebrantis non ſunt fructuoſæ, ne quidem ſecundùm vim impetrandi pro aliis: ac proinde quoad circum adjacentia, ſive annexa, hoc eſt, quoad Orationes, prout à celebrante procedunt, plùs prodeſt Miſſa boni, quàm mali Sacerdotis. Ratio eſt: quia Sacerdos malus celebrandô de novo peccat mortaliter, unde, prout celebratio Miſſæ ab ipſo procedit, potiùs meretur vindictam, quàm miſericordiam. Huc quadrat dictum illud cæci nati, atque à Chriſto illuminati, de quo *Joan. 9. Scimus, quia peccatores DEUS non audit: ſed ſi quis DEI cultor eſt, & voluntatem ejus facit, hunc exaudit.*

QUÆSTIO VI.

Pro quibus poſſit offerri Sacrificium Miſſæ?

SUMMARIUM.

61. *Miſſa poteſt offerri pro vivis, atque defunctis, non verò pro damnatis.*
62. *Nequit offerri pro Sanctis.*

*Vel

* *Vel pro infantibus, si moriantur ante usum rationis.*

63. *Licitè offertur pro Fidelibus non excommunicatis, etiam peccatoribus.*

64. *Secùs de excommunicatis vitandis.*

65. *Quid de excommunicatis toleratis?*

(d) Videantur dict. Tract. 13. Dist. 2. num. 26.

* *Quid de nostris Hæreticis Missam petentibus?*

66. *Potest offerri pro conversione Infidelium,*

67. *Sive indirectè, non autem directè pro Infidelibus &c.*

68. *Et cur non directè?*

(e) Ut dictum Tract. 13. Dist 1. n. 17.

61. CONCL. I. Missæ Sacrificium potest offerri tum pro vivis, tum pro defunctis in Christo, nondum plenè purgatis: neutiquam verò pro damnatis. Ita communis. Et quidem prima pars constat ex dictis *num.* 42. & 45. Altera pars habetur *cap. Pro obeuntibus* 13. *quæst.* 2. ac ratio est: quia damnatorum desparata est redemptio. Et hoc intelligendum cum Glossa ibidem communiter recepta, quando evidens est, aliquem decessisse in peccato mortali; utputa cùm quis se ipsum suspendit, præcipitat, vel alio modo occidit *arg. cap. Placuit.* 23. *q.* 5. nam secùs est dicendum, si de hoc sit dubium; quia tunc oportet meliora de proximo sperare.

62. CON-

62. CONCL. II. Etsi DEO in honorem Sanctorum ritè offeratur Missæ Sacrificium juxta dicta *n.* 8. nequit tamen illud offerri pro Sanctis. Ita habetur decisum *c. Cùm Martha §. Tertio loco. De celebrat. Missarum*, addita hac duplici ratione: tum quia *injuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre*: tum quia Sancti in Cœlis, *orationibus nostris non indigent, pro eo; quòd, cùm sint perfectè beati, omnia eis ad vota succedunt.*

Additio.

* Quod autem dictum est de Sanctis, valet de omnibus post Baptismum ante adeptum usum rationis defunctis, qui re ipsa sunt Sancti in cœlo. Hinc juxta Pasqualigum apud la Croix *lib. 6. part. 2. n. 3.* graviter peccaret, qui pro tali legeret Missam *de Requiem*: tum quia graviter læderet præscriptum Ritum Ecclesiæ, volentis, ut in simili casu in funere infantium potiùs legatur de Angelis, vel teste la Croix de Gratiarum actione: tum quia Sacerdos per celebrationem de Requiem re ipsa ostenderet, se non bene sentire de efficacia Baptismi, perfectissimè tales parvulos mundantis, ut non egeant ullo fructu propitiatorio, satisfactorio, vel cœlestis gloriæ, quam tales parvuli post mortem statim possident, impetratorio. *

63. CONCL. III. Certum quidem est, Missæ Sacrificium licitè offerri pro Fidelibus non excommunicatis, etiam peccatoribus; illud tamen existentibus in peccato mortali non

prodest quoad effectum satisfactorium, sed solùm, quatenus Sacrificium hoc est propitiatorium. Ratio est: quia Fideles in peccato mortali existentes sunt quidem capaces utriusque posterioris effectus, non verò effectûs satisfactionis; seu remissionis pœnæ temporalis; cùm ponant obicem peccati mortalis.

64. CONCL. IV. Pro excommunicatis vitandis, seu non toleratis nequit licitè offerri Sacrificium Missæ, & peccat graviter Sacerdos, directè pro ipsis celebrans. Ratio est: quia Missæ Sacrificium offertur non solùm in persona Christi, sed etiam nomine Ecclesiæ: atqui Ecclesia prohibet, ne suo nomine, & publico ministerio Ecclesiastico pro excommunicatis oretur, aut Missa celebretur, donec fuerint absoluti: ùt habetur *c. A nobis 28.* & *c. Sacris. De Sent. excommun.* ergo.

65. Additur notanter, *pro excommunicatis non toleratis.* Nam non pauci Doctores cum Sanchez, Fagundez, Hurtado, & Pasqualigo volunt, post Concilium Constantiense, atque Extravag. Martini V. *Ad evitanda*, pro excommunicatis toleratis, seu non vitandis licitè posse offerri Sacrificium Missæ: utpote quibus defactò licitè communicamus in aliis Officiis Divinis, imò & pro ipsis præsentibus publicè precamur in Choro, dicendo: *Misereatur vestri, Dominus vobiscum &c.* prout argumentatur Herincx *disp. 8. de Miss. n. 64.* citans Navarrum, Sa, Lugonem, & alios passim. Verùm, quamvìs id licitè fiat, simúlque tale Sacrificium prodesse valeat excommunicatis tole-

ratis,

ratis, quatenus offertur in perſona Chriſti, non tamen ipſis proderit, quatenus offertur in perſona Eccleſiæ; cùm Pontifex in præfata Bulla expreſſè proteſtatur, quòd *per hoc non intendit, excommunicatos in aliquo relevare, nec eis quomodolibet ſuffragari.* (d)

Additio.

* Dices. Si Acatholicus petat aliquam Miſſam v. g. in honorem S. Antonii ad impetrandam ejusdem interceſſione certam gratiam temporalem, & propterea offerat ſtipendium, prout in his partibus Septemtrionalibus non raro contingit, poteſt illud licitè recipi, teſte Paſqualigo; ergo etiam poterit licitè offerri pro Excommunicatis toleratis Miſſæ Sacrificium. Reſpondeo ad hanc objectionem, tales recipere ſtipendium, & exinde offerre Sacrificium pro petentibus Acatholicis vel exinde; quia per principia reflexa amplectuntur alteram contrariam multorum ſententiam; vel quia ſe reſolvunt, talem obligationem Sacrificii non ſolùm prodeſſe aliis, pro quibus legitur, ſed etiam celebrantibus, utpote propterea NB. ſtipendium recipientibus, sícque ſimilem caſum non contineri ſub prohibitione Martini V. nolentis, per tolerationem talium Excommunicatorum NB. præciſè ipſos Excommunicatos in aliquo relevare. Videatur Kazenberger *de Cenſuris cap. 3. ect. 2. n. 3.* *

66. CONCL. V. Pro Infidelibus non baptizatis poteſt offerri Miſſæ Sacrificium per modum

deprecationis, ut ad veram Fidem convertantur. Ita Bonacina *dist.* 4. *De Eucharistia quæst. ult. punct.* 5. *n.* 4. Herincx *n.* 59. Sannig. *quæst.* 7. *n.* 15. & alii. Ratio est: quia juxta Concilium Trident. *n.* 42. & 45. relatum potest Missa offerri *pro peccatis, & aliis necessitatibus:* atqui infidelitas est peccatum, & necessitas maxima. Accedit; quòd Sacrificium incruentum Missæ imitetur cruentum, olim à Christo in Ara Crucis oblatum; quod etiam non baptizatis profuit ad salutem animæ. Quinimò *cap. Apostolicam. De Presbytero non baptiz.* jubet Pontifex, quòd Missæ Sacrificium offeratur pro Presbytero non baptizato, qui in confessione nominis Christi decessit.

67. Cæterùm Mastrius *disp.* 19. *Theolog. Moral. n.* 62. alia ratione hoc declarat, & citans communiorem, & probabiliorem Doctorum ait, posse quidem pro Paganis & infidelibus (imò & Excommunicatis) Sacrificium Missæ indirectè offerri, non autem directè. Et quidem prior pars suadetur ex eo, quod defactò sic fiat, quoties Missæ Sacrificium DEO offertur pro incremento & exaltatione Sanctæ Matris Ecclesiæ, vel tollendo ab ea schismate, aut hæresum extirpatione: nam, quia hæc vel maximè fiunt per conversionem Infidelium, atque resipiscentiam Hæreticorum, Schismaticorum, aliorúmque excommunicatorum, celebrando Missam juxta dictam intentionem, pro his pariter indirectè oratur, & celebratur.

68. Altera pars probatur ex eo: quia Pagani, & Infideles necdum sunt effecti membra Christi per

per Baptismum in re, vel saltem in voto susceptum: atqui Sacrificium Missæ non potest directè applicari; nisi pro membris Christi: quia, ùt inquit D. Augustinus *lib. 1. De Anima & ejus orig. cap. 9.* relatus à D. Thoma *3. part. q. 79. art. 7. ad 2.* *Quis offerat Corpus Christi, nisi pro eis, qui membra sunt Christi?* Idem desumitur ex ipsa praxi, & consuetudine Ecclesiæ, quæ quidem summo affectu, veluti pia Mater, Paganorum, aliorúmque enumeratorum conversionem, & salutem exoptat; nullam tamen pro ipsorum conversione Missam ordinavit (bene tamen pro tollendo schismate, vel contra Paganos) neque preces aliquas pro eis dicendas instituit; dempto solo die Parasceves, quo propter speciale mysterium, & quia Christus JESUS eadem die pro suis persecutoribus in Cruce orare dignatus est, etiam Ecclesia pro Hæreticis & Schismaticis, Judæis & Paganis publicè precatur. (*e*)

QUÆSTIO VII.

De Applicatione Missæ.

SUMMARIUM.

69. *Missa tripliciter prodest, specialissimè, generalissimè, & specialiter.*
70. *Missa specialiter prodest iis, quibus applicatur à Celebrante.*
71. *Quid, si nemini applicatur?*

69. ADVERTENDUM cum Scoto *Quodl.* 20. & aliis, Sanctissimum Missæ Sacrificium (idem servata proportione dicendum de Orationibus Fidelium, aliisque Justorum meritis, de quibus ex professo Doctor Subtilis *ibidem §. De primo*, hoc declarat) tripliciter valere, seu prodesse; nimirum specialissimè, generalissimè, ac modo quodam medio seu spe-

specialiter. *Specialissimè* prodest solùm Ipsi celebranti Missam, seu alium actum Religionis, vel alterum bonum opus peragenti, ac in statu gratiæ existenti, & hcô modô non videtur, id posse recta, seu ordinata voluntate alteri applicari; quia quilibet tenetur magìs seipsum diligere, quàm proximum. *Generalissimè* prodest toti Ecclesiæ; neque enim celebrans, seu sacrificans tanquam Minister publicus nomine totius Ecclesiæ, vel ejusdem nomine orans debet aliquem de Ecclesia excludere, sed ex intentione saltem habituali omnes includere; utì patet ex Oratione Dominica, in qua singuli ex Christi intentione orantes dicimus: *Et ne nos inducas in tentationem &c.* non verò, *& ne me inducas in tentationem.* Et de hoc fructu generalissimo videtur David loqui *Psalm* 118. dicens: *Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua.* Item de hoc ipso fructu loqui videtur Concilium Trident. quando *Sess.* 22. De *Sacrificio Miss. cap.* 6. inquit, dictum Sacrificium *à publico Ecclesiæ Ministro non pro se tantùm, sed pro omnibus Fidelibus, qui ad Corpus Christi pertinent celebrari.* Tertiô tandem modô, seu *specialiter* prodest Missæ Sacrificium, vel aliud pium opus illi, cui specialiter per celebrantem, vel orantem applicatur v. g. animabus in purgatorio, vel danti stipendium pro celebratione Missæ: & hic solus fructus, nempe specialis, applicatur pro eo, pro quo offertur Missæ Sacrificium.

70. CONCL. I. Sacrificium Missæ specialiter prodest iis, pro quibus offertur: attamen ad

 hoc,

hoc, ut Sacrificium habeat suum effectum ex opere operato pro iis, pro quibus offertur, necessaria est propria applicatio Sacerdotis celebrantis. Ita Herincx *part. 4. disp. 8 de Missa quæst. 7.* Sannig. *dist. 5. quæst. 6.* & alii. Ratio est: quia in hoc tremendo Missæ Sacrificio Sacerdos celebrans, & quidem solus sustinet personam Christi; ergo sicut à solo Sacerdote celebrante in persona Christi Sacrificium pro aliis offertur, sic etiam ab eo solo fructus ejusdem applicatur. Idem desumitur ex forma Ordinationis cujuslibet Sacerdotis, qua eidem dicitur: *accipe potestatem offerendi Sacrificium &c. pro vivis & defunctis*: & consequenter ab ipso pendet applicatio fructus ejus.

71. Infertur proinde I. Sacrificium Missæ nemini applicatum quoad fructum suum specialem nemini profuturum ex opere operato; sed fructum ipsius in thesauro Ecclesiæ remansurum. Intellige, si Sacerdos eundem ex certa scientia nolit neque sibi, neque alteri applicare. Si verò hoc accidat ex inadvertentia, videtur ex parte celebrantis adesse tacita, & habitualis intentio applicandi sibi, aut certè aliis, pro quibus tenetur; qualis intentio habitualis jam sufficeret, juxta dicenda *n. 73.*

72. Infertur II. Etsi Sacerdos ex voto, Justitia, Charitate, vel Obedientia obligetur, Missam applicare certis Personis, validè tamen eundem posse Missam applicare aliis (etsi illicitè) quantumvis intentio, & applicatio Superiorum, vel Ecclesiæ sit in contrarium. Ita Herincx *loc. cit. num. 80.* Layman *cap. n. 11.*

Sannig

Sannig *num.* 11. & alii communiter, contra Fraxinellum, qui, ùt refert Gavantus *tom.* 1. *Comment. in Rubricas part.* 3. *tit.* 12. *num.* 18. docebat, Prælatum Regularem posse irritare intentionem subditorum in celebratione Missæ, si hanc contra suam intentionem applicarent, ita ut valeat applicatio Prælati, & non subditi. Sed communis sententia ex eo probatur: quia applicatio Missæ est actus potestatis Ordinis, quæ non dependet ex potestate Superioris Regularis. Unde, quamvìs subditus peccet agendô contra obedientiam suo Prælato debitam, ejus tamem applicatio non potest irrrtari per Prælatum: sicut à simili nequeunt irritari alia, quæ sunt annexa Ordini Sacerdotali, utì patet in intentione conficiendi Sacramenta.

73. CONCL. II. Applicatio Sacrificii Missæ non necessariò debet esse actualis, aut virtualis, sed sufficit habitualis; id est, actualis quondam habita, & nondum retractata. Ita communiter Doctores, paucîs exceptîs. Ratio est: quia per actualem intentionem olim habitam, ac necdum retractatam Sacerdos jam donavit alteri fructum Sacrificii sui; qui proinde eidem, utpote vî donationis jam debitus, obveniet, suppositô, quòd sequatur Sacrificium, neque revocetur applicatio.

Additio.

* Et hinc valet applicatio Missæ, quam promisisti Paulo, quòd velis in ejusdem Natali cras (vel pone etiam longiorem terminum) in-

 ciden-

cidente pro ipso Missam legere, etsi ipso die Natali non renoves intentionem, dum celebras.

Nec dicas: Ut validè sacrifices, non sufficit dicta intentio habitualis, sed potiùs requiritur juxta dicta *dist.* 1. *Tractatus hujus qu.* 3. actualis, vel virtualis; ergo etiam non sufficit hæc habitualis, ut Sacrificium illud alteri validè applices. Resp. enim negandô consequentiam, & paritatem: in priori enim casu sacrificans, seu celebrans habet se per modum agentis, utì locô citatô insinuatum jam est, in posteriore autem per modum donantis. Ad valorem autem donationis alicujus sufficit voluntas actualis aliquando habita, & nondum retractata, seu habitualiter adhuc, etsi non actualiter, vel virtualiter perseverans. *

74. CONCL. III. Applicatio Missæ debet fieri, antequam Sacrificium sit perfectum, ac proinde ante consecrationem, utpote in qua Sacrificium Missæ essentialiter consistit. Imò debet Sacerdos, præsertim quando acceptô stipendiô pro aliis celebrat, formare intentionem ante initium Missæ, ut etiam fructus precum, nomine Ecclesiæ peractarum, obveniat illis, pro quibus celebrat.

75. CONCL. IV. Illicitum est, quòd Sacerdos, qui defactò non habet stipendium pro Sacro faciendo, celebret cum reservatione suæ applicationis, applicaturus ei, qui datô stipendiô proximè Sacrum fieri postulabit. Ita communis. Ratio est: quia fructus Sacrificii non potest suspendi à Sacerdote, in cujus potestate

non

non aliter est Sacrificii effectus, quàm ipsum Sacrificium.

76. Et ob eandem rationem neque licitum est, per modum anticipatæ solutionis ex nunc applicare fructum Sacrificii iis, qui posteà pri mò petent, aut celebrare ad eorum futuram intentionem, quam DEUS jam novit, Quinimò hæc praxis nonnullorum, tanquam periculosa, scandalosa, ac antiquissimæ Ecclesiæ consuetudini contraria, reprobata est à Congregatione Cardinalium 1605. ùt refert Barbosa *part. 2. de Offic. & Potest. Episc. allegat. 24. num. 12.*

Additio. I.

* CONCL. V. Si quis accipiat decem stipendia à decem hominibus, vel ab unico quidem, sed ad decem distinctos fines, Bonacina, Diana, & Aversa defendunt, satìs esse, si primas decem Missas legendas pro his conjunctim, & in confuso applicet, relinquendô cæteroquin, postquam homines jam semel Missam aliquam ad certam intentionem actualiter petierunt; DEO determinationem in individuo quoad quamlibet Missam particularem, seu potiùs suam applicationem regulandô juxta beneplacitum DEI quoad determinationem in individuo illorum decem hominum, vel quoad quemlibet finem in specie: si enim valet (prout valere tenet communis teste la Croix *lib. 7. part. 2. n. 221.*) applicatio facta *pro eo, pro quo* DEUS *vult applicari Missam*, relinquendô sic DEO quasi determinationem, quale ex ejusmodi in-

d vi.

dividuis velit determinare, vel cuinam animæ in purgatorio applicare: ſicuti ferme ſimilì modô *n. 78. & 79.* diſcurretur de intentione ſecundaria; cur non etiam (inquiunt) pariformiter hìc in caſu præſenti? Sed quidquid de hoc ſit, tutiùs, & adhuc meliùs faciunt illi, qui ſingulìs diebûs determinatè pro certo individuo v. g. Petro, vel Paulo, & juxta quamlibet intentionem determinatam (ſi tamen diverſas illas intentiones, ſeu diſtinctos fines ipſemet petens pro ſtipendio Miſſas expreſſè ſpecificet) applicent, prput taliter volunt alii auctores apud la Croix *loc. cit. n. 200.* In monaſteriis autem, in quibus ſubditi tenentur legere juxta intentionem Superioris, ſaltem ipſimet Superiores, vel hi, quibus per Superiores cura deſignandi Miſſas Patribus commiſſa eſt, diligenter invigilent, ut Libros Miſſales (de quorum praxi facilaori agitur *lib. 5. Decretalium. Tit. 3. n. 214.*) confici curent, ex quibus intentiones applicandi, quas ſubditis inſinuant, depromant: poterunt dein ſubditi ſecuriùs, & cum majori animi quiete ſe remittere ad intentionem Superioris, ſeu Sacriſtani indicantis, quamvìs ipſimet ſubditi aliquoties neſciant, nec ipſis ſignificetur, in quem finem in ſpecie tendat hæc intentio applicandi, & pro quo individuo. *

Additio II.

* CONCL. VI. Si quis accipiat decem ſtipendia à decem diſtinctis hominibus, ut decem Miſſas

Miſſas legat, in ſimili caſu Poſſevinus, & Pasqualigus apud la Croix *loc. cit. n.* 210. dicunt, talem Sacerdotem non ſatisfacere, ſi in ſingulis Miſſis ad intentionem ſingulorum ex his decem hominibus applicet decimam partem harum ſuarum decem Miſſarum: aſt alii, ùt Bonacina, & Averſa, tenent, eundem ſatisfacere partim, quia quotidie dividendô partem fructûs in ſingulos in fine ultimæ, ſeu decimæ Miſſæ cuilibet ex his decem hominibus ſolvitur, quantùm debetur, prout conſideranti patet; partim quia ſic ſingulis meliùs providetur; cùm ſinguli ex his maturiùs ſaltem partialiter quidpiam participent de fructu Miſſæ: cùm aliàs, ſi pro quolibet ex his decem fuiſſet applicata Miſſa tota, aliqui (puta quos Sacerdos apud ſe determinavit tanquam octavum, vel nonum in ordine) deberent expectare octo diebûs, & ultra, antequam quidpiam participent. Aſt ſententia iſta practicanda non eſt ſaltem pro tunc, quando aliquæ ex his decem intentionibus differri ad decem dies non poſſunt, e. g. ſi nonnullæ ex his Miſſis ſint applicandæ pro felici partu, pro felici morte alicujus in agone conſtituti &c. *

77. CONCL. ultima. Loquendô de modo circa applicationem Miſſæ obſervando, optimum eſt, atque in praxi conſultiſſimum, ut Sacerdos applicet valorem Miſſæ juxta intentionem petentis, eique modô, quo debet, ac poteſt, meliorî prodeſſe intendat; interim tamen ſimul & ſibi, & toti Eccleſiæ prodeſſe velit ea ratione, qua poteſt, meliori, absque præjudicio tamen dantis ſtipendium. Ita Gavantus

tus *tom. 1. Comment. iu Rubricas, part. 2. tit. 8. num. 3.* Nam, ùt bene considerantibus patebit, hoc modo fiet perfectissima applicatio Missæ, absque ullo cujusque præjudicio, cùm DEUS optimè noverit, simúlque de fructu Sacrificii dare paratus sit cuíque, quantùm ipsi competit.

78. Deinde, quia quandóque contingere potest, ut is, pro quo sive ratione accepti stipendii: sive ex alio titulo quis est celebraturus, non sit capax fructûs Sacrificii Missæ (prout v. g. acciderit, si anima defuncti, pro qua legitur Missa, jam sit in cœlo, vel ob sua delicta in inferno) in quo proinde casu fructus specialis Missæ rediret in thesaurum Ecclesiæ, si nulla alia adesset persona, cui ipse competeret, & applicaretur. Hinc ad illud evitandum optimè consulunt Doctores, ut fiat aliqua secunda intentio, seu applicatio, per quam, si fructu Missæ non egeat, vel cujus incapax sit ille, pro quo applicatur, mox alii substituantur, quibus in tali casu fructus Missæ applicatus obveniat.

79. Sed quoniam nobis non certò constat, quibus in tali casu optimè possit, vel etiam debeat fructus Missæ applicari: hinc consultum erit, ut generaliter eliciatur talis intentio, qua quis in ejusmodi casibus semper velit, tali secunda intentione fructum Sacrificii Missæ illi, vel illis applicare, cui vel quibus DEUS novit, hìc & nunc præ cæteris magìs debere illum applicari, ac, ut applicetur, DEO gratius fore. Nam, cùm ad applicationem Missæ sufficiat in-

intentio non ſolùm actualis, & virtualis, ſed etiam (f) habitualis, ejusmodi intentio ſecundaria, generalis pariter ſufficiet, potéſtque practicari absque ulla animi perturbatione, & anxietate.

80. His addendum pro ſolatio ſpirituali Sacerdotum devotè celebrantium, cum Gavanto *cit. tit. 8. num. 3.* certum eſſe, quòd Sacerdos dignè celebrans in majori quantitate participet de fructu & valore Miſſæ, quàm quilibet alius, qui eundem celebrare jubet, vel datô ſtipendiô procurat. Et hoc tum ex miniſterio proximori, ac fructû ſpecialiſſimo tam propitiatorio, quàm impetratorio, ac ſatisfactorio, ſibi reſervato: tum ex majori fide, ac devotione, quæ ſub devota Celebratione multipliciter excitatur: tum ex ipſa digna Sacramenti Euchariſtiæ perceptione, quæ ſemper in eodem adauget ex opere operato gratiam ſecundam, quod augmentum non derivatur in alterum, qui dedit ſtipendium pro Miſſa.

Additio.

* Pariter pro conſolatione miniſtrantium, vel Miſſam devotè audientium adjungendum videtur, quod de fructu etiam generali (ſeu utì vocant generaliſſimo) plùs non ſolùm *ex opere operantis*, ob devotionem, ſed etiam *ex opere operato* (loquendô tam de propitiatorio, quàm impetratorio, & ſatisfactorio) participent illi, qui magìs & viciniùs concurrunt ad ipſum Sacrificium; qualiter utique magìs influunt præprimis Miniſtrantes, præſertim Diaconus,

conus, ac Subdiaconus; deinde devotè assistentes Missæ, qui omnes ob cooperationem, & præsentiam censentur cum Celebrante offerre simul hoc Sacrificium juxta illud in Canone Missæ post primum *Memento* à Sacerdote prolatum: *& omnium circumstantium &c. pro quibus tibi offerimus, vel NB. qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis NB. pro se suisque omnibus &c. pro spe salutis, & incolumitatis suæ &c.* Ex quibus ultimis verbis rectè quoque cum Sporer *part. 2. Theolog. Sacrament. cap. 4. sect. 2. num. 253.* deducitur, quòd proximè allegatos fructus tam ministrantes, quàm audientes Missam possint quoque aliis donare, utì facere censentur illi, qui aliis promittunt, se velle pro his Missam audire &c. de cujus promissi utilitate, si executioni mandetur, mira poteris legere apud Sporer *loc. cit. num. 253. & 254.* *

QUÆSTIO VIII.

De Obligatione celebrandi, vel etiam applicandi Missam, quam ex variis titulis habent Sacerdotes.

SUMMARIUM.

81. *Sacerdos ex variis titulis potest obligari ad celebrandum.*
82. *An & quoties per annum celebrare teneatur ratione suscepti Ordinis;*
83. *Curatus, quibûs diebûs celebrare debeat?*

84. *An*

81. ADVERTENDUM, quòd generatim Sacerdos ex variis Titulis obligari possit ad celebrandam Missam. I. Ratione suscepti sacri Ordinis Sacerdotalis. II. Ratione Curæ animarum, quam habet. III. Ratione Beneficii, seu Capellaniæ, cui ex primæva Fundatione annexum est onus celebrandi certas Missas, in Litteris Fundationis præscriptas. IV. Ratione recepti stipendii, seu eleemosynæ, pro Missa celebranda porrectæ; non enim tenetur

Sacerdos, quamvis sit dives ac opulentus, ultro Missam pro aliis celebrare, sed potest licitè stipendium sui ministerii, juxta consuetudinem laudabilem cujuslibet loci, recipere, idque pro sustentatione congrua vitæ suæ, juxta illud Salvatoris *Matth. 10. Dignus est operarius cibô suô*, & alii. Hoc prænotato, de singulis procedit præsens Quæstio, ad cujus resolutionem, sit

82. CONCL. I. Simplex Sacerdos peccat, & quidem juxta plures Doctores (quorum sententiam Sannig. *loc. cit. quæst. 8. num. 1.* censet probabiliorem) mortaliter, si cessante justo impedimento nunquam celebret toto anno, tenetur enim saltem ter, vel quater in anno, in Festis præsertim solemnioribus, celebrare. Probatur hoc ex Concilio Trident. *Sess. 23. cap. 14. De Reform.* ubi dicitur: *Curet Episcopus, ut Sacerdotes saltem diebûs Dominicîs, & Festîs solemnibûs, si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, ut suo numeri satisfaciant, Missas celebrent.* Accedit *c. Dolentes. De celebrat. Miss.* ubi graviter reprehenduntur ii, qui Missarum solemnia vix quater celebrant in anno. * Quamvis cæteroquin talis Sacerdos simplex, nisi aliunde habeat obligationem, non teneatur vî suscepti Ordinis tales Missas pro aliis applicare, præsertim si tres Missas, quas legendas in Ordinatione in Prebyterum imposuit Episcopus, jam absolverit. *

83. CONCL. II. Sacerdos Curatus per se, vel per alium omnibûs illîs diebûs tenetur celebrare, quibûs plebs sibi subjecta ex præcepto

Eccle-

Eccleſiæ tenetur Miſſam audire. Ita communis, & patet tum ex citatis verbis Concilii Tridentini, tum ex ipſa ratione Curæ animarum; nam aliàs non poſſet populus implere præceptum de audienda Miſſa.

84. Num autem omnibûs dictîs diebûs teneatur Sacerdos Curatus applicare Miſſam pro populo, quæſtio non modica eſt, eò quòd Concilium Trident. *Seſſ. 23. De Reform. cap. 1.* ſic dicat: *Cùm præceptò Divinò mandatum ſit omnibus, quibus cura animarum commiſſa eſt, oves ſuas cognoſcere, pro his Sacrificium offerre &c.* Quibûs verbîs Concilium videtur agnoſcere præceptum Divinum celebrandi, Miſſámque applicandi pro ſuis ovibus, ex parte ipſius Parochi, ſeu Curati.

85. Reſp. Licèt Sotus *lib. 9. de Juſtitia quæſt. 3. art. 1.* arbitretur, Parochum non ſolùm obligari celebrare Miſſam, ut eam ſubditi audire valeant, ſed etiam hanc pro ipſis offerre: communior tamen ſententia negat, talem obligationem ipſi incumbere ratione muneris ſui, niſi forſan ex Fundatione, Conſuetudine, Lege Diœceſana, Pacto, aut alio hujusmodi Titulo ſpecialis obligatio habeatur. Ita Layman *lib. 5. tract. 5. cap. 3. n. 3.* Herincx *diſp. 8. de Miſſa. quæſt. 9. n. 95. & 96.* Sannig. *diſt. 5. quæſt. 8. num. 3.* Suarez, & alii. Ratio eſt: quia Beneficia curata propriè ſunt inſtituta ad paſcendum populum verbò, & Sacramentorum adminiſtratione, non item ad ſemper applicandam Miſſam pro ipſo, niſi ſecùs habeatur ex Fundatione, vel alio ſpeciali Titulo. Deinde non

 plùs

plùs videtur evincere citatus textus Concilii Trid. nisi quòd Sacerdotes Curati teneantur pro ovibus suis Sacrificium offerre, celebrandô saltem diebûs, quibûs urget præceptum audiendi Missam, ut sic Parochiani possint Missam audire, eique devotè assistendô de fructibus ipsius participare: nam diversæ sunt obligationes ad celebrandum, & ad applicandum pro Parochianis Missæ Sacrificium; ab una autem obligatione non est facienda extensio ad aliam.

86. Fatendum tamen, quòd hîs non obstantibûs Barbosa *part. 2. de Offic. & potest. Episc. alleg. 24. num. 23.* & ampliùs *part. 1. de Officio Parochi cap. 11. num. 10.* veriùs esse putet, Parochum teneri Missæ Sacrificium pro suis ovibus applicare aliquoties, juxta boni viri arbitrium. Idem censet Gobat *tract. 3. Theolog. Experim. n. 493.* additque, istud boni viri arbitrium esse ferendum attentâ copiâ vel inopiâ reddituum, magna aut parva necessitate Parochianorum. Notat etiam Layman *cit. num. 3.* quòd lex Charitatis, ac æquitatis ratio suadeat, ut pastores ordinarii, videlicet Papa, Episcopus, Parochus, & Prælatus Regularium pro suis subditis DEO intra, & extra Sacrificium frequenter supplicent, & aliquando etiam pro iisdem illud offerant.

Additio I.

* Quinimò in Jure Canonico *Lib. 3. Decret. Tit. 41. n. 22.* & adhuc latiùs *Lib. 5. Tit. 3. n.* 209.

209. *ac ſeqq.* invenitur aliquod Decretum Sacræ Congregationis faciens diſtinctionem inter pingues, & non pingues Parochias hîs formalibûs: *Cùm præceptô Divinô iis, quibus animarum cura commiſſa eſt, mandatum ſit, pro ovibus ſuis Sacrificium offerre, ſæpe aliàs Sacra Congregatio cenſuit, Parochianis Sacrificium applicare, atque ea cum diſtinctione, ut ſi redditus pingues ſint, ſingulîs diebûs* (quod tamen intelligitur diſcretè cum grano ſalis excipiendô anniverſaria, exequias & ſimiles, quas habent Parochi, obligationes &c.) *ſi verò tenues, ſaltem feſtivîs diebûs. Idem nunc cenſet &c.* Vide de hoc *loc. cit.*

Additio II.

* Propter allegatam proximè Declarationem formabis dubium, an ergo Parochii habentes pingues redditus teneantur applicare Miſſam pro ſuis Parochianis extra Dominicas, & feſtivos dies, poſitô, quòd pro tunc neque occurrant anniverſaria, nec dies depoſitionis, ſeptimi, vel trigeſimi, nec benedictiones nuptiarum, ſimilésve Parochiales functiones, aliàs curæ animarum annexæ, & quaſi inter ipſos redditus ſtolæ computatæ? Ratio dubitandi, & affirmativam tenendi videtur eſſe; tum quia Decretum allegatum expreſſè ait, Parochos habentes pingues redditus adſtringi *ſingulîs diebûs* pro ovibus Sacrificium applicare, ſícque tam diebûs Dominicîs, & feſtivîs, quàm aliîs, niſi

ipsæ functiones Parochiales similibûs diebûs aliam insinuent applicationem: tum quia à P. Reiffenstuel in Jure Can. *lib. 5. Decret. Tit. 3. num. 213.* adducitur aliquod Breve Apostolicum Innocentii XII. vì cujus Parochi etiam non habentes pingues redditus tenentur applicare diebùs Dominicìs, ac festivìs Missas pro ovibus, supple, nisi ipsæ functiones Parochiales insinuent aliam intentionem; ergo cùm vì Decretorum ibidem allegatorum fiat distinctio inter Curatos habentes, & non habentes pingues redditus, atque priores majorem habeant obligationem applicandi, quàm posteriores, consequenter illi posteriores adstringentur etiam extra Dominicas, & dies festivos applicare Missam pro ovibus suis. Et ita quidem tenent scribentes post hoc Decretum aliqui Doctores non exigui nominis, citati apud Paulum Zetl in suo Clerico curato *part. 1. instruct. 6. num. 67.* prout etiam videre poteris in Jure Can. P. Anacleti Reiffenstuel locìs superiùs citatìs. *

Additio III.

* Ego verò (salvô tamen meliorî) etiam insistendô allegatis Sacr. Congregationis Decretis cum P. Schmalzgrueber *lib. 3. Decret. Tit. 41. n. 106* & Alberto Reiffenstuel in sua Novenna Cannonica *Resolut 8. fol. apud me 54.* distinguendum puto, num Parochi illi habentes aliàs pingues redditus pariter ex peculiari quadam

dam fundatione, ſeu particulari ſtatuto, vel conſuetudine ſint obligati extra Dominicas, & Feſta Fori Populo Miſſam legere, vel non? Si priùs: exiſtimo, Parochos hóſce, ſi tenentur ex tali particulari cauſa legere, pariter obligari, regulariter loquendô, Miſſam lectam pro populo applicare, ita enim in ſenſu aliquo moderato, & non nimiùm duro adhuc verificantur illa verba allegati Decreti, quòd nimirum Parochi habentes pingues redditus, teneantur Miſſam pro ovibus non ſolùm in Dominicis, & Feſtis, verùm etiam ſingulìs diebûs applicare, id eſt, ſingulìs diebûs illìs, quibùs ex peculiari fundatione, ſtatuto particulari vel conſuetudine tenentur etiam extra Dominicas, & Feſta Fori legere Miſſam, ſícque in Caſibus particularibus eo ferme modo reſolvitur, quomodò *poſt numerum 103. Addit. I. ac II.* diſcurritur de aliis pinguibus fundationibus, in quibus equidem obligatio celebrandi, non tamen obligatio applicandi fuerat expreſſa. Econtra autem, quando neque ex peculiari Statuto, vel conſuetudine Parochi tenentur legere populo Miſſam, multò minùs obligantur ſimilem Miſſam, ſi nihilominùs velint celebrare, pro populo applicare: videtur enim mihi captu difficillimum, non teneri quempiam legere Miſſam, nihilominus tamen obligari (ſuppoſitô, quòd ex proprio beneplacito, ſeu ex ſtimulo devotionis velit legere) eandem alteri applicare. Et ſanè aliàs, ſi ratione curæ animarum cenſeretur adeſſe tam gravis obligatio, pariter Epiſcopi, tanquam Parochi Parocho-

rum, imò etiam Summi Pontifices tanquam Episcopi Episcoporum tenerentur singulis diebûs Missam pro populo sibi commisso applicare, utpote superiorem animarum curam exercentes; quòd tamen videtur contra communem praxin, uti notat Albertus Reiffenstuel *loc. cit.* ac pluribûs ostendit. *

Additio IV.

* Profectò ego ipsemet nuperrimè, cùm circa prædicta quidam AA. post illa Decreta scribentes nolint quidpiam positivè decidere, anxius ad aliorum instantiam per R. P. Secretarium nostrum in Curia Romana à Sacra Congregatione Concilii supplicî libellô humillimè desuper declarationem petii. Ast Eminentissimi Patres responderunt:

Exprimatur Casus particularis.

Ex quo tacitè apud me ipsum inferebam. Ergo similia responsa Sacræ Congregationis emanare solent quoad casus particulares, uti discurrebam anteà. Et hinc secundò Altedictæ Sacræ Congregationi sequentem casum per supplicem libellum novum humillimè præsentari feci.

Eminentissimi DD. Cardinales.

Petrus N. Parochus ad S. Geminianum Diœ-

cesis

cesis Frisingensis pingues equidem habet redditus, non tamen sive ex particulari Statuto, sive ex consuetudine obligatur extra Dominicas, & dies festivos sacrificare; quia verò nihilominùs sæpiùs infra septimanam extra dies festivos, & Dominicos ex devotione celebrat,

Dubitatur I. An has Missas infra septimanam ex devotione lectas teneatur applicare pro suis Parochianis? Quod si negativè,

Dubitatur II. An ergo pro his Missis ex devotione lectis possit recipere stipendium à particularibus oblatum, præsertim, cùm ibidem existat Statua miraculosa; ad quam confluunt peregrini petentes pro stipendio celebrationem Missæ? Humillimè supplicatur pro Declaratione horum dubiorum ad quietandam Parochi conscientiam multùm anxiam &c. Pro qua gratia &c. Lecto hoc casu particulari, Eminentissimi Patres recentissimè denuò responderunt;

Congregationem Concilii non esse institutam ad fovendos scrupulos.

Interea tamen Illustrissimus quidam, ac Doctissimus ad Altefatam Sacram Congregationem spectans Secretario nostro in Curia Romana oretenus reposuit, mihique per litteras

 in-

insinuari voluit, quòd exceptis diebûs Dominicis & festivis allegatus in casu Dominus Parochus non teneatur applicare Missas pro suis Parochianis, & pro Missis infra septimanam lectis possit sine scrupulo recipere stipendium à particularibus oblatum, utì communiter practicatur à Parochis. Ita in formalibus sonabant litteræ; ubi tamen adhuc subjungebatur quoad pingues redditus obligatio dicti Parochi superflua erogandi in pauperes. Volui hæc candida mente, utì accepi, pro multorum forsan sublevatione inserere. *

Additio V.

* Cæteroquin insistendô Juri præsertim moderno, illud non auderem defendere ampliùs, quod antea pauci tenuerunt AA. nimirum similes Parochos neque diebus Dominicis, neque Festivis fructum specialem teneri applicare pro suis ovibus: deterrent enim me *Inprimis* Breve Apostolicum Innocentii XII. superiùs allegatum: *Secundò* Instructio Sacri Concilii pro visitatione Liminum SS. Apostolorum Episcopis præscripta, atque reperienda in Appendice novissimi Concilii Romani Lateranensis ad Titulum XIII. ubi *§. 3. num. 11.* expressè petitur informatio, *an singuli Parochi, cæterique curam animarum exercentes singulis Dominicis, Festisque de præcepto Missam applicent pro populo eorum Curæ commisso?* tum demum *Tertiò*, quia in visitatione sacrorum Liminum Celsissimi Principis ac Episcopi Frisingensis per Deputa-

Deputatum facta, Sacra Congregatio Concilii 30. Decembris 1722. sequentia ad Celsissimum rescripsit.

Puto inter cæteras pastoralis vigilantiæ Curas, quas omnes egregiè sustines, suam & illam tenere locum, quæ sedulò invigilet, ut Parochi diebûs festis pro populo Missam, Collegia Canonicorum suam Conventualem applicent, quod quidem à Concilio Tridentino summoperè commendatum, Sacram Congregationem solicitam, ne omittatur, habet. *

87. CONCL. III. Capellanus, seu Beneficiarius ex justitia sub mortali culpa est obligatus ad illum Missarum numerum, quem & qualiter Litteræ fundationis requirunt Ita communis, & patet ex natura ipsius fundationis Beneficii, ad cujus onera Beneficiarius illud acceptans sese obligavit. Circa hoc tamen.

88. Notant I. Doctores, ac inter eos Navarrus *lib. 2. de Restit. cap. 2. num. 210.* Lugo *disp. 21. de Eucharist. n.* 49. Sannig. *n. 5.* & Layman *num. 7.* quòd, si ejusmodi Beneficiarius, ad certum Missarum numerum singulîs hebdomadibus dicendarum obligatus, ad breve tempus infirmetur, utputa una, vel altera hebdomada (aut juxta cit. Laymanum, & Lugonem uno mense) præsumendum sit, Fundatorem, & Ecclesiam non intendisse tam arctam obligationem, ac proinde talem non teneri ad re-

com

compensationem: nam etiam dominus temporalis, tametsi jure detrahere posset de mercede famuli ob ejus infirmitatem (ùt multi volunt *arg. l. Ex conducto.* §. *Item cum ff. Locati.*) si tamen pius & benignus est, detrahere non solet.

89. Notant II. Doctores, quòd, si Fundatio exigat quotidianum Sacrificium in certo loco v. g. in determinata Ecclesia, vel Altari peragendum, sicque obligatio principaliter habeatur ratione loci v. g. ob majorem ejus reverentiam, vel commoditatem populi, tunc teneatur Sacerdos, talæ onus Missarum quotidie ibi celebrandarum in se habens, ibidem quotidie celebrare, vel per se, vel per alium substitutum, juxta fundationem ipsi loco impositam. Si verò talis obligatio quotidie celebrandi sit ipsimet personæ Capellani, seu Benificiarii imposita non respiciendo, modô proximè dictô, ad locum, aut certum tempus pro commoditate populi; tunc arbitrantur, ob reverentiam Sacrificii, majorémque devotionem in se excitandam, aut alia justa de causa, posse eundem quandoque abstinere, etiam semel in hebdomada *arg. c. Significatum. De Præbend.* ubi de obligatone ad quotidie celebrandum dicitur, eum teneri quotidie extra casum infirmitatis celebrare, *salva honestate sua, & debita devotione.* Nam propter plurimos mundanos casus contingit nonnunquam, debitam impediri devotionem.

90. Non

90. Non tamen hinc ſequitur, quòd is, qui titulô honeſtatis, majoriſque devotionis poteſt ſemel in hebdomada à Miſſa abſtinere, poſſit etiam ſemel Miſſam alibi, vel pro alia intentione celebrare. Nam hæc ſunt omnino diverſa: atqui ex diverſis non valet illatio. Dicendum proinde, quòd obligatus ad quotidie celebrandum juxta certam intentionem, etſi advertens, ſe eſſe minùs diſpoſitum, poſſit quandóque ob cauſam honeſtatis, debitæque devotionis abſtinere (ad ſummum ſemel in hebdomada) tamen eo die nec pro ſe, nec pro alio, neque alibi celebrare valeat, aut, ſi celebraturus eſt, teneatur Miſſam applicare juxta præſcriptam Fundatoris intentionem, vel ſaltem hanc per alium celebrandam curare. Bonacina *diſp. 4. de Euchariſtia, quæſt. ult. punct. 7. §. 2. n. 16.* Sannig *diſp. 5. de Miſſa qu. 8. n. 5.* & alii.

91. Notant III. Capellanum, qui ad celebrandum in determinato loco aliquot per hebdomadam diebus obligatus eſt, per ſe loquendo, ac niſi aliud exprimatur, poſſe ſatisfacere, ſi anticipet præcedenti hebdomada ibidem celebrandô: eò quòd non defraudet intentionem Fundatoris, utpote qui (niſi aliud expreſſerit) videtur exigere certum duntaxat Miſſarum numerum tempeſtivè perſolvendum. Additur tamen, *per ſe loquendô &c.* quia, ſi in Litteris fundationis contrarium exprimatur, ſpecialiter ſtatuendô, quòd v. g. ob commoditatem, devotionemque populi, aut reverentiam Loci ſacri

in

in nulla hebdomada Missæ prætermittantur, non licebit eas anticipare: mens enim justa Fundatorum, tanquam lex specialis, adimplenda est. Bonacina *ibidem* §. 5. *n*. 4. Sannig *num*. 8.

Additio I.

* Notant DD. IV. Capellanum Beneficiatum, vel etiam alium annuis oneribus Missarum v. g. ex Legato semel acceptato gravatum non posse ex eo, quòd redditus annui sint multùm diminuti, propria auctoritate imminuere onera Missarum, quinimò, stabiliter loquendô, neque idem defactò possunt spectato jure scripto ipsimet Episcopi, cùm per Decreta emanata tempore Urbani VIII. & ab Innocentio XII. in Bulla: *Nuper à Congregatione* &c. anno. 1697. die 23. Decembris novissimè confirmata, atque *lib*. 3. *Decret*. *Tit*. 5. *num*. 114. & 115. item *Tit*. 26. *num*. 804. *ac seqq*. ac Per extensum videnda in Jure Canonico *Lib*. 5. *Tit*. 3. §. 10. ipsis fuerit interdictum. Quare attento Jure scripto pro reductione in eo casu recurrendum foret Romam: quando stabilis fieret reductio. Quòd si autem uno tantùm vel altero anno fructus aliàs ratione Missarum obventuri notabiliter minuerentur, posse pro tunc adhuc Episcopos, non obstantibûs Decretis Urbani VIII. & Innocentii XII. pro rata damni imminuere onera Missarum; tenet la Croix *Lib*. 4. *n*. 855. rationem hanc subjungens; quia allegata Decreta Pontificum prohibitoria videntur loqui

de

de reductione ſtabili, & ſemper duratura, non autem pro brevi tempore: aliàs enim ob nimiam ſimilium temporalium eventuum frequentiam deberet in locis remotioribus quaſi continuò ſcribi Romam pro aliqua reductione non ſine retardatione reſponſi, & cum non levibus expenſis apud Magiſtros Poſtarum &c. Quinimo de conſuetudine, quam ſpectandam eſſe, ait la Croix *lib. 6. part. 2. num. 117.* dicuntur ſaltem aliqui Germaniæ Epiſcopatus defactò adhuc prætendere jus faciendi ſimiles moderationes, & reductiones Miſſarum etiam perpetuas, prout teſtes ſunt Gobat, & Tamburinus apud la Croix *loco mox citato*, ac de Germania inferiore Gaudentius Kerchove in ſuis Commentariis *cap. 3. §. 6. num. 15. & ſeqq.* ac *cap. 8. §. 2. num. 20. ac ſeqq.* Conceſſit equidem Concilium Trident. *Seſſ. 25. De Reformat. cap. 4.* eandem reducendi Miſſas facultatem Abbatibus, & Generalibus Ordinum; verùm etiam hæc poteſtas per dictos Pontifices Urban. VIII. ac Innoc. XII. ſublata fuit, prout notant noſtra Satuta Generalia Victorienſia apud Kerchove *loc. cit.* licèt cæteróquin ad inſtantiam Generalium ſoleant ſubinde hiſce de novo ſimiles gratiæ tribui, prout Benedictus XIII. Menſe Julio, anno 1724. noviſſimè per Breve Apoſtolicum noſtro Generali etiam reſpectu Monialium, & Tertiariorum capacium bonorum, ac ſuæ Jurisdictioni ſubjectorum clementiſſimè conceſſit ampliſſimam circa eam reductionem facultatem in Italia, ac adjacentibus Inſulis triennio, extra verò ſexenniô duraturam,

de

de quo fusè & utiliter videri poterit loquendô de nostra Religione novissimus Auctor Hispanus Thomas Montalvus in sua Glossa fundamentali *Tom. 1. cap. 10. art. 5. num. 22. & seqq.* ubi etiam *num. 34.* & *seqq.* adducit pro nostro sacro Ordine valde favorabilem doctrinam ex Kerchove *cit. in Comment. cap. 3. §. 6. num. 16.* meritò in casu emergenti revidendam, præsertim in Germania. Cæterùm hanc ipsam facultatem reducendi onera Missarum perpetua dictus Sanctissimus eodem anno concessit Abbati Generali Congregationis Cassinensis, quam facultatem pariter extendit ad illos Episcopos, qui vel per se, vel per suos Procuratores ultimo Romano Provinciali intersuerunt Concilio, prout videndum *Tit. 15. cap. 8.* ejusdem Concilii. *

Additio II.

* Notant V. Non pauci DD. signanter Tamburinus *De Sacrific. Miss. lib. 3. cap. 1. §. 3. num. 89.* la Croix *lib. 4. num. 855.* & *lib. 6. part. 2. num. 118.* Pichler in suis decisionibus *Parte Priori lib. 1. Tit. 7. Decis. 7. q. 4.* Hyacinthus Donati *Tom. 3. tract. 7. quæst. 60.* citans Fraxinellum *De Obligat. Sacerdot. §. 27.* & Riccium *part. 3. pract. Resolut. 364. in fine.* Item adstipulantur Schmalzgrueber *3. Decret. Tit. 41. §. 5. num. 137.* plurésque alii ab eo citati, quòd si capitale annuo censui pro fundatione Missarum, aliorúmve piorum operum sub-

ſubjectum citra ullam culpam recipientium fundationem ex integro perierit: vel frugifer fundus, ex quo ſolvebantur redditus, ad hæreticos tranſierit, iique dictum fundum ad alios fines applicaverint, deobligetur absque ulteriori petitione reductionis Beneficiatûs regulariter loquendô ab onere Miſſarum, aliarúmque piarum fundationum. Ratio ipſorum eſt; quòd regulariter loquendô ſtatim ad initium fundationis nec mens Fundatorum fuerit, recipientes (forſan ex hoc unico ſaltem priori anni tempore ſuam ſuſtentationem habentes) gravare hiſce oneribûs ſpiritualibûs, ſi prorſus nihil titulô ſuſtentationis exinde citra ſuam culpam recipiant, nec etiam primi recipientes ſub hoc caſu ſe obligare intenderint ad perſolvenda Sacra, aliáve pia opera. Et ita ait Monacell. apud Schmalzgrueber *locô citatô*, fuiſſe declaratum à Sacr. Congreg. repetitìs vicibûs. *Nec opponas*. Si tantùm pars redditũum etiam citra ullam culpam Beneficiati pereat, sícque redditus in perpetuum diminuantur, opus eſt juxta dicta præcedentia recurrere ad altius Tribunal pro reductione; ergo etiam, ſi capitale, & conſequenter etiam annui redditus ex integro pereant. Reſpondetur enim negandô conſequentiam & paritatem. Diſparitas eſt; quia ſi tantùm pars pereat, forſan adhuc altera reſidua pars poteſt eſſe honeſtum ſtipendium, ut obligationes præcedentes adhuc vel ex integro, vel ſaltem magna ex parte perſolvantur. Unde, ne amor proprius reſpectu Beneficiarii cum diſpendio cauſarum primarum forſan huic

ſuggerat, reſiduum non eſſe ampliùs ſufficiens & honeſtum reſpectu obligationis ſuæ ſtipendium, ſicque reductionem ad ſuum beneplacitum faciat ultra, quod aliàs ab altiori poteſtate concederetur, voluit Pontifex, ut in ſimili caſu ob periculum frequens ad altius Tribunal recurratur, quod periculum ordinariè & regulariter loquendô non contingit, ſi fundus ex integro pereat, ſicque nulli deinceps acquirantur redditus, utì conſideranti patet. *

Additio III.

* Dixi autem, *regulariter loquendô* deobligari ab onere Miſſarum quempiam Beneficiatum, ſi nimirum capitale illud, quod ex integro nunc periit, fuerit deſignatum *pro aliquo Beneficiato particulari* nullam utilitatem habente ex eo, quòd antiquiores Anteceſſores ſui pinguius ſtipendium obtinuerint. Alia difficultas, & quæſtio foret, ſi alicui ſacræ Communitati (puta alicui Monaſterio Bonorum capaci) conſignatum fuiſſet tale capitale reſpectu onerum notabiliter exceſſivum, & largiſſimum, atque juxta prudentem interpretationem propterea ſic augmentatum, ut Collegium illud, vel Monaſterium adhuc obligetur ad præſcripta onera ſpiritualia, quamvìs capitale fortuitò periret, aut ſucceſſu temporis dìminueretur notabiliſſimè; in quo caſu non video, quomodò illa ſacra Communitas, quæ per valde pingue, & reſpectu oneris longè excedens ſtipendium fuit jam multo

multo tempore ditata, deobligetur ab executione Miſſarum, aliorúmve piorum operum citra diſpenſationem, ſeu commutationem Pontificiam, quæ etiam vix impetrabitur, niſi temporum injuriâ fuerit ſucceſſu temporis hoc Collegium, vel Monaſterium valde depauperatum. Quòd ſi autem memoratum capitale reſpectu onerum non fuiſſet adeò pingue, non pauci Doctores hìc pariformiter diſcurrunt, utì de beneficiato ob eandem rationem; dummodò non graviter culpabilis negligentia quoad deperditionem talis capitalis &c. ex parte dictæ Communitatis intervenerit. Ita Bordonus *Tom.* 2. *variar. Reſolut. Reſolutione* 25. *quæſt.* 21. *num.* 31. citans plures alios. Pellizarius *Tom.* 1. *Tract.* 6. *cap.* 3. 4. 19. *num.* 46. Felix poteſtas *Tom.* 3. *part.* 1. *num.* 258. *prope finem.* Hyacinthus Donati *loc. cit. &c.* Cæterùm, ut ſecuriores ſint Fundatores in ſuis fundationibus, vult Papa Innocentius XII. ut capitalia imponantur fundis frugiferis. *

APPENDIX.

Continuatur Quæſtio octava de Obligatione celebrandi, vel etiam juxta intentionem dantium ſtipendium applicandi Miſſas.

SUMMARIUM.

92. *Obligatus ad celebrandum in certa Eccleſia, vel Altari peccat alibi celebrandô.*

 93. *Niſi*

93. *Nisi justa causa subsit; ubi etiam quanta sit hæc obligatio?*

94. *An alibi celebrans teneatur ad restitutionem?*

* *Præsertim, si Missa petitur pro defuncto in aliquo, Alteri privilegiato? Addit. I. & II.*

95. *Nequit Sacerdos Missam alteri legendam dare, retenta aliqua parte stipendii, cum Addit.*

96. *Limitatur hoc in certis casibus.*

97. *Peccat mortaliter, qui est notabiliter in mora celebrandi Missas debitas.*

98. *Quid si ad modicum tempus differantur, & quid sit modicum tempus.*

99. *Aut dans stipendium consentiat?*

* *Aut si foret grave periculum non recipiendi stipendium? Addit. I. & II.*

100. *Sacerdos tenetur dicere Missam, quæ petitur, nisi obstent Rubricæ.*

101. *Quid de Missis votivis, ac de Requiem Festis duplicibus? ubi de indulgentiis Altarium privilegiatorum.*

* *Determinantur præter Festa duplicia etiam alia tempora, in quibus obtinetur indulgentia Altaris privilegiati, quamvis ibidem non legatur Missa de Requiem.*

Obliga-

102. *Obligatio celebrandi Miſſam ratione ſtipendii de per ſe loquendô eſt gravis.*

103 *Unicam Miſſam omittens, an peccet graviter?*

* *An ſit obligatio gravis non ſolùm celebrandi, ſed etiam applicandi, ſi dans ſtipendium nullam fecit mentionem applicationis nec in teſtamento, nec in litteris fundationis? Addit. I. & II.*

* *Quid ſit reſolvendum in caſu, quo Sacerdos plura recepit ſtipendia, quàm legere poteſt Miſſas, nec eſt in ſtatu reſtituendi ſtipendium?*

92. CONCL. IV. Qui ex titulo Fundationis, vel ex conventione, aut pacto ratione recepti ſtipendii tenetur in certa Eccleſia, vel Altari celebrare, non poteſt absque peccato alibi celebrare, niſi hoc fiat ex juſta, & rationabili cauſa. Ratio eſt: quia rationabilis, piáque voluntas Fundatoris, vel dantis eleemoſynam pro celebratione Miſſæ eſt adimplenda; quod alioquin non fieret.

93. Dicitur notanter, *niſi hoc fiat ex juſta cauſa.* Nam, ſi hoc accidat ob legitimum impedimentum v. g. ob profanationem Eccleſiæ, inundationem aquarum, aut quia Sacerdos bona fide exiens è Sacriſtia invenit Altare jam occupatum ab alio celebrante & hujusmodi, nullum committittur peccatum.

Et quamvìs obligatio celebrandi in loco determinato ex genere suo sit gravis, adeò, ut juxta Bonacinam *cit. punct. 7. §. 4. num. 2.* & alios, alibi celebrans peccet mortaliter: nihilominus rectè notat Herincx *disp. 8. de Missa quæst. 15. num. 185.* hìc etiam locum habere levitatem materiæ, utpote si raró mutetur locus v. g. bis vel ter in anno, vel etiam semel aut bis in mense, dum quis debet quotidie celebrare. Insuper faciliùs excusari potest celebrans in alio Altari ejusdem Ecclesiæ, quàm si celebret in diversa Ecclesia, utpote minùs recedens à voluntate Fundatoris, Lugo *disp. 21. de Eucharistia n. 36.*

94. His adde, quòd, quamvìs Sacerdos extra præscriptam Ecclesiam, vel Altare contra voluntatem Fundatoris, vel dantis stipendium celebrans peccet, ùt dictum, nihilominùs sit probabilius, talem non teneri ad restitutionem, aut novam celebrationem Missæ. Bonacina *cit. §. 4. num. 5.* cum aliis. Siquidem talis celebrans, etsi peccaverit, non tamen fraudavit Fundatorem, vel dantem stipendium fructu ipsius Sacrificii.

Additio I.

* Excipe, si Missæ fuerint petitæ in Altari privilegiato pro defunctis eo die, quo privilegium est; tunc enim tenetur Sacerdos recompensare in simili Altari privilegato, si alibi legerit: quia privat animam defuncti notabili fructu, nimirum Indulgentiis plenariis Altari pri-

privilegatio concessis Azorius *part. 1. L. 10. c. 24. q. 7.* & *Lib. 6. cap. 24. qu. 7.* ac Castropalao *Tract. 13. d. 1. p. 6. n.* 27. Difficile mihi tamen videtur, similem, qui tales Missas in Altari privilegiato legendas bona fide alibi celebravit, ex integro condemnare ad resarcitionem, & repetitionem ipsarum Missarum; cùm animæ illæ, pro quibus præcedentes erant applicatæ, saltem ex opere operato nimirum ex ipsismet Missarum Sacrificiis notabiles fructus perceperint, puta satisfactorium, & probabiliter etiam impetratorium. Hinc credo, alicui simili injungi posse, ut in supplementum conetur pro illis defunctis devotè lucrari aliquoties Indulgentias plenarias alias, puta per Viam Crucis, generalem communionem &c. prout idem videtur innuere Kazenberger in Supplement. Sacram. P. Sporer de Indulgentiis. *cap. 3. Sect. 2. n. 137.* dum ait, tales non celebrantes in Altari privilegiato obligari id compensare aliis proportionatis precibus. *

Additio II.

* Dices Indulgentiæ plenariæ, quæ acquiruntur defunctis per applicationem Sacrificii in Altari privilegiato, annectuntur ipsimet *operi operato*, aliæ verò *operi operantis*, sicque priores suô modô securiùs acquiruntur, quàm posteriores; quoniam ex parte operantis frequentiùs contingere potest defectus, ne Indulgentiæ obtineantur: ergo per posteriores non videtur fieri sufficiens compensatio cum prioribus.

Ad hanc satis difficilem objectionem respondeo *imprimis*, etiam quoad Indulgentias priores Altarium privilegiatorum non esse omnino certum, easdem *infallibiliter* prodesse his, quibus per modum suffragii applicantur: quamvis enim id ut probabilius asseratur superiùs *Tract. 12, dist. 3. q. 4. n. 43. & 44.* non desunt tamen, qui cum Van Ranst de Indulgentiis *qu. 5. n. 12.* tenent contrarium, allegantes pro se D. August. in Enchirid. *cap. 109.* ibi: *Suffragia eis prosunt, qui, cùm viverent, ut hæc sibi postea prodesse possent, meruerunt.* Respondeo II. etiam tales Indulgentias viæ Crucis, aut generalis communionis, & similes quibusdam piis operantium actionibus annexas satis securè pro ipsis defunctis lucrifieri, si præscripta opera devotè, & attentè pro ipsis persolvere conemur, &, quod fortasse adhuc in securitate aliqualiter deesset, posset per majorem numerum Indulgentiarum, aliáque bona opera suppleri. *

95. CONCL. V. Non est licitum Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam sub certo stipendio, eandem Missam alteri, parte illius stipendii sibi retenta, celebrandam committere. Ita habetur in Decreto Urbani VIII. De *Celebratione Missarum*, (de quo jam num 53.) ubi *§. 4.* hoc prohibetur, *ut omne damnabile lucrum ab Ecclesia removeatur.* Unde oppositam nonnullorum sententiam Alexander VII. denuò rejecit, inter alias Propositiones etiam sequentem, ordine 9. damnando: *Post Decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per*

alium

alium ſatisfacere, collato illi minori ſtipendio, alia parte ſtipendii ſibi retenta. Et hæc Concluſio procedit etiam in caſu, quo cuipiam Sacerdoti offertur eleemoſyna ſolito major pro celebratione Miſſarum: nam debet is abſolutè integram eleemoſynam tribuere alteri Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem ſibi retinere poteſt; prout declarârunt Cardinales *Reſpondendô ad 10.* quorum Declarationes habentur additæ poſt cit. Decretum Urbani VIII. in Bullario Romano.

Additio.

* Idipſum, quod Urbanus VIII. ſtatuit, noviſſimè innovavit Benedictus XIV. in ſua Conſtitutione *Quanta Cura.* edita 30. Junii annò 1741. improbrans ibidem peſſimam illam corruptelam, vì cujus nonnulli Collectores ſive Clerici, ſive Laici, ſtipendiorum propter celebrationem Miſſarum datorum coacervant plura ſtipendia juxta conſuetudinem vel legem Synodalem hujus loci aut Diœceſis ſub majori pretio taxata, & poſtea Miſſas alibi, ubi vi conſuetudinis, vel legis alicujus Synodalis minus ſtipendium pro ſingulis Miſſis attributum eſt, celebrari curant, reſidua parte ſtipendii ſibi retenta (quam iniquam reſtantis pretii retentionem ſive cæteróquin dictæ Miſſæ ab aliis Sacerdotibus pro dato minori pretio fuerint in eo ipſo loco, vel alibi lectæ) non ſolùm damnat, verùm etiam graviſſimas pœnas ſuperaddit à talibus Collectoribus ipſo facto incurrendas, & uidem, ſi iſti fuerint Laici, pœnam Ex-

communicationis; si autem Clerici, pœnam Suspensionis, à quibus nullus per alium (uti sonant verba Bullæ) quàm per Romanum Pontificem pro tempore existentem, nisi in mortis articulo constitutus, absolvi possit. *

96. Cætrùm hoc Decretum non habet locum in Beneficiis: unde satìs est, quòd Rector Beneficii, qui potest Missam celebrare per alium, tribuat eleemosynam congruam secundùm morem patriæ, nisi secùs caveatur in fundatione Beneficii, prout declarârunt iidem Cardinales *ad 8.* Et meritò: nam Beneficiarii habent suum stipendium non præcisè ratione Missarum, sed etiam propter alia onera Beneficio annexa, cui specialiter obligati sunt deservire, atque intuitu ipsius recitare Horas Canonicas; unde non mirum, quòd residuum ex redditibus Beneficii sibi retinere possint. Hoc ipsum dicendum videtur de Capellano, habente salarium stabile instar Beneficiarii: cùm similiter sit obligatus ad alia onera Capellaniæ. Insuper dictum Decretum non tangit illos, qui pinguius stipendium accipiunt per modum eleemosynæ, tanquam à speciali amico, vel benefactore, uti notat Sannig. *cit. dist. 5. quæst. 9. num. 5.* aut quando alter Sacerdos sponte in se suscipit sacrificandi obligationem, parte stipendii condonata. Layman *L. 5. T. 5. cap. 1. n. 14.* Nam quilibet potest cedere juri suo, vel favorem specialem cuipiam exhibere.

97. CONCL. VI. Sacerdotes, qui sunt notabiliter in mora celebrandi Missas debitas, peccant mortaliter. Ita Herincx *disp. 8. de Missa.*

Miſſa. quæſt. 15. *n.* 181. Bonacina, & alii paſſim. Ratio eſt: quia poteſt contingere, ut dans ſtipendium pro celebratione Miſſæ fraudetur fructu ipſius; uti accideret, ſi Miſſa petitur celebranda ad impetrandum aliquid à DEO, & Miſſa dicatur jam elapſo tempore neceſſitatis; vel petatur Miſſa ad impetrandam infirmo ſanitatem, aut pro anima defuncti; & illa primùm legatur, poſtquam obiit infirmus, aut anima ex purgatorio poſt graviſſimas pœnas jam èſt liberata. Quinimò (addunt Doctores cum P. Sporer *part* 2. *Theolog. Sacrament. c.* 5. *ſect.* 3. *n.* 355. ſatìs practicè procedente) in tali caſu tenetur Sacerdos ad reſtitutionem. Et hinc Urbanus VIII. in citato Decreto *De Celebratione Miſſarum.* §. 8. providè ſtatuit, quod *eleemoſynas manuales, & quotidianas ita demum Sacerdotes accipere poſſint, ſi oneribus antea impoſitis ita ſatisfecerint, ut nova quoque onera ſuſcipere valeant: alioquin omnino abſtineant ab hujusmodi eleemoſynis, etiam ſponte oblatis, in futurum recipiendis.* Hæc ibi:

98. Dicitur, *qui ſunt notabiliter in mora celebrandi.* Nam inprimis Declaratio Cardinalium ad dictum Decretum Urbani VIII. *Reſpondendo ad* 11. excipit caſum, quando *infra modicum tempus* poteſt omnibus oneribus Miſſarum ſatisfieri: modicum autem tempus (ait Herincx *n.* 182.) valde credibile cenſetur eſſe tempus unius menſis, aut etiam duorum menſium: * nam, à pari loquendô, etiam ſupremi Rectores à ſuis Eccleſiis abſentes *tribus menſibus* dicuntur tantummodo NB. *aliquantiſper*

ab-

abesse, juxta Concil. Trid. *sess. 23. de Reform. cap. 1.* sicque (uti ait Kerchove in Commentariis in nostra Statuta Generalia *cap. 3. §. 6. n. 5.*) trimestre censetur *tempus modicum* in Jure &c. nec dantes stipendium præsumuntur ordinariè quoad talem dilationem intra trimestre inviti; cùm hæc Auctorum sententia, volens trimestre esse *modicùm tempus differendi* tradatur publicè in libris, nec contra eandem, quæ conformiter dictis etiam fundamentum habet in Jure satìs probabile, à dantibus stipendium excipiatur. Ultra tamen trimestre vix ab aliquo Auctore conceditur extensio teste Pasqualigo hic *n. 965.* Quinimô potest contingere (uti bene notat Herincx hic *disp. 8. quæst. 15. n. 82.*) ut neque possit prudenter præsummi voluntas dantium stipendium ad extensionem ultra ipsum diem, quo petitur Missa: puta si hæc petatur pro actualiter agonizante, vel pro felici decisione litis eo ipso die terminandæ &c. Unde præcedens doctrina de dilatione ad trimestre non in similibus casibus extraordinariis intelligi debet, sed ordinariè, ubi tales extraordinariæ circumstantiæ non influunt, & cæteróquin dans stipendium explicitè nullum tempus certum celebrandi præfigit. *

99. Deinde citata Declaratio Cardinalium *Respondendô ad 12.* excipit casum, *si tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione sciat, & consentit, ut illæ tunc demum celebrentur, cùm susceptis oneribus satisfactum fuerit:* nam tunc juxta benefactoris consensum poterit Missarum celebratio differri.

Ad-

Additio I.

* Quod ſi inquiras, An mortaliter peccent Sacerdotes, ſi differant miſſas annuas, ſeu anniverſaria certô die præfixô celebranda etiam ultra trimeſtre; eò, quoniam fundatum ſtipendium (uti docti fuerunt experientia) ab his, quibus ſolutionem præſtare incumbit, longiùs protrahitur, forſan cum periculo omnino deperdendi; quia e. g. ſtipendium, annuatim determinatum, jam aliquot annis non ampliùs ſolvitur, etſi ab initio fundationis, ac receptionis dictum periculum necdum fuerit præviſum? Reſp. ad hoc Quæſitum Tamburinus *Tr. de Sacrific. Miſſ. lib. 3. cap. 1. §. 9. n. 12.* & Paſqualigus *Tom. 2. quæſt. 917. & quæſt. 1074.* cum aliis à ſe citatis, taliter differentes regulariter non peccare. Ratio eſt: quia obligatio ſimilia Sacra celebrandi aſſumpta fuit eum in finem, ut per fructus fundationis toties ſubminiſtretur congrua reſpectivè ſuſtentatio, quoties obligatoria recurrit celebratio; nam Beneficium datur propter Officium: ergo dum hæc ſolutio ſtipendii circa culpam Sacerdotis, vel Collegii, aut Monaſterii differtur tamdiu cum periculo forſan, ne unquam deinceps ſolvatur, pariter licèt usque ad ſolutionem differtur celebratio. Vinderint autem illi, qui culpabiliter ſunt in cauſa, ut ſolutio ſtipendii tamdiu non ſequatur.

Ad-

Additio II.

* Ast ponamus, Missas aliquot centenas præcisè manuales in aliquo testamento relictas fuisse, quæ ab Executore testamenti offeruntur nonnullis Sacerdotibus Sæcularibus, aut regularibus; ubi tamen ab his, quibus offeruntur, ante receptionem jam timetur prudenter ex gravi ratione, seu etiam prævidetur periculum tardioris, & omnino forsan intermittendæ solutionis, poterúnte, hoc non obstante, illimitatè ab hisce Missæ recipi pro credito stipendio, internè tamen apud se resolvendô pro tunc actualem earum celebrationem, quando solvitur stipendium? Respondet sub terminis Quæsiti P. Henno negativè; nam exinde Executor Testamenti, sibi persuadens ex hac illimitata acceptione Missas interim fore celebrandas, in tarditate, ac morositate solutionis stipendii magìs firmatur, & anima Testatoris ob suspensam executionem celebrationis Missarum interim his maximis fructibus privatur; ubi forsan, si veritas ab initio fuisset candidè manifestata, Executor fuisset magìs permotus ad accelerationem stipendii, videns alias Missas non fore celebrandas. Pono formalia P. Francisci Henno *Tom. 2. Theolog. Tract. 2. disp. 6.* fol. apud me 84. sequentis tenoris: *Non excusantur Sacerdotes, qui sub prætextu dilati stipendii etiam Missas differunt, postquam fidem dederunt de illis celebrandis credito stipendio: vel enim non debent onus illud recipere, vel, si susceperint, tenentur quamprimùm moraliter Missas exsolvere, non minùs, ac si stipendium re-*

recepiſſent &c. Unde, ſi de ſolutione timeant, debent ſe ab illis recipiendis honeſtè excuſare, vel certè ſe periculo exponere. Si ſecùs fecerint, peccant graviter &c. Quàm vera eſt hæc reſolutio, ſed quàm malè practicata. Ita ille. Interim tamen Paſqualigus ex Tamburino *Tom. 2. q. 917.* fuſè probat, talem ſuſpenſionem fore licitam, quod puto valde probabiliter defendi poſſe, ſi brevis expeditio Miſſarum non expreſſe per verba formalia adpromittatur ex una, & ex altera parte jam aliquot Miſſæ fuerint celebratæ; nec tamen ulla ſolutio ſubſecuta debiti ſtipendii. Viderit autem adeò negligens in ſolvendo ſtipendio; cùm facile ſibi prudenter imaginari deberet, quòd in hoc quaſi contractu reciproco, & utrinque oneroſo non ſit dandum unum certum (puta, certo celebrandæ tot Miſſæ) cum magno periculo non recipiendi alterum, nimirum debitum ſtipendium.*

100. CONCL. VII. Sacerdos, qui ſtipendium accepit: tenetur dicere Miſſam, ſicut offerens petivit, videlicet Miſſam talem, aut talem Votivam, vel Miſſam de Requiem, niſi obſtet Ritus Eccleſiæ. Prima pars probatur ex eo: quia alióquin virtus Fidelitatis violaretur, ſimúlque poteſt contingere, quòd vel ob ſpeciales indulgentias, vel ob ſpecialem offerentis devotionem, nec non ſpeciales Miſſæ Orationes major fructus impetrationis eidem proveniat. Altara pars ex eo liquet: quia ſanctæ Matris Eccleſiæ voluntas, & ordinatio prævalere debet voluntati Fidelium; eò præſertim, quòd

hî

hi non intendant, nec rationabiliter possint intendere, contravenire Ritui Ecclesiæ.

101. Hinc, quia Rubricæ Missalis *Tit. de Missis Votivis*, & *Missis Defunctorum*, prohibent, dici tales Missas in Festis Duplicibus, ac diebus Dominicis, non est dubitandum, quin satisfiat intentioni petentium celebrando Missam de Festo Duplici occurrente cum applicatione ad intentionem petentis, & non Missam votivam. Hoc idem, loquendô de Missis privatis de Requiem (secùs est de Anniversariis, ac Missis cantatis-) novissimè declaravit, ac fieri mandavit Alexander VII. Anno 1662. simúlque tum ipse in speciali decreto 1664. tum Clemens IX. in alio, die 23. Septembris 1669. emanato, quod incipit: *Cum fel. record.* (& habetur tom. V. Bullarii Romani *Constit. 30. dicti Pont.*) concessit, atque declaravit, per Missam de Festo occurente dictis diebus celebratam pro Defunctis obtineri indulgentias Altarium privilegiatorum pro animabus in purgatorio: de quo antea fuerat magna difficultas inter Doctores, qui communiter negativam tenuerunt.

Additio.

* Pariter satisfit intentioni offerentium stipendium, & obtinentur indulgentiæ, si in Altari privilegiato fuerit petita Missa privata pro defuncto, & ea legatur de Semiduplici, vel de Feria illis diebus, quibus aut est prohibitum legere Missam privatam de Requiem, v. g.

v. g. infra octavas Corporis Chriſti, Paſchatis, Pentecoſtes &c. aut interdictum celebrare etiam de Duplici e. g. Die Cinerum &c. Idem dicendum, ſi feſtum quidem apud Regulares fuerit Semiduplex, cæteròquin tamen in Diœceſi Feſtum Fori de præcepto: nam tunc ipſis, uti in Dominicis interdictæ ſunt privatæ Miſſæ de Requiem. Item ſi in Semiduplici publicè eſt expoſitum ſanctiſſimum Sacramentum; ubi pariter non permittitur Miſſa privata de Requiem juxta Decreta Clementis XI. editum 20. Januarii anno 1705. nec non juxta antiquiorem declarationem Congregat. SS. Rituum 2. Decembris anno 1684. editam, & à Cajetano Merati in Theſauro SS. Rituum *Tom. 1. part. 2. Tit. 14.* relatam ſequentis tenoris: *durante expoſitione SS. Sacramenti occaſione quadraginta horarum* (NB. eadem eſt ratio, ſi hæc publica Expoſitio duret paucioribus horis) *celebrari non poteſt Miſſa privata de Requiem, neque cantari poteſt Miſſa defunctorum pro adimplenda mente Teſtatoris.* Aliis autem diebus, quibus Miſſa privata de Requiem eſt licita, eadem, dato propterea ſtipendio, ſub peccato celebrari debebit, nec enim aliàs obtinentur indulgentiæ, ſi in Altari privilegiato petatur.*

102. Quæres I. Qualis ſit obligatio celebrandi Miſſam ratione ſtipendii? Reſp. I. Certum eſt, quòd hujusmodi obligatio ſit de genere Juſtitiæ, habens annexum onus reſtitutionis, ſi non adimpleatur: alióquin enim talis injuſtè retineret ſtipendium. Et hujusmodi ob-

ligatio indubiè ex genere ſuo eſt gravis, atque ſub mortali.

103. Reſp. II. Num peccet mortaliter, qui accepto ſtipendio unam dumtaxat Miſſam ſcienter omittit celebrare, variant Doctores. Et quidem talem peccati mortalis reum cenſet Maſtrius *diſp.* 19. *Theol. Moral. n.* 80. citans Petrum Navarrum, Bonacinam, & alios; eò quòd damnum ſpirituale, per privationem debiti fructûs Miſſæ illatum, ſit admodum grave. Econtra negativam ſententiam ſequuntur Herincx *clt. diſp.* 8. *n.* 180. Sannig *quæſt.* 9. *n.* 10. Sanchez *lib.* 1. *de Matr. diſp.* 5. *n.* 25. & quidam alii: quia cenſent eſſe parvitatem materiæ in una duntaxat Miſſa omiſſa: neque enim hic attendendum, ajunt, ad damnum ſpirituale (alioquin enim omittens recitationem unius Salutationis Angelicæ, ad quam tenebatur, peccaret mortaliter; cùm damnum ſpirituale ex tali omiſſione ſequens anteferatur cuilibet temporali) ſed gravitas materiæ menſuranda eſt juxta gravitatem, ſeu quantitatem ſtipendii; quale pro unica Miſſa datum communiter non attingit quantitatem ſufficientem ad peccatum mortale; ut patet in furto.

Additio. I.

* Quæres II. An ratione ſtipendii ſit obligatio non ſolùm celebrandi, ſed etiam applicandi Miſſas, ſi in teſtamento, vel in litteris fundationis nulla facta ſit mentio de applicatione, ſed tantùm de celebratione? Reſp. in dubio affirmativè ſuppoſitò, quòd conſigna-

tum fuerit ex una parte ſufficiens, ac proportionatum ſtipendium, etiamſi Miſſæ applicentur pro Fundatore: ex altera verò non adſint poſitæ valde efficaces circumſtantiæ ſuadentes, Fundatorem præciſè celebrationem, non autem fundationem petiiſſe. Ita cum aliis Barboſa *de officio Parochi. cap. 11. num. 13.* Paſqualigus *de Sacrificio. q. 908.* La Croix *Lib. 4. n. 833.* ac *Lib. 6. n. 144.* & Sabinus Bononienſ. *part. 2. Lucis Moralis. Tract. 45. n. 69.* Ratio eſt; quia ſtante ſufficienti pro applicatione ſtipendio præſumitur quisque in dubio ſibi, vel ſuis voluiſſe optimè conſulere. Accedit pro hac ſententia aliqua declaratio Cardinalium, quam refert Pignatelli *Tom. 1. Conſil. 139.*, uti etiam Elbel *part. V. Theologiæ Moralis. Tract. de Beneficiis. Conferentia* XI. *n. 373.* *

Additio II.

* Ex hac ultima reſolutione infert. I. Sylvius *p. 2. V. Miſſa. Caſu 4.* ſi fundatio nude habeat: *fundo Miſſam omni die Veneris legendam,* præſumi legendam ad intentionem Fundatoris, niſi particulares circumſtantiæ concurrant ſuadentes contrarium, prout in caſu, ubi ſtipendium vix videtur proportionatum oneri (e. g. ſi pro quotidiana celebratione annuatim deſignarentur tantummodò centum, & quinquaginta floreni, ſeu circiter 75. Scuta Romana) meritò videri poterit Elbel *loc. cit.* Infert. II. la Croix *Lib. 6. part. 2. n. 145.* Sacerdotem, qui celebrat in quodam loco v. g. in Templo

Monialium, si ideò congruum stipendium habeat ab Ecclesia, vel Monialibus, non posse recipere aliud stipendium pro applicatione talis Missæ, nisi expressè aliquis alius specialis titulus in fundatione assignetur ex quo prudenter præsummi possit, quod Fundator solam celebrationem intenderit, non autem applicationem prout pro his Stipendiariis valde favorabiliter exemplificant ex Reding, P. Schmier *Lib. 3. Tract. 1. part. 2. cap. 1. sect. 2. n. 93.* & Schmalzgrueber *Lib. 3. Decret. Tit. 41. n. 113.* Hæc tamen præsumptio stante pinqui stipendio facilè fiere non debet. Videatur la Croix *Lib. 4. & 6. locis citatis.* *

Additio III.

* Quæres III. Quid resolvendum sit in casu, quo Sacerdos aliquis confitetur, se plura recepisse stipendia, quàm Missas pro dantibus applicare potest? Resp. I. Talem recipientem haud dubiè peccasse acceptando tot stipendia, & obligari summam illam, respectu cujus nequit dantibus stipendium satisfacere, aliis reddere ex toto pro celebratione, uti totum colligitur ex jam dictis: quinimò obligatur alias quoque superaddere orationes pro illis, quibus debebantur hæ Missæ, si ex hac nimia dilatione passi fuerint aliquale damnum. teste Sporer hîc *part. 2. cap. 5. num. 355.* Ast ponamus, quòd illam summam pecuniariam jam consumpserit, & tanquam pauper non habeat, unde in æquivalenti aliis ad legendas Missas dare queat, nec ipse

ipſe etiam in futurum tot Miſſas celebrare valeat, puta jam aliis de novo oneratus, vel graviter ægrotus? Reſp. ex la Croix *lib. 6. part. 2. n. 115.* talem conari debere ſatisfacere ſaltem, in quantum poteſt, v. g. petendo ab aliis Sacerdotibus ſibi familiaribus aliquot Miſſas gratis ad ſuam intentionem, ex futuris Miſſis offerendo reſtantibus, quantùm licitè poteſt, etiam ex fructu ſuo ſpecialiſſimo ſub eadem limitatione, audiendo quoque Miſſas devotè, eisque applicando fructum exinde, vel per alia bona opera (puta jejunia, mortificationes & orationes) acquiſitum.*

QUÆSTIO IX.

De Tempore celebrandi Miſſam.

SUMMARIUM.

104. *Tempus celebrandi Miſſam quale?*
105. *Per Auroram quid intelligatur?*
106. *Eſt moraliter, non mathematicè conſideranda, & attendenda conſuetudo de hyeme.*
107. *Quid de meridie?*
108. *Et privilegiis Regularium,*
109. *An ſit licitum, quotidie celebrare?*
110. *Qid de Feria V. Cœnæ Domini, & Sabbato Sancto?*

* *Ubi pariter refertur aliquod novum Decretum. Addit. I.*

104. CONCL. I. Tempus ordinarium celebrandi Missam incipit ab aurora, & terminatur in meridie, sive hora diei duodecima. Ita communis; & patet ex Rubricis Missalis *Tit. de defectibus in Ministerio ipso occurrentibus:* ubi dicitur, quòd *tempus debitum celebrandi sit ab aurora usque ad meridiem communiter.*

105. Cæterùm per *Auroram* non intelligitur ortus Solis, sed prima Solis irradiatio, quando nempe aliquid lucis apparet. Et licèt diluculum hoc non semper, & ubique locorum sit æquale, ordinariè tamen solet incipere hora & quadrante vel sesqui hora ante ortum Solis.

106. Notandum ulteriùs cum Doctoribus passim, quod hæc res moraliter potiùs, quàm mathematicè sit consideranda. Hinc inferunt, posse Missam inchoari duabus horis ante ortum Solis, ita ut circa initium auroræ finiatur. Quinimò tempore hyberno recepta consuetudo in partibus Septemtrionalibus obtinuit, quòd Missa tribus vel quatuor horis ante Solis ortum cele-
bre-

bretur, eo præſertim tempore, quo communiter homines ſeſe labori ſuo manuali ſolent accingere. Siquidem hæc conſuetudo juſta de cauſa eſt introducta, ut in hiſce partibus, quibus in hyeme Sol ſerò oritur, operarii, & famuli priùs Miſſæ Sacrificium audire poſſint, antequam ad ſuas operationes ſeſe accingant. Layman *cap. 4. de Sacrificio Miſſæ n. 3.* & alii. * Videtúrque Sacra Rituum Congregatio hanc conſuetudinem in ſpecie approbaſſe, quando in una Miſſalis Romani 18. Septembris & 2. Novembris 1634. ita reſolvit: *ubi non eſt Aurora phyſicè pro licita Miſſarum celebratione, attendatur ea moraliter, & politicè, quando ſcilicet terminari ſolet hominum quies & inchoari labor juxta probatam Regionum conſuetudinem.* *

107. Inſuper, quamvìs ordinariè non ſit licitum ſacrificare poſt meridiem, ut patet ex Concluſione, adhuc tamen ſatìs eſt ad evitandam culpam, ſi Miſſa inchoetur ante meridiem; vel in meridie, licèt poſteà primum finiatur. Quinimo ex cauſa juſta poteſt Miſſa inchoari etiam poſt meridem; ut puta ne infirmus ſine Viatico decedat, aut propter protractum Principis funus, vel ſolemnem Proceſſionem, præſertim ubi multi necdum Miſſam audierunt, vel ſi Sacerdos itinerans, diebus præſertim feſtivis, etiam integra hora poſt meridiem (uti inquit Sporer hîc) ad locum Eccleſiæ perveniens celebrare velit, vel ſi in magno concurſu confitentium adhuc exſtarent communicandi: puta pro lucrandis indulgentiis &c, Herincx *diſp. 8. quæſt. 20*, Layman & alii.

 108. No-

108. Notandum prætereà Regularibus Mendicantibus varia privilegia à SS. Pontificibus concessa esse celebrandi una hora ante auroram, & una post meridiem; imò etiam usque ad horam nonam; id est, horam tertiam vespertinam; ut refertur in Compendio Privilegiorum ℣. *Missa*.

109. CONCL. II. Licitum est cuilibet Sacerdoti ritè disposito quotidie celebrare, exceptis tribus postremis diebus hebdomadæ Sanctæ. Prior pars est certa, & patet ex c. *Consuluisti. De celebrat. Missar.* & praxi Ecclesiæ universalis. Altera pars ex eo probatur: quia inprimis Feria sexta Parasceves omnino prohibitum est, celebrare Missam; cùm eo die, ob memoriam illius Sacrificii cruenti, quo Christus Dominus semetipsum Patri cœlesti hac die pro salute totius mundi in Ara Crucis offerre dignatus est, non fiat Consecratio, sed à Sacerdote Actum consuetum perficiente, juxta Ritum Ecclesiæ, solùm sumatur sacra Hostia pridie consecrata.

110. Porrò Feriâ quintâ Cœna Domini, & Sabathô Sanctô una dumtaxat Missa solemnis celebrari solet juxta traditionem, & consuetudinem Ecclesiæ. Verùm quidem est, multos Doctores, ut Suarezium, Sotum, Barbosam, Lugonem, quos citant, & sequuntur Layman *loc. cit. n. 8.* & Gobat *tract. 3. Theol. Experim. n. 219. & seqq.* existimare, quod non sit prohibitum, Sabbatô Sanctô privatim, ac secluso scandalo, post Officium solemne celebrare: cum nullo jure hoc prohibitum reperiatur. Et hoc ob datam rationem, ac loquendô de

de celebratione privata ante Officium ſolemne, multò magìs admittunt Doctores de Feria quinta Cœnæ Domini, quamvìs communiter hac die Sacerdotes de manibus ſui Prælati, Miſſam ſolemnem celebrantis, ſacram Communionem more Laicorum ſumere ſoleant, exemplô Apoſtolorum, qui iſto die de manu Chriſti Euchariſtiam acceperunt.

Additio I.

* Verùm hæc DD. opinio moderno tempore non videtur ulteriùs manuteneri poſſe, ubi ex novo Decreto S. R. C. & publica prohibitione Clement. XI. 23. *Martii* 1701. & 20. *Aprilis* 1707. Item 15. *Aprilis* 1710. Item 15. *Martii anno* 1712. utì refert Cajetanus Merati noviſſimè in ſuo Theſauro, interdictum eſt ampliùs die Jovis, aut Sabbatô Sanctô in una, eadémque Eccleſia, præter Miſſam ſolemnem habere aliam privatam, prout idem de Sabbato Sancto jam antea declaravit pariter Sacra Congregatio *die* 11. *Februarii*, & iterum 11. *Martii* 1690. etiam non obſtante contraria conſuetudine. Dicitur notanter: *in una eadémque Eccleſia*, per quæ verba non credo improbatam illam communem praxin multorum Monaſteriorum, vì cujus die Jovis, ſi non in una, eadémque Eccleſia, ſaltem in diſtincto aliquo Sacello (puta infirmariæ) ante Miſſam ſolemnem celebratur una privata *de Cœna Domini*, ut Fratres illi, qui tanquam legitimè impediti ſolemnem audire nequeunt, huic privatæ intereſſe, & ſub ea

communicare valeant, prout notat Constantinus Hagerer in Rituali *part.* 2. §. 4. *num.* 3. Quinimò loquendô, etiam de una, eadémque Ecclesia, si Festum S. Josephi, vel Annuntiationis incideret in illum diem Jovis Hebdomadis Sacræ, possunt celebrari aliquæ Missæ privatæ ante solemnem, ut populus adimplere valeat commodiùs præceptum audiendi Missam; cùm tale Festum tantùm quoad chorum, non autem quoad forum transferatur. Sac. Congregatio 13. *Septembris* 1692. & alia 12. *Septembris anno* 1716. prout denuo adducit Cajetanus Merati. Quando autem simile Festum occurreret Sabbatô Sanctô, vel die Parasceves, transfertur etiam in foro, & quoad præceptum audiendi Missam post Pascha Sac. Congregatio 11. *Martii* 1690. Hinc adhuc manet, quòd etiam pro tunc in Sabbato Sancto nequirent dici plures Missæ.

Additio II.

* Ast quid sentiendum de die Parasceves, si Parochus ex oblivione præcedente die Jovis neque pro futuro officio, neque pro expositione SS. Sacramenti in Sepulchro (utì vocari solet in his terris) aliquam consecravit Hostiam, & cæteroquin hæ ceremoniæ absque gravi scandalo, & obmurmuratione intermitti non possunt? Resp. in simili casu extraordinario, quód ad evitandum scandalum etiam die Parasceves poterit celebrari Missa ante ipsum Officium, legendo illam ex votivis de Passione Domini, nisi

nisi adsint saltem parvæ Hostiæ consecratæ, quæ aliàs potiùs deberent accipi (si tamen absque novo gravi murmure fieri possit) tam pro ipso Officio diei, quàm pro expositione in Sepulchro. Ita Sporer *p. 2. Theolog. Sacram. cap. 6. sect. 6 n. 453.* & la Croix *lib. 6. p. 2. n. 233.* *

111. CONCL. III. Excepto die Nativitatis Domini, & casu necessitatis, non licet eidem Sacerdoti plures Missas eodem die celebrare citra speciale aliquod Privilegium. Ita statuitur *c. Consuluisti.* & *c. Te referente*, De Celebrat. *Missar.* juncto *c. Sufficit. De Consecr. dist. 1.* ubi pro ratione subjungitur: *Non modica res est, unam Missam facere: & valde felix est, qui unam dignè celebrare potest.*

112. Additur, *Excepto die Nativitatis Domini.* Quia illo die potest quilibet Sacerdos tres Missas celebrare, quamvìs ad eas omnes celebrandas non obligetur: & si voluerit dicere tantùm unam, dicat, quam maluerit, sed meliùs leget tertiam, utpote cujus oratio concordat Officio diei.

Additio.

* Ubi tamen, si tres Missas legere placeat, bene notetur, non posse de Jure loquendô omnes tres celebrari media nocte, prout inter alia novissimè innuit Decretum S. R. C. emanatum 18. *Decembris* 1702. sequentis tenoris: *non licet in media nocte Nativitatis Dominicæ celebrare successivè alias duas Missas, & in eis Sacram Communionem exhibere sed utramque* omni-

omnino prohibitum. Unde insistendô Juri communi, manuteneri ampliùs nequit sententia contraria Bauldrii, Gerlaci, Vinitoris, & plurium aliorum, quos refert Diana *part. 2. tract. 14. resol. 35. & part. 10. Tract. 12. resolut. 57.* Utrùm verò non possint saltem duæ Missæ media nocte Nativitatis Domini celebrari, alia est quæstio, quam tamen sublatam puto per aliud Decretum Sacræ Rituum Congregationis editum in una Pisauriensi 20. April. anno 1641. utì refert Merati in suis Commentariis in Gavantum *Tom. 1. part. 4. Tit. 3. num. 13.* & in Indice Decretorum *n. 282.* sequentis tenoris: *In nocte Nativitatis Domini post cantatam primam Missam NB. nullo modo (sicque nec ex parte) possunt aliæ duæ immediatè celebrari, nec fideles communicari.* Huic, & aliis pluribus Decretis insistens Summus Pontifex Clemens XI. per speciale Edictum tam in suo proprio Bullario Romæ 1723. impresso *p. 2. Constit. 5.* quàm in Bullario editionis Luxenb. *T. 8. p. 2. Const. 5.* relatum Romæ expressè inhibuit omnibus Ecclesiis Patriarchalibus, Collegiatis, Parochialibus, & Regularibus utriusque sexus &c. ne media nocte Nativitatis Domini legantur aliæ duæ Missæ, sed sola prima dici possit. *

113. Additur ulteriùs in Conclusione, *& casu necessitatis.* Nam in casu necessitatis plures eodem die Missas celebrari posse à Sacerdote jejuno, & qui in prima Missa non sumpsit Purificationem, patet ex *cit. c. Consuluisti. de Celebrat. Missar.* éstque communis Doctorum.

114. Por-

114. Porrò inter hujusmodi caſus neceſſitatis potiſſimùm numerantur ſequentes. I. Ne moriturus ſine S. Viatico decedat, quando non adeſt alia Hoſtia conſecrata II. Ne populus die Feſto Miſſâ privetur, præſertim in caſu, quando plures Sacerdotes haberi non poſſunt, v. g. in Anglia &c. aut quando Sacerdos habet duas Parochias, & die Feſto in utraque celebrare tenetur. III. Juxta nonnullos, quando die Feſto adveniunt peregrini Miſſam audituri, vel quando ad Eccleſiam accedit Vir Illuſtris, ut puta Princeps, vel Epiſcopus. Verùm hodie ſtandum eſt conſuetudini locorum, cùm ob multiplicationem Sacerdotum aliqui caſus rarò ampliùs locum habere ſoleant.

Additio.

* Quæres. An, & quando tempus inchoatæ Miſſæ poſſit quoad continuationem ejusdem interrumpi per alia negotia, vel eventus? Reſp. In hoc quæſito ad duo debere reflecti *primò* quousque Miſſa jam pervenerit? *ſecundò* quàm grave negotium intervenerit? Si necdum Miſſa pervenit ad oblationem, rationabilis quidem cauſa, ſed necdum adeò magna exigitur: ſic etiam per intervenientem concionem interrumpi poteſt, utì patet ex conſuetudine in plurimis locis introducta. Quòd ſi Miſſa jam attigerit Canonem, nondum tamen peracta ſit conſecratio, requiritur cauſa aliquo modo gravior interrumpendi, necdum tamen graviſſima; ſic juxta Paſqualigum apud la Croix *lib. 6. part.*

2. n.

2. *n.* 248. ad acquirendas speciales certas gratias tantisper relinqui potest Missa ante consecrationem, ut à Parocho in defectu aliorum Sacerdotum ministretur cum priori Alba & Stola Viaticum, & Extrema Unctio, si sit periculum in mora, quamvis cæteroquin dictus ægrotus NB. alia Sacramenta jam receperit. Quando verò consecratio jam peracta fuit, causa interrumpendi Missam debet esse gravissima, qualis foret, si in priori casu periculosè decumbens, ne quidem Sacramentum Pœnitentiæ recepisset, vel infans morti proximus necdum baptizatus esset, vel Sacerdos celebrans ipsemet post consecrationem deliquium pateretur, in quibus, & similibus eventibus in defectu aliorum Sacerdotum haud dubie per alios actus disparatos tempus Missæ interrumpi, & postea posset iterum continuari, ubi tamen, ne interpolatio inter priorem partem Missæ, & inter posteriorem, adhuc post consecrationem restantem, sit nimiùm longa, concedunt Auctores apud la Croix *loc. cit. n.* 248. quòd, si e. g. Confessio talis moribundi ultra mediam horam perduraret, Sacerdos, à Sacrificio imcompleto discedens, possit talem, auditis tantùm aliquibus peccatis absolvere, ut sic securiùs partem posteriorem Missæ cum priori valeat tanquam unum continuum moraliter connectere. Ubi finitâ Missâ residua adhuc peccata (si tamen moribundus confiteri possit) audiat, & absolvat ab iisdem ante necdum confessis, atque in aliis modò possibili agonizantem adjuvet. Plura de similibus utiliter videri possunt in Missali De

de-

defectibus Miſſæ Tit. 10. & apud Conſtantinum Hagerer in noviſſimo ſuo Tractatu *De defectibus Miſſæ, fol. 39. n. 21. & ſeqq.* in prænotione *De abruptione & interruptione Miſſæ.* *

QUÆSTIO X.

Quo in Loco ſit celebranda Miſſa? ubi de Violatione Eccleſiæ.

SUMMARIUM.

115. *Quo in loco de Jure communi ſit celebranda Miſſa?*
116. *Quid in caſu neceſſitatis?*
117. *Enumerantur tales caſus neceſſitatis.*
118. *Epiſcopus poteſt diſpenſare ex cauſa rationabili.*
 * *Quibus tale privilegium Romæ concedatur?*
119. *An ſit licitum, celebrare Miſſam in aqua vel mari?*
120. *Non licet celebrare Miſſam in Eccleſia polluta.*
121. *Eccleſia polluitur quinque præcipuè modis.*
122. *I. Per injurioſam humani Sanguinis effuſionem; & qualem?*

(g) Ut dictum Tract. 12. diſt. 2. n. 7.

123. *II. Per injurioſum homicidium.*
124. *III. Per illicitam humani ſeminis effuſionem.*
125. *Et quid de actu conjugali?*
126. *IV. Per ſepulturam excommunicati vitandi.*

(b) Tract.

(*b*) Tract. 13. dist. 2. n. 26.

115. CONCL. I. Jure communi, & ordinario olim Missam celebrare non licuit, nisi in Ecclesia consecrata, sive, ùt dicitur *c. Nullus. De Consecrat. dist. 1. Nisi in sacratis ab Episcpo locis.* Hodie autem sufficit, Ecclesiam, vel Oratorium esse benedictum, aut etiam non benedictum, dummodo ad hunc solum usum debitè deputatum, atque ab Episcopo designatum fuerit, sícque sit Oratorium publicum. Ita Herincx *cit. dist. 8. quæst. 11.* cum communi: ídque inter alia desumitur ex Concil Trid. *sess. 22. in Decreto de Observandis in celebratione Missarum.* ubi prohibetur Episcopis, *ne patiantur privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad Divinum tantùm cultum dedicata Oratoria, Sanctum hoc Sacrificium peragi.* Concordant Rubricæ Missalis *Tit.*

De defectibus in Ministerio ipso occurrentibus, ibi: *Si celebratur in loco non sacro, vel non deputato ab Episcopo:* & consequenter à sensu contrario sufficit locum ab Episcopo esse deputatum.

116. Dicitur notanter, *Jure communi & ordinario.* Siquidem inprimis excipitur casus necessitatis *arg. can.* 1. *De Consecr. dist.* 1. ubi dicitur, *Missarum celebrationem non alibi, quam in sacratis Domino locis absque magna necessitate fieri debere.* Unde cum exceptio firmet regulam in oppositum, tempore magnæ necessitatis licet alibi celebrare, in loco tamen honesto.

117. Porrò necessitas celebrandi extra Ecclesiam consecratam in privatis domibus, aut etiam sub dio, in Altari tamen portatili, & loco cæteróquin honesto, juxta Doctores communiter potest esse. I. Si Ecclesiæ sint dirutæ, vel ab Infidelibus, sive Hæreticis occupatæ. II. Si Locus sacer non capiat tot homines, vel celebrantes; ut in Supplicationibus ad parvas Capellas quandoque contingere solet. Similiter ob eandem necessitatem in publicis castris, seu bello pro exercitu licitum est celebrare. Herincx, Layman *l. c. cap.* 5. *n.* 3. & alii.

118. Excipitur ulterius, si fiat dispensatio ab Episcopo. Nam Episcopus ex rationabili causa saltem insistendo Juri communi *c.* 12. *de Privileg. in* 6. potest dispensare, ut celebretur Missa in loco profano, honesto tamen, etsi aliis usibus sit deputatus, ut puta in hypocausto nobilis Personæ ex morbo decumbentis super Altare portatile ritè præparatum. Layman *n.* 4. & alibi.

Idem dicendum, si qui à Summo Pontifice privilegium acceperint extra Ecclesiam Missas celebrandi.

Additio.

* Porrò quibusnam illud privilegium jure moderno post Decretum Clementis XI. competat, habetur partim in Jure Canon. *Lib. 3. Decret. tit. 41.* partim dicetur in Appendice I. hujus Quæstionis.

119. Quæres. Num sit licitum, celebrare Missam in aqua vel mari pro navigantibus? Resp. negativè regulariter loquendo: idque propter periculum effusionis sacratissimi Sanguinis. Dicitur, *regulariter loquendò*: nam in longinquis navigationibus v. g. in Indias Orientales susceptis, si magna sit tranquillitas sine ullo tempestatis indicio, adsitque præter celebrantem alius Sacerdos, qui post consecrationem firmiter teneat calicem, ita ut absit omne periculum effusionis sacri Sanguinis, non pauci Doctores, quos citat, & sequitur Lugo *disp. 20. de Eucharistia. sect. 3.* existimant, posse aliquando celebrari in mari. Id ipsum in navigatione Orientali nonnullis à Sede Apostolica specialiter concessum fuisse, sed pro triremibus in mari Mediterraneo negatum, refert cit. Lugo *n. 89.* * Econtra P. Cajetanus Merati in suo Commentario in Rubricas *part. 1 tit. 20. n. 10. prope finem.* testatur, hoc privilegium à Clemente XI. habita prævia consultatione Sacræ Congregat. Concil. die 13. Martii anno 1706. fuisse da-

datum Militibus Hierosolymitanis quoad suas magnas naves occasione longæ navigationis in mari contra infideles, absque eo, quod positive excludatur Mediterraneum ibidem. *

120. CONCL. II. Non licet celebrare Missam in Ecclesia polluta, seu violata. Ita communis; & patet ex *c. Proposuisti. ac seqq. De Consecr. Ecclesiæ* cum concordantiis. Hinc Rubricæ Missalis *Tit. De defectibus in ministerio ipso occurrentibus*, sic habent: *Si Sacerdote celebrante violatur Ecclesia ante Canonem, dimittatur Missa: si post Canonem, non dimittatur.* Hæc ibi; Incipit autem Canon post dictum *Sanctus*, ab illis verbis: *Te igitur Clementissime Pater &c.* Nihilominus, etsi celebrans in Ecclesia polluta mortaliter peccet (uti patet ex prohibitione Ecclesiæ, & gravitate ipsius materiæ) nullam tamen Censuram, vel irregularitatem talis incurrit, cum hæc Jure statuta non reperiatur. Bonacina *quæst. 4. de Matrim. punct. ult. num. 26.* cum communiori.

121. Quæres autem occasione hujus Conclusionis, & quantum attinet alteram partem Quæstionis, quibus modis Ecclesia violetur? Resp. Generatim loquendô, quinque præcipue modis violatur, seu polluitur Ecclesia. Et quidem

122. I. Violatur Ecclesia per injuriosam humani sanguinis effusionem. Requiritur autem ad hoc, ut percussio, seu vulnus infligatur homini existenti in Ecclesia, & non super tectum, aut turrim, aut subtus speluncam Ecclesiæ (g) sive deinde sanguis effundatur intra, sive extra

Ecclesiam; imò etiamsi vulnerans existat extra Ecclesiam. Deinde requiritur, ut percussio sit gravis, seu talis, quæ sit peccatum mortale: unde, si casu quis alterum percutiat, vel cum veniali tantum culpa excutiat alteri sanguinem è naribus (v. g. cum pueri ex veniali solum cholera sese percutiunt, usque dum manent sanguine è naribus) Ecclesia non polluitur. Tandem requiritur, ut tale factum sit notorium juris, aut facti notitia: universim enim, ut Ecclesiæ aut Altaris violatio inducatur, oportet factum esse notorium, idque vel per sententiam Judicis, aut confessionem in Judicio factam, quod dicitur *Notorium Juris*, vel per evidentiam rei, quæ tergiversatione aliqua celari non possit, quod vocant *Notorium facti.*

123. II. Violatur Ecclesia per homicidium injuriosum, ac notorium, quod vel cujus causa intra Ecclesiam perpetrata est, licet fiat sine sanguinis effusione. Dicitur notanter, *cujus causa intra Ecclesiam perpetrata est*; nam, si quis foris sit percussus, & postmodum in Ecclesiam se recipiat, ibique quantumvis copioso sanguine effuso moriatur, non violatur Ecclesia. Cæterùm sufficit in proposito, ut homicidium sit injuriosum ipsi Ecclesiæ, seu sanctitati loci, quamvìs non sit injuriosum ipsi occiso: unde, si quis seipsum in Ecclesia suspendat, vel Judex cuipiam Reo in Ecclesia mortis supplicium inferat, adhuc violabitur Ecclesia.

124. III. Violatur Ecclesia per illicitam, & notoriam humani seminis effusionem factam intra Ecclesiam, non autem in turre tantum, vel super

ſuper tectum, ut ſupra *n. 122.* in ſimili dictum eſt: repugnat enim ea ſanctitati loci. Quod ſi ejusmodi effuſio ſit involuntaria, aut ſi accidat in ſomno, lìcet cauſa ſit data in vigilia, non violatur Eccleſia: nam hoc ipſo, quod ipſa accidat in ſomno, ſecundùm ſe non eſt libera. Herincx *loc. cit. quæſt. 11. num.* 119. Bonacina *n. 19.* Navarrus, Silveſter, & alii. Sufficit autem, ſive ea ſeminis effuſio fiat per pollutionem voluntariam, ſive per fornicationem: utróque enim modo violatur Eccleſia, ſi ea ſit notoria juris, vel facti notorietate.

125. De actu conjugali dubitant Doctores, quibusdam abſolute affirmantibus, aliis negantibus, cæteris verò magis probabiliter excuſantibus duntaxat caſum neceſſitatis, quæ contingere poteſt ob probabile periculum incontinentiæ, ſi conjuges longo tempore intra Eccleſiam cohabitare teneantur.

126. IV. Violatur Eccleſia per ſepulturam excommunicati. Hoc tamen poſt Concilium Conſtantienſe intelligendum eſt de excommunicato non tolerato, videlicet de illo, qui aut publice denuntiatus eſt, aut notorius percuſſor Clerici exiſtit: hi enim ſoli defacto ſunt vitandi in vita, ac proinde etiam in morte juxta illam regulam: *Quibus non communicavimus vivis, non communicemus defunctis. c. Sacris. De Sepulturis.* Nec obſtant dicta ſuperius (*h*) ubi cum probabiliori Doctorum negatur, excommunicatum toleratum absque prævia abſolutione poſſe ſepeliri in loco ſacro. Ratio enim diſparitatis eſt: quia Concilium Conſtantienſe no-

noluit ipsosmet excommunicatos in aliquo relevare, aut eis quomodolibet suffragari, sed solum intendit tollere alia incommoda, quæ ex antiqua generali prohibitione communicationis Fidelium cum excommunicatis sæpius oriebantur, atque imposterum oriri poterant, inter quæ merito connumeratur violatio Ecclesiæ per sepulturam excommunicati: sicque etiam talis violatio Ecclesiæ defacto solum procedit in duobus enumeratis casibus.

127. V. Violatur Ecclesia per sepulturam Pagani seu Infidelis, prout habetur *c. Ecclesia. De Consecrat. dist. 1.* Et hoc etiam intelligendum de infante necdum baptizato. Quod si tamen infans in utero matris mortuus sit, potest una cum matre Christiana sepeliri in loco sacro: quia fœtus est pars matris, & unum quasi cum ea corpus censetur *arg. l. 1. ff. De inspiciendo ventre.* ibi: *Partus enim, antequam edatur, mulieris portio est, vel viscerum.*

128. Dicitur notanter *num. 121. quinque præcipue modis.* Nam nonnulli addunt duos alios modos violationis Ecclesiarum; videlicet, quando Ecclesia benedicitur vel consecratur ab Episcopo excommunicato publico; item, quando parietes Ecclesiæ consecratæ majori ex parte simul dejiciuntur, ac destruuntur, ut reædificari debeat. Verum de priori casu merito dubitant cæteri Doctores; cum ejusmodi violatio nulli claro textui Juris innitatur, atque in pœnalibus non sit facienda extensio, nisi habeatur in Jure: unde sententiam negativam appellat Bonacina *loc. cit. n. 22.* probabilissimam.

Po-

Posteriori autem casu potius Ecclesia destruitur, quam polluitur.

129. Quæres II. An pollutâ Ecclesiâ etiam polluatur Cœmeterium, & econtra? Respond. cum communi. Pollutâ Ecclesiâ polluitur simul Cœmeterium, si ei contiguum sit; non tamen vicissim polluto Cœmeterio polluitur Ecclesia. Ita communis; & habetur decisum *cap. un. De Consecrat. Eccles. in 6.* Accedit ratio: quia, ut inquit *Reg. 42. Juris in 6. Accessorium naturam sequi congruit principalis*, non econtra: atqui Cœmeterium, si sit contiguum, est accessorium Ecclesiæ; ergo. Additur notanter, *si sit contiguum*: nam secus est, si Cœmeterium fuerit remotum ab Ecclesia, prout notatur *cit. cap. un. in 6.*

130. Quæres III. Quid juris, quando in dictis casibus factum est occultum? Resp. Locus sacer in ejusmodi casibus non censetur pollutus, ita ut indigeat reconciliatione, quamdiu de eis publice non constat. Ita Glossa communiter recepta *cap. 1. ℣. Pollui de Consecr. Eccles. in 6.* Quare, quamdiu res manet occulta, ita ut nemo, vel non nisi pauci sciant, Ecclesia quoad judicium humanum non est polluta: censebitur autem polluta, quandocunque res mala propalabitur, & de facto publice constabit; quia tunc bona fama, ejusque existimatio apud homines deperdita erit, ac proinde indigebit reconciliatione.

131. Quæres IV. Quid agendum, si Ecclesia fuerit polluta, seu violata? Resp. Cum per se loquendo sit grave peccatum, celebrare in

Ecclesia violata, hinc eadem priùs est reconcilianda. Ita communis.

132. Et quidem, si Ecclesia priùs fuit solemniter consecrata; eam solus Episcopus reconciliare potest, adhibita aqua per ipsum benedicta, ac vino & cinere mixta: unde simplex Sacerdos Ecclesiam consecratam reconciliare nequit nisi ex commissione Summi Pontificis.

133. Dicitur notanter, *nisi ex commissione Summi Pontificis*: nam hac accedente poterit etiam simplex Sacerdos Ecclesiam consecratam reconciliare. Quo modo ex privilegio, & concessione Domini Papæ, Superiores Fr. Minorum possunt Ecclesias sibi subjectas, aqua tamen prius per Episcopum consecrata, reconciliare, quando Episcopus distat duabus dietis (una dieta continet viginti milliaria Italica, quæ faciunt quatuor vel quinque Germanica) prout eisdem concessum est à Leone X. & refertur in Compendio Privilegiorum. ℣. *Benedicere*.

134. Dicitur ulterius, *Ecclesiam Consecratam*. Nam, si Ecclesia solum fuerat benedicta, seu auctoritate Episcopi ad Divinum Cultum, atque Officium deputata, poterit etiam simplex Sacerdos eam reconciliare aqua à se benedicta; prout notat cum aliis Layman *loc. cit. n.* 12. Quamvis decens sit, ac ita consuetum, ut negotium hoc prius Episcopo significetur.

135. Addunt nonnulli Auctores, videlicet Sà ℣. *Ecclesia n.* 19. Castro, Avila, quando Sacerdos celebrat in Ecclesia polluta, præfertim

tim bona fide (imò & mala fide) jam propter summam virtutem tanti Sacrificii Ecclesiam haberi pro reconciliata. Accedit textus *c. De fabrica. De Consecr. dist.* 1. Sed hanc sententiam merito rejiciunt Layman. *loc. cit. num.* 13. Sannig. *dist.* 5. *de Missa. quæst.* 10. *num.* 23. & alii; cum ea nullo jure fundata sit. Nam textus citatus loquitur de alio casu, ut notat Engel. *tit. de Consecrat. Eccles. num.* 15. ubi, quamvìs non nihil faveat priori sententiæ, illico subjungit, quod tutius sit, vera reconciliatione uti, quam sacri Canones præscribunt.

136. Quæres V. Quid agendum, si durante Missa contingat Ecclesiam violari? Resp. conformiter Rubricis Missalis *n.* 120. relatis, si id accidat ante Canonem, dimittendam esse Missam: secus, si post Canonem. Quid autem sit agendum, quando sub Missæ Sacrificio ingreditur Ecclesiam excommunicatus vitandus, dictum est *Tract.* 13. *dist.* 2. *n.* 40.

APPENDIX I.

Continens specialia de Oratoriis, & privatis Cameris, an, quibus, & quando liceat ibidem celebrare Missam?

SUMMARIUM.

* *Præmittitur distinctio inter Ecclesias, & Oratoria. Addit.* I.

* *An liceat Regularibus celebrare in Cameris, aut privatis Oratoriis? Addit. II. & III.*
* *Item num Episcopis, & quando? Addit. IV.*
* *An & quando possint Episcopi aliis concedere licentiam in privatis Oratoriis celebrandi? Additio V. & VI.*
* *Qualiter Romæ detur licentia celebrandi in Oratoriis privatis pro Rure tantum? Addit. VII.*
* *Quomodo pro Civitate? Addit. VIII.*
* *Qualiter ea licentia impetretur pro Infirmis? Addit. IX.*
* *Et quomodo pro Itinerantibus? Addit. X.*
* *Formula concessionis alicujus Oratorii. Additio XI.*

Additio I.

* ANTE resolutiones prænotandum est, quidnam sit proprie Ecclesia, & quidnam Oratorium? *Ecclesia* est locus DEO dicatus, & auctoritate Episcopi perpetuo designatus, in quo fideles ad Officia Divina, & Sacra Religionis exercitia conveniunt. *Oratorium publicum* videtur convenire cum Ecclesia; dicitur enim ædificium Religiosum auctoritate Episcopi perpetuo destinatum Divino cultui habens ostium patens in via publica: prout hoc ultimum est præcipuum, teste Clericato, à Doctoribus requisitum ad rationem Oratorii publici.

Oratorium privatum est locus in aliqua arce, vel domo privatorum &c. à Domino domus, vel

vel arcis ad cultum Divinum hic, & nunc deputatus, & ab eodem pro libitu in usum profanum convertibilis Ita Barbosa *de Jure Eccles. L. 2. cap. 8. n. 18.* Unde ad Oratorium privatum nec requiritur auctoritas Episcopi, nec ostium patens in via publica. Paucis, censetur semper Oratorium privatum illud, cui deficit aliquid ex requisitis ad Oratorium publicum, superius in definitione expressis, & potest erigi illud in quacunque camera, seu hypocausto, modo sit locus honestus.

Porro emergente subinde dubio, an hoc, vel illud Oratorium sit publicum legitima auctoritate erectum, nec ne? recurrendum est ad præsumptiones, & si fuerit illud ædificatum in modum alicujus Ecclesiæ, si extet ibidem Altare, & Campanile, si ad Missam personæ nullo facto discrimine admittantur, erit præsumendum publicum, legitima auctoritate erectum juxta Abbatem, Mascardum, Pignatellum, & Clericatum teste Francisco Schmier *lib. 3. Jurisprudentiæ. Tract. 1. part. 2. cap. 2. sect. 3. n. 96.* Hoc notato *

Additio II.

* Quæres I. An liceat defacto Regularibus extra casum necessitatis celebrare Missam in privatis extraneorum Oratoriis aut Cameris? Resp. negative, nisi novum privilegium vel dispensatio particularis obtineantur, vel per consuetudinem jam debito tempore legitime præscriptam, nec reprobatam habeatur. Ita præ-

præter alia jura colligitur clare tum ex Concil. Trid. *feff.* 22. *Decret. De obfervandis in celebratione Miffæ.* tum ex Decreto Clementis XI. edito anno 1703. 15. *Septembris*, & per extenfum reperiendo in Jure Canonico *Lib.* 3. *Decr. Tit.* 41. *poft n.* 5. ubi Summus Pontifex verbis formalibus annullavit fimilia Privilegia antea Regularibus conceffa per *cap. In his* 30. *De Privilegiis.* vi cujus capituli antea potuerunt cum Altari portatili ubicumque, etiam in domibus Laicis celebrare. *

Additio III.

* Quæres II. An non obftante illo Decreto Clementis XI. liceat Regularibus mendicantibus adhuc erigere Oratoria in fuis Monafteriis; ibique, vel in Cameris infirmorum Confratrum celebrare? Refp. Non obftante priori Decreto Clementis XI. Regulares mendicantes, & cum ipfis quoad privilegia communicantes adhuc retinere defacto fpeciale privilegium extruendi Oratoria privata, & Capellas domefticas in fuis habitaculis, ibique legendi, & audiendi Miffam diebus quoque Feftivis, ac Dominicis. Quinimo, fi quis Fratrum fuerit infirmus, poterit etiam eadem legi in fua Camera, vel alio commodo loco: non enim hæc loca videntur comprehendi fub Decreto prohibente fuperius allegato, prout fufius deductum eft in Jure Canonico *Lib.* 3. *Tit.* 41. *n.* 19. & *feqq.* quorfum lectorem brevitatis gratia remitto, fimúlque ex dictis ibidem *n.* 21. adverto, quod in Oratoriis Religio-

Religiosorum à Superioribus legitime ad cultum Divinum deputatis possint alii quoque Sacerdotes Sæculares (uti præter alios recenter notat Merati *Tom. 1. part. 1. Tit. 2.*) legere, & Laici audire Missam, atque sic satisfacere præcepto Ecclesiæ: tum, quia ipsa Monasteria non sunt domus tales privatæ, uti nec Hospitalia auctoritate ordinaria vel Apostolica fundata, sicque nec comprehenduntur sub prohibitione celebrandi *in domibus privatis*, uti recte advertunt Holzman *Tom. 2. part. 5. Tract. 3. n. 383. ℣. Respondetur quinto.* ac Matthæuccius *in Officiali Curiæ. cap. 10. §. 3. num. 81.* adducens desuper declarationem Sac. Congregationis: tum, quia Gregorius XIII. etiam post Concilium Trident. absolute, & generalibus terminis concessit, ut in Oratoriis Monasteriorum, ad Divinum cultum à legitimo Superiore deputatis, possit dici Missa, adeóque à quocunque: cum potiùs videatur locale, quam personale privilegium. Econtra verò in Cameris, & aliis locis ad cultum Divinum à Superioribus non deputatis Pius IV. tantum concessit pro solatio, & in favorem infirmorum, sicque videtur privilegium personale ad alios illimitate non extendendum. Vide dicenda *Quæst. XI. Additione VI.* *

Additio IV.

* Quæres III. Quidnam Jure moderno sentiendum sit de Episcopis in ordine ad Oratoria quoad

quoad suam propriam personam? Resp. Jure antiquo juxta *cap. ult.* De *Privilegiis in 6.* habuerunt Episcopi speciale Privilegium non solùm in loco habitationis suæ, verùm etiam alibi intra & extra Diœcesin erigendi Oratoria privata, ibique in Altari portatili celebrandi. Moderno autem tempore Clemens XI. in novissimo Decreto superius jam citato contrarium statuit, sequentibus formalibus: *Episcopis, & his majoribus Prælatis, etiamsi Cardinalatus dignitate fulgentibus, neque sub prætextu privilegii clausi in Corpore Juris, neque alio quocunque titulo ullo modo licet extra* Domum *propriæ habitationis in domibus Laicis, etiam in propria* Diœcesi, *quòd fortius intelligitur in aliena, etiamsi* Diœcesani *consensus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, seu celebrari facere.* Vide totum Decretum in Jure Canonico *Lib. 3. Tit. 41.* Recollige etiam dicenda *Quæst. XI. Addit. VI.**

Additio V.

* Quæres IV. An jure moderno possint Episcopi saltem suis Diœcesanis post Decretum allegatum Clementis XI. concedere celebrationem in Oratoriis privatis? Ratio dubitandi est, quia juxta illud Decretum ipsemet Episcopus non potest celebrare in Oratoriis privatis Laicorum suæ Diœcesis; ergo multo minùs videtur posse hanc facultatem aliis concedere. Resp. tamen, dubium istud juxta modernos AA. etiam post memoratum Decretum scribentes valde pro-

probabiliter, præsertim ubi accedit consuetudo tanquam optima Legum interpres, solvi sequenti distinctione, dicendo, defacto vi moderni Decreti Episcopis hanc facultatem non esse omnino ademptam, sed tantùm restrictam ùt hodie non ordinarie ampliùs, & libere, quomodo olim poterant, sed solùm tunc, quando dubia est necessitas, num sit sufficiens pro celebratione extra Ecclesiam, aut Oratorium publicum, vel ubi alia justa, & rationabilis, licet non absolutè necessaria, adest causa, licentiam dare, vel ipsimet eadem utì possint. Exemplum sit persona nobilis ægrotans, quamvìs non fataliter decumbens: in isto allegato casu, si humiliter supplicetur, solet frequenter in his partibus Episcopus dispensare, ut in ejus domo in loco decenti celebretur, quatenus Missam audiat, vel Sac. Communionem etiam ex devotione e. g. diebus festivis pro speciali animæ suæ consolatione recipiat. Et ita suadet praxis, ac optima legum interpres, nimirum consuetudo in hìs regionibus, atque præter plures alios præcedentes Auctores etiam sic ex novissimis docent Schmalzgrueber *Lib. 3. Decret. Tit. 49. num. 12.* la Croix *Lib. 6. part. 2. num. 263.* Pichler *Lib. 3. Decret. Tit. 41. num. 5.* Vide etiam dicta *Lib. 3* Decret. *Tit. 42. num. 15.* ac præterea attende, an, quæ, & quanta sit consuetudo in qualibet Diœcesi vel Regione legitimè præscripta? Item notanter adverte doctrinam P. Reiffenstuel *Lib. 1.* Decret. *Tit. 4. §. 8.* traditam, quod nempe juxta valde probabilem sententiam per causulam generalem

(*Non*

(*Non obstante quacunque consuetudine*) equidem derogetur consuetudini præteritæ, non autem in futurum inducendæ, nisi ea reprobetur tanquam abusus, & corruptela. *

Additio VI.

* Cæterùm adhuc impræsentiarum addo, quod equidem soleant quoque à Reverendissimis Ordinariis in similibus concessionibus non raro, uti in dispensationibus Papæ, excipi festa Resurrectionis, Pentecostes (id est quoad primùm diem, non autem quoad alios duos subsequentes, etsi & isti sint primæ classis, uti observat Cajetanus Merati *part. 1. Tit. 10. fol. in Editione Romana 288.* & adhuc fusius *fol. 293.*) ac Nativitatis Domini, aliáque solemniora (sub quibus solemnioribus Sacra Congregatio 17. Novembris 1607. comprehendi declaravit præter enarrata etiam festa Epiphaniæ, Annuntiationis, Assumptionis, Apostolorum Petri, & Pauli, ac omnium Sanctorum) hæc tamen exceptio, nisi aliter expresse constet de mente Reverendissimorum Ordinariorum, sit benigne interpretanda, & tantummodo intelligenda quoad sanos, si ipsis alias domo egredi potentibus ex alia certa rationabili causa concedatur in ædibus Oratorium privatum cum portatili, non autem quoad infirmos hypocausto, vel etiam lectulo affixos; cum enim infirmis tale Oratorium privatum concedatur in spirituale solatium, jure merito præsumitur, nisi aliter constet expresse de mente

conce-

concedentis, pariter concessum illis solemnibus diebus festivis, quibus hi pauperculi dicto solatio spirituali vel maximè indigent, pro tunc præter SS. Missæ Sacrificium etiam cibo Angelico, nimirum SS. Corpore Christi sæpius anhelantes refici in suo cubiculo; quoniam nequeunt egredi domo, sicut alii sani. Profecto talem esse pariter stylum Curiæ Romanæ, si pro ægrotis petuntur Oratoria privata, testis est la Croix *Lib. 6. part. 2. num. 271.* & præsertim *part. 8. num. 931. ℣. De Oratoriis.* *

Additio VII.

* Quæres V. Qualiter Romæ Privilegium mediante portatili celebrandi, seu Missam audiendi concedatur in Oratoriis privatis *pro Rure tantum*? Ante resolutionem nota, similia Oratoria Romæ concedi quadrupliciter: nimirum *pro Rure tantum*, *pro Civitate*, *pro infirmis nobilibus*, & *pro itinerantibus*. H. N. Resp. ex la Croix *lib. 6. part. 3. n. 931. ℣. de Oratoriis.* Privilegium istud *pro Rure tantum*, id est, pro locis, seu habitationibus extra urbem, aut oppidum sitis datur etiam personis iis, quæ non sunt nobiles, & nullam exercent Jurisdictionem temporalem in aliquo dominio: modus petendi est iste: *Petitur Oratorium pro N. N. Diœcesis N. vigore cujus ipse, moderna conjux ipsius N. cum prolibus, & familia possit curare celebrari Missam cum solitis clausulis, & exceptionibus in domo suæ habitationis rure extra urbem N. &c.* Taxa 12. circiter Scuta conficiet. *

Additio VIII.

* Quæres VI. Qualiter dictum Privilegium celebrandi, & Missam audiendi in privatis Oratoriis detur Romæ *pro Civitate?* Resp. Pro Civitate, & omnibus omnino locis, sive ea sint oppida, sive villæ, sive dominia, conceditur ordinarie personis tantum Nobilibus exercentibus Jurisdictionem temporalem altam, vel bassam in aliquo loco, qui specificari debet: Datur autem hoc Oratorium ordinarie loquendo cum sequentibus restrictionibus. I. Ut valeat tantum pro Civitate, & locis unius Diœcesis; unde, si quis velit erigere in loco alterius Diœcesis, debet petere aliud Oratorium pro illa Diœcesi. II. Ut quotidie tantum una Missa dicatur, per quod tamen non prohibentur celebrare ii, qui Privilegium habent personale celebrandi, ubicumque commoditatem nacti fuerint. III. Ut locus sit mundatus, & à domesticis aliis usibus separatus, ac prius visitetur ab Ordinario, vel ejus Vicario. IV. Ut in Festis solemnioribus anni ibidem Missa non habeatur. V. Ut famuli, & famulæ illo tempore ad servitia non necessarii diebus Festis, & Dominicis eant ad Ecclesiam publicam: filii autem, & famuli necessarii, ac ruri etiam hospites nobiles possunt dictis diebus interesse Missæ privatæ cum Domino, & Domina, satisfaciuntque præcepto Ecclesiæ. Quinimo non desunt AA. qui contra communiorem cum Azorio, Castropalao, & Marchantio apud la Croix

Croix *lib. 3. part. 1. num. 628.* defendunt, etiam alios extraneos, qui tali Miſſæ interſunt, ſatisfacere ſubſtantiæ præcepti audiendi Miſſam. Quod ſi ipſis objiciatur clauſula Brevi Conceſſionis inſerta, quæ videtur contraria, conantur eamdem ſolvere. Vide la Croix *loc. cit.* & P. Sporer *tract. 3. in Decalog. cap. 4. num. 24.* Qui ultimus, etſi extraneis ſuadeat in praxi, ut aliam Miſſam audiant, nolentes tamen non adigit. Porro modus petendi hoc Oratorium eſt iſte: *Petitur Oratorium pro N. N. S. Rom. Imperii Comite &c. ejus moderna conjuge N. Prolibus, & Familia, pro Civitate N. & loco N. Diœceſis N. in quo exercet Jurisdictionem temporalem.* Si quis addere velit etiam alia dominia ejusdem Diœceſis, quæ forte quis habet, poteſt: quia etiam illa inſerentur Brevi Conceſſionis. Imo hæc additio ſæpius neceſſaria non eſt, quoniam etiam absque ea in fine conceſſionis adjungi frequenter ſolent hæc verba: *aliisque locis ejusdem Diœceſis;* expedit tamen, ut quis addat dominia, quæ habet in alia Diœceſi, quia ſubinde impetratur inſertio, ſi non omnium, ſaltem unius, vel alterius per idem Breve, & quidem cum eadem taxa 12. circiter Scutorum conceſſum. *

Additio IX.

* Quæres VII. Qualiter eadem licentia quoad Oratoria Romæ impetretur pro infirmis? Reſp. Eamdem licentiam Romæ impetrari pro

infirmis Nobilibus, quamvis hi nullam Jurisdictionem exerceant. Modus impetrandi convenit cum præcedenti, præterquam, quod valeat pro eo tempore, quo Orator ob infirmitatem domo ad Missam audiendam egredi nequit, quamvis alias nulla anni dies etiam solemnissima excipiatur; deinde diebus Dominicis, & Festis restringitur ad unam tantum personam usibus necessariam: aliæ vero debent audire Missam in publica Ecclesia, ut satisfaciant præcepto. Si conjux etiam sit infirma, nominetur & ipsa, quia impetrabitur unum Breve pro utroque. Impetrari etiam potest pro Patre, & Filio, vel Filia. Item pro Matre, ac etiam pro Fratre, & Sorore infirmis, si simul habitent. Taxa, quæ supra. Modus petendi est iste: *Petitur Oratorium pro N. N. & ejusdem conjuge N. Nobilibus Diœcesis N. si laborant quibusdam infirmitatibus, propter quas domo Missam audiendi* (si est Sacerdos, dicitur celebrandi) *causa egredi non possunt, pro Civitate N. & tota Diœcesi N.* *

Additio X.

* Quæres VIII. Qualiter concedatur pro itinerantibus? Resp. Pro itinerantibus datur cum sequentibus clausulis. I. Ut persona sit Nobilis, sive Jurisdictionem temporalem exerceat, sive non. II. Ut valeat tantum v. g. per Italiam, Germaniam, vel Hispaniam &c. III. Ut valeat tantum in actuali itinere, & quidem, ubi Missarum commoditas deest. Cæterum ejusmodi

ejusmodi Miſſæ intereſſe poſſunt valide omnes comites itineris. Taxa, quæ ſupra. Modus petendi eſt iſte: *Petitur Altare portatile, ſive viatorium pro N. N. ejusque moderna conjuge N. Nobilibus Diœceſis N. frequenter, aut ſubinde iter facientibus per Germaniam.* Porro loquendo de ultimis quatuor quæſitis, ſi quis impetraverit privilegium in Oratorio, ſeu alias mediante Altari portatili in privata camerá audiendi Miſſam, non tenetur quidem diebus feſtivis ſibi dato ſtipendio Miſſam procurare, uti habet communis; nihilominus tamen ſaltem probabilius obligatur intereſſe, quando eamdem ex una parte hic gratis habere, ex altera autem alibi audire non poteſt. Ratio eſt: quia diebus feſtivis, & Dominicis tenetur quilibet Chriſtianus audire Miſſam, qui ſine incommoditate mediocriter gravi audire poteſt. Videatur la Croix *lib. 3. part. 1. num. 670.* *

Additio XI.

* Quæres IX. An non poſſit afferri aliqua formula ſimilis conceſſionis alicujus Oratorii? Reſp. Eamdem cum ſuis clauſulis, & fuſiore ſingularum declaratione adduci à Patre Conſtantino Hagerer in ſuo Tractatu *De defectibus in celebratione Miſſarum Tit. X.* agendo de Oratoriis privatis, atque dicta formula potiſſimum reſpicit ſupplicantes *pro Oratorio in Civitate* conformiter Additioni VIII. éſtque ſequentis tenoris: *Tibi N. Diœceſis N. qui, ut aſſeris, de nobili genere procreatus exiſtis; concedimus in*

privato Domus tuæ solitæ habitationis Oratorio, decenter muro exstructo, & ornato, ab omnibus domesticis usibus libero, unam Missam pro unoquoque die, dummodo in eadem domo celebrandi licentia, quæ adhuc duret, alteri concessa non fuerit, per quemcumque Sacerdotem ab Ordinario approbatum Sæcularem, seu de Superiorum suorum licentia Regularem, sine tamen quorumcumque Jurium Parochialium præjudicio, exceptis quoque diebus Paschatis, Resurrectionis, Pentecostes, & Nativitatis Domini, nec non aliis solemnibus festis diebus, in tua & familiæ tuæ præsentia celebrari facere; nec non in Hospitum tuorum Nobilium præsentia. Volumus autem, ut familiares, servitiis tuis non necessarii, ibidem Missæ interessentes non liberentur ab obligatione præcepti &c. Hactenus Breve Apostolicum, cujus potiores clausulas jam invenies declaratas per decursum hujus Appendicis; dummodo adhuc ad quatuor attendas. I. Quod, si illud favorabile Breve detur alicui *de nobili stirpe procreato*, non sufficeret, si talis, ex communibus parentibus progenitus, fuisset primum successu temporis nobilitatus. II. Quod pluribus in eadem domo Familiis distinctis, nec principali privilegiato subordinatis non soleat unum, idemque, vel etiam duplex Oratorium in eadem domo concedi; unde notanter dicitur: *dummodo in eadem domo celebrandi licentia, quæ adhuc duret, alteri concessa non fuerit.* III. Quod per Supplicantis *Familiam* pariter favore talis privilegii gaudentem, intelligantur illi, qui cum principali privilegiato habent aliquam

quam subordinationem, vel saltem moralem connexionem, quales sunt ejusdem liberi una cum conjuge, aliique descendentes, vel etiam ascendentes per lineam rectam, habitantes cum ipso, ejusque commensales: item cum ancillis famuli illi, qui, si non absolutè, saltem ad decentiam Status conservandam sunt necessarii: alii autem tamquam superflui per ultimam Brevis Apostolici clausulam excluduntur. IV. Nobiles Hospites ad talem privilegiatum venientes, qui cum eodem gaudent privilegio Oratorii, non necessario debent esse *procreati de nobili stirpe*; cum id in Brevi non reperiatur taliter expressum, utì apud ipsum primarium Supplicantem: debent tamen esse advenæ seu aliunde advenientes; nam in eadem civitate habitantes non censentur propriè ad intentum Hospites, uti cum Gobat, Diana, & Quarti notat Hagerer *loc. cit. Clauf. X.* *

APPENDIX II.

Qualenam debeat esse Altare, & quomodo instructum, ut Missa in eodem celebrari valeat? Ubi etiam de execratione Altarium.

SUMMARIUM.

* *Quid, & quotuplex sit Altare? Addit. I.*
* *Quidnam requiratur, ut in Altari Missa legi possit? Addit. II.*

* *Qualiter dictum Altare debeat esse instructum? Addit. III.*
* *Quot modis Altare consecratum deperdat suam Consecrationem? Addit. IV.*
* *An eamdem deperdat per fractionem sigilli, aut remotionem sepulchri &c. Addit. V.*

Additio I.

* QUÆRES I. Quid, & quotuplex sit Altare? Resp. I. Altare dicitur illa mensa, supra quam peragitur incruentum Missæ Sacrificium; uti in Monte Calvariæ Crux ipsa suo modo dicebatur Altare Sacrificii cruenti in die Parasceves immolati. Magis adhuc succincte describitur Altare ut sic à P. Pichler *lib. 3. Decret. tit. 40. num. 1.* quod sit *Lapis ad sacrificandum ordinatus, & consecratus;* unde illa structura præcedens necdum est Altare ante consecrationem, sicque nec ibi sacrificari posset, si non adesset consecratum Altare portatile. Resp. II. Altare ut sic dividitur in fixum, & portatile, quod ultimum ab aliis Altare Viaticum vocatur. Fixum est structura alicui basi affixa. Portatile, seu Viaticum, quod amoveri, & de loco in locum transferri potest. Ita communis. *

Additio II.

* Quæres II. Quidnam requiratur, ut in tali Altari Missa celebrari licite valeat? Resp. I. Tale

Tale Altare sive fixum, sive portatile debet esse lapideum. Ita Scotus *in 4. dist. 13. q. 2. num. 24.* Ratio hujus congruentialis ex Divo Thoma 3. *part. q. 83. a. 3. ad 5.* assignatur ista; quia nimirum Altare significat præter alia sepulchrum Christi lapideum, vel etiam, quia ipsum Christum repræsentat, qui in Scriptura dicitur *Petra, Lapis Angularis &c.* Quod autem aliquando fuerit in usu Altare ligneum, causa erat persecutionum frequentia, ut hoc facile valuerit transferri: potuit & illud repræsentare Altare ligneum sanctæ Crucis, ubi peragebatur Sacrificium cruentum.

Resp. II. Non est necesse, ut tota structura Altaris sit ex lapide, sed sufficit, si pars ipsius, seu mensa superior, sit lapidea, & saltem ita longa, ac lata, ut Calicem, & Patenam cum Hostia commode capere possit. Unde pars reliqua potest esse lignea ad augendum illius latitudinem, uti Angelus à Clavasio ℣. *altare*, deducere nititur *ex can. 30. De Consecrat. dist. 1.*

Resp. III. Pariter tale Altare debet esse consecratum. *argum. can. 30. & 31. De Consecr.* ita quidem, ut graviter teste Gobat *in Theol. Experim. T. 3. num. 279.* delinqueret, qui in Altari non consecrato, vel enormiter fracto, & consequenter juxta dicenda consecrationem amittente Missam celebrare præsumeret. Recte tamen la Croix *Lib. 6. part. 2. n. 309.* addit, non esse opus celebranti petere, & inspicere, num Altare sit consecratum, & integrum: ut enim prudenter censeatur esse tale, quale esse debet,

sufficit, quod sit celebrationi expositum ab iis, ad quos spectat attendere. *

Additio III.

* Quæres III. Qualiter Altare debeat esse instructum, ut ibidem Missa celebrari possit? Resp. partim ex Rubricis Missalis, partim ex probatis Auctoribus Sporer, Gobat, la Croix &c. super hanc materiam scribentibus. *Inprimis* Altare debet esse coopertum tribus tobaleis benedictis juxta Missale Romanum jussu Clementis VIII. & S. Pii V. editum *Tit. de Defunct. Rubric. 10.* vel saltem duabus, quarum una est duplicata, sicque æquivalenter duplex. Quinimo testibus Layman, Gobat, & Sporer juxta modernam aliquarum Provinciarum consuetudinem apponuntur duæ simplices tobaleæ seu mappæ, & loco tertiæ deservit corporale. In necessitate autem licitum est celebrare citra ullum peccatum præter corporale super unica etiam non benedicta. *2do.* Tobaleis, seu mappis adjungi debet antipendium: sufficit etiam ex asseribus depictis formatum, aut ex polito marmore, quod se ipso est ornamentum; quinimo aliqua causa rationabilis excusaret ab omni antipendio. Cæterum, ordinarie loquendo, Altare ornetur antipendio coloris, quoad fieri potest, diei festo, vel officio convenientis, uti inquit Rubrica XX. Missalis Romani. *3tio.* In dicto Altari debet adesse candela accensa duplex, atque ex cera. Missale *loco citato.* In necessitate tamen sufficeret unica, & quidem etiam ex sebo, vel lucerna, aut lampas

pas ex oleo. Sine ullo tamen lumine etiam in neceſſitate probabilius celebrare prohibitum eſt: cum nunquam teſte Boſco legatur in hoc Eccleſia diſpenſaſſe, & ſit communior hæc Doctorum perſuaſio. Quod, ſi Miſſa ſit cum lumine inchoata, & usque ad Conſecrationem (Lugo, Sporer, la Croix, & Gobat dicunt usque ad Offertorium) perducta, poteſt eadem continuari, quamvis poſtmodum ſint v. g. per vehementiam venti in aliqua Capella in publico campo exiſtente omnia etiam in lampade extincta lumina ſine ſpe reaccenſionis. Quando autem foret ſpes reaccenſionis, deberet exſpectari; aſt poſt Conſecrationem certe non multum ultra medium quadrantem horæ: longiori autem tempore (Quintad. judicat per mediam horam) ſi ante Conſecrationem talis caſus accideret. *Quarto.* Oportet ſaltem ſub peccato veniali eſſe præſentem Crucifixum etiam expoſito venerabili, ſive is ſit ſculptus, ſive etiam juxta ſatis probabilem ſententiam in imagine depictus &c. Decretum Sac. Congregationis 14. Maji 1707. emanatum ſic habet: *Quando ſuper Altare expoſitum eſt Venerabile, debet etiam in eo collocari Crux cum Imagine Crucifixi.* Porro nec imago Crucifixi, nec candelabra, nec candelæ, nec antipendia debent eſſe neceſſario benedicta. *

Additio IV.

* Quæres IV. Quot modis Altare ſemel conſecratum iterum execretur, ſeu deperdat ſuam conſecrationem, ita ut in eodem amplius cele-

celebrari nequeat? Resp. I. Altare fixum deperdit suam consecrationem, si pars superior ejusdem (id est, Mensa consecrata) removetur ab altera parte inferiori, cui compaginabatur. Ita Alexander III. *c. 1. De Consecrat. Eccles.* Quod si structura Altaris fixi tota integra cum superiori, & inferiori parte simul translocetur ad alium locum Ecclesiæ, exinde non amittit suam consecrationem, la Croix *loc. cit. num. 304.* sicuti etiam Altare portatile non execratur, si ab uno loco ad alium transferatur. Resp. II. Si Altare frangitur enormiter, deperdit suam consecrationem. Ita Innocent. III. *c. 3. de Consecrat.* censetur autem frangi enormiter, quando ob talem fractionem de lapide non remanet spatium sufficiens ad capiendum Calicem, & Patenam cum Hostia saltem secundum majorem sui partem, prout subinde solet contingere quoad Altaria portatilia.

Resp. III. Si Altare non sit fractum, sed tantum scissum, non deperdit consecrationem, dummodo partes non ab invicem, nec etiam à structura inferiori (si fuerit Altare fixum) separentur. Ratio est: quia scissura non tollit formam, nec facit Altare aliud, & hinc poterit illa scissura etiam aliquo glutine reparari. Pasqual. hic *quæst. 689. n. 10.*

Nec dicas. Ergo etiam, dum ponimus consecratum lapidem fractum in plures partes, quarum nulla sufficiens est ad capiendum Calicem cum Patena, posset ibidem celebrari, si partes illæ aliquo glutine denuo coadunentur. Resp. enim negando paritatem; quia per fra-

ctionem

ctionem talem lapis iste jam deperdidisset consecrationem, quæ per istam unionem mediante glutine artificioso probabilius non iterum recuperatur, sicuti Crux Indulgentiis prædita, & taliter fracta, ut non amplius retineat figuram Crucis, exinde probabilius non recuperat amplius Indulgentias, quamvis iterum per gluten conjungatur: econtra vero per scissuram solam lapis consecratus numquam deperdidit suam formam, & consequenter neque consecrationem. *

Additio V.

* Quæres V. An Altare deperdat suam consecrationem per hoc, quod frangatur sigillum, vel removeatur sepulchrum cum Reliquiis? Ubi nota, quod per *sepulchrum* intelligatur loculus ille, seu capsula, in qua sacræ Reliquiæ reconduntur; per *sigillum* vero parvulus ille lapis, quo sepulchrum clauditur, & tegitur. H. N. Resp. jam fuisse probabiliter in Jure Canonico *lib. 3. Decret. Tit. 40. num. 39. & 40.* propugnatum, per talem fractionem sigilli, aut amotionem sepulchri Altaria non deperdere consecrationem; cum nullus textus ex Jure possit ab Adversariis assignari, qui convinceret Reliquias Sanctorum necessario requiri ad consecrationem Altarium, licet cæteroquin haud facile debeant omitti, prout etiam tempore Suecorum, quando in bello aliquot millia Altarium in sola Diœcesi Augustana erant spoliata sacris Reliquiis, voluit Sac. Rituum Congre

gregatio *die 21. Aprilis* 1668. ut tales in iisdem iterum reponerentur, sed absque nova Altarium consecratione. Ita testis Franciscus Schmier *l. 3. Jurisprudentiæ, Tract. 1. part. 2. sect. 3. num. 146.* Vide pariter de hoc fusius la Croix *l. 6. part. 2. n. 306.* Attamen simul etiam reflecte ad recentius Decretum S. R. C. longe post bellum Suecicum (id est 11. Junii 1710.) editum, quod præsertim ultimis verbis videtur insinuare, per fractionem Sepulchri execrari Altare. Decretum illud reperiendum apud Cajetanum Merati in Indice Decretorum *num. 633.* est sequentis tenoris: *Quando Altare fuit consecratum ad modum Altaris fixi cum sacris sigillis, & unctionibus inter stipitem & Altare, si motus fuerit lapis superior, qui format mensam Altaris, à suo stipite; tunc execratur Altare. Si vero fuit consecratum ad modum Altaris portatilis, non execratur in quavis remotione: NB. sed tantum, quando frangitur Sepulchrum Reliquiarum.* Si autem hoc in Altari portatili, cur non pariter in fixo? *

APPENDIX III.

De variis præter Ecclesiam, & Altare requisitis, ac scitu necessariis ad Missam rite celebrandam.

SUMMARIUM.

* *De Sacerdotalibus vestibus ad celebrandum requisitis. Addit.* I.

* *An*

Additio I.

* QUæres I. Qualibus Sacerdos debeat indui vestibus, ut rite celebret? Resp. I. Ex communi, vestes Sacerdotales esse Humerale, seu Amictum, Albam cum Cingulo, Manipulum, Stolam, & Planetam, seu Casulam quoad colores tempori, seu Rubricis conformem: ubi notandum, quod color aureus, vel croceus juxta DD. æquivaleat omni colori; quia omnes ad ipsum concurrunt juxta Quarti *par.* 1. *Tit.* 18. *Dub.* 2. Quinimo in defectu uniformitatis adhiberi potest manipulus, vel stola diversi coloris ab invicem, & à casula, etiamsi Missa non

ex

ex necessitate (puta, ut provideatur infirmus Viatico, vel populus die festivo Missam audiat) sed & ex sola devotione celebretur; nam hæc Rubrica de coloribus est præcise directiva, vel certe tantum leviter præceptiva, ubi consequenter facilior causa excusans admittitur, testibus Sporer, Busenbaum, la Croix, Suarez &c. econtra vero altera Rubrica de ipsis vestibus sacerdotalibus, ut eæ adhibeantur in Missa, ex communi Doctorum est ex se loquendo graviter præceptiva, quia secus facientibus gravis ultio imminet. *can. 42. dist. 1. De Consecrat.* non tamen incurreret peccatum mortale, qui in aliquali necessitate unam, vel alteram ex minoribus, puta manipulum, vel cingulum tantummodo intermitteret. Busenbaum *hic dubio 5.* Quinimo omissionem cinguli à mortali etiam citra necessitatem ullam Herincx, Coen, & Henno &c. excusant ob levitatem materiæ. Quod idem aliqui sentiunt de manipulo apud Hagerer in Ritu exacto. Item non desunt Auctores, qui cum Gobat apud Sporer *part. 2. Theolog. Sacrament. c. 6. sect. 3. num. 410.* defendunt, etiam sine *Stola* celebrari posse ex valde gravi causa: e. g. si Sacerdos jam processerit ad Altare, & primum sub Missa advertat, quod ex inculpabili incuria oblitus fuerit Stolæ, quam nunc in Altari induere nequit citra grave murmur, aut irrisionem, vel scandalum populi: vel si foret providendus Viatico periculose ægrotus, nulla tamen posset statim inveniri Stola, quam alias Sacerdos, qui providet, assumere deberet: non enim videntur

dentur hæ Leges Ecclesiasticæ cum tanta difficultate adstringere velle.

Resp. II. Hæ vestes debent esse benedictæ ab Episcopo, vel alio habente speciale privilegium quale habent Superiores Regularium quoad paramenta Ecclesiastica illa, quæ non indigent unctione, utì fusius tibi exhibebit Jus Canon. *l. 3. tit. 40. n. 50. & seqq.* atque præter alios Auctores ibi citatos ab Antonio à Spiritu sancto in suo Directorio *tract. 2. disput. 1. sect. 1. n. 9.* defenditur non solùm quoad paramenta propria, sed etiam extranea.

Resp. III. Vestes, vel alia paramenta Ecclesiastica benedicta deperdunt suam benedictionem, si ita immutentur, ut vel amittant pristinam formam e. g. si ex stola fiat manipulus, ex casula detrita aliqua stola &c. vel si ad illum usum, ad quem antea destinata erant, redduntur inepta, puta, si Alba deperdat manicas, si cingulum ita frangatur, ut nulla pars (secus, si una adhuc) sit sufficiens ad cingendum Sacerdotem, si anterior pars casulæ separetur à posteriori &c. Ita communis, & patet ex jam dictis in Jure Canonico *loc. cit. n. 53.* Subjungit utiliter Pater Henno, Sacristam, si taliter immutata reficienda extradat sartoribus, debere eos monere, ut, antequam de novo ad sacrum usum applicentur, Superioribus pro nova benedictione consignentur.

Additio II.

* Quæres II. An non possit Sacerdos licitè

 sub

ſub Miſſa aſſumere pileolum (alii vocant birretinum ſeu capitegium) item an non ſaltem poſſit portare fictum capillitium, ſeu (uti alii appellant) perruccam? Reſpond. I. Ordinariè citra diſpenſationem id fieri non poſſe. Ita communiſſima, videtúrque ſic exigere reverentia erga SS. Sacramentum; prout etiam Rubricæ Miſſalis *part.3. tit. 10. n.1.* inter defectus in Miſſa contingentes numerant *celebrare capite cooperto ſine diſpenſatione.* Utrum autem id ſit peccatum grave, vel leve tantum, Doctores apud Conſtantinum Hagerer in ſuo noviſſimo Tractatu *De defectibus Miſſæ tit. 10. n. 25.* inter ſe non conveniunt. Mihi cum eodem & pluribus aliis præplacet aliqua diſtinctio: nimirum, ſi (ſecluſô tamen ſcandalô, & contemptu) id fiat usque ad Præfationem, eſſe ſolummodo veniale; aliàs verò, præſertim ſi continuetur etiam poſt Conſecrationem, & ubi actualiter præſens eſt SS. Corpus & Sanguis Chriſti, fore mortale, ſaltem loquendô de pileolo. Dixi notanter: *ſaltem loquendo de pileolo:* nam, ſi quis una tantùm alteráve vice, & quidem non ex malo fine, ſed ex aliqua rationabili cauſa, citra tamen diſpenſationem portaret perrucam, continuandô etiam poſt Conſecrationem, non auderem talem in his terris peccati gravis condemnare, niſi nova decreta ſub gravi prohibentia accedant. Ratio mea eſt; quia in his terris per perruccam non cenſetur adeò ſtrictè, moraliter loquendô, coopertum caput, ſicuti per pileolum; hincque etiam apud magnos Principes, ubi in eorum

rum præsentia non licet cooperire caput, attamen non prohibetur portare perruccam. Resp. II. Ut possit licitè sub Missa portari perrucca, vel pileolus, insistendô Bullis, vel repetitis Sacrarum Congregationum Declarationibus, non sufficit regulariter & extra periculum in mora dispensatio Episcopalis, sed requiritur Pontificia. Patet hoc ex Decreto S. R. C. ab Urbano VIII. confirmato, ejusque jussu Missali Romano inserto sequentis tenoris; *Nemo audeat uti pileolo in celebratione Missarum sine expressa licentia Sedis Apostolicæ non obstante quacunque consuetudine contraria.* Accedunt plures declarationes aliæ videndæ apud Cajetanum Merati *part 2. tit. 2. num. 10. fol. in Editione Romana* apud me 552. & apud Baruffaldum in Commentariis ad Rituale Romanum *Tit. 80. §. 4. n. 51.* prout etiam expressè de comis adscititiis sic declaravit Innocentius XI. suo Legato ad partes Rheni; ubi Edictum publicum in fonte refert la Croix *l. 6. part. 2. n. 401.* & Innocentius XII. Nuntio Apostolico Viennensi, ut in alio Edicto testatur Serenissimus Elector & Archiepiscopus Coloniensis apud Reiffenstuel *lib. 3. Decret. Tit. 1. num. 93.* Cæterum in supplica pro motivo dispensandi allegari solet vel *nimia Regionis frigiditas*, vel *senectus*, aut *calvitium*, vel *capitis debilitas*; ubi tamen simul suadetur, ut accedat legitimum Medici testimonium. Quòd si petatur retentio perruccæ sub integra Missa, consulitur, ut expressè de hoc fiat mentio, addendô, quod minor desuper apud populum in his terris sit

admiratio, quàm si sub Missa portaretur pileolus: nec mireris, si absque additione hujus subin tibi Roma rescribatur, quòd quidem sis dispensatus quoad usum pileoli in Missa, ita tamen, ut tempus à Præfatione usque ad Communionem excipiatur. *

Additio III.

* Quæres III. Qualem Calicem cum patena, & quomodo instructum debeat Sacerdos ad celebrandam Missam adhibere?

Resp. I. Calix cum patena, si non ex auro, omnino ex argento sit confectus. Pauper Ecclesia saltem stanneum calicem habeat. De ære, & auricalcho non fiat calix; quia ob vini virtutem æruginem causat, quæ vomitum provocat. Nullus autem in ligneo, aut vitreo calice præsumat Missam cantare. Ita habetur in terminis *can. 44. & can. 45. dist. 1. de Consecrat.* Addit Missale *de Defectibus Missæ tit. 10.* sufficere, si cuppa calicis sit aurea, argentea, vel in Ecclesiis pauperibus stannea, quamvìs pes ejusdem alterius existat materiæ. Quinimò defacto de consuetudine in Ecclesiis aliquibus pauperibus licitè juxta Gobat *in Theolog. Experiment. Tit. 3. n. 306.* adhibentur non solùm patenæ, verùm etiam calices ex alio metallo, dummodo pro tunc cuppa intus sit deaurata: & potest hujus consuetudinis esse ratio, quia per inaurationem non ampliùs virtus vini æruginem parit provocantem vomitum, híncque videtur cessare ratio prohibendi cuppam ex ære &c. prius assignata.

Resp.

Reſp. II. Calix aut patena nequeunt benedici à Superioribus Regularibus etiam Mendicantibus, niſi qui extraordinarium aliquod poſſent exhibere privilegium. Ita communis, & conſtat ex aliqua declaratione Sac. Congregationis ſub Alexandro VI. Ratio eſt, quia concurrit ad ſimilia unctio ſacri Chriſmatis, quæ debet exerceri ab ipſis Epiſcopis, non autem ab aliis, qui nequeunt quodpiam extraordinarium privilegium exhibere, quale privilegium Innocentii III. juncta ſimul aliqua declaratione adeſſe *pro Abbatibus, Pontificalia exercentibus*, defendit Diana apud la Croix *l. 6. part. 2. n. 308.* & quidem non ſolùm quoad calices verum etiam quoad altaria, & campanas, quamvìs in omnibus iſtis interveniat ſacra unctio. Idque etiam, cum ſpeciali tamen licentia Ordinarii, ad Eccleſias alienás apud eundem Auctorem *loc. cit. num. 353.* extendunt Averſa, Tamburinus, Bordonus, Gavantus, & Schmalzgrueber *l. 3. Decr. tit. 40. num. 38. & 39.* putátque P. Pichler *Tit. eodem n. 3. Jurisprud. abbreviat.* tale privilegium poſſe ſaltem ex immemoriali conſuetudine præſumi; etſi præſens Auctor P. Reiffenſtuel cæteroquin in Jure Canonico *Lib. 3. Decr. tit. 40. n. 43.* videatur inclinare in ſententiam oppoſitam, cui, ſi pertineant talia ad alienas Eccleſias, nec adſint particularia privilegia, non ſolùm adſtipulantur Gavantus, & Cajetanus Merati, verùm etiam ad hunc finem multas declarationes adducunt. Econtra verò, quando ſimilia ſpectant ad Eccleſias ſubditas, declaratio aliqua Congregat. S. Rituum à Patre

Merati in suo *Indice Decretorum n. 356.* allegatur multum favorabilis, utpote similem unctionem non absolutè, sed tantùm quoad Ecclesias alienas prohibens; éstque sequentis tenoris; *Prælati, Episcopis inferiores, aliqua Pontificalia NB. Extra loca ipsis subjecta, vel pro servitio alienæ Ecclesiæ, aut in subditos pariter alienos, etiam de licentia Ordinariorum exercere non possunt, puta campanarum benedictiones, calicum, & similium, in quibus sacra adhibetur unctio, nec non minorum Ordinum collationes.* Ita S. R. C. coram Alexandro VII. 27. Sept. 1659.

Resp. III. Calix, in quo Sacerdos celebrat, debet præter patenam *Inprimis* esse instructus purificatorio lineo, quod tamen non habet in Rituali propriam benedictionem, & hinc neque erit mortale sine eo celebrare, quando facile haberi nequit, ubi etiam pro tunc aliud mundum strophiolum adhiberi potest. 2*dò*. Palla, & quidem juxta quodpiam S. Cong. Decretum 22. Januarii 1701. emanatum linea, saltem ex illa parte (ùt inquit Sporer hìc cum Gavanto apud Merati *part. 2. tit. 1. Litt. p.*) qua calicem tangit, ac benedicta, quæ si desit, aut per quadrantem exspectari deberet, potest ad tegendum calicem substitui corporale aliud, vel purificatorium. 3*tiò*. Corporali, & quidem benedicto, ac mundo, quale si notabiliter esset immundum, præsertim in illo spatio, ubi ponitur Sacratissimum Corpus Christi, foret ob irreverentiam notabilem peccatum

tum grave in eo celebrare juxta Gavantum *p. 2. Tit. 1. n. 1. Lit. q.* ac plures. Cæterùm intermittere velum calicis, vel bursam corporalis etiam in Missa ex sola devotione, ubi haberi nequeunt, nullum omnino est peccatum juxta communem Doctorum: cùm non ita proximè accedant ad ministerium hujus sacratissimi Sacrificii. *

Additio IV.

* Porro valde probabiliter (quamvìs etiam altera sententia contraria relata à P. Reiffenstuel *lib. 1. Decr. tit. 16. n. 31. ac seq.* suis gravibus non careat fundamentis) nec Calix, nec Patena execrantur, etsi longo usu interior deauratio abstergatur. Qùinimò nec censentur execrari, etsi in simili casu per aurifabrum de novo inaurentur, & consequenter etiam in eo casu non indigent nova consecratione, sicuti à pari nec Ecclesia censetur execrata, aut indigens nova consecratione, etsi decidente consecrato superficiei cœmento novum parietibus Ecclesiæ superinducatur. Item nec purificatoria, vel pallæ, aut corporalia benedicta execrantur per lotionem. Debet autem prima hæc lotio fieri ab aliquo in Ordinibus sacris constituto. Antecedenter Laicis sine speciali privilegio (quale potest tribui à Superioribus Mendicantium Fratribus Sacristanis, testibus Sporer, & la Croix) non licet absque causa legitima citra peccatum veniale illa tangere, quæ Corpus Christi immediatè contigerunt,

aut sacro Chrismate inuncta fuerunt. Quinimò ea sacra vasa &c. tangere, dum actu continent Corpus Christi, ex communi prohibitum est sub mortali, exceptis Sacerdotibus, & Diaconis. Post primam autem lotionem, antequam denuò actu fuerint applicata talia corporalia, pallæ & purificatoria, eadem tangere (puta, ut exactius mundentur, aut lacera reficiantur) omni caret peccato. Quinimò insigniti Ordine Acolythatus ex concessione Martini Papæ *can. Non liceat. 32. dist.* 23. possunt absque ullo peccato tangere vasa sacra, & Paramenta benedicta etiam ante primam lotionem, dummodo eo tempore actu non contineant Corpus, & Sanguinem Christi, quod tamen inferioribus Minoristis, puta Ostiariis, vel Lectoribus expressè prohibetur *can. Non liceat.* 31. *Distinctione eadem.* vi cujus neque Acolythis videretur concessum, nisi sequens Canon dedisset his licentiam. Vide latius Jus Canonicum *lib. 3. Decret. tit. 40. num. 44. & seqq.**

Additio V.

* Quæres IV. Qualem Sacerdos celebrans debeat adhibere Ministrum? Resp. regulariter masculum. Ita clarè desumitur ex Missali *de defectibus tit. 10.* Hinc adhibens fæminam peccaret, *arg. cap. Inhibendum. De Cohabit. Cleric. & Mulier.* & quidem ex communi Doctorum mortaliter, saltem in locis, ubi contraria praxis non est introducta, qualem praxin tamen

tamen Doctores non laudant apud la Croix *lib. 6. part. 2. num. 388.* ubi apud eundem Pasqualigus cum Sporer, Gobat, & pluribus aliis sentit, melius esse celebrare sine Ministro, quam permittere mulierem ad Altare servire. Licitum autem est, in necessitate gravi (e. g. ut populus Missam audiat, vel ægrotus Viatico provideatur) celebrare sine Ministro: quod idem juxta Lugo, Henriquez, Tambur, Hurtad fieri poterit, si Minister quidem cum Sacerdote exiverit, ac postea sub Missa (prout nonnulli petulantes pueri solent facere) discesserit, & aliquantulum exspectatus nec ipse, nec substitutus reversus fuerit.

Item Layman, Sporer, & la Croix *loc. cit. n. 385.* defendunt hanc praxin Germaniæ. qua in multis pagis celebrari solet nullo præsente, qui respondere noverit, bene tamen substituto v. g. æditno rustico, qui alias cæremonias exequatur, portando librum ab uno cornu ad aliud administrando urceolos &c. atque tali modo licere celebrationem Missæ etiam extra necessitatem ex sola devotione dici solitam, tenet cum Layman Sporer *Theol. Sacram. p. 2. c. 6. sect. 1. §. 4. n. 390.* cùm saltem habeatur aliquo modo Minister in Missali requisitus. *

Additio VI.

* Quæres V. Qualem Sacerdos, qui vult celebrare singulis diebus, debeat legere Missam? Resp. I. In die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum, quamvis ipsum Officium

Divinum possit celebrari de duplici festo, Missæ tamen privatæ non concordant huic Officio, sed debent dici de Requiem ex Missali pro die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum. Ita S. R. Congreg. 5. *Maji*, 1736. Etsi autem Missa debeat desumi ex die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum, non tamen debet ea necessario applicari quoque pro omnibus Fidelibus defunctis, sed ad libitum, etiam pro aliquibus tantum, uti denuo S. R. C. 4. *August*. 1664. Resp. II. Quoad reliquos dies, nisi talis Sacerdos diebus, quibus ex causa rationabili licitum est, velit celebrare Missam votivam, aut de Requiem, debebit ordinariè legere Missam conformem Officio Divino, seu Breviario, quod recitat. Ita expressè præscribunt Rubricæ. Excipe tamen, si quis legeret Missam in alia Ecclesia, in qua est aliqua solemnitas, vel duplex; tunc enim debebit se huic præsertim in colore conformare, quamvìs longè aliud ipse recitet pro eo die Officium Divinum v. g. de semiduplici, vel de feria prout eruitur ex Decreto 19. Novemb. 1621. emanato, & 9. Junii 1668. repetito sequentis tenoris: *Qui celebrat Missam in aliqua Ecclesia Regularium, aut etiam Monialium, in qua fit de Festo duplici habente Missam propriam, quæ non sit concessa omnibus, Missam quidem dicat de Festo, sed cum Missali Romano.* Atque ex hoc ipso fundamento Capellani sæculares in Ecclesiis existentes illarum Monialium, quæ Romano non utuntur Breviario, dicere possunt Missam de Sancto Ordinis, de quo Monia-

niales Officium recitant, sed cum Missali Romano, uti in Proprio de Sanctis, vel de Communi, prout resolvit S. Congreg. Rituum 20. Novemb. 1628. & 1717. Item celebrans in aliqua Ecclesia, in qua habetur Festum Reliquiarum, sicque dicitur *Credo*, potest quoque ipse se accommodare etiam quoad *Credo*, etsi id in sua Ecclesia ob Festum semiduplex, aut de Feria non dicatur. Idque verum est, etsi illæ Reliquiæ non sint publicè expositæ in ipsa Ecclesia, utì notat Merati in suo Thesauro Sacr. Rit. *Tom. 1. p. 1. tit. 11. n. 10.* & Constantinus Hagerer *in secunda editione Ritus exacti* apud me *fol. 53.**

Additio VII.

* Quæres VI. Quandonam Sacerdoti sit licitum legere Missas votivas? Resp. I. Quandocunque non est Festum duplex, aut Dominica, aut talis dies, in quo de duplici prohibetur fieri Festum, semper licitum est ex causa rationabili legere Missam votivam privatam. Ita eruitur ex *Rubric. Missal. p. 1. tit. 4. num. 3.* junctis variis Decretis Sac. Rituum Congregationis. In specie autem per Sacram Congregationem Missæ votivæ privatæ præter Dominicas, & Festa duplicia fieri prohibentur infra octavas Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, Corporis Christi, & Nativitatis Domini. Item in Vigiliis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Pentecostes, Feria quarta Cinerum, ac in tota hebdomade majori. Ita præter alia Decreta Sac. Rit. Congregationis

par-

partim apud Rubriciſtas invenienda ſtatuerunt in ſpecie Clemens X. 13. Septembr. 1670. & Clemens XI 29. Septembris 1714. Quòd ſi igitur his diebus petantur Miſſæ votivæ, legantur de die, vel Feſto occurrente ad intentionem petentis, atque exinde ſatisfiet dantibus pro Miſſa ſtipendium. Cæterum, ſi dies Dominica anticipetur, ſeu transferatur ad aliquam feriam intra hebdomadem, poteſt legi Miſſa votiva, quod idem ſentiendum cenſet la Croix *l. 6. p. 2. n. 498.* ſi Feſtum duplex ſit præciſè ad libitum; poteſt enim recipi Feſtum illud ad libitum quoad recitationem Breviarii, quin acceptetur quoad Miſſæ celebrationem, utpote privilegium. Quinimò Cajetanus Merati in ſuo Theſauro *p. 4. Tit. 17. Obſerv. III.* etiam poſt Clement. XI. Romæ cum approbatione Reverendiſſimi P. Magiſtri S. Palatii ſcribens, admittit loco longioris Miſſam votivam e. g. de Paſſione Domini diebus Hebdomadis Sanctæ, quibus aliàs Paſſio Dominica legi deberet, quando nimirum illa longior Miſſa ob magnam debilitatem capitis, vel malam affectionem oculorum, aliámve ſimilem cauſam à ſacrificante ſine notabili incommodo legi nequit. Cæterùm univerſaliter nota, quod, etſi in Miſſis privatis votivis caſula cum manipulo, & ſtola quoad colorem debeat eſſe conformis tali Miſſæ votivæ, e. g. in Miſſa votiva de S. Cruce color rubeus, de Paſſione Dominica color violaceus, de B. V. Maria color albus, & pro felici morte color violaceus &c. nihilominus tamen quoad alia Paramenta Altaris e. g. Antipendia, ea potius

tius sint conformanda Officio, quod illo die celebratur. Econtra aliter sentiendum quoad Missas votivas solemnes, in quibus etiam reliqua Paramenta Altaris in colore cum Missa convenire debent.

Resp. II. Missas votivas publicas, seu solemnes pro re gravi e. g. tempore pestis, famis, belli, &c. magnæ siccitatis, vel pro publica causa Ecclesiæ, licitum est legere in omnibus duplicibus, si non sint primæ Classis. Ita pariter in Dominicis etiam privilegiatis, dummodo similiter non æquivaleant Festis primæ Classis, prout tamen talibus primæ Classis Festivitatibus æquivalent feria 4. Cinerum, Dominica prima Quadragesimæ, Passionis, Palmarum cum tota Hebdomada sancta, Dominica Resurrectionis, & Pentecostes cum subsequentibus utrobique duobus diebus, Dominica in Albis, & Dominica I. Adventus. Ita cum Diana, Fagioli, & pluribus aliis Constantinus Hagerer in Ritu exacto in Appendice *tit.* 1. *in additione post* §. 5. *num.* 4. la Croix *l.* 6. *p.* 2. *num.* 499. & Lohner *de Sacrif. Missæ p.* 4. *tit.* 2. §. 1. *n.* 7.

Nec dicas. Juxta novissimum Mandatum Clement. XI. emanatum 20. Januarii 1705. & reperibile in suo Bullario *p.* 2. *n.* 9. equidem comprecatio 40. horarum inter causas publicas, ubi licet cantare Missam votivam solemnem, numeratur, attamen ibidem Festa non solùm primæ, sed etiam secundæ Classis excipiuntur: ergo Missas votivas publicas seu solemnes prohibitum est legere in Festis non solùm primæ, sed etiam secundæ Classis.

Resp.

Resp. enim, equidem, si constet sufficienter, Decretum illud in partibus hisce, ubi scribo, etiam quoad hoc punctum fuisse receptum, haud dubiè sic esse sentiendum: interea tamen, si una mecum in fonte legere velis, multa in illo Decreto, seu instructione reperies quæ in his partibus in praxi non observantur, quod propterea contingere potuit, quia allegatum Mandatum instructivum videtur directum ad solos Italos; solummodo enim in dicto Bullario Editione Romana anno 1723. exprimitur in lingua Italica, ac continetur in secunda parte Bullarii Clement. XI. cui secundæ parti præfixus titulus sic habet: *Edicta*, *Decreta & Mandata ad spirituale*, *& temporale NB. Urbis*, *Ditionisque Pontificiæ regimen pertinentia.* Non nego tamen, saltem aliqua puncta hujus Decreti etiam in his partibus observari. Quòd si alicubi in Germania dictum Decretum etiam quoad hanc dispositionem foret receptum, haud dubiè nec in Duplicibus, & Dominicis secundæ classis Missa votiva solemnis, sed potius de Festo, seu tali Dominica cantanda foret; bene tamen adhuc in aliis Duplicibus, & quidem semper quandocunque licitè habetur Missa solemnis votiva) cum unica Oratione ex illa Missa votiva desumpta; ac cum *Gloria*, & *Credo:* præterquam, quando color violaceus (puta in Processionibus Rogationum, & Missis votivis solemnibus tempore belli, vel pro pace) adhibetur; quia tunc nec *Gloria*, nec *Credo* diceretur, nisi fuerit Dominica, qua Credo cantaretur. Ita Lohner *Instruct. pract. de*

SS.

SS. Missæ Sacrificio p. 4. Tit. 2. §. 3. num. 1. allegans quodpiam Decretum Congregationis Sacrorum Rituum. *

Additio VIII.

* Porrò declarandô, quænam sit res gravis, qua stante Missam solemnem votivam celebrare licet, eadem censetur illa, quæ merito potest Episcopo (ubi aliquis adest) & Clero, vel altari Communitati, puta alicui Religioni, præbere occasionem conveniendi, Deóque supplicandi e. g. tempore belli, pestis &c. aut comprecationis 40. seu 10. horarum cum expositione Venerabilis pro avertendo gravi Reipublicæ malo, aut procurando notabili bono. Item tempore alicujus Capituli Generalis, aut Provincialis ad eligendum utilem Pastorem, vel Deo gratias agendi pro magno beneficio notabiliter in communitatem redundante, puta pro recuperata sanitate Summi Pontificis, Episcopi, vel alterius communitati multum proficui Principis. Imò Sacra Rituum Congregatio *in Aretina* 20. *Novembr.* 1662. *&* 16. *Junii* 1663. apud Merati in Indice Decretorum *num.* 397. & *n.* 401. pro causa gravi admittit, ut Missa solemnis votiva de B. Virgine diebus Dominicis vel festivis, aliàs non specialiter exceptis, (de quibus antecedenti Additione) cantari possit ratione concursus populi, vel voti, seu alia ex causa, subintellige, gravi.

Cæterum Decretum Sac. Rit. Congreg. 19. Maji 1697. sic habet: *Res gravis pro licita votivæ solemnis decantatione cum Gloria, & credo*

ea est, pro qua convenit totus Clerus cum Episcopo, vel apud Regulares in eorum Comitiis Generalibus, seu Provincialibus, cum cantatur Missa pro re eorundem judicio gravi. Ubi tamen nota, quod teste Kerchove *in Commentar. c. 2. n. 29.* consuetudo locorum alicubi rationem causæ gravis soleat extendere etiam ad Primitias, Investitionem, & Professionem Regularem; quam tamen extensionem adeò generalem passim, & extra casus quosdam extraordinarios non auderem practicare ob Decretum S. R. C. anno 1683. 24. Julii editum, & eam consuetudinem, saltem etiam extra casus extraordinarios, vocans abusum, quod est sequentis tenoris: *Receptio ad Habitum & ad Professionem Religiosam sub re gravi numerari non potest, ut ex consuetudine cantari possit Missa votiva solemnis, etiam de Spiritu Sancto in Dominicis, vel Duplicibus, & hic abusus omnino est derogandus.* Hucusque Decretum relatum à Cajetano Merati dictæ Sacræ Congregationis Consultore Emerito *in Indice Decretorum n. 462.* ubi tamen forsan Fautores sententiæ Patris Kerchove respondebunt, illud Decretum in dictis partibus vel nunquam fuisse usu receptum, vel usu contrario abrogatum &c. de quo viderint ipsi.

Cæterum modum celebrandi Missas votivas publicas, vel privatas: item quot ibidem sumantur Orationes, num *Gloria*, vel *Credo*, & qualis color paramentorum &c. vide utiliter in Ritu exacto Patris Constantini Hagerer novissimè edito, præsertim in Appendice *tit.* 1. ubi

ubi etiam §. 2. varios circa præsentem materiam casus reperies. Videri etiam potest Merati *p. 1. tit. 4.*

Additio IX.

* Quæres VII. De quibus Sanctis, vel Beatis Missæ votivæ dici queant? Resp. I. De quocunque Sancto, de cujus canonizatione vel ex Martyrologio, vel aliunde constat, potest dici Missa votiva, quamvis de eodem nondum celebretur Officium Divinum quoad Horas Canonicas. Ita communis, & ratio est; quia juxta Rubricas de Sanctis Missæ votivæ dici queunt absolutè, & absque alia limitatione. Resp. II. Quoad Beatos equidem Auctores non conveniunt, communis tamen sententia, teste P. Hagerer in Ritu exacto apud me fol. 173. & apud Cajetanum Merati *p. 1. tit. 4. §. 3. num. 15.* contra Pasqualigum *Tom. 1. de Missæ Sacrific. qu. 277. num. 3. ac seqq.* & alios existimat, potiùs in honorem talis Beati esse dicendam Missam ordinariam de Tempore: cum Sacra Congregatio Rituum juxta Decretum *5. Octobris* 1652. nolit, ut super Beatificationibus excedantur limites Concessionis præsertim *in celebratione Missarum:* ergo, nisi in Decreto Beatificationis addatur concessio etiam quoad Missas votivas, non erit extendenda ad easdem, quod maximè verum esse videtur quoad illos, quibus neque in ipso Festo Beati de eodem Missam celebrare licet. Vide in variis circa Missas votivas casibus Cajeta-

num Merati & P. Hagerer in Ritu exacto *loc. cit.* *

Additio X.

* Quæres VIII. Quo tempore Sacerdoti non sit licitum legere Missam de Requiem privatam? Resp. tempore illo, quo non est licitum legere Missam privatam votivam, neque licebit celebrare privatam de Requiem. Ita denuo communis, & præter plura Decreta Sac. Rit. Congregationis apud Merati *p. 1. tit. V.* patet etiam ex Brevi Innocentii XI. *Alias postquam &c.* edito 4. *Maji anno* 1688. atque hoc adeo verum est, ut Missæ privatæ de Requiem non sint licitæ diebus aliàs prohibitis, etiam præsente, seu insepulto corpore, prout easdem absolutè prohibuit Sac. Congregatio Rituum 5. *Augusti* 1662. atque adhuc clarius 10. *Junii* 1693. Et Alexander VII. idem decrevit apud Matthæuccium in Officiali Curiæ Ecclesiasticæ *c.* 10. §. 2. *n.* 67. cujus Decretum Clemens XI. innovavit 30. *Augusti* 1706. & apud Merati 29. *Sept.* 1714. qui ultimus Pontifex pariformiter juxta jam dicta post *num.* 101. inhibuit celebrare Missas de Requiem sub publica expositione Sanctissimi Sacramenti. Ubi nota ex aliquo Decreto S. Congregationis videndo *in l.* 1. *Decr. tit.* 31. *n.* 39. quod tunc publicè censeatur expositum Sanctissimum, si in Monstrantia publicè, ita ut Hostia publicè videri queat, exponatur: secus si fiat in ostiolo Tabernaculi, vel si in pixide velata, in qua S. Hostia non

cer-

cernitur. Uti etiam notat Stanislaus Karg in suo Manuali Canonico Legali *p.* I. §. 5. *n.* 39. *de administratione Sacramenti Eucharistiæ.* Quòd si ulterius indages, quid ergo sit faciendum, si in alia Ecclesia, in qua debes celebrare, legantur Missæ privatæ de Requiem? Resp. sub distinctione: vel enim in illa Ecclesia, in qua celebras, est duplex de præcepto, sicut apud te? vel non? Si non: utique poteris, imò debes te conformare huic alteri Ecclesiæ, & confluentibus ad funus Sacerdotibus nigro colore celebrantibus, quamvìs tu recitaveris in tuo Breviario Officium Divinum de duplici. Quando autem pariter ibi foret duplex, & tamen reliqui confluentes dicerent Missam de Requiem nolentes servare, & servari Rubricas, vel forsan contrariam consuetudinem prætendentes &c. poteris te tandem in Nomine Domini conformare legendô de Requiem, ut multa incommoda, murmura, & scandala evites; cùm sub tam gravi incommodo Rubrica talis te non videatur obligare. Viderint autem illi (inquit Hagerer in Ritu exacto in Appendice *tit.* 2. §. 1. *num.* 5.) qui talibus Ecclesiis præpositi, etsi facile possent, similes tamen abusus non tollunt. Legatur dictus Auctor in fonte qui eodem modo resolvit, si in aliquo Sacello privato, præsente funere Illustris personæ, Missæ quædam dici debeant. *

Additio XI.

* Quæres IX. Qualis ex quatuor Missis in Missali designatis sit sumenda, si celebratur de

 Re-

Requiem? Ante resolutionem notandum, Missas, quæ pro defunctis designantur, esse quadruplicis generis. *Prima* habet superinscriptionem *pro die Animarum*. *Secunda* pro *die Obitus*, vel depositionis seu sepulturæ. *Tertia* pro *Anniversario*. *Quarta* intitulatur *Missa quotidiana* H. N.

Resp. I. *Prima Missa* non solum sumenda est pro die Animarum, sed etiam in die Depositionis, Tertii, Septimi, Trigesimi, vel etiam in Anniversario cum orationibus propriis ad finem Missalis adjunctis, quando celebrantur specificati dies Obitus, Anniversarii, Septimi, Trigesimi &c. pro Summo Pontifice, Cardinalibus, vel Episcopis. Ita Gravantus *p. 4. tit.* 18. *n. 6. & seq.* cum communi apud Hagerer *loc. cit. n.* 1. Quinimò Gravantus *loc. cit. n. 8.* præscindendo à consuetudine id concedit etiam quoad alios Sacerdotes, & apud Merati in suo Thesauro *p. 4. Tit.* 18. *Observ.* 3. Guyetus id saltem admittit quoad defunctos, antea in aliqua dignitate constitutos, puta Reges, Principes, Abbates, Generales Ordinis &c.

Resp. II. Si dies Obitus, Septimus vel Trigesimus celebratur pro aliis juxta consuetudinem, etiam pro Sacerdotibus, saltem non in magna dignitate constitutis semper sumenda est Missa *secunda*, cum hac tamen distinctione, ut, si ille defunctus fuerit Sacerdos, oratio accipiatur propria *pro defuncto Sacerdote*, idque tam in die Depositionis, quàm Tertio, Septimo ac Trigesimo, quoad alios vero, uti in

Missa-

Missali assignatur pro die Obitus &c. Ita, qui supra.

Resp. III. Si anniversarium habeatur pro Sacerdote, *Missa secunda*, cum oratione *pro defuncto Sacerdote* accipienda est, & non *Missa tertia*, quæ tamen sumitur, quando celebratur pro aliis. Ita denuo, qui supra.

Resp. IV. Si neque sit dies Obitus, nec Tertius, Septimus, vel Trigesimus, neque dies Anniversarius, semper in Missa solemni & privata sumitur Missa *Quarta* seu quotidiana, sive defunctus fuerit Pontifex, sive alius Clericus, vel Laicus cum oratione tamen propria, si fuerit Pontifex, Cardinalis, Episcopus, vel Sacerdos; aliàs verò cum oratione *Inclina*, vel *Quæsumus &c.* idque P. Constantinus Hagerer *loc. cit. n. 3.* intelligit quoque, quando in quibusdam Confraternitatibus, vel pro singulis Confratribus una Missa vel singulis Mensibus, aut Angariis pro omnibus Confratribus intra hoc tempus mortuis certa Missa offertur, dummodo expressè non habeat rationem obitus, nec adsit speciale privilegium.

Resp. V. Inter Missam quotidianam solemnem, & privatam hæc est differentia, quod, quandocunque eadem pro defunctis solemniter celebratur, dicatur unica tantum oratio cum Sequentia, *Dies iræ, dies illa &c.* Econtra verò in Missis quotidianis privatis orationes erunt tres: prima competens pro iis, pro quibus Missa applicatur: secunda verò, *Deus veniæ Largitor &c.* ac tertia *Fidelium Deus &c.* ubi tamen secundo loco alia, quàm *Deus ve-*

niæ Largitor &c. poni poterit e. g. pro defunctis propriis parentibus, dummodo ultima sit *Fidelium Deus*, tanquam generalis pro defunctis. Sequentia *Dies iræ* in Missis quotidianis privatis dici, vel omitti poterit ad beneplacitum. Videantur Rubricæ Missalis *p.* 1. *tit.* 5. *num.* 3. *ac* 4. Gavantus, Gerlacus, Lohner, Hagerer &c. Nec mireris amice Lector, similia nostræ Theologiæ morali inseri: crede enim, reperiri aliquos in speculativis & altioribus quidem non parum versatos, qui tamen in similibus ignorantes, non paucos etiam in publico contra Rubricas non sine erubescentia committunt errores, quamvis Sanctus Pius V in Bulla anno 1570 edita, ac ordinariè Missalibus præfixa observantiam Rubricarum urgeat in virtute sanctæ Obedientiæ. *

Additio XII.

* Quæres X. Quando possit cantari Missa solemnis de Requiem? Resp. I. Missa solemnis de Requiem præsente corpore potest cantari non solùm in duplicibus, sed etiam in Dominicis, & aliis festivis diebus, qui non sunt primæ Classis. Ita colligitur partim ex Matthæuccio *l. cit.* partim ex la Croix *l.* 6. *p.* 2. *num* 507. Resp. II. Quando corpus defuncti non est præsens, nequit diebus Dominicis, vel festivis cantari Missa solemnis de Requiem, bene verò in aliis etiam majoribus duplicibus pro die obitus cantari poterit, prout eruitur totum ex Decreto Sac. Congregationis Rituum 4. *Maji anno* 1686.

1686. in Rubricis particularibus noſtri Breviarii reperibili *num. 47.* ſequentis tenoris: *Ubi ex diſpoſitione Conſtitutionum Provinciarum, aut Ordinis cantari debet Nocturnum cum Miſſa de Requiem, cum primum habita fuerit notitia de obitu &c. dicta Miſſa cantari poterit cum Nocturno in feſto duplici etiam majori, ſecus vero in feſto de præcepto.* In quo textu per Feſtum de præcepto intellige feſtum fori, ſeu dies illos, quos populus feriare tenetur, audiendô Miſſam, & abſtinendô ab opere ſervili. Porro, quod de die obitus abſente corpore ſtatutum reperitur, idem Fagioli in ſuo Calendario perpetuo *fol. 79.* extendit ad diem *tertium, ſeptimum & trigeſimum*, utpote quaſi unum continuum cum die obitus. Reſp. III. Loquendo de Anniverſariis ex diſpoſitione Teſtatorum quotannis cum cantu celebrandis, poterunt eadem pariformiter haberi in Feſto duplici, quod non eſt feſtum fori, uti videndum in Decreto emanato menſe Septembri 1714. reperiendo ſupra, conformiter Bullario Clementis XI. Romæ anno 1723. edito *fol.* apud me 571. etſi fuerit duplex majus. Ita pariter ſonat Decretum 22. *Novemb.* 1664. & aliud apud Merati *in Indice Decretorum num. 438.* emanatum 20. *Julii* 1669.

Dixi notanter, *etſi fuerit Duplex majus;* nam quando eſſet illud feſtum adhuc altioris Claſſis, deberet obſervari aliud Decretum editum 5. *Julii* 1698. reperiendum apud Merati *in Indice Decretorum ſub num. 524.* ſequentis tenoris: *In Anniverſario occurrente in Feſto duplici ſecundæ*

Classis, non potest cantari Missa de Requiem. Unde in simili casu tale Anniversarium deberet vel anticipari, vel proximo die non impedito celebrari: etsi etiam tunc foret duplex majus, uti ex alio Decreto 4. *Maji* 1686. edito ostendit Merati *p.* 1. *tit.* 5. *in Observ. num.* 5. Cæterùm durante expositione publica SS. Sacramenti v. g. in comprecatione 40. vel 10. horarum nequit regulariter celebrari Missa de Requiem, neque cantari pro implenda mente testatoris, quamvìs illis diebus esset cæteroquin festum, seu Officium hujusmodi admittens, uti in terminis statuit Sac. Rit. Congregatio 2. *Decembr.* 1684.

Aditio XIII.

* Quæres XI. Quando, & qualiter peccet Sacerdos Missam legens, qui non observat deliberate Rubricas in Missali Romano præscriptas? Ante Responsionem Nota I. Rubricam nil aliud esse, quam informationem, & designationem eorum, quæ in Missa facienda sunt. Vocatur autem Rubrica, quia plerumque rubris litteris exprimitur. Nota II. juxta Gravantum *p.* 3. *tit.* 11. & Card. de Lugo *disp.* 20. *de Eucharistia sect.* 4. *num.* 105. ac plures alios, Rubricam aliam esse directivam, aliam præceptivam; *Prima* consulit, quid agendum, ut cum majori decentia, & reverentia celebretur, qualiter consuluntur certæ quædam preces ante Missam persolvendæ, & post eandem. *Secunda* præceptiva etiam mandat, vel expressè sub peccato, vel designandô saltem talem materiam,

 quæ

quæ aliàs sive ex jure, sive ex consuetudine jubetur, prout fit circa paramenta, & vestes Sacerdotales modo superiùs indicato, circa Epistolas, Evangelia, & Canonem. Nota III. ex Sporer hic, Partes Missæ alias esse *Essentiales*, uti Consecratio Corporis, & Sanguinis Christi, alias *Integrales* ex præcepto Divino requisitas, uti Oblatio, seu Sumptio utriusque speciei, & demum alias *Accidentales*, id est, primum ab Ecclesia subjunctas, quæ ab aliis AA. etiam integrales per Ecclesiam additæ vocari solent; atque hæ rursum sunt vel *Ordinariæ*, id est, in omni Missa concurrentes, uti *Introitus*, *Oratio primaria*, *Epistola*, *Evangelium*, *Canon &c.* vel non *Ordinariæ*, uti *Gloria*, *Credo*, *Orationes secundariæ*, *Præfatio extraordinaria*, vel *Communicantes speciale*, quæ utique non in qualibet Missa concurrunt. H. N.

Resp. I. Si celebrans non observat deliberatè tales Rubricas Missalis Romani, quæ versantur circa quidpiam ad valorem, vel saltem ad integritatem Sacrificii ex ordinatione Divina requisitum, peccat graviter. Ita communissima, & ratio est; quia Rubrica circa similia est graviter præceptiva, uti patet ex ipsa dignitate, & gravitate materiæ: sic utique peccaret graviter, qui consecraret sub una specie tantum, vel qui adhiberet pro Consecratione panem non triticeum, aut ex aqua rosacea confectum &c.

Resp. II. Si celebrans non observat Rubricas circa partes accidentales ordinarias, pariter

ex communi DD. graviter peccat, nisi inadvertentia actus, aut parvitas materiæ excusent à gravi. Ratio est; quia hæ partes continentur absolutè sub Rubricis præceptivis, quæ per Bullam S. Pii V. Missali Romano præfixam jubentur *in virtute Sanctæ obedientiæ* observari, adeoque in materia notabili, qualis ex communi Doctorum sensu censetur quælibet notabilis pars ordinaria ex jussu Ecclesiæ Sacrosancto Missæ Sacrificio adjuncta, erit obligatio gravis.

Resp. III. Si pars aliqua accidentialis sit extraordinaria, equidem celebrans, qui non observat, peccat, ast non graviter, sed tantum venialiter. Ratio est: quia, etsi etiam circa tales partes adsint Rubricæ præceptivæ, ex communi tamen Doctorum judicio, cui in similibus omnino acquiescendum, partes accidentales extraordinariæ non sunt materia adeò notabilis, ad quam Legislator voluerit sub gravi adstringere; cùm multæ Missæ existant etiam quoad requisita Ecclesiæ omnino completæ sine his partibus extraordinariis. *

Additio XIV.

* Ex his Doctores communiter, ut Herincx Illsung, Sporer, Suarez, Coen, Castropalao, la Croix, Henno, & alii, inferunt *primo*, peccare mortaliter, qui celebrat in vino putrido, atque in acetum quasi jam mutato, vel de uvis immaturis expresso. Item qui sine oblatione saltem mente concepta, vel qui in una tantum specie sacrificat. Ratio est; quia agit contra

Ru-

Rubricas versantes circa valorem, aut saltem integritatem Sacrificii.

Inferunt *secundo*, graviter peccare eos, qui omittunt totam Epistolam cum Graduali, vel aliis Strophis tempori accommodis, Evangelium cum Offertorio, quamlibet periodum in Canone. Ratio est; quia hæ partes, etsi accidentales, sunt tamen ordinariæ, & juxta communem D. D. censentur simul notabiles. Econtra foret veniale tantum omittere *Kyrie eleyson*, nonnullas benedictiones super oblata, aut Orationem ordinariam, sive unum vel alterum verbulum etiam in Canone, vel particulam *enim* in consecratione Hostiæ. Ratio est: quia tales partes non sunt notabiles; uti rectè cum communi advertit Sporer hic contra aliquos nimium rigide & sine solido fundamento docentes omissionem unius verbuli in Canone esse mortale. Fatendum tamen, concedi à Doctoribus, fore mortale intermittere admixtionem aquæ cum vino post Offertorium, vel etiam juxta Gobat, & Suarez apud la Croix *lib. 6. pag. 2. num. 419.* fractionem Hostiæ, & ejusdem particulæ immissionem in calicem: licèt enim hæ actiones videantur in se modicæ, fiunt tamen magnæ, & notabiles ob magnitudinem Mysterii, quod repræsentant, prout appositio aquæ in calice significat effusionem Sanguinis, & aquæ emanantis ex latere Salvatoris nostri, ac etiam unionem Christi cum Ecclesia.

Inferunt *tertiò*, esse tantum veniale, omittere Orationes secundarias, *Gloria*, vel *Credo*, Ryth-

Rythmos post Epistolas: *Lauda Sion Salvatorem, Victimæ Paschali, Veni Sancte Spiritus, Dies iræ, dies illa &c.* vel sumere de communi, loco specialis alicujus in certo Festo occurrentis, *Præfationes, & Communicantes.* Ratio est: quia dictæ partes non sunt ordinariæ Missæ ut sic, hincque ex mente Doctorum non censentur notabiles, seu materiæ graves, ad quas nimirum voluisset Ecclesia adstringere sub gravi, nisi adjungeretur contemptus ipsius Ecclesiæ præcipientis, aut grave scandalum. Vide de his fusiùs, & valde utiliter novissimè P. Constantinum Hagerer *in Tract. de Defectibus Missæ in Prænotione num. 6. & seqq.* *

Additio XV.

* Quæres XII. Quidnam sit agendum Sacerdoti volenti celebrare, qui tamen prævidet, quòd unam alterámve Cæremoniam in Missali præscriptam nequeat servare? Resp. ex Gobat *Tom. 3. Theol. Experim. num. 743.* talem, ubi ad unum, alterúmve casum particularem neque hic, neque apud alios AA. aliquid expressè decisum invenerit, vel ubi tempus non ampliùs concedit inquirere, debere inter se conferre ex una parte gravitatem Cæremoniarum intermittendarum, ex altera verò necessitatem celebrandi, ac exinde videre, num sit consultius sine his Missam legere, quàm ob earum defectum eandem omittere. Alii Doctores rectè etiam hoc subjungunt, quòd circa aliquam Rubricam præcisè directivam tantummodo sub veniali

niali minor ſufficiat cauſa excuſans ab obſervantia, quam ſi illa Rubrica graviter obligatoria foret.

QUÆSTIO XI.

De aliis notabilibus Dubiis circa Sacrificium Miſſæ.

SUMMARIUM.

137. *An plures poſſint eandem Hoſtiam conſecrare?*
138. *Et quomodo?*
139. *Solvitnr inſtantia.*
140. *Sacerdotes ordinati, quam intentionem conſecrandi cum Epiſcopo debeant formare?*
141. *Conſilium pro praxi.*
142. *Sacerdos ordinatus non debet prævenire Epiſcopum in conſecrando?*
143. *Sed conſecrare cum Epiſcopo, ſi poteſt, aut verba Conſecrationis proferre materialiter.*
144. *Quid agendum, ſi aqua pro vino infundatur?*
145. *Quid, ſi error primum advertatur poſt ſumptionem?*
146. *Aut dum aqua habetur in ore? Et Addit. I. & II.*
 * *Alia quatuor Notabilia, quæ in celebratione evenire poſſunt.* Addit. III. IV. V. VI. VII. & VIII.
147. *Cætera Dubia remiſſivè, unà cum nova Additione.*

137. QUÆRITUR I. An plures simul eandem Hostiam consecrare possint? Ratio dubitandi est: quia Sacerdotes noviter ordinati juxta Pontificale Romanum monentur, ut unà cum Episcopo, eosdem ordinante, proferant verba consecrationis, & cætera peragant, quæ habentur in Canone Missæ, atqui eo tempore jam habent iidem Sacerdotes potestatem consecrandi; ergo.

138. Resp. Possunt plures simul eandem Hostiam consecrare, dummodo formam consecrationis cum debita intentione simul super eandem Hostiam proferant, & absolvant: quòd si verò unus eorum, intendens absolutè consecrare, alterum in finienda prolatione formæ quoad essentialia præveniat, tunc ipse solus consecrabit, non verò alter. Ita communis Theologorum; & ratio hujus postremæ partis est: quia Hostia semel consecrata est incapax ulterioris consecrationis.

139. Nec obstat, quod ambo simul inceperint formam consecrationis proferre. Respondeo enim, consecrationem complete non perfici, nisi post integram prolationem essentialium formæ consecrationis, qua rite prolata mox cònsecratio Eucharistiæ est perfecta: unde solus ille consecrabit, qui cum debita intentione consecrandi prius absolvit formam.

140. Quæritur II. Quam igitur intentionem consecrandi simul cum Episcopo debeant formare Sacerdotes noviter ordinati in ea Missa,

sub

ſub qua ordinantur? Ratio dubitandi eſt: quia vix moraliter loquendo poſſibile eſt, ut in eodem momento unà cum Epiſcopo finiant formam conſecrationis: unde videtur ſequi, quod, ſi Epiſcopus prius finierit formam conſecrationis, Sacerdotes noviter ordinati conſecrent Hoſtiam jam conſecratam, quod eſt falſum: vel, ſi iſti præveniant, Epiſcopus ordinans nihil ſit acturus, neque conſecraturus, quod eſt abſurdum; cùm Epiſcopus ſit principalis Miniſter, offerens illud Miſſæ Sacrificium.

141. Reſp. I. Quod ad praxin attinet, optimum eſt conſilium, ut Sacerdotes noviter ordinati intendant cum Epiſcopo proferre verba conſecrationis, modo, quo poſſint, meliori, ſive cum ea intentione, quam juxta ſenſum, atque ordinationem Eccleſiæ tunc habere debent. Ratio eſt: quia hoc modo evitatur omne periculum errandi, & quodlibet inconveniens ex præallegatis. Suarez *p. 3. tom. 3. diſp. 61. ſect. 4.* & alii.

142. Reſp. II. Optimus modus, atque intentio Eccleſiæ videtur in hoc conſiſtere, ut Sacerdos noviter ordinatus nullo modo præſumat, neque intendat prævenire Epiſcopum in conſecrando: hoc enim foret magnum inconveniens, quia tunc revera Epiſcopus non ſacrificaret; eò quòd Miſſæ Sacrificium eſſentialiter conſiſtat in conſecratione, quæ tunc non ab Epiſcopo, ſed à Sacerdote noviter ordinato fieret.

143. Deinde noviter ordinatus Sacerdos habeat

beat intentionem conditionatam, seu potiùs disjunctam, vel consecrandi cum Episcopo, si possit simul cum eo formam absolvere, vel, si id non accidat, verba consecrationis materialiter solum proferendi in signum potestatis sacerdotalis sibi tunc concessæ. Quinimò sunt multi Auctores, quos refert, ac sequitur citatus Suarez, qui tenent, in dicto casu solum Episcopum proferre verba consecrationis formaliter, seu cum intentione consecrandi, alios rò Sacerdotes noviter ordinatos proferre ea solum materialiter, seu in signum potestatis sacerdotalis sibi tunc concessæ. Igitur ad evitanda quæcunque incommoda proferant Sacerdotes noviter ordinati unà cum Episcopo verba consecrationis juxta sensum, atque intentionem Ecclesiæ, ac modo, quo possunt meliori: sic enim nullum aderit periculum errandi.

144. Quæritur III. Quid agendum, si ex errore Sacerdos infuderit aquam pro vino, idque primum post consecrationem advertat? Resp. cum Rubricis Missalis, *tit. de defectu vini*, & communi Doctorum. Si Sacerdos post verba consecrationis advertat, vinum non esse positum in calice, sed aquam, deposita aqua in aliquod vas, iterum vinum cum aqua ponat in calice, & facta Oblatione, saltem mente concepta (id est, formando intentionem consecrandi, & dicendo saltem mentaliter illam Orationem, *Offerimus tibi Domine calicem salutaris &c.* absque elevatione, neque faciendo cum ipso Crucem super Altare) statim debet

debet conſecrare incipiendo ab illis verbis: *Simili modo, poſtquam cœnatum eſt, &c.* & Miſſam proſequi.

145. Et hoc idem faciendum, etiamſi error primum advertatur poſt ſumptionem hujusmodi aquæ. Debet enim Secerdos pariter apponere novum vinum cum aqua in calice, & facta Oblatione, ſaltem mente concepta, conſecrare, ut ſupra, & ſumere, quamvis non amplius ſit jejunus. Siquidem præceptum Divinum de integritate Sacrificii Miſſæ magis urget, quam præceptum Eccleſiaſticum de ſumenda Euchariſtia à jejunis: non tamen debet in ſimili caſu de novo elevari Hoſtia, vel Calix.

146. Sed dubitabis. Quid agendum, ſi Sacerdos, dum potum adhuc habet in ore, priusquam deglutiat, ſentiat, eum eſſe meram aquam? Reſpondent Angelus v. *Miſſa num. 17.* & Silveſter v. *Euchariſt. II. num. 15.* quod, ſi poteſt ſine ſcandalo, emittat aquam in calicem, & extrahat particulam S. Hoſtiæ, ipſamque aquam reponat in alio vaſe, & ſic accipiat vinum, & conſecret, ut ſupra, ac poſt ſumptionem Sanguinis etiam aquam illam ſumat, ſi poteſt ſine periculo vomitus, vel, ſi timet de vomitu, reponat in Sacrario. Sed cum hoc ſit difficillimum, & communiter non careat periculo ſcandali, præſertim ſi celebretur in publico, ſitque non parva irreverentia, Particulam conſecratam, prius calici in fractione ſacræ Hoſtiæ immiſſam, rurſus ex ore in Calicem evomere: hinc bene notat Gavantus *pag. 3. in Rubric. Miſſar. tit. 4. n. 5.* poſt Suarezium,

quod absque scrupulo possit Sacerdos deglutire primum, & rursum consecrare, ac sumere secundum.

Additio I.

* Quodsi ulterius indages. An Sacerdos invalide in aqua celebrans supposito, quod ex perplexitate, vel ignorantia non substituisset aliud vinum repetendo de novo Consecrationem, ast primum rediens in Sacristiam finita Missa se recollegisset, aut ab aliis informatus fuisset de sua obligatione, an (inquam) Sacerdos ille adhuc de novo in Sacristia posset consecrare vinum? Respond. cum Suarez, Herincx, & Pasqualigo probabilius negative. Ratio est: quia tunc non amplius videtur durare prior actio sacrificativa, adeóque etiam non habet locum aliqua suppletio.

Nec dicas. Sacerdos regressus ad Sacristiam, & adhuc vestibus Sacerdotalibus indutus licite particulas Hostiæ in patena sua inventas sumit, atque hoc ideo, quia moraliter adhuc durat actio sua sacrificativa: consequenter censetur in regressu ad Sacristiam durare actio sacrificativa, & sic poterit etiam ad Sacristiam regressus adhuc consecrare. Respond. enim cum Angelo v. *Missa* & Layman *l. 5. tr. 4. cap. 6. n. 22.* negando suppositum, quod Sacerdos ille jam reversus ad Sacristiam (secus dic, si adhuc staret ad altare etiam post purificationem) possit sumere relictas in patena particulas; quia sic reversus ministerium suum jam complevit, ita, ut ad

hanc

hanc actionem nihil amplius per modum alicujus continui referri poſſit; unde tales particulæ potius forent reverenter ponendæ in Ciborium, vel alium decentem locum, qui ſi non adeſſet, poſſent equidem ſumi etiam à non jejuno, non tamen ex eo fundamento, quaſi adhuc duraret eadem actio ſacrificativa, ſed quia alias majori exponerentur periculo irreverentiæ, ſicque jejunium non videtur adſtringere. *

Additio II.

* Quæritur IV. Quid agendum Sacerdoti, ſi deprehendat in ſumptione, vinum eſſe acetoſum?

Reſp. I. Si tantummodo ſit aliquantum aceſcens, poteſt ſumi absque ſcrupulo, præſertim in his partibus ſeptemtrionalibus, ubi alia vina non ſunt adeo dulcia, maxime in pagis. Ratio eſt: quia non adeſt grave periculum valoris Sacramenti, prout patet ex præcedenti *4. Diſtinctione qu. 3.*

Reſp. II. Si ita deprehendatur acetoſum, ut ex gravi ratione prudenter dubitetur, num non omnino degeneraverit in ſubſtantiam aceti, debet ob periculum grave ipſius valoris, & integritatis Sacrificii ſub conditione de novo conſecrari, ſi ſit prudens ſpes acquirendi novum melius vinum, & illud non nimis diu exſpectari debeat; alias pergendum eſſet; nam Rubrica equidem dicit *aliquamdiu*, ſed non ponit *nimis diu* eſſe expectandum; etenim nimis diuturna exſpectatio videretur interrumpe-

re connexionem moralem cum Consecratione Hostiæ. Ita la Croix *lib. 6. p. 2. n. 536.* Pater Gobat *in Theol. Experimen. T. 3. num. 806.* apud la Croix *loc. cit. num. 549.* putat in alio casu non esse diutius exspectandum, quam per unam circiter horam. *

Additio III.

* Quæritur V. Quid faciendum, si Sacerdos sub Missæ Celebratione moriatur, aut saltem ita destituatur viribus, ut nequeat continuare Missam? Resp. ex Missali Romano, si id contingat ante primam Consecrationem Corporis Christi, vel post sumptionem utriusque speciei, nihil erit ab alio supplendum: si vero post Consecrationem Hostiæ eveniat, Sacerdos alius etiam non jejunus (si nequeat jejunus haberi) debebit consecrare Sanguinem, sicque Missam prosequi, & quidem convenienter secundum illam intentionem applicandi, quam prior habuit. Quod si ambæ species jam fuissent à priori consecratæ, deberet alter Sacerdos utramque, si restet, alias illam, quæ est adhuc residua, sumere. Ita Missale Romanum *De Defectibus Tit. 10. num. 3.* *

Additio IV.

* Quæritur VI. An, & quando defectus accidentales à Sacerdote vel in recitando, vel in agendo commissi, sint ab eodem supplendi? Resp. Si quis longius jam sit progressus in Missa,

vel

vel ſi per ſupplectionem deberet inverti Ordo Miſſæ, defectus accidentales, ſeu cæremoniales non amplius ſunt per repetitionem ſupplendi in Miſſa. Ita omnes teſte Sporer *pag.* 2. *Theol. Sacram. c.* 6. *ſect.* 4. *n.* 433. Et ratio eſt: quia gravior fieret deordinatio, & irreverentia in ſacra actione iſta repetendo, quam prius contigit in omittendo. Accedit, quod teſte Divo Thoma ea, quæ hic fiunt, ita ad invicem ſint connexa, ut, ſi à propriis ſuis locis extrahantur, jam non ita ad invicem cohæreant. Hinc, ſi quis omiſerit *Gloria*, vel competentem Epiſtolam, aut Evangelium, aut *Credo*, & primum notet poſt Offertorium, ſive ſi intermiſerit illud, quod ſummere debuiſſet, extraordinarium *Communicantes*, ac jam procul v. g. ad conſecrandam Hoſtiam proceſſerit, non tenetur iſta repetendo ſupplere. Quod ſi Sacerdos vero, dum ſecreto orat, poſt pauca verba non ſolum dubie, ſed certo cognoſcat, ſe notabile quidpiam ex oblivione, vel inadvertentia &c. omiſiſſe, paululum regrediendum erit; quoniam id faciliter ſine confuſione, vel incommodo celebrantis, & absque murmure, ſeu admiratione populi fieri poterit. Ita cum aliis Sporer *loc. cit.* *

Additio V.

* Quæritur ulterius VII. Quidnam ſpecialiter circa Sacrificium Miſſæ pro ſuo ſanctiſſimo zelo ſtatuerit Summus Pontifex Benedictus XIII. in Concilio Provinciali Lateranenſi noviſſime celebrato? Ante Reſp. Nota I. quod illud Con-

cilium ad Dominicam in Albis Anni Jubilæi 1725. indictum, ac postea ad Dominicam secundam post Pascha ejusdem Anni prorogatum, non fuerit Generale, sed Provinciale, Capuanam inter, & Pisanam Provinciam institutum, prout ipsemet Summus Pontifex insinuat in sua Constitutione: *Redemptor noster qui plantavit &c.* edita in pervigilio Nativitatis Domini die 24. Decembr. Anno 1724.

Nota II. Ex *Lib. 1. Decr. tit. 2. §. 3.* Concilium aliud dici Generale, seu Oecumenicum, aliud Nationale, aut Provinciale, & demum aliud Diœcesanum, quod communiter Synodus Diœcesana appellatur. Concilium Generale conflatur ex Episcopis totius Orbis. Nationale ex Episcopis certæ Nationis e. g. Gallicæ &c. Provinciale ex Episcopis certæ Provinciæ, seu Archi-Episcopatus, & demum Diœcesanum ex Pastoribus alicujus Diœcesis.

Generale suppositis supponendis obligat quoad suas Constitutiones, & Decreta Orbem Universum, *Nationale* illam Nationem, & non ultra. *Provinciale* dictam Provinciam, & demum *Diœcesanum* eam Diœcesin. H. N.

Additio VI.

* Resp. Circa Sacrificium Missæ Summus Pontifex Benedictus XIII. in suo Concilio Provinciali Lateranensi novissimo Tit. XV. sequentia statuit. *Inprimis* c. 1. ejusdem Tituli XV. zelose commendat observationem Rubricarum Missalis, addens, intermissionem cujuslibet etiam

in

in minimis (quod intellige ſaltem quoad Rubricas præceptivas) arguere peccatum, nimirum leve, vel grave pro qualitate materiæ, & contrariam conſuetudinem, immemorialem quoque, eſſe potius abuſum, ac corruptelam, conſequenter præſcriptione defendi non poterit.

Secundò ibidem capite II. ſuſtulit facultatem celebrandi in privatis, ubi dormiri ſolet, cubiculis, non obſtantibus Indultis, aut Conſuetudinibus quibuscunque, ita nimirum, ut exinde indifferenter, & absque neceſſitate, ac infirmitate non poſſit amplius prætendi facultas ibidem celebrandi. Interea tamen difficulter mihi perſuadeo, quod piiſſimus, & clementiſſimus Pontifex per hæc verba voluerit caſſare etiam ſpeciale privilegium ſuperius poſt quæſtionem decimam Appendice I. Addit III. adductum, ac conceſſum Regularibus Mendicantibus, non quidem indifferenter, ſed tantum in caſu particulari gravis infirmitatis, ubi tales pauperculi nec Capellam Infirmariæ habent, vel ſaltem eandem ſine valde gravi difficultate accedere nequeunt. Eodem mitiori modo, quo Benedicti XIII. explicari quoque poterit Decretum Innocentii XIII. pariter celebrationem Miſſæ in privatis cubiculis inhibentis, uti Decretum illud S. R. C. 13. Maij anno 1723. editum, & ab eodem Pontifice approbatum cum aliis refert Cajetanus Merati *in indice Decretorum n. 648.* Quod ſi autem aliquis Summus Pontifex expreſſe aliter ſtatueret, etiam quoad *tales pauperculos infirmos* abrogando priora Apoſtolica pri-

vilegia, haud dubie se conformandum foret. Interea tamen, usque dum aliter expresse constet de mente Summorum Pontificum, pauperculi hi afflicti, quibus non est addenda nova afflictio, hoc privilegium (teste Peyerinis *tom. 1. fol.* apud me *195. n. 34.* à Pio IV. cum clausula: *Non obstantibus quibusvis Apostolicis Constitutionibus* concessum) in conscientia meo judicio tuto adhibere possunt. Adde quoad Concilium Romanum à Benedicto XIII. convocatum, quod id non fuerit Generale, sed tantum Provinciale, vel Nationale, sicque de per se non obliget, nisi illam Provinciam, vel Nationem.

Tertio loco citato, capite III. memoratus Summus Pontifex Decretum Clementis XI. quo Episcopis extra domum propriæ habitationis celebrationem Missæ in domibus laicis interdixit, conformiter Prædecessori suo innocentio XIII. declaravit, ut sequitur: *Declaramus, quod, cum in prædicto Decreto statuatur, non licere Episcopis extra domum propriæ habitationis, in domibus laicis erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere, hujusmodi prohibitio intelligenda non sit de domibus, etiam laicis, in quibus ipsi Episcopi forte, occasione visitationis, vel itineris, hospitio excipiuntur: & nec etiam, quando Episcopi in casibus à Jure permissis, vel de speciali Sedis Apostolicæ licentia, absentes à domo propriæ ordinariæ habitationis, moram idcirco faciunt in aliena domo per modum similis habitationis: his enim casibus licita iis erit erectio Altaris ad ef-*

fectum prædictæ celebrationis, non ſecus, ac in domo propriæ ordinariæ habitationis. *

Additio VII.

* Quæritur VIII. Quid ſit ſentiendum de Miſſis Gregorianis? Ante reſponſionem nota I. ex Felice Poteſtas *Tom. 3. Examinis p. 1. n.* 156. D. Gregorium *L. 4. Dial. c. 55.* Abbati Pretioſo, ut pro quodam defuncto Monàcho curaret celebrari Miſſas triginta, præcepiſſe his formalibus: *Vade, ab hodierna die diebus triginta continuis offerre pro eo Sacrificium: ſtude, ut nullus omnino prætermittatur dies, quo pro abſolutione illius Hoſtia ſalutaris non offeratur.* Nota II. quod hunc Ritum ſequantur multi Fidelium ſimili modo pro defunctis Patribus, Conſanguineis &c. triginta Miſſas celebrari curantium, quæ Miſſæ, uti recte apud Felicem Poteſtas notat Tamburinus *l. 2. c. 6, §. 7.* non ſunt prohibitæ, ſed ſolum quædam aliæ impreſſæ pro vivis, & defunctis, quæ falſo D. Gregorio adſcribuntur. Patet hoc totum ex duplici Decreto à Cajetano Merati in Indice Decretorum *n.* 228. & *n.* 236. relato H. N.

Reſpondeo ex Ritu exacto Conſtantini Hagerer *Tit. 2. §. 1. n.* 11. quoad Miſſas Gregorianas reſpiciendum eſſe ad tria. *Inprimis*, quod non ſit neceſſe, ut idem numero Sacerdos has triginta Miſſas celebret: non enim dicit in allata Hiſtoria D. Gregorius: *Vade offerre NB. per te &c. Secundo*, quod hæ tamen (remota autem omni ſuperſtitione celebrari debeant die-

 bus

bus triginta continuis; taliter enim in Dialogo præcepit Abbati D. Gregorius. Ubi tamen non censetur fieri moralis discontinuatio ob triduum Sacrum majoris Hebdomadæ. *Tertio*, quod non necessario hæ Missæ triginta debeant esse de Requiem; hoc enim D. Gregorius superius denuo non exegit. *

Additio VIII.

Quæres IX. Quidnam sit statuendum de Missis siccis? Ante resolutionem Nota, quod Missæ siccæ proprie non sint verum Sacrificium, cum careant non solum Consecratione, sed etiam Sumptione Sacratissimi Corporis, & Sanguinis Christi; fiebant autem antiquis temporibus valde frequenter præsertim in Gallia, & ordinem hujus Missæ describunt Durandus, Joannes Burchardus, aliique apud Cajetanum Merati *part.* 1. *tit.* 20. *n.* 30. & 31. H. N. Resp. Missæ siccæ defacto, ne forte rudiores hasce cum veris Missis confundant, ferme totaliter abierunt in desuetudinem, exceptis Navalibus seu Nauticis (uti vocant) quæ adhuc in defectu veræ, & perfectæ Missæ in longiori navigatione pro consolatione navigantium in locis maris fluctuantibus & vacillantibus recitari solent. Videantur desuper Cardinalis Bona *Lib.* 1. *Rerum Liturgicarum c.* 15. *n.* 6. & 7. & Merati *in Commentario in Rubricas Generales loc. cit.* *

147. Possent hoc loco plura similia dubia, Sacrificium Missæ concernentia, moveri. Verum

rum ea exacte, simulque breviter resolvuntur in Rubricis Missalis, à quolibet Saceedote bene legendis, atque observandis: hinc ipsa impræsentiarum omittuntur.

Additio.

* Illam tamen doctrinam, quam tradunt Rubricistæ super verba Canonis sequentia: *Una cum famulo tuo Papa nostro N. & Antistite nostro N.* non puto intermittendam esse ob plures errores, quos in nominando Papa, vel Antistite sæpius intervenire ipsemet observavi. Itaque *primo* nominatur semper Papa actu regnans & quidem ob summam reverentiam cum inclinatione capitis versus librum, non versus crucem in Altari positam. *Secundo.* Sede vacante dicta *una cum Papa nostro* omnino intermittuntur. *Tertio.* Per Antistitem (in Missa nominandum sine inclinatione capitis, ut sit distinctio inter Summum Pontificem, & inferiorem Antistitem) intelligitur Episcopus loci, in quo celebratur, quamvis cæteroquin celebrans non sit ejusdem Diœcesis, sed tantum peregrinus, seu transiens. Quod si nesciret nomen illius Episcopi, per cujus Diœcesin transit, teste Merati satis esset in dicto casu dicere pro Antistite nostro, *mentaliter* intelligendo, in cujus Diœcesi celebratur. *Quarto.* Si Episcopus illius loci, per quem celebrans transit, fuerit mortuus, ea verba *pro Antistite nostro* omnino intermittuntur, uti pariter à Sacerdotibus Romæ celebrantibus defuncto Papa; quia ibidem ipsemet Papa est simul Episcopus Roma-

Romanus, & nullus alius. *Quinto*. In locis *nullius* Diœceſis, quamvis Abbas Exemptus ibidem ſit ſimul S. R. I. Princeps, non nominatur is poſt verba *& Antiſtite noſtro*, ſed, uti vult Gavantus, Epiſcopus vicinior, ad quem pro Ordinatione itur: alii volunt, in loco omnino debere omitti verba illa *& Antiſtite noſtro*; cum in eo loco non exiſtat aliquis talis *Antiſtes*, qui ſit *Epiſcopus*, uti tamen per ly *Antiſtites* intelligitur *Epiſcopus* vere talis. Utraque ſententia eſt probabilis, & in praxi conſulitur, ut celebrans in loco nullius Diœceſis ſe accommodet privilegiis, particularibus, vel legitimæ conſuetudini in eo loco introductæ. *Sexto*. In prædicto Canonis loco non eſt addendum nomen alicujus Principis Sæcularis citra ſpeciale Privilegium Apoſtolicum, quale tamen conceſſiſſe fertur S. Pius V. pro Hiſpanis; vel ſi adſit inveterata, & legitima conſuetudo, quæ teſte Merati aſſeritur vigere in Gallia pro Rege, & Venetiis pro Duce. Videantur Gavantus in Theſauro SS. Rituum ſuper Rubricas Miſſalis hic, Cajetanus Merati ibidem *Tom.* 1. *part.* 2. *Tit.* 8. *n.* 6. & Conſtantinus Hagerer in Ritu exacto hic *part.* 1. *Tit.* 8. *n.* 3. *apud me in editione ſecunda fol.* 79. *&* 82. *

REIFFENSTUEL
THEOLOGIA
MORALIS

TOM V. VI.